Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

2351

203.1
4-89

2

03 AUG 2009

№ 11770

~~268~~

22 MAR 2013
2351

Дозволено цензурою, Тифлисъ. 23 іюня 1905 г.

203.1
Գ-89

ԳՐԻԳՈՐԻ

ՆԱՐԵԿԱՑ ՎԱՆԻՑ ՎԱՆԱԿԱՆԻ

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. ՄԿՐՏՉԻ Ա. ԱԶԳԱՍԷՐ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

1005
20624

ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԱՑ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐԵԱՆ

Ի ՏՓԽԻՍ

Ի Տպարանի Է. Ի. Խէլաձէի Սալտարսկի բազար

Յամի Տեառն 1905 ամի

եւ Հայոց ՌՅԾԴ—ԾԵ ամի

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Ա. ՄԻԱՍՆԻԿԵԱՆԻ
Անվան
Публичная Библиотека

Ի Հայրապետութեան Սրոյ Աթոռոյ

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

և

Ի Պատրիարքութեան սրբոյ Երուսաղեմայ

Տ. Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

և

Ի Պատրիարքութեան Կոստանդնուպօլսոյ

Տ. Տ. ՄԱՂԱՔԻԱ ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

Թոյլատրեմք հրատարակութեամբ ի լոյս ընծայել զմեկնութիւն Մատենին Ս. Հօրն Գրիգորի Նարեկայ:

ՄԿՐՏԻՉ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ի 20 Մայիսի
1905 ամի
Էջմիածին

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ԿՈՂԱԿՑԻՆ ԻՄՈՅ

ԻՍԿՈՒՀԻ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐԵԱՆԻ

ԴՍՏԵՐ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԻ ՈՒՆՃԵԱՆ

ԾՆԵԱԼ ՅԱՄԻ ՏԵԱՌՆ

1847 *օգոստոսի ամսեանն 'ի Կոստանդնուպօլիս*

և

Ի ՏԷՐ ՀԱՆԳԵԱԼ ՅԱՄԻ ՏԵԱՌՆ

1904 *դեկտ.* 28 *'ի Տփխիս*

ԳՐԻԳՈՐԻ

ՆԱՐԵԿԱՑ ՎԱՆԻՑ ՎԱՆԱԿԱՆԻ

ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

Յօգնաբախանձ բանից օգտակարաց,
Ապաշաւանաց հոգեշահ խրատուց անձին ստգտանաց,
Զղջականաց կանոնաց կենաց կամաւորութեամբ յանձնառութեանց աներեւութից յայտնութեանց, մեղանաց խոստովանութեանց.
Ցուցմունք գաղտնեաց, տարածմունք ծածկելոց,
Յանդիմանութիւնք թագուցելոց, սպեղանիք զօրաւորք վիրաց, անբժշկականաց.
Դեղք ազդողականք ցաւոց անտեսականաց,
Հնարաւորութիւնք բազմամասնեայ երկանց վտանգից,
Ի դիմաց կարեաց,
Ամենից բնութեանց, առիթք արտասուաց,
Պատճառք աղօթից.

՚ի Խնդրոյ հայցմանց հարց Միաբանաց

և

Բազմաց անապատականաց աղաչեալ

ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ
ԳՐԻԳՈՐԻ
ՆԱՐԵԿԱՑ ՎԱՆԻՑ ՎԱՆԱԿԱՆԻ

Բղխեսցեն սիրտք մեր զբան բարի, եւ լեզուք մեր պատմեսցեն զգործս երկնաւոր թագաւորին:

ԳՐԻԳՈՐԻ
ՆԱՐԵԿԱՑ ՎԱՆԻՑ ՎԱՆԱԿԱՆԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆ ԱՌԱՋԻՆ.

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԶՁԱՅՆ հառաչանաց հեծութեան սրտի՝ աղաղակի քեզ վերընծայեմ, տեսողդ գաղտնեաց. և մատուցեալ եդեալ 'ի հուր թախծութեան անձին տոչորման՝ զպտուղ ըղձից ճենճերոյ ստացեալ մտացս, բուրվառաւ կամացս առաքել առ քեզ: Այլ հոտոտեսցիս հայեսցիս, գթած, քան 'ի պատարագն բոլորապտուղ մատուցեալ ծխոյն բարդութեան: Ընկալ զսակաւամասնեայ բանիցս յօդուած 'ի հաճութիւն, և մի՛ 'ի բարկութիւն. Եկցէ 'ի խոքեզ 'ի հաճութիւն, և մի՛ 'ի բարկութիւն. Եկցէ 'ի խո-

րոց ատի զգայութեանց խորհրդակիր սենեկիս՝ վաղ-
վաղակի ժամանել առ քեզ՝ կամաւորական նուէր բա-
նական զոհիս, ողջակիզեալ զօրութեամբ ճարպոյ՝ որ
յիմն է պարարտութիւն։ Եւ 'ի գնելս իմ ընդ քեզ զատ
խառնեալ աղերսիւ, հզօր, մի՛ իբրեւ զհամբարձումն
ձեռաց ամբարշտեալն Յակոբու, ըստ բողոքելոյն Եսայ-
եայ, և զանիրաւութիւնն Բաբելոնի՝ տաղտկալի քեզ
երեւեսցի. զոր առակ եօթանասներորդի երկրորդի
սաղմոսին ազդէ. այլ իբր զբուրեալ խունկն հաճոյա-
կան 'ի խորանին Սելովայ, զոր Դաւիթն կանգնեալ նո-
րոգեաց տապանակին հանգստեան 'ի գերութենէն դար-
ձելոյ, որ 'ի վերստին գիւտ կրուսեալս հոգւոյ առա-
կի, ընդունելի կամաց քոց լիցի։

Բ. Բայց քանզի ձայնդ ահաւոր դատաստանիդ հա-
տուցման՝ ուժգինս հնչեցեալ 'ի ձորն վրէժխնդրութեան,
կրկինս ինձ երկնէ մարտից յարուցմունս, այժմէն զուշա-
կեալ շարժմունս յուզմանց ներհակականաց, որ յիմուն
անձին ցուցանի, խռովութիւնս ամբոխից, հարեալք
ընդ միմեանս զէն առ սուսեր՝ խորհրդոցն հոյլք, չար-
եացն ընդ բարիսն, և գերեալ զիս 'ի մահ ըստ հին
դիպուածոյն՝ որ նախ քան զշնորհին ժամանել առ իս,
զոր ընտրեալն առաքելականացն դասուց Պօղոս՝ առօ-
րինակեալ զՄովսէս, զՔրիստոսի փրկութիւնն յաղթող
ցուցանէ։ Վասն զի թէ մերձ է օր տեառն, որպէս գիր
առէ, 'ի հովիտն անձուկ ապաւինին Յովսափաթու և
հեղեղատին Կեդրոնի, փոքր հանդիսարանացն իրաւանց
ժամադրութեանց, որ կենցաղականաւ այսր յաւիտե-
նիւ զհանդերձելոցն ինձ կերպարանեն, ապա եւս յա-
ւէտ մերձեցաւ 'ի վերայ իմ արքայութիւնն աստուծոյ
ժամմին եղելոյ, մեծապէս գտեալ զիս առիթ վնա-

տուց՝ բազմաց տոկոսեաց՝ զանազան մասանց յանդի-
մանողայ ճշմարտապատմից, քան զձեռին նորին վե-
րակացումն անդ ուրեմն երբեմն 'ի հարուածս եդով-
մայեցւոց և փղշտացւոց, և այլոց բարբարոս ազգաց։
Քանզի այն ընտրութիւն՝ ամօք չափեցաւ, իսկ պա-
տուհաս իմուս պարտուց առանց աւարտման ունի
զսահման։ Ահ, գուբ և որոգայթ անճողոպրելի, ըստ
մարգարէին և առակողին. տագնապաւ մեծաւ առ
դուրս ինձ հասեալ՝ զամօթն մշտնջենաւոր աստէն
գծագրել։ Զոր միայն քո է հրաշագործել պատուղս դե-
ղոց 'ի հնարս կենաց ամենավարան տարակուսանաց
հոգւոց վտանգից, քաւիչ ամենայնի՝ զովեալ 'ի փառս
անճառս անսահմանելի բարձրութեան, յաւիտեանս
յաւիտենից։

ԲԱՆ Բ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ.
Նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ քանզի առ բարձրեալն աստուած յօղա-
ւորական շրթամբք կարդաս, որ գործովք մի-
այն գրաւի և ոչ ստեղծաբանութեամբ կաշառի, որ
յեգիպտոս միշտ ունիս զարտիղ զգարձն, զինչ օրինակ
առ այս քեզ նմանագոյն և յարմարական ստանօր

եղից՝ անձն իմ պարտաւոր, սպատժակից կործանեցե-
լոյն Սոդոմայ, ըմբերանեալ դատախազս Նինուէի, անա-
րի բարբարոս քան զախկինն հարաւային, փաղթա-
րագոյն քան զՔանան, յամառեցեալս քան զԱմաղէկ,
անբժշկականս քաղաք զրօշելոյ, նշմար մնացեալ ապըս-
տամբութեան հինն Իսրայէլի, յիշատակարան պահեալ՝
ուխտադանցութեանն Յուդայ, կշտամբեալս գեր քան
զՏուր. տարամերժեալս քան զՍայդան, խոլթաբարոյս
քան զԳալիլեա, աններելիս քան զանհաւանն Կափառնա-
ում, պարսաւեցեալս իբր զՔորազին, ամբաստանեցեալս ընդ
Բեթսայիդայ, անպարկեշտ ծաղկեցեալ ալիքս Եփրե-
մի, աղու աղաւնիս միշտ յիմարութեամբ՝ այլ ոչ հան-
դարտութեամբ, 'ի կորեանց առիւծուց անձնական օձս
եղեռնային, կերպս ձուոց քարբից լցեալ ժանտու-
թեամբ, պատկերս վերջին հարուածոցն Երուսաղէմի,
ըստ բանին տէրունի՝ և տեսանողացն ձայնի, տապա-
ւարս մերժեալ՝ հասեալ 'ի կործանումն, խորտակեալ
զրայս փառահարան, և կրկին ծրգեալ շինուածս խո-
սուն, թողեալ ժառանգութիւնս յարմարական, մոռա-
ցեալ ոտնս աստուածակերտ, ըստ բանից նախագրե-
ցելոցն՝ Մովսէսի, Դաւթայ և Երեմիայի, այարկս բանա-
կան՝ ունողս բրտութեան, հարուածեալ խրատու
քերմանն, օրինի կազդուրեալ, օծեալ կաւովն՝ ողո-
քական հեզութեամբն, անճարակ գտեալ յոյս հնարից,
քակեալ վերստին ձեռամբ շինողին, արտաքս ընկե-
ցեալ իրաւացի հատուցմամբ հրամանաւ հզօրին 'ի տե-
ղի անսուրբ, հերքեալ տարագրեալ խորոցաւ մեծաւ՝
ամենայնիւ առանց խնայելոյ, ծածկեալ դրամս յերկրի
չարեօք, ըստ աւանդակորոյս ժխտողին՝ որ յանհաւա-
բանին ցուցանի:

Բ. Այլ դու Աստուած, Աստուածդ հոգւոց և ամե-
նայն մարմնոց՝ ըստ դաւանելոյ աստուածաշնորհին,
երկայնամիտ և բազումողորմ՝ ըստ սրբոյն Յովնանու
ձայնին, շնորհեա կատարել 'ի քոյդ հաճութիւն օրհ-
նեալդ կամաց՝ զսկզբնաւորեալ մատեան մաղթանաց՝
այսր ողբերգութեան: Եւ ընդ լալով սերմանել բանիս
'ի նախընթաց չուս աստիճանաց օթեւանացս պատ-
րաստութեան, 'ի կատարածն ժամանելոյ հաւաքման
հնձոցն, դարձայց բերկրեցեալ լրութեամբ քաւութեան՝
պտղոյն երանութեան որայիցն բարութեան: Մի՛ տա-
ցես ինձ արգանդ սրտի անորդի՝ իբր Իսրայէլի, և
ստինս աչաց ցամաքեալս՝ ով ամենագութ: Լուր բա-
նական մաղթողիս՝ հզօր և ողորմած, նախ քան երկ-
նի, և երկին երկրի, և նա ցորենոյ և գինւոյ և ձիթոյ,
և նոքա Իսրայէլի: Եւ երկնաւորացն աղերս որ առ քեզ՝
հոգւոյս ազդեսցէ, քան թէ տարերաց ապականացուաց:
Դու ստեղծիչ՝ և ես կաւ, բայց տարակուսելոյս 'ի մուտս
մաղթանաց այսր հեծութեան՝ կամս քաղցրութեան՝
զօրանալ աստէն. զի մի՛ 'ի բանալ վերնայինն երկնի՝
անընտիր գտեալ կրթութեան վայելման լուսոյ, իբր
զնիւթ մոմոյ ապառեցայց ջնջեալ 'ի միջոյ: Ոգի զրկե-
լոյս, ըստ մաղթանաց զօշման ասողին, և ոյժ թալկա-
ցելոյս, և կեանք մաշելոյս՝ մնացս խղճի, այլ ոչ տա-
ժանմամբ կրից՝ աշխատութեամբ զքեզ խնդրելոյ, առ
զաւանդ մաղթանացս, և տուր զողորմութիւն քո շնոր-
հացդ. ընկալ զփոքրս 'ի տկարէս, և շնորհեա զմեծդ
առ 'ի հզօրէդ. զօրացո զբանս զղջման, առաքեալ 'ի
մեզ հոգի 'ի բարձանց՝ աստուածաշունչ պատգամօքս
'ի սմա եղելոյս: Գարգեւեա բարերար՝ զառակն Եսայ-
եայ, լուսաւորեալ առ ճշմարտութիւնն, մատուցանե-

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Գ. ՄԻԱՍՆԻԿՅԱՆԻ
Անվան

լով մահու արժանոյս՝ ընդ պղնձոյս գոյի անարգս ձայնի՝ զօսկի քո շնորհի, ընդ անզարդութեան երկաթոյս սեւութեան գունոյս՝ պղինձ պճնելի, ցոյցք առաքինութեան, հրաշեկ Լիբանանու: Ընդէր կարծրացուցանես զսիրտ եղկելոյս՝ չերկնչել 'ի քէն, անճառ և ահաւոր: Մի եղէց անպտուղ 'ի փոքր վաստակոյս՝ իբր ապաշան սերմանող անբերրի երկրի: Մի լիցի ինձ երկնել և ոչ ծնանել, ողբալ և ոչ արտասուել, խորհել և ոչ հառաչել, ամպել և ոչ անձրեւել, ընթանալ և ոչ հասանել, ինձ ձայնել և քեզ ոչ լսել, պաղատիլ և անտես մնալ, կողկողել և ոչ ողորմել, աղաչել և ոչ ինչ օգտել, զոհել և ոչ ճենճերել, զքեզ տեսանել և զատարկ ելանել: Լուր ինձ նախ քան զկարդալս իմ առ քեզ՝ միայնդ հզօր. մի զանվճար տանջանացն տոյժս՝ ընդ թուով աւուրց մեղօք կեցելոյս չարագործիս ինձ հատուցանել: Կեցո զիս զթած, լուր ինձ ողորմած, մարդասիրեա ներող, խնայեա երկայնամիտ, պաշտպանեա ապաւէն, բարերարեա հզօր, ազատեա ամենակալ, կենագործեա նորոգող, վերականգնեա ահաւոր, լուսաւորեա երկնային, բժշկեա հնարաւոր, քաւեա անքննին, պարգեւատրեա առատ, շնորհազարդեա աննախանձ, հաշտեա անախտակիր, ընկալ անոխակալ, սրբեա 'ի պարտուց օրհնեալ: Եթէ յառեցից զաչս իմ, նայեցեալ 'ի հայեցուածս երկուց վտանգից յաւուր թշուառութեան, զքոյդ տեսից փրկութիւն՝ յոյս և խնամակալ. եթէ նկատեալ զխոեցից 'ի վեր յամենազբաւ ուղին սոսկալի, հրեշտակ քո խաղաղութեան քաղցրութեամբ ինձ պատահեսցէ: Ցոյց ինձ տէր 'ի յելիցն աւուր շնչոյս արձակման՝ մաքրութեան ոգի լուսով ամբարձեալ 'ի յերկնաւորացն երջանկաց՝ պարգեւօք սիրոյ քոյ եկեալ հաս-

եալ: Ի յարդարոցն կատարելոց՝ կարեաց ինձ կցորդ ժամանեցուսցես. զանակնկալն բարի՝ չարիս 'ի յուսահատութեանն աւուր շնորհեսցես: Քաւ լիցի քեզ, բարերանեալ, որ փրկութիւնդ ես ամենայնի, եթէ ախտացելոյս քո ոչխարի՝ զազան գժնդակ տացես ուղեկից, մեղօք մեռելոյս՝ անախտ կեանք, կործանելոյս պարտեօք՝ փրկութիւն:

Գ. Արդեօք մոռասցիս զբարերարելդ՝ ակնկալութիւն. անտեսեսցես զգթասիրելդ՝ խնամող. այլայլեսցես ըզմարդասիրելդ՝ անփոփոխ. նհանջեսցես զկենագործելդ՝ անվախճան. թողուցուս զողորմութիւնդ՝ երջանիկ պըտուղ: Աղաւաղեսցես զքաղցրութեանդ բարեշնորհ ծաղիկդ. անպտուղեսցես զհիւթ պանձանաց քումդ ճոխութեան. յեղանակեսցես զփառս հերաց քումդ բարձրութեան. ոչ պահեսցես զվայելչական զարդ պայծառութեան քումդ պսակի: Եթէ ողորմածացն է երանութիւն, իսկ դու բնաւ իսկ արքայութիւն լցեալ փափաքմամբ, ոչ զբոլորն պարգեւեսցես փրկութիւն. ոչ մատուցանիցես զեղ վիրացս, ոչ ապեղանիս խոցուածոյս, ոչ դարման ախտութեանս. ոչ ծագեսցես լոյս 'ի խաւարի՝ յուսացելոյս 'ի քո զօրութիւնդ՝ կենաց պարգեւաց տիեզերաց, որ միայնդ ունիս փառս ինքնութեամբ իսկութեամբ և յարակայ մշտնջենաւորութեամբ, վկայեալ 'ի բնաւից, օրհնեալ և փառաւորեալ յերիս յաւիտեանս, և անդր քան զպայման սահմանի իմանալեացն յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ Գ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա, Տէր իմ տէր տուիչ պարգեւաց, բնիքնաբուն բարի, ամենից տիրող հաւասարապէս, միայն արարիչ զընաւս յոչէից, փառաւորեալ, անքննին, ահեղ, ահարկու, սոսկալի, հզօր, սաստիկ, անտանելի, անմերձենալի, անըմբռնելի, անիմանալի, անճառելի, անտեսանելի, անզննելի, անշօշափելի, անորոնելի, անըսկիզբն, անժամանակ, անշամանդաղ գիտութիւն, աներկեւան տեսութիւն, ճշմարիտ էականութիւն, բարձր եւ խոնարհ, օրհնաբանեալ գոյութիւն, անստուեր ծագումն, ամենափայլ ճառագայթ, խոստովանեալ լոյս, անտարակոյս վստահութիւն, անտարատամ հանգիստ, անյեղլի կնիք, անսահմանելի տեսիլ, վկայեալ անուն, ճաշակ քաղցրութեան, բաժակ բերկրութեան, հաստիչ հոգւոց հաց, օտար մթութեանց սէր, աներկրայ խոստումն, ծածկոյթ ցանկալի, զգեստ անկապուտ, օթոց բաղձալի, զարդ փառաց, ձեռնկալու մեծ, ապաւէն գովեալ, աննուազելի շնորհ, անպակասելի գանձ, անապական անձրեւ, արփիացնցուղ ցօղ, ամենատեղաց դեղ, ձրի բժշկութիւն, կրկնաձիր առողջութիւն, վեհագոյն խրախոյս, անպատիր կոչումն, համօրէն աւետիս, առկամեծար թագաւոր, աղքատասէր պաշտպան,

միշտահարուստ տուիչ, անխափան զլմնցումն, աննահանջելի հրաման, անհամառօտ յոյս, երկար տեսողութիւն, անզղջական տուր, ամենապաշխ աջ, արդարակշիռ ձեռն, անաչառատես ակն. մխիթարութեան ձայն, սփոփանաց լուր, բերկրութեան բերումն, անուն կենդանի, նախախնամող մատն, անգայթագղելի ելք, անխարդախ ընթացք, կենդանարար կամք, աննենգելի խրատ, աննախանձ պատիւ, լայնական հնարք, անձկական պայման, անզտանելի հետք, աներեւոյթ շաւիղ, անչափագիր պատկեր, ողջամտութիւն անսահման, աննմանական տիպ, անզուգական գութ, ողորմութիւն բազմադեղ, խոնարհութիւն տօնելի, համբոյր փրկական։ Եւ եւս քան զայս ազգմունք վայելչականք՝ աստուածութեանդ նուիրելիք. օրհնեալ, գովեալ, բարեբանեալ, քարոզեալ, աւետարանեալ, հռչակեալ, հնչեցեալ, պատմեալ, անխաբելի կամօք ազաչեալ, եւ որ ինչ առ մեզ բերին առ 'ի քէն հասմունք քաղցրութեան, զոր հանդերձելոցն ճառից լուսաբանեն կերպաւորութիւնք. որով զուարթ ցուցանիս 'ի փրկութիւն իմ, երանութիւն, իբր 'ի պարարտութենէ իմիքէ ախորժ տենչանօք լցեալ. զի ոչ իմովս ինչ մնոտիպատուաստ փառատրիս երգով, այլ զի պատճառ իմն առցես ըզփոքրս աղերս՝ մեծիդ փրկանաց։

Բ. Եւ քանզի առ ամենայն հասարակ տնկեցեալ յերկրի ազգ բանականաց՝ այս պատուէր նկարագրական նորոգ մատենի ողբոց նուագի, որ զամենեցունց ունի ըզկերպ պատահմանց նշաւակեալ յիւրում պատկերի, իբր կըցորդ մեծդիտակական կարեաց համայնից, առ բոլոր զումարս բազմահոլով տիեզերակոյտ քըխառնէից, առ նախնի ժամս ժամանողաց, եւ առ երկրորդ կոչեցեալ

չափու արբումն, առ որ 'ի կատարած աւուրն կալեալ՝ սակաւաձեռն ծերութեամբն, առ պարտաւորս և արդարս, առ ինքնաբղոյ բարձրայօնն և սխալեալ անձնադատ գտեալն, առ բարին և եղեռնագործս, առ նկունս և առ արիս, առ սարուկս և նեղքոյանկեալս, առ սեպուհս և գերաշխարհիկս, միջակայնոց և պայազատաց, շինականաց և տոհմականաց, արուաց և իգաց, հրամայողաց և հնազանդելոց, գերելոց և նուաստից, վեհից և փոքունց, պատուականաց և ռամկաց, ձիավարժից և ոտսկականաց, քաղաքականաց և գեղջկաց, արքայից զուգութեանց 'ի սանձս ահաւորին ըմբռնեցելոց, միայնացելոց՝ վերնականացն խօսակցաց, մաքրականաց տիրանուէր զգաստութեանց, քահանայական երջանկակրօն ընտրութեանց, այցելութեանց բարեզգեստից գիտողութեանց, աթոռակալութեանց նախագահից սրբանուէր տեսողութեանց. որոց ոմանց աղերս աղաչանաց, և ոմանց խրատ բարեաց առ դէմս աղօթից այսու մատենիւ մատակարարեցի, ձեռնարկեալ հոգւոյդ զօրութեամբ՝ կարգել ինձ մաղթանս բազմադիմիս, և ամենեցուն սոցին խնդրուածս՝ գթութեան մեծիդ յանդիման լինել սովաւ հանապազ:

Գ. Եւ արասցես զսոյն ընթերցողացն 'ի սիրտս յըստակս՝ բժշկութիւն հոգւոց և մաքրութիւն յանցանաց, թողութիւն պարտուց և արձակուրդ մեղաց կապանաց: Եղիցի բղխումն արտասուաց սովաւ վարժելոցն, և պարգեւեալ տացի 'ի ձեռն սորին ապաշաւ ըղձից: Շնորհեսցի տէր և ինձ ընդ նոսին առ 'ի քէն զգջումն կամաց, և նոցա իմովս ձայնիւ շունչս բարեհամբոյրս. նուիրեսցի վասն իմ այսու մատենիւ պաղատանք նոցին, և բանիւս այսու հեծութիւնք նոցին ընդ իմ խըն-

կեսցին: Ընդ համբոյր ճաշակման այսր ողբերգութեան, շնորհ լուսոյ քոյ մտեալ բնակեսցէ: Եթէ ելցեն ինձ բարեպարիշտք ընծայիլ սովաւ, ընկալ կենդանեօքն վասն քո, գթած, և զիս ընդ նոսին. եթէ ախտս ինչ սրբանուէրս կաթուածոյ աչաց սովիմք բերիցի, եղիցի 'ի քէն խնամակալ՝ և յիս անձրեւեալ. եթէ զբեսցի և 'ի փրկութիւն կարգեսցի հաղորդելոցն յայս կիրս կենաց, արասցես կամաւ քո օրհնեալ՝ և ինձ համարեալ: Եթէ հեծութիւնս աստուածահաճոյս 'ի ձեռն այսր բանի 'ի գաղտնեաց ուրուք յառաջ եկեսցէ, օգտեսցայց քեւ բարձրեալ՝ և ես ընդ նմին. եթէ ձեռն մաքուր՝ խնկով հանդերձեալ առ քեզ համբարձցի, հասցէ միացի ընդ իմս ձայնի և աղաչողացն աղերս յառաջ մատուցեալ: Եթէ պաղատանս բազմադիմիս ընդ իմս երկնեսցի, լիցի և ինձ քեւ և վասն սորին կրկին նուիրեալ. եթէ յարգեսցի այս անձին բանի պատարագ՝ քեզ 'ի հաճութիւն, նախայլոցն ընդ իս քեւ ընծայեսցի: Եթէ 'ի տխրանաց ինչ ձանձրութենէ ոք նուաղեսցի, կանգնեսցի վերստին հաստարանաւ այս հառաչանաց՝ 'ի քեզ յուսացեալ. եթէ համբարտակն վստահութեան մեղօք յատակի, այսու արձանօք պատկանեցելովք աջով քո պաշտպան՝ դարձեալ կառուցի: Եթէ յուսոյն ձգարան սուսերբն յանցանաց հատեալ կորեսցի, կցեսցի դարձեալ միասնգամ կամօք ամենակալիդ բարւոք պատուաստեալ. եթէ վասնզի մահու անձնական ցաւոյ զոք պաշարեսցէ, գտցէ փրկութիւն սովաւ առ 'ի յոյս կենաց՝ յաղօթելն առ քեզ կեցուցիչ. եթէ սաղնապաւ ոք տարակուսի 'ի սիրտ խոցիցի, քաղցրութեամբ քո՝ սովաւ ապրեալ ողջասցի: Եթէ անքաւելի կորստեամբ պարտեաց՝ յանդունդս ոք խորոց իջէ ընկ-

լուղեալ, նկնոցէ 'ի լոյս կարթիւ այս հնարից՝ քեւ պատրաստեալ, եթէ թմբրութեամբ խաբից խաւարին գործոց լցէ ոք վնասեալ, զօրասցի անդրէն վասն քո՝ միայն ապաւէն՝ 'ի քեզ ապաստան եղեալ։ Եթէ պահպանակն վստահութեան զանձն ուրուք լքցէ, ընկալցի այսու միջնորդիւ ձեռն քո գնա՝ ամփոփեալ 'ի նոյն հաստատութեան. եթէ ամայի 'ի զգուշութենէ պահողացն ոք դեգերեսցի, սպասեսցէ սովիմբ առ 'ի նոյն դարձ նորոգողին։ Եթէ սարսուռ դիւային ջերման՝ դողութեամբ ինչ զոք խռովեսցէ, սթափեսցի 'ի սոյն յայս նշան խոստովանեալ և երկրպագեալ խաչիդ խորհրդոյ. եթէ անօրէնութեան մրրիկ խորտակիչ հոգւոյ յանկարծ բախեսցէ զհաստուածս մարմնոյ շինուածոյ մարդոյ յերկրային ծովուս, հանդարտեսցի անդրէն ղեկաւ այս թեւոց 'ի քեզ պատկանեալ։

Դ. Եւ արասցես լինել դեղ կենաց առ հնարս ցաւոց հոգւոց և մարմնոց քոց ստեղծուածոց՝ զայս կարգեալ սահման ողբոց մատենի սկզբնեցելոյ՝ յանուն քո՝ բարձրեալ։ Զակնեալս իմ դու կատարեա. եղիցի հոգի քո խառնեալ 'ի սա. շունչ զօրութեան մեծիդ միասցի 'ի քո ինձ շնորհեալ ստեղծաբանութիւնս. զի դու տաս զօրութիւն վհատեալ սրտից, և ընդունիս փառս յամենեցունց. ամէն։

ԲԱՆ Դ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ քանզի սկիզբն կալայ խօսել ընդ քեզ՝ որ 'ի ձեռին ունիս զշունչ կենդանութեան հոգւոյս բազմամեղի, յիրաւի սարսեալ դողացեալ տագնապաւ մեծաւ յաւէտ երկնչիմ. վասն զի ահաւոր և անտանելի և 'ի սահմանէ բանի փախչելի յիշատակ անճողոպրելի անաչառ քո ատենի՝ 'ի կշտամբութիւն իմ պարտաւորի՝ արարիչ երկնի և երկրի։ Նա զի և չիք իսկ բժշկութիւն բազմավտանգ սաստկութեան վիրացս անողջանալի, խայթմանց խածուածոց մահաբերին բերանոյ ժանեաց՝ որսողին զանձն իմ 'ի կորուստ։ Մանաւանդ զի ոչ գոյ պատասխանի, ըստ առակողին, յաւուր պատերազմի, և ոչ բանիւ իրաւանալի, և ոչ վերարկուաւ պատսպարելի, և ոչ զիմակօք կեղծաւորելի, ոչ առ երեսս բանիւք մատչելի, և ոչ կերպարանօք երբէք խաբելի, ոչ յօղուածովք բանից ստելի, ոչ արագմամբ ոտից փախչելի, ոչ թիկանց դարձուցանելի, ոչ գլխաց ընդ երկիր մածուցանելի, ոչ բերանով ընդ հող հատելի, ոչ 'ի խորս երկրի դօղելի։ Քանզի մերկ են քեզ ծածկեալքն, և հրապարակեալ են աներեւոյթքն. արդարութիւն իմ նուազեալ և խպառ ունայնացեալ. մեղանքն յայտնեցեալ և յաւէտ առաւելեալ. չարիքն իմ մնացական, և ես կորստական. իրաւանցն կշիռ պա-

կասեալ և անհրաւութիւնն խոյն զօրացեալ. բարեացն բերք հալեալ, և սխալմունքն արձանացեալ, աւանդն կորուսեալ, և զատակնիքն այժմէն զտեալ, մահուն մուրհակ գծեալ և աւետեացն կտակ եղծեալ։ Բարերարն տխրեցեալ, և բանսարկուն ուրախացեալ. հրեշտակաց գունդն թաղծեալ, և սատանայ խնծղիւք պարեալ. վերնական զօրքն ողբացեալ, և ստորնայինքն բերկրեցեալ, սպանողին մթերք լցեալ, և պահողին գանձն կապտեալ, օտարին կողմն կանգնեալ, և ստացողին պարգեւ մատնեալ, հասողին ձիր մոռացեալ, և կորուչին հաղբքն պահեալ, երախտիք փրկչին հեղձեալ, և բելիար զուարթացեալ. կենացն աղբիւր փակեալ, և գոռողին ժանգ ժանգիս ժամանեալ։

Բ. Եւ արդ ո՞չ ապաքէն ըղձալի էր, ըստ գրոյն կանխութեան նախաձայնելոյ, ոչ ստեղծանելն երբէք յարգանդի և ոչ նկարիլն 'ի յորովայնի, ոչ 'ի ծնունդ յառաջագայիլ և ոչ 'ի լոյս կենաց հասանիլ, ոչ 'ի թիւս մարդկան գրիլ և ոչ 'ի հասակ աճման ամբառնալ, ոչ 'ի պատկեր գեղոյ զարդարիլ և ոչ բանիւ հանդերձաւորիլ, քան ընդ այսպիսեաց սաստկագունից և սարսափելեաց ըմբռնիլ պարտուց, զոր և ոչ վիմաց կարծրութիւն բերէ, թող թէ մարմնոյ լուծականութիւն։

Գ. Եւ արդ տուր բարեգութ՝ աղաչեմ զքեզ, տուր ինձ ողորմութիւն, որ զայսոսիկ դու ինքնին քեզէն քոյովդ բանիւ մեզ սահմանեցեր ասելով, թէ տուք զայդ նուէր յանուն փրկութեան ձերոյ աստուծոյ, և սուրբ եղերուք. զի զողորմութիւն կամիմ, և ոչ զպատարագ։ Ահա բարձրացիր վերստին խնկեալ այսր յիշատակաւ, որ ունիս զամենայն, և 'ի քէն է ամենայն, և քեզ փառք յամենեցունց. ամէն։

ԲԱՆ Ե.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին նսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ ես երկրածինս մարդ՝ կենցաղականաւ անկայուն գոյիւ զբաղեալ, և յիմարութեամբ պատրողականաւ գինեաւս յիմարեալ, որ ամենայնիւ ստեմ, և ոչ միով իւիք ճշմարտեմ։ Քանզի որո՞վք դիմօք վերագրեցելովք նշանակօք աղարտեցելովք՝ յանդգնեցայց լինել յանդիման քում դատաստանիդ, ով իրաւադատ ահաւոր, անճառ, անպատում, հզօր աստուած բոլորից։ Քանզի զասեալ աստուածն 'ի սոյն զապերախտութիւն մեղուցեալ անձինս առ քումդ երախտիս, ցուցից զիրաւունս քո միշտ զօրացեալ և զանիրաւութիւնս իմ յաւէտ պարտաւորեալ։ Որ արարեր զիս 'ի քո պատկեր պանծալի՝ 'ի ձեռն վեհիդ ազատութեան, զակարս օժանդակելով։

Բ. Զարդարեցեր բանիւ, փայլեցուցեր փչմամբ, մտօք ճոխացուցեր, իմաստիւք աճեցուցեր, հանճարով հաստատեցեր, 'ի շնչականացն որոշեցեր, հոգւով իմանալեաւ խառնեցեր, իշխանականին գոյիւ պճնեցեր, ծնար հայրաբար, սնուցեր դայեակապէս, տածեր ստացողապէս, անկեցեր զամբարիշտս 'ի քումդ գութի, ջրովն կենաց ոռոգեցեր, աւազանին ցօղով մաքրեցեր, կենացն վտակաւ արմատացուցեր, հացիդ երկնայնով ջամբեցեր, աստուածային արեամբդ արբեցուցեր, ան-

հրալիցն և անհասանելեացն ընտանեցուցեր, զաշս երկրեղէն 'ի քեզ համարձակեցեր, լուսով փառաց վերածածկեցեր, զհողանիւթ մատունս անմաքուր ձեռացս 'ի քեզ մատուցեր. զմոխիրս անարգ մահացու՝ իբր զնշոյլ լուսոյ յարգեցեր, զհայր քո հզօր ահաւոր օրհնեալ՝ մարդասիրապէս և անարժանիս իմոյ անձին կնքեցեր։ Ոչ կիզեր զբերանս լցեալ նանրութեամբ՝ 'ի ժառանգակիցն կարդալ զքեզ, ոչ կշտամբեցեր զյանդգնելս 'ի քո կրցորդութիւն, ոչ սաստեցուցեր զտեսիլ աչացս 'ի քումդ ակնարկութիւն, ոչ արգելանաւ կապանաց ընդ մահապարտացն տարագրեցեր, ոչ խորտակեցեր ըզդաստակ բազկիս՝ որ անմաքրապէս առ քեզ համբառնայր, ոչ մանրեցեր զոտս իմոց մատանցս 'ի շօշափելն զքանդ կենաց, ոչ պատեցին զինեւ մառախուղք 'ի ձօնելն զքեզ՝ ահաւոր, ոչ փշրեցեր զպարս ատամանցս յմբոշխնելն զքեզ՝ անսահմանելի, ոչ գնացեր բարկութեամբ խոտորնակ՝ խոտորնակի ընդ քեզ հեռեւողս, իբր ընդ վրիպեալ տունն Իսրայէլի, ոչ խայտառակեցեր 'ի հարսնարանիդ զանարժանս քումդ պարերգութեան, ոչ 'ի զձուձ հանդերձին տեսիլ զանօրինելս յանդիմանեցեր, ոչ կապանօք ձեռացս և ոտից յարտաքին խաւարն հալածեցեր։

Գ. Զայս ամենայն մասունս բարեաց և զներելոյդ երկայնմտութիւն ընկալեալ 'ի քէն՝ բարերար, օրհնեալ և յամենայնի միշտ երկայնամիտ, փոխադրեցի վնասակարս պարտեաց՝ անթիւս և բազմօրինակ անօրէնութիւնս, մարմնականաց և անձնականաց՝ ամենակիր բազմածուփ խորհրդոց յուզմանց երկրաքարշութեանց։ Զայսոսիկ քեզ, Աստուած իմ և տէր, ընդ այսքանեաց բարեաց փոխարերեցի. զայս քեզ ինձէն հատուցի չարիս,

ըստ մոլսխեան յանդիմանութեանն առակի, մոռացեալ զիմաստութիւն և սիրոյս յիմարութեան։ Զայսց բարեաց երախտեաց կաճառս՝ ընդունայնութեան զնացիք՝ չարաչար ունայնացուցի. զայս լուսաւորութիւն շնորհաց անճառից 'ի բարձրելոյդ խնամոց բարդեցեալ՝ մրրկաւն խելագարութեան ցնդեցի։ Եւ թէպէտ բազում անգամ ծանուցար կարկառմամբ ձեռին քո այցելութեան ձգել զիս առ քեզ, ոչ հաւանեցայ ըստ մարգարէին որ զիսրայէլ ամբաստանութեան. և թէպէտ խոստացայ զաշնաւորեցի քեզ հաճոյանալ, և ոչ ընդ այսմ սահմանաւ ուխտիւ փակեցայ. այլ դարձեալ զնոյն նիւթեցի չարիս, անդստին յոճն առաջին մատեայ, փշոցն մեղաց հերկեցի զանդաստան սրտիս յորմանն արդիւնաւորութիւն։ Առ իս եղանեն առածք աստուածարեալ սուրբ մարգարէիցն. քանզի մնացեր յինէն խաղողոյ, և ես ընդ այնորիկ փուշ շառաւիղեցի. դարձայ անախորժ դառնութիւն պտղոյ՝ այգիս օտարացեալ. բուռն հարի զանհաստատ հողմոյ, որովք միշտ տատանեալ այսր անդր տարաբերիմ. ըստ ձայնի երանելոյն Յոբայ ընդ ճանապարհ իմն անդարձ գնացի. 'ի վերայ աւազոյ շինուածս յիմարութեան կառուցի։ Լայնատարր հետովք խաբեցայ կենացն անձկալեաց հասանել. փակեցի ինձէն զելիցն ուղեւորութիւն. բացի կամաւ զկորստեան խորխորատն։ Խցի զպատուհան լսելեացս իմոց առ բանիդ կենաց ընդունելութիւն. կափուցի զաչաց հոգւոյս հայեցուած առ 'ի զկենացն դեղնկատել։ Ոչ ընդոստեայ 'ի թմբրութեանց լքմանէ մտացս 'ի պատգամ փողոյդ ահաւորութեան. ոչ զգաստացայ 'ի բողոք գուժի հրափորձական աւուրն ընտրութեան. ոչ երբէք զարթեայ 'ի նիրհմանէ քնոյն մահացուի, որ 'ի կորուստն

կարապետէ։ Ո՛չ եւս հանգիստ քոյ հոգւոյդ ՚ի մարմնեղէնս տաղաւարի. ո՛չ ընդ բնութիւն շնչոյս խառնեցի զմահ շնորհաց քումդ պարգեւի. իմոյս ձեռօք կոչեցի կորուստ, ըստ առակօղին, զհոգիս կենդանի մահացուցանել։

Դ. Եւ զի՞նչ է ինձ սակաւս և նուազագոյնս յօդել սահմանս կսկծելիս չափաբերականս, մինչ անցեալ է ըստ քանակութիւն և վրիպեալ ըստ բժշկութիւն։ Արդ քո է ընձեռել կեանս ՚հոգւով մեռելոյս, և անոխակալութեամբ մատչել առ այցելութիւն դատապարտելոյս Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ. Քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ Գ.

Վերստին յաւելեալ կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԻՍԿ արդ զի՞նչ բարւոք գոյ առ այս, կամ ո՞ր օգուտ ինձ առ սոյն սահման ընթացից ձայնիս հեծութեան՝ լքեալ, և ոչ զամբարեալ շարաւ մահացու վիրիս՝ խարանաւ բանիս արտաքս հերքել, և կամ ըզծանրութիւն սրտիս մթերեալ ցաւոյս հոգեկան խիթոյս, իբր տաղտկացուցանողական հնարաւորութեամբ, մատնամուխ զգուանօք փոխել։

Բ. Եւ քանզի ոչ գտայ արժանի պարծելոյ ՚ի փառս ընդ սրբոցն դաս, որոց լի են բերանք նոցա ծաղու, և շրթունք իւրեանց ցնծութեամբ, ըստ առակողին և

սաղմոսողին, ՚ի կարգն երկրորդ զիմեցից՝ զնմանիմն իմ յիշատակել համայն աստանօր. թէպէտ առ իմում թերութեան բարուց անբարեաց՝ և նոքա յաղթականք իցեն, իբր ապաշաւեալն քան զանապաշխարն։ Տօնելի եղեւ Մանասէ առ իմոց պարտուցս առաւելութիւն. պատուեցաւ և փարիսեցին առ ըմնէիս ամբարշտութիւն. գովեցաւ անառակ որդին առ անդարձիս ուխտազանցութիւն. յիշատակեցաւ կեղծաւորութիւն որդւոյն Ամասեայ առ անշնորհութիւն ապախտաւորիս. օրհնաբանեալ եղեւ աւազակն, որ դատախազն է անհաւատից. պատուեցաւ և կինն պոռնիկ՝ սկզբնամայրն ապաշաւողաց։ Ոչ պակաս քան զՓարաւոն զատեղծուած սրտիս իմ խստացուցի. ըստ օրինակի խռովութեան մրրկաց ծովու ծփեցայ. ոչ այնքան սարսեցի և պատկառեցի ՚ի սաստկութենէ քումդ հրամանի, որքան ալիք ծովուն յեղերացն։ Ընդ թիւս չափուց կշռութեան առ իմս գործոց՝ և աւազոյն կոյտ սահմանեցաւ. պակասեաց անբաւիցն շիղջք առ համբարս իմոցս անօրէնութեանց։

Գ. Զի թէպէտ և յոյժ բազում են մանունքն ՚ի յափունս ջրոյն համահաւաքեալք, այլ ուրոյնք և առանձնականք ՚ի ծննդոց աճելութենէ. իսկ մեղանք իմոյս յանցանաց՝ անթիւք, զորս անհնար է առնուլ ՚ի միտ։ Ոմն և ծնունդ իւր, ոմն և շառաւիղք իւր, ոմն և բիծք իւր, ոմն և արկածք իւր, ոմն և փուշք իւր, ոմն և արմատք իւր, ոմն եւ հաստուածք իւր, ոմն և պտուղք իւր, ոմն և նըշխարք իւր, ոմն և ճիւղք իւր, ոմն և ոստք իւր, ոմն և արմկունք իւր, ոմն և ճիրանք իւր, ոմն և մատունք իւր, ոմն և խլրտումք իւր, ոմն և զօրութիւնք իւր, ոմն և ազդմունք իւր, ոմն և նշմարանք իւր, ոմն եւ տիպք

իւր, ամն եւ մնացուածք իւր, ամն եւ ստուերք իւր, ամն եւ մթութիւնք իւր, ամն եւ յարձակմունք իւր, ամն եւ հնարք իւր, ամն եւ պատիրք իւր, ամն եւ գիտմունք իւր, ամն եւ գիմեցմունք իւր, ամն եւ չափք իւր, ամն եւ խորք իւր, ամն եւ գարշութիւնք իւր, ամն եւ կայծակունք իւր, ամն եւ կիրք իւր, ամն եւ մթերք իւր, ամն եւ գանձք իւր, ամն եւ ցնցուղք իւր, ամն եւ աղբերք իւր, ամն եւ գիւտք իւր, ամն եւ շանթք իւր, ամն եւ հրդեհմունք իւր, ամն եւ պատկառանք իւր, ամն եւ վիհք իւր, ամն եւ անդունդք իւր, ամն եւ բորբոքմունք իւր, ամն եւ աղջութիւնք իւր, ամն եւ ամպրոպք իւր, ամն եւ կայլակք իւր, ամն եւ հոսմունք իւր, ամն եւ հեղեղք իւր, ամն եւ սառնամանիք իւր, ամն եւ դրունք իւր, ամն եւ շաւիղք իւր։ Հնոցն և տապ իւր, հրպամն և գոլորշիք իւր, հալոցն ճարպին և ճենճերմունք իւր, օշինդրն և դառնութիւն իւր, կործանիչն և հնազանդեալք իւր, բռնաւորն և յելուզակք իւր, գռողն և սպառազէնք իւր, աւազակապետն և գումարտակք իւր, գազանն և կորիւնք իւր, խածանողն և ծակոտուածք իւր, ապականագործն և նմանիք իւր։

Դ. Արդ այսոքիկ պետք են գլխաւորութեանց ապականողաց ոգւոց համայնից, զասեալք ընդ ինքեամբք նուաճութիւնք մասանց՝ իւրաքանչիւրոք 'ի սոցանէ բիւրք բիւրուց և հազարք հազարաց. իսկ զհամայնիցս թիւ նա միայն զօրէ իմանալ, որ զառ 'ի մէնջ չէութիւնն գրեալ՝ իբր զէութիւն գործոց տեսանէ։ Եւ արդ ինձ որ զանձն ոչ խաբեցէ, և առ երեսս ոչ կերպարանեցի, եւ կեղծաւորաբար ոչ անհաւատեցէ, եւ մարդ զինչն ծանիցէ, եւ հասարակաց բնութեամբ վարեցի, եւ երկրածին զանձն գիտեցէ, եւ 'ի չափու

իւրում կանոնին կացցէ, իմասցի ծանիցէ զնախաթիւ մասունս արկածիցդ վերագրելոց, թէ ոչ ընդունայն ինչ գրեցի եւ կամ զբնաւ իսկութիւնն սահմանեցի, որ 'ի մերս բնութեան պտուտկի ազգի ազգի վրիպականութիւն. այլ 'ի բիւրուցն արդասեաց չարեաց չափ մի երեւեցուցի, զի նոքօք եւ զայլսն իմաստասիրեսջիք, թէպէտ եւ ոչ բաւանդակապէս։

ԲԱՆ Է.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հակողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ զի մի զփրկութեանն վստահութիւն 'ի սպառ կորեցից, և ապաքէն եղեալ մատնեցայց այսքանեաց աներեւութից ընդդիմամարտից, որք ոչ այլ ինչ են՝ քան թէ ընտանիք թշնամիք ինքնածին բուսեալք զոր վերագրեալքդ սահմանեցին՝ զորքանութիւն պատկերին ձեւոյ եղեալ ահարկուս, ցուցից առ ամէն բազմադրոյ բնութեան մարտկացդ՝ զօրեղ ախոյեանս սատուածականս՝ ամենայաղթողս և անպարտելիս, թէ և կսկծելիս կիրս և դժուարակոծ պատուս ծառոց անհասանելեաց, և անկոխ ճանապարհաց երկք և տաժանմունք։ Քանզի զայն ամենայն զունդս չարութեան բանսարկուին զօրաց՝ սակաւ մի պտոյր կաթուածոյ աչաց, իբր զճճիս զեռունս բազմոտանիս խխայթից երկրի տկար խլրտմանց՝ անկեալ 'ի վերայ ծորումն ձիթոյ կամ զոյգն զեղ ինչ սաստկչական, ցամաքեցու-

ցանէ. և զոյգն մի հառաչումն սրտի հեծութեան ել-
եալ 'ի յոգւոյ, իբր շնչումն հարաւային ջերմութեան
խառնեալ յարեւու, զառնամանեաց սառնութիւն հա-
լէ. քանզի ըստ միումդ նմանութեան հեշտածինք են,
և ըստ միւսումդ դիմադրութեան դիւրամեռք:

Բ. Այլ եւս ոչ երբէք կասեցից զաւել զղատապար-
տեալս՝ բանից կսկծմամբ, պարսել զպարտաւորեալս՝
իբր զմնասակար անփրկանաւոր, անհամոզելի. վասն զի
զոմանս սատակեալ 'ի յիմոց նեղչացն, ոմանց զօրու-
թիւն տամ կենդանանալ առ հոգւոյս կորուստ: Տունկս
զառնատեան, որ զզարշութիւն անառակ վարուց ծաղ-
կեցի. բարունակս ապականաբեր և մահոգկուզեան, որ
զկորստեան զինին երկնեցի. Քանանու զաւակս՝ և ոչ
Յուդայի, ըստ ասից մեծին Դանիէլի. որդիս գեհեննին,
և ոչ արքայութեան. ժառանգս դժոխոց, և ոչ փառացն
փափաքելեաց, նիւթս տանջանացն, և ոչ հանգստեան:
Ապերախտս առ երախտաւորդ, ապաշնորհս առ բազմա-
պարգեւդ, միշտ մեղուցեալս առ երկայնամիտդ, դառ-
նացուցիչս քաղցրութեան բարերարիդ, ծառայս չար
և վատ, ըստ տէրունեան յանդիմանութեանն, իմաս-
տունս զչարիս գործել ըստ Եսայեայ նախասացութեանն,
ժպիրս առ ժանդագործութիւնս զազրութեան: Փոյթս
առ 'ի բարկացուցանել զտէրն, մշտաշարժս առ զիւս
սատանայականս, հանապազորդեան վիշտս ստացողին,
Թոյլս առ բարեացն թափիչս, ծոյլս առ երանութիւնն
ընտրութեան, դանդաղս առ դիտմունս խոստացելոցն,
անարիս առ կարիս պիտանեացն և օգտակարացն,
պաշտօնեայս տիրադրուժ երախտամոռաց:

Գ. Վայ անձիս մեղաւորի, զի զարարիչն իմ բարկա-
ցուցի. վայ որդւոյս կորստեան, որ զկենդանութեանն

ձիր մոռացայ. վայ պարտապանիս անհամար բիւրուց
քանքարաց՝ որ ոչ գոյ հատուցանել. վայ բռնակրիս
ծանրութեան մեղաց դժնէից, որ չունիմ դառնալ առ
հանգստարարն. վայ վնասակարիս տէրունեան պար-
տուցն, որ չիք հնար յանդիման լինել հզօրին. վայ
եղէգնախուիւ կիզանողականս նիւթոյ, որ տոչորելոց
եմ 'ի գեհեննին. վայ ինձ առ այս յիշատակ, զի նետք
բարկութեանն Աստուծոյ այրեցելովք են գործեալ. վայ
յիմարութեանս, որ ոչ մտաւեցի զծածկեցելոցն յայտ-
նութեան հանդէս. վայ ամբարշտիս, զի միշտ անդա-
դար ստայնս չարեաց կրկեցի. վայ զմարմինս պարա-
բողի կերակուր որդանցն անմահից, կատողացն թու-
նաւորաց զիարդ համբերեցից. վայ ինձ առ արբումն
մահուն բաժակի, որպէս զյաւիտենականն տուժեցայց.
վայ ինձ առ ելս անարժան հոգւոյս յեղկելի մարմնոյս,
իբր դատաւորին ճշմարտի յանդիմանեցայց. վայ ինձ առ
նուազութիւն իւղոյն լապտերաց, զի անարծարծելի է
աղօտանալն. վայ ինձ առ ճեպ տագնապի ահին պա-
կուցման, յորժամ առագաստին մուտն փակեսցի. վայ
ինձ առ ձայնին ահաւորութիւն դողացուցչաց և սար-
սափելեացն բանից՝ երկնաւոր թագաւորին վճռաւ կըն-
քելոյն, թէ ոչ գիտեմ զքեզ:

ԲԱՆ Ը.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ
նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ զինչ գործեսցես անձն իմ կորուսեալ,
կամ ուր թաքիցես, կամ զիարդ ապրեսցես,

կամ որպէս ելցես 'ի մեղաց բանդէ։ Քանզի բազում են պարտիքդ և անթիւ հատուցմունքն, սաստիկ կըշտամբանքն և անվախճան նախատինքն. անողորմ են հրեշտակքն և անկաշառ դատաւորն, հզօր ատեանն և անաչառ բեմն, քստմնելի սպառնալիքն և անողորմ հատուցմունքն, ահարկու հրամանն և մերկապարանոց յանդիմանութիւնքն. հրեղէն են գետքն և անանցանելի են վտակքն, թանձրամած խաւարն և արտաքոյ այցելութեան մառախուղն. ապականութեան է ղուրն և մըշտընջենաւոր է տագնապն, ամենագրաւ տարտարոսն և անզերծ սանձամանիքն։ Եւ արդ արդարև քեզ են գանձեալ գաւինքս այսոքիկ դժնդակք և տարժանելի օթեւանք անըմբերեցելոյ պատուհասից, ով անարժան անձըն իմ մեղաւոր, չարագործ, պոռնիկ, բազմաբիծ, և սահման անզգաստանի բնաւին անմաքրութեան։ Ահա զարդիւնս գործոց ձեռաց քոց ժառանգեսցես՝ թիւրեալդ 'ի յուղղութեանց և զառածեալդ 'ի մաքրութեանց, տարագրեալդ յարդարութեանց և 'ի կարգաց պարկեշտութեանց, ունայնդ 'ի լիութեանց հոգեպարգև հարստութեանց, նախանձարկու բարերարին և ամենակալ Թագաւորին։

Բ. Եւ քանզի կառուցեր քեզ անձն արգելան և անփախչելի որոգայթ, խոստովանեալ քեզէն զանբժշկականդ քո վէր և զանօրինակդ հարուած, վկայելով զանձինդ զպարտականդ մահու զանբուժելիդ բեկութիւն, ով չարդ 'ի բարեաց, ով դառնութիւնդ 'ի քաղցրութեանց, ով խաւարդ 'ի լուսապարմից, ով կապտեալդ 'ի պճնելոց, ով զրովեալդ 'ի զովելոց, ով անբարիշտդ 'ի բարեպաշտից, ով շնչականդ 'ի բանականաց, ով անմիտդ 'ի մտաւորաց, ով անհանճարդ յիմաստնոց, ով

անմաքուրդ յընտրելոց, ով մահացուդ 'ի կենդանեաց, ով խոհերականդ 'ի սրբոց, ով արբշիռդ 'ի պարկեշտից, ով կեղծաւորդ յարդարոց, ով անպիտանդ 'ի պիտանեաց, ով անարգդ 'ի փառաւորաց, ով նուաղդ յառաւելութեանց, ով գերիդ 'ի գերագունից, ով նուաստագոյնդ 'ի վեհից, ով աղքատդ յընչեղաց, ով անարժանդ 'ի փրկութեանց, ով անանկդ 'ի բարձրութեանց և 'ի հոգևոր հարստութեանց, և հատուածեալդ յօրհնելոց։

ԲԱՆ Թ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին ձայնի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի.

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ զինչ արժանաւոր ըստ քեզ բանբասանս շարագրեցից 'ի կտակ մաղթանաց մատենի այսր ողբերգութեան, ով անձն իմ թշուառ, ամենապատկառ և առ պատասխանիս բանից անբարբառ, անպիտան Աստուծոյ և սրբոցն մասնակցութեան։ Զի եթէ զլիճ մի ծովուց 'ի յորակութիւն դեղոյ յեղեղեցից, և զդաշտս ասպարիզօք բազմօք սահմանեալ՝ 'ի տարածումն լայնութեան քարտենի չափեցից, և զպուրակս յոքունց անտառաց շամբից եղեգանց 'ի հատուածս գոյութեան գրչաց կազմեցից, և ոչ զթիւ մի 'ի բարգելոցն անօրէնութեանց զօրեցից ընդ գրով սահմանի գրաւել։ Նա՝ զի թէ զմայրս Լիբանանու 'ի մի լուծ կշռոց զօդեցից, և կամ զլեառն արարատեան 'ի կէտ ամբարձման նժարի միոյ արդարութեան միջնորդ կա-

ցուցից, ոչ հաւասար է այնր հարթութեամբ համադու-գակցել։

Բ. Ծառս ամբարձուղէշ՝ ստուերատեղն՝ տերեւալից՝ ունայն ՚ի պտղոց, նմանակից յաւէտ հարազատ այնր թզենւոյ՝ զոր տէրն չորացոյց. քանզի սաղարթօք վարսից, այս է՝ արտաքին դիմօք բարեձուք կերպից՝ իբր պսակաւ իմիք պաճուճեալ, բացականացն գոս բաղձալի. իսկ եթէ մերձեցի անկողն խուզել զխնդրելին, գտցէ զքեզ ունայն ՚ի բարեաց և գարշելի ՚ի գեղեցկութեանց, ծաղր տեսողաց և նշաւակութիւնք նախատողաց։ Զի եթէ ապաժաման յանդգոյշ ժամուն հերապանծ տունկն պտղաբերոյս անկենդան, որ զոյգն պատկերն է անպատրաստից, նկն ընդ անիծիւք, և կամ երկիր ոռոգեալ ցօղով, և ոչ բազմապատիկ զաւանդս արգասեաց երկրագործութեան տածողացն մատուցանէ՝ լքեալ մռամբի, իսկ դու՝ ով անձն իմ նզկելի, սահման բանաւոր և տունկ կենդանի՝ և ոչ ՚ի ժամու իւրում պտղաւոր, լիբր ոչ զնոյն կրեսցես պատիժ նախնում առակիդ։ Վասն զի զհամայնն ընկալար ՚ի քեզ անպակաս յառաւելութեանց, սկզբնաւորեալ ՚ի մարդն առաջին և մինչեւ ՚ի սպառումն ծննդոց նորին, զբերս գործոց նմանութեանց և զգլուխս նորոգս՝ առեալս և անախորժելիս հաստողին զքեզ Աստուծոյ։

Գ. Եւ վասն զի եղի զքեզ նպատակ հանդէպ երեսաց տեսութեան մտացս՝ անձն իմ անպիտան, վիմօք ձգելոյ արձանաց բանից, իբր զանընդել գազան վայրենի՝ անողորմաբար զքեզ քարկոծել։ Որ թէպէտ և ոչ պատահիմ անուանիլ արդար, սակայն յառաջնումն պատասխանւոյ՝ իբր ընդ ոսոխի ումեմն՝ ընդ անձին յօժարամիտ կամօք ոգորիմ, ըստ իմաստութեանն բանի,

և զյոյս մտաց խորհրդոցս զաղտնեաց իբր զգլխաւորեալ յանգաւորութիւն չարութեան գործոց խոստովանեալ, քեզ տարածեցից՝ Աստուած իմ և Տէր։ Զի որով չափով չափեցից զանձինս ստգտանք. ՚ի քոցդ աննուազ զթութեանց այսրէն չափեցայց՝ ընկալեալ զշնորհս յաճախագոյնս ընդ մեծագունիցս պարտեաց։ Եւ որքան վիրացն հարուածք անբժշկականք և անհնարաւորք ճարակեսցին, այնքանեօք չափովք կրկին առ ամին և իմաստ արուեստից բարձրեալ բժշկիդ բարեհռչակեալ լուսաւորեսցին, և ՚ի պարտուցն առաւելութիւն, նոյնքան փոխատուիդ առատատրութիւն բարերարեալ միշտ պսակեսցի, ըստ խնկաւորդ քում առակի։ Զի քո է փրկութիւն, և ՚ի քէն է քաւութիւն, և աջով քո նորոգութիւն, և մատամբ քո զօրեղութիւն, և ՚ի հրամանաց քոց արդարութիւն, և յողորմութեանց քոց ազատութիւն, և յերեսաց քոց լուսաւորութիւն, և ՚ի դիմաց քոց զուարճութիւն, և հոգւովդ քո բարութիւն, և օծմամբ իւղոյ քոյ ափափութիւն, և ցօղով շնորհի քոյ՝ զուարթութիւն, և դու տաս մխիթարութիւն, և մոռացուցանես զվհատութիւն, և բառնաս զխաւար վշտաց, և զհեծութիւն ողբոց ՚ի ծաղր փոխես։ Եւ քեզ վայել է օրհնութիւն զովութեամբ հանդերձ յերկինս, և յազգս հարցն և ՚ի ծնունդս նոցա, և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ Ժ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին նիւթոյ առ նոյն աղերս նախքանից բանի.

ԻՒ ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա, Եւ արդ քանզի միապէս մատնէ կորստեան և զզջումն ուժգնապէս և մեղանչելն մոլեգնա-

բար. զի թէ և օտարացեղ իմն են 'ի միմեանց այլայլութիւնք նմանութեանցն, սակայն զկերպարանս երկաքանչիւրոցն առ միմեանս եդեալ, զմի և զնոյն վհատութեան ծնունդս արտադրեն։ Զի մինն զհզօրին ձեռն իբր ապիկար թերահաւատէ, իսկ միւսն ըստ նմանութեան քառատանեաց պաճարեղինաց յանզգայս եդեալ, զյուսոյն առասան խզէ. վասն որոյ ընդ առաջնումն միշտ փաղաքշեալ՝ հանապազ խնդայ սատանայ, իսկ երկրորդաւն՝ ըստ նմանութեան լափլիզող գժոխորովայն գազանի՝ իբր կերակրով արեամբ պարարի։

Բ. Եւ արդ իբր զգանեալ բազմահարուածեան հեծանաւ և յափն մահու ժամանեալ, դոյզն ինչ դարձումն շնչոյ ընկալեալ և յողի կենդանի եկեալ կազդուրեցայց, պատսպարեցայց, կանգնեցայց, յարեայց յանկենդանականս կորստենէ, օժանդակեալ Քրիստոսի ձեռամբն՝ որ գթածն է յամենայնի. 'ի բարեբար յերկնաւոր հօրէն՝ փրկութեան և բժշկութեան պտուղ ընձեռեալ ինձ մեղուցելոյս, ախտացելոյս և մահացելոյս։ Եւ սկզբնաւոր ողբերգութեան այսր աղերսանաց՝ զհաւատոցն շինուած կառուցից. քանզի և ոմն 'ի նախնեացն սոքիմբք զինեալ, փոխեցաւ խակոյն յանմահականն վիճակ վերին. զապաշխարութեանն գեղ ընկալեալ, ապաշաւանաց թոշակաւն զգրաւականն անեղծութեան աստէն ժառանգեաց, 'ի վեր քան զօրեաց առաքեալ ընդ նմին ցուցանէ, որք զհանդէսն մրցանակին յերկրի կատարեալ, ապագայիցն և երկնաւորացն յուսոյ հաւատացին, և անտեսիցն ճոխութեամբ փարթամացան։ Իսկ զխորախոյս տէրունի պաշտելի բանին յիշեալ առ սմին, զի ամենայն ինչ հնարաւոր է այնմ որ հաւատայն, է զի և զչափն ընտրանականացն բարեմասնութեան Աստուծոյ

հաձեղեացն զննեալ աստանօր, զայս պատկեր բանի ընկալայք նախնի զահերէց առ 'ի սրբութեանցն մուտ սովիմք համդերձել. առանց որոյ և ոչ տէրն փառաց զիւրսն առ մեզ հրաշագործեաց զօրութիւնս, եթէ ոչ նախ ըղձակից խնդրեաց բարերարութեանն իւրոյ զհաւատսն մեր. ուստի և կեանս ընձեռել զօրէ ինքնիշխան բաւականութեամբ առընթեր գոլով Աստուծոյ. քանզի հաւատք քո կեցուցին զքեզ, օրհնաբանեալն Աստուծոյ բերան վկայեաց։ Քանզի արդարեւ սեռն տեսութիւն և կատարեալ իմաստութիւն և առ Աստուած ընտանութիւն և բարձրեալոյն ծանօթութիւն՝ հաւատոց մասն երջանիկ և ընտրեալ անուն, որ յարաձգեալ մնայ անվրէթար և անփակելի, պատուակից գոլով սիրոյ և յուսոյ։ Զի եթէ փոքու սերմանի դոյի հատի մանանխոյ չափոյ նուաստի հաւատք զլերանց մեծութիւն 'փոխէ զօրեղապէս 'ի սիրտս ծովու, ապա յիրաւի ընկալաք զսոյն սկզբնաշաւիղ առաջնորդ կենաց՝ աներկմիտ պաշտօն առ Աստուած, որ զապառնիսն և զծածկեալսն առանց երկբայութեան 'ի հոգւոյն աչս տեսանէ, Երրորդութեանն փառաւորելի անուամբն պատուեալս հաւատք՝ ընդ սիրոյն դասեալ և յուսոյ։ Զի թէ և զերիսն հատուածս առանձնաւորականս 'ի մի և 'ի նոյն խորհուրդ զխտեսցես, յաւէտ մեծացիս նորօք 'ի յԱստուած. քանզի թէ հաւատաս 'ի նա, և սիրես. որով և յուսաս անեղծութից պարգեւաց նորին։ Նմա փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԺԱ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հոկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ ես յետինս զաւանողաց՝ ունայն 'ի բարեաց, նայեցեալ խորհրդով մտացս 'ի սկզբնաւորն իմ եղելութիւն 'ի ձեռն ձեռին ստացողին իմոյ յանէից յուսով հաւատամ Յիսուսի Քրիստոսի առնել զոր կամի։ Քանզի հաւատացի, վասն որոյ և խօսեցայ խրատեալ Պօղոսիւ, ուսեալ 'ի Դաւթայ, թէ և արդ կենդանի մաղթանք նոցա այց ինձ արասցէ, որպէս հաւատովք ճանաչել զնա, և զզօրութիւն յարութեան նորա, ըստ առաքելոյ, և զհաղորդութիւն չարչարանաց նորա, և որ զկնի բերին առացեալքն։ Կցորդ է ամեն և յոյժ նմանատիպ՝ հաւատալն իսկապէս և 'ի նորոգս այս փոխադրութիւն, որ 'ի մեղացն 'ի քաւութիւն, և 'ի չարագործութենէ յարդարութիւն, և յանմաքրութենէ 'ի սրբութիւն, և յանքաւելեացս պարտեաց մահու յանցանաց՝ յանդատապարտն երանութիւն, և 'ի ծառայական կապանացս յերկնաւորն ազատութիւն։ Քանզի զիա՞րդ ոչ արդեօք չքնաղ քան զբան՝ և 'ի մթութենէ երկեւանութեան խաւարի զտեալ՝ և աստուծով օժանդակեալ և օգնեալ սիրտ մեղաւորի, որ ընդ մարմնապէս ծիծաղելն՝ առ նմին հեծէ հոգեպէս։ Որ թէպէտ և յամբարձմանէ բարձրութեան գերագունիցն կայից՝

ստորասուզեալ ծանրութեամբ անդնդային վհին խորխորատ գբոյն կործանման, նորագիւտ մեղօքն անչքնելեօք, ունի և նշխար նշուլից՝ փրկութեան կենաց հպաւոր, իբր կայծակն լուսոյ պահեցեալ 'ի միտս և յոգի, որպէս զհուրն նշանաւոր և զարմանաւոր թանձրամած՝ հրաշիւք մակարդեալ վեհին հրամանի 'ի յատակս ներքինս նիրհեալ ջրհորոյն։ Ուստի և մեղուցելոյն իսպառ թաղծելոյ, և ակնկալութիւն բարւոյն բարձելոյ, և համարձակութիւն շնորհին լքելոյ, յուսալ վերստին անզըէն միւսանգամ նախապարգեւիցն փառազարդութեանց դարձեալ հասանել. քանզի և յաստուածուստ անդուստ հանդերձի և այս՝ ներգործել առ սոյնս. վասն զի սա զտուողին զօրութիւն ամենահնար աւետարանէ։ Յոր խունկ հաճութեան մեծապէս հոտոտի Աստուած, քան յամենայն բուրումն անուշից, և քան 'ի խառնեալն երբեմն աղացմամբ 'ի սպաս խորանին, որ է կերպարան անձանց խոնարհից զիջեալ բեկութեամբ՝ առ 'ի միութիւն նոյն նմանութեան։ Ըստ որում հարցեալ Փրկչին ամենից՝ ցոմանս ախտացեալս տեսանելեօք, հաւատա՞ք ասելով առ այդ թէ կարող եմ առնել ձեզ զայդ, ոչ պարգեւեաց աչաց նոցա լոյս, եթէ ոչ նախ զհաւատոյն զբաւ ընկալաւ։ Քանզի զի՞նչ քան զմեռելութիւն քառօրեայն դիոյ առ կենդանութիւն մեզ անյուսացոյն, առ որ կանանցն ժամանելոց 'ի յոտս Արարչին հաւատոցն հանդերձանօք, անյապաղաբար զփառացն Աստուծոյ տեսին զհանդէս՝ 'ի յեղբօրն կենդանութիւն։

Բ. Իսկ աստատին անկապուտ շնորհին մնացելոյ զկնի մեղանացն՝ հզօրագոյն են վկայք։ Նախ Ենովք, զկնի Ահարոն, յետ նոցա Դաւիթ, դարձեալ և Պետրոս. ընդ

որս և փոքրն Եղիազար, որ 'ի մեծէն Աստուծոյ ողորմեալ՝ մեծագունիցն վկայեցաւ։ Աւելորդ է առ այս և բանն առակի անառակ որդւոյն. Թողում զպոռնիկն՝ որ 'ի տեառնէ գովեցաւ, և զմաքսաւորն՝ որ 'ի բարեգործէն յիշատակեցաւ, և զաւազակն երջանիկ՝ որ յարձակումն վերջին շնչոյն հաւատովքն պսակեցաւ, և զոր անքաւելին են պարտիք՝ զհաղորդեալքն սպանման մահու Արարչին. առ որս և գլխաւորն ընտրելոց Պօղոս, որ երբեմն նախնին էր անօրինաց։ Յորոց ոմանք ծանօթութեամբ օրինին գլորեալք անդրէն կանգնեցան բիւրապատկեան գերազանցութեամբ քան զնախակրօնիցն առաւելութիւն։ Իսկ որ նախ քան զօրինակին տուչութիւն՝ զաւանդն պահեալ հայրենի մերձաւորագոյն զոյ պատուիրանի սկզբնահօրն զաւանութեան, որ և զնախնւոյն պարտիս ինքեան վարկուցեալ, զնորայն իւրովքն տուժեաց կրից տաժանմամբ, ոչ քաւեցաւ միայն ծածկեալ 'ի յերկրի, այլ չարչարելեան մարմնով բանականաց բնութեան կենաց կարապետ՝ յաղթող զօրապէս բնութեան մահու փոխեցաւ։ Իսկ ոմանք 'ի բուսոյ տհաս հասակին չարութեամբն յերկարաձգեալ, 'ի կատարեալ տիս ժամանակին ոչ 'ի բարձրութեանն կայից հասեցան, քան թէ 'ի ստորնականաց թշուառութեանց դժնէից կենացս 'ի կամարն երկնից համբարձան։ Եւ թէ այն ժամանեաց կանխաւ՝ զօրացեալ 'ի չարեացն դարձ, որ մինչեւ յոսկեղէն նիւթ յեղանակեալ հողոյս գոյութեան, և պատկերն արքունի 'ի պատիւ կերպիս մերոյ նկարեալ արքունականն քանդակուածով, անկորուստ և անփոխադիր և յաղթող զաւաճանութեան զմերս ենթադրեալ բնութիւն, ապա առաւել յուսալի է այժմ մերկապարանոց լուսաւորութիւն անքոյ և անվերար-

կու՝ տերամբ Քրիստոսիւ ուխտեալ. որով և միշտ հաստատեալ պահի 'ի մեզ բանն տէրունի, ըստ մարգարէին ձայնի, ուխտ խաղաղութեան և կնիք հաստատութեան առ հաշտարարն միջնորդ՝ երկնային անմահ կենդանի և մշտնջենաւոր բարեխօս։ Ապա ուրեմն ըստ այսու կանոնի ճշմարտագունի, և անփոխադրելի սահմանի, և արարչաւանդ պայմանի, համբուրեմ հաւատոց շրթամբք զպատկեր բանիս, և ակն ունիմ փառացն շնորհի. քանզի արդարեւ յարդարացուցանելն զմեզ Աստուծոյ՝ ոչ ոք զօրէ դատապարտ առնել, ըստ առաքելական բանին սահմանի։

Գ. Այլ յայս անստուերագիր վստահութիւն ապաստան, կամ կործանեալս՝ կանգուն, թշուառացեալս՝ յաղթող, վրիպեալս՝ 'ի դարձն կենդանական, ամենաթըշուառ չարագործս՝ 'ի յոյսն, մահու մատնեցեալս՝ 'ի կեանսն, ընդ ապականութեամբ վաճառեալս՝ 'ի ձիրն, դժոխային գործովք գրաւեալս՝ 'ի լոյսն, ստորնաէր անասնակենցաղս՝ յերկինս, կրկին զայթակղեալս՝ 'ի վերստին փրկութիւնն, մեղօք կապեցեալս՝ 'ի հանգստեանն խոստումն, անբժշկական վիրօք վարանեալս՝ 'ի դեղն անմահացուցիչ, ստամբակեալս վայրագութեամբ՝ 'ի սանձն հանդարտութեան, սրացեալս վարատական՝ 'ի կոչումնն, ապառում դժնդակս՝ 'ի հեզութիւնն, ընդդիմարան լուտացողս՝ 'ի ներումնն։ Ի Քրիստոս Յիսուս և 'ի Հայր նորին հզօր և ահաւոր, յանուն և 'ի կամս բարերարութեան Հոգւոյն ճշմարտի. օրհնաբանեալ խոկութեանն և մի աստուածութեանն՝ զօրութիւն և արքայութիւն, մեծութիւն և փառք յաւիտեանս, ամէն։

ԲԱՆ ԺԲ.

Վերստին յաւելեալ կրկին մեծութեան նորին նշկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ քանզի յաւէտ յառաջնում զգչմանն յուսահատութեանն բանիւ լրայ, և տարակուսանաց հեծանաւն 'ի մահ ձագկեցայ, աստանօր 'ի յուսոյն կերպարան փոխեալ՝ յարգահատել համարձակեցայց, զերրորդութիւնն սուրբ կարդալով յօգնականութիւն ինձ մեղաւորիս։ Որ և անզատին իսկ յօրհնաբանելն և 'ի զաւանելն զկենդանարարն բնաւից Աստուած, խոկոյն և կոչումն ընտանի ձայնի ահաւորութեան անուան շնորհաձիրն բարերարի՝ մահացելոյս է կենդանութիւն, ըստ մարգարէին նախաճառութեան, թէ որ կարդայ զանուն տեառն, նա կեցցէ։ Իսկ ես ոչ միայն կարդամ, այլ նախ հաւատամ մեծութեան նորին. ոչ եթէ վասն պարգեւաց նորա մատուցեալ յոգոք զեղերիմ, այլ իբր զկենդանութիւն խնկապէս, և զշնչոյ տուրևառութիւն հաւատի, առանց որոյ ոչ է շարժողութիւն կամ ընթացութիւն. զի ոչ այնքան յուսոյն հանգուցիւ, որքան սիրոյն կապանօք բերիմ։ Ոչ 'ի տուրսն, այլ 'ի տուողն յաւէտ կարօտիմ. ոչ փառքն են ինձ անձկալի, այլ փառաւորեալն է համբուրելի. ոչ կենացն փափագանօք, այլ կենարարին յիշատակաւն միշտ ճենճերիմ. ոչ վայելիցն տարփանօք հեծեմ, այլ հանդերձողին անձկանօք յերիկամանց աստի կականիմ. ոչ զհանգիստն խնդրեմ,

այլ զհանգուցչին զերեսս աղաչեմ, ոչ հարսնարանին խնճոյից, այլ փեսային անձկութեամբ մաշիմ։ Ի ձեռն որոյ զօրութեան վստահացեալս ակնկալութեամբ վերագրեցեալդ յանցանօք բեռանց՝ աներկմիտ յուսով հաւատամ 'ի կարողին ձեռն ապաստանեալ, ոչ քաւութեան միայն հասանել, այլ զնոյն ինքն տեսանել՝ յողորմութիւն և 'ի գթութիւն և յերկնից ժառանգութիւն, թէպէտ և յոյժ եմ տարապարտելի։

Բ. Եւ արդ բազում պատկառանօք ամաչեցելոց դիմաց կորացեալ, զմիջնորդ ազգման կափուցմանց երկակի շրթանցս՝ արժանափակ ագխիւ կարկելոց՝ առանհամարձակ լեզուիս շարժութիւն, նորոգեցից 'ի յերգ հառաչման պաղատանաց յեղանակութեանց աղխողորմ հեծեծանաց՝ 'ի բարձունս աղաղակելոյ։

Մաղթանք զօրաւորք արմաւրաց գիշերայնոց։

Գ. Ընկալ քաղցրութեամբ, Տէր Աստուած հզօր, ըզդառնացողիս զաղաչանս. մատիր գթութեամբ առ պատկառեալս զխօսք. փարատեա, ամենապարգև, զամօթական տխրութիւնս. բարձ յինէն, ողորմած, զանբեկելի ծանրութիւնս. անջրպետեա, հնարաւոր, զմահացու կրթութիւնս, աւարեա, միշտ յաղթող, զխաբողին հաճութիւնս. բացազրեա, վերնային, զմոլեկոյն մառախուղ. կնքեա, կեցուցիչ, զկորուսչին ընթացմունս. ցըրուեա, ծածկատես, զմրմնողին չար զամունս. խորտակեա, անքննելի, զմարտողին զխմեցմունս։ Տեառնագրեա քո ձեռամբդ զլուսանցոյց երդ յարկիս. պարփակեա քո ձեռամբդ զառաստաղ տաճարիս. գծագրեա քո արեամբդ զմուտ սեմոց սենեկիս. կերպացո զքո նշանդ 'ի հետս ելից մաղթողիս. ամրացո քո աջովդ զհանգստ-

եանս լշտի. մաքրեսցես 'ի հաղբից գծածկարան անկողնոյս. պահեսցես քո կամօքդ զտառապեալ անձնոգւոյս. անխարդախ արասցես զքո շնորհեալ շունչ մարմնոյս. կացուսցես շրջափակ զպար զօրուդ երկնայնոյ. կարգեսցես 'ի դիմի ընդդէմ զիւացն դասու: Տուր հանգիստ բերկրութեան մահահանգոյնս նիրհման 'ի խորութեան գիշերիս, բարեխօսութեամբ հայցուածոց սրբոյ Աստուածածնիդ և ամենայն ընտրելոց: Ամփոփեալ պարուրեա զպատուհան տեսութեանց զգայարանացս իմաստից անզարհուրելի զետեղմամբ 'ի ծփական խռովութեանց, կենցաղական զբաղմանց, անրջական երազոց, խօլականաց ցնորից, յիշատակաւ քո յուսոյդ անմնասելի պաշտպանեալ: Եւ սթափեալ վերստին 'ի նինջմանէ ծանրութեան ամենազգաստ արթնութեամբ, հոգենորոգ զուարթութեամբ 'ի քեզ արձանացեալ. զայս ձայն մաղթանաց բուրմամբ հաւատոց քեզ, ամենօրհնեալ թագաւոր փառաց անճառից, փառաբանողաց երկնազումար խմբից երգակցեալ, յերկինս առաքել: Զի դու փառաւորեալ ես յամենայն արարածոց յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԺԳ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին նսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ բարերար հզօր ահաւոր, հայրդ բարի ողորմութեանց շնորհի, որոյ անունդ իսկ մեծիդ

զգթութիւն և զընտանութիւն աւետարանէ, քաղցր գթնէից և անզոհացողաց: Ընդ քեզ և Որդիդ քո իբրև զքեզ. զօրաւոր ձեռն իբրև զքոյդ, անժամանակ տէրութեամբ ահեղ, ընդ արարչութեանդ քում բարձրացեալ: Եւ Հոգիդ սուրբ ճշմարտութեան՝ բղխեալ առ 'ի քէն անսպառութեամբ, կատարեալ իսկութիւն գոյի, էութիւն մշտնջենաւոր, հաւասար քո ամենայնիւ, փառակից որդւոյ քոյ տէրութեամբ: Երրեակ անձնաւորութիւն՝ համայն անքննին, տրոհեալ 'ի դիմաց՝ ուրոյն զատուցմամբ. իսկ միաւորեալ համագոյութեամբ, նոյնագոյ բնութեամբ տիրապէս, անշփոթ և անանջրպետ՝ միով կամօք և կցորդութեամբ. ոչ երիցութիւն ումեմն 'ի յումեմն և ոչ քթթել մի ական առ նուազութիւն միոյն ժամանեալ, քան թէ պատճառ սիրոյ երկնայնոյ անստուեր լուսոյ՝ որ առ մերն է ծանօթութիւն, միով պսակաւ սրբասացութեան անսկզբնաբար աստուածաբանեալ: Քանզի արդարև վերաձայնեալս այս խոստովանութիւն երեքփառաւորեանդ դաւանութեան զվէմն հաւատոյ Պետրոս երանեաց. իսկ զդատապարտելոյս անձն մեղօք բարեհրաման քո ակնարկութեամբ, ով խնդրողդ գթելոյս, հրաշանորոգ արդարացուսցէ: Քանզի թէպէտ և քո իցեն պարգևք, և քո ողորմութիւնք, այլ ոչ 'ի պարգևուն ես այնքան հռչակեալ, որքան յողորմութեանն. զի երկրորդն զքոյդ յաճախէ զփառս, իսկ առաջինն զճգնաւորացն յայտնէ զգործս. զի պարգևք՝ վաստակոցն են փոխատրութիւնք, իսկ ողորմութիւնք՝ մեղուցելոյս բարերարութիւնք:

Բ. Եւ արդ մի՛ զօրասցին մարդկայինս գործք առաջի քոյոցդ շնորհաց, Աստուած գթութեանց, թէ և անդր իսկ իցեն քան զօրէնս հասարակաց բնաւորականս հոս-

մանց. այլ յաղթող եղեալ քոյդ երկայնմտութեան, նուազ եղիցի առ քումդ մասին ընթացք երկրածնաց: Քանզի և որ մաքրութեամբն պերճանային օրինականացն վըստահութիւնք, ՚ի լուսաւորել քոյդ արդարութեան գուշակ ներկայիս, ամենանուազ անձկութեամբ լքեալ հըրէութիւնն յետնեալ, և յաւէտ ընդ տարագրական ողորմելոցն, առաւել նոքա զատն կարօտեալ մարդասիրութեան: Եւ քանզի ամենայն ինչ հնարաւոր է քեզ, բարերար, լուր պաղատանաց գոչման հեծութեանս՝ որ կարդամս առ քեզ. ողորմեա, կեցո և մարդասիրեա: Զի քո է երկայնմտութիւն, քաղցրութիւն, փրկութիւն, քաւութիւն, և փառք յամենեցունց յաւիտեանս ազգաց. ամէն:

ԲԱՆ ԺԴ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ՈՂՋՈՅՆ առ քեզ լուսոյ ճառագայթ, արքայ երկնաւոր, զօրեալ անպատում, որդի անճառ մեծիդ Աստուծոյ. խոնարհեցո զունկն քո՝ բարձրեալ բարեգութ, կենաց ապաւէն, նորոգ մերձեցեալ կրկին աստանօր ՚ի հառաչումն նուազս ձայնի վիրաւորելոյս:

Բ. Ոչ ցուցեալ է երբէք, եթէ աղաչեաց զքեզ ՚ի ձեռն աւազակացն սրոյ խողխողեալն, քանզի կարկամեալ էր. ոչ ձայն պաղատանաց զկնի արձակեաց, քանզի անմռունչ էր. ոչ մասամբքն տատանելոյ զաղէտ վտանգին յայտնեաց տեսողիդ, քանզի խորտակեալ էր. ոչ աչս կողկողագինս արտասուօք ողբոց՝ բարերարիդ յանդիման կացոյց, քանզի մնացապարտ էր. ոչ ՚ի պատգամ բանից միջնորդի զողորմածիդ կամս հաճեցոյց, զի անայցելու էր. ոչ հայթայթմամբ խորտակեալ մարմնոյն արիւներանգ ներկուածով ձորձոց զգթածիդ զսիրտ ճմլեցոյց, վասն զի անյոյս էր. նա և ոչ ծնգովքն հաստատութեամբ իբր զարշապարաւ ոտին վարեցաւ, այն զի անյարիր էր. քանզի կիսամեռն ասել կենդանւոյն՝ սակաւ ինչ նուազ է ՚ի մեռելութենէ: Մանաւանդ զի ՚ի քոյոցդ խրատեալ բանից, և բարերարեալ քոյդ ողորմութեամբ, և փառօք քո լուսազարդեալ, ոչ միայն զի ոչ վերջացաւ ՚ի հակառակն քո ընթացից, այլ սատահեալ ապստամբութեամբ յիւր թշնամեացն թիւ յաւելաւ, ընդ նոսին դաշնաւորեցաւ, միաբանեաց ատելեացն քոց:

Գ. Իսկ դու բազմապարգև, բարերար, անոխակալ, ամենակեցոյց, ոչ միայն զի ոչ պահեցեր զչարագործին մեղաց յիշատակ, այլ և ոչ բանիւ յանդիմանեցեր. ոչ ոտն հարեր անկելոյն, այլ կարեկցաբար մատուցեալ զծայրագոյն ցուցեր զխնամս: Ոչ քահանայապէս ըստ ահարօնեան տկար օրինին՝ զօրաւոր առ մահուն պաշտօն՝ դատապարտիչն անիծիւք և բռնալիր քարանցն ձգմամբ ՚ի խորտակումն խոցելոյն արագեալ մատեար, և ոչ որպէս ղևտականն կարապետային անկատարագործ՝ ՚ի յերկուցն միջի բաժանեալ խարոց, հնոյն լրումն և նորոյս սկիզբն, ունայն ՚ի հոգւոյ յապաշխարանն հանդիպեցեալ՝ զվիրաւորելոյն տեսէր զվտանգ, զի մի սատակիչն օրինակութեամբ տապարաւն արմատակոտաւ՝ զմահուն պաշտօն ՚ի քեզ նկատեալ, յառաջ քան զփորձ

առակայից սատակեցի. այլ հեթանոսացն պահպան անուն աստուածեայցն, որք 'ի հրէիցն ընկալեալ զօրէնս ամբողջ պահեցին, զոր նոքա մոռացան, նոցին կցորդեալ մարմնոյդ վերարկուաւ մերակերպարան խառնութեամբ, զազատարարն գծագրեցեր զաւետիս առ օտարազգիսն. և աստուածաբարդ ներգործութեամբ անապականաւ ձեռն կարկառեալ, յարուցեր զմարդն նախնի մեղուցեալ 'ի մահ խբովքն ծննդովք։ Զարամեցելոյն սիրտ բերկրեցուցեր, և զվհատեալն հաստատեցեր, և զթշուառացեալն միանգամ՝ կրկին զուարթացուցեր։ Աւազանին կենարար օծմամբն և բաժակաւն լուսոյ լցեր. հացիւդ երկնայնով արարչականդ քոյին մարմնով նոր յեղանակեցեր։ Վերակացութեամբ երջանկացն ազանց ընտրելոց յանձանձեցեր, գրգեցեր և խնամարկեցեր։ Հանդարտընթաց զբաստուն տածողութեամբ անզգուելի պահեցեր, մինչեւ յարկն լուսոյ ածեր։ Ի ձեռն երկաքանչիւրոց միջնորդաց՝ նախնեաց և երկրորդաց տուչութեան կտակաց կենդանականաց, մարդասիրապէս դարմանատրեցեր։ Եւ որպէս երբեմն ընդ Մովսէսի՝ թեւս տարածեալ արծուոյն օրինակաւ ընկալար զնա. և 'ի հանգիստն հանդարտութեան երկրին բարութեան առաջնորդեցեր, և զբանին կերակուր ջամբել հրամանատրեցեր վարդապետութեանց։

Գ. Եւ արդ որ զբնաւն ծայրագոյնին բարութեան լուսոյ յամենայնի բովանդակապէս հրաշագործեցեր, զօգտողին զգանձ քեզ սեպհականեալ՝ զքո ստացուածն առ քեզ դարձուցեր, կեցո և զիս մաքրեալ 'ի մեղաց պարտեաց, որ ձրի պարգեւես և անպատրաստից. ընդ որոց և ինձ տացես քաւութիւն և բժշկութիւն, բա-

րեգութ, զօրեղ, անքննին, անեղծ, ահաւոր, օրհնեալ միշտ յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԺԵ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առնոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԻՍԿ դարձեալ աստուստ վերստին առ նոյն հեծութիւն սրտիս վտանգի ինձէն մատուցեալ, սովին նուագաւ 'ի նոյն ոճ բանի՝ զամենապարգեւդ արգահատեցից, տագնապեալ ոգւոյս վտանգիւ 'ի սպառ. իբր մեռեալ կենդանւոյ անմահիդ մաղթեմ Աստուծոյ խոստովանեալ ընդ փառացդ քո զիմս անարգութիւն, և առ չարեօքս իմովք զքոյդ բարութիւն. որովք յաղթեալ գտայ քան թէ բժշկեալ, և ամաչեցեալ քան թէ համարձակեալ, ուխտակորոյս աւանդամոռաց։

Բ. Իսկ կրկին առակն որ առ իս, որ ոչխարին տրուպն տարացուցիւ, որ յետին անզգայութեանն էր մատնեցեալ՝ մոլորեալ, և 'ի լերինս ուր ոչ է այցելութիւն՝ ընդ գազանականացն գխւաց և կոոցն վայրենութեան թափառեալ, ոչ մերձաւոր գոլ սակաւ մի հօտին, ոչ բան ունէր, որով և զյաւոյն աղէտ պատմէր, ոչ ձեռն ձգողական, որ համբերձն է ազգողական։ Իսկ դու միայն գովեալդ յսկզբանցն յաւիտեանց և յարգի ծնելոցս, գտեալ ըստ մաղթանաց գոչման երգողին՝ զիս զմեղուցեալս յաննշոյլն մոլորութեան, խնամողօրէն տեսչու-

թեամբ կամաց հովիւ կոչեցար. և ոչ միայն հոգացար, այլ և խնդրեցեր. և ոչ գտեր միայն, հրաշագործ, այլ անճառելիդ բարերարութեամբ սիրոյ 'ի կենդանարարդ քո յուս բարձեր, և ընդ երկնային զօրուն դասեցեր 'ի հայրենիդ քո ժառանգութիւն: Եւ արդ դու հզօր կենարար օրհնեալ այցելու գթածդ յողորմութեան, եթէ զնոսա ընկալար զապարանեալսն աղերսանաց, որ մինն 'ի միջոյ մահու սահմանի էր չարչարեցեալ, իսկ միւսն ըստ անբանիցն անզգայութեան վտարանդի բացամերժութեամբ յանբնական վայրի վարանեալ, 'ի բառաչ ձայնի բարբառոյ, որ անկերպաւոր աննշանական, Աստուածային բարեխնամութեամբդ անտեսեցեր զտիեզերահրաշն խնամողութիւն առ կորուսելոյն մեծ թշուառութիւն, յայտնեաց վերստին և արդ գթութեանցդ խորք և բարերարութեանցդ հոսանք՝ առ անօրինեալս առաւելութեամբ վերագրելոցդ օրինակութեամբ առ բազմօրինակ մահու պարտականս, առ որ 'ի բարութեանց խառնից քաղցրութեանց յատուկ համս չար, առ անդամս մարմնոյ արժանաւորս հատման, առ համաճարակ ամենաբոլոր ախտացեալ հոգիս վիրաւոր, առ հաւասարեալս անզգայութեանց անասնոց, առ օտարացեալս յընտանութենէ իմաստնոց. առ անմտմանս հանդունակից բանաւորութեանց: Որ եթէ տարացոյց գոյր, ես ասէի. թէ նմանակից գոյր իմ, պատմէի. թէ հանդունակից գոյր, ես ճառէի. թէ հաւասար գոյր, ես գրէի. թէ զուգագործ գոյր, ցուցանէի. թէ օրինակ գոյր, ես ապգէի. թէ յանցեալսն, հայթայթէի. թէ 'ի ներկայումս աստ, ես յուսայի: Բայց քանզի անցեալ է ըստ օրինակ, և հրաժարեալ ըստ նմանութիւն, զոր միայն քո է քաւել, բժշկել և կենագործել, կենդանա-

րար համայն մեռելոց, նորոգութիւնդ տիեզերաց:

Գ. Զի եթէ սրբոյն սրտի տեսութեամբ երջանիկն Դաւթայ անօրէնութիւն չարեաց բարձրացեալ առ քան զգլուխ, և ըստ ծանրութեանց բեռանց դժուարակրելոց յանցմունք մեղաց, իսկ որ առ իս կրկին սխալմունք գերազանցէ քան զհեղեղին ջրակուտակ տիեզերասոյզ ամենապատ ծովուն յորդութիւն, և զլխոց լերանց վերագրէ: Այլ շնչեսցէ օդ քո քաղցրութեան իբր առ Նոյին, և որ զլերինս հալէ զօրութիւն, ցամաքեցուցանել զշիջս ջրակոյտս բազմակոհակս՝ և երկրակործան խմոյս պարտեաց և լեռնակարկառ բարձրութեան մեղացս ամբարձելոյս: Եւ համառօտեալ զբան քո հզօր՝ ամենակար հնարաւորութեամբ հակիրճ հատուցմամբ, արասցես ահա ելս քաւութեան, ըստ մարգարէին, առ երկրաձիգս անօրէնութիւն. և ներելով իմս յամառութեան, ով երկայնամիտ ողորմած օրհնեալ, թողցես միանգամայն, բարեգործեսցես իսկապէս, հատցես բոլորովին զանվճարելի պարտուցս զարժանահատոյց տոկոսեացս տոյժս տաժանակիրս: Նա զի և չիք իսկ առ քեզ ցասումն սրտի, և կամ բորբոքումն բարկութեան, որպէս ոչ կրեն նենգութիւնք և կամ նշմարանք մթութեան. քանզի կեանք են 'ի կամաց քոց և լոյս, և ոչ արարեր զմահ և ոչ խնդաս ընդ կորուստ մարդոյ ըստ Դաւթի և Սողոմոնի:

Գ. Եթէ մարդկան կարգեցեր զայս կէտ սահմանի մեծի պայմանի՝ 'ի բարեվիճակդ քո կանոնաց՝ ոչ փոխատրել անդրէն չարի չար, այլ եօթանասնիցս եօթն թողուլ անդուստ 'ի յաւուր զիւրաքանչիւր մեղանաց ըզպարտս. և այդ բան առ մեզ, որ միշտ 'ի բնութեան ունիմք բնաւորաբար ուղերձեալ զբիծս չարեաց անհա-

մար բիւրուց նորոգ յայտնելոց, որք օրհնաւորին երեւին յանդաստան սահմանի ամենաբոյս փշածին բնութեանս, ըստ անսուտ քո վկայութեան, որ թէ միտք մարդոյ 'ի խնամս չարի են արձանացեալ 'ի մանկութենէ։ Զի որ զկատարեալ մաքրութիւնն ունէր աւետարանիչն կենացդ բանի Յովհաննէս, և զինքն ընդ հասարակաց բնութեան լծակցեալ, հաստատեաց զճշմարտութիւն քո առ իմս ստութիւն յոյժ արդարացեալ, թէ ասեմք, ասէ, մեղս ինչ մեք չունել, սուտ առնեմք զնա։ Եւ արդ կատարեալ է բան քո խնկեալ, և 'ի գլուխ ելեալ անպակաս 'ի ստութենէ առ իմս մոլորութիւն և դժնդակ անիրաւութիւն։ Վասն որոյ խնայեա յիս ողորմութեամբ, քաղցրութեան ճաշակաց աղբիւր, միայն օրհնեալդ յամենայն յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԺԶ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ դու միայն Աստուած երկնաւոր՝ բարձրեալ, բարեգործ. քո է զօրութիւն, քո ներողութիւն, քո բժշկութիւն, քո առատութիւն, քո են պարգեւք, քո միայնոյ են ձիրք ձրի, քո քաւութիւն, քո պաշտպանութիւն, քո հնարք անիմանալիք, քո արուեստք անգտանելիք, քո չափք անչափելիք, դու սկիզբն և դու կատարած։ Քանզի ոչ երբէք ստուերացուցանէ զլոյս ողորմութեան քո՝ խաւար սրտմտութեան. վասն

զի ոչ ես զրաւեալ ընդ մասամբք ախտից՝ 'ի վերդ քան զբան։ Պատկեր անպարագիր անդր քան զորքանութիւն կշռութեան, անչափ լայնութիւն փառաց, անտարրափակ ընդարձակութիւն հատու զօրութեան, անամփոփելի առաւելութիւն բացարձակութեան, անտարկարանալի բարերարութիւն գթութեան։ Դու դարձուցանես, ըստ մարգարէին, յայգ զստուերս մահու, որ իջեր կամաւ 'ի տարտարոսն ներքին արգելականացն բանտի, յորում և մաղթանացն դուռն էր աղխեալ, և գերեալ անտի զմթերեցն կապուտ վտարանդելոցն հոգւոց, սուսերբ հրամանի յաղթական բանիդ զկապ սատակման մահուն խզեցեր, և զմեղացն կարծիս ցրուեցեր։ Դարձ առ իս՝ որ զընդամ զընդանաւ վհիս տղմասից զլոյս յերկաթս մեղաց, վիրաւորեալ խոցմամբ սլաքաց բանսարկուին նետից։

Բ. Այլ դու յամենայնի Տէրդ բարերար, լոյսդ 'ի մէջ խաւարի, օրհնութեանդ գանձ, ողորմած, գթած, մարդասէր, կարող, զօրաւոր, անպատում, անքննին, անճառ, բաւական ըստ սրբոյն Յակոբայ, անհնարիցդ ամենից զիւրապատրաստ հնարաւորութիւն, հուր ծախիչ զխոտիս մեղաց, ճաճանչ կիզանող ընդհանրական թափանցանցութեան խորհրդոյ մեծի, յիշեա զիս յողորմութեան քո, օրհնեալ, և մի յիրաւունս քո, 'ի ներողութեան քո, և մի 'ի հատուցման. յերկայնմտութեան քան 'ի հաւասարութեան։ Եթէ կշռեսցես զմեղանաց իմոց ծանրութիւն, ընդ քաղցրութեան քո և մի ընդ արդարութեան. զի առ սակ նախնումն՝ յոյժ է նուազեալ, իսկ 'ի ներհակ վերջնոյս՝ յաւէտ ծանրակիր։

Գ. Արդ մատիր առ իս, բարութիւն, որպէս յունկանն բժշկութիւն հակառակ քո համբարձելոյն. բարձ 'ի մե-

ցուցելոյս զհողմ մահու խռովութեանս, զի հանգիցէ յիս ամենակալ հոգիդ խաղաղութեան։ Եւ քեզ փառք յամենայնի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԺԷ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Արդ աղաչեմ զխնամակալդ փառնչաւորաց տաժանելեաց կրից թախծութեանց հոգւոց վշտացելոց, մի յաւելուր հեծութեանս ցաւ, մի լոյծեր զվիրաւորեալս, մի դատապարտեր զպատժեալս, մի տանջեր զչարչարեալս, մի զմներ զհարուածեալս, մի գլորեր զանկեալս, մի կործաներ զգայթակղեալս, մի մերժեր զհեռացեալս, մի տարագրեր զհալածեալս, մի ամաչեցուցաներ զպատկառեալս, մի կշտամբեր զհարթուցեալս, մի խորտակեր զբեկեալս, մի խռովեցուցաներ զամբոխեալս, մի ալէկոծեր զբքացեալս, մի սասանեցուցաներ զդղրդեալս, մի շփոթեր զմրրկեալս, մի կեղեքեր զպիշատեալս, մի ջաղջախեր զբեկեալս, մի կոշեր զմորմոքեալս, մի կուրացուցաներ զխաւարեալս, մի զարհուրեցուցաներ զապշեալս, մի խորովեր զխարշատեալս, մի մահացուցաներ զհիւանդս, մի բեռանց ծանրութեան մասներ զտկարս։ Մի անոր յաւելուր կարկամեալ թիկանցս, մի կրկնակի ողբումն զառն հեծութեանս, մի ուժգնապէս վարեսցես առ հոգս, մի

սաստկապէս առ մոխիրս, մի անաչառապէս առ ստեղծուածս, մի ահարկութեամբ առ փոշիս։ Մի ընդհարկանիր խստութեամբ մեծդ ընդ փոքուս, լոյսդ ընդ ստորնականիս, բնութեամբ բարիդ ընդ 'ի բնէ չարիս, ողկոյզդ օրհնութեան ընդ պարտոյս անիծից, քաղցրութիւնդ իսկապէս ընդ համայն դառնութեանս, փառաւորեալդ անփոփոխ ընդ ամենեւին անարգիս, կենացդ նշխար ընդ կաւոյս զանգուածոյ, տէրդ տերանց ընդ տղմիս երկրայնոյ, ամենուաց լիութիւնդ ընդ չքաւոր ստրկիս, անկապուտ ճոխութիւնդ ընդ անպատսպար տառապելոյս, անկարօտ բարութիւնդ ընդ ամենաթշուառ աղքատիս։ Քանզի ով որ հասեալ յառաւօտ՝ և 'ի ծագման լուսոյն խիթայ մթանալ, և կամ ընթերակաց կենաց՝ մահանալ, կամ ազատութեան՝ և պարտաւորիլ, կամ շնորհաց՝ և դատապարտիլ, կամ փրկութեան՝ և մատնիլ, կամ նորոգման՝ և եղծանիլ, կամ օրհնութեան՝ և տարագրիլ, կամ բժշկութեան՝ և վիրաւորիլ, կամ լիութեան՝ և նուազիլ, կամ յաճախութեան հացի՝ և քաղցնուլ, կամ գետոց հասանաց՝ և պասքիլ, կամ մայրենի գթոց՝ և նենգիլ, կամ խնամոց աստուածեան աջոյդ՝ և զրկիլ։

Բ. Եւ արդ ընդ ախտացելոյն սաստկապէս մարմնոյն բարբառութեամբ հոգւոյս փառնչաւ և ես պաղատիմ, Տէր եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։ Ընդ աչացուացն նեղելոց մշտագիշերն խարխափանօք՝ մեծակական ձայնիւ հառաչեմ. ոչ որդի անուանեմ Դաւթի, այլ ծնունդ Էիդ Աստուծոյ դաւանեմ, ոչ միայն ռաբբի կոչեմ, որ վարդապետացն է պատիւ կարծողական զիսկն գիտելոյ, այլ Տէր երկնի և երկրի հաւատամ։ Ոչ ձեռինդ միայն ձգմամբ հպաւորութեան, ով բարեգութ Աստ-

ուած մերձաւոր, այլ 'ի բացեայ գոլով միջոյաւ մեծաւ՝ ակն ունիմ զօրել քո բանիդ առ իմ բժշկութիւն։ Ոչ թէ ինչ խորոց կասկածանաց միջոցի բանի, որ երկմտութեանն կարծի նշանակ, 'ի մէջ արկանեմ կամելոյն և ողորմութեանն, այլ կամիս որպէս բարեգութ, և կարես որպէս զԱրարիչ. ասա բանիւդ, և բժշկեցայց։ Ընդ հարիւրապետին հաւատոց և ես լծակցեմ. ոչ մինչ անձուկ միայն բացակայութեամբ հեռի լինելով խորան 'ի խորանէ հաւատամ ազդել քոյ կարողութեանդ առ յարութիւն և բժշկութիւն, այլ 'ի վերինն երկնի բազմելով և 'ի ստորինս երկրի բովանդակ, առ հրաշիցն զքանչելութիւն ոչ ունիմ հատուցանել։

Գ. Շնորհեա ինձ, որպէս դատակնիք բանին քո վճռեաց առ պոռնկին ընդունելութիւն, հնգից հարիւրոց դենարայ պարտուց շնորհաբաշխութիւն՝ Աստուած բարութեանց և Տէր երանութեանց, որ յաճախն ընձեռել՝ բազումս փառաւորիս, և 'ի շատն մատուցանել՝ նուազին չափ սիրիս, և յառաւելն ողորմել՝ կրկին բարգաւաճիս, և յայսքան բարիս խրաւմբք գովիս, և ամենայնի Տէր գոլով հաւասարորդ ճանաչիս, և որ զբոլորն ունիս՝ ընդ մերումս կշռիս, և անճառելեաւդ ձրիւ մերայնովքս վճարիս, և ընդ երկրաւորիս զանվախճանն պարտ վարկանիս, և մեծագրեալ քո զմերն՝ վեհս գոհաբանիս, և 'ի սակաւուն տուչութիւն դոյզն փառաւորիլ ոչ ամբարտաւանիս։ Արա և ինձ զնոյն գթութիւն ունողիս զգործս անհամար պարտուց. զի և 'ի ճառս երախտեաց քումդ պարգևաց՝ նորին իսկ սակով սիրելն կարգեսցի, և քեզ փառք յամենայնի. ամէն։

ԲԱՆ ԺԸ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հակողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Արդ ես ծնունդս մեղաց, որդիս մահացու երկանց, արդարև անսահման բիւրուց քանքարայ տուժից գոլ հատուցանող 'ի միում աւուր։ Այլ ոչ թէ առ փոքրկութիւն մարդկային մտաց հայցեմ ներութիւն, այլ առ աննուազ լիութիւն Փրկչիդ Յիսուսի Քրիստոսի պաղատիմ մարդասիրութիւն, որ ի՛չէի երբեմն՝ և ստեղծեր, չմաղթեցի՝ և դու արարեր, չեւ ևս եկեալ 'ի լոյս՝ և տեսեր, ոչ յայտնեցեալ իմ՝ և գըթացար, ոչ կարդացեալ՝ և խնամարկեցեր, ոչ համբարձեալ ձեռն՝ և նայեցար, ոչ պաղատեալ՝ և ողորմեցար, ոչ կերպացեալ ձայնիս՝ և լուար, ոչ հեծեալ՝ և ունկնդրեցեր, գիտելով զարդեան զխպուածոյս՝ և չանտեսեցեր, նախահայեցող աչօք նկատեալ զպատժապարտիս չարագործութիւն՝ և յօրինեցեր։ Եւ արդ զքո արարեալս և զքեւ փրկեալս և զայսքանեաց խնամոց յանձանձեալս մի՛ իսպառ կորուսցէ մեղացն հարուած զխոցք բանսարկուին, մի՛ յաղթեսցէ յամառութեանս իմոյ մառախուղ՝ ներողութեան քո լուսոյ, մի՛ սրտիս կարծրութիւն՝ երկայնամիտ բարութեանդ, մի՛ մահացու մըսեղիս՝ ամենակատար լրութեան, մի՛ տկարութիւնս նիւթոյ՝ անպարտելիդ բարձրութեան։

Բ. Ահա կարկառեմ զկարկամեալ բազուկս հոգւոյս

յանուն քո, Հզօր, արասցես ողջ իբրեւ զառաջինն մինչ
'ի դրախտին փափկութեան զպտուղն կենաց կթէի։
Կաշկանդեալ գոսացեալ 'ի կոր կործանմամբ ընդ կնոջն
տագնապելոյ՝ կայ անուղղելի հոգւոյս թշուառութիւն,
ընդ երկիր պշուցեալ մեղացն կքմամբ՝ սատանայական
բուռն կապանօք, զի մի երկնայնոցդ ընկալցի զողջոյն.
խոնարհեաց առիս, միայն ողորմած, զի բարձրացու-
ցես զփայտս խոնարհ բանաւոր անկեալ, և զչորացեալս
ծաղկեցուսցես 'ի բարի կրօնս վայելչութեան, ըստ աս-
տուածաբանութեան սուրբ մարգարէին։ Որպէս զ'ի ծը-
նէ կոյսն անլուսաւոր՝ չունիմ տեսարան, որով զստեղծ-
չիդ նկատեալ զկերպ մաղթեցից, Հզօր բարեգութ, մի-
այն դու պաշտպան ակնարկեալ խնամովք անճառ քոյ
սիրոյ՝ 'ի շնչական խօսուն քո անօթս, յանէից գոյաւո-
րութիւն լուսոյ հաստեսցես։ Ընդ երկոտասանամեայ
չարեօք չարչարեալ վշտալին կնոջն տանջեցելոյ՝ զե-
տովք մեղանաց արեան հեղեղիմ. հայեաց 'ի բարձանց
անմատոյց լուսովդ պարածածկեալ, ուր ոչ է քղանցք
ձեռաստեղծական վերարկուի ձորձոյ, այլ տարածումն
հրաշից ամենայն ուրեք զօրացեալ։ Ոչ օծութեամբ ի-
ղով՝ պատժապարտս ընդ մեղաւորին մատուցեալ առ
կենդանաձիր ոտից զարշապարդ՝ զկաթիլս աչացս փար-
սիւք հերացս ընծայեցուցանեմ, այլ զամբիծ հաւատս
ամբարձմամբ բազկացս սոյդ զաւանմամբ հոգւոյ ող-
ջունիւ շրթանց կափուցմամբ զերկիր համբուրեմ, խառն-
եալ հեծութիւն աղերսս արտասուաց՝ բժշկութիւն
հոգւոյս աղերսեմ։ Պատեալ մեղանօք հոգւոյս գոյու-
թիւն լուծեալ մեղկութեամբ, և յերկուց կայից միայ-
նակողմամբ անհաստատ հետովք, զընթացից գործին՝
նահանջմամբ չարին՝ զհետեւականն բարձողութիւն շէն-

ուածոյ մարմնոյս՝ առ ես ծառոյն կենսաւէտ պտղոյն
խափանեցելոյ, պատսպարեսցես անդրէն վերստին, մի-
այն հնարաւորդ առ 'ի փրկութիւն։ Զփառաբանաբան
հաստուածոյ կերպիս 'ի քէն եղելոյ՝ ամրափակ խցմամբ
համրացոյց արգել հողմ բանսարկուին. հզկիդ քո ազգ-
եալ մեծդ ողորմութեամբ, ըստ յաւետարանին բժըշ-
կեցելոյ, հրաշափառապէս բարեգործեսցես բանդ կեն-
դանի՝ ինձ խօսողութիւն անսայթաքելի։ Անկեալ կամ
չարեօք 'ի մահիճս ախտից ընկողնոց մեղաց՝ զի կեն-
դանի և խօսուն մեռեալ, կարեկցեալ խնուսս թշուա-
ռութեան՝ ողբականօք քբուանաց ձայնից, ով բարերար
Որդի Աստուծոյ, օրհնաբանեալ աչացդ ցօղով վերա-
կանգնեսցես 'ի կենդանութիւն, իբր զսիրելին 'ի յան-
շընչական մեռելութենէ։ Սոյդ զանհացողս 'ի գըի մե-
ղաց կամ տարակուսեալ, ձեռն մատուցեալ՝ արեւ ա-
նըստուեր Որդի բարձրելոյ, հանցես զիս 'ի լոյս քումդ
նշուլից։ Ընդ ազխոտրմ թշուառութեան կականման
ձայնի այրւոյն 'ի Նային մօր միամօրին, տատանմամբ
մատանցն կոծմամբ կրծիցն, հոսմամբ արտասուացն,
տուայտանօք տխրութեան դիմացն, և ես պաղատիմ
վերջին հեծութեամբս, տուր յուսահատելոյս զքաջալե-
րութիւն մխիթարութեան գթած քո բանից, ասելով
և ինձ գովեալդ բարի ստեղծիչ աշխարհի, թէ մի՛ լար
զերի բազմաց ողբալի. որով ընդ պատանւոյն կենդա-
նացելոյ 'ի վշտացելոյ ծնողին սփոփանս՝ զամենապարտ
ոգիս ընկալայց 'ի քէն ընդ նմին կրկին նորոգեալ։ Ընդ
այսակիր անզգայելոցն դիւալլուկ և քարակոշկոճ հեղ-
ձամղձուկ եղկելի անձանցն, քամնելի զխախուռ հե-
րացն, վայրենեբեւ բանդապաշելոցն, 'ի քէն ողորմեալ
Փրկիչ բոլորից, իբրեւ զնոսին առ քեզ դիմեցից. հերք-

եալ մերժեսցես զգունդս չարացն ապականողաց 'ի քո խորանէս, զի ժամանեալ հոգիդ քո բարի այսրէն հանգիցէ, լցեալ զմարմինս մաքրութեամբ շնչոյս՝ զգեցմամբ անդամոցս, զգաստ արասցես զխելագարեալս ամենաթշուառ։ Ընդ գերեցեալ դժոխաբնակաց փառաբանգելոցն հոգւոց արգելեալ կամ 'ի վտանգի. զճառագայթ ողորմութեան փառաց քոց ծագեալ՝ լոյսդ իմ անձկութեան, 'ի կապանաց օցտողին զերծեալ զիս ապրեցուսցես։ Գազանորդայթ աներեւութերակ վրիպակ արահետ զարշութեամբ մեղացս ջրգողեցեալ ողւոյս կերպարան կայ 'ի տագնապի. զծածկեցեալն 'ի տեսողութեանց զչարագործին թիւնիցն պատուցմունս, քո ինքնաւոր զօրեղութեամբ որդի Աստուծոյ, զըթածարար առողջացուսցես։ Զբազմազան տարազս ցեղիցն զանազանից ախտաւորութեանց մահացուցանողաց իւրականօք կորստեան բերիւք, զմնդակարմատն շառաւեղօք հաստատեցելովք 'ի յանդաստանի անօրէն մարմնոյս, տարակորդեսցես 'ի ձեռն ձեռինդ ամենակալի, որ արօրագրեալ միշտ՝ և մշակես զսահմանս հոգւոց առ բանիդ կենաց արդիւնաւորութիւն։

Գ. Եւ քանզի անցաւ ըստ նմանութիւն օրինակութեանց յանցուածոցս վէր, ըստ ճարակողն քաղցկեղի, առ ընաւ անդամս մանաւորեալ զախտին տարածումն, չիք սպեղանի իբր Իսրայէլի առ անչափութիւն խաբանացն մատուցանել, 'ի խարխաց բարձիցս մինչեւ ցավին կառուցման լրութեան անդամոցս չէ առողջութիւն, այլ ամենեւին անբժշկութիւն։ Իսկ դու՝ ողորմած բարերար օրհնեալ և երկայնամիտ թագաւոր անմահ, լուր պաղատանացս արդահատութեան սրտիս վտանգի, որ կարդամս առ քեզ Տէր 'ի նեղութեան։

ԲԱՆ ԺԹ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ՆԱՅԵԱՑ ամենահայեաց տեսութիւն կենաց բարութեան յուսոյ 'ի մեծապարգեւ աղաղակ ցաւագնեալ անձինս հեծեծանաց։ Անհաս մեծութիւն, անուն ահաւոր, բարբառ կենդանի, լոյս յանկալի, ճաշակ ախորժելի, կոչումն պաշտելի, բարութիւն խոստովանելի, ազդումն խնկելի, իսկութիւն դաւանելի, էութիւն փառաւորելի, գոյութիւն օրհնաբանելի, տէր Յիսուս ընդ հօր քում գովեալ և երկրպագեալ, և ընդ հոգւոյդ սրբոյ բարձրացեալ և վերաձայնեալ, որ միայն մարմնացար վասն մեր ըստ մեզ, զի արասցես զմեզ վասն քոյ ըստ քեզ, լոյս ամենայնի, յամենայնի ողորմած, հզօր, երկնային, և այժմ զլուծեալ և զխորտակեալ հոգանիւթ անօթս՝ աստուածօրէն հրաշակերտութեամբ, աղաչեմ զթած, նորոգ հաստատեա։ Զքոյին պատկերս մեղօք հնացեալս՝ 'ի քրայս հալոցաց կայծակամբ բանիդ, պաղատիմ առ քեզ, վերստին ձուլեա։ Զխախտեալ շինուածս քումդ հանգստեան խորանի մարմնոյս՝ պահպանաւ հոգւոյս, մաղթեմ բարերար, 'ի բնակութիւն քեզ մաքրագործեա։ Մի հատուցաներ չարեացն իմ գործոց զնոյն փոխատրութիւն։ Արբեալ եմ ըստ մարգարէին բանի՝ և ոչ 'ի գինւոյ, թափեա զմրուրս անօրէնութեան թմբրութեան մահու բաժակիս՝

ազատարար հրամանաւդ ամենակեցոյց, զի մի՛ զքոյդ քամեցից 'ի վերջին աւուր յետնում հատուցմանն։

Բ. Արդար ես յիրաւունս քո, և յաղթող 'ի դատաստանի. եթէ մահու մատնես, ճշմարիտ են գործք քո. եթէ դատապարտես՝ աստուստ սկսեալ զտանջողականն կշտամբութիւն, ստոյգ են հատուցմունք քո. եթէ յանդունդս խորոց սուզեսցես, թէ զկենդանութիւն շարժմանս բարձցես, թէ զբանիս զօրութիւն ունայնացուսցես, թէ զաչացս պատուհանս ստուերացուսցես, թէ զկենացն ճաշակի 'ի քեզ ինքն ամփոփեսցես, թէ զհասարակաց կերակրոյս զարմանս բարձցես, թէ զաւուրցս հարստութիւն համառօտեսցես, թէ ընդ իջման քաղցրութեան ցօղոյ՝ և հուր տեղասցես, թէ 'ի լրութենէ բանի քոյ սովեցուսցես, թէ զականջացս զլուծս խըցցես, թէ զշնորհիդ ձիր կտրեսցես, թէ զգետին յատակի ոտիցս սասանեցուսցես, թէ յանձկալի երեսաց լուսոյդ քոյ հանցես, թէ 'ի համօրէն աշխարհէ աստի հերքեսցես, թէ փայլատակմամբք հրոյ պակուսցես, թէ անբժշկական ցաւօք դատեսցես, թէ զիւաց չարաց մատնեսցես, թէ զազանաց ժանեօք մանրեսցես, թէ հողմով ցասման հոսեսցես, և թէ այլ ինչ նորոգ արարած տանջանարանաց կազմեսցես՝ չար քան զտարտարոսն և սաստիկ քան զգեհենն, թունաւորագոյն քան զորդունսն, տարակուսելի քան զխաւարն, երկիւղագին քան զխորխորատն, ողորմելի քան զմերկութիւնն, վըկայեմ անձամբ անձին՝ յոյժ պարտապան գոլ սոցա։

Գ. Եւ քանզի յաւէտ տպաւորագոյն են նմանութիւնք փոխաբերութեանցն առ ազգակցութիւն մեղանացս՝ իբր պատկերակիցք միատեսակք զուգաշաւիղք նշանակիչք այսր խորհրդոյ, արդ կարեւոր է խոստովանել և յանդիմանել զերեսացն ծածկոյթս առ ծանօթութիւն խընդրողին։ Որպէս՝ զի ոչ ջերմ սիրով առ ընկերին կարիս մատուցայ, յիրաւի 'ի նախնում վտանգին տագնապեալ սառնում։ Եւ զի ոչ զցանկականն խոռխտականութիւն սանձեցի, յարժանի կրեմ եղկելիս զանզովանալի զկիզումն։ Եւ քանզի ոչ սիրեցի զլուսոյդ աւետիս, արդար հատուցմամբ 'ի մթութիւն ըմբռնողական միգին կորստեան վրիպեալ դանդաչեմ։ Եւ զի ոչ խորեցի զմանունս փոքունցն յանցանաց, իբր անվնասակարք վարկանելով, պատկանապէս, 'ի խածանողականացն զազիրն զեռնոց խթեալ խոցոտիմ։ Եւ զի ոչ ձեռն կարկառի առ կիրս վտանգաւորին՝ այց առնել նմին, 'ի դէպ իսկ ըստ գծագրութեան այսր օրինակի ապականութեանն զքոյ նուիրեալ մատնիմ։

Դ. Եւ արդ ոչ յԱստուածուստ ամենաբարի զանձուցդ չարիս, և ոչ 'ի լուսոյդ նշուլից խաւար, և ոչ յապաւինութենէդ զայթակղութիւն, այլ ես յինէն կորստեան որդիս զտի զայսոսիկ. մեղանք անօրէնութեան իմոյ զանձեցին նիւթեցին զայսքանեաց բարկութեան մթերս. հողւոյ իշխանին մոլորութեան հնազանդեալ, թողի զտեղի քո նորա, ըստ զրոյն խրատու յանդիմանութեան։ Եւ քանզի յայտնեցաւ յետուստ զազանեաց առականաց մարմնոյս անդամոց, և արկաւ զերեսօք կերպիս անվայելուչ ստուեր ամօթոյս, ըստ մարգարէին առակի, տգեղս ցուցեալ զիս ամենեւին իբր մերկացեալ խայտառակեցելոյ պոռնկի, ծագեա յիս զլոյս քաւութեան՝ արքայ երկնաւոր. զի թօթափեալ զմեղաց փոշիս, ըստ աւետեաց ձայնին դարձելոցն 'ի Բաբելոնէ, նստայց վերստին կանգնեալ 'ի հողոյ, և 'ի հաստատութիւն յուսոյդ հիմնացեալ անսասանելի, ըստ

եսայեան բանին, զգեցեալ զզօրութիւն բազկի կարու-
թեան նախնում մաքրութեան, վասն մեծութեան փա-
ռաց քաղցրութեան ամենապարգեւ քոյ Աստուածու-
թեանդ. օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ Ի.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ-
նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Տէր տէր անոխակալ և երկայնամիտ, ներող, բա-
րեգութ, հզօր, ողորմած. ահա ճշմարտութեամբ
են գործք քո, և խոստովանեալ դատաստանք քո. վը-
կայեալ են ընտրութիւնք քո՝ տեսողդ ծածկութեց։
Ընդ երից երջանկաց մանկանցն կիզանողական բոցո-
վըն փորձեցան և ոչ մնասեցան 'ի Բաբելովնի, զնոցա
թախծութեան զերդն հառաչեմ, մեղայ, անօրինեցայ,
յանցեայ, ապստամբեցայ, և պատուիրանաց քոց ոչ
անսացի։ Եւ քանզի մաքուր գոլով 'ի մնասուց նոքա,
և զայս խոստովանութիւն գոչէին, իսկ ես ընդ նոցայն՝
նովին աղերսիւ ձայնակցեալ սմին ողբոց երգութեան,
և այլ յաւելից՝ ամենապարտս մահու։ Ընդ Դանիէլի
երանեալ և սուրբ մեծ մարգարէի, որ 'ի քում հարա-
զատութեան ազգականութեանէ տանն Յուդայի՝ շառա-
ւիղ ընտրեալ, զնորայն առեալ ընդունական և նուիրա-
կան բանից պաղատանս, իմովս պատժականութեան
գոչմամբ հեծութեանս և այլ կրկնեցից։ Ի մէջ գիտու-

թեանս՝ անպատշաճականս գնացի, զարտուղի սխալ-
եալ դժնդակապէս. այս է ամենայնիւ ամենայն իրօք
մեղանչելն։ Ըստ սահման կշռութեան կամաց քոց ար-
տաքս վազեցի, որ է հաւաստի կերպարան բասիր անօ-
րէնութեան։ Անգիտիցն չափոց չարութեան գործոց
լրումն յաճախութեան նիւթեցի, որ է ճշգրիտ պատկեր
յանցաւորութեան։ Սպառնացար, և ոչ զարհուրեցայ.
արգահատեցեր, և ոչ երբէք լուայ, որ է ապստամբու-
թեան յայտնի նշանակ։ Քեզ արդարութիւն հանդեր-
ձեցեր, բարերար, և ինձ ամօթ և պատկառանս պատ-
րաստեցեր. քեզ փառս վայելչականս, և ինձ նախա-
տինս յարմարաւորս. քեզ քաղցրութեան յիշատակ, և
ինձ մաղձ քացախեալ 'ի կատարածի. քեզ բարերա-
նութիւն անլռելի, և ինձ ձայնս ողբոց աղաղակի. քեզ
օրհնութիւնս երգոց խնկելի. և ինձ մերժումն տարագ-
րութեան. քեզ իրաւունս բազմարժանիս, և ինձ պա-
տասխանատուութիւնս ամենավարանս. քեզ բարձրու-
թիւնս անճառ գովեստից, և ինձ զաճիւն լիզելոյ պա-
տիժ ձաղանաց։

Բ. Եւ արդ ընկալար դու բարեաց ընտրութեանց ան-
կըշիռ սահման՝ զքոյոցդ ախորժականաց կնդրկաց պըտ-
ղոց վերառեալ ըստ քեզ, և ես զիմոյս ատէն առ
սմին պարսաւանս յոգունս կրկնակի բարդեալ ինձ ըստ
իս։ Իսկ եթէ անարատիցն մաղթանաց այս էր յանձ-
նառութիւն, իսկ ինձ զօրս հիւսեցից շարս և տողս
բանից զոռովականաց, որ քան զամենայն դժնեայս
յաւէտ վրիպեցայ։ Մոլորեցայ անառակ ընթացիւք 'ի
միտս վայրենիս. յանդգնեցայ շըթամբք խօսից 'ի բանս
երկրաւորս. զակատեցայ անկասելի 'ի պատկառել-
եացն գործոց։ Փքացայ, վերացայ, որ յետ սակաւ մի

ժամանակի 'ի հող մահու իմ իջանելոյ. զոռոզացայ, բարձրացայ, որ և ոչ զգրաւական հոգւոյս տուրեւառութեան շնչոյս ունիմ 'ի ձեռին: Ամբարտաւանեցայ փոշիս շնչաւոր, ամպարհաւաճեցայ կաւս ձայնաւոր, հպարտացայ հողս անարգութեան, 'ի վեր ամբարձայ մոխիրս մերժելի, բազուկ կառուցի բաժակս մանրելի: Տարածեցայ առաւել իբր վեհ, և դարձեալ իբր զհեղգեալ առ իս ինքն ամփոփեցայ: Բարկութեանն բոցով ցոլացայ տիղմս բանաւոր, իբր զանմեռ որ մեծամտեցի, որ ընդ քառատանեաց մահու իմ փակեալ: Գիրկս արկի կենցաղոյս սիրոյ, և 'ի քեզ թիկունս փոխանակ դիմաց դարձուցի. 'ի թռիչս մտաց ընդ խաւար խորհրդոց սլացայ. զանարատ հոգիս մարմնոյս փափկութեամբ յաւէտ վատեցի. զզօրութիւն աջական կողմանս տկար արարի, ահեկանացս կացից ուժգնութիւն տալով յաղթեցի: Զքեզ իսկ տեսի հոգացեալ վասն իմ, զոր չէ աստ գրելի, և ոչ պատկառեցի. իբրեւ զհաւ վայրենի սրացայ, ըստ ովսէեան բանին առ Եփրեմ, 'ի նախնին իմ սովորութիւն: Յաղօթարանն վայրի ընդ պատաղմունս այսր կենցաղոյս շրջանակեցայ. ոչ կացուցի յոտին զերիվար մտացս երեսանաւ բանին: Ընդ հին չարութեանցն նորոգ ինքնաստեղծութիւնս գտի. անուրս ըստ Յոբայ ծանունս և անտանելիս ինձէն ինձ սաստկացուցի. առիգած անկարկատելի, ըստ Երեմիայի, զանձն իմ արարի. իբր զվիժած անզգելի կոչման, ըստ առակարկուին, 'ի մարդկանէ համարոյ եղծայ. իբր զհանգերձս ինչ ապարահից, ըստ եսայեան բանին, զազրացայ. որպէս ըստ թրծեալ սման խեցեղէն փշրեցայ անարծարծելի ըստ բամբասանացն Եղմայ 'ի մարգարէէն զչորրորդ չափն անօրէնութեան սաստկման ինձ պատրաստեցի:

Եւ զինչ սատութիւն առ այս՝ և զայս յաւելուլ ընդ այս. քանզի զվրանն իսկ զկւանուէր Մողոքայ առի ինձ այսրէն՝ առ դժոխոցն ժառանգութիւն, լքեալ զերկնայինն յեղանակաւ իմն օրինակի նմանակիր ձեւակերպութեան, որպէսառակ պատկերի աստեղն Ռեփանայ բաբելականի՝ յիսրայէլէ պատուեցեալ ցուցաւ 'ի Սինայ:

Գ. Իսկ արդ զի 'ի նախնի շնորհի համարձակութենէ դարձեալ փոխեցայ, զրկեցայ, ելայ, հեռացայ, բաժանեցայ և անպատուաստելի կտրեցայ, արդ ընկալ զիս տէր վերստին կերպարանեալ 'ի պատկեր հոգւոյ, զանարժանս կենաց իբր զմահապարտ, իբր զչարագործ, իբր զպատկառեալ, իբր զկոխան եղեալ բանսարկուին, որպէս զանբժշկելի մանրեցեալ, որպէս զհասեալ յատակս մահու, որպէս զգարշեցեալ, որպէս զխոտան գտեալ քո կոչմանդ, որպէս միանգամայն 'ի կորուստ վարեալ, որպէս դեգերեալ, որպէս վանեցեալ, որպէս տարակուսեալ, որպէս թշուառացեալ, որպէս վհատեալ, որպէս կործանեալ, որպէս խորտակեալ, որպէս բեկեալ, որպէս զթախծեալ, որպէս յոգի տրտմեցեալ, որպէս թշնամացեալ: Իսկ դարձեալ ակնարկելով քո՝ զթած, մարդասէր, հզօր, 'ի յադերս բանիս՝ որպէս զզջացեալ, որպէս խոստովանեալ, որպէս 'ի յոտս քո զիմեցեալ, որպէս զապաշխարեալ: Որ կշռես, գրես և մեծ համարիս զհառաչ հոգւոյ և զազդումն շնչոյ հեծութեան, զկսկիծ շրթանց, զպաքել լեզուի և զխոնարհութիւն երեսաց, զկամս խորհրդոց և զյօժարութիւն խորութեան սրտից: Որ փրկութիւնդ ես անձանց, և տեսող ոչ զոր ծեցելոց, և ստեղծիչ բոլորից, և բժիշկ վիրաց աներեւութից, պաշտպան յուսացելոց, և բարեխնամող տէր ամենեցուն: Եւ քեզ փառք յամենայնի, յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԻԱ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ քանզի ես ինձէն անձամբ իմով ինքնագրաւ 'ի մահ՝ ոչ կացի երբէք 'ի յոտս մարդոյ, և ոչ սիրտ բանականի ստացայ, ըստ գրոյն, և քանզի ոչ փոփոխեցայ 'ի նախակարգելոցդ, և ոչ ընդ բարւոք ուղին ընթացայ, ընդէր ոչ զխոտորնական հետոցն խաւարայնոց զդէմս ցուցից 'ի սահման կարգի այսր ընթերցուածոյ: Առ որս ածեալ յարմարեալ առ սոյն զկերպարան տեսակի բանից երեսաց, ըստ վերագոյնդ նշանակելոյ անփոխադրելի պահելով, խոստովանեցայց վերստին դարձեալ աստանօր զմնացեալ չարութեանցն զբիծս, զոր յաջորդաւդ է իմանալի:

Բ. Օտար ժանտագործս արժանապատիժս՝ աճեցուն արարի գնացիւք անսաստութեան զգունդն Բելիարայ: Կաքաւս կայթից և ցոյցս վագից խաղալկացն դիւաց զարշելեաց ճարտար խաբողաց ծուլութեամբս իմով շնորհեցի: Գանս գաղտնիս և խոցուածս անյայտս 'ի կործանեցելոցն դահճաց ընկալայ: Ոչ հերքեցի զվանեալսն խաչիւն Քրիստոսի, քան թէ անդրէն առաւել կրկին իսկ զօրացուցի: Վասն իմոյ հեքոյս անօրէնութեան անունդ Յիսուսի հայհոյի 'ի մէջ այսականաց, որպէս վասն Իսրայէլի 'ի մէջ հեթանոսաց: Հարուածս հարուածոց մնասակարս ապականութեանց ժանգոյ և թըրթրոյ և այլոց կերչաց վատնողաց զծաղիկ հոգւոյս, ըստ սրբոյն Յովելեայ հրաշական ողբոցն, որ 'ի ցոյցս երկրի վասն Իսրայէլի՝ յառակս հնից և չարաց հոգւոց, յիս ինքն անկեցի. առեղծանել զնոսա պատրաստեցայ, քան թէ սատակել: Բիւրս կուտեալ հաւաքեցի անձին իմում մարտիկս մահաղէնս. կշտամբիչս ինձ գոյացուցի անիրաւս և անպատկառելիս, ներհակս ինձ զօրացուցի ապառումս և անկռուելիս. զառինս ինձ առի մասունս ընդ քաղցրաւենեացն ճաշակաց, առ ստացողն միշտ ննջաւորս, և առ բանսարկուն յաւէտ հաւատարիմս: Աւաղ աղէտիս, վիշտ վտանգիս, խաւար ամօթոյս, մութ պատկառանացս. զիարդ և առ բանիս յանդիմանութիւն համարձակեցայց. մեծ է ձայնս գուժի, և անբերելի բողոքս աղաղակի: Քանզի թէ զհողիս էր զիմ տեսանել, ազեղս և նուագս և ամենեւին ներգեւեալս, ցաւովք հեծութեանս 'ի վերջինս վարեալ վարանումն, և մրճոտեալ աղտեղեալ կունով զազրութեան իբր զպաշտօնատար մեհենի. վասն զի նոյն է սպաս տանել ձուլեալ պատկերի, և մեղաց ախտի: Արդ ես գնացի ընդ այս ճանապարհ կորստեան հետոց խաւարի. ետու զբաժինն քո ցանկալի յանապատ անկոխ, ըստ մարգարէին որ առ քահանայսն Իսրայէլի ամբաստանութեան:

Գ. Եւ զիա՞րդ ասացից անձին իմում մարդ՝ զբեալս ընդ անմարդիս. և իբր անուանեցայց բանական՝ անբանիցն յիմարութեան կցորդեալ. և որպէս կոչեցայց տեսանողական՝ մթացուցեալ զլոյսս որ յիս. և ընդէր համբաւեցայց զգայական՝ զիմաստիցս դրունս փակեալ. կամ որո՞վք ցուցայց տպաւորութիւն նկարագրութեան անեղծին շնորհ՝ անձամբ ինձէն յոգի մահացեալ. նա և ոչ շարժողական և կամ շնչական ունիմ անուանել,

թող թէ հոգեկան կամ մտաց ընդունական. անպիտանս 'ի թիւս անօթոց, անարգս 'ի քարինս որմոց, արհամարհեալս 'ի կարգս կոչեցելոց, վատթարս 'ի յազգս հըրաւիրելոց, արհաւրօք մահու պակուցեալս, անխրախուսելի 'ի բոլորեցունց՝ ցաւովք և տանջանօքն Երուսաղէմի ըստ Երեմիայի բանին խրատեցեալ, պակասեալ աւուրցս 'ի հեծութենէ, և ընթացք ամացս 'ի հառաչմանէ, ըստ Նուագարանայ երգողին։ Իբր աստի 'ի ցեցոյ և փայտ 'ի յորդանէ, ըստ իմաստնոյն բանի, 'ի խիթմանէ սրտիս հալեցայ. իբր զոստայն սարդից մաշեցայ, ըստ սաղմոսողին, և խոտան գտայ. իբր զամպ առաւօտեայ և զցօղ վաղորդայնի, ըստ մարգարէութեան ձայնի, սպառեցայ։ Այլ ոչ 'ի մարդ որ ունիմ զյոյս, եթէ անիծեալ 'ի տեսանողէն անյուսաբերելի վհատիմ, այլ 'ի քեզ՝ Տէր իմ ողեսէր, որ ընկղմեալ 'ի քոյդ գլթութեանց բարեաց անբաւից, և 'ի բեւեռելոյն ժամու 'ի խաչին մաղթեցեր մեծդ ողորմութեան առ Հայր քո բարձրեալ՝ քո չարչարողացն։ Արդ շնորհեա ինձ յոյս քաւութեան, կեանք և ապաւէն, և 'ի տուր շնչոյս թըշուառի՝ առից զոգիդ քո բարի։ Եւ քեզ ընդ Հօր հոգւովդ սրբով՝ զօրութիւն, յաղթութիւն, մեծութիւն և փառք յաւիտեանս, ամէն.

ԲԱՆ ԻԲ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին ծնկողի առ. նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԴԱՐՁԵԱԼ այլաբանեցից 'ի նոյն շարունակ բարդեալ գկշտամբանացս եղանակ զարդուեալ անձինս, ածեալ մատուցեալ կրկին կացուցեալ նովին պատկերաւ 'ի նոյն պայմանի. թերեւս գրեսցէ ինձ ամենագետն զայս յանդիմանութեան զատակնիք կսկծեցուցանողականս բանի ճշմարիտ խոստովանութիւն համայնից գործոց զազանութեանց չարեաց։

Բ. Այլ ումն ձիս խօսնական կարծրերախ սանձակոտոր արձակերասան, յովանակս անհամբոյր վայրենական և անկրթական, երինջս աւազական անուղղական և անվարժական։ Մարդս մոլեգնական տարագրական և կորստական, մանուկս մեղանչական անխրատական և վարատական, տնտես մահապարտական տարտամական և անգործական, բանականս անասնական զազանական և անմաքրական։ Չիթենիս ամայական անպտղական և կործանական, մարմինս հոգւոյս իմ թախծողական դատողական և տանջողական, խոցեալս անբժշկական անխնամական և անկանգնական։ Ոսկի շարս կայսերական՝ արգմանական և անգտական, ծառայս սխալական փախստական և թշուառական։

Գ. Ահա ես ինքն ինձէն կամաւորապէս անձնամատն և մարմնակործան, հոգեկորոյս և միշտ մոլախաբ, կամակոր իսկ և սրտաբեկ, ուշամոռաց և հանճարազրաւ, զգայազիրկ և իմաստապառ, յայրատանս և եղեռնալուր։ Ես աստուստ և անդուստ բնաւիւք բոլորքմամբք մահաբեր երկամբք մնասեալ, ոչ միով իւիք տեսութեամբ 'ի գործ ընտրութեան քեզ պիտանացուս, տէրդ բոլորից. ողբամ զորովայնն, որ երկնեացն զիս, աշխարեմ զստինսն, որ դիեցուցին. ընդէր ոչ մաղձ մակարդեալ ընդ կաթինն ձգեցի, և զլմրդ ոչ զառնութիւն ինձ ընդ քաղցրութեան ջամբեալ մատուցաւ։ Զի եթէ ես ինձէն անձին իմում դժնեայ դատախազ

համբարձայ այսքանեօք բանիւք, և ունիմ տակաւին զսուր բարկութեանս անխոնարհելի, մի՛ ոք 'ի յերկրածընաց աստի զիս ողոքեսցէ, զամենայն խայտառակեցից, զընաւ էութիւնս զատեալ տուժեցից, զհամօրէն զվնասակարացն զգունդ զանեցից, զխոցողացն զինուորութեանց զատախազեցից, զզգայականացն զկիսաւորութիւնս կշտամբեցից: Մեղայ ամենայնիւ յամենայնի, ողորմեա գթած. ոչ նոր ինչ զտեր յիս զյանցանացս պարտեաց մառախուղ, այլ նոյն եմ յաւէտ նովին պատահմամբ պարտաւորութեան, անկցելի ձորձով սխալեալ առաջի քոյ՝ անփոփոխելի, և դու միայն իսկապէս գթած օրհնեալ մարդասէր, ընդ աջմէ իմոյս փրկութեան կանխեալ ներութեամբ անայլայլելի:

Դ. Արդ ՚մատո, խնամակալ, հզօր, երկնաւոր, բարի, ամենից հաստիչ յոչէից, զբանից զօրութեան իմաստից կայծակն 'ի գործի ազդման լեզուիս շարժութեան, առիթ մաքրութեան յամենուստ զգայականաց գոյաւորութեանց յիս մասնաւորելոց՝ քո ձեռակերտից, սոքօք առ 'ի քէն եղելովք և բժշկելովք կրկին հանդերձանօք, անպակաս ձայնիւ, անհատ բարբառով, քեզ վերընծայել զոհաբանութիւն 'ի փառս մեծութեան հօրդ քոյ Աստուծոյ մերոյ, յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԻԳ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հակողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

ԻԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Տէր Աստուած ամենայնի, զօրաւոր յամենայնի, անպարագիր և անվայրափակ տեղի ամենե-

ցուն, բոլոր իսկութեամբ հուպ յամենեսին, անուրեք վայրից, և չիք սահման առանց քոյ: Ոչ երեւեալ երբէք, և ոչ տեսականութիւն առանց քո ծագման լուսաւոր: Փառք ահաւորութեան, անուն անհասութեան, կոչումն մեծութեան, ձայն անբաւութեան, իսկութիւն անքննութեան, անմատչելի հեռաւոր, և անընդմիջելի մերձաւոր, տեսող հեծութեան, նկատիչ թշուառութեան, մօտակաց թախծութեան, ամենաբուժ հնար անճարութեան, հայր գթութեանց, ծագող ողորմութեան, Աստուած մխիթարութեան:

Բ. Հայեաց Տէր ողորմութեամբ 'ի պատկեր վշտաց դառնութեան բազմավտանգ կրիցս կարեաց, զոր համդէպ քո տարածանեմ. կցորդակից լեր բժշկապէս, և մի 'ի խոյզ ընտրութեան կոչեր դատաւորաբար: Արդարեւ մեծ է վտանգ տարակուսանաց ցաւոց այսր վարանման, յորժամ իցէ մարմինն մեղօք զբաւեալ, և անձն 'ի գործոց չարեաց ոչ մեկուսացեալ, գործնականացն գործի սովորութեամբն կարեաց կապեալ, զանգուածն հանդերձանաց մահացու կրիւք շաղախեալ, զգայութիւն սրտին իմաստից խեթիւ խոցոտեալ. ակնկալութիւն բարեացն բնաւին բարձեալ, և 'ի բանականութեան ընդ անասունս դասակարգեալ, և զազիր զարշութիւն ընդ գոյութեան շարամանեալ, և տեսականացն ողջ ելով իմանալիքն վիրաւորեալ, և 'ի սաստկութենէ յանցանացն յիշատակի յաւէտ յուսահատեալ, և տագնապաւ նախագործելոցն միշտ տարակուսեալ, և յստակութիւն աղերսին 'ի սպառ պղտորեալ, և խղճիւ մտացն յուզմանց կրկին ճենճերեալ, և ձեռն ի մաճի գործոյն զյետնոցն հետազօտեալ, և կերպ 'ի յառաջ զիմեալ՝ ոտք 'ի վերջ կոյս յետահարեալ, և

գիտութեամբ էից՝ 'ի չէիցն միշտ խաբեցեալ, և 'ի մտացն մարտ՝ 'ի փոքունցն յաղթահարեալ, և 'ի թաւանչ սրտին հազագին դուռն հրդեհեալ, և խոնաւ զօրութիւն քմացն ամեն ուրեք տոչորեալ, և անարեւ միգով յամենայն մասանց պարփակեալ, և լայնութիւն ակնկալութեան ամեննեւին 'ի սպառ ամփոփեալ, և անբերելեացն տօժ 'ի զգալիսն տպաւորեալ, և եղկութիւն կորստեանն 'ի յուշ անդ նկեալ, և դատակնիք հատուցմանն 'ի գլխանի մտացն գրեցեալ, և բարերաբին ակն 'ի ցասումն իմն երեւեցեալ, և լոյսն բնութեամբ՝ զանկուածոյ հոգւոյս զայրացեալ, և ահաւորութիւն էին ընդ փոքրկութիւն բնութեանս ընդհարեալ, և միշտ որոտմամբ բանից բանաւոր մոխրոյս բարկացեալ, և իրաւանացն վիմօք զարժանիս մահու կոչկոճեալ, և որ իմն է տաղանդ՝ յանառակս ատէն կորուսեալ, և պատուական իրին ստացուած իբրև անարգ յերկրի թաղեալ, և տաժանմանցն արգասիք ծուլութեանն մթով ծածկեալ, և իբրեւ զ'ի բաց բարձեալ նշմարան ճրագի չերեւեալ, և պատասխանարան լեզուիս՝ յիրաւանցն օտար՝ կարկեցեալ, և անհամբոյր շրթանցս դըրութիւն օրինաւոր դատմամբ պապանձեալ, և յուզմունք մտացս՝ 'ի զանազան մասունս ցնդեալ, և զկեալն 'ի վերայ օգտին ոչ ինչ գիտացեալ, և 'ի կշռութիւն բարւոյն ընտրութեան յիմար երեւեալ, և ընթացք ելիցն նհանջմամբ չարին խափանեալ, և փառարան իւղոյն անճինումն հնոցի լցեալ, և անուանս գիր 'ի կենաց մատենէն եղծեալ, և կշտամբանք ընդ երանութեան անդ արձանացեալ։

Գ. Եթէ զինուոր տեսանեմ, մահու ակն ունիմ. եթէ պատգամաւոր, խստութեան. եթէ մատենագէտ, մուր-

հակի կորստեան. եթէ օրինաւոր, անիծից. եթէ աւետարանական, փոշւոյ ոտիցն թօթափելոյ. եթէ բարեկրօն, յանդիմանութեան. եթէ ապառում, կսկծման։ Եթէ ջրովն ընտրութեան փորձիմ, խորտակիմ. եթէ դեղ ինչ դատման ձգեմ, սատակիմ։ Եթէ բերս նկատեմ բարութեան, 'ի կարծեաց չարեացս փախնում. եթէ ձեռն համբարձեալ, կորանամ. եթէ փոքր ինչ խրատուիլ, սաբսեմ. եթէ սակաւ մի թնդիւն, ընդոստիմ. եթէ 'ի խրախճանս ըմպելեաց հրաւիրիմ, դողամ. եթէ մեծիդ յանդիման լինիմ, սարսափեմ. եթէ 'ի հարցումն բանի կոչիմ, կարկիմ. եթէ իրաւամբք քննիմ, համրանամ։ Արդ այսքան ամենաթշուառ և ողորմագին տարակուսանացս 'ի վերայ միմեանց բարդելոց, որք զըստորեւ զգայականաց սրտիս գոյութեան 'ի ներքուստ անտուստ անբժշկական ցաւօք՝ աներեւակի նետիւք խոցոտեալ, անարտաբերելի մշտակիր յարամնաց հանապազմուխ բեւեռեալ ատուստ ընդ հոգւոյս, լցեալ շարաւով կրկին հարուածով, վտանգ սատակման մահու գուշակեն։ Թարախ մթերից պատեալ զերկաթով զաղտնեացս ծածուկք ազգեն ինձ տագնապս՝ վէրս պահեալս անխնամարկելիս ընդ եւս շնչոյս տուրեւառութեան. յորոց նեղութեանց չարաչար ճնշեալ աղաղակ ձայնիս, խառնեալ արտասուօք՝ կողկողագին թաղծանօք հոգւոյ, բարեգործիդ հնարաւորութեան յերկրատեղծիցս նահատակաց ընդ իմ մաղթողաց, վերջին հեծութեամբս և ես ընդ նոսին արտասուօք ողբոց ամենեքումբք նուիրօղօք՝ զաղերսանս ըղձիցս 'ի տորնայնոցս ատի յերկինս առաքեմ։ Շնորհեա Տէր անդորրութիւն կենաց հանգստեան ողորմելի վաստակեցելոյս 'ի յընդունայն

երկրագործութիւնս, համայնդ յամենայնում, ամենայնիւ ստացեալ քեզ փառս։

ԲԱՆ ԻԴ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առնոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ որո՞յ խնդրոյ արժանաւոր վարկանելով զիս մատչիմ աղերսել, արքայութեանն յորմէ վրիպեցայ, եթէ փառացդ վայելչութեան յորմէ զրկեցայ, թէ կենացդ անմահականաց յորմէ հերքեցայ, թէ ընդ հրեշտակսն պարակցութեան յորմէ տրոհեցայ, թէ ընդ արդարսն մասնակցութեան յորոց ճեղքեցայ, թէ ուռ որդոյն կենդանւոյ յորմէ քանցեցայ, թէ ոստ տնկոյն բերկրութեան յորմէ զօսացայ, թէ ծաղիկ փառացն շնորհի յորմէ թափեցայ, թէ պանծանացն ժառանգաւոր յորմէ կորացայ, թէ հայրենի ծոցոյն հարազատ յորմէ ընկեցայ, եթէ զգեստուն լուսոյ պարծիմ յորմէ մերկացայ, եթէ 'ի ստացող դարձին յուսացայց յորմէ խորթացայ, եթէ 'ի լուսոյն իղձս դիմեցից յորմէ մեկնեցայ, եթէ Յիսուսի յասկերսն յօդիմ յորմէ մերժեցայ, եթէ 'ի թեւս նորա մերձիմ յորմէ օտարացայ, եթէ յապաւէնն ապաստանեցայց յորմէ խեթացայ, եթէ 'ի փրկութեանն նորոգութիւն յորմէ մահացայ, եթէ 'ի զգաստութեանն զուարթութիւն յորմէ ես լքայ, եթէ 'ի կանոնն կենացն ուխտի յորմէ փոխեցայ, եթէ 'ի սահմանն հաստատղական յորմէ սահեցայ, եթէ յանշարժ վիմին պնդութիւն յորմէ սասանեցայ, եթէ 'ի շուրս զուարթականին յորմէ հոսեցայ, եթէ 'ի քաղաքն անդրանկաց շինիմ յորմէ գերեցայ, եթէ հանապազորդեան հացին աղօթեմ զոր ոչ վաստակեցայ, եթէ փոխադրութիւն երկանցն խնդրեմ յոր ոչ քրտնեցայ, թէ պարգեւօքն պսակեցայց յոր չհանդիսացայ, թէ արձանն ինձ կենաց գրեցից յորմէ ջնջեցայ, թէ զերախտեացդ ձիր յիշեցից զոր միշտ մոռացայ։

Բ. Ահա հատաւ և կամ խզեցաւ լար կենաց յուսոյն, տխրեցայ 'ի փորձութեանցն զարշութենէ համայն ախտացեալ, ամենայնիւ սպառեալ զմարմինս ապականութիւնն շրջապատեալ՝ մեռոյց Աստուծոյ։ Դոյզն պալար փայլունակ տղեղ լնացեալ, մնացուած ինչ պահեալ նախունակ երկդիմի կերպին, որ զկրկին անմաքրութիւնն նշանակէ, պարծանացն նշոյլ ամենեւին ինձ շիջաւ, փրկութիւնն մատնեցաւ, բարին ստուերացաւ, եւ կենացն բնաւին փակեցաւ, մխիթարութիւնն բարձաւ, դատաստանին ատեան մերձեցաւ, թոյնք մահուն ինձ արծարծեցաւ, սպանեալն կրկին ինձ կենդանացաւ, լատին դաղաղք վիմօք խցաւ, շաւիղն յուսոյն կուրացաւ, շնորհին ծածկոյթ յինէն մերկացաւ, փառացն վայելչութիւն ստուերացաւ, հանճարն առաջնորդական խափանեցաւ, կշտամփանացն փուշ բազմացաւ, անօրէնութեանն ուղէշ ծաղկեցաւ, բոց գեհենին ինձ բորբոքեցաւ, ծառայութեանն լուծ սաստկացաւ, սրբութեանն կապ զօրացաւ, ունողն յարկին կառուցման ահա անկաւ, բարձրութեանն վտահարան կործանեցաւ, ընտանութեանն միաւորութիւն անջրպետեցաւ, սրբութեանն սիրող հոգին Աստուծոյ տրտմեցաւ։

Դ. Եւ քանզի զվերջինն համբուրեցի դառնութիւն, տանջանս՝ խէթս՝ տխրութիւնս, վիշտս հոգեկանս, ցաւս անխնամարկելիս, տարակոյսս անյուսադրելիս, ամօթանս անպարուրելիս, խայտառականս անվերարկելիս, պատկառանս անհամարձակելիս, փախուստս անդառնալիս, հալածանս անմարդասիրելիս, երկայն ուղեւորութեան ապաձեռն անթոշակութիւնս, իսկ դու փըրկութիւն զօրութիւն և օգնութիւն, ողորմութիւն լուսաւորութիւն քաւութիւն և անմահութիւն Տէր Յիսուս Քրիստոս, որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, արարիչ երկնի և երկրի, որ ընձեռես ջուր պապակելոյն 'ի ծարաւուտ վայրս անապատի, օրհնեալ, բարեգութ, հզօր, մարդասէր, երկայնամիտ, խնամակալ, հնարաւոր, այցելու, պաշտպան աննախանձ, պահապան յաղթող, կեանք անկորուստ, միջնորդ երկնային, լիութիւն աննուազ, երանութիւն տօնելի, ձեռն ձգեալ սիրոյ ողորմութեան քոյ աջոյ՝ ընկալ և մատո քաւեալ և սրբեալ զիս զամենապարտս՝ Բանդ կենդանի՝ առ հաւասարապատիւ քո Հօրդ, զի քեւ վերստին հաշտեալ յիս դարձցի։ Եւ 'ի ձեռն քո իւրումն կամօք մաքուր՝ նուիրեալ, զօրեղն ինքնութեամբ զիս Հօր ընծայեալ, անդէն առ նմին նովիմբ միշտ 'ի քեզ շնչոյս ողջունիւ կապեալ ընդ շնորհիդ՝ 'ի քեզ միանալ անբաժանելի։ Վասն որոյ քեզ ընդ հօր քում հոգւովդ սրբով՝ երբեակ անձնաւորութեանդ 'ի միում բնութեան և 'ի մի Աստուածութեան փառք, և 'ի սանդղականաց էից գոհաբանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԻԵ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առ նոյն ազերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԲԱՑՑ քանզի 'ի վերայ այսքանեաց զերութեանց ամենաթշուառ վտանգաւորիս մի զմիով եղ և եւս առնելոյ, զոր զկերպարանս անցիցն 'ի մամէ վերաճառեալքդ նախադրեցին. ուստի և փոխեալ զեղանակ բանիս՝ այլ ոչ զեղկութիւն ազետիս։

Բ. Այն զի ծով է ինձ ծփանաց կենցաղոյս բերմունք յոյժ նմանաւոյն, յորում կոհակօք բազմօք անթիւ զիմեցմանց տատանեալ հոգիս 'ի յայսմ աշխարհի մարմնոյս շինուածով իբր 'ի նաւակի։ Զոր Եսայիաս մարգարէ զյանկարծադէպ կատարածն որ 'ի պարսկականն հինից՝ Երուսաղէմի և Սամարիայ կործանմանն, նմանութեամբ այսր օրինակի կերպաւորեցոյց. որ և առ իմս հոգեւորական խորտակումն զուգաձայնել՝ ոչ է սխալական։ Քանզի մինչդեռ չուէի ես յանհոգութեան անտարակոյսն վստահութեամբ, զոյգն կասկած արկածից 'ի միտ բերելով առ խորոց փոքր միջոցին, որ 'ի մէջ հանգստեանն և աշխատութեանն, իբր այն թէ հասեալ իցեմ, ձմեռն յամարանի բքաբեր հողմով ժամանեալ երեքալեանն դիմակցութեամբ ամբոխեաց զհանդարտութիւնն։ Ուստի նաւն 'ի բախմանէ վայրենի ալեացն խորտակեցաւ։ Թեւոցն ձեռնարկութիւն քայքայեցաւ, կայմն անբարձման 'ի կայից իւրոց խլեցաւ,

առագաստին թուչարան յանկարկատելի ծուէնս պատառեցաւ, շինուածոյն շուք անզարդեցաւ, առասանք ձգողականացն լոգեցաւ, տեսարան գլխոյն գիտակի խոնարհեցաւ, ապաւանդակին պարան կտրեցաւ, ապաւինութիւն խարսխին լուծաւ, լուծք սռուաբք ամոլիցն կցորդութեան բաժանեցան, սամիք ուղղչացն հետոց գալարեցան, լաստ հիմանն հաստարանի ընկղմեցաւ, ղեկացն կառուցմունք անդրէն սուզան, չուոցն յարմարութիւնք պակասեցան, ողնափայտին պատըսպարան խսկոյն բեկաւ, կապարանք զատին հաստուածոյ յօշատեցաւ, գոգք ամփոփման ծոցոյն կազմածոյ անարգեցան, խելք շրթանցն եղերաց խախտեալ ոստեաւ, պաղպաջունք բազմականացն անկեալ բարձաւ, փանդակապատին փայելչութիւն յատակեցաւ, գահաւորակին հանգստարանն շփոթեցաւ, մածմունք տախտակաշարք 'ի միաբանութեանց միմեանց անջատեցան, հեղոյսք պնդման բեւեռացն քարշեցան։ Արգասիք իրին յիշատակարան ողբոց ինձ նմանեցաւ։ Նաւուղիղն հանդէպ նաւին դեգերեալ ողբայ, ձեռն ի ծնօտի եդեալ՝ արտասուաց գետս իջուցանէ։ Նշմարք սակաւ մնացուածոցն՝ 'ի ծայրից ծփմանց աղէկոյ ծովուն, իբր խողխողեալ բանաւոր, ոտորմագին թախծանօք հեծէ։ Վասն զի թէ զբարի նաւապետն երկնաւորօքն զօրօք յաշխարհիս ծովու առ 'ի գլխորտակեալս իմ տապան իմանալի գոյութեանս առցէ աշխարհել բանիս յարմարութիւն, ոչ ինչ վրիպեսցէ 'ի ստուգութէնէ։ Քանզի արդարեւ եղայ բարեգութն տէր յառակ մարդկութեանս զթացեալ ազգակիցն, եղաց առ նմին և զԵրուսաղէմ մոլեալ և զՅուդաս մոլեգնեալ, յորոց երկուցն կորեաւ փառահութիւն յօրինակ նմանութեան ապարանել նաւի. իսկ միուսն

հասեալ յատակս անդնդոց՝ առասան յուսոյն ձեռամբ ունողին յանքոյթն արտաքսեաց խաղաղութիւն։

Գ. Արդ իցէ թէ յաւելից հայել զբազմախորտակելի տապանակ մարմնոյս իմոյ նորոգեալ։ Իցէ արդեօք տեսանել զփշրեալս նաւ ողբալի հոգւոյս ողջացեալ։ Իցէ արդեօք տեսանել զբաժանեցեալս միջոցաւ մեծաւ՝ վերստին կցեալ։ Իցէ արդեօք տեսանել զյոգնաթախիծ սիրտ վշտացելոյս բերկրեցեալ։ Արդ իցէ ակն ունել նայել զյաւէտ խաւթարեալ կերպարան բնութեանս կըրկին հանդերձեալ։ Իցէ արդեօք թէ տեսից զքակտեալ տաղաւար թշուառացելումս միւսանգամ կանգնեցեալ։ Իցէ արդեօք յուսալի նայել զտարամերժեալ գերիս ազատեալ։ Ապաքէն գուցէ ակն ունել զանկեալս 'ի շընորհէդ լուսոյ դարձեալ կազդուրեալ։ Արդեօք տեսից զփայելչութիւն ընտանիդ քո պայծառութեան յողորմութիւն ինձ երեւեցեալ։ Եթէ տեսից երբէք զամենատխուր կերպարան հոգւոյս իմոյ ժպտեցեալ։ Արդեօք լուայց ընդ ձայնի զուժիս աւետեաց համբաւ ինձ առաքեցեալ։ Արդեօք տեսից զբիւրակործան վնասեցեալս անօթ կազմեցեալ։ Իցէ թէ տեսցեն պատուհանք աչացս իմաստից զմուրհակ պարտուցս իմոց պատառեալ։ Եթէ յայտնեսցի օրն իմ անձկութեան շնորհին քաւութեան բարւօք ինձ ծագեալ։ Արդեօք մտից 'ի խրախճանութիւն խորանին լուսոյ քեւ առաջնորդեալ։ Իցէ թէ կենդանի լինիցին ոսկերքս, ըստ Եզեկիէլի, ցամաքեալքս 'ի կենդանութեանց նկաւորութեամբ ազդողական շնչոյս զօրացեալ։ Իցէ թէ յաւելից հայել 'ի տաճար սուրբ քո, աղաղական մարգարէին 'ի պորտոյ կիտին, հերքեալս 'ի լուսոյ որ կամ առաջի քո ամաչեցեալ։ Եթէ լինիցի խաւարամուտս

մթացելոյ ծաղման առաւօտ։ Եթէ հայցէ տեսանել զտագնապեալս մշտասասառոյց յեղանակս զարնանն մօտ։ Եթէ տեսից զցօղ անձրեւոյն կանաչացուցանողն հողւոց ինձ արօտ։ Եթէ իցէ արդեօք նկատել զգազանաբեկ հերքելի ոչխարս վերստին կամաց գթութեան քո հօտ։

Դ. Եւ քանզի ըստ բանին Յոբայ շուրջ պատեալ են չարեացն հնարք ընդ որ ոչ կարացից անցանել. իսկ եթէ լոյս ողորմութեան բարերար կամաց քոց ցուցցի, գթութեան քոյ դուռն բացցի, ճառագայթ փառաց քոյ ծաւալեսցի, խնամք ձեռին քոյ յայտնեսցի, արեգականդ կենաց օր տարածեսցի, առաւօտիդ բղձալի տեսիլ մերկասցի, առատութիւն քաղցրութեան քոյ աղբերասցի, փակ արարչիդ կողից հոսեսցի, ձորումն անապակ սիրոյ քոյ հեղցի, ծագումն աւետեաց շնորհի քոյ երեւեսցի, պարգեւիդ քո ծառ ծաղկեսցի, մասունք օրհնեալ մարմնոյդ բաշխեսցի, համառօտեալն ակնկալութիւն հանդիպեսցի, հատուածեալ ձայն ողջունի քոյ տէր լուիցի, հեռացեալդ խաղաղութիւն մերձեսցի. յայսմիկ յաւէտ սովին սահմանաւ երանականաւ հաւատ ընկալեալ յուսոյ հաստատնոյ, ապաւինեալ 'ի հոգիդ քո սուրբ, որ ընդ հօր քում պաշտի ձայնիւ քաղցրութեան ընդ քեզ փառաւորեալ 'ի լոյս անմատոյց, որով կեանք և երանութիւն քաւութեամբ հանդերձ ընծայեալ ինձ մեղապարտիս. յաւանդ անկորուստ ընդ իս պահելով առ հաւատչեայ ճշմարիտ յիշատակի, 'ի ձիր անեղծութեան անուամբդ անճառելեալ ահաւորութեան հզօրի սրբոյ միայնոյ և անքննելի տէրութեան երրեակ անձնաւորութեանդ՝ որ եսդ յիսկութեան յէութեան և յարակայութիւն բարձրութեան քաղցրութեամբ ողորմութեամբ և մարդասիրութեամբ պսակեալ հանդերձեալ

և թագաւորեալ։ Այո առ ամենեսին ամենայնիւ յամենայնի կարող ես, գթած. և քեզ վայել է փառք յայսմ յաւիտենի և 'ի հանդերձեալ մշտնջենաւորութիւն յայտնութեան աւուրն մեծի, յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԻԶ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ սուգապէս և իրաւարար, ընդ որս որք ըստ ձայնից կողկողանացն և գրանիցն յարմարութիւն հանդերձեն, 'ի նոյն գիր բերեալ զաւարտմունս տանցն, որովք առաւել սաստիկ մորմոքեալ ճմլեցուցանեն զաղէտս կարեացն սրտին բղձից առ արտասուացն բղխմունս. ուստի և բազմեալ իմ 'ի գլուխըս պարու ակմբից զասու այնր երախանաց, որք գլալեացն յեղանակեն բանաստեղծութիւն, և ես ընդ նոսին՝ նոցին հեծութեամբ աւաղական ձայնարկութեամբ զանձինս տարածանեմ զվշտակրութիւն, որ ոչ բնաւին մեռեալ աշխարհի, և ոչ իսկապէս կենդանի Աստուծոյ, ոչ ջերմ սուկ և ոչ ցուրտ յատուկ, ըստ առակի աւետարանչին գրեալ 'ի յայտնութեանն. երիցս ատելի երրեակ տէրութեանն և ամենատես արարչութեանն։ Եւ այս են պատկանեալ թախծականացն կերպագրութիւնք, կրկին ողորմելի այսու երեւեցեալ՝ որ 'ի մի գիծ սահմանեալ կացուցանեն զթշուառութեանցն զօրինակ, այսպիսի կցորդութեամբ շաղկապեալ։

Բ. Պարտուցն ժխտեալ տաղանդացն՝ ճեպով մեծաւ 'ի տուժի, ես ապիկար մատնեալ անարժան գործովքս յիրաւի, վասնիչ աքցանի զանձուց կրկնապատ և անթափելի, պատասխանատու մեծին ըմբռնեալ անհրաժարելի, բիւր քանքարոյ խնդիր՝ ես չունիմ կշիռ մի ունկի։ Անբարեխօս կապեալ 'ի պահեստ զտան արգելանի, հեծումն և վատակ ցաւոց ճաշակեալ յաննշոյլ բանտի, անապաւէն տանջեալ անթօշակ կամ ողորմելի. այլ յեղանակ ինձ ողբականաց աստուստ կնքեցի, փոխադրեցի սովին բառբառով կոծ կսկծելի, կարգադրեցի շրջաբերութեամբ 'ի նոյն պայմանի, անհատական թիւ խորհրդական երկեակ տասնեկի։ Աղքատութեանն հնոց յամենուստ մասանց մրրկի, անպատսպար թշուառ վտանգեալ սրտիւ 'ի զրաւի, տարակուսեալ հոգւով ապաշնորհ այր 'ի վրիպակի, անխնամելի հայցմամբ դատաստանն յինէն պահանջի։ Մեղաց և մահու զինուք սպայարան գաղտնեացս խոցի, անփրկելի մատնեալ բռնութեան չարեացս գերի, սուր սուսերաւ սատակից գոյութիւն բնութեանս յօշատի։ Յիշատակաւ բեմին ատեանին 'ի դատաստանի, անծագելի մռայլ չարեաց աչացս երեւի, անձեռնկալ կապեալ եղկելիս 'ի տարակուսի, ահարկութիւն դիմաց պատկերի վերնոյն տեսանի։ Յոյժ անարեւ և անվերադարձ 'ի տարտարոսի, անապաւէն մոլար մորմոքեալ 'ի հուր գեհենի, անյայտնելի կորուստ կործանեալ 'ի մեղաց վհի։ Ահա զոր ունիմ արծաթ անպիտան ոչ երբէք յարգի, և ոչ ընդունի և կամ համբարի 'ի գանձ տէրունի, հայցուած պղտոր և ձեռն անմաքուր աննուիրելի։ Այլ բեկեալ սրտիւ մատանց տատանմամբ յոյս առեալ դարձի, ըղ դէմս 'ի յերկիր եղեալ պաղատիմ մօրդ Յիսուսի, բա-

րեխօսեա մաղթեա քաւութիւն ինձ մեղաւորի՝ դու զօրաւոր փրկանակ կենաց խնկունի երկնի, քեզ օրհնութիւնք ձայնից և բուրմունք խնկոց 'ի յերկրի, և անուշից իւղոց մատուցումն յամենայնի։

Գ. Արդ յասացեալ ողբոցս հիւսուած այլ մասն յաւելի, բարեբարի շնորհաց արտասուաց պտուղ մատուցի. զկորստեան խորս չափելով զորքանն երբէք ոչ գտի, մասնաւորօք բանիւք 'ի հանդէս նորին ջանացի, զմտացս արագեալ զթեւս յերեւոյթ իրին ոչ հասի, զուշին պարտութիւն յանվթարելեացն բաժակ բարկութեան 'ի ձեռն իմ առի, զտարտամութիւն տարակուսանացս իբր ճաշակումն մահու արբի. և այժմ զյանցիցն յանձախութիւն ողորմելի ձայնիւ յերգ արկի։ Աներեւոյթ կրակարան տապոյ բորբոքմամբ մեծաւ անզգամանալ. անտեսական իմն քրայս հալոցաց սաստիկ եռացմամբ անշիջանելի, սլաքս նետից պատկանեալ դեղովք 'ի շտեմարան խորութեան սրտի, խիթք ցաւոց խոցոտման մահու 'ի գնացս երակաց գոյութեան լերդի, կիրք երկանց անճարակ ճեպոյ 'ի պատուած աղեացս անելանելի. անզօրելի դեղոց ջերմութիւն 'ի յերիկամաց մասանս երկակի, անհնարաւոր դառնութիւն մաղձի 'ի նախադունն իմոյս կոկորդի։ Ուաղս ձայնից լքոցմնադաց 'ի փողս շնչոյս խռչոցս հնչի, բազմահատուած էութիւն բնութեանս ներհակք միմեանց 'ի պատերազմի, երկշոտութեամբ կարծեաց վարանեալ ամենայնիւ կայ 'ի վտանգի, հարազատաց դաւաճանութիւն անհաշտելի 'ի կատարուածի, ոչ մեռեալ և ոչ կենդանի թաղեալ 'ի մեղաց զարշութեան տղմի, կասկածաւոր պատժապարտութեամբ վերակնարկելով քեզ բարերարի, յանակընկալս կենաց վհէ արտաքսել 'ի լոյս անձկալի։

Դ. Նոյն ինքն որ զայս բան տպաւորեաց՝ ընդ երջանկացն պսակեսցի, ակնարկելով քո ողորմութեան անարատիցըն հաղորդեսցի, վասն գենման Աստուծոյ բանիդ, բարեգործեալ քեւ կենդանասցի. օրհնութիւն զովեալ քո շրթանց 'ի գլուխ բաշխողի այսր մատենի, հաստատեսցի ըղձականութիւն սողոմնեան բանիս առակի, նկարագրեա հոգւով քո բարձրեալ 'ի նորոգումն անեղծանելի. զի դու միայն ես երկայնամիտ ներող, քեզ փառք յամենայնի. ամէն։

ԲԱՆ ԻԷ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հեծողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա. Եւ քանզի ընդ ողբաձայնիցս բանաստեղծութեանց վերընթայելոց գրութիւն թուոցս յարմարեցի կական և հեծութիւն, հառաչանք կոծկոծագինք, զառնութեան լալումն և արտասուաց երգ, զարձեալ սկսայց զձառ պազատանացս խոստովանօրէն զեղջականաբար զգաստանածածուկն յայտնաբարբառ. զի անզրաղարձութեամբ սկզբամամբն և վերջաւորօքն բանիւք, զնոյն համաձեւութիւն 'ի մի թախանձ նմին մաղթանաց հոգեկեցոյցն խոնարհութեան աստանօր եդից։

Բ. Մեղայ մեծիդ բարերարութեան՝ անարգս մեղայ, մեղայ ծագմանդ ճառագայթից՝ խաւարս մեղայ, մեղայ շնորհացդ անբաւ երախտեաց՝ արդարև մեղայ,

մեղայ սիրոյդ վերնում գթութեան՝ յայտնապէս մեղայ, մեղայ ստացողիդ յոչէութենէ՝ ստուգապէս մեղայ, մեղայ զերունակ զօզոյդ կրկանց՝ անբաւս մեղայ, մեղայ աննուազ լուսոյդ վայելման՝ ննջողս մեղայ, մեղայ ճաշակման անճառդ կենաց՝ բազումս մեղայ, մեղայ անհաս պարգեւացդ ձրից՝ յանապաղ մեղայ, մեղայ զովեալ մարմնոյդ Աստուծոյ՝ մահու չափ մեղայ, մեղայ պաշտելի արեան արարիչդ՝ խիկապէս մեղայ։ Ահա արդարեւ օրհեալ է հատուած բանի յուսադրական սրտի այսք մեղայի, սոյն սա պատուելի աւանդ, անմոռաց պատուէր, հայրենեացն տուր, նախահարցն օրէն, համայնից թոշակ, անհերքելի բան, զօրաւոր պատասխանի, կենդանութեան կամուրջ, անխզելի վերնոյն, սիրելի սրբոց, անխզելի կապ, հրաշալի բարբառ, անշըրջելի պատճառ, բաղձալի աղերս, փափաքելի սեղան, սրտափեկ հնչումն, անհնարից ճարակ, կարծրութեան վանիչ, Աստուածապաշտից սահման, հեթանոսաց վէրք, վաղնջուց կանոն, քրիստոնէից հարազատ, արարչութեանն յաղթող, անջրպետ հզօր, խորոց ահաւոր, արուեստ բարձրութեան, խորութիւն անչափ, հիացման տեսիլ, խորհուրդ կնքեալ, ընդ որ չիք ումեք անցանել, եթէ ոչ անըմբռնելի մտաց արագման զոա ծանիցէ։ Զայն բարեպատեհ հրաշաւորական, որ ոչ յիշատակեցաւ 'ի վերջին զատակնիք զատուն լքելոյ. զուցէ առ նմին խզեալ համառօտ զվրիժակն իրաւանց մահուն հասելոյ, յորմէ ընտրութիւնն ապազործ եղեալ, զսահմանն յաւիտենական քակտեցէ։ Զարդ փառաց մեծութեան, որով նոյն ինքն Աստուածութիւնն պսակեալ բարգաւաճի։ Քանզի ով ոք գիմեալ կալաւ զերջերաց սեղանոյ այսր սրբութեան, և ոչ առ ժա-

մայն պրծեալ 'ի պատժոց անարատ զտաւ։ Իսկ եթէ Աքար զարմեան, և Սաւուղ կիսեան, և Յուդա սիմոնեան, ասելով զոյն ոչ արդարացան, և ես վկայեմ իրաւամբք խոստովանեալ զայս պայման բանի, զի ակամայիցն բռնադատելոց ոչ է կատարեալ սէր, ուստի և ոչ բովանդակապէս փրկութիւն։ Իսկ ես կամաւ համբուրեմ զարձեալ կրկնելով զերջանիկ բանից զմկրտութեան հարազատս։

Գ. Մեղայ երախտեացդ մոռացութեան՝ վերստին մեղայ, մեղայ մարմնոյ ձեռն յոգի հարեալ՝ յիմարս մեղայ, մեղայ առ կեանս զլժողութեան՝ իսկ և իսկ մեղայ, մեղայ բանից ապախտ առնելոյ՝ չարաչար մեղայ, մեղայ 'ի յօր սատակման ինձէն ստիպեալ՝ վատթարս մեղայ, մեղայ պարտականս անկենդան մահուն՝ ձագելիս մեղայ, մեղայ անպատկառս քո բարձրութեան՝ տաղտկալիս մեղայ։ Վերջին ինձ կրկին աշխար հոգեւոր՝ զի 'ի կորուստ և 'ի կործանումն ինձ երեւեցաւ, զի անդարձս վտարեցայ, զի որդիս թշնամի գրեցայ, զի 'ի բարձանցն երկնից ընկեցայ, զի փուշս վարուց գիզի։ Եւ ես առ սմին ողբ աղաղակի, զի անձամբ զանձն անարգեցի, զի բազին կորուսչին գտայ։ Այլ իմն կսկիծ զժնդակ սրտի, զի զիս ունին առ որ չեմ, զարտաքնայարդար բաժակս անմաքուր, զրուեալ որմս զարշունակ. զսին պարծանօք պաճուճեալս, զլոյս 'ի մառայլ շրջեալ, զգերանակիր ակնս թշուառացեալ, զջահս փառաց՝ շիջեալ, զամենայնիւս յամենայնի ամենայն իրօք վնասակարս, առ անօրինականն տէրունականս, առ յայտնութիւնն Աստուածայինս, առ երեւմունս արարչագիրս, առ խոնարհութիւնն սարսափելիս, առ այն զոր տեսի աչօք իսկ իմովք, առ որ մեծ է պա-

տասխանատուութիւնս քան առ համօրէն աւետարանին զարմանս, հիացմունս, հոգս հալողականս, անդանմունս անհնարաւորս, թուականութիւնս մտաց անբարդելիս, եղմունս անկատարս, իջմունս անհաստատս, յուսահատութիւնս յարմարականս, յանդիմանութիւնս պատշաճականս, ձաղանս պատեհագոյնս, նզովս իրաւացիս, անէծս արժանահատոյցս։ Արդ այսոքիկ են մեղաւորիս իմ կշտամբութիւնք, և ինքնահարուած տանջանաւորութիւն։

Դ. Եւ քանզի կարող ես զայս ամենայն զպարտս թողուլ, և զխայթուածս մահու բժշկել, տէր ողորմութեանց, Աստուած բոլորից, Քրիստոս թագաւոր բարձրեալ հօր որդի, ստեղծիչ գթած բարերար, օրհնեալ առատ հարուստ, ահաւոր հզօր ողորմած, տեսուչ ձեռնկալ հաստիչ, ապրեցուցիչ զարմանիչ կեցուցիչ, երկայնամիտ անոխակալ ապաւէն, բժիշկ զովեալ երկնաւոր, անճառ լոյս կեանք, յարութիւն նորոգութիւն քաւութիւն. եթէ հայեսցես մարդասիրութեամբ, ըստ որում քոյդ են սովորութիւնք, նայեցեալ 'ի քեզ կողկողիմ և ես. եթէ լուիցես, հառաչեմ. եթէ ունկն մատուցանիցես, պաղատիմ. եթէ անսայցես, աղերսեմ. եթէ ներեսցես, աղաչեմ. եթէ առ իս դառնայցես, գոչեմ։ Ապա եթէ անտես առնիցես, կործանիմ. իսկ եթէ առ ոտն հարկանիցես, լամ. եթէ զողեպահն ոչ ընծայեսցես, մեռանիմ. ապա եթէ ահարկու դէմս ցուցանիցես, սատակիմ. իսկ եթէ սաստեսցես, դողամ. եթէ խեթիւ տեսանես, սոսկամ. ապա եթէ սաստկանաս, սարսափեմ. եթէ հալածես, հեծեմ. իսկ եթէ ընդվայր հարկանիցես, հերքիմ. եթէ զողբոց վհատութիւնս ոչ առցես, տաղնապիմ. եթէ խոստանաս, փախնում. ապա

եթէ սպառնաս, ընկճիմ։ Իսկ եթէ քննես, քարկոծիմ. այս եթէ ուժգինս ակնարկես, սուզանիմ. եթէ ոչ անխայեսցես, մերժիմ. եթէ կոչեսցես, խիթամ. իսկ եթէ աչս յառեսցես, ամաչեմ. եթէ ձայն տացես, երկնչիմ։ Զբարեացն պարգեւ մատնեալ, զերանութիւնն թողեալ, զշնորհն լքեալ, զուխտն ցրեալ, զաւանդն կենաց մոռացեալ, զհամարձակութեանն վստահութիւն կորուսեալ, զանեղծիչդ էիցս բարկացուցեալ, զանճառութիւն շնորհին ընդոտնեալ, զպատուոյն պատկեր այլայլեալ։ Իսկ եթէ առ այս խեղդ մահու հեծութեան ցաւոյ մարգասիրեալ՝ առ իս ժամանեցուսցես, տէր Յիսուս Քրիստոս, զագգեալն գիր ճանկի 'ի յիս, եթէ բժշկութիւն զադարեցուցանէ զմեղս մեծամեծս, որով ամենաատ քաղցրութեամբ պատուաստեալ 'ի քեզ, զքոյդ կերպարան լուսոյ նկարեալ յոգի՝ վերստին զտեալ անդեցայց քաւեալ, և ստեղծեալ կրկին 'ի փրկութիւն անմահից կենացն անախտականաց. և քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԻԸ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ զո՞րս յայտնեցից, և յաղագս ո՞յց նշանակեցից, և վասն որպիսեա՞ց ճառեցից, և զո՞րքան ծածկեալս մերկայացուցից, և կամ վասն որո՞ց խոստովանեցայց. զներկայիցս՝ զոր արդէն ունիմ, թէ զանցելոցն՝ զոր մթերեցի. զապագայիցն՝ յորոց կասկածեմ, թէ զբազմասահ շարժութեանցն՝ յորոց գլորեցայ. զփո՞քրն ինձ համարեալ՝ որ է Աստուծոյ մեծ զըրեցեալ, թէ զանկերպագրելին չյիշատակելի. զնուազն՝ որ է առաւել, թէ զթեթեւագոյնան՝ որ են ծանունք. զհոգեկանացն կրից կորուսչաց, թէ զմարմնականաց ախտից սպանողաց. զառ զբունս հեշտականացն, թէ զծայրակոտոր վնասակարութեանցն. զաներեւութիցն, թէ զտեսականացն. զառ ձեռն հպաւորութիւն, թէ զառ նոյն ինքն շունչ հոտաւորութիւն. զլայնականն զկուրին խածմունս, թէ զերկարաւորն նետաձըգութիւն. զխորութեանն զանչափութիւն, թէ զամենածախն յայտնատեսիլ. զյոքնազինելն զոռնկութիւն, թէ զառողջութեանն անբժշկութիւն. զպարարուն չարին մարմնոյս, թէ զսովին բարւոյն հոգւոյս. զխնամոյն հանդիսանալ յոչ ախորժելին Աստուծոյ, թէ զբռնադատութեանն տուամբ ձգիլն 'ի նոյն մոլեգնութիւն. զառ 'ի մահն մեղաց, թէ զընդունայնութեանն կարծեաց։

Բ. Արդարեւ որպէս կամաւ խելագար զերծեալ 'ի ձորձոյ, զաւակմանացս տեսիլ յանդիմանեցի, զընդդէմն գործեալ իմաստնոյն, որ թէ հանճարեղքն վերարկեցեն զամօթս իւրեանց, օտարացեալս 'ի կրօնից, հեռացեալս 'ի կարգաց. 'ի սրբութեան անսուրբ, 'ի կուսութեան անմաքուր, յարդարութեան ամբարիշտ, 'ի բարեպաշտութեան վնասապարտ, բերանովս մերձ առ ստացողն և հեռի երիկամամբք, շրթամբքս պատուամատոյց, ըստ մարգարէին, այլ ոչ եթէ սրտիւ։ Եւ եթէ պարտ է զքստմնելին ասել աստանօր, չար քան զտանջանսն յանդգնութիւն, իբր զուր իմն պաշտօնատարս Աստուծոյ, 'ի միտս անկայունս երկեակ ճանապարհաւ մահու վարանեալս՝ ջանամ և ոչ ինչ օգտիմ,

պնդիմ և ոչ հասանեմ, փութամ և ոչ ժամանեմ, անձկամ և ոչ տեսանեմ, փափաքեմ և ոչ համբուրեմ, կարօտիմ և ոչ պատահիմ, ունիմ զամենայն երկրի, և եմ պատգամաւոր ազօթամատոյց ամենայն աշխարհի։ Այլ թող զբազում զայսոսիկ, բարերար, և մի՛ ունիցիս. դիւրինք են քեզ զասին եղծանել, քան ինձ տաժանաւորս աջով նկարել. վասն այնորիկ գրեցի առանց խնայելոյ, զի դու առատապէս ջնջեսցես, օրհնեալ, որ վասն մեր մեղաւորացս երկայնամիտ անուանեցար, ըստ մաղթանաց բանի հեծութեան սրտի Եզրի երջանիկ, յոյժ նեղեալ անձն և ձանձրացեալ ոգի բանին յիշատակաւ, որ զսոյն պատմէ. յամենայն կրից մահացուցանողաց փտանգեալ, անկեալ 'ի վիհ զարշութեան մեղաց անզգամականաց ապականութեանց. քանզի չհաւատամ, թէ լսես իսկ ինձ, ըստ Յոբայ ձայնին։ Արդ ես ինձէն ինքնագրով անձնադատ գերի՝ կամաւորապէս մատն եղեալ բնութեանս արգելլի փակեցի կնքեցի առ յինէն յամենայն մասանց զկենացն հնար, զի 'ի փրկութիւն մեղօք կապելոյս կրկին մեծացիս գովեալ։

Դ. Եւ քանզի 'ի մարգարէէն բարւոք խրատեալ փորձ գտցուք, մաղթել ընդ նմին հոգւով քո երգեալ՝ յուսով հաստատնով 'ի քեզ ապաստանեալ. առէք ընդ ձեզ բանս, ասէ Ովսէէ, և դարձարուք առ տէր Աստուած ձեր, և ասացէք ցնա, կարող ես թողուլ զմեղս, զի ընդունիցիք զբարիս, և վայելեսցեն 'ի բարութեան անձինք ձեր։ Ահա Աստուած խօսեցաւ, և ո՞վ է որ ոչ լուիցէ. նոյն ինքն վկայեաց, և ո՞վ է որ ոչ հաւատասցէ։ Արդ այսոքիկ վճիռ պաշտելի, նուիրեալ պայման, սահման նոյնագոյ, կենաց աւետիս, կէտ տէրունի, դուռն բարութեան, սփոփանաց հրաւէր, ճշգրիտ պատ-

կեր, անբաւղխտ զանձ, անմոռաց յիշատակ։ Այսու առ, սոյն և ես հաւատ ընկալեալ, աստուստ վկայեմ սմին՝ ընդ մարգարէին, կարող ես յամենայնի թողուլ զմեղանս բազմաբեղունս. և եւս զօրացիս կրկին բարձրացեալ՝ առ ամենաթշուառ կործանեալ հոգիս։ Յամենայնի իշխես, ամենայնի բաւես, ամենայն ուրեք հասանես, ամենից բնութեանց յաղթես, զամենայն կարծրութիւն փշրես, զամենայն ընդդիմահար վանես, զամենայն խստութիւն վատնես, զամենայն սրացեալ ընդոտնես, զամենայն դառնս անուշես, զամենայն դժուարամօքելիս քաղցրացուցանես, զամենայն զպարտս շնորհես, զամենայն յանցանս թողուս։ Կարող ես, զօրաւոր, հզօր, հնարաւոր, ամենարուեստ, զամենեցուն զմեղս ընկղմել և չքացուցանել բառնալ 'ի միջոյ, իբր զճաճանչ փոքու կայծական սահմանեալ 'ի չափ ոչէից՝ անկեալ ընկլուզեալ կորուսեալ 'ի տիեզերատարածն ծովու։

Դ. Արդ բանիւ մաղթանաց վերծանողացն այսմ մատենի, ողորմեա վասն խաչի չարչարանաց մահու որդւոյ քոյ, հայր գթութեան։ Սկիզբն առաքողի ողորմութեան ձայնի այսմ արտօսրածին նուագի, որ զայս դեղ փրկութեան կենաց մեզ յարմարեցոյց, եղիցի բըժշկեալ յանուն քո հզօր։ Որ հետս ելից խոստովանութեան մեզ նկատեցոյց այսու պայմանաւ պատշաճականաւ, լիցի անարատ յիւրոցն պարտեաց։ Որ զհպարտութեանն թեւս հարթել մեզ վարդապետեաց 'ի սոյն կանոնի կենաց պատգամի, եղիցի զերծեալ 'ի չար կապանաց մահու արկածից սկզբնականաց վերջնոց և միջնոց, Երրորդութեամբդ բարեգործեալ, 'ի նորոգութիւն լուսաւորութեան. ընդ որում և մեք գրեցուք երջանիկ գտեալ ընդ սմին։

Ընդդիմամարտ դիւաց այս առաւել աղօթից, եւ դիւաւարտաց ընկճմանց ամենաշնորհութեանց Աստուծոյ փառաւորիչ:

Ե. Արդ այսքանեացս անբաւից հրաշից հանդերձիչ Հայր ամենատեսիծ՝ անունդ ահաւոր, ձայն սարսափելի, կոչումն ընտանի, բան համբուրելի, ազդումն բաղձանչելի, հրաման ցանկալի, էութիւն անքննելի, գոյութիւն անճառելի, իսկութիւն անբաւելի, զօրութիւն անզննելի, կամք ամենաբարի, տէրութիւն անսահմանելի, մեծութիւն անչափելի, բարձրութիւն անբովանդակելի, որքանութիւն անկշռելի, առաւելութիւն անհասանելի, պատճառ որդւոյ հայրութեամբ, այլ ոչ նախադրութեամբ, քեւ եւ 'ի ձեռն քոյդ անպարագիր զօրութեանդ սաստեա տագնապող եւ դիւական տենդիս ջերմութեան, որ սպրդեալ մուծաւ ընդ մեղաց, զի փախիցէ 'ի մարդոյս՝ զարհուրեալ 'ի սխրալի եւ յանբաւելի արեան վտակի գառինդ երկնաւորի, որով սրսկեալ միանգամ 'ի մըշտընջենաւորս համայն մաքրեցաք:

Զ. Եւ արդ յայսց պատկառելի խոնարհութենէ արարչակերտս խորհրդոյ, ամաչեսցէ սատանայ 'ի գործս չարեաց իւրոցն հրեշտակաց. տանջեսցի եւ հալածեսցի, հեռասցեալ եւ արտաքս առաքեալ 'ի շինուածոյ խորանէ քումդ բնակութեան յարտաքին խաւարն: Եւ ջնջեալ մաքրեա զարտասուս ողբոցս 'ի գլխաց մերոց, եւ զհառաչումն ձայնիս հեծութեան 'ի սրտից մերոց: Եւ յիշատակաւ հարման հեգուսիցն քամնափուշ տաժանատեսիլ ոգեպահանջից, որով պնդեցաւ միածինդ քո յաշտարակ խաչին, ցաւեսցի չարին: Եւ 'ի կողահերձ սայրասուր սլաքէ ուժգին բախմանէ, որով զվէրն մեծ ընկալաւ, 'ի սպառ սատակեսցի սկզբնարար մահուն:

Եւ զի խոնարհեցոյց զգովեալն զլուխ յաւանդել զոգին 'ի ծոց քո բարձրեալ, ապստամբութիւն անբարի բարուցն Բելիարայ 'ի կոր կործանեսցի, ամենայնիւ հերքեալ 'ի կորուստ: Եւ զի ղօղեալ ծածկեցաւ անմահն իսկութիւն յորովայնի երկրի, այսու ամբարձեալն հպարտութիւն կարծեալ զաստղն 'ի յատակս մահու դժոխոց մթին ստուերին յառեալ գլորեսցէ. եւ յիշեսցէ զառաջին հարուածն անբժշկական, որով մահացաւ դիմամարտութիւն թիւնից վիշապին կենարար կռիւք ամենազօրին: Վասն զի 'ի փառս քո, Հայր ողորմութեան, իբր 'ի գովեստ որդւոյ քոյ հոգւովդ սրբով զայս խոստովանիմ. քանզի ոչ պիտակ ինչ սուկ զօրութեանն ունի զմիւսմէն առ մի խորհրդականն խորութեան, այլ զանսկիզբն բանդ անձնաւոր ընդ անժամանակ հօր փառաւորեմք: Եւ քեզ միայնոյ սուրբ Երրորդութեանդ, հաւասարապատիւ տէրութեանդ, համարուն անբաժին ինքնութեանդ՝ օրհնաբանութիւն, գոհութիւն, զօրեղութիւն եւ անճառ վայելչութիւն մեծութեան, բարեվիճակ հարթութեան, զուգակշիռ հաւասարութեան յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԺԹ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին ճակողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ դու միայն զկիզբն բարեաց, գթութիւն անճառ, որդի բարձեալ միոյդ Աստուծոյ, որ զողջոյն զօրն թողութեան ցուցեր փրկարան,

և ոչ կորստեան դատապարտարան, յեղանակեալ ինձ դաւուրն չար առ մեծ աւետիս ակնկալութեան։ Բժիշկ ախտացելոյս, հովիւ մոլորեալ ոչխարիս, տէր ապաւինեալ ծառայիս, գինի անապակ մեծ տրտմեցելոյս, սպեղանեաց դեղ վիրաւորեցելոյս, ազատութիւն մեղօք գրաւելոյս, օրհնութիւն բարեաց մերժելոյս, կնիք շնորհաց խոտելոյս, օծումն կոչման կապտելոյս, կանգնումն վերստին կործանեցելոյս, պատսպարան հզօր գլորեցելոյս, օժանդակ վեհ գայթակղեցելոյս, դուռն բարձրութեան տարակուսելոյս, սանդուխք երանութեան եղկելոյս, ճանապարհ շաւղաց մոլորելոյս, թագաւոր ներող պարտելոյս, քաղցր յուսադրութիւն լքելոյս, ձեռնկալ կենաց հերքելոյս, մեծդ միայն և ամենառատ, որ զլիութիւն բարեաց սահմանեալ հեղուս անչափ յաճախութեամբ քան զոր խնդրեմք և իմանամք, ըստ Պօղոսի զօհաբանութեանն։ Քանզի իննուց յընկից և թուոց երից և չորեակ տասանց 'ի վաղորդայնէ տունջեանն առ մուտս արեւուն, անդուստ առ նմին յաւէտ կառկառմամբ իսկ և իսկ 'ի սոյն անարգել սրտիւ, 'ի վեր է քան զաղերսանաց ակնկալութիւն մարդկան, բարեգործել միմեանց շնորհատրութիւն. իսկ առ իմս թըշուառութեան և անարգութեան զքոյդ եդեալ փառս, ամենակարող զօրութիւն ահեղ, բոլորից Աստուած, օրհնեալ տէր Քրիստոս, որո՛վք սահմանեցի կշռութեամբ չափոյ հաստողիդ ընդ հողոյս հաւասարութիւն կցորդեալ։ Քանզի մեաս յայտնիկ անբաւ և անհետազօտելի, ամենեւին բարի անման բարկութեան խաւարի, ուստի յոյժ նուազ են քում մեծութեան ստեղծեալ թիւք, զորս զոյացուցեալ յոչէից յորջորջմամբ անուանց կնքեցեր, և կամ հիւթ երկրի՝ 'ի յօդս հեղեալ, զոր 'ի չգոյից

հաստեալ տարածումն յատակի կառուցեր, քան ինձ նախադրեալ համարդ սակաւութեան, որովք քեզ նմանիլ վարդապետեցեր։

Բ. Ահա ծածկեցաւ և ընկղմեցաւ 'ի քոյդ լոյս կամաց երկայնմտութեան՝ հանուրց չարութիւն, իբր զոյգն մառայլ 'ի տապ արեւու, և որպէս ստուեր իսկ կիրք բնութեանց զհասարակաց բարուց ցուցանէ։ Քանզի ո՛վ որ 'ի մարդկանէ մեղաւ, և ոչ զղջացաւ. ո՛վ որ զայրացաւ, և ոչ ամաչեաց. ո՛վ որ զարշեցաւ, և ոչ պատկառեաց. ո՛վ որ սխալեաց, և ոչ ապաշաւեաց. ո՛վ որ կործանեցաւ, և ոչ հեծեծեաց. ո՛վ որ գայթակղեցաւ, և ոչ ստրջացաւ, ո՛վ որ պարտեցաւ, և ոչ ինքեամբ ըմբերանեցաւ. ո՛վ որ պատրեցաւ, և ոչ յոգւոց ելաւ. ո՛վ որ ճաշակեաց լեղի, և ոչ դառնացաւ. ո՛վ որ անկաւ 'ի բարձրութենէ, և ոչ ընդոստեաւ. ո՛վ որ կորոյս մեծութիւն, և ոչ աշխարեաց. ո՛վ որ զրկեցաւ յերանութենէ, և ոչ ելաց. ո՛վ որ կապտեցաւ 'ի շնորհէ փառաց, և ոչ ողբաց. ո՛վ որ գտաւ ինքեան մնասակար, և ոչ ստգտաւ. ո՛վ որ մերժեցաւ յերեսացն աստուծոյ, և ոչ հառաչեաց. ո՛վ որ լուաւ զաստուծոյ սպառնալիսն, և ոչ սոսկացաւ. ո՛վ որ ընդ մի չարեացն՝ հազարս չաւաղեաց. ո՛վ որ մերկացեալ յաւուրս ձմերայնոյ, և ոչ զոփացաւ. ո՛վ որ անօրինեցաւ, և ոչ քարամբք զմիտսն կոծեաց. ո՛վ որ ետես զսարուկն յիւրում մեծութեան, և ոչ զկծեցաւ. ո՛վ որ կատարեաց չարիս, և ոչ զինքն իսկ նզովեաց. ո՛վ որ ախտացաւ, և ոչ զանձն զարովեաց. ո՛վ որ յամօթալեացն գործեաց, և ոչ զիւրն մարմին ձաղեաց. ո՛վ որ 'ի պատկառելիսն հպեցաւ, և ոչ զօրն իւր անիծեաց. ո՛վ որ զգործեցեալսն յիշեաց, և ոչ տապացաւ. ո՛վ որ զգաղտ-

նխան մտաբերեաց, և ոչ խորովեցաւ. ով որ զծածուկսն նկատեաց, և ոչ մահ կորստեան խնդրեաց. ով որ զաներևոյթսն կերպաւորեաց, և ոչ կրկին չերկիր կորացաւ. ով որ ընդ մեղացն հեշտութեան բոց անշէջ հրնոցի ոչ խառնեաց. ով որ զվնասակարսն բնութեանն, և ոչ պապակեցաւ. ով որ զկամս ներգործելոյն, և ոչ սատակման ինքեան աղօթեաց. ով որ զանճառելիսն, և ոչ խռովեցաւ. ով որ զանկրելիսն էութեանն, և ոչ թախծեցաւ. ով որ զմեծամեծսն, և ոչ մաշեցաւ. ով որ զամբծութեանն ապականարարսն, և ոչ տաչորեցաւ. ով որ զտարագրութեանն պատճառ յանցմունս, և ոչ տագնապեցաւ. ով որ զերեսացն աղտեղի տեսիլ, և ոչ բարկութեան վերնոյն զանձն պարտ վարկաւ. ով որ զմի 'ի կարևորացն մեղաց յաչս կերպացոյց, և ոչ զինուք մահու խոցեցաւ. ով որ զխայտառականացն, և ոչ վայս վհատութեան ընդ հեծութիւնս ձայնին հիւսեաց. ով որ յարքայական զահոյիցն տնանկացաւ, և ոչ կարկամեալ 'ի վայր գլորեցաւ. ով որ ընդ պսակին պերճութեան հող 'ի գլուխ եղեալ, և ոչ կրկին չարչարեալ յոգի մահացաւ. ով որ ընդ պայծառ պատմուճանին քրձազգած եղեալ, և ոչ տխրեցաւ: Ո՛վ որ զկեանս իւր կորոյս, և ոչ արեան արտասուս երկնեաց. ով որ ընդ արկանելեաց լուսոյ խաւար զգեցաւ, և ոչ նուաղեցաւ. ով որ 'ի վերայ սգոյ սիրելւոյ ոչ թառամեցաւ: Ահա այս կերպարանք ճշգրտագոյնք պարտաւորիս յանդիմանութեան, տխուր դէմ, քաղեալ ճաճանչ, ցամաքեալ խոնաւութիւն, երիթացեալ շուրթն, անշքեալ տիպ, տրտմեցեալ ոգի, այլայլեալ ձայն, կրկնեալ պարանոց: Եւ զի թէ որ զիսկութիւնն իսկ նշանակեսցէ, ոչ անօրինէ, անամբարտաւան միտ, անհպարտ սիրտ,

անխնդրող պարգևի թշուառ, անաղերսալի պաքեալ, ինքնակշտամբելի դեգերեալ, իրաւամերժ սովեալ, արդարալլուկ քաղցեալ, պատշաճաղատ հարուածեալ, ինքնավկայ մահապարտեալ, արժանապէս հանեալ, անձնանէծ եղկելի: Եւ զայս թարգմանեալ ցուցանէ արդարագործ փարիսեցին կշտամբեալ, և մեղապարտ մաքսաւորն բարեհամբաւեալ:

Գ. Եւ արդ եթէ զչարիսն՝ հնարաւորութիւն բանսարկուին զտողին զմեզ զայթակղեալս, զիւրսն 'ի մեզ սերմանիս առ օրն համարեսցի, զիարդ ոչ զբարիսն անկեալս 'ի մեզ հոգւոյ արութիւնս 'ի խնամակալութենէ կամաց կեցուցչիդ ծնեալ գրեսցես, տէր բարեգութ, հզօր և յաղթող, քաւիչ մեղուցելոց, կարող յամենայնի առ ամենայն փրկութիւն: Եթէ զանդունդս առ երկինս փոխես, և կամ զխաւար մթութեան 'ի լոյս հաստատես, եթէ զդառնութիւն լեղւոյ 'ի մանանայի քաղցրութիւն կազմես, և կամ զկոծ սաստկութեան վշտաց 'ի պարս զասու բերկրութեան հարսանեաց կարգես, դիւրինք և հնարաւորք են քեզ այսոքիկ. և ես քան զոսին բաւես առ նոսին տիրեալ համայնից ահաւորապէս. և քեզ փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ Լ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ ճշմարտեսցի բան քո, ողորմած բոլորից Աստուած, ներող և օրհնեալ, 'ի բազ-

մագթելին դարձաւորութիւն աւուրն պատկերի զղջման մեղաւորին. թէև առ յետին իսկ շունչն իցէ ընտրութիւն, և կամ 'ի մէջ չարութեանն փոխադրութիւն։ Մանաւանդ զի դժնեայ կցորդս այս անձնիշխանական՝ միշտ մարտիկ, խաբող շողոքորթ, յարեալ 'ի սատութիւն, ըստ առակողին արածող հողմոց, դժուարունելի հաստողին փախչող, գերեալ որսողին մոլեկան մարմնոյս, ներհակ անկակից, յոգնապատճառեան ամենավարան, զոր քո է գիտել զքանեանցն յաճախութիւն։ Եւ զկնի մեղանացն, ողորմագինս իմն ողբարկութիւնս վհատականս տաժանակոծս բազմաւաղելիս, քո առաջի տէր զթարկութիւնս գրեալս արտասուօք, թառանչս թշուառութեանց կարգելոց անբաւս չար վտանգից մեղսատագնապ պատկառեցելոյն։

Բ. Եւ զի մի կրկնաբանութիւնս 'ի շատախօսութիւն կրթեսցի, առաւել քան զոյն այսու ողբալի, քանզի ոչ երբէք համարձակի խնդրել իւր զարքայութիւն, այլ զտանջանացն թեթեւութիւն. ոչ ընդ կենդանեացն 'ի լոյս, քան թէ ընդ գերեզմանականացն զգայական շընչոյն 'ի խաւար. ոչ ընդ ամբարձեալսն, այլ ընդ ընկեալսն և ընդ խորտակեալսն։ Ի հանգստեան իւրում վաստակեալ, 'ի խրախութեան ինքեան տրտմեցեալ. զիմօք ժպտեալ, և մտօք խոցեալ. կերպ 'ի ծաղր, և աչք 'ի յողբումն. երեսք զփոփանս ձևացուցանէ, և արտասուքն զդառնութիւն սրտին ճշմարտէ։ Ըմպանակըք երկու յերկոսին ձեռին, մինն արեամբ և միւսն կաթամբ. երկու բուրմունք կայծակնաւորք, մինն խընկով և միւսն ճենճերիւ. սկաւառակք կրկին կրաւոբականք համոց, մինն քաղցու և միւսն դառնութեամբ. բաժակք զոյգ առ երկուս բերմունս, մինն արտօսր և

միւսն ծծումբ. տաշտք կրեցեալք 'ի ծայրս մատանց, մինն գինի և միւսն լեղի. դրունք տեսանելեաց ներհակաց, մինն 'ի լաց և միւսն 'ի վրիպումն. խանութք հալոցականաց հակառակութեանց, մինն արծարծէ և միւսն շիջուցանէ, հայեցուածք զիմաց երկուց, մինն դոյզն ողոքանօք և միւսն անամխայելի բարկութեամբ. համբարձումն երկակի բազկաց, մին 'ի հարուածս և մին 'ի մերժումն. դէմք կրկնակի կերպից, մինն ողխրեալ և միւսն ցասուցեալ. կշտամբանք ընդ միոյ երկու, մինն սատեացս և միւսն ապառնեացն. ապաւինութիւնք կարծողականք, մինն գոնէ և միւսն թերեւս. 'ի մի բերան երկակի բարբառ, մինն եղկութիւն և միւսն խռովութիւն. երկուսն ազդմունս 'ի միում սրտի, մինն կեղակարծ յուսոյ և միւսն ճշգրիտ կորստեան. ամպ լրթագոյն ահագնատեսիլ կրկին տեղացմանց, մինն նետս և միւսն քարինս. որոտումն ահեղ երկոցունց բերմանց, մինն կարկուտ և միւսն հրացան. ցայգ ցաւագին երկուց վտանգից, մինն լալոյ և միւսն մահու. առաւօտ սգոյ երկուց բողոքմանց, մինն սաստից և միւսն սպառնալեաց. արեգակունք երկու 'ի յերկուց ծայրից, մինն խաւարի և միւսն կիզման։

Գ. Եթէ հարուածոց աջ կառուցանի, ինքեան վարկանի. և թէ ձեռն պարգեւաձիր, ոչ իւր ակն ունի։ 'Ի պարծանս ուրուք կորանայ, յամբարձումն գլխոյ ընկճի, 'ի չարեացն յիշատակ հեծէ, 'ի ճառս մաքրոց պատկառէ, 'ի պատմութիւնս հանդերձելոցն երերի։ Եթէ օրհնի յումեքէ յայտնի, 'ի ծածուկ զանձն անիծանէ. եթէ զովեստ յումեքէ լսէ, պարսաւանօք զինքն կշտամբէ. եթէ զարովեսցի սաստկապէս, ինքեամբ ինքեան վկայէ. եթէ ձաղեսցի ուժգին, սակաւ հատուցումն առաւել

պարտուցն գրեսցէ. եթէ ըղձումն մահու լինքեան լսիցէ, այո ասէ, և դարձեալ կրկնէ. և եթէ որոգայթ մահու ճայթեսցէ յերկնէ, հազիւ զդէմն համբառնայցէ։ Զիւրոց իրաւանցն մատեան խփեալ, զպատասխանութեանն յոյս լքուցեալ, զհամարձակութեանն ընթացս փակեալ։ Եւ եթէ ոչ էր անփրկանաւոր կորուստ գերելոյն, զիւրովին երթալ ոչ ինչ դանդաղէր։ Արդարեւ՝ վայ մեղաւորին՝ որ տարակուսեալ կայցէ 'ի վերայ երկուց ճանապարհաց, ըստ հոգելից բանի իմաստնոյն։

Դ. Եւ արդ զիարդ ոչ ողորմեսցիս, բարեգութ, այսքանեացս ձայնարկութեանց կողկողագինս հեծեծանաց, որ անուամբս այսու մեծացար, թէ ողորմած եմ ես տէր։ Ահա առ չարութիւն գերւոյս բարութիւն քո, առ մահապարտիս դառնութիւն քաղցրութիւն քո, առ կորուսելոյս յայտնութիւն ճառագայթ քո, առ յանդգնելոյս մոլութիւն ողորմութիւն քո, առ խակութիւն վրնասակարիս հեզութիւն քո, առ կործանելոյս այցելութիւն աջ քո, առ ընկղմելոյս վերբերութիւն ձեռն քո, առ բժշկութիւն անողջանալի խոցուածոյս մատն քո, առ պակուցելոյս պաշտպանութիւն ոգի քո, առ ապախտաւորիս իմ վստահութիւն երկայնմտութիւն քո, առ օծումն ամենազժնէիս զօրութիւն քո, առ մեղաւորիս քաւութիւն հրաման քո, առ փախուցելոյս ապաւինութիւն ոտք քո, առ սրացելոյս պատսպարութիւն բազուկ քո, առ վրիպելոյս առաջնորդութիւն լոյս քո, առ տարակուսելոյս հնարաւորութիւն հանճար քո, առ անիծելոյս կրկին ստացումն օրհնութիւն քո, առ վրհատելոյս քաջալերութիւն խրախոյս քո, առ վշտագնելոյս մխիթարութիւն բաժակ քո, առ նեղելոյս ընդարձակութիւն կամք քո, առ ատեցելոյս կոչումն սէր քո, առ

հաստումն սասանեցելոյս բան քո, առ հոգւով վիրաւորելոյս կաթուած արեան քո, առ աներեւոյթ մթերս ցաւոցս ակնարկութիւն քո, առ յուսահատելոյս անդրէն ընտրութիւն իշխանութիւն քո, առ պատուաստումն կորեցելոյս կցորդութիւն քո, առ խաւարաւ մահու ծածկելոյս նշոյլ կենաց քոց, առ խռովեցելոյս իմ հանդարտութիւն խաղաղութիւն քո. առ վայրագութիւն օտարացելոյս ողջոյն քո, առ մոլորելոյս դարձաւորութիւն ձայն քո։ Զի դու տիրես ամենայնի զթութեամբ, և չիք 'ի քեզ մասն ինչ խաւարի. և ոչ է բարութիւն առանց քո, և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԼԱ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ քանզի բազմացուցի պայմանաւ բանիս զաղէտ տագնապի հեծութեան ձայնիս մեծ հառաչանացս անսփոփելի իմոյս վտանգի. զի դու ողորմած սկզբնահայրդ խոստմանութեան անյայտ ծածկութից Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ տէր Յիսուս Քրիստոս, քաղցրութեամբ նայեսցիս քաւել։ Արդարեւ կարող ես, ճշմարտապէս բաւական ես, եթէ կամիս՝ հնարաւոր ես. կամիս առաւելապէս, որպէս և կարես։ Հարստանաս մեծապէս ընդ տալն քան եթէ ընդ առնուլն, բազմանան քեզ գանձք 'ի ցրուելն քան 'ի ժողովելն, յաճախեն ստացուածք քո 'ի սփռելն քան 'ի

ճշգելն, կուտին քեզ համբարք 'ի տարածանելն քան 'ի շտեմարանելն։ Հաւատամ այսմ ամենայնի՝ գտանել քեւ եւս փրկութեան. հաւատամ անարգս ընդ պատուականսն, յուսամ ընդ Աբրահամու և ընդ Աննայի. զի մինն բանից քո հաւատոց և միւսն քահանայապետին բարբառոյ անսաց։ Վասն որոյ և սա 'ի խորին ծերութեան անհամար որդւոց հայր հաստատեցաւ, զաւանդեալն և զամուլն արգանդ Սառայի՝ անդաստան պտղածին արդեան օրհնութեան բազում ժողովրդոց մարգարէից սրբոց և թագաւորաց ընտրելոց հայել յուսացաւ։ Իսկ միւսն զանհանդերձելի երկիր որովայնին ստ-նելի եօթնեակ զաւակօք բարգաւաճեցոյց, որ է թիւ մի անբաւութեան զընաւն նշանակելոյ զէութիւն, Աստուածութեանն յարակայութեան սահման անհետազօտելի, և աւագանին նորածին որդւոց անհատ յորդութիւն։ Այս թիւ պանծալի, որում ոչ է կէտ կցորդի և ոչ սպառուած վախճանի, այլ կոյս սա է ուրոյն ընտրութեամբ նուիրեալ յաւէտ անճառ վիճակաւ համայն յաւիտենիւ, զժուարաթարգմանելի մերոց իմաստից։

Բ. Արդ համարեա յարգարութիւն անյուսալի փրկութեան հոգւոյս զամենավարան ձայն կոդկոդանաց սրբտիս հեծութեան, ընդ նախապրելոցն երջանկաց եղեալ և դասեալ զայս զաւանութիւն փոքր հաւատոց խնդրուածոյ. զի կեցից և ես առ նոքօք բերկրեալ ընդ նոսին, բուռն հարեալ քան զիմոց գործոց զքոյդ շնորհաց։ Մանաւանդ զի կրկին բարձունք են և փառաւորք և քան զչափ կշռութեան բանի գերագոյնք, խնումս խռովութեան հաշտարանք և հզօրագէս քաւարանք, և կարծեաց թերութեան մտաց սլացեալք. ընդ արեան քո ահաւորի և ըստ մարմնոյ ծնողդ քո խնկելի. պարք

առաքելոցն, դասք մարգարէիցն, գունդք մարտիրոսացն՝ ձիաւորեալքն հետեւակ սպառազէն արիութեամբ մըրկամարտիկն մրցութեամբ, գումարք միանձանց, բոյլք բանականաց ընտրելոց, ժողովք բարեկրօնից, հոյլք հոգեղինաց յերկրէ երկնաւորաց, զինուորութիւնք վերնականաց ընդ մեզ կցորդելոց, աւանդք երախայրեաց, մատուցմունք զուարակաց, լուցմունք ջամբարաց, բուրմունք խնկոց իւղոց հանդերձանօք, յաղթանակք փըրկական նշանաց, կառուցմունք խորանաց աստուածաբընակաց, ձեռք քահանայից շնորհիւ կատարելոց։ Առ շարժումն անձին յիշատակ Աստուծոյ, առ փոփոխումն զարշապարի, առ կարկառումն աջոյ և ամբարձումն բազկի, առ բարիս գոհութիւն, և առ գթել աղաչանք, առ բանս ընտանիս, առ խօսս հասարակաց, առ ձայնս բնաւորականս, առ գործոց յաջողուածս, առ առաքինութեան ջերմութիւնս, որ 'ի տուընջեան և 'ի գիշերի՝ ընթացմունս օգտակարաց հոգեւորաց՝ քեւ առաջնորդեալք. 'ի նիրհել և 'ի զարթնուլ, 'ի պատերազմի ազգաց, 'ի մարտս դիւաց, 'ի հակառակութիւնս հերձուածողաց, առ փոքունս, առ մեծամեծս, առ ձգումն ըմպելեաց և ճաշակումն կերակրոց, և որ ինչ միանգամ 'ի կիրս մեր կերպանան, եթէ հեշտականս եթէ տատամսելիս. վասն ոմանց աղօթս՝ մնալ 'ի նոսին, և յաղագս ոմանց՝ զի զերծ արասցես սքանչելապէս հնարիւք անճառիւք. հաւատացեալ յամենեցունց, թէ բաւական ես յամենայնի, կաթնաբոյծ հասակաց, տիոց պատանեաց, մտաց վայրենեաց, ստամբակաց զոռոզաց. մինչ զի առ թատերս տեսարանաց, և առ կոյտս խառնիճաղանճ բազմութեանց, և կամ առ կարաւս կայթից անախորժականաց կամաց հզօրիդ՝ ոչ ես մոռացեալ։

Գ. Արդ դու ստացար զամենեսեան, և քո են ամենեքեան, և ողորմեսցիս ամենեցուն՝ միայն բարեգութ. զի թէ և մեղիցեն, քո են. վասն զի 'ի քում համարի են. քանզի գիտեն զզօրութիւն քո, ըստ առակողին մաղթանաց: Որում և ես կցորդիմ թշուառս բանիւ վկայեալ սորին յանցաւորապէս. յանդգնիմ ասել, թէ որ կարդայ զքեզ գովեստիւ, ծանուցեալ զքեզ թէ իցես, թէ և եօթնամբք-իցէ-վարակեալ կրկնապատիկ պատժաւորութեամբ, առ այս օրինակ կիրթ ձեռնարկութեան, զիմէրդ ոչ ոք իցէ: Յորս է տեսանել 'ի մէջ արջնատես ապաւուց՝ ալխտականիշ երամս աղաւնեաց, 'ի մէջ խրոխտականաց ձիոց անմարքից՝ որոջս հանդարտաբարս, 'ի թիւ շանց գազանականաց զաւինս նուիրելիս, հեզութիւն 'ի խստութեան, կատարելութիւն 'ի թերութեան, խոնարհութիւն յամպարհաւաճութեամբ, ճշմարտութիւն 'ի ստութեան, միամտութիւն 'ի մանկութեան, անբծութիւն յայլամտութեան, բարօրութիւն 'ի չարութեան, պարկեշտութիւն 'ի լրկտութեան, ողորմութիւն յանգթութեան, ապաշաւանք յանյուստութեան, քաղցրութիւն 'ի բարկութեան, հաշտութիւն 'ի թշնամութեան, անոխութիւն 'ի խածանողութեան, քաջալերութիւն 'ի լլկութեան, օրհնութիւն 'ի նետաձգութեան: Յոր ոչ բաւականացայ երբէք 'ի դատել ճշգրտապէս, թէ ով յերկրածնաց աստի կանխեացէ ժառանգել զքեզ, որ միայն անաչառաբար կըշտամբես իրաւամբք զարդարութիւն՝ առ ամպարիշտ մաքուրն և առ պոռնիկ զզջացեալն. առ ամենեսին բարեգործ՝ միայն թագաւոր օրհնեալ 'ի բարձունս և յամենայն յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԼԲ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հոկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ ես յետնեալս 'ի նախադրութեանց արժանաւորաց գրեալ ինձէն ընդ պարտաւորսն պատժոց, հայցեմ զողորմութիւն ընդ ամենեցուն մաղթանաց. ընդ նկունս և անհամարձակս, ընդ տկարսն և փոքրկունս, ընդ ընկեցիկսն և արհամարհեալս, ընդ տարագրեալսն և առ քեզ դարձեալս, ընդ երկուցեալսն և ճշմարտեալս, ընդ կործանեալսն և յարուցեալս, ընդ ընկճեալսն և հաստատեալս, ընդ գլորեալսն և կանգնեցեալս, ընդ մերժեալսն և ընկալեալս, ընդ ատեցեալսն և կոչեցեալս, ընդ ապշեալսն և զգաստացեալս, ընդ անառակեալսն և գտեալս, ընդ հեռացեալսն և մերձեցեալս, ընդ հերքեալսն, և սիրեցեալս, ընդ պատկառեալսն և զուարթացեալս, ընդ ամաչեցեալսն և խնդամտեալս: Այլ ես պատմեմ աստանօր դարձեալ՝ ոչ զմեղսն Երուսաղեմի, ըստ մարգարէին հրամանատուութեանն որ առ ժողովուրդն նախնի, և կամ տանն Յակոբու զանօրէնութիւնս նորա, այլ իմոյս ժամանեցից յայտնութեան. քաղի աւաղ ընդ աղետս մահու յարելով ըստ մարգարէին, յանդիմանեցից զիս ինքն ինձէն իմովս ձայնիւ ըստ սաղմոսողին. որպէս զի յանձնառական յայսմ համայնապատում խոստովանութեանէ ոչ կարօտացեալ կրկնակին, միանգամայն 'ի սպառ սրբեցայց օրհնեալ հրամանաւ Էին:

Բ. Եւ արդ կրկնելով ծունր բարեբարիդ քաղցրութեան, տարածեալ զանձն իմ առաջի, զ'ի մահ զգլորմանն ցուցից կերպարան. որ 'ի հող խոնարհեալ մածայ ընդ երկրի, և ընդ անցաւորս այս կենցաղ կորստեան՝ անասնական գեհնագարշութեան սողնոյ սահեցմամբ՝ կամօք բեւեռեցայ։ Այլ 'ի քեզ տէր յիցեալ՝ իբր 'ի հաստարան կենաց զաւազան 'ի յարմատոյն Դաւթի ընծիւղեալ մարմնով անճառ շաղկապմամբ յանեղ Աստուածութիւնդ, կանգնեցայց անդրէն կիսայար՝ պատկառեալ 'ի քոցդ երախտեաց 'ի վայր կորացեալ դիմօք, աչք 'ի բարձունս յառեալ ողորմագին տեսութեամբ 'ի քեզ մերձդ 'ի հեծութիւն, բնաւին ողորմութիւն, բոլորովին քաղցրութիւն, զլիճ լուսոյ արտասուօք լցեալ՝ պաղատանս յուսոյ առաջի մեծիդ վերընծայեցից։ Լուր ամենառատ անհուագ երկայնմտութեամբ՝ քո դառնացուցչիս, միայն դու 'ի յամենայնի սահման փրկութեան, Աստուած բոլորից, անճառ մեծութիւն, անբովանդակելի բնութիւն, անքննելի իսկութիւն, հզօր զօրութիւն, կարող բարերարութիւն, անպակաս լրութիւն, անճառ ժառանգութիւն, վայելչական վիճակ, առատ պատրաստութիւն, անստուեր իմաստութիւն, տենչալի տուրք, անձկալի ձիր, բաղձալի բերկրութիւն, անտխուր հանգիստ, անտարակոյս գիւտ, անկապուտ կեանք, անծախելի ստացուած, անփոխանորդելի բարձրութիւն, ամենաբուժ բժիշկ, անսասանելի հաստատութիւն, դարձուցիչ մոլորելոց, զտիչ կորուսելոց, յոյս ապաւինելոց, լոյս խաւարելոց, քաւիչ մեղուցելոց, ծածկարանդ փախուցելոց, անգորրիչ խռովեցելոց, փրկութիւնդ մահացելոց, արձակիչդ կապելոց, ազատիչդ մատնելոց, պատսպարանդ սահեցելոց, վշտակիցդ

գայթագղելոց, երկայնմտութիւն տարակուսելոց, լուսոյ տեսակ, ցնծութեան ցոյցք, օրհնութեան անձրեւ, հոգի երեսաց, զօրութիւն դիմաց, հովանի գլխոյ, շարժաբան շրթանց, ազդումն բանի, կառավար անձին, բարձումն բազկի, ձգումն ձեռին, երասանակալդ սրտի, ընտանի անուն, մերձաւոր ձայն, կցորդութիւն հարազատ, խնամածութիւն հայրենի, խոստովանեալ անուն, պաշտեցեալ պատկեր, անպարագիր տիպ, երկրպագեալ տէրութիւն, բարեբանեալ յիշատակ, խնդութեան մուտք, անվրէպ շաւիղ, փառաց դուռն, ճշմարտութեան ճանապարհ, երկնաճեմ սանդուղք։ Եւ այլ բազմութիւն բանից զովեստից անհամար կարգաց և տանց անբաւից, զոր ոչ բերէ բերան երկրածին, և ոչ տանի գործի մարմնեղէն, և ոչ կշռեն իղձք հողեղէնք։

Գ. Առ քեզ հայի ամենայն ակն տեսողի, Աստուածդ ամենայնի. նայեա 'ի պաղատանս հառաչման ձայնի քոյոց ծառայից, և եթէ յաղախնաց ոք աղաչեսցէ։ Եւ ընկալ զցօղ ողբերգութեան լալոյ արտասուաց աչացս ցանկասիրի՝ յանարատ ոտս մարդեղութեան քոյ, Քրիստոս, և օրինակաւ խորհրդոյ հերաց կնոջն յանցաւորի՝ զառ քեզ դարձն և զդաւանութիւն, և համբուրիւ շրթանցս առ ճաշակ փրկութեան կենացդ հաղորդութեան՝ համաշնչապէս զանքակ միութիւն. և զնոյն զթութիւն նորին ողորմութեամբ ընկալեալ 'ի քէն, բարերար, զբաւականեցես զմեծդ պարգեւ ընդ փոքու հաւատոցս. և 'ի ձեռն զթութեան սիրոյ քոյ առ քո անձկալի անունդ խոստովանեալ ծառայիս, դարձցին ձմերունք հողմոյն խստութեան 'ի յօդ հանդարտութեան, և մրրկին սաստկութիւն 'ի սիք ախորժութեան, և կարծիք երկիւղին 'ի մեծ վստահութիւն, և պատուհաս

պատժոցն յերանութեան պատահումն, և փտանք թախծանացն 'ի հոգևոր խրախճանութիւն, և ալէկոծութիւն ծփանացն 'ի խոր խաղաղութիւն, և զեկացն թեւարկմունք յանքոյթ նաւահանգիստն, և բերք բեռանցս մեղաց փոխարկեսցի 'ի թռչակ շնորհաց։ Եւ յայսքանեացս ամենից բիւրուց բարութեանցս 'ի քէն եղելոց՝ մեծասցի անուն հզօրիդ խնկեալ և խոստովանեալ, ամաչեսցէ բանսարկուն չարեաց՝ հերքեալ և հալածեցեալ, ունայնասցին մուրհակք մեղացս, խզեսցին հագբքն, որոշեսցին որոգայթքն, կապտեսցին կապանքըն, վանեսցի վիհն, վերասցին վնասքն, պարսեսցին պատրանքն, ջրեսցին մեղքն, պատառեսցին պարտիքն, խորտակեսցի լուծն, քակտեսցին քեղիքն։ Եւ ընդ մըռայլ մթութեան չարեացն յանցանաց և դիւացն բանակաց պաշարողաց՝ արեւ փառաց քոց ժամանեսցէ կեցուցանել փրկել և լուսաւորել, յաջմէ և յահեկէ, 'ի գլխոց և 'ի դիմաց. և եղիցի նշոյլ առաւօտու հոգւոյ զարնայնոյ ընդ ակնկալութեան սպասողացն քումդ երեւման։ Զի դու ես բարերար առ ամենեսին, և հնարաւոր են քեզ ամենայնք. և ամենեցուն զկեալն կամիս և զփրկութիւնն բաղձաս։

Դ. Ով ամենապարգեւ ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի, և առ իս դարձիս կարկառմամբ շնորհի աջոյդ քոյ սրբոյ բնակեալ միացեալ, և ոչ հեռացեալ յանձկութեան սըրտէ սիրոյ սննկիս. և անեղծական քո նկարագիր՝ նըշխար պանծալի լուսոյ քրիստոնէական փրկաւէտ կոչմանս՝ ընդ իս պահեսցի, միջնորդեալ ընդ քեզ 'ի մատեան յաւիտեան կտակաւդ կենաց հոգւոյդ աւետեաց երկնից յօրինողիդ։ Եւ քեզ միայնոյ պատճառիդ, և միոյդ 'ի միոյ պատճառէ, և ունողիդ զպատճառ միոյ,

երրեակ անձնաւորութեանդ և միոյ աստուածութեանդ վայելին փառք յերկնաւորացն վեհից, 'ի սրբոցն զաստւց, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԼԳ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՐԴ զյարմարութիւն պաշտաման բանիս 'ի խայլեաց հոգւոյս քեզ նուիրելոյ, օրհնեալ բարեգութ, կցորդելով ընդ խնկազգեստիցն զուգամանակէս խառնեսցես 'ի յանուշութիւն կազմութեան բուրոյն Մարիամու կնոջ բարեպաշտի։ Յոր հաւասարեալ նոյնութեամբ ընդ երջանիկ պոռնկացն 'ի քէն ընկալելոցն յաւէտահրաշ յարգանօք, պարարեսցես մեծապէս խմոյս բանիւ նուաստիս, ընկալեալ յանհաս և 'ի բարերանեալդ գլուխ բարձրելոյդ, անկշտամբելի 'ի բամբասանաց սաղմոսին, մի օծցէ զանկեւ ստոց զագաթան իւղ մեղաւորին։ Այլ արասցես զօրանալ կըրկին յաճախութեամբ բուրման խոստովանութեան այսր մատենի 'ի բազումս ազդեալ, համասփիռ ամենատարած և աշխարհալիր տանն տեսակաւ, ըստ օրինակի համեմատութեան նոցայն յիշատակի։ Քանզի դու նոյն տէր զպատասացուցիչ նախնի չարախորհից կանանց մեղաւորաց, որոց առակեալ զմարգարէին կերպարան՝ քումդ ճշմարտատիպ պատկերի յեղանակեցեր, անտուստ առ սոսին անճառ ներգործութեամբ 'ի յիս վերաբերեալ զծայրագոյն շնորհին կատարումն։ Ընդ ա-

նմանական զարուն կերակրոյ զբազմահամբար պտուղ ցորենոյդ կենացդ հացի, ընդ ապականացու արծաթոյն՝ զարքունականդ պատկեր, ընդ յիմարաբար թըմբրութեան գինւոյն՝ զբաժակդ արեան արարչիդ, ընդ խուզոյն առելոյ 'ի յայրատ կնոջէն հնոյ ժողովրդեանն՝ զօծումն շնորհին առ ի դարձելոյ, ընդ գերծման գըլխաշուք կռաւոյն՝ զանապականութեան վերարկուն, ապարանջանին պճնութեամբ՝ զթուիչս բարեմասնութեան, օրինին և աւետարանաւն՝ հանդերձ գործնական առաքինութեամբն, ընդ ունականն գնդի վայելչականն զարդու՝ զանստուեր յիշատակ տէրունականդ ձայնի, ընդ քայլս պերճութեան լանջացն՝ զյորնահաւաք աւանդս ուղղութեան քոյինակրօն լծոյդ քաղցրութեան։

Բ. Բայց զի՞ է յայտնիկ ինձ պարծել, և ոչ վերստին 'ի սոյն պատկառել։ Այլ յայլ օրինակ փոխեալ զմատեան մաղթանաց այսր ողբերգութեան, որ ինչ ինձ է յարմարաւոր, ամենայնիւ հատուցից զպատիժ պարտուցս իմոց մեղանաց, 'ի մարգարէիցն տառից բերեալ համառօտ՝ 'ի սոյն յարկ մուծից սաստիկ զատախազ. ընդ ողբոց նոցին լծակցեալ, քան թէ ընդ բերկրումն նոցա պարել. յորս հառաչանս, ձայնս հեծութեան, բողոքս բարկութեան, նախատինս խորտակման, լալումն կարեւոր։ Այլ մեծիդ Աստուծոյ գթութիւն ամենաժամ՝ կանուխ ազդեցաւ յիմ յուսատրութիւն, առ որս՝ զզջմունս, խոստովանութիւնս, աւետիս, պարգեւս, լուսոյ երեւմունս, խրախոյս աստուածայինս, փառաց ժառանգութիւնս, հրաշից յայտնութիւնս, սքանչելեաց տեսութիւնս, յորոց ոմանք յոյս ընձեռեն, և ոմանք վհատութիւնս բազումս մատուցանեն. յորս ես կամաւ կործանեալ՝ կորստեանն վիճակեցայ։ Զի եթէ զգեստ

Աստուծոյ զվարագուրին պատրուակ ասաց Եզեկիէլ, յորում արար ժողովուրդն կուռս կարկատունս, որով պոռնկել ասէ 'ի նոսա, իսկ ո՞րքան պատիժ անմաքրութեանս եղիցի զԱստուած զգեցողիս ներքոյ և արտաքոյ։ Զարմանամ, թէ զիա՞րդ ոչ կիզում. հիանամ, թէ իբր ոչ այրիմ. ափշիմ, թէ ո՞րպէս չյափշտակիմ՝ տանջեալ, լքեալ, չարչարեալ, ջաղխեալ, մանրեալ, խորտակեալ, կարեալ, բաժանեալ 'ի յօրինակէ ժանեաց կորուչին, ըստ զրոյն։ Այլ այս միայն է պահեցեալ ինձ 'նշոյլ յիշատակի փրկութեան՝ յուսոյ, զի քրիստոսեան աւետարանն կեանս է ամենեւին, 'ի կերպարանաց պատկերի բանին ծանուցեալ. որով առ մեղանան դարձն, առ պարտիսն շնորհն, առ եղծումն նորոգութիւնն, առ անօրէնութիւնն քաւութիւնն, առ վէրն բժշկութիւնն, առ վտանգն անդորրութիւնն, առ պատիժն ներումնն, առ պատերազմն հանդարտանալն, առ հուրն անձրեւն, առ պատուհասն պարգեւն, առ ակնկալութիւն սատակմանն՝ ձիրն, առ գործարան մահուան՝ կենացն ազատութիւն։

Գ. Եւ զի՞նչ է ինձ զայսքանեաց յիշմանց 'ի թիւ արկանել, և ոչ զանճառելին աստանօր դասել։ Յիշատակաւ հօրն բարձրելոյ՝ յորդին կցորդութիւն, յանուն միածնին՝ առ հայրն ընտանութիւն, սոցին ակնարկութեամբ ընդ հոգւոյն հաղորդութիւն. խաչին փրկանք, բանին սփոփութիւն, բաւուր վարձ կամացս առ կըշռութիւն գիտողին, աւազանն կենդանաբար՝ հաշտութեան միջնորդութիւն, և այլք ամենայնք անթիւք բարիք 'ի բարերարէն բարդեցեալք, ազատք 'ի հարկէ, արձակք 'ի լծոյ, իշխանականք և ոչ իշխեցեալք։ Այսոքիկ են, որ ինձ 'ի մէջ գանութեանս մահու՝ կեանս

անտարակոյս աւետարանին. քանզի եթէ ոչ զայսոսիկ ունէի, կանխաւ արդեօք կորուսեալ էի իսկ և իսկ ըստ բանի երգողին: Ոչ փոքրկութեամբ որդւոյ զհայր փառաւորեմ, ոչ նուաստութեամբ հոգւոյ զորդի նախադասեմ. համափառ ունիմ զերեսեան՝ և նոյն արարչութեամբ: Քանզի և 'ի դէմս հոգւոյն սրբոյ այս են աղաչանք, նախնծայ սկզբան պատարագին՝ յորում գառնըդ երկնաւոր զենանի, զայս աղօթեցի:

Աղօթք, որ ասի քան զպատարագն մատուցանելն:

Դ. Ամենակալ բարերար մարդասէր Աստուած բոլորից, յօրինող երևութից և աներևութից, փրկող և հաստատող, խնամող և խաղաղարար, հօր հզօր հոգի, հայցեմք բազկատարած մաղթանաց գոչմամբ հեծութեան յանդիման եղեալ քեզ ահաւորիդ: Մատչիմք մեծաւ դողութեամբ սաստիկ երկիւղիւ մատուցանել նախ զբանականս զայս պատարագ քում անզնին զօրութեանըդ, իբր աթոռակցի փառակցի և արարչակցի հայրենի անկապուտ պատուոյդ, և քննողի ծածկութեան խորոց խորհրդոց ամենակատար կամաց հօրդ էմմանուէլի՝ զքեզ առաքչի, փրկիչ և կենդանատուի և արարչի ամենայնի: Ի ձեռն քո ծանուցաւ մեզ երրեակ անձնաւորութիւն միամնական Աստուածութեանդ, յորոց մի և դու ճանաչիս անհաս: Քեւ և 'ի ձեռն քո առաջինքն նահապետական տոհմին շառաւիղք՝ տեսանողք անուանակոչեալք, զանցեալսն և զգալոցսն, զեղեալսն և զոչ գոյացեալսն անստուերաբար բարբառով բանի վերապատմեցին: Ոգի Աստուծոյ քարոզեալ զքեզ Մովսէսի, որ 'ի գնալն քո 'ի վերայ ջրոցն, անպարագիր զօրութիւն, ահեղ շրջաբերութեամբ տածողականաւ

թեւապարփակ պաշտպանողօրէն զթասիրեալ 'ի ծընունդս նորոգս՝ զաւազանին խորհուրդ ծանուցեր: Յոր կերպարան օրինակութեան՝ նախ քան զկառուցանել զլոյծդ մածուած վերջնում վարագուրիդ՝ յօրինեցեր, կարող տիրապէս, զբովանդակ բնութիւնս ամենից բնաւից բոլորից գոյից ամենայն էից յանէից: Քեւ ստեղծանին 'ի նորոգութիւն յարութեան ամենայն եղեալքս առ 'ի քէն յայնմ ժամանակի, որ է օր վերջին այսմ կենցաղի, և օր առաջին երկրին կենդանեաց: Քեզ հնազանդեցաւ միութեամբ կամացն որպէս հօրն իւրում ազգակիցն քո, էակիցն հօր անդրանիկն որդի մերովս կերպիւ. զքեզ աւետարանեաց ճշմարիտ Աստուած հաւասար և համազօր հօր իւր հզօրի և զառ 'ի քեզ հայհոյութիւնն անքաւելի քարոզեաց, և իբր զԱստուածամարտիցն զքո հեստելոցն չարաբանական բերանս կարկեաց, և զիւրն շնորհեաց արդարն և անարատն քաւիչն ամենայնի, որ վասն մեղաց մերոց մատնեցաւ, և յարեաւ վասն զմեզ արդարացուցանելոյ: Նմա փառք 'ի ձեռն քո, և քեզ բարեբանութիւն ընդ հօր ամենակալի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Դարձեալ կրկնեցի 'ի նոյն կարգ բանի, մինչեւ վերատանութիւնն յուսոյ հրաշալապէս յայտնեցի ազդեալ, աւետաբանեալ վերստին զկրկին խաղաղութիւն:

Ե. Աղաչեմք և աղերսեմք արտասուալից հառաչմամբ յամենայն անձնէ զփառաւորեալ արարչութիւնդ անեղծ և անստեղծ անժամանակ հոգւոյդ զթածի որ բարեխօսդ ես վասն մեր յանմռունչ հեծութիւնս առ ողորմածդ հայր. որ զսուրբսն պահես, և զմեղուցեալսն մաքրես և տաճարս կազմես կենդանի և կեցուցիչ կա-

մաց բարձրելոյդ Հօր։ Արդ ազատեա զմեզ յամենայն անմաքուր գործոց, ոչ է հաճոյ քումդ բնակութեան. և մի՛ շիջցին առ 'ի մէնջ լուսոյդ շնորհաց փայլմունք 'ի տեսականացս աչաց իմաստից. վասն զի զքեզ ունաք միանալ 'ի մեզ 'ի ձեռն աղօթից, և ընտիր վարուց խնկելոց։ Եւ քանզի մինդ յերրորդութենէդ պատարագի, և միւսդ ընդունի՝ հաճեալ ընդ մեզ հաշտարար արեամբ-անդրանկի իւրոյ, իսկ դու ընկալցիս զմեր պաղատանս, և յարդարեսցես զմեզ օթևանս պատուականս ամենայն պատրաստութեամբ 'ի վայելումն ճաշակման երկնաւոր գառինդ, առանց պատժոց դատապարտութեան ընդունել զայս անմահացուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկութեան։ Եւ հալեսցի 'ի հրբոյս յաւմանէ գայթագղութիւնս մեր, որպէս մարգարէին կենդանախարոյկ կայծակամբն 'ի ձեռն ունելեացն մատուցման. զի յամենայնի քոյդ քարոզեսցի գթութիւն, որպէս որդւոյդ Աստուծոյ՝ հօր քաղցրութիւն. որ զանառակ որդին մերձեցոյց 'ի հայրենի ժառանգութիւնն, և զպոռնիկն յառաջեցոյց յերկնային արքայութիւնն արդարոցն երանութեան։ Այս այն և ես մի եմ 'ի նոցանէ. և զիս ընկալ ընդ նոսին իբր մարդասիրութեան կարօտեալ մեծի, շնորհօք քո ապրեալ, զարեամբ Քրիստոսի ստացեալս։ Զի յայսմ ամենայնի՝ յամենայնի ծանիցի քո աստուածութիւնդ ընդ հօր փառաւորեալ համապատուաբար 'ի մի կամս և 'ի մի իշխանութիւն զօրութեան. զի քո է գթութիւն և կարողութիւն և մարդասիրութիւն, զօրութիւն և փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԼԴ.

Վերստին յաւելուած կրկին ձեռութեան նորին հսկողի առ. նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Արդ առ այսօրիկ թշուառացեալ շնչոյս իմոյ իղձք, և առ քեզ դաւանութիւնք յարմարականք, որ բովանդակես բանիւ զամենայն՝ Աստուած, զոր 'ի նախնին ճառեալ՝ և յերկրորդումս ցուցից։ Իսկ յանդիմանութիւնս զրաբանականս՝ 'ի կոյտս բազմութեան ազգաց, և թարգմանութիւնս ժողովրդոց, զայս արգահատութիւնս մաղթողականս նուիրեցի, զոր ներքնաշարեալքդ սահմանագրեն զոհաբանութիւնք։

Ի հանդիսարանս խօսից առնելի բանս մաղթանաց, որով հոգին Աստուծոյ հաշտեալ հասանէ յօգնականութիւն։

Բ. Աղաչեմ զանփոփոխելի տէրութիւն ամենազօր հզօրի, առաքեա զցօղ քաղցրութեան քոյ, և բարեգործեա 'ի յանձին և յիշխանական ազգման զգայութեան զամենայնից շնորհս բազմապարգեւ քո ողորմութեան։ Եւ հերկեա զրանական անդաստան մարմնեղէն կարծրացեալ սրտիս յընդունակութիւն արգասեաց հոգեւոր սերմանց։ Քում ամենիմաստ էութեանդ խոստովանիմք զամենայն պարգեւս 'ի մեզ ծագեալ և աճեցեալ. որ ձեռնադրես առաքեալս, լցուցանես մարգարէս, ուսուցանես վարդապետս, բարբառեցուցանես համերս, և բանաս զփակեալ ականջս խլից. որպէս ազ-

գակիցն քո էակիցն հօր անդրանիկն որդի քոյի գործակցութեամբ ներգործելով զայս ամենայն, քարոզեաց զքեզ Աստուած հաւասարակից խնկութեանդ հօր։ Շնորհեա և ինձ մեղաւորիս խօսել համարձակութեամբ զկենդանարար խորհուրդ աւետեաց աւետարանիդ, հեռեել արագաթռիչ ընթացիւք մտաց ընդ անհուն ասպարէզս քոյինաշունչ կտակարանաց։ Եւ 'ի մատչել իմ 'ի գլուխ հանդիսի մեկնութեան բանի՝ նախաժամանեսցէ առ իս գթութիւն քո, խօսելով յիս զարժանն և զպիտանին և զհաճոյսն քո 'ի ժամանակի, 'ի փառս և 'ի գովեստ Աստուածութեանդ քո, և 'ի լրութիւն շինութեան կաթողիկէ եկեղեցւոյ։ Եւ կարկառեա 'ի վերայ իմ զամենամերձ աջ քո, և զօրացո զիս շնորհօք գթութեանդ քո. փարատեա 'ի մտաց իմոց զմէգ մթութեան մոռացութեան, ապաքինեալ ընդ նմին զխաւար մեղաց, ամբառնալ ուշիւ իմաստիցս՝ 'ի կենցաղոյս երկրէ 'ի բարձունս։ Լուսաւորեա 'ի յիս վերստին զծագումն աներատուեր հրաշից զխտութեան Աստուածութեան քոյ, հզօր, արժանի լինել առնել և ուսուցանել յօրինակ բարեաց աստուածասէր լսողաց։ Եւ քեզ ամենայն փառք յամենայնի, ընդ հօր ամենակալի և ընդ որդւոյդ միածնի և բարերարի, այժմ և յանվախճան յաւիտեանս. ամէն։ Իսկ զհաւատոյ սահման բանի ընտրութեան շնորհի կենաց կանոնի առ համագոյ սուրբ Երրորդութեանն՝ զայս վարդապետեսցի, զոր շաւիղ կարգիղ վերանկարկէ։

Երրորդութիւն անայլայլական նորոց ստեղծագործութեան ազգաց յառաջոյ, յոր ինչ 'ի Նիկիայն սահմանեցաւ հաւատ:

Գ. Խոստովանիմք և դաւանիմք. պաշտեմք և երկրպագանեմք զզուգափառ միութիւն ամենասուրբ Երրորդութեանն, աստուածութիւն անճառ, միշտ բարի, նոյնագոյ, հաւասարապատիւ, անհաս իմաստից թևոց սլացման, 'ի վեր քան զօրինակ և անզր քան զնմանութիւն, գերազանց զոլով սահմանի անպարագիր բացարձակութեամբ, յառաջ քան զհիմն յաւիտեանցս անտարրափակ էութեանց ստեղծականացս կարգաց, օրհնաբանութեամբ անթարգմանելեաւ ամենահարուստ մեծութեամբ յաւէտ պսակեալ, հաստիչ ժամանակաց և որ 'ի ժամանակի են կերպաւորեալք, ինքն պատճառ հանդերձիչ և յարմարապէս յօրինիչ տեսականաց և աներևութից։ Ոչ անուամբ չափեալ և ոչ յօրջորջմամբ նշանակեալ, ոչ որակութեամբ նմանեալ և ոչ քանակութեամբ կշռեցեալ, ոչ օրինակաւ ձևացեալ և ոչ որպիսութեամբ ծանուցեալ, ոչ 'ի թերութենէ տարածեալ և ոչ 'ի լրմանէ անփոփեալ, ոչ ուրեք երբէք գրաւեալ և ոչ 'ի տեղւոջ վայրի երևեալ։

Դ. Հայր գթութեանց՝ ունող ամենայնի, և Աստուած հանուրց որ յերկինս և որ յերկրի, բաց 'ի բանէն միայնոյ՝ որով զամենայն ինչ ունի. ստեղծիչ և տուիչ շնչոց ամենից, բաց 'ի հոգւոյն իսկակցէ որով զհամայնն կազմեաց։

Ե. Մինն յերջանկափառ համագոյ ահաւորութենէ երիցն անձնաւորութեանց խոնարհեալ 'ի վերուստ՝ անտուստ 'ի ստորինս, որ էրն իսկ 'ի բնէ անբաժ 'ի ներքնոցս՝ անկապուտ մնալով փառացն աթոռոյ, և անկարօտ զիմացն ծնողին իւրոյ, մտեալ 'ի սենեակ կուսին արգանդի պարզաբար, և եղեալ անտի յօդաւորաբար մարմին էապէս անորոշելի, անթերի մարդկութեամբն և անպակաս Աստուածութեամբն։ Մի որդի հօրն մի-

այնոյ և միածին անդրանիկ աստուածամայր տիրածին կուսին, արարիչն յեղականումն մարդ եղեալ ճշմարիտ սկզբնածին. անա ոչ զկնի եղելոց երկրատեղծից նմանութեան, այլ նոր և չքնաղ, թագաւորաց վեհափառ, որ ոչ ցուցաւ 'ի դարս, և ոչ գոյացաւ 'ի ժամանակս, անդրանիկ բստ սաղմոսողին, քան զամենայն թագաւորս երկրի. անապական խառնութեամբ կերպացեալ զմերս 'ի մարմնի, բստ օրինի հոգւոյ ընդ մարմնոյ, և ոսկւոյ ընդ հրոյ, և կամ յայտնապէս իսկ ասել՝ լուսոյ ընդ օդոյ, ոչ փոփոխեալ և ոչ անջատեալ։ Նոյն ինքն եկեալ կամաւորութեամբ 'ի խաչըն մահու, իբր զգառն անարատ 'ի սպանդ վարեցաւ, և հանդերձեաց զօրեղ ինքնիշխանութեամբ զաւարածոյ իւրոյ փրկութիւն. չարչարեալ խսկութեամբ կենդանեօք՝ եդաւ 'ի շիրմի անորոշելի յաստուածութենէն. եռօրեայ թաղմամբն 'ի դժոխս՝ սանդարամետականացն վհատելոցն բանտարգելեցն քարոզեալ ցուցաւ նորոգումն և լոյս։ Եւ աւարտեալ զանօրինականացն զփրկանաւորն զտնտեսութիւն, աստուածապէս վերակենցաղեաց. և կառավարեալ 'ի թեւս հողմոց՝ ելեալ 'ի Քերովբէս ամպով անքննութեան ծածկեցաւ. համբարձեալ գեր 'ի վերոյ ամենայն երկնի, նստաւ ճոխութեամբ յաթոռն իւրական սկզբնաժառանգ հօրն հաւասարութեան, յորմէ և ընաւ իսկ ոչ մեկուսացաւ, անկորուստ առեցելովն և անճառ սեպհականօքն։ Որով և եկեսցէ 'ի դատաստան հատուցման, քննել զծածկեալսն կշռութեամբ չափոյ արդար իրաւանց. որում սպասեմք և յոր աղօթեմք, հաւատացեալք յամենայնի՝ ամենայնիւ ամենակալ տէրութեան նորա. որ արդարեւ մինն

է միայն 'ի միայնոյն՝ 'ի միոյն փառակցութիւն յաւիտեան երկրպագեալ։

Զ. Բարեբանեմք միշտ և օրհնեմք ընդ որդւոյ և ընդ հօր և զհոգի էութեան նոյին, ամենազօր, ճշմարիտ, կատարեալ և սուրբ, որ յանէից գոյացոյց զբոլոր եղեալքս ամենայն, ինքնագործ համիշխան երկուցն եւս ընդ նմին անեղծ և անսահման թագաւորութեան. որ ինչ պատճառն առաջին և բանն ահաւոր նորին ինքնութեան, նոյն ինքն և հոգին բարձրացեալ։ Բարի ինքնակալ, ամենից բաշխիչ զհօրն պարգեւս 'ի գովեստ անուան փառաց միածնին. որ ազդեաց յօրէնսն, շնչեաց 'ի մարգարէսն, փչմամբ ազգակցին տպաւորեցաւ յառաքեալսն, կերպիւ աղաւնւոյ ցուցաւ 'ի Յորդանան 'ի մեծութիւն փառաց եկեղեցին, փայլեաց 'ի գիրս աւանդականաց, արար համճարեղս, զօրացոյց իմաստունս, լցոյց վարդապետս, ած արքայութիւնս, օժանդակեաց թագաւորս, ետ վերակացուս, հրամանատրեաց փրկութիւնս, շնորհեաց ձիրս, հանդերձաւորեաց քաւութիւնս, զմկրտեալս 'ի մահն Քրիստոսի՝ 'ի բնակութիւն իւր մաքրագործեաց. զոր հայր և որդի, զնոյն և հոգին ներգործեաց, և ինքն է Աստուած խնկեալ տիրապէս ամենայն յամենայնի։

Է. Քանզի ոչ նախաթուելովն յերրորդութեանն որ մեծ ինչ քան զմիւսն, և կամ զկնի անուանելին նուաստագոյն առ նմանն, և կամ 'ի մինն առեալ խառնակութիւն զոլ զիմացն, և կամ յերիցն տրոհումն ուրոյնութիւն ել կամացն։ Քանզի անմեծար հայր ամենայնիւ, եթէ ոչ զբանն ունիցի ինքեան զօրութիւն. որպէս ոչ գոլով ընդ նմա հոգւոյն՝ անհաղաղ ումն և անկենդան և առ ամենայն հրաման նուազեալ։ Իսկ բանն

եթէ ոչ անուամբ հօրն ծանիցի, որբ ոմն և կամ լքեալ և կամ 'ի մահացուէ ումեմնէ ոչէի։ Որպէս և հոգին եթէ ոչ 'ի պատճառէն նշանակեսցի, ապաշուք ոմն թափառեալ՝ իբր զշունչ ինչ անդասելի։ Այլ եթէ ոք հակաճառական բանիւ յաւակնի կապտել զհայր 'ի յիւրմէ բանէն, որ թէ էր երբեմն յորժամ և չէր, և անբանութեանն բամբասանօք պատուել վարկանի զվեհին մեծութիւն, և կամ ստրկութիւն տացէ բղխողին՝ ոչ բնաւորաբար գոլով հոգեւոր, որով այլ իմն գոյութիւն օտար մուծանել և կամ ամբոխումն ինչ այլայլական յանարատ պատիւ միութեան սուրբ Երրորդութեանն, զայնպիսին քարամբք պարսից հաւատոյ բանից, իբր զժնդակ դեւս զդիմամարտիկս գազանականս, հերքեալ 'ի միջոյ 'ի բաց հալածեմք, եդեալ 'ի նզովս զնոյնս ընդ նոսին՝ փակեմք ընդդէմ նոցին զկենացն մուտ եկեղեցականս գաւթի։ Ուստի զսուրբ Երրորդութիւնն փառաւորելով 'ի նոյն տէրութիւն միակցորդ հաւասարութեան, զուգաձայն սրբաբանութեամբ, հանգունատիպ հարթութեամբ, օրհնեալ և փառաւորեալ յերկնի և յերկրի, 'ի ժողովս անդրանկացն, և յազգս երկրածընացս բանականաց, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ը. Արդ զայս գոչումն ծածուկ խորհրդոց կերպաւորելոց յայսմ մատենի՝ ամենալուր ականջաց մեծիդ Աստուծոյ ընծայեցուցի. սովիմբ սպառազինեալ, և ապա մտի 'ի հանդէսն։ Այլ ոչ եթէ կարօտեալ իմոյս ինչ ձայնի այսու մեծանաս, որ մինչեւ ստեղծեալ էր քո զամենայն՝ նախ քան զլինելն երկնի փառաբանչօքն անմահից և երկրաստեղծս բանաւորօք, դու քեզէն 'ի քումդ լրութեան փառաւորեալ իսկ էիր. այլ զի զմերժեալս զիս յարգեսցես, անճառ քաղցրութիւն, ճաշա-

կել զքեզ բանիս հաղորդութեամբ։ Իսկ զինչ պարտ իցէ ըստ արքունական հրամանիդ կենաց կանոնիդ ասել Ադոնայի տէր, և զհրամայեալ պատուէրդ ոչ առնել. որ ինձէն իսկ զիս զոսկեղէն տախտակս խօսուն՝ նուիրեալ քումդ պատգամի, զգրեալս մատամբդ Աստուծոյ՝ եղծի, որ և խորտակելն է իրաւացի. և ես տխրատեսակ մրով զերկրորդն նմանութիւն առեալ հայթայթեմ։ Այլ արդ քանզի բազմօք պաղատեցայ գըրուակօք խանդաղատանօք, որ ոչ է գրեալ 'ի յայս կարգ ձայնի, լուր, բարեգութ, ըստ ամին բանի այնմ ամենայնի։ Եղիցի և այս աղերս բարբառոյ հայցման աղօթից յօդեալ ընդ նոսին. թերեւս 'ի մաքրոց և 'ի կամարարից այս նուէր հացի պանից բաղարջուց իւղով զանգելոց 'ի սեղան փառացդ քոց մատիցէ։

Թ. Այլ դու բարերար եւ յամենայնի մարդասէր Քրիստոսդ մի՝ Աստուծոյ միոյ, հզօր եւ ամենակալ, որ յաղթես զթութեամբ խնամոց քաղցրութեան քո, ոչ հասարակականաց միայն մարդկութեանս իմոց գոյակցաց, առ որս յաւետ է ամբոխութիւն եւ բիւրամասնեայ հակառակութիւն, այլ եւ հրեշտակացն անախտականութեան, նաեւ եւ եւս քան զայս՝ սրբանելոյն անարատութեան. յորոց մի էր եւ Հեղիաս, որոյ ցոյցք խստութեանն 'ի Քորեբ լերինն նշանակեցաւ յերկիս օրինակս, 'ի շարժումն մեծ, 'ի հողմն ուժգին, 'ի հուրն կիզանողական. իսկ քոյդ հեզութիւն երկայնմտութեան՝ 'ի հանդարտութիւն մեղմութեան օդոյն քաղցրութեան. քանզի կամաց ողորմութեանց դու միայն ես, ըստ գրեցելումն։ Վասն զի թէ եւ հաճոյք գտան մերասերբս առաքինութեամբն յեղանակեալ յայլ նմանութիւն վերնային, սակայն երկրածինք են եւ նոքա, ընտրեալք

'ի մարդկանէ. իսկ դու ոչ ունիս չարանալ խկութեամբ բարիդ, յամենայնի օրհնեալդ, ամենեւին փրկութիւնդ, ամենայնիւ հանգիստդ, համայնից անդորրութիւնդ, համօրէն ախտացելոց դեղ առողջութեան, աղբիւր ջրոյ կենդանւոյ ըստ Երեմիայ: Դարձ առիս եւ ողորմեա ինձ, որ այնքան ծարաւեալ պապքիս անկարօտդ Աստուած իմում փրկութեան, մինչ զի զուարթնոցն երկնից անմահից օրհնաբանողաց բան իմն ընծայեցեր մարդկօրէն փրկական քահանայապէս եւ քաւչապետաբար՝ անեղծական յարակայութեամբ մշտնջենաւոր պաղատանս օրհնեալդ քո զթութեան 'ի մերոց զիմաց կենցաղականաց վասն իմ լքելոյս հաշտութեան մաղթել, ողորմեա երուսաղէմի. որ է լուսաւոր խորհուրդ յայց ելանելոյ մեծիդ յայտնութեան առ հրեշտակականն թափուր տեղի ստորանկելոց 'ի ձեռն մարդկան՝ քո կցորդութեամբ աւետարանեալ առակաւ այսր օրհնականս, Երուսաղէմի:

Ժ. Արդարեւ լուար բարեգութ, անսացեր թագաւոր, ունկնդրեցեր կեանք եւ յոյս, 'ի միտ առեր երկնաւոր, յարգեցեր հզօր, նկատեցեր ծածկագէտ, տեսեր խնամակալ, կարեկցեցեր անպատում, խոնարհեցար միշտ բարձրեալ, նուաստացար ահաւոր, յայտնեցար անճառ, ամփոփեցար անսահման, քանակեցար անքննին, մածար ճառապայթ, մարդացար անմարմին, շօշափեցար անքանակ, կերպաւորեցար անորակ, լցեր խնկաղէս գաղաչողացն բաղձանս: Դու իսկ եղեր թշուառացելոյս ինձ՝ ձայնիւ զուարթնոցն՝ բարի բարեխօս, միջնորդ կենդանի, պատարագ անմահ, սպանդ անվախճան, նուէր մաքրութեան, ողջակէզ անծախ, բաժակ անապառ: Ահա ողորմած, մարդասէր, օրհնեալ, միշտ

կատարեսցես առ մեղուցելոյս զբարերարութիւն կամաց քոց կենդանատուաց, գովեալ երկայնամիտ. և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԼԵ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հնկողի առ. Նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ, տէր զօրութեանց, մեծութիւն ահեղ, անտարակոյս տեսաւորութիւն, կամք ամենընդարձակ, առատութիւն անպակաս, ո՛վ որ զօրեսցէ տօնել հանդիսիւ պարերգութեամբ 'ի միոյ կաթուածոյ ցօղոյ քումդ բարութեան, որ ցանկ զեղերիս պատբաստել պատճառս հնարից իմում փրկութեան: Եւ զոր մեծն է գրեցից պատմել յապաւնիւն. քանզի ոչ անուանեցար հրեշտակասէր, և որ զպետութիւնս նոցունց հաստատեցեր. այլ և զերկինս զամբարօք նոցին զմատանց քոց գործ, ոչ գրեցեր երբէք սիրել զնոսա. այլ առեր 'ի պատիւ մեծագ գովեստից առաջին դասեալ զմարդասիրութիւնն: Վասն որոյ կրկին մեծացուցեր քեզ անուն անճառ 'ի խորհուրդս սոսկալիս. զերկնայինս լուսակերպիցն կոչեցեր զնոսին սպասաւորս և գլխաւորս յատուկ մատակարարութեանց. իսկ ստորնային ծնունդս մահկանացուաց տիրական և Աստուածական պաշտելի անուամբդ պերճացուցեր: Անցեալ վերստին ըստ սահման կշռութեան չափոյ, լայնեցեր քեզ կտակս գրոց ճառից անբաւից զանապակ ծորմանն ծայրագունին վերնում բարութեանն:

նես և 'ի մարդանալդ քո մեզ յէութեննէն, ոմանց վասըն խիղճանց և կիսոց վասն այլոց զեղեր առատութեամբ զտուրս կենաց, արուեստս բազմօրինակս, աքանչելիս աստուածագործս, նշանս ճշմարտատեսիլս։ Որպէս զի թէ անդամալուծին պակասելոյն 'ի հաւատոյն՝ հոգաբարձացն առաջարկութեամբ զցոյցս յուսոյն՝ գթացեալ ողորմեցար, և որչափ զօրեսցէ առաւել բան քո ամենակար առ ախտալից մարմնոյս մաքրութիւն աղաղակօղիս հառաչման. քանզի արդարև մեծ են չափք հրաշից, քան զանմաքրեալս հոգւ սուրբ հաստել, զլուցեալս պատկեր անտիրելի աղտոյ նորոգել. նա զի և երկրորդս առաւելութեամբ յաւազանին շնորհ յաճախեալ՝ զփառսն հայրենի բարձրացուցանէ։

Բ. Դու ես տէր որ սրբես զմեզ, որպէս ընտրելոյն քո նախատպաւորեցեր Մովսեսի. դու ես, որ 'ի մեղս և յանօրէնութիւնս վերակացու եղեր տոհմին Յակոբայ, մինչ յեգիպտացւոցն երկրի ընդ խաւարն հեթանոսաց ընտանենային։ Դու ես, որ օրէնսգէտ առնես զմեղաւորսն 'ի ճանապարհի, ըստ բանի երգողին Դաւթայ. դու ես որ փոխատրես զքարեղէն սրտից կարծրութիւն 'ի լոյծ կակղութեան մարմնոյ զոյութեան բանի ընդունելութեան։ Դու ես, որ բաւես ընձեռել սիրտ այլ, և ճանապարհ մի՝ երկնչել 'ի քէն զրովանդակ կենացն սահման. դու ես, որ տաս զերկիւղ քո 'ի միտս խստութեան առ քեզ ուշ ունել հաւատովք, ըստ մարգարէիցն ձայնի։

Գ. Զօրհնեալ քո շրթանցդ զաշխարհատեղծ բերանոյդ զԱստուածեղէն անձրևացդ զկեցուցանողդ կաթուած մատո լսելեաց զրանց բացարան, որով զօձին խորամանկութիւն բանսարկուին թիւնից բարձցես և

բժշկեսցես։ Ամենակալդ ձեռօք զխօսականացս շարժողական գործի ըմբռնեալ՝ ազդեա զօրութիւն ձայնի, որ տաս բնաւից ընտրութիւն բանի. զի զատխարակեալ զպատշաճականն՝ մի յանդգնաբար խօսելով իբր զնախնին լքայց 'ի յուսոյդ, և անբաւութեան մատնեցայց փանեալ յորսողէն։ Լուսաւորեա վերստին զխաւարեցեալ հոգւոյս աչս կենդանաբաշխ աջոյդ կարկառմամբ, զի մի համարձակութեանն շիջեալ լապտեր շընչմամբ վիշապին՝ 'ի ներքոյ զրուանին ստորածածկեցայց։ Բարձ զանօրէնութիւնս իմ, տէր, և ընկեա 'ի խորս ծովու. որ է փոքր առ մեծութեան քումդ անբաւութեան, ըստ մարգարէին, զիմս ընկղմել չարութիւն։ Կանգնեա կործանեալս անձին նշան վստահութեան, զի մի յուսահատութեանն կոթող կառուցեալ զծածկեցելոցն բողոքեսցէ։ Բաց, հզօր և գթած, զժըշկարանիդ կենաց վարդապետարան, զի զառ 'ի ներքոյսն մշակութեան կորուսչին սերմանց՝ մանգաղաւ կամացդ հուպ առ արմատս խուզեալ հնձեսցես։ Դէմ եդեալ հետևել առ քեզ բոլորիցդ Աստուած՝ պետրոսեան օրինակութեամբն, 'ի կենցաղիս ծովու մեղանացս ալեաց ընկլուզայ. մատո ժամանեա զաջդ կեցուցիչ յօգնականութիւն ինձ սասանեցելոյս։ Ընդ քանանուհւոյն ձայնի 'ի խորոց սրտիս պաղատիմ, սովեցելոյս ապականապաս կազկանձողական ամենաթշուառ վտանգաւորիս, ապրուստ կերակրոյ փշրանաց հացի 'ի բազմազեղդ քո սեղանոյ մատուցանեսցես։ Արա փրկութիւն նիւթոյ խորանիս որդւոյս դառնութեան, որ եկիր խնդրել և կեցուցանել զիս զկորուսեալս։ Զի քո է մեծութիւն, յաղթութիւն և զօրութիւն, և դու ես քաւութիւն և բժշկութիւն, նորոգութիւն և երանութիւն, և

քեզ վայելէ փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԼԶ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ ի քանզի անթիւ են յաճախեցեալ և գերազանցութեամբ միշտ առաւելեալ փրկանաւորդ արգասիք շնորհաց առ պարտուցս իմոց առաւելութիւն, չարչարանացդ հանդէս և յանձնառութիւն: Զափդ ամփոփիչ ամենից հոգւոց գոյից արարիչ 'ի գործարանի մահուն նշանի խաչին հեղուսեր, զի զձեռնարկութիւնն իմ ընդդիմութեան կամաց քոց լքցես: Զընթացողականդ լծակցութիւն երկոցունց ոտիցդ կեցուցողաց՝ յանարգելութեանս պատճառ՝ 'ի պատժարանի փայտին մածուցեր, զի զփախուցեալս վայրագութիւն թշուառացելոյս զրաւականեսցես զթածարար:

Բ. Ոչ զօսանալ ձեռաց կափողացն հրամայեցեր օրհնեալ զազաթանդ, որ զթզենւոյն տունկ առ ժամայն չորացուցեր, զի և զառ իս ներելոյդ օրինակ կանխաւ աւետարանեսցես: Ոչ զանողացն ապիրատութեան ըզ խոստովանեալդ Աստուած սպառնացար, որ զարուսեակն մթացուցեր, զի մահացելոյս անձին բարութիւն հանդստեամբ հանգերձ գործեսցես: Ոչ զհայհոյչացն հնարաւոր չարաբանութիւն կապտեցեր, որ զլուսնին պատկեր երանգաւ արեան գունեցեր, զի զանհամարձակ լեզուս 'ի գովեստ քեզ զօրացուսցես: Ոչ նախատողացն մոլեգնութեան սաստեցեր, որ զտարերս ցասանեցեր, զի զթշուառացեալս գլուխ գթութեանդ օծմամբ իւղեսցես: Ոչ 'ի մոլորեցուցիչն կարդալ զքեզ աստուածասպանիցն՝ զօղուած ծնոտիցն բաժանեցեր քակտեալ 'ի միմեանց, որ զկարծրութիւն վիմացն հերձեր, զի զանուանակս բարեաց հոգիս՝ 'ի բերմանէ ընդունայնութեան ողորմութեամբ հանդարտեցուսցես: Ոչ զպահապանացն սուրս ընդերաց իւրեանց մատուցեր, որ զօրավայն օձին սահեցման հողոյ մատնեցեր, զի զտառապեալս մարմնոյ ոսկերս իբր 'ի գանձարանի պահեալ, կենաց յարութեան արժանացուսցես: Ոչ 'ի կընքելն զշիրմին փականս կենդանակիր քո գերեզմանին՝ անդրէն յորսայսեալս զնոսին յանդունդս երկրի սուզեցեր, զի 'ի տապանակի անձինս զնշխար լուսոյդ հանգուսցես: Ոչ 'ի համբաւելն զքեզ կորուսեալ, և իբր զերկրաւոր մարմին գողացեալ, համայնաջինջ և ամենասպառ զսերմն ծննդոցն կրճատեցեր, զի զիս զանարժանս յիշատակի ընտրութեան բարեաց՝ անկորուստ և անվնասելի ընդ փրկեցելոցն հաղորդեսցես: Ոչ յարծաթոյն կրկնակապէն կաշառաձրութիւն, որ 'ի գանձարանէ հօր քում նուիրանաց քեզ զրաւ մատնութեան և անարգութեան մանուարեցին՝ զուրացողացն մոլեգնելոց, ըստ հին հարուածոց հանոյն Մովսէսի՝ 'ի յարձանքարի յեղանակեցեր, զի զիս զվրիպեալս 'ի հաստատութեանց և ընդ իշխանութեամբ մահու վաճառեալս՝ արեամբ քո փրկեալ, 'ի հաստատութիւն վիմիդ կառուսցես: Օրհնեալ կրկին, օրհնեալ վերստին, յամենայնի միշտ օրհնաբանեալ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԼԵ.

Վերստին յաւելեալ կրկին հեծութեան նորին նկողի առ
նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Արդ այդ գումարտակ վերադասեցեալ բարե-
շնորհութեան քոյդ պարգեւաց առ իմս ե-
րախտիս, ով ամենագութ բարերար գովեալ և ամե-
նազօր, թէ և սակաւք շարագրեցան աստանօր եղեալ,
այլ արքայազունք են և իշխանականք ինքնակալութեանց,
որդիք զօրութեանց, ծնունդք վեհից, մեծափառք, լու-
սանորդք և հրաշապատիւք. յաղթողական վերամբար-
ձութեամբ դրօշիւք հռչակեալք ըստ գլխոց գլխոց պըսա-
կապաճոյճ գեղազարդելոց, բերեալ ընդ ինքեանս անթիւ
պետութիւնս օրհնաբանողաց, համբոյրս հեզս երջա-
նիկս և խաղաղականս Աստուածային հարազատու-
թեանց այնոցիկ նահանգաց, զորոց մարգարէն մաղ-
թեաց առնլով, զարթո տէր զզօրութիւնս քո, և եկ
կեցուցանել զմեզ. որք յոյժ զօրեն հալածել զմեզս, և
զանյուսութեանն կարկուտ հալել և փախուցանել, քան
թէ նախամարտիկն զինուորութիւն երկնային պարուն
զգիշերավանն խաւարասէր սկզբնաներհակ բարւոյն
Աստուծոյ: Քանզի և զբնաւն այսքանեացս ձրից որ 'ի
բարձրելոյն ինձ անձրեւեցաւ տկարիս, թշնամւոյս և
ապախտաւոր ծառայիս, անճառ է ասել. իսկ եթէ հա-
մարձակեսցի ոք զօրել խօսել, զաւկաւս 'ի բազմացն
քան թէ զփրկութիւն համանգամայնիցն. առ այսոսիկ
զառաջին նիւթն յիշելով յորմէ հաստեցաւն, իբր զտկար
ոք նկուն 'ի զօրութենէ մեծէ հերքեալ պարտեսցի:

Բ. Այլ թէպէտ և այսպէս գրեցի, և դարձեալ ըզ
նոյն վկայեմ առ թերի խակութիւն հողոյս՝ և կատա-
րելութիւն հաստողիդ, և առ բարին իմ չարժանու-
թիւն, սակայն ամենայոյս աննախանձ և բազմագե-
ղուն գովեալ արարչութեանդ զօրեղութեան վանեալ
են կարծրութիւնք արտաքերութեան սրտի բանսար-
կուին. որ քարին առակաւ՝ յուսահատն վհատութեան,
սպառմամբ խողխողման աղբերացս երկուց, որ 'ի զգայ-
ականս Եդեմայ բղխել պատրաստեալ տնկողն, զի ո-
ռոգեալ ծաղկեսցի նովաւ՝ որ 'ի յիս բարեգործութեան
կենսատունկն դրախտ, ահա մի ցամաքութեամբ ար-
տասուացս՝ աղանդաւոր պատրանօք՝ չարաչար խո-
բամանկեցէ վերստին հանել 'ի փափկութենէ նախնում
վիճակին, Իսկ յորժամ կացցէ Աստուած համբարձեալ
հրաշիւք արուեստից 'ի մէջ աստուածոց հաշտարանա-
ցըն խաղաղութեամբ, բարձեալ ընդ ինքեան զշնորհացն
կտակ, առ որ ամենայն վնասակարութիւնք խարդախու-
թեանց և կարծմտութիւնք սրտնեղութեանց իբր ընդ
վիմեղէն լերին պնդութեան բախեցեալ ցնդին, ջրոյ
օրինակաւ սակաւու հեղեալ, և կամ հողոյ խորտակ-
մամբ փշրեալ:

Գ. Արդ չեւ իմ կշտամբանքս՝ ըստ ձայնին Յոբայ՝
'ի մարդկանէ իցեն, այլ յամենատես աչաց վերին հրա-
մանիդ, մտեալ ընդ խղճիս տագնապ երկիւղիս, սո-
կամ սասանեալ յամենայն կարծեաց. ապաւինիմ և արդ
անձամբ բեկելով 'ի յոյսդ հաստատութեան կենդանի
անեղծ. զի ողորմութեամբ նայեցեալ 'ի յիս իբր 'ի
պարտաւոր կորստեան պատժոց, առաջի բարերարու-
թեան երկնայնոյդ յանդիման եղեալ ապաձեռն անթո-
շակութեամբ, կքոյդ երախտիս անպատում փառաց

բերելով ընդ իս՝ յուշ քեզ արկանեմ. որ ոչ մոռացմամբ զբաղեալ նիրհես, և ոչ թարթափմամբ աչաց ընդ միջեալ՝ զհեծութիւն կրից անտեսես: Վերացո յինէն, աղաչեմ զքեզ, խաչիւդ լուսոյ զխեղդ վտանգիս, հոգարկութեամբ տրտմութեանդ՝ զտարակուսելի տըխրութիւնս, փշանիւթ պսակաւն՝ զբողբոջ մեղաց, զարկուածով զանիւն՝ զհարուած մահուս, ապտակիւն յիշմամբ՝ զկարիս ամօթոյս, թշնամանօք թքոյն՝ զանգոսնելի գարշութիւնս, լեղւոյն ճաշակմամբ՝ զհոգւոյս դառնութիւն: Ահա քո են այս ամենայն բարութիւնք անբովանդակելիք՝ Աստուծոյ միոյ միածին որդի, առ որովք զչարութիւնս իմ յիշատակեալ՝ զամենօրհնեալ անուն քո կարդամ բարձր աղաղակաւ իմանալեացս պաղատանօք: Տես 'ի խոստովանութիւն զղջման պարտութեան ամաչեցելոյս, և տուր ողորմութիւն որդւոյս սատակման մահուն անմահի.- զի 'ի բազմութեան խմոցս մեղաց՝ վերստին կրկնեալ նովին անեցմամբ առաւելութեամբ՝ քո ողորմութիւնդ աւետարանեսցի, հռչակեալ հնչմամբ ահաւորութեան յերկնի և յերկրի: Եւ քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԼԸ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԲԱՅՑ արդ որպէս երբեմն յայլ ընթերցուածի որ 'ի սկզբնաւորականացն կարգի՝ զմեղանացն զխաւարային ծնունդս զխաւարացն օրինացն մարմնականացն անդամոց գրեցի, յորոց տիրեցայ ժառանգս մահու, նոյնպէս և յայսմ սահման ընտրութեան բանի զլուսածնելոցն զազատաբարն օրէնս հոգւոյն կենաց որ 'ի տէր Յիսուս՝ յիշատակեցից նուագս յոքունս, իբր յանբաւ բազմութեանց ծովու կաթիլ մի առեալ:

Բ. Քանզի են արդարեւ կայսերականք ոմանք 'ի բարձրութեանն զահ 'ի բազմեալք, թոշակաւն շնորհաց լցեալք և հաստատեցեալք: Թագաւորն և սիրեցեալք իւր, արքայն և պատուաւորք իւր, պսակեալն և իշխանականք իւր, բարեհռչակեալն և հնչմունք իւր, յաղթողականն և փողք իւր, զօրաւորն և մարտիկք իւր, զովեցեալն և փառք իւր, փեսայն և պարաւորք իւր, դըշխոյն և օրիորդք իւր, փեսաւէրն և հանդերձանք իւր, ազատութիւնն և շնորհք իւր, այցելութիւնն և ձեռն իւր, խոստումն և քաւութիւն իւր, պահպանութիւնն և աջ իւր, պարգեւն և զարդ իւր, նշանն կենաց և ամրութիւն իւր, կնիքն և նկարագիր իւր, ամպն և հովանի իւր, արուսն և հրաշք իւր, հոգին և անեղծութիւն իւր, բանն և կատարած իւր, ուխտադրութիւնն և լրումն իւր, զօրութիւնն և հրամանք իւր, լուսաբանն և սքանչելիք իւր, մանանայն և անապականութիւն իւր, վէմն կենդանի և վտակք իւր, սիւնն հրոյ և ճառագայթ իւր, որոտումն և ազդմունք իւր, յոյսն վերին և փրկութիւն իւր, ծառն օրհնութեան և պըտուղք իւր, բարունակն և բարութիւնք իւր: Եւ զի մի՛ զրնաւն ասելով յամենայնէն վրիպեցայց, իբր յարեգակնէ այլայլեալ աչաց տկարութիւն, 'ի շատն ասել լռեցից և 'ի սակաւն ժամանեցից, բաւականացեալ ամենապիկար կարիւ:

Դ. Բայց աւաղ յաւէտ սատանօր թշուառացելում եղկելի անձինս, քանզի կարգ բանիս բերէ ինձ խառնել ընդ ձայն աւետեացս բողոք գուժիս. վասն զի ընդ այսոսիկ առընթեր սորին գայ արդարութիւնն և կշիռքըն, վճիռն և հատուցմունքն, քննութիւնն և լոյսն, յանդիմանութիւնն և գամբարքըն, մերկութիւնն և պատկառանքն, յայտնութիւնն և ամօթն, ամբիծն և փաստակքըն, թիւրեալն և պատիժքն։

Դ. Դարձեալ վերստին աշխար կրկին եղկելոյս, քանզի գայ հասանէ առ հասկ հասկիս անհնարին բարկութեամբ մանգաղն առ հունձսն, դատաւորն առ ատեանն, հրգօրն առ բեմն, սպառնացեալն առ կորուստն, բազուկն առ դատաստանն, գաւազան խրատուն առ հարուածն, սպառազինութիւնն առ նախանձն, հուրն առ ընտրութիւնն։ Քանզի բանն զոր խօսեցար ընդ իս, նա դատի զդատապարտեալս 'ի վերջնումն աւուր հատուցմանն։ Այլ կանխեա, բարեգութ, նախնծայ քաղցրութեամբ առ նուաղ հեծութիւն վարանական երկիւղիս, և զօրութիւն ընձեռեա ձեռամբդ օրհնութեան 'ի յետին տագնապիս առաջինդ քո օգնութեամբ մխիթարել, բժշկել, քաւել և կենագործել։ Եւ քեզ փառք յամենայնի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԼԹ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ քանզի զկերպարանն առաջին լբի 'ի մնասակարին թելադրութենէ իմոյս ծուլութեամբ կորուսեալ 'ի սպառ, ցուցից արդ այժմուս ըզհրնոյն յիս տեսակ. ողորմելի հեծութեամբ թախծեալ 'ի հոգի, անաչառ խայտառականօք հրապարակաւ 'ի յեկեղեցիս բազմութեան ազգաց վերապատմեցից բարձր ձայնիւ, բարբառով մեծաւ աղաղակելով։

Բ. Մատեանս շնչական բարդեալ 'ի յինքեան ներքոյ և արտաքոյ ողբս և վայս և ձայնս, ըստ տումարի տեսլեանն Եզեկիէլի, քաղաքս անպատուար և անմահարձան, յարկս ունայն 'ի զանափակաց ամրութեանց, ագս տեսակաւ այլ ոչ համեղութեամբ, ջուրս աղտաղտին անախորժելի ծարաւեաց արբման, գետինս անօգուտ հերկագործութեան, սահմանս լքեալ հեղեղավայրս կրնունոյ, խոպանացեալ և տատասկաբեր անդաստանս, աստուածախնամ երկիրս անձնաւոր՝ որ բանսարկուին պատրանաց մշակեցայ, իւղընծիւղ փայտս պտղաւորոյս, հատանելի ծառս ունայնաբոյս, կրկնամեռ խոտուն տունկս անյոյս, ամենաշէջ ճրագարանս անլոյս։ Արդ վերստին առ սոյն բերելով զայս նմանութիւն աւաղականաց, բազմօք կրկնեցից. որ ամօթոյն դառն պատուհաս պահեալ կայ հիւրոյս, կրճում ատամանց և անկէտ լալումն աչաց եղկելոյս, հայրական ցասումն անսպուժելի՝ դառնութեան որդւոյս, ապականութիւն աններգելի՝ մեղուցեալ մարմնոյս, նոր կշտամբութիւն զառդիս չարեաց՝ ախտացեալ հոգւոյս, տարատամ տագնապի տարակուսանաց՝ ելից զերելոյս, զոր երկնային զօրքն մատուցանեն թշուառացելոյս, 'ի խրձունս որոմանցն վկայելով՝ փանդեցելոյս, 'ի ձայն ահարկու զանբժշկութիւնն ազգել լքելոյս։

Գ. Ահա արդարեւ երգս կատակերգութեան քնարահար պռնկի, յածեալ և կոծեալ քաջ հնչեցուցեալ

ողբս ողորմելիս և զկծեցուցիչս, ըստ առակաւոր բանին Եսայեայ՝ որ ՚ի պատգամին Տիւրոսի։ Զի թէ նա զկիպուածն փոքր անցից ապաւինեացն ՚ի մօտոյ իմն տպաւորեալ, բողոքէր դիմակս դիմակս կերպից կերպից աւաղականաց, ըստ կոծողացն կաքաւելոյ, իսկ առ իս ո՛րչափս և ո՛րպիսի ձայնս մրմնջեցից վհատեցուցիչս. որ զալստեանն տեառն սպասեալ առանց վրիպանաց, մնացի անպատրաստ և անհանդերձելի։ Արդ եթէ զդատաստանացն ահաւորութիւն կրկնեցից, բազմացուցից ինձ աշխար. ապա եթէ զփորձն խկութեամբ ցուցից, յաճախէ ինձ երկիւղ. իսկ եթէ զկերպարանացն տեսիլ գրեցից, տուեալուն ինձ հատուցմունք, զի կանխաւ նկատեալ զսոյնս և ոչ անազան ապաշաւեցի։ Այլ խնայեա յիս, զթած, մարդասէր, հզօր, բարերար, ամենապարգեւ Քրիստոս թագաւոր։ օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ Խ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն տղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՄԵՆԱԿԱԼ Աստուած բարերար ստեղծիչ բոլորից՝ լուր հառաչանաց ձայնիս վտանգի, և յերկիւղէ տագնապի ապագայիցն կարծեաց փրկեա կարող զօրութեամբ զերծեալ ՚ի պարտեաց. քանզի բաւական ես յամենայնի առ ամենայն հնարս զօրանալ անբաւ մեծութեամբ և իմաստութեամբ անսահմանելեաւ։

Բ. Եւ քանզի ուշիւ մտացս տեսեալ ՚ի հեռուստ ըզհանդերձելոցն հանդէս ահաւորափայլ, նկատեմ ինձէն աստանօր կանխաւ զտիւն լուսոյ սըրոցն յուսոյ, զօրն խաւարի պատժապարտիս պատուհասի. ուստի ոչ զօրէ ոք յէիցս առ պատսպարան փախստեան. ոչ անդունդք խորոց, ոչ վիհք վհից, ոչ բարձրութիւնք լերանց, ոչ անձաւք քարանց, ոչ կարծրութիւնք արձանաց, ոչ ծերպք ծակաց, ոչ փապարք փոսից, ոչ սորք հեղեղաց, ոչ բաւիղք խորշից, ոչ շտեմարանք յարկաց, ոչ ծածկութիւնք սենեկաց, ոչ եմակք հովտաց, ոչ ծործորք դժուարաց, ոչ վերադրութիւնք բլրոց, ոչ արձակմունք շնչոց, ոչ անբաւութիւնք ծովուց, ոչ սահմանք յորձանաց, ոչ հեռաւորութիւնք եզերաց, ոչ ողբմունք ձայնից, ոչ հեղեղք արտասուաց, ոչ տատանմունք մտաց, ոչ համբարձմունք ձեռաց, ոչ պաղատանք շրթանց։

Գ. Այսոցիկ սաստկութեանց մասանց անճողոպրելեաց դու ես, տէր Քրիստոս հնարք և դադարք դիւրութեան և անզորրութեան փրկութեան ամենամեղս հոգւոյ, արդ հայեա ՚ի յանդերձ վտանգիցս շրջադրութիւն՝ միայնդ քաղցր առ ամենեսեան։ Խզեա սուսերաւ յաղթական կենաղէն խաչիդ զցանցս վարմիս, որ յամենայն կայից պաշարեն ՚ի մահ զգերիս, և հան ՚ի յանզորր զոտս սասանեալ թիւր ընթացողիս։ Բժշկեա զհրատապ ջերմնական տոչորումն մղձկեալ սրտիս, մերժեա զգիւային չարահնարութեանս շշուկ քո պարտաւորիս, հալածեա զյուսահատ անձկութեան հոգւոյս մթութիւն չարի կենակցիս, ցրուեա զծխամած թանձրութիւն բռնութեան մեղացս երեւոյթ մտելոյս ՚ի յիս, կորո զգագիր թխատիպ կրիցս ապականութեանս կա-

բիս։ Նորոգեա զպատկեր լուսոյ պաշտեցեալ փառաց մեծութեան անուան հզօրիդ յոգիս, զօրացո զշնորհիդ փայլումն 'ի գեղ զիմացս և 'ի կերպարան տեսութեան մտացս հողեղինիս, յարմար յերկիւղմամբ կացո յարդարեալ՝ որ զքոյդ բերէ նկատումն՝ նշուլազարդ մաքրութեամբ գտեալ զմտայլս մեղաւորիս, Աստուածային կենդանի անեղծ երկնաւոր լուսով քո ծածկեալ յօրինակս երիս։ Զի դու միայն ես օրհնեալ ընդ հօր 'ի գովեստ հոգւոյդ սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԽԱ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին ճգնողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ օրհնեալ յամենայնի, հօրդ անհաւորի անքննին ծնունդ, որ տկարանայ առ 'ի քէն և ոչինչ, որ 'ի ծագել անստուեր նշուլից ողորմութեան քոյ փառաց՝ հալին մեղք, հալածին դեւք, ջնջին յանցանք, խզին կապանք, խորտակին շղթայք, կենդանածին մահացեալք, բժշկին հարուածք, ողջանան վէրք, բառնին ապականութիւնք, տեղի տան տխրութիւնք, նահանջին հեծութիւնք, փախնու խաւարն, մեկնի մէգն, մերժի մառախուղն, փարատի մռայլն, սպառի աղջամուղջն, վերանայ մութն, գնայ գիշերն, տարագրի տագնապն, չքանան չարիքն, հալածին յուսահատութիւնքն, և թագաւորէ ձեռն քո, ամենակալ, քաւիչդ ամենայնի։

Բ. Որ ոչ եկիր կորուսանել զմարդկան ոգիս, այլ կեցուցանել. թող ինձ զանթիւ չարիսն իմ բազում ո-

ղորմութեամբդ, զի դու միայն ես յերկնի անճառ, և յերկրի անզննին, 'ի տարր գոյի, և յեզրս ծագաց աշխարհի, սկիզբն ամենայնի և յամենայնի ամենայն լըրմամբ, օրհնեալ 'ի բարձունս, և քեզ ընդ հօր և հոգւոյդ սրբոյ փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԽԲ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին ճգնողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Տէր Աստուած գթութեան, փրկութեան և ողորմութեան, քաւութեան և նորոգութեան, բժըշկութեան և առողջութեան, լուսաւորութեան և կենդանութեան, յարութեան և անմահութեան, յիշեա զիս յորժամ գայցես արքայութեամբ քո՝ ահաւոր, հզօր, բարերար և ամենաստեղծ, կենդանի, գովեալ, ամենակատար, մերձ 'ի հեծութիւն համայն եղելոց։ Ընդ խաչեցելոյն ընդ քեզ պաղատիմ, որ ոչ ըմբռնեալ վասն քո և ոչ կապեցեալ, ոչ կախեալ և ոչ բեւեռեալ, ոչ կափեալ յանուն մեծիդ և ոչ անարգեալ, ոչ լլկեալ և ոչ նշկահեալ, ոչ խորտակեալ և ոչ մահացեալ, և արքայութեանն արդարոց մասին անձկալեաց լուսոյ արժանի ցուցեալ, իբրաւամբք ուխտի երդմնականաւ ամենիւն ազդեալ զանփոփոխութիւն բարեացն տուելոց, փառաւորեցեր առ յոյս փրկութեան 'ի սպառ լքելոյս։

Բ. Օրհնեալ օրհնեալ և դարձեալ օրհնեալ, և զիս ընկալեալ նովին հաւատովք կանգնեա 'ի կործանմանէս, բարերար. բժշկեա 'ի հիւանդութեանցս ախտից,

ողորմած, յեզերաց մահուս դարձո զիս 'ի կեանս, կենդանութիւն. քո եմ և ես, կեցո ընդ նմին, ապաւինութիւն. անձամբ մեռելոյս կենդանական շունչ ընծայեցո, յարութիւն, կեանք, անմահութիւն, անպակաս բարութիւն, անսպառ շնորհ, անփոփոխ ներողութիւն, աջ ամենազօր, ձեռն ամէնիշխան, մատն ամենամերձ։ Կամեաց տէր և փրկեցայց, ակնարկեա միայն գթութեամբ՝ և արդարացայց, ասա բանիւ՝ և վաղվաղակի անարատ գտայց, մոռացիր զթիւս չարեացն՝ և անպարտին համարձակեցայց, առատաձեռնեա՝ և արդէն 'ի քեզ իսկ պատուաստեցայց. փառաւորեալդ յամենայնի յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԽԴ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ՅՃԱԽԱԿԱՆ կրթականութեան ամենափորձ հնարաւորութեամբ պատճառ կենաց անախտականաց, թագաւոր զօրաւոր երկնաւոր՝ տէր Յիսուս Քրիստոս. Աստուած ամենեցուն, իմանալեաց և տեսականաց. ահա դու 'ի յիս ըստ մարգարէին՝ որ ընդ ասելոյն՝ նոր կցորդութեան, առ որ բարեգարդ դաշամբ այս բանի ընդ քեզ միութեան, լուսաւորեցայց կրկին ողջացեալ շնչով եւ մարմնով, ամենայնիւ կարող եւ անվանելի։

Բ։ Որ ոչ կարօտանաս սպեղանեաց առ պատրաստութիւն պատանաց հոգեկան վիրաց, ոչ ժամանակի, ոչ

միջնորդի, ոչ աւուրց երկարաձգութեան, ոչ փոփոխս մատուցանելոյ, ոչ համեման, ոչ խառման, ոչ սրագործութեան, ըստ երկրաւորս գեղատութեան, առ որս միշտ է վրիպութիւն և ամենասխալ տարակուսութիւն։ Այլ քեզ արարիչդ հոգւոց և մարմնոց ամենայն ինչ լուսաւորեալ է, ամենայն ինչ առաջի է, ամենայն ինչ գրեալ է, ամենայն ինչ դիւրին է, համայնն հնարաւոր է, իմաստն գլխաւորեալ է, խոստումն լցեալ է, կամքն կատարեալ է, քո կտակն աւետարան է, քո վճիռն ազատութիւն է, քո մատեանն շնորհ է։ Ոչ փակեալ ես ընդ օրինօք, ոչ պարունակեալ ես ընդ կանոնաւ, ոչ արգելեալ ընդ նուազութեամբ, ոչ խոնարհեալ ընդ հնազանդութեամբ, ոչ պարագրեալ ընդ փոքրկութեամբ. ոչ չափեալ ես ընդ սահմանաւ, ոչ վրիպեալ 'ի բարկութենէ, ոչ այլայլեալ ինչ 'ի ցասմանէ, ոչ սխալեալ 'ի խստութենէ, ոչ ամբոխեալ 'ի խռովութենէ, ոչ դղրդեալ յանգիտութենէ, ոչ փոփոխեալ յողորմութենէ, ոչ պակասեալ 'ի բարձրութենէ, ոչ լքեալ յայցելութենէ, ոչ տկարացեալ 'ի փրկութենէ։ Դու սկիզբն և լրումն ամենայնի, և 'ի քէն է ամենայն. և քեզ փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԽԵ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ անսահման, ծնունդ Աստուծոյ հարազատ անթարգմանելի, արարիչ բնաւին եղե-

լոց, Քրիստոս թագաւոր, լոյս 'ի խաւարի սրտից մեթացելոց. ընդ մեզ լըմամբ և ընդ առաքչիդ խոկութեամբ, մերայնովս զքոյինդ ծանուցանող հրաշալէս: Հայր քո օրհնեալ երկնաւոր անճառ՝ որ առաքեացդ զքեզ 'ի վերուստ, ում փառակիցդ ես արարչութեամբ. այնքան հոգացաւ փրկութեան իմոյ տարագրեալ գերւոյ, մինչեւ զքեզ իսկ մատնեաց մարդկան: Իսկ դու կարող գոլով 'ի վեր քան զկիշտս, զանտեսութեանն աւարտեալ խորհուրդ՝ հաճեցար ընդ պարտեցելումս զմահուն ճաշակել բաժակ անմեղի մարդկութեամբ և անպակաս Աստուածութեամբ: Եւ հոգիդ սուրբ կենդանարար՝ որպէս քո և հօր քոյ խակակից, և համապատիւ էութեամբ ծնողիդ և ծնիցելոյդ: Մի Երրորդութիւն կատարեալ 'ի դիմաց երից անորոշելի հաստուածոց, անսկիզբն և անժամանակ, բնաւին բարերար, համայն կենդանարար, բոլորից խաղաղարար, ստեղծիչ գոյից և յօրինիչ ամենից, անքակութեամբ և միով բնութեամբ փառաւորեալ:

Բ. Իսկ եթէ հայրն գթած երկնաւոր հզօր՝ մին յէութենէ՝ վասն մահապարտիս յանցանաց մատոյց զմիայնակ ծնունդդ յանքնին ծոցոյն, ոչ անխայեալ յորդիդ 'ի համապատւիդ և 'ի սիրելիդ, այլ կամաւ նուիրեաց մահու չարչարողացն զինու, ըստ մարգարէութեանն Զաքարիայ. վասն զի զարթնուլ սրոյն 'ի վերայ հովուին, և հարկանիլ նոյն ինքն հօտապետին, և ցրուիլ ոչխարացն հօտին, որպէս օրինակն նուրբ նախագրին և ուխտագրութիւն խորանին և նուիրումն արեան սպանդին և առակ խորհրդոյ աբրահամեան պատարագին, զփրկութիւն թշուառացելոյս 'ի կամաց կեցուցչիդ յառաջագոյն նկարագրէր. և արդ հիմ տրամիս անձն իմ կոր-

ծանեալ՝ ոչ յԱստուածուստ հնարաւորութեանց, այլ 'ի քումդ ինքնագործ հակամիտութեանց. կամ ընդէր զիս խոովես՝ յուսահատութեամբ սատանայականաւ զմիտս հարեալ. յուսա Աստուած, խոստովան լեր նմա, և նա հոգա վասն քո, ըստ դաւթեան սաղմոսին, և այլ մարգարէի կենսախրախոյսն բանի:

Գ. Իսկ յեղանակ խնամարկելոյ հաստողին 'ի վեր է քան զսահման կշռութեան մտաց հրեշտակաց և կրկրականաց, և եթէ բիւրս կրկնեսցի, ոչ լինի չափեալ. քանզի անբովանդակելոյն և բարերարելն է անճառելի: Նա զի ոմն օրհնեալ զոմն օրհնաբանեալ յերրորդական համագոյութենէն առաքեաց. իսկ նա 'ի հաճութիւն կամաց առաքչին մեռաւ. և միւսն ահաւոր՝ 'ի յերկուցն հաւանութիւն՝ մեծաջան բաղձանօք մաղթէ: Իսկ համաբարւոյ միակամութեանն ցուցակ՝ առ 'ի գնոյն բարի ներգործել, որպէս հոգին կենդանւոյն և բանն բանականին, պայծառութիւն փառացն և կերպարան էութեանն: Առ կեանսն փոյթ, առ ողորմութիւնն սթափ, առ ձեռնկալութիւնն պատրաստ, առ փրկութիւնն կազմ, առ առատութիւնն յորդ, առ յաճախութիւնն զեղուն, առ անբաւութիւնն լի, առ աննուազութիւնն փարթամ, առ երկայնմտութիւնն ճոխ, առ անհասութիւնն բարձրեալ. մի Երրորդութիւն կատարեալ 'ի յանձանց երից, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԽԵ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ յոյս բարեաց անկեալ 'ի սրտի՝ անձն իմ կործանեալ, և գտեալ հաւատոյ պընդեալ զերկիւղանցդ երկակի մասունս՝ զկըկնապատոր խորհրդոցդ զցանկականիդ գործարան, խոստովանլեր բարերարին Աստուծոյ՝ զմտացդ իբրեւ զգործոց, ըզխորհրդոցդ իբրեւ զլրութեանց, զանտեսիցն իբրեւ ըզյայտնեցելոց, զսրտից ծածկութիւնից իբրեւ զբարբառումն ձայնից, զակնարկութեանցդ իբրեւ զարդիւնականաց մեղանաց, զազդել շրթանցդ իբրեւ 'ի գլուխ ելելոց չարի, զոտիցդ հետոց իբրեւ զպատուիրանաւն Աստուծոյ վազողաց, զձեռացդ ձգումն առ յասումն իբրեւ 'ի հեղումն արեան գործողի, զծիծաղելն բնաւին իբրեւ զկամաւորական լքումն շնորհի, զերդմնականն՝ որ թէ 'ի հանդէպս թէ 'ի տարադէպս՝ իբր զգործակցութիւն խարդին, զամբարտաւանութիւնն իբր զհեն կործանիչ նախաստեղծին բարձրութեան, զսրտինեղութիւն իբրեւ զթերութիւն հաւատոյ, զմեղկութիւնն իբրեւ զպարտութիւն զօրաւորին պնդութեան, զորըտունջն առ փտանգս կրիցն՝ իբր զուրացութիւն ուխտին որ առ տէրն, զապարասանութիւնն իբր զթոուն իմն անդթութեանն, զամբարհաւաճութիւնն իբր ոչ էիւք առ վեհսն զոռոզութիւն, զհպարտութիւնն իբր զկամակոր հարազատ գտողին չարեաց, զակամայիցն ընդ կամա-

ւորացն, զբռնացելոցն ընդ հաւանականացն, զեկամըտիցն ընդ բնաւորականացն, զանօրէնութիւնսն ընդ ապաստուածութեանն, զփոքունսն ընդ սաստկագունիցըն, զնուազունսն ընդ յոլովիցն զանճառիցն իմոց իբր զճառելեաց գիտողին, զանդըրեալ վնասուցն իբր զնկարելոց տեսողին 'ի յարձան մագնեստիս վիմի, զթեթեւագունիցն առ խտիր մտաց իբր զստուար ծանրութիւն բեռանց, զխնդիր չափոյ ծածկելոցն իբր զճշգով պահանջումն սատերն սակի 'ի բերանոյ կխտին կորիւնի չորեքդըրամեան կշռութեամբն, զանդնդականացն գործոց իբր 'ի յականջս Աստուծոյ արագ ժամանելոց։ Զայսոսիկ յաճախեա կուտեա կրկին յանձնառութեամբ, վերստին պատմեալ աստանօր մեծաւ հեծութեամբ զչէոցն իբր զեղելոց, ընծայեալ աստուծոյ զպարտութիւն վանեցեալ անձինդ. զի ընկալցիս 'ի փոխատուէն զշնորհօք թողութիւն պարտուց մեղաւորին, զոր տէրն արդաբացոյց և հրաշափառապէս հրաշակեաց, ամենապատիկ նեբրողիւ կրկնեալ զգովեստ զգջմանն քան զպարսաւանս մեղացն։

Բ. Բարդեա և գիզեա անձինդ մեղապարտի բամբասանս յոքունս զբոյսն խոհերս բազմամասնեայս, անձն իմ կշտամբեալ յոքնախթանդ բանիւ. զչարութիւնն, զանօրէնութիւնն, զվրիպութիւնն, զառ 'ի մարտին հանգիսէ փախուստ, զպարտութիւնն, զմոլեգնութիւնն, զամբարշտութիւնն, զապշութիւնն, զթմբրութիւնն, ըզքունն աբթնական, զառ 'ի յընդացսն զնիրհումն, ըզխորհուրդն օտարոտի, զբանիցն նանրութիւն, զգազրութեանն հաճութիւն, զյամենայն 'ի նմին, զփափագելն Աստուծոյ ատելեացն, զաներկիւղութիւնն, զանսաստութիւնն, զանհարթութիւնն, զթերութիւնն, ըզ-

թիւրութիւնն, զլուծութիւնն, զճշդութիւնն, զանկապ արձակումն, զծիծաղականն, զվրնջողականն, ըզ կատակերգականն, զգայթագղականն, զպատրողականն, զանդէպ քաջութիւնն, զանյարմար մարտն, զառանց օրինի արխութիւնն, զխեղդմունս հոգւոյն, զտատանողականն զերկչոտութիւնս, զբազմատեղնեան ճիւղն զբահետականս, զանպատկառ փառաքմունսն, զգժտութիւնսն, զգժդմնութիւնսն, զանդատ ատելութիւնսն, զմարմաջմունսն զիւրմբռնողականս, զփոքունցն զանկշռութիւնս, զխոստմանցն զդրժողութիւնս, զուխտից մոռացութիւնս,զնմանեացն այլակերպութիւն, զկեղծեացն քողարկութիւն, զփառամոլութեանն մորոսութիւն, զյօնիցն յաւակնութիւն, զապերատութիւնսն, զինքնասիրութիւնսն, զնախադահիցն տենչութիւն, զհատուցանելն եղեռնականացն, զնոցինսըն զանշահ աղճատանսն, զվայրապար բերմունսն, զընթացակցութիւնսն խորամանկութեան բանսարկուին, զբանին սերմնակալութիւն, զվաճառումն կենացն ընդ գնոց սատակմանն, զկորուստ աւանդիցն, զհայրենեացն ծախս, զկապարանն ձգողական, զփոկով լծոյ երնջոց անխզելի ըմբռմամբ զանօրէնութիւնս, զյարաթաթաւ տղմարնակութիւնս, զլքումն լաւացն, զընթադրութիւնս անկարծիցն, զկնի դարձին առ նոյն դարձ դաժանական, զնորոգ մտացն, զօտար խորհրդոցն, զանկայուն կամացն, զհաչման հագագին, զէութիւն շընչոյն, զեւս քան զահման կանոնացն զբութեան՝ զիշխանականին զամենասփիւռ բացարձակութիւն, և զոր չէ ճառելի և կամ գրելի և կամ պատմելի և կամ յիբեաս զիմաց բերելի։

Գ. Եւ արդ զիարդ բժշկեսցիս, անձն իմ եղկելի, 'ի

յայսքանեաց տխրաց խոցոտեալ, բարձեալ թողեալ այր մի տարագիր անողջանալի, ըստ մարգարէին. քանզի մի 'ի վերագրելոցդ բաւականալէս զօրէ սատակման, թող թէ այսքան դասք սպանողաց դժնէից դահճաց շուրջ պաշարողաց։ Մանաւանդ զի ոչ այսու և եթ նմանագրութեամբ կշռի տարացոյց տարժանեցելոյս, այլ զոր օրինակ անթիւ բազմութիւն կայտառաց կարճաց խայթողականաց՝ 'ի ստորին մասունս ծայրից ոտնոցն զօրհասական թոյնս բերելոց, և յաման մաշկեղէն արկեալ ամփոփէ զելիցն շաւիղ կապարանին շըրջափակութեամբ, ցուցանի արտաքուստ բարիոք, իսկ 'ի ներքուստ համբարք չարի և պահեստ կորստեան և կոյտ կսկծման և գործօնեայք սատակման և մշակք մահու։ Արդ այսոքիկ են ամբարեալքն քո անօրէնութեան տաժանեաց թշուառագիրան թոշակք, անձն իմ պարտական կրկին սատակման, որ կամաւորաբար ընկալար 'ի քեզ, զոր թշնամին սերմանեաց 'ի վերայ ցորենոյն՝ յագարակի աշխարհիս. ով այր անմաքուր՝ ամբարիշտ և ծոյլ, բնաւին ատեցեալ, սերողդ մտացդ ախորժմամբ զլցեալսն ամենայն անառակութեամբ, և զոր առաքեալ ցուցանէ զթիւս բանիցն սարսափելեացն կշտամբողաց, աստուստ սկսեալ մինչև 'ի կատար կանոնի այնր պայմանի, և որ համեալ են, ասէ, յամենայն իրաւանցն վերայ, եթէ որք զայսպիսին գործեն և կամ կամակից են, արժանի են մահու։ Արդ ես ինձէն զիս ինքն պարտ վարկայ կրկին հատուցման կորստեան սատակման 'ի մահ զատապարտութեան. այլ անխայեա յիս ողորմութեամբ՝ բարերար, կենդանի, հզօր, կամարար, կարող, հնարաւոր, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԽԶ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Արդ վրիպեալս ես յաւէտ ամենապատիժ, միշտ դժնեայ վայրենաբարոյ անձամբ անձին մահու կշտամբիչ, արածոզս զերամակս զազիրս վայրագասունս խոզից արօտականաց զարշութեան մեղաց նախատ վարձկանութեանց, հովիւս տածողական զհօրանս ուլուցն ամայաբնակաց 'ի վրանս հովուացն, ըստ երգոյն երգոց առխ առակին. որ ոչ իսկ ծանեայ զիս երբէք գիտել, թէ յով և յոյր պատկեր և վասն ոյր գոյացայ։

Բ: Ահա 'ի յոտս տանողականս կրողայ երկուց միակցորդ խորհրդականաց, ըստ ձեւոյ հրեշտակի կառուցար, իբր 'ի թռիչս թեւոց կրկնաբարձ բազկաց վերատանողաց յաշխարհն հայրենական հայել, ով յիմար, զիարդ քեզէն կորացար յերկիր, զատեալս միշտ հոգացեալ զկպուածս, ընդ ցիռս անապատականս համարեցար։ Իբր զճրագ բազմարերանեան 'ի յաշտանակի մարմնիդ հաստեցաւ գլխոյդ բոլորութիւն, զի և այսու 'ի յօրինակէն շնորհէ մի օտարացիս զԱստուած տեսանել, և զմնացականացն իմաստասիրել։ Բանականութեանն յարգանօք կրկին ճոխացար, զի զյաղթանակ բարեմասնութեանն որ առ քեզ եղեն՝ անարգել լեզուավ խօսեսցի։ Ձեւինդ հաստամամբ յարմարութեան

մատանցդ շառաւեղօք՝ զգործնականացն տնօրինել զտնտեսութիւն, իբր կցորդ համացեղութեամբ ամենաբաշխ աջոյն Աստուծոյ՝ Աստուած կոչեցար։ Երից հարիւրոց և տասանց վեցից յօդիւք շաղկապեցար, յարեալ 'ի քեզ ընդ նոսին 'ի նոյն և պատշաճական մասունս չափոց ազդողականաց հինգ զգայութեանց, զի մի և երեւելիդ նիւթականութիւն քումդ տեսութեան՝ մտացդ գիտման անդատ եղիցի. զի ոմանք ստուարք են և զօրաւորք, և այլք փոքունք են և պիտանիք, կէսք կարծրակերտք և ազդողականք, են և գողտրականք և պատուականագոյնք, դարձեալ կարեւորք և պատկառելիք։ Իսկ թարգմանութիւնք սոցին տեսութեան 'ի քեզ են նկարեալ իբր յարձանի անջնջականի անձն իմ եղկելի. որպէս զի և տարր ժամանակաց և շարունակ հետեւման աւուրցն առ պսակ ամին, իբր կանոնաւ իւրք սահմանեալ մասամբքդ՝ անսխալ և անայլայլելի պահեսցի։

Գ: Դարձեալ այլ օրինակ հոգեւորական, որ զսիրոյն յօդուած շաղկապէ 'ի մի առ եկեղեցի, քեւ խորհրդածի. իբր զի առանց ընաւից զուգամամանութեան կապակցել լծով հաւանականաւ զմեծն ընդ փոքուն, վնասեալ է յաստուածոյն անարատութիւն յանուն Քրիստոսի ժողովելոցն. որպէս 'ի հասումն և 'ի նուազութիւն միոյ յանդամոցս անարգացս պատուատեղցս 'ի մարմնի, կրճատեալ իմն է յօրինուած կազմութեան մարդոյդ քումդ սենեկի զգայականի, և շրջեալ է ընտանութիւն պատկերին յանարգ փոփոխութիւն։ Եւ արդ այսպիսեօք, և եւս բազմօք անզուգական հրաշակերտութեամբ եղական պատկեր Աստուծոյ՝ կշտամբեալ 'ի սպառ ոգի իմ գերի. և թէպէտ յառաջին նմանութենէն

կողոպտեալ գտար պատուիրանին յանցաւորութեամբ 'ի դրախտին կենաց, այլ աւազանին լուսազարդ շնորհիւն զհոգւոյն փչումն առեալ, և նմանութիւն ես կերպարանին. և արդ ընդէ՞ր կորուսեր զփառսն երկնաւորս, իբր նախաստեղծն երբեմն զվիճակն երկրաւոր յԱդին դարաստանի. ընդէ՞ր փակեցեր քեզէն քեզ զերկին, և զվերնլիցն դուռն աղխեցեր. ընդէ՞ր խառնեցեր ընդ ջրոյն մաքրութեան զախտ արտասուացդ տարժանութեան. ընդէ՞ր գլուացեալ զձորձ վերարկուին զարշելի գործովք զազրացուցեր. հի՞մ զեղեալ հանդերձին մեղաց պատմուճան անառակ վարուք քեզ արկեր. ընդէ՞ր զտանողացդ ոտից սրբութիւն ճանապարհաւն ժանդից ապտեղեր. ընդէ՞ր կրկնեցեր իբրաւազատին զուխտադանցութիւն հին պատուիրանին. ընդէ՞ր մերժեցար 'ի պտղոյն շնորհաց, իբր զԱդամ 'ի ծառոյն կենաց. ընդէ՞ր նենգեցեր քեզէն քո կամաւ զանստուեր յուսոյն յաբաղայութիւն. ընդէ՞ր պատկառանք անհամարձակելիք քոյին դիմացդ նպաստեցեր. ընդէ՞ր զինեցար ընդդէմ քո ներհակ, ով ընդունարան խելագարութեան. ընդէ՞ր որսացար ի ծուղակ մահու՝ թողեալ զարահետն վստահութեան. ընդէ՞ր կարթիւ պատրանաց ածար հագորդդ մարմնոյ կենդանաբարին։ Այլ վերստին յուսացեալ 'ի նա կարդա նմա ապաւինելոյս քաւիչ նորոգիչ փրկիչ կեցուցիչ և կենդանարար, ողորմած խնամող մարդասէր և անոխակալ բազմագութ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԽԷ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ զի՞նչ գոյ ասել ամաչեցելոյս յերեսաց մեծիդ ահաւորութենէ, բայց եթէ համրանալ և հող 'ի բերան եդեալ լռել 'ի սրտի, ըստ մարգարէութեանն խրատու, ահա 'ի բարւոյն կարկառեալ 'ի յոյս։ Իսկ եթէ զփականս շարժողութեան շրթանցս բացից, բռնադատեցից խօսել կամեցեալ, դարձեալ զնոյն ձայն կրկնական եղերերգութեան լալեաց բազմութեան խէթ մտացս յառաջադրէ։

Բ. Եւ արդ ողբակից մեծ մեղաւորին անօրինելոյ կամաւ առ 'ի մահ՝ զնորին զոչումն երկրորդեցից և ես ընդ նմին. մեղայ տէր մեղայ, և անօրէնութեանց իմոց ինձէն վկայեմ։ Հիւսեալ ընդ նմին զբանս յիսնեբորդի սաղմոսին, անթիւս գրեմ զպարտուցս սակ անձինս մեղաց՝ քան զհիւղ երկրի հողմահոս փոշւոյ ընդ օդս ամենայն տարածեցելոյ։

Գ. Մեղայ յերկինս և առաջի քո, ընդ անառակ որդւոյն պատկառեցելոյ հայրենի գթոյդ վերստին դարձեալ թախանձ արկանեմ. զողորմելին ձայն աղերսանաց արտօսրածին ողբովք զոչման 'ի տխուր դէմս մատուցեալ առաջի քոյ տարածանեմ, հայր գթութեանց, Աստուած բոլորից, չեմ արժանի կոչել և ոչ բնաւին առ այս անուանիլ, ոչ միայն որդի, այլ և անպիտան ապարան վարձկան։ Ընկալ զտմեալս տարագրական, պարտական մնասուց. և զցաւ քաղցոյս լլկմանց նեղոյս նուա-

դեցելոյս՝ կենաց քո հացիդ բժշկեսցես։ Լեր ընդ առաջ քո ողորմութեամբդ 'ի սկզբնաւորս ապաւինութեան. զգեցո, զթած և անոխակալ, անօրինեալս մեղապարտի զնախակապուտ հանդերձին ծածկոյթ. աւանդակորոյս ձեռացս աղտեղեալ մեղօք՝ զկնիք մատանւոյն համարձակութեան ամենառատ կամօք մատուցես. զպարշապարացս թշուառութիւն մերկութեան ոտից՝ պատապարութեամբ աւետարանական ամրակեբարկու օղիցս կօշկաց 'ի յօձին թիւնից միշտ ամրացուսցես։ Զզուարակդ պարարակի եզինդ երկնայնոյ, որ է միածին որդիդ քո օրհնեալ խակալէս մարդասիրութեամբ, կարօտելոյս բարեաց նուիրեա. որ մատուցեալ միշտ և անպակաս մնայ 'ի լրութեան, յարակայ զենեալ 'ի սպանդարանի անթիւ սեղանոց անսպառութեամբ, բոլոր յամենեսին և ընաւ յամենայնում, էութեամբ յերկինս և խոկութեամբ 'ի ստորինս, աննուազ մարդկութեամբ և անթերի Աստուածութեամբ. փըշրեալ և բաշխի 'ի մասունս անհատս, զի զհամայնն հաւաքեսցէ առ 'ի նոյն մարմին իւրում գլխոյ. քեզ փառք ընդ նմին, հայր ողորմութեան, յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԽԸ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեմութեան նորին հսկողի առ. նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԲԱՐՁՐԵԱԼ, հզօր, անսկիզբն, ահեղ, անբովանդակելի, աննիրհելի ակնդ նկատող, ծնող անքննին փառաց միածնիդ. իրաւացուսցես զիմս ողոր-

մութիւն հեղքեցելոյս ընդունելութեան առ երկնայինս և առ երկրաւորս։ Տօնեա զկեալս կորուսելոյս վերնականացն պարկեշտութեամբ, աւետարանեա բանիւդ օրհնութեան զկենդանութիւն իմ մահացելոյս, զբարեբաստութիւն կամացդ յայտնեա զովեալ բոլորից զօրից եղելոց, ստացիր անուն քեզ անճառ և ինձ թշուառիս նորոգ փրկութիւն, կորուսցես զգիր մուրհակի մեղուցելոյս ամբաստանութեան, զվճիռ հոգւոյս մահու ջնջեսցես կայլակօք արեան որդւոյդ սիրելւոյ, վստահութիւն փրկութեան բարեաց արեամբ Քրիստոսի քո նկարեսցես, ցոյց զաքանչելիս քո բարեգթութեանդ 'ի ճաշ հարսանեաց քում հարազատի։ Մի փակեսցես զիմելոյս առ քեզ դառնադառն սրահի կենացդ յարկի, մի տրոհեսցես 'ի բազմականացդ և 'ի բարեացդ քո զրկեսցես, մի պահեսցես 'ի գանձարանիդ զնիւթեալ իմ պարտուցս անօրէնութիւն, մի կնքեսցես 'ի քսակ բարեացդ զզազրութեանց իմոց պարշութիւն, մի երկարս ինձ զվէր մեղացս 'ի յախտալից մարմնիս ծածկեսցես, մի զփտութիւն նեխութեան ցաւոցս ինձ տնկակից մահու մնացուսցես, այլ բարձ բանիւ քոյդ ողորմութեան զժանտութիւնն ապականարար, որպէս զի զատեալ 'ի հիւծմանց ախտից՝ առողջութեանն պատրաստեսցայց. հնարաւորեա, գթութեանցդ հայր, մեծ խոցուածոյս զօրեղ սպեղանիս, կարեւոր կոծանմանս՝ բարի այցելութիւնս։ Զի քո եմ, տէր ոգեսէր, թէ և առ մի նուազ բիւրս մեղիցեմ, բայց ոչ զրեցայց համայն մեղուցեալ, տուիչ կենաց իմոց բարերար, 'ի շնորհ պարգեւաց կենաց քոց ապաւինեալ. զի ճանաչելդ զքեզ բովանդակ արդարութիւն է, և գիտել զզօրութիւնդ քո՝ արմատ անմահութեան, որպէս և կանխաւ իսկ գրեաց

իմաստունն. և դարձեալ՝ տիրելդ քո, ասէ, ամենեցուն, խնայել տայ քեզ յամենայն. և դարձեալ, մօտ է քեզ յորժամ և կամիս կարող գտանել։

Բ. Այս սոդոմնի յուսոյ աղերսանք իմոյս առեալ տիպ. քանզի ոչ այլ ոք բազմամեղ որ քան զնա ինձ զուգաշաւիղ. երբեմն որդի, ապա առելի. երբեմն միջնորդ խաղաղութեան Աստուծոյ ժողովրդեանն, և յետոյ խորոց որոշման բազում խռովութեան. երբեմն օրէնք կենաց կացեալ, և յետոյ մուրհակ մահու հաստատեալ. զերկնաւորին պաշտօն ընդունեալ, և զօտարին անուն ծանուցեալ։ Անպատճառ օգտող, անկարօտ զրկող, անսովելի զող, զրգեալ ապանջող, փափկացեալ փախստական, սեղանանենգ սարտուցեալ, անպատասխանի մնասապարտ, քաղցրանոյց հայհոյիչ, զաւակ հայրատեաց, կտակարանացն մատնիչ, Մովսէսի չարախօս, մոռացող երախտեացն, իմաստուն սխալական, ամենագէտ յանցաւոր, ամօթապարտ զըղջացեալ, տարակուսեալ աշխատող, աղաչաւոր կըռապաշտեալ, յամրային դարձաւոր, կաղակարծ ընկալեալ, կասկածաւոր հաշտութիւն, յապայս յիշատակ, յերկբայս փրկութիւն, չաւատալի գիտ, 'ի մամէ մընացուած, խարդաւանեալ գերի, կիսակատուր պըծեալ, կամաւոր անձնամատն, տմարդի յղփացեալ, բազմավըրէպ հանճարեղ։ Ի յընթացս բանից երկեակ որոշմանց՝ ամենայն ուրեք բանս արկեալ ողբոց և ձայնաց, մեծ պարսաւ և փոքր գովեստ՝ իբր 'ի վերայ ինքնագրաւ կորստականի, երգիծանութիւն խառնեալ ընդ աշխար. բան նորա թելադիր բարդաւաճութեան ամենայն հասակի, և խոտորումն նորին 'ի շըթունս բնաւից թառանչ թախծութեան ողորմելիս իմն աղեաւ։

Գ. Զարմանամ, վհատիմ տարակուսեալ ապշութեամբ. զի թէ նա այնքան զթեաց, ինձ զինչ պատահեսցէ. զիա՞րդ անկաւ ամբարձեալն, զիա՞րդ սասանեցաւ հաստատեալն, զիա՞րդ կործանեցաւ կառուցեալն, իբր օտարացաւ ծանուցեալն, զիա՞րդ զակատեցաւ զաւակն ընտրութեան, զիա՞րդ սրացաւ մերձաւորն, զիա՞րդ աղօտացաւ փայլեցեալն, զիա՞րդ պատանդեցաւ ազատեալն, զիա՞րդ անօրինեցաւ ուսուցիչն, զիա՞րդ նուաղեցաւ հռչակեալն, զիա՞րդ անարգեցաւ փառաւորն, զիա՞րդ փոքրկացաւ մեծատունն, զիա՞րդ ամբարշտեցաւ բարեպաշտն, զիա՞րդ ամբարհաճեցաւ ընտրողն, զիա՞րդ ունայնացաւ պատարունն, զիա՞րդ կորեաց զուխան որ ընդ բարձրելոյն։ Պատկառեմ ասել, թէ և ընդ սանդարամետականին կալեցաւ. զի՞ կայր նորա և կռոց, ուստի՞ սէրն ընդ պատկերաց, վասն էր կամքն ընդ խորանաց. զիա՞րդ ոչ յիշեցաւ յանդիմանութիւնն Սամուէլի առ Սաւուղ եղեալ, հմայք, ասէ, մեղք են, և ցաւս և աշխատութիւն ածէ թերափ 'ի վերայ. զիա՞րդ ոչ հայրենի յանդիմանութիւնն, կուռք, ասէ, հեթանոսաց դեւք և անշունչք են, և նման նոցա լիցին պաշտօնեայք նոցա։ Տէր միայն ածէր զնոսա, Մովսէս նախագրեալ յառաջաձայն ձաղանօք սաստիկս իմն ամբաստանէ, ոչ էր ընդ նոսա ասէ Աստուածս օտարոտիս, զոր ոչ ճանաչէին հարք նոցա։ Ո՞ւր է մահամատոյց այլազնեայ արձանն Փաղովրայ, ո՞ւր ագեղն և անպանծալին սիդոնացւոց իգական ամենանգով ձուլածոյն, ո՞ւր կանացի կերպին անզրելին խայտառակութիւն զագիր տեսակին, որով ամօթոյ մարգարէքն զանասնօրէն դիմեցուսն անխտրաբար յանուն չարութեան անժուժկալ դիւին անաստուածաբար ձօնեալ

մոլէին։ Տարաւ զէութիւն բարերաստութեանն՝ որ ըզնախնին որսայ 'ի կորուստ, յաղթեաց մեծութիւնն իմաստիցն առաւելութեան, գերեաց գոռոզութիւնն, յիմարեցոյց փափկութիւնն, վանեաց արծաթն ծառանցուցիչ, յոգի զատեցաւ զայրն տոնելի հին զէնն կործանողին, 'ի գրկացն Աստուծոյ հանեալ՝ 'ի յոտս ընտամբակին զթեցոյց, մեռոյց մեղկութիւնն, թմբրեցոյց ծուլութիւնն, արբեցոյց շուայտութիւնն։ Ով դիւրապատիր մարմին երկրածին, որո՛վք ձայնարկութեամբք զքեզ աւաղեցից. քանզի ոչ տիրապէս առ նա հանդիպի ընդդիմաբանութիւնս, այլ ամենից սխալողաց՝ կամաւ վրիպելոց. վասն զի նուաւ է իմանալ, թէ անիրաւ է պարծել յիմաստս մարմնոյ, եթէ ոչ աստուծով զատեալ ընտրեսցի. որ զի թէ առ այս պայմանի յիմար ոք իցէ, և 'ի հաստիչն կամս յուսասցի, ոչ ևս 'ի նորայոց անտի ինչ կրեսցէ։

Դ. Այլ քանզի սաստիկս և քստմնելիս ունի Սողոմոն զզարձին իւրոյ յիշատակարան ինքնապարսաւ կշտամբութեամբ, իբր մեռեալ իսկապէս համայն աշխարհիս անձնասիրութեան. զոր եթէ զխսկն ոք նկատեսցէ, ունայնութեամբքն է իմանալի. այլ և 'ի մատեանս քահանայիցն և 'ի գիրս Աքիայ սիլոնացւոյ, յորում զփոյթն իւրում ընթացիցն արտասուելիս իմն յեղանակէ. զուր ջան, անօգուտ վաստակ, անմիտ հետեւումն, անշահ արշաւանք, անկայուն երկք, օտարին իմաստք, ոչնչից հոլովք, բամբասելի բերք, անյարմար վարկածք, սնոտի սերմանիք, աւազափուլ շինուածք, ապականացու ստացուածք, քամահանաց տաժանմունք, ինքնամարտ կռիւ, ընդ ոգւոյ իւրում զատ, ընդունայնաթող քիրտն, մնասակար փափաք, կորստա-

կան շաւիղ, վրիպակ ճանապարհ, կործանական կըրթութիւնք, մոլորապատիր վարժութիւնք, հանպապասխալ տեսութիւն, ակնայայրատ պչրութիւն, պտնկակերտ կերպարան, ախտաբորբոք նիւթ, դժնէատեսիլ գոյն, յոքնատխուր գեղ, յոլովամեղձ ծուխ, շոգի ցնդելի վաճառ մերձ 'ի յառ, տաղաւար քակտելի, ընդ վայր աղաղակ, անպատճառաւոր ծաղր, արհամարհելի ասպարէզ, անձնավաճառ գիր, սատակչական ելք, անաստուած մտածմունք, ստայօղ ճառ, զայրացուցանող գըրոյցք, եպերանաց խծբիծ, խեղագարութեան խնդիր, ամօթանաց ցոյցք, խայտառականաց յայտնութիւնք, առակ ապառնեացն, ապաշաւանաց գործ, ըմպահկանաց պատմութիւն, հեղգացելոց օրինակ, խոլխորատ ծածուկ, որս խաւարային, մահագուշակ վիհ, անյատակելի անդունդք, ուղեկցութիւն սպանողաց, յիմարութեան բարբաջմունք, դարանակալաց վայր, խարխուլ յարկ, շինուած սասանեալ, կամուրջ խախտեցեալ, երեւոյթ փախչելի, խաբող շողքորթ, անպայմանիչ, ընդդէմ բարձրելոյն հակառակութիւն։ Զայս ամենայն մասունս բանից խոստովանական կանոնադրութիւն, 'ի սիրտս բնաւից նախասերմանեաց ժողովողս կանոնադիր դարձելոց զզջման. որպէս զի մի պարծեսցի ոք 'ի մարդկանէ բամբասաւորօք զինուորեալ նետիւք՝ զանձն և զընկերն խոցոտելով. քանզի կռապարիշտ է քողով ծածկեալն, որ զկերպարանսն միայն ունի, և զոչ ախորժելիս ստեղծչին կատարէ։

Ե. Եւ արդ նա՝ որ ոչ այնքան մեղաւ որքան զղջացաւ, մի 'ի սպառ պախարակեսցի. այլ յիշեսցի այրն այն 'ի բարի, իբրեւ զհիմն յուսադրութեան 'ի տէրու-

նի ոտոն զիմելոց, յորժամ հոգւովն էջ յայցելութիւն աստուածութեամբն անբաժանելեաւ՝ կենագործել զանդ խոստովանեալսն. զոր մեռեալքն ահա կենդանեացս անտարակոյս բերին աւետիս։ Ընդ որում մաղթեալ մի պարտաւորի՝ իմաստութեանն ոչ ժամանելոյ, 'ի մե-ղանացն մասն կարգեալ, բարերանեալ մեծիդ պաղատիմ. լից զնուազդ իմ բանագրութիւն 'ի յերջանկին հանճարեղութիւն. Նուիրեսցին ներկայիս հայցմունք 'ի բարգաւաճին յարգաւորութիւն՝ 'ի գերաշխարան արքային աղերս. այցելութիւն խնդրոց զիցի քո ընտրեցեալ վեհ արքայորդւոյն, զոր միածնիդ օրինակեցեր։ Յարեանն կցորդութենէ զքո փառակիցդ ճաշակեցաք. տուր փրկութիւն քոյոյ ծառային, ամենահընար, զօրեղ, ահաւոր, 'ի ստեղծողիդ փառս աճեցուցեալ զանքաւելի մեղացն ջնջումն։ Յիշատակաւ խորհրդոց բարեաց, ընդ ողորմեալսն նորոգեսցես. որ ամենահամ ախորժաճաշակ բազմապաճոյճ առակագրութեամբ զաստուածութիւնդ քո քարոզեալ 'ի մատեան լուսագարդ կտակի, եկեղեցւոյ ընծայեաց հետս բարութեան՝ խոստովանութեամբ մատչել առ քեզ, հայր։ Քանզի ոչ հեռի յողորմութենէ առ այս ցոյց բանի է իմանալի, թէ անյուսութեանն կաթուած չէր անկեալ 'ի յեւանդն սրտին բղձից, որ զձեռ զղջմանն փոքր ինչ կասեաց։

Զ. Արդ 'ի յուշ բերեալ զոր 'ի քեզ անճառելի բարեմանութիւնք, զգթութիւն քո ողջունեսցես. որով զկոշկոճեալն 'ի բազում զարուց՝ բամբասանաց քարաձգութեամբ, երանութեան վերարժանացո. որ յոքնահոսան արտասուաց ելիւք զմէջ յատակի յարկին հեղեղեալ ապարանիցն իւր խրախճանութեան՝ սատա-

կակսկիծն ապաշաւանօք, հօրն կրիցն գերազանցեաց ողորմելի ոգւոյն հեծութեամբ. զոր 'ի յաչաց բանիդ քո արտօսր՝ առ որ մերովս 'ի յիւրն ախտակրեաց, երկայնամիտդ ներողութեամբ միացուցեալ խառնեսցես, գթած. և զանյարմարն առ նա կարծեցեալ ըդսադմոսին բարերանութիւն, 'ի փառս էակցի որդւոյդ կնքելով նովաւ կեցուսցես զնա քաղցրութեամբ ընդ աղքատս ժողովրդոց։ Զայս պաւետիկոս ումն բարեշնորհ արգահատէր ընդ Սողոմոնի, ամենայնիւ վարձըս վարկուցեալ համակցորդ զուգաձայնութեամբ՝ իբր կենդանեօք նովաւ ընդ նմին վասն նորին աղերսել առ քեզ, զոր յաւելուած կարգիդ տնտեսէ։ Քանզի և օստացւոյն 'ի նմանէ ստեղծեալն բազմահրաշաւորն մարգարէաճառն պատմագրութիւն Աստուածութեանն արդարացուցիչ՝ զՍողոմոն ողորմեալ կարգէ. որ զի անպարսաւ է աղօթել, քան չարաբանելն վասն նորին։

Է. Զոր և ես մաղթեմ մեծ վստահութեամբ՝ նմանակից այսր հեծութեան՝ և զիմս ընդ նմին ընծայել զոչումն. զի թէ կորուսցես զմեզ դատեալ ըստ գործոց, ոչ պակասին փառք քո, զի իրաւամբք քո ճանաչիս. իսկ եթէ զտցես, այնքան բարձրանաս, որքան մեծութեանդ քում վայել է. քանզի յաւէտ օրհնաբանելի ես դու երկրորդաւս՝ ողորմածութեամբ, քան նախահրաման սաստկութեամբն։ Դարձիր, տէր՝ դարձիր քաղցրութեամբ 'ի խնամս գթութեան ձրի և ամենառատ պարգեւօք սիրոյ մխիթարել յաւէտ զտրտմեալքս համաշաւիղ տագնապաւ տապոյ տոչորման անբժշկականի։ Ձեռն եղեալ փրկութեան նորոգեսցես վերստին, քաւեալ և պատսպարեալ 'ի մեղսակործանս խորտակմանէ։ Եւ քեզ միայնոյ սկզբանդ և անսկզբանդ, ընդ

սկզբանց և սկզբնաւորիդ սկզբանց՝ սուրբ Երրորդութեանդ և միում աստուածութեանդ փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԽԹ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ե՛ւ արդ մի՛ տիրեսցեն անօրէնութիւնք քում պատկերիս կայսերականի արքայութեանդ վերնում, Աստուած բոլորից լուսոյ. մի՛ կապտեսցէ զառողն ապստամբ զգալրդ փչմանդ շնորհի 'ի քո ստեղծեալս կերպէ. մի թագաւորեսցէ մեղքն խափանեալ՝ մարմնոյս մահացուի առ 'ի զրաւել զիս 'ի նոյն: Չիք իմ թագաւոր առ իշխել շնչոյս՝ բաց 'ի քէն, Քրիստոս, որ անբռնադատ հնազանդեցուցանես լծոյն քաղցրութեան, որ բառնաս զկարիս մեղաց ամենակարդ բանիւ, որ արեամբդ քո ստացար և մարմնովդ կերակրեցեր. որ կարգեալ սահմանեցեր ուխտ կենաց անփոխադրելի, որ յոգի քո կնքեալ կցորդ քեզ գրելով, հօր քում մատուցեր ժառանգակցապէս. որ յանուն զենման միշտ յիշատակաւ քո չարչարանաց առ նոյն բաբերար աղօթել համարձակեցեր, ստեղծիչ ամենից և կեանք: Դու ես Աստուած ամենայն հոգւոց, որ մեծացուցեր զայս տուրս շնորհաց քան զամենայն գործոց քո հրաշս. ոչ զերկինս իւրովքն զարդուք և հրեշտակացն պայծառութեամբք, ոչ զերկիրս և զմարդկութիւնս և որ առ սոսա են զարմանութիւնք, ոչ զահ-

ման լայնութեան ծովու և որ 'ի նմա են եղելութիւնք, ոչ զանդունդս աղխիւքն հանդերձ և որ 'ի նմա են անբաւութիւնք, ոչ բարձրացար յօրինմամբ այսքանեօք վեհիւք՝ որչափ առ իմս կարեկցութիւն, յասելն քո սուրբ մարգարէին՝ քաղցրութեանց յուսոյ բարութիւն, ո՞վ է Աստուած իբրեւ զիս կարող թողուլ միշտ զմեղս և ջնջել զանօրէնութիւնս: Ահա արդ խնկեալ են բանք քո, ողորմած, և խոստովանեալ բարերարութիւնք, փառաւորեալ խորք խորհրդոցդ, և երկրպագեալ զեղմունք շնորհացդ:

Բ. Արդարեւ ոչ ոք բաւէ յէիցս թարգմանել խօսիւք նիւթական լեզուի 'ի մասանց այտի քումդ գթութեանց զոր առ իս ցուցեր, յօրինիչ. քանզի և մեծ իսկ է զօրութիւն՝ զհնացեալն անդրէն նորոգել բստ առաջնումն պայծառութեան, քան յանգոյից ստեղծագործել: Եւ զի ոչ է ոք տկարութիւն, որ զօրութիւնդ ես ամենայնի, առ որ բան քո միայն ազդեալ՝ զլրութիւն գործոցն զլխաւորէ, ահա յարիցես փառաւոր լինել, բարեգործ, 'ի ստացուածս այս կրկին անյուսալի փրկութեանս. զի իբրաւամբք ուխտի բարձրացի՝ հաստատուն եղեալ մեծապէս օրհնաբան աւետեաց քո ձայն 'ի քաւելոյդ շնորհ ծանուցեալ, ողորմութեան լուսովդ ուղերձեալ, քան 'ի ճանապարհ ստեղծանելոյն: Զի առ մինն արարիչ միայն ճանաչիս, իսկ առ միւսոյն՝ առաջնով կոչմամբն և երախտաւոր. ընդ կերպացուցանելոյն և քաւիչ, ընդ նորոգելոյն՝ և բարերար, ընդ հաստելոյն և ողորմած, ընդ կազմելոյն և հնարաւոր, ընդ յօրինելոյն և հեզ, ընդ նկարելոյն ամենազօր, ընդ առաջնորդելոյն և լոյս, ընդ տածելոյն հովիւ, ընդ դարմանելոյն խնամիչ, ընդ ողջ պահելոյն բժիշկ, ընդ

ձեռնկալութեան զօրաւոր, ընդ անպարտութեանն թագաւոր, ընդ արարչութեանն քաղցր, ընդ ամենատուր պարգեւացն առատ, ընդ միշտ անսալոյն ներող, ընդ ոչ բարկանալոյն անոխակալ, ընդ կարեացս վշտակցելոյ ծածկագէտ, ընդ յանձանձելոյ գըթոցն ապաւէն, ընդ գերունակ գործոյն Աստուած, ընդ անսպառ բարութեանն՝ օրհնեալ յամենայնի։

Գ. Արդ որպէս ստեղծեր մինչ ոչն իսկ էի, և ծանուցար ինձ գոյացուցիչ, և այժմ զհոգի մաղթողիս մարմնոյս տաղաւարաւ յարդարեա անդրէն վերստին յանարատութիւն մաքուր սրբութեան նախնի լինելութեանն. զի բազմացի առաւել աճեցումն եղեւ յաճախ տուչութիւն անսահմանելի քոյդ սքանչելեաց նորոգ ներկայիս, քան զանցելոց հնոյն ստուերականաց։ Եւ ընդ ճառելոյս զթիւս մեղացս՝ որքան մտացս թեւս ընթանայ զանբերելին յիշատակել, արդարացայց յանուն քո հզօր. և 'ի պատմելս ինձէն զանձին իմոյ բիծ, և դու թողցես զամբարշտութիւն բազում մեղանաց խոստովանելոյս, հզօր, ծածկատես, ամենափրկիչ. զի մի ծայրագոյն լրութեամբ աւետեացս, դարձեալ նախնումն կարօտացայց՝ երանելով սաղմոսին զշնորհօք փրկեալսն մկրտութեամբն. և փշովք մեղաց յոգի խոցոտեալ, ձեռն քո մխեսցի յիս առաւելապէս այժմէն վերստին, ծանրս առնելով զբեռն պարտեացս քան ըզ քաղցրութիւն պարգեւացդ, այլ ազատեա զիս օրհնաբանեալ հոգւովդ սրբով, աղաչեմ զքեզ՝ տէր ամենայնի, յօրինաց մեղացն և մահու։ Քաւ լիցի, թէ անկցի ընդ տկարութեամբ սահմանաւ ճշմարտութեանդ ծագումն իբրեւ զգրոյն օրինակ. քանզի ուր քաւութիւն է թագաւորեալ՝ վտարեալ են մեղք, և 'ի խրախոյս

կենդանի բանիդ՝ ոչ է յուսահատութիւն, և ամբարձեալ քոյոյդ շնորհաց՝ հալածեալ են պարտիքն, և մերձ գոլով ձեռինդ Աստուծոյ՝ ոչ գոյ անհնարութիւն, այլ ամենեւին լուսաւորութիւն, բովանդակապէս զօրութիւն, անպարտելի կարողութիւն։ Քո՛ է փրկութիւն, կենդանութիւն, նորոգութիւն, ողորմութիւն, միանգամայն և քաղցրութիւն, արքայութիւն, անեղծութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ Ծ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Այլ արդ, քանզի որպէս ոչ է առանց Քրիստոսի Աստուծոյ ողւոց փրկութիւն, և ոչ առանց տեսման աչաց՝ առ լոյս զուարճութիւն, և կամ առանց արուսեկին նշուլից արեւու երբէք քաղցրութիւն, այսպէս և ոչ առանց խոստովանութեան ծածկութից և ստգտանաց անձին՝ քաւութիւն։ Զի զինչ օգուտ քեզ է մաքրութիւնդ, եթէ ընդ փարիսեցւոյն դատեսցի, և կամ զինչ վնասեսցեն զիս պարտիքս, եթէ ընդ մաքսաւորին գովեսցայց, և կամ ուր աճի պարսաւեալ մարգարէն Յովել՝ երիցս կրկնելով զանձինն եղկութիւն, և կամ զի՞ զուգէ սրբոյն դատաստան առ 'ի յիշատակ աւուրն մեծի, և կամ իբր արդեօք անմաքուր իմասցի շրթամբք Եսայի՝ հեռին 'ի գործոց տանն Իսրայէլի, և զիարդ Աստուած պարտաւոր պաշտի ադամեան մարմնովն՝ իմոյս կարեկցեալ յանցաւորապէս

առ հայր աղօթել, և կամ յորս Թարգմանի առած ա-
ռակին, թէ սիրտ իմաստնոյն 'ի տան սգոյ, և սիրտ
անմտին 'ի տան ուրախութեան։ Զի որ զսխալեալն Ա-
դամայ անձին խրում ոչ գրեսցէ, և զմեղս ամենից
ինքեան ոչ համարեսցի, իբր երջանիկն աբբայից ըղ
հարցն, կորոյս զիւրն արդարութիւն՝ որպէս անախ-
տակիր գոյ բնութեանս. և ոչ բերկրի սիրտ առ զուար-
թութիւն երեսաց աւետեօք յուսոյն, ըստ առացելոյն,
եթէ ոչ յառաքելոյն Քրիստոսի ուսեալ՝ ամենայնիւ
ահա ըստ աստուծոյ տրտմեցի։

Բ. Արդ ըղձալի է ինձ յաւէտ աստանօր խրատն հին՝
նորոգ ընկալեալ՝ հոգեւոր հանճարեղին, զոր տէրն իսկ
երկրորդեաց, երթալ նստել ոչ յառաջին բարձին հր-
պարտից ընդ ամբարշտացն նանրախորհուրդ ժողովե-
լոց, ուստի Դաւիթ և Երեմիա ուխտիւ կանոնի սահ-
ման հաստատեալ հրաժարեցուցին, այլ ընդ զղջացեալսն
սրտիւ պատկառեալսն մեղօք՝ և 'ի դատաստանաց մե-
ծին պակուցեալ ահիւ հատուցմանն, յետոցն հաւա-
սարեալ աստէն 'ի յերկրի կամաւ խոնարհութեան, ուս-
տի բարձրեալն Աստուած պարարեալ բերկրի. որով
ընդ նախադասեալսն 'ի բազմականսն երանութեան
համարձակեցայց, թէ ես և թէ նա հետեւեալ սովիմբ։
Առ որ զերծեալ 'ի բամբասանաց բանի մարգարէին,
որ 'ի վէսս ոմանս ակնարկի. մի՛ յիս, ասէ, մերձենար.
մաքուր եմ, և ո՛վ զիս տեսանիցէ։ Այլ զանկշիռն խո-
նարհութիւն երջանկին Դաւթի ինձ նպաստ առեալ
ասել ընդ նմին, ես իբրեւ զանասուն համարեցայ հեր-
քեալ 'ի զգայութենէ, և հասին չարիք ինձ շուրջանա-
կի. և նեխեցան և փտեցան վէրք իմ 'ի յանզգամիս
անբժշկութիւն, և զայլոց ոմանց ընտրելոց 'ի յասա-

րեստանի՝ զկամաւորն կշտամբութիւն մեղապարտու-
թեան անձանցն անարատից. ընդ որս և զեզրի մեծի
քահանայի զասելն՝ ես ինձէն առեալ բարբառիմ, թէ
և ոչ զերեսս բաւական իցեմ համբառնալ 'ի վեր առ
քեզ Աստուած։

Գ. Արդ ես ճշգրիտ պատկեր ամենայն երկրի՝ զիմս
խառնեալ ընդ նոցին պարտիս, և 'ի նոցայոցն զառ իս
դառնութիւն կրկին առաւելեալ, նոքօք հեծեծեցից,
թէպէտ և չէ ինչ պիտոյ զարշութեան գունոյ՝ դարձ-
եալ տգեղութիւն։ Ահա արդ մեղայ, զի անմտութեամբ
գործեցի զոչ հաճոյսն քո բազմօք սխալեալ յանցաւո-
րութեամբք. նայեա յիս, գթած, որպէս երբեմն յու-
րացութեանն ըմբռնեալ Պետրոս, զի յոյժ ունայնացայ։
Լուսաւորեա ինձ զողորմութեանդ քո ճառագայթ, ամե-
նեւին բարերարութիւն. զի ընկալեալ զօրհնութիւն քո,
տէր, արդարացայց կեցից և մաքուր եղէց յանստեղ-
ծիցըն քո խմոց ըկողայ։ Զունիմ համարձակութիւն
զմեղապարտ ձեռինս հաստատուած առ քեզ տարածանել,
մինչեւ մատուցես զօրհնեալդ քո զաւ 'ի նորոգութիւն
դատապարտելոյս։ Արդ յաղթեա վերստին խմուս յա-
մառութեան քոյին հեզութեամբդ առ իս ժամանեալ
մարդասիրապէս. և զամենայն յամենայնի ամենայնիւ
քո կարողութեամբդ՝ զառաջին չարիսն միջնովքն և
վերջնականօքն թո՛ղ ինձ, հնարաւոր անհասից Քրիս-
տոս թագաւոր լուսոյն արդարոց։

Դ. Զեմ արժանի յիշել զանուն քո օրհնեալ, զի վը-
նասակար եմ բարեգործիդ մահու հարուածոց առ կը-
նիքն, առ շնորհն, առ փչումն, առ պարգեւն, առ ա-
ւանդն, առ ձիրն, առ անունն, առ որդէգրութիւնն,
առ պատիւն արքայական, առ պատկերն, առ դրոշմն,

առ օծումն, առ ճոխութիւնն, առ համարձակութիւնն, առ ընտանութիւնն, առ կեանսն, առ լոյսն, առ երանութիւնն, առ յոյսն, առ փառսն, առ անխոնարհելի բարձրութիւնն, առ պսակն անկապտելի, առ խոստմունսն ծածկելոցն, որ քեւ տէր Քրիստոս, բազմօք աւետարանեցաւ 'ինձ յամառելոյս իժիս և քարբիս՝ ունկնախից և լսելափակ անլուր ականջացս. որ միշտ յառաւելութեան քումդ բարութեան յոբնապատիկ յաւէտ քան զսոյն չարիքն իմ յաճախեալ, 'ի սպառ կործանեցին, մերժեալ 'ի կենաց ընդ մահ կապեցին, ծառայ կարգեալ ապականութեան։ Եւ արդ դու միայն իրաւակշիռ և ճշմարտադատ բարերար՝ օրհնեալդ 'ի գթութեան, մեղայ քեզ անօրինեցայ անիրաւեցայ. վասն որոյ և եղծայ զեղծայ յանցեայ ամբարշտեցայ. և ոչ լուայ խոստովանեալ և երկրպագեալ գովեալ քո բանիդ, որ դու իսկ երեւեցար անճառելեաւ քո սիրովդ, զոր գրելն իսկ մեծ է, և նշանակելն սարսափելի։ Քեզ արդարութիւն և փառս և մշտնջենաւոր գովութիւն, և ինձ պատկառեցելոյս 'ի քէն, խնամակալ, քաւութիւն և ողորմութիւն և բժշկութիւն, օգնութիւն և պահպանութիւն սրտի և ոգւոյն. բարերանեալդ յամենայնի յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԾԲ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ առ երկրածին ոք պաղատեցայ այրս մահացու ամենապատիր, եթէ ընդունայն է

աղաղակելն. առ մահկանացու բանական, եթէ սուտ իցէ փրկութիւնն առ յուսոյն վստահութիւն. առ մարդ ոք եղծական, եթէ ընդ տկարութեան բանին և նաբիր է զօրութիւնն. առ իշխանս երկրաւոր զահից, եթէ անցաւոր է ընդ ինքեանս և իւրեանցն բարութիւն. առ եղբայր ոք հարազատ, եթէ կարօտ է կամելոյն առ անձինն անդորրութիւն. առ հայրն իմ երկրաւոր, եթէ պակասեալ են խնամականքն ընդ աւուրց նուազութեանն. առ մայրն իմ որ երկնեաց, եթէ կասեցան գթութիւնքն ընդ նահանջել կենդանութեանն. առ թագաւորութիւնս աշխարհի արդեօք, որք զմահացուցանելն միշտ արուեստաւորեն քան զկենդանագործելն. այլ առ քեզ բարերար Աստուած օրհնեալ 'ի բարձունս, որ կենդանի ես և զկենդանութիւն տաս ամենայնի, որ և յետ վախճանին զօրես անեղծապէս նորոգել։

Բ։ Որ եթէ փախնումք 'ի քէն, դու զկնի ընթանաս. եթէ տկարանամք, զօրացուցանես. եթէ վրիպիմք, շաւիղ զիւրութեան ուղղես. եթէ պատկառիմք, քաջալերես. եթէ ախտանամք յանձն և 'ի մարմին, բժշկես. եթէ զարշանամք մեղօք, մաքրես. եթէ սառեմք, քո ճշմարտութեամբդ արդարացուցանես. եթէ յանդունդս ներքինս սուզեալ գլորիցիմք, յերկինս ցուցանես. եթէ 'ի կամաց մերոց ոչ դառնամք, դու դարձուցանես. եթէ մեղանչեմք, ողբաս. եթէ արդարանամք, ժպտիս. եթէ օտարանամք, սգաս. եթէ մերձենամք, տօնես. եթէ տամք, ընդունիս. եթէ յամրանամք, երկայնամբտես. եթէ մեք ժխտեմք, դու առատապէս շնորհեալ ընդձեռես. եթէ լքանիմք, տրտմիս. եթէ արիանամք, խնդաս։

Գ. Որպէս հարիւրորդ երկրորդ սաղմոսն օրհնաբան հրաշաւորական զվհատելոյս զսիրտ սփոփէ, և մեծ յոյս

կենաց աւետարանէ առ փրկութեանն հանդէս. որ յաղթականն է դիւաց և տարակոյս բանսարկուին. որ իբր զխաչին տէրունի նշան բարեբաղդ պանծալի ըսքանչելափառ, անխոնարհելի բարձրութեամբ լուսոյ և անպարտելի վերնոյն զօրութեամբ կանգնեալ է ախոյեան անվանական և անշարժական ամենայնիւ յաւիտենական ընդդէմ անբարի բարուց բռնութեանն Բելիարայ, որ ունի յինքեան զանձս հոգեւոր օգտից գիտողաց մտաց ընծայեալս զպարտումն մահու և զլուծումն մեղաց, և յոյսս կրկինս յերկուս յաւիտեանս, և զնորոգումն խոստման անեղծութեան արդարոցն, կանոնս բարեհրաւէրս և կենդանատուըս գրեալս հոգւովն Աստուծոյ. որպէս ամենայն իսկ երգ սաղմոսացն մաքուր սրտից է տեսանելի կտակ կենաց մարդկան նըկարեալ։

Դ. Զի եթէ 'ի նախնումն տկար կերպարանն զայս աւետիս և վստահութիւն ընդգոգեալ ունէր՝ կործանման մահու նախաժամման մեծ աւետագիր և կեանս երկնակրօնս վերնակեցացս միշտ անճառելիս, և այն՝ ջնջական գիրն և յեղանակաւոր օրինակն, և պաշտօնն դատապարտիչ վհատութեան յանցաւորացն, և խափանելի սակն երկրային, և տկար հաշտարարութիւն միջնորդացն, և թերութիւն բանից մաղթողացն։ Որ զի թէ Մանասէի փրկութիւնն խոստովանելի է անդուստ վկայեալ յետ այնքանեաց մեղանաց անբժշկականաց, որ արեամբն արդարոց ելից զնուիրեալն մեծի թագաւորին հրաշանուն քաղաք հայրենի, ըստ մարգարէագիր անսուտ պատմութեանն. որ և զմեծն իսկ տեսանողաց բազմերախտս ձեռնկալութեան խնամողօրէնն պաշտպանութեան նախնակերտ յարկին տեսչու-

թեան, մանկավարժ ինքեան և նախնի, մեքենայիւ մահու սղոցեալ, 'ի յերկուս մասունս խզեալ դժնդակ տանջանօք մաշեաց, իբր խորհրդով ապստամբութեան ըզյուսոյն փրկանակ կորեալ։ Առ որով զչար յաւելուածն մոլեգնական՝ զքրէական վերնամարտութիւնն 'ի բարձրեալն յանդգնութիւն. քանզի ոչ պատկառեաց երբէք զստեղծողին պատիւ և զանուն յիւրաբնակ խորանէն մերժել. հալածեալ զԱստուծոյ հոգին, Բելիարայ զանձըն դաւանեաց։ Քանզի զնոյն տաճար տէրական խընկարկութեան հաստողին սահման՝ հռչակաւորն երկրի տեսարան՝ զսարսափելին ազանց սրբարան, ուր տեսիլք հրեշտակականք և աստուածային հրամանք յաղթողականք լուսաւորապէս յայտնութեամբ ազդեալ երեւէին, զայն վայր երկնանման ահաւոր սքանչելատես՝ Քեւանայ ումեմն քառագիմակի նախանձարկու պատկերի աւերածոյն անապատի պաշտօնեատեղ զարշելի և զիւաճեննէր զոհարան պատրաստեալ կազմեաց։ Զրկեալ զարքայն երկնաւոր 'ի յարքայականն կայից, զամենահարուստն՝ ունայն 'ի ստացուածոց իւրոց, զտանուտէրըն՝ անհանգիստ և թափառական տատանեալ, Բէեղզեբուղայ ձեռուն նկարեալ, և զանունն ահեղ վտարանդի արարեալ. զերի տարեալ զաւանդ զովելոյն, ողբալի զողորմածին մասն նուազեցուցեալ. պտղաբեռն փառուապարանք զսրահն լուսոյ կործեալ, և բնաւից ունողին և ոչ զլխոյն տագաւար յիւրայոցն եդեալ. հատեալ զցանկ հզօրին, բախտից հմայից զսեղանն մեծախորհուրդ արեանն սրսկման երեւեցուցեալ։ Լայնեալ հետս բազումս ընթացելոց 'ի զայթակղութիւն, հովիւ կորըստեան հօտին սատակման, մոլորութեան բուռն վարդապետ, և այն՝ զխտութեամբ կրօնիցն օրինաց, հայր

ունելով զմեծն Եզեկիա զնմանակիցն Դաւթի։

Ե. Այնքան ստացեալ զմոլունս չարեաց, որ և զԱստուծոյ պատիւն որ զարքայութեանն փառս ընծայեաց նմա, հայհոյեաց և թշնամանեաց, և զաղօթկերացն բազմութիւն սուսերաւ մահու խողխողեաց։ Ընտանի գաւաճան, մերձաւոր վատնիչ, հարազատ սատակիչ, կցորդակից սպանող։ Առ Աստուած ոչ գոյր դառնալ, զի ուրացեալ էր զնա. զԱբրահամ ոչ էր յիշել, զի խորթացեալ էր 'ի նմանէ. Իսահակաւ ոչ էր աղօթել, զի նզովեալ էր 'ի նմանէ. Իսրայէլիւ ոչ էր պարծել, զի տարագիր էր անուան կոչմանն մեծախորհուրդն շնորհի. զգաւթեան երգ ոչ էր նուագել, զի կշտամբիչ էր նորին. 'ի քաւարանն ոչ էր մերձենալ, զի պղծեալ էր զնա. 'ի տապանակն Աստուածագիծ ոչ էր ապաւինել, զի ընդ գարշութեան ձուլածոյին էր փոխանակեալ. առ Մովսէս ոչ էր կարդալ, զի անքաւելի էր պարտիքն որ առ նա. առ Ահարոն ոչ գոյր աղաչել, զի վնասապարտ էր առ նա. առ մերձաւոր մարգարէիցն գունդ ոչ էր դիմել, զի սպանող էր նոցա։ Եւ նորա քաւութիւն մեղաց, և արքայութիւն թագաւորութեան վերստին պարգեւեալ տուաւ. զի քեզ, բարերար, բազմացուցես կարգեցես զովեստս անճառս և անլռելիս 'ի յազգս տոհմից և 'ի դարս ժամանակաց, և զդուռն յուսոյն մարց անփակելի պահեսցես 'ի փառս քոյդ բարձրութեան և 'ի փրկութիւն դատապարտելոյս, անմահութեանց պարգեւաց տուիչ Քրիստոս, զովեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԾԲ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ՕՐՀՆԵԱԼ տէրաբար ի քումդ էութեան, անսահմանելի և անփոխադրելի իսկապէս բարի, պաշտօն ընկելի, և երջանկութիւն խոստովանելի ամենայն երկրի, երկայն յուսոյ ամենապատրաստ տեսութիւն, գթած ողորմած, որ ոչ պահես ոխս բազմութեան ամաց մեղանաց քթթել մի ական, որ հրաշաւորս զարմանալիս գեր քան զամենայն ազինս նախնեացն անսահման առաւելութեամբ կրկին ընդ միոյ հաճեցար հեղուլ զողորմութեան վերնահոս վտակս ամենախնկաւորս 'ի շնորհարաշխութեանս նորում։ Եւ զանտուստ զմուտս լուսարանի պատուհանին անձկութեան նշուլիցն աղօտականաց, չափով զխտութեանցն ըստ Սողոմոնի, և իւր իսկ նմին և ինձ ընդ նորին բացեր ընդարձակեցեր թշուառացելումս զառագաստն անջրպետարան ելիցն ողորմութեան ձրի պարգեւացն աստուածականաց. զոր ընդ մէջ իմ մանաւորօք աւետաւոր յիշատակաց և 'ի հնումն զայսր տպաւորութիւն օրինակաւ նկարագրէր, զդարձարուքն առ իս և ես դառնամ առ ձեզ. և յորժամ դարձցիս և հառաչեսցես, յայնժամ կեցցես։ Նա զի և զաղջամղջին սեւութիւն զունոյն փոխարկել 'ի ձեան պայծառութիւն, և զարանցըն արեամբ ներկելոցն յեղանակել 'ի պատահումն գեղման, ըստ Եսայեայ և Զաքարիայ, և 'ի մէջ բարկութեանն դարձեալ զոյգ զողորմութիւն. քանզի անապա-

տանել քաղաքացն Իսրայէլի և դարձեալ բնակել, և ճանապարհացն ամայի լինել 'ի չգոյէ մարդկան և անդրէն հետևել, և լքանել 'ի սովոյն ողւոյ և դարձեալ զօրանալ ձեռամբ, և գնալ Աստուծոյ 'ի տեղի իւր գայթագմամբ և դառնալ ողորմութեամբ, ըստ ներողութեան գթոյն, և 'ի մէջ սաստիցն սպառնալեացն կըրկին պաշտպանութիւն, և 'ի սրտին խռովութեան յուգումն խնամոց գթութեան:

Բ. Այս մարգարէիցն ձայն խնկելի, որ զօրհնեալդ քո գալստեան զազատարարդ հրաման կանխաւ ազդէին, և զոր չէ բանիւ նիւթեղէն լեզուի ընդ թիւ արկանել վասն անբաւութեան, փոքունք են և նուազունք օրինակք և նմանութիւնք, հինք և ժամանակաւորք առ աւետեացդ քո յայտնութիւն և խաչիդ փրկագործութիւն: Որ յամենայն վայրի կառուցեր զխորանն վկայութեան արեան քո ուխտի, որք մեծաբարբառ միշտ աղաղակեն քան զդատակնիք մահուն Հաբելի զյաղթանակ բարեաց քումդ հանդիսի, կեանս կրկինս և անմահականս շնորհաց, մկրտութեան, յարութեան, նորոգութեան, առ քեզ ընտանութեան, ընդ հոգւոյդ սըրբոյ միութեան, քաւութեան, ազատութեան, լուսաւորութեան, մշտնջենաւոր մաքրութեան, իսկապէս երանութեան, ընդ վերնայնոցն կցորդութեան, անկապուտ փառաց, 'ի շրթունս մեր ձայնիւ բարձրելոյն հաշտեցուցիչ բանից աղաչանք: Եւ զոր ահաւորն է ասել, կարգեմ աստանօր յիշատակ եղեալ մեծիդ երախտեաց, Աստուած իսկ լինել ընտրութեամբ շնորհին, և ընդ հաստողիդ միանալ տէրունի մարմնոյդ ճաշակմամբ, և ընդ լուսոյդ կենաց խառնութեամբ զոր կատարումն երջանիկ խոստմանն, ըստ Պօղոսի բանին, ոչ ունէր

օրէնն: Այլ դու, փրկութիւն. եկիր հայրենիդ քո հաճութեամբ, արարեր և կատարեցեր զյուսոյն յերկարձգութիւն, որ առ քեզ պահեալ անհամառօտելի, քաւիչ ամենայնի: Եւ քեզ փառք ընդ հօր քում 'ի գովեստ բարերանութեան հոգւոյդ քո սրբոյ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԾԳ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեմութեան նորին հսկողի առ
նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Տէր տէր զօրութեանց, բոլորից գոյից թագաւոր, օրհնաբանեալ ողորմութիւն. Աստուած ամենեցուն, որ յաղթես սահմանի լայնատարած ընդարձակութեան, ամենայն անբաւութեանց դու ես ըմբռնութիւն մինչ զի կարծրն քեզ հաստատուն է, և լոյծն քեզ պնդակազմ, և չիք քո իր անհնարաւորական, յաղթող զօրութիւն ահեղ. հուրն ցօղ իմն է զովական, և անձրեւն բոց կիզանողական: Ջրարն բաւէ ցուցանել կերպարան ազգման, և զբանականն դնես անխօս և անշունչ արձան: Զպարտաւորն ողոքեալ պատուական առնես, և զկարծեցեալն մաքուր՝ իրաւամբ քննեալ դատես: Զմատուցեալն 'ի մահ՝ բերկրութեամբ բարեաց արձակես, և զամաչեցեալն՝ զուարթ տեսութեամբ օծեալ դարձուցանես: Կանգնես զմատնեալն հազբից գըլորման, և զսասանեալն՝ 'ի վստահութիւն վիմիդ հաս-

տատես։ Զախտացեալն բազմահառաչ՝ երջանիկ կարգես, և զյառաջատեալն դարձեալ անդրէն 'ի յետս նահանջես։ Եւ յորժամ սպառին առ 'ի մէնջ բարիքն, զառաւել զարմանալիսն յայնժամ ներգործես. քանզի վասն քո գիտես թողուլ զմեղս և ջնջել զանօրէնութիւնս, և քաւիչ լինել անիրաւութեանց և ըզմեղս մեր ոչ յիշատակել, ըստ Եսայեայ և Երեմիայ։

Բ։ Այլ առ շնորհ նորոգ փրկութեանս բազմօք գոհաբանութեամբ հեռեւեալ, 'ի յաճախութիւն անբաւիցն լռեալ առ սմին խօսոյն կարկեցայ. քանզի կրրկնեալ զլուսոյդ անսպառ բարիսդ, որ 'ի քէն առ իմ յանմառ թշուառութիւն, քոյին աղերսիւ առ քեզ մաղթեցից, յարմարեալ դարձեալ 'ի նիւթս բանիս զառ ողբերգութեան այսր մատենի, լցից թախծութեամբք և հեծեծմանօք։ Այլ առեալ խառնեցից 'ի տուողիդ հաճութիւն ընդ ցաւոցն զդեղն, ընդ վհատութեանն ըղխրախոյն, ընդ յուսահատութեանն զյիշատակդ անուան հաստողիդ, ընդ տխրութեանս զփոփանսդ, ընդ իմումս դառնութեան զքաղցրութիւն կենարարիդ, ընդ պատիժ օրինին զշնորհն, ընդ պարտս անիծիցն զազատարար օրհնութիւնդ, ընդ մարմնոյ մահուն զամենայնիւ նորոգութիւն։

Գ. Հաւատամ հզօրիդ բանի, ուստի վկայեմ. լուր լուութեան սրտիս, տէր Յիսուս, որ հնչումն է առ քեզ մեծութեան ձայնի երկար գոչելոյ։ Որ մարմնակից և պատկերակից մեր եղեալ, և քահանայապետապէս անօրինակդ զօրինակին խորտակեալ զլուծ, ընդ զենման մահու անասնոցն՝ բարեբանեալ մարմնոյդ նուիրմամբ, անմահապէս միշտ մատուցանիս, և աննուազաբար քաւութիւն շնորհես, ոչ սակաւամեղիցն միայն, և որոց

հատեալ է ակնկալութիւն առ ելս կենաց։ Զի ո՞րքան զօրէ մարմնոյ անդամոց առ մեզս կենդանութիւն, թէ և բիւրուց ամաց ունիցի յերկարձգութիւն, յորժամ Աստուածդ բոլորեցուն վասն սորին կամաւ և յօժարութեամբ զենումն ընկալեալ, մահու համբերես բաշխեալ 'ի քաւութիւն։ Զի ոչ եթէ մաքրութեանդ աղբիւր պարտական զոյ մահու յօր ըստ օրէ կատարելն, այլ կամօք քովք՝ Հոգւոյդ գործակցութեամբ՝ 'ի հաճութիւն Հօր և 'ի մեր հաշտութիւն ցանկ մատուցանիս։ Իսկ թէ ամենիցդ Աստուած անքնին՝ իմոյս վասն իմ առ իմ փրկութիւն, 'ի դէմս իմ, իբր թէ ընդ քոյդ էութեան ես իցեմ մարմնով պարունակողիդ կցորդ միացեալ. և դու, բարերար, յաղագս իմ 'ի յիմս կերպի փոխանակեալ ընդ իմում պարտեաց, և մահ ընկալեալ անպարտդ զմահապարտիս մնասուց պատուհաս, և 'ի յիմ անուն յանցաւորապէս, որպէս թէ կամաւ ընդ քեզ ես կրիցեմ, բազումս մեռեալ և մնաս կենդանի. ոչ ուրացողացն ձեւօք, այլ դաւանողացն հաւատովք աստուածապէս նուիրեալ և 'ի մասունս անհատս բաշխեալ։

Գ. Ասէր ամն ողոքանօր՝ չաւատալեացն պաշտօնատար. մեծ ինձ և անկշռելի առ սմին դատէր անյարմարագիր անձին յուսադիր, Հաւատամ զփառս և զերջանկութիւն, քան թէ մարտիրոսութեամբ խոկ՝ թող թէ ուղղութեամբ իմս թշուառութեան յանցաւոր մարմնոյս վախճան ընդունել։ Իսկ զանճառութիւն խորհրդոյս այսու գիտեցի. զաւանէր խոկոյն, որ զի և մաքրոցն անձինք առանց նուիրման այսր յիշատակի չեւ են իսկապէս կատարեալք 'ի սպառ, եթէ ոչ ընդ այս հրաշակերտութիւնն մեծութեան հոգւով խառնեսցին։ Ապա թէ մեղաւորիս մասին կրկին մատուցար բաժին առե-

լով յուսայր, իբրեւ այն թէ ես ինքն եղեր ճշմարտիւ, գրաւեալ գիւս դաժանութիւն ընդ քում համեղութեան, պատարագեալ քոյինանիւթ գանգուածոյ նշխարաւդ կենաց լուսոյ։ Այսու ամենայնիւ 'ի վերնատանն նախանուէր բարեշնորհութեան՝ անհնարաւոր ախտիցն ճաշակ՝ զմարմին և զարիւն իւր բաշխեաց 'ի քաւութիւն, 'ի վեր կարծեցուցանէր քան զնահատակի վկայեցելոյ արեամբ կատարմամբ. յուսոյս օրինակ յարգաւորութեամբ գրել զիս 'ի փառս, այժմ փրկանօք հաւատալի երեւեցուցանէր, քան թէ քաւելոյ և ողորմելոյ և շնորհելոյ, որչափ աստուածականիդ առ մարդ զօրութիւն, և տիրական աստուածախառն մարմոյն կամաւորական նուիրումն առ անսանական սպանդին մատուցումն, և անմահն առ մահկանացուս, լոյսն ահաւոր առ ստուերայինս, յաւիտենականն քան զանցաւորս, բարձրեալն քան զերկրաւորս, անստեղծն քան զեղականս, բարին իսկութեամբ քան զթիւրեալս բնութեամբ, մանաւանդ զի իւր է կամելն և իւր կենագործելն, օրհնութեան առիթ քան զանիծիցս պատճառ։

Ե. Արդ տուր խոցելոյս 'ի սիրտ և յոգի, աղաչեմ զթած, զառ 'ի յերկնուստ ընծայեալ զդեղդ կենաց. մատիր քաղցրութեամբ առ ախտացեալս մեղօք, քաւեա 'ի պարտեաց՝ ամենակատար բաւականութիւն։ Իսկ առ 'ի յինէն այս է ճշմարիտ և անխաբելի կերպարան բանի, որ զի յատտիչդ ամենից 'ի սուրբս բնակես, և ըստ տաբագու սերմանն և հնձելն է իրաւացի, ըստ ճշմարիտ բանին Պաւղոսի, և աչացաւացն 'ի տապ արեւու ոչ է զօրութիւն։ Այլ դու, բարերար հաստիչ յոչէից, յարգես յաւէտ իսկապէս համայն և զգաւանելն զքեզ՝ բաւական առ կենդանութիւն. և ոչ ես ընդ սահմանաւ

փակեալ օրինի, այլ յաղթես՝ մանաւանդ թէ խզես ըդկապ կանոնի, և դու միայն մնաս պայման աւետեաց համօրէն յանցաւորաց տարակուսելոց։ Եւ քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԾԴ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ յամենայնի առ ամենայն ակնկալութիւն քո է ողորմութիւն, սկզբնալոյսդ աչաց տեսանելեաց և սրտի իմաստից Յիսուսի. քո է բարերարութիւն, կեանք և անմահութիւն։ Դարձ առ իս գթութեամբ և հանդերձեսցես դառնալ առ քեզ ինձ կրկին բերկրութեամբ. զի առանց քոյ կամաց ոչ ունիմ լինել նորոգ փոփոխեալ. և եթէ ոչ կամք քո գթացին, ոչ զօրեմ փրկել մահու պարտականս. և եթէ ոչ կառավարդ յարդարեսցես պատրաստել ինձ հետս ճանապարհի՝ որ առ քեզ բերէ, վիհ է ինձ խորոց յաջմէ և յահեկէ։

Բ. Ահա ոչ պարծիմ ամենայն իրօք նախատեալս, ոչ պանծամ զարովեալս, ոչ խրոխտանամ լքեալս, ոչ մեծաբանեմ պապանձեալս, ոչ ըմբոստանամ ձաղեալս, ոչ երջանկանամ եղկելիս, ոչ արդարանամ ամբարիշտս։ Զի ոչ երբէք հարթ ընթանայ երիվար առանց սանձակալի, և ոչ նաւ համբառնայ հանդէպ առանց ուղղչի, և ոչ արօր կշիռ ինչ գործէ առանց մաճակալի, և

ոչ երկուորեակք լծոյն 'ի ճահ ճեմնացլն առանց եզո-գի, ոչ ամպ վերաչուէ առանց հողմոյ, ոչ աստեղք ցըն-գլին և կամ գումարին առանց ժամանակին, ոչ աբե-գակն փոխաբերեալ շուրջանակի առանց տարրա-կան օդոյ, և ոչ ես նորօք հանդերձ առանց բարեգոր-ծիդ հրամանաց ակնարկութեան: Զի դու միայն ես տուիչ կենաց բանականաց և խնամիչ կարգաց հոլով-ման արարածոց, և 'ի քէն է ինձ փրկութիւն, ըստ սաղ-մոսողին, և դու ձայնես բարբառ ինդալից աւետեաց հնչման յականջս լսելութեան ամենայն հասակի, Եկայք 'ի հանգիստ իմ ընաւին աշխատեալք, և ես մաքրեցից զձեզ 'ի պարտեաց: Իսկ զինչ օգուտ 'ի լուացմանէն, եթէ կրկնակի զազրացայց. և կամ որ օգուտ 'ի ճա-շակմանէն, եթէ զեհեննին մատնեցայց: Եւ կամ զիարդ յԱբրահամ պարծեցայց խորթացեալս 'ի գործոց նորին որդիս գարշութեան հօր ամովրհացւոց, և մօր քետաց-ւոյ կամ քանանացւոյ, ըստ մարգարէին որ առ խ յանկաւոր ձայնի. ժառանգս մերժելի եթովպացի և ոչ սենեկին Սաւայի, ըստ տեսանողին առ իս առածի, եղբայրս Զամբրի և կամ Գոմորայ, համբակս անլուաց և անազնիւ՝ խակակուռ պորտոյն խակութեան Ողոլայ և Ողողիբայ, ըստ Եզեկիէլի կրկնամնախատն կշտամբու-թեան:

Դ. Եւ քանզի 'ի ծուփս բազմավտանգս ալէտանջ հողմոյ սաստկապէս զգուեալ ուժգին լլկանօք 'ի սպառ տագնապմամբ 'ի ծովին, փոխեալ ընկեցեալ 'ի վտակն վայրենական ողողիչ. առ որս զմատունս ձեռացս այսր անդր տարաբերեալ, իբր 'ի հատանաց բռնութեանց զար-նանազայր գետոց, արտաձգեալ յակամայ ընթացս ո-ղորմագին գլորման, ջրակուլ ողեապառ պղտորարբու-

թեամբ, դաժանահոտ սկախառն մամռարմատ խառ-նախուիւ մահաբեր երկամբք վանեալ. ըստ որոց յուզ-խիցն հեղեղիցին հեղձուցեալ: Այսու առակաւ և ես եղ-կելիս՝ խօսիմ և ոչ իմանամ, գոչեմ և ոչ ինչ լսեմ, բար-բառիմ և ոչ զարթնանամ, հնչեմ և ոչ փոխադրիմ, փո-ղեմ և ոչ գումարիմ, վիրաւորիմ և ոչ ես զգամ, կոյն գարշութեան նմանեալ թափուր յազգմանէ բարեաց ի-մաստից: Արդարեւ չար առաւել յաւէտ իսկապէս քան զօրինակդ ճշմարտութիւնս, առեալ և մեղադրեալ, և ատենին Քրիստոսի արժանապէս մատնեալ:

Դ. Եւ քանզի անդառնալի ուղւոյն յիշատակ աստեա-ցըս պարտեաց զայս կտակ թողի որոց ընթեռնուն, իմոյս բանիւ առ Աստուած կարդալ հանապազորդու-թեամբ, այս կացցէ սահման յանձնառական խոստո-վանութեան միջնորդեաւոր ձայնարկու առաջի քոյ, ա-մենակալ. զոր գիրդ ընդ մարմնոյս և բանդ ընդ հոգ-ւոյս զանազանեալք միշտ թախանձեսցէ, իբր յանեղ-ծական մաղթողէ ընկալեալ աղերս 'ի յիմոյս ձայնէ, բարեգութ, մարդասէր, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԾԵ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ. նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ վասն զի սլացեալ ողւոյս թեւօք 'ի թիւս անբաւից ծննդոց մարդկան՝ եղի 'ի կշիռս իմանալեացս մտաց, ոչ գտի համեմատ զոք ինձ պար-

տաւոր. և առ այս զգաւթեան սաղմոսին զբանն 'ի յերգ
ինձ առի զառն կշտամբութեան զաւազանաւոր գործա-
վար. ո՞վ յարիցէ ընդ իս 'ի չարիս հաւասարել յանօ-
րէնութիւնս: Եւ քանզի այս ըստ ամէն կնքեցաւ և ճըշ-
մարտեցաւ առ այրս մահու, և ես վկայեմ կրկին հաս-
տատեալ. առ այսր խրատունս գրեմ՛ ինձ միայնոյ զեղ-
ծանել 'ի սպառ, քան իմովս բանիւ բազմաց տարագ-
րել. թերևս մոլիմք առ այսու արդեօք և ինձ շը-
նորհեսցես, շնորհողիս զպարտիս իմոց:

Բ. Եւ արդ զի՞նչ քեզ աղերս հաճոյական 'ի յայսմ և
'ի սոյն, և ծուխ անուշից ընդունելի խնկոց մատուցից,
զովեալ թագաւոր երկնաւոր Քրիստոս, եթէ ոչ զաւ
'ի յինէն անիծեալսն օրհնել մաղթեմ, զկապեալսն ար-
ձակել, ազատել զդատապարտեալսն, բարեգործել ըզ
նզովեալսն, պսակել զթշնամանեալսն, սփոփել զտրտմե-
ցեալսն, դարմանել զխոցոտեալսն, խնամել զսարտու-
ցեալսն, պատսպարել զնեղեալսն, զվիրաւորեալսն 'ի
մարմին՝ յոգի բժշկել: Եթէ օրհնութեան բանիւ առ ոք
մատուցայ, լուիցես. իսկ եթէ անիծիւք, մի՛ հայեսցիս
ընդունել, զթած: Ես տառապեալս ամենաթշուառ 'ի
վերջին ապաշաւորութեան մաղթանաց այսր մատենի
'ի բովանդակ մտաց շնորհեցի իմոցն՝ փակեալ առ 'ի
քէն զանիծիցն դժնդակ ըղձիցն չարաշուք ձայն. և զըժ-
նէից ննջողացն իմոց՝ ընդ բարիսն 'ի բոլոր սրտէ
հաշտութեան արգահատեցի, վասն որոց և ծունր պա-
զատանաց կրկնեցի. որչափ դու ինձ ահա յայց ելեալ
առաւել ողորմեսցիս ըստ քոյդ մեծութեան, զովեալ
խնամակալ, կեանքդ՝ մահացուիս, հզօրդ՝ տկարիս, ա-
մենակարդ՝ վարանելոյս, իմաստութեանդ աղբիւր՝ յի-
մարիս և թմբրեցելոյս: Քանզի յաւէտ սխալեալ ան-

կայ իբրև զողողակ մթային ոչ ընդելական 'ի հաղբս
մահու անզգայապէս, չիմացայ զկորուստն, չգիտացի
զորոգայթն, չտեսի զըմբռնող որսոյն ծածուկ մեքե-
նայս, չկարծեցի զխաբուսն կերպարանաց կեղծաւոր
վարմին, չնկատեցի զգայթագղութիւն շուրջանակի,
չշօշափեցի զպատանդիչ զցանցարկ կարթին, ժամա-
նեցին ինձ չարիք, և ես ոչ կարացի ճանաչել, ըստ
սաղմոսողին:

Գ. Քանզի և որպէս իմաստակի ումեմն արտաքնոյ
բարբոք թուեցաւ, չար ասել զմահ առ չիմանալոյն պատ-
ճառի, և ես վկայեմ իմովս բանիւ. քանզի իբր զան-
զգայ պաճարս անասնոց մեռանիմք և ոչ զարհուրիմք,
կորնչիմք և ոչ հիանամք, թաղեցեալ լինիմք և ոչ խո-
նարհիմք, տարագրիմք և ոչ տագնապիմք, եղծանիմք
և ոչ զգջանամք, մաշիմք և ոչ մտառնեմք, պակասիմք
և ոչ պատրաստիմք, գնամք և ոչ զգուշանամք, գերիմք
և ոչ ես զգամք: Իսկ հանգիստ ասել երջանկին Յոբայ
զվախճան մարդոյ, և ես խոստովանիմ զսոյն ընդ սըր-
բոյն, եթէ ոչ ունէր զբեռն աշխատութեան մահացու
գործոց բառնձնեալ: Մանաւանդ զի որոգայթն զաղտ-
նի և հնարագիրն աներևակի, տարր ժամանակիս յա-
նէից, անցեալն անյայտ և ապառնին կարծողական, ես
անհամբեր և բնութիւն թերահաւատ, ոտք անհաստատք
և միտք ցնդեալք, կիրք հարկաւորք և բարք անժուժ-
կալք, մարմին մեղսամակարդ և յօժարութիւն երկրա-
սէր, զիմամարտութիւն տնկակից և խառնութիւն ներ-
հակակա̃ն, բնակութիւն կաւեղէն և անձրևք ուժգնա-
կիք, կարիք անթուելիք և պատահարք ամենազբաւք,
միտք չարախնամք և տենչմունք բարխառնեալք, կեանք
առօրեայք և զմբաղք սակաւաւորք, խարմունք յիմա-

ռութեան եւ խաղալիք տղայականք, աշխատութիւնք ընդունայնք եւ վայելմունք երազականք, համբարք ոչընչից եւ պահեստք հողմոց, նմանութիւնք ստուերաց եւ կերպարանք ծիծաղելիք։ Քանզի իբրեւ եկն եհաս պատուիրանն, ըստ Պաւղոսեան բանին, անպատրաստ գտեալ զիս ինքեան, մեղքն կենդանացան յանդիմանեալ յարդարութեանցն, եւ ես մահացայ կենացն եւ կենդանացայ կորստեանն։

Դ. Գողացան օտարք, չարին գումարք, զաստուածս սրտից իմաստից, ըստ գրոյն կախարդանութեան. որով եկն եհաս իսկոյն աստանօր իմաստութեան ինձ նուաղանալ, ըստ առակողին, եւ առաւելուլ ոչ բարւոյ ցանկութիւն։ Ոչ յաւեցի զակն ոգւոյս ՚ի գլուխն իմ կենաց Քրիստոս, որով ընդ ուղիղն հետեւեցայց։ Քանզի կամելով ուժգին ընթանալ՝ ընկլայ սասանկապէս, յանչափն ձգտիլ՝ իմոյն ոչ հասի, ՚ի մեծագոյն ամբառնալ՝ աստուստ գլորեցայ, յերկնայինն ուղւոյն անդնդոց մատնեցայ, ՚ի զգուշանալն առաւել՝ յաւէտ վնասեցայ, յանարատն պահիլ՝ մանր խորտակեցայ, կարծելով ընդ ահեակն մրցիլ՝ յաջն գլթեցի, ՚ի զերկրորդն խուզել՝ զնախնին կորուսի, ՚ի խնդիր սակաւուն՝ ՚ի կարեւորացն զրկեցայ, ՚ի յուխտին պահել՝ դաշինն դրժեցի, առ սովորութեանն կարիլ՝ կորուսիչս գտի, ՚ի փոքունցն փախուցեալ՝ մեծամեծացն մատնեցայ, զոր ես ինքն ինձէն ստեղծեալ՝ չարաչար դատախազ անձին կարգեցի։ Յորոց փրկել զմատնեալ գերիս դու միայն զօրեսցես, կենաց մատուցեալ զընծայեալս մահու զհոգիս. զի դու միայն, տէր Յիսուս. ճանաչիս բարերար, անսահման փառօք ընդ հօր եւ հոգւոյդ սրբոյ օրհնեալ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԾԶ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ես զաւիթման մահու դիպուածս դժոխարմատ ծառոյս դառնութեան պտուղք, ընտանիք թշնամիք, հարազատ հակառակք, եւ որդիք դաւաճանողք, ստորագրեցելովք մատամբքդ նշանակեցից՝ գրեալ յանուանէ, որ են այսոքիկ,

Բ. Սիրտս նենգախորհուրդ, բերանս չարախօս, ակնըս յայրատատես, ականջս վրիպալուր, ձեռնս մահաձիգ, երիկամունքս անփորձ, ոտնս մոլորաշաւիղ, ընթացքս աներկիւղ, հետք խոտորնակ, շունչք ծխախառըն, գնացք խաւարային, գոյութիւն լերգի վիմական, խորհուրդ ծորեալ, կամք անկայուն, չար անփոփոխ, բարեմանութիւն սասանեալ, անձն տարագիր, աւանդ վաճառեալ։ Գազան վիրաւոր, թռչուն նետահար, փախըստական քարայծ, ըմբռնեցեալ մնասապարտ, աւազակ ծովակուր։ Զինուոր նենգաւոր, մարտիկ անպատրաստ, սպառազէն անժուժկալ. մշակ հեղգացեալ։ Աղօթական անխրախոյս, բեմական տարնաքարշ, քահանայ անկնդրուկ, օրինական աննուէր։ Դպիր կըշտամբեալ, իմաստակ խելագար, ճարտասան անճոռնի։ Կերպ անպատկառ, դէմք անամօթ, երեսք լպրշեալ, գոյն անհամբոյր, տիպ տմարդի, գեղ ծանակեալ։ Խորտիկ խանգարեալ, ճաշակ գարշեցեալ, այգի գաղձնաւոր, որթ որդնահար, պարտէզ փշաբեր, հասկ ուտճա-

հալ, մեղք 'ի մկանց ճարակեալ, անպատսպար անկեալ։ Մնապարծ յուսահատ, անհամոզելի նզով, անհաշտական բաժանեալ, ունայնաբան շաղակրատ, պաճարամիտ զռուզ, անամօթէն ապիրատ, դժոխային ագահ, աներասան յանդուգն։ Մոլեգնութիւն անսաստուած, ձեռնաձգութիւն ապանող, տատասկացան երկրագործ, երջանկութիւն եղկելի, մեծութիւն վատթարեալ, վայելչութիւն անշքեալ, կարողութիւն տկարացեալ, բարձրութիւն խոնարհեալ, փառաւորութիւն ընդոտնեալ, պատուիրանազանցութիւն յարակայ, սխալանք ինքնակամ։ Մատակարար կամակոր, խորհրդակից նենգաւոր, բարեկամ հատուածեալ, հազարապետ զօղամիտ, մերձաւոր կծծի, բաշխող ժլատ, վերատեսուչ կարկամ, ողի անախտակիր, իղձք անաէր, բարք ատեցող, ազիք անզգթականք, գնացք անխոհեմ, աներեւոյթք վնասեալք, ծածուկք անիծեալք, գիտուածք թշնամանեալք։ Վաճառական վատնիչ, շահարար շուայտեալ, պաշտօնեայ արբեցող, գանձուց ոստիկան երկմիտ, պատգամաւոր բանսարկու, դռնապան քնէած, աղքատ հպարտ, մեծատուն ժխտող։ Դիւանապետ անօրէն, պահապան մատնիչ, ընակակից չարախօս, սուրհանդակ անժաման, թղթաբեր պարտաւոր, առաքեալ խռովարար, միջնորդ անիմաստ։ Արքայ արտալած, թագաւոր թարմատար, կայսր ոգէկործան, իշխան տիրագաւ, զօրաւար զրկող, դատաւոր ակնառու, ռամիկ ինքնագործ։ Նախատողի ծաղր, սիրելւոյ աշխար, բանագրի զարով, յանդիմանչի դատախազութիւն։ Քանզի և 'ի վեհագունիցդ կոչմանց էր ուրեք արդեօք զի էի, իսկ 'ի վատթարականացդ մասանց եկն երբեմն եհաս զի եղէ։ Արդ այսքան վնասակարութիւնք խար-

դախութեանց յաճախագունից, յորոց յոմանց խաբեցայ իբրեւ զյիմար, և յոմանց տիրեցայ իբրեւ զտկար՝ կամաւ մատնեալ զիս ինքն մահու։

Գ. Արդ զո՞րս 'ի վերագրելոցդ մասանց քեզ ատելեաց և իմ կորուսչաց 'ի ապաս պաշտաման քեզ ընծայեցից. զո՞րպիսիս ապականութեամբ պարագրեալս ամենասուրբդ քո մեծութեան հանդէպ կացուցից, և կամ ո՞րքանեօք երկայնմտութեամբք համբերեսցես այսքանեաց պարտուց, ո՞րքան ներես, ո՞րպէս լռեսցես, զի՞արդ իսկ անսայցես, իբր ոչ մատնեսցես հարուածոց գանից զարժանիս սատակման մահու։ Արդ այսոցիկ անճշոյլ մթութեանց հոգւոց խաւարի ողորմութեամբ լուսոյ քոյ պատահեսցես բժշկել քաւել և կենագործել, զօրեղութիւն անվթարելի. և քեզ փառք յամենայնի. ամէն։

ԲԱՆ ԾԷ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ՔՐԻՍՏՈՍ Աստուած անուն ահաւոր, մեծութեան տեսակ, անքնին բարձրութեան պատկեր, անսահման զօրութիւն, կերպարան փրկութեան լուսոյ, պաշտպան կենաց, դուռն արքայութեան վերնում հանդրատեանն, ճանապարհ հանդարտութեան, ապաւինութիւն նորոգ և անտխրական երանութեան, ամենակալ ինքնիշխանութիւն բոլոր էականութեան, օրհնութեան կոչումն, աւետեաց ձայն, բերկրութեան բարբառ, ան-

մահութեան զեզ, որդի անճառ Աստուծոյ միոյ, որ ինձ անհնարին է, քեզ դիւրին է. որ ինձ անհաս է, քեզ սահմանեալ է. որ ինձ անանցն է, քեզ հպաւոր է. որ եղկելոյս ինձ ծածկեցեալն է, քում երանութեան մերձաւոր է. որ ինձ անկարելին է, քեզ կատարեալ է. որ ինձ անկշռելին է, քում անճառութեան չափեալ է. որ ինձ յուսահատութեանն է, քեզ սփոփանաց է. որ ինձ անբժշկականն է, քեզ անվտանգելի է. որ ինձ հեծութեանն է, քեզ խնդութեան է. որ ինձ ծանունք են, քեզ թեթեւագոյնք են. որ ինձ եղծեալն է, քում զօրեղութեան գրեցեալ է. որ ինձ կորուսեալն է, քեզ ըմբռնեալ է. որ ինձ անճառն է, քեզ համարեալ է. որ ինձ մութն է, քեզ ճառագայթ է. որ ինձ անթիւն է, օրհնեալդ քում ձեռին բովանդակեալ է. որ ինձ սոսկալին է, քեզ հեշտալի է. որ ինձ փախչելին է, քեզ վանելի է. որ ինձ անմատոյցն է, քեզ դիւրահերքելի է. որ ինձ մահաբերն է, քում էականութեան զօրութեան ընդ ոչ գոյն համարեալ է։

Բ. Այլ դու, ողորմած Աստուած բոլորից տէր Յիսուս Քրիստոս. և այժմ զօրես առ ելիցն հնար՝ եթէ գթասցիս. վասն անուան փառաց մեծութեան հօր քոյ օրհնելոյ, վասն կամաց գթութեան ոգւոյդ քոյ սրբոյ, տես 'ի տաժանաւորս կրից յանդիմանական յայտնութիւն, և 'ի խորոց սրտի ինքնամատոյց դատախազութիւն. նայեա 'ի բնութեանս ամենապատառ խակութիւն, և պարգեւեա բժշկութիւն վիրացս և հնարաւորութիւն կորստեանս, գերծումն բազմամաննեայ մահուս և շաւիղ կենաց ապականելոյս, նորոգութիւն եղծմանս և մուտք յուսոյ ամբարշտելոյս։ Եթէ ես զաննմանն ինձ կամս ցուցի, որչափ առաւել դու գթնաւորականդ քո գթն-

տանի բարերարութիւնդ. եթէ 'ի փշոց պտուղ ընծայեցաւ քաղցրութեան, որչափ առաւել 'ի ծառոյդ կենաց՝ ճաշակ անմահութեան. եթէ ես խմոց ատելեաց ողորմութիւն մաղթեցի, դու քոյոյս զխաչդ ոչ կրկին մատուցես, հզօր, յանհնուագդ առատութենէ։

Գ. Արդ տես 'ի քոյդ մեծութիւն, բարձրեալ. նայեցեալ 'ի յիմս փոքրկութիւն. ընկալ զսակաւ խոստովանութիւնս անհամար մեղացս, որ զբնաւն համայն տեսանես. և որպէս զԿիմին զթեղ ոչ գրեցեր, և զաւազոյս փոքու սասանել մի համարեցիս. և իբրեւ զԴաւթին՝ ընդ մեղայն ասել՝ իսկոյն անցուցեր զպատիժ պարտուցն, և առ իմ ձայնիս հեծութիւն զնոյն գործեցես, երկայնմտութիւն. որ տաս ամենեցուն առատապէս անաչառութեամբ որպէս յաղթող բարի բազմիմաստ, և ոչ նախատես զյետնեալ սորուկս որպէս ողորմած և ամենաստեղծ. ստացիր վերստին, և մի կորուսաներ ըզբուծեալս արեամբ քո, գթած։ Զի քո է փրկութիւն, և 'ի քէն է քաւութիւն, և քեզ վայելէ փառք յամենայնի յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՀԸ.

Վերստին յաւելեալ կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ՕՐՀՆԵԱԼ տէր Յիսուս ընդ հօր, 'ի կամս հաճութեան հոգւոյդ քո սրբոյ. և օրհնեալք ամենայն առ 'ի յօրհնելոյդ օրհնեցան. օրհնեալ միայն որդի օրհնելոյ. չիք իմ թագաւոր իշխեցող ծնչոյս բաց

'ի քէն, Քրիստոս։ Այս է օրհնութիւն Յակոբայ՝ առ Եսայի, յորժամ բարձից զմեղս նորա։

Բ. Արդ ողորմեաց ինձ, տէր բարեգութ, ըստ նախնիդ քո սովորութեան, և օրհնեա զանօթս քո բանական, ըստ ձայնին Դաւթի և ըստ Մովսէսի. զի բանիւդ քո փրկութեան ժամանեալ, հասից քաւութեան օրհնեալ առ 'ի քէն։ Աստուածապէս ինձ հրաշագործեա, ողորմած աբբայ երկնաւոր, որպէս անկելոցն 'ի բազմաժամանակեայ հաշճացն խշտիս, ժողովելոցն 'ի սրահին Բեթհեզդայ։ Յորոց մի էր և կրկին թերահաւատն՝ երից տասանց և ութի միոյ ամօք ախտացեալ յօդիցն լուծմամբ, որում ոչ անխայեցեր զբժշկութեանն ձեռնտուութիւն, իբր գտեալ զանբոյժ չարութիւնն՝ որ նիւթեացն քեզ յաւուր մատնութեան դառն գիշերին տիրամարտութեան՝ երախտաւորիդ, մեծիդ և բարերարիդ։ Որ թէպէտ և կանխաւ իմն զգուշացուցեր, թէ մի մեղանչեր, զի մի կրկնեսցին կրկին քեզ չարիք, ոչինչ վերջացաւ լինել ձեռներէց սկզբնաւոր անհամբուրելի դատողացն զքեզ 'ի խաչին։ Եւ դու այնպիսւոյ անյարիր ջատուկ մահու ծնդեցեալ չարաշուք առն ողորմեցար, անճառ բարութիւն, սխրալի մարդասիրութիւն, սարսափելի ներողութիւն, առակալի երկայնմտութիւն, անբաւելի քաղցրութիւն, փառաւորելի հեզութիւն։ Որ միշտ յաղթիս 'ի գթութենէ և ոչ թշնամանիս, պարտիս յողորմութենէ և ոչ պարսաւիս, բռնադատիս 'ի մարդասիրութենէ և ոչ անգոսնիս, հարկիս 'ի բարութենէ, և ոչ հայհոյիս, ստիպիս 'ի սիրոյ և ոչ բամբասիս։ Պաղատիս դարձին իմ առ քեզ և ոչ ձանձրանաս, արագես զկնի ապերասանիս և ոչ լքանիս, ձայնես չլսողիս և ոչ սրտմտիս, փութաս մեղկելոյս

և ոչ խափանիս։ Առ չարս ես բարի, առ ամենապարտս ես ներող, առ մեղաւորս ես քաւիչ, առ խաւարեալս ես լոյս, առ մահացեալս ես կեանք։

Գ. Այս են գիրք ամենայն հոգեշունչ օգտակարութեան, որ յաճախս ծնանին երկնաւոր պտուղս անճառս և զարմանալիս։ Ասա և ինձ թշուառացելումս, օրհնեալ ամենապարգեւ, արդ առ զմահիճս խշտացդ մեղաց 'ի վայր կործանմանդ, և հետեւեալ ժամանեա յանդորր հանգիստ անաշխատ կենաց։ Խզեսցես ամենակարող սուսերաւ բանիդ հրամանի զերիզապնդեալ մահազգեստս պարփակութիւն դժոխազնեայ կապանացս, և լոյծ ինձ զհանգոյցս խեղդողականս ոգեպահանջ սաստկութեանս, առաքելով զարժանաւորս մահու յազատութիւնն վերին անանց բերկրութեանն, կենսաբեր և Աստուածային քո բանիւդ։ Մի տակաւ տակաւ ազդեսցես, և մի օր 'ի յօր յերկարաձգեսցես, զի մի ստուար ծանրութիւն բեռանցս մեղաց տիրեսցէ թիկանցս ազդերաց, և կործանեալ զիս կորացուսցէ հայել 'ի դժոխս, և ուժգնակի գոռոզ բռնութեամբ անպարապ հոգեւորական զինուն արարեալ՝ մահու ծառայեցուսցէ։ Այլ օգնեա ինձ, բարի վշտակից հեծութեան կարեացս մահու երկանց, առեալ յինէն զփայտ սատակմանն, որպէս երբեմն յուսոյ պահակին. որով կառուսցես զվայելչականն յաղթանակի արի զօրութեանն, պնդապէս հաւատով յուսոյն կարծրութեան ընդ քեզ բեւեռել անսայթաքելի։ Եւ քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԾԹ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ՀԱՒԱՍՏԱՄ եւ վկայեմ մտաց գիտութեամբ՝ ի քէն ազդեցեալ ոգւոյս իմաստիւ ուշիւս տեսման, զի ըղձալի են քեզ, բարերար, աղաչանք մեղաւորաց քան զխնդրուածս արդարոց։ Զի մինն զպարտութիւն անձինն յայտնեալ՝ շնորհիդ քո սպասէ, առ որ ծանուցեալ զբնութեանս չափ, եւ մեծ կշտամբիչ ատեան համբարձեալ ինքնագոր մարտակից նմին իսկ ինքեան եւ դատն դսրովիչ եւ ծածկատես դատախազ։ Իսկ միւսն յարգիւնս բարեացն իւրոց նայելով, յանձին հարեալ ձեռն վստահութեան, մոռանայ զսահման բնութեանն, եւ պարգեւաց քան ողորմութեան դիտեալ ակն ունի։ Վասն որոյ առ մինն անթիւ են առեղծուածք ճառից, որ զողորմութեանցդ քո փողով բարբառոյ աղէ. իսկ առ միւսն լռեալ են քոյդ, անքնին ահաւոր եւ ամենախնամ, ամաչեմ ասել՝ թէ եւ երկրաւորիս գործոց պատմութիւն զքոյդ յառաջեալ։ Արդ արի տէր, եւ մի զօրասցի քան զքոյդ աջ հողեղինի. մի կշռեսցին ողորմութիւնք քո ընդ ջանից մարդկան։

Բ. Եւ արդ առողջքն անդամօք անկարօտք են բժշկութեան, եւ տեսանողականքն աչօք չունին պէտս առաջնորդի, եւ փարթամքն ընչիւք ոչ դիզեսին առ դուրս լիոցն, եւ ամենայնիւ յղփացեալքն ոչ սպասեն փշրանաց սեղանոյ հացի, եւ սուրբքն վարուք ապէնիազ

են ողորմութեան։ Եւ արդ ինձ զթասցիս ողորմել, բարձրեալ երկնաւոր հզօր, ամենատխուր վարանեցելոյս։ Քանզի թէ էի իբրեւ զՅօբ, ասէի զանձն իմ իբրեւ զնա արդար եւ անարատ. թէ էի իբրեւ զՄովսէս, ասէի վստահութեամբ զնորայսն, ծանիցէ տէր զայնոսիկ որ իւրն են. թէ էի իբրեւ զԴաւիթ, ասէի՝ արարի զիրաւունս եւ զարդարութիւն, եւ դարձեալ զմեծն քան ըզբնութիւն մարմնոյ, զմեղս թէ տեսանէի 'ի սրտի իմում, մի լուիցէ ինձ տէր. թէ էի իբրեւ զԵղիա, ասէի զանձն իմ այր Աստուծոյ. թէ էի իբրեւ զԵրեմիա, զքոյդ ճշմարտութիւն յանձն օրինակէի. թէ էի իբրեւ զԵզեկիա, պարծէի զբարւոքն եւ զիրաւացին՝ գնացի առաջի քո արդարութեամբ. թէ էի իբրեւ զՊաւղոս, ասէի զիս բնակարան ապարան եւ ընդունարան Աստուծոյ բանին։ Այլ ես անօրէնս 'ի մէջ գիտութեան օրինացն, ոչ միայն չունիմ զանձն իմ քեզ ընծայել յարգանօք բանից իբրեւ զնոսա, եւ զընաւին չարս որպէս զբարիսն զայնոսիկ առաջի քո յիշատակել, այլ եւ ոչ զամենուստ գոյից զբարեհռչակեալ անուանդ հզօր ամբարշտեալս լեզուով զովել։ Իսկ դու առ ամենայն հնարս զօրաւոր՝ մատո ինձ ոգի փրկութեան, աջ պաշտպանութեան, ձեռն այցելութեան, հրաման բարութեան, լոյս ողորմութեան, բան նորոգութեան, պատճառ քաւութեան, գաւազան կենաց օգնութեան։ Զի դու ես յոյս ապաւինութեան; տէր Յիսուս Քրիստոս, օրհնեալ ընդ հօր հոգւովդ սրբով յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ Կ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ որպէս զի ոչ վայելէ օրհնաբանութիւն 'ի բերան մեղաւորի՝ 'ի ճշմարտին առակէ կանխաւ իսկ ուսայ, զիա՞րդ յաւելից կրկնել զնոյն զովութիւն աղաչաւորս բազմապատկաւ, որ հանապազ ընդունիմ անէծս 'ի սաղմոսիս բարեբաստութեան։ Զի երբ երգեցից ինձ վտանգս և արձանացուցից նախատինս, և 'ի մերկութեանս զրկի փուշս ընդ շուշանաց ժողովեցից, զիա՞րդ ընդ Դաւթի համարձակեցայց ասել, թէ զատամունս մեղաւորաց փշրեցեր. զիա՞րդ զարձեալ, թէ մի անօրէնք բնակեսցեն առաջի աչաց քոց. զիա՞րդ, թէ դատ արա ինձ տէր ըստ արդարութեան քո, ըստ ամբծութեան իմոյ որ յիս. զիա՞րդ, թէ կատարեսցին չարիք 'ի վերայ մեղաւորաց. զիա՞րդ, թէ խորտակեսցին բազուկք մեղաւորի և չարի, և զայլն որ զկնի. զիա՞րդ, թէ տեղասցէ 'ի վերայ մեղաւորաց որոգայթ, հուր և ծծումբ. զիա՞րդ, թէ սատակէ տէր զշրթունս նենգաւորս և զլեզուս մեծաբանս. զիա՞րդ, թէ փորձեցեր զսիրտ իմ և ոչ գտեր անիրաւութիւն. զիա՞րդ զյաջորդն ամին, թէ ես պահեցի զճանապարհս խստաս. զիա՞րդ զեւսն, թէ ես արդարութեամբ երեւեցայց երեսաց քոց. զիա՞րդ, թէ և ես եղէց ամբիծ ընդ նմա. զիա՞րդ զմիւսն, թէ հատուսցէ ինձ տէր ըստ արդարութեան իմում և ըստ սրբու-

թեան ձեռաց իմոց. զիա՞րդ անձամբ ինձէն զստութիւն իմ ծանակեցից՝ ասել ընդ սրբոյն, թէ լուացայց սրբութեամբ զձեռս իմ. զիա՞րդ 'ի մէջ նանրութեան զամբարշտացն աթոռս բամբասեցից. զիա՞րդ զերջանկին պարծանս թշուառացելոյս կերպաւորեցից, թէ դատ արա ինձ տէր՝ զի ես յանբծութեան իմում գնացի. զիա՞րդ օտարս 'ի բարեաց՝ զխտղիդ զաղտնեաց արգահատեցից, թէ մի համարիր ընդ ամբարիշտս զանձն իմ. զիա՞րդ ես ինքն զոլով զայլս անիծեցից, թէ տուր նոցա տէր զգործս նոցա, և 'ի կարգ բանիցն համարձակեցայց։

Բ. Քանզի թէ զյետինս բանիցն առաջնովքն աստանօր եղից, կրկին ծանրանան ինձ ցաւք և յաճախեսցեն զառնութիւնք։ Բայց 'ի շեղջեցելոցն արտասուաց՝ դոյզն մի չափեալ, բաւականացայց հանապազորդեան յանդիմանութեամբ սաղմոսարանին ընտանի ձայնիւն, որ զպարտաւորեալս միշտ կշտամբէ. առ որս և սպառուած քառասներորդի իններորդի հատուածի բանի յանդիմանողի զիս զարշեցուցեալ, հանապազ խայտառակէ. խցեալ զբերանս 'ի փառաբանութենէ, եղկելի զանձն իմ ցուցանէ, աստուածային ձայնիւն զատախազեալ, յակնկալութենէ կենաց լքանէ, միանգամայն և վիրգս մահու ինձ իբր 'ի պատնշէ առաքէ։ Քանզի թէ չար է անէծս առնուլ յօտարէ, ապա անձամբ զանձն անիծանել կրկին չարաչար. իսկ եթէ չառնուլ նախատինք 'ի մերձաւորաց օրէնք են, ապա 'ի տեառնէն հայել զայսոսիկ, կրից արեան տաժանմունք, վիշտք աղէտից և խէթք մտաց։ Բայց թէ առ խոնարհութեան անձին իւրում մատնեցի, ջնեալ և կշտամբեալ անիծիւք 'ի լեզուէ իւրմէ, 'ի խոստովանեալ և յամէնիշխան

շրթանց բերանոյ վերնոյն օրհնեցի. զի ճշգրտեալ թարգմանեաց զդարձն իւր առ նա՝ զհետս կենաց ուղղանելով. սահմանաւն սիրոյ զպարտեացն արմատ կրճատեաց, ոչ տիրեալ 'ի խարդաւանաց չարաբանողաց. ոչխար հօտին Քրիստոսի գտաւ բժշկեալ՝ զիմելով 'ի յաղն բուժիչ ադեացն արկածից: Բայց եւ անբանական բարոյից է՝ ասուն կենդանեաց 'ի մէջ դալարոց ծաղկածլին վայրից կենաձիր բանից թմբրութեամբ մնայց 'ի յարօտս մահու ճարակել:

Դ. Եւ արդ քանզի իմ է առակս վերջին կշտամբողական, և առ իս ակնարկէ զգլխաւածոցն չար պատահմունս, որ ինձէն անձին նիւթեցի միշտ զեղունս կիզանողականս հրոյ տոչորման, հոսեալ 'ի յերկնուստ զգոյիւ զաղաւթանս իմաստնարանի բազմակիս: Քանզի զիարդ 'ի յարգիւնս ինձ օգտից սաղմոսն եկեսցէ, յորժամ անպտուղ 'ի բազմերգութենէն լինիցիմ, ոչ նուագել հոգւով, ըստ թելադրելոյն Պաւղոսի. զիարդ ընդ մարգարէին եւս զուէրունին խառնեցից մեծս մեղաւորաց՝ զնկունս պխտանեաց, ասել ընդ սրբոյն, թէ 'ի բաց կացէք յինէն ամենեքեան որ գործէք զանօրէնութիւն. զիարդ ոչ ունելով 'ի բազմացն պատուիրանաց կատարեալ՝ շնորհին և օրինին՝ բարբառեցայց զերջանկին, որ նախ ինքն արար զոր մեզ կանոնեաց, թէ քանզի ծառայս քո պահեցի զայս, և որ զհետն զան ասացեալքն. զիարդ թափուրս 'ի լրութենէ իմաստից կենաց ընդ երկիւղածս տեառն օրհնեցից. զիարդ ընդ մեծին մաղթանաց զիմս յօդեցից, թէ զմին խնդրեցի 'ի տեառնէ՝ զտեսիլ վայելչութեան նորա և զհրամանատրութիւն տաճարի նորա. զիարդ 'ի հրաժարելին ինձ ձեռնամխեցից, յորժամ լսեմ, թէ ուղղոց վայելէ

օրհնութիւն. զիարդ շրթամբք իմովք զանձն իմ անիծից՝ ասելով զկնի յոլովից առեալն. թէ երեսք տեառն 'ի վերայ չարագործաց՝ սատակել զյիշատակս նոցա յերկրէ. զիարդ զմիւսն դարձեալ, թէ չարք վաղվաղակի սատակեսցին. զիարդ զկերպարանացն իմ նմանութիւն, թէ բազուկք ամբարշտաց խորտակեսցին. զիարդ սատակման ինձ պաղատեցայց, թէ ահա մեղաւորք կորիցեն. զիարդ զբազմայածեան լեզուս 'ի յօրհնեալն բան մխեցից, թէ ասացի պահել զճանապարհս իմ, զի մի մեղայց լեզուաւ իմով. զիարդ փշովք մեղաց հեղձեալս զանարատին պարծեցայց, թէ այլ զիս յանբծութեան իմում ընկալար. զիարդ ես մեղաւոր և կրկին պատժաւոր զհանդունակիցան զարովեցից ապրել 'ի նոցունց, թէ 'ի մարդոյ մեղաւորէ նենգաւորէ փրկեա զիս Աստուած:

Ե. Զիարդ իբր ոչ կռապաշտեալ անպատկառապէս պերճացայց ունայն պանծանօք ասել ընդ Դաւթի, մի թէ մոռացեալ իցէ մեր զանուն Աստուծոյ, կամ ձգեալ զձեռս 'ի մաղթանս օտար աստուածոյ. քանզի որ 'ի մեղս զարշութեան խոնարհեցի, առաջի կայ նորին կառուցեալ առեալ 'ի պաշտօն յաւնականացն ախտարծարծիցն պոռնկապատիր պատկերացն կերպարան՝ Աստարտայ և Քամովայ և Մեղքոմայ արուարձանի և Թարահասայ թարմատարի, ընդ զազրատեացն կանացեաց՝ իշանգամիցն պատկառանք՝ անվերարկու ծանակութիւնք: Ի՞բր ոչ պատկառեցից սովիմբ ասել ընդ նահատակին, որ զայս զիմադրութիւն առ բարին ունէր միշտ, թէ վասն քո մեռանիմք զօրհանապազ, և որ 'ի կարգին է սորին սաղմոս: Ի՞բր յիմարս յարս և վատթարս ասել ժպրհիմ, թէ բերան իմ պատ-

մնացէ զիմաստութիւն և սիրտս զհանճար. Երբ մարգելոյգ կերպարանաւոր՝ զմարգահաճոյիցն ոսկերս ցրրուել մաղթեցից. Երբ զկրկին երկրորդեալսն մեծանունըն բարութիւնս, թէ հաճոյ եղէց առաջի տեառն յերկրին կենդանեաց։ Զիարդ ունոցս անբաւից մեղաց զարգարոյն առեալ կարդացից, թէ ոչ մեղք իմ և ոչ յանցանք, առանց մեղաց ընթացայ և ուղիղ եղէ. զիարդ զիս ինքն մատնեցից կորստեան յասելն զայս բան, թէ մի ողորմիր գործողացն զանօրէնութիւն. զիարդ, թէ որպէս հալի մոմ առաջի հրոյ, այնպէս և մեղաւորք յերեսաց աստուծոյ. զիարդ զըզեալս ապականացու փափկութեամբ՝ սահմանեցից զանձամբն ինձ բան, թէ խոնարհեցուցի պահօք զանձն իմ, և զազգակիցս նորին ընդ նոյն. թէ ես 'ի նեղել նոցա քուրձ զգենուի, և իբրև զգաւոր և զտրտում խոնարհ առնէի։ Ո՞րպէս համդարտեցից զնմանեացն իմ պատիժ միշտ յիշատակել, թէ սակայն մրուր բարկութեանն Աստուծոյ ոչ սպառեսցի, և արբցեն 'ի նմանէ ամենայն մեղաւորք երկրի. Երբև զեւմն առ ամին, թէ զամենայն եղջիւրս մեղաւորաց փշրեսցես։ Զիարդ զապերախտութիւնն Յակոբայ 'ի ճառ առեալ հեծեծեցից, որ ընդ առաւելին ըզճշմարտութիւնն ընկալեալ, մոռացեալ ընդ նոսին նոցին թերութեամբ զերախտին Քրիստոսի աստուածայնովքն արուեստիւք խաչին փրկանօք, քան նոքա զզօրավարութիւնն Մովսէսի ցպոյն ըքանչելեօք, որ զօրինակն նկարագրեր տէրունական տնտեսութեանն։ Զիարդ զյարուցելոցն 'ի վերայ զիւաց զաղէտս ցուցից, իբր նոքա զօտարացեղից խուժադուժ ազգացն սանլով, թէ արկին զգխակունս բարեացն որ 'ի մեզ՝ կուր մնասակարացն թշնոց, այս է՝ այսոցն օդայնոց. Ո՞րպէս զանկեալ զսերմն բանին 'ի ճանապարհին, և զմիաբանեալ զկամս ընդ չարին՝ սուրբ անուանեցից. Երբբեւ զնմանակիցն առ 'ի նոյն շաւիղ չարին պատերազմի՝ զուպար զազանամարտ մտացս օցտելոց, զոր ես զօրացուցի գործակցեալ հնարից բանսարկուին։ Եւ ոչ ունիմ աղերսել, թէ մի լռեր և մի դադարեր, Աստուած. և խորհեցան 'ի վերայ սրբոց քոց և ասացին, զոր 'ի կարգէ սաղմոսիս է ասօթել։ Քանզի յոյժ պատեհագոյն է առնուլ զայսոսիկ 'ի վերայ բռնութեան մայեկան զիւաց միշտ ճակատելոց առ ներկայիս խռովութիւն, և ընդ նոսին նոցին մշակաց։

Ե. Յորոց դու, տէր Քրիստոս որդի բարձրեալ մեծիդ Աստուծոյ, պահեսցես և ամրացուսցես, երկնային զօրուդ շրջափակութեամբ՝ յամենայն ընթացից խաբողին հողմոց խաչիւդ լուսոյ զմեզ պաշտպանեալ. որ գի թէ և զոցին յիս անօրէնութիւնք բազմօրինակք, այլ ոչ հայհոյութիւնք։ Որ ոչ հանդերձ 'ի կորուստն ըրմանեացն իմոց ամբարշտելոց, այլ ամենազօրով թախանձմամբ ընդ եդեման ջրոցդն զազրագործաց կըրկին վշտացար, սաստկալի զմահու նոցա զիպուածն քեզ գրեցեր, ասելով զզարմանալիսն յուդաց բան, ածեալ զմտաւ թէ ես յաւելից անխծանել զերկիր վասն գործոց մարդկան։ Եւ մխիթարիս մեծ իմն պարարեալ ընդ կեանս անմաքրից և պարտաւորաց սատակման. որ երբեմն առակաւ զմինւոյն զանխայեն 'ի կործանելեան ցուցեր, ողորմած. և առ այլ ումեմն նեղեցար սաստիկ վտանգեալ ընդ յամրանալ անձրեւին առ ուրացողացն զարման։ Անճառելիս ցուցեր բարութեան տեսակս յիշատակաց տօնելիս՝ 'ի վերջին աւուրս. քեւ 'ի ձեռն առաքելոցն քոց՝ ողջոյնս հասարակաց ան-

համբուրիցն հեռաւորաց քաղցրաճաշակս հրամայեցեր։ Ահա և յիս ցօղեա՛յ կենդանի զհայրենի զթութեանցդ զսէր, զի և ես փրկեցայց բուժեալ ամենառատ քո այցելութեամբդ։ Եւ քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԿԱ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ ընդէր է ինձ բնաւն որ 'ի սաղմոսին այնպիսեաց բանիցն 'ի կիր արկանել, որ 'ի նախատինս միանգամայն և 'ի նզովս ինձ յարակային, հանապազ երգել իմովս տաւղօք։ Քանզի զիա՞րդ արդեօք զշուք երջանկին ինձ զատապարտելոյս նմանեցուցից ասելով ընդ նմին, թէ ոչ մերձեցաւ առ իս թիւրեալն սրտիւ։ Զիա՞րդ զկարգադրութիւնս տանցն 'ի յայտմանէ զկնի թուելոցն զարհուրեցուցչաց ընդակից կայից կանոնաց օրինաւորին՝ զինուորին և թագաւորին և մարմնական հրամանատուին, որք և երկնայնոցն են համբուրելիք ասելով, ոչ յուսահատ եղէց 'ի կենաց պատմօղս աւետեացս և նորայս աշակերտ անմասն յամենուստ բարեկարգութեանց։ Զիա՞րդ ըստ իրաւախոհ արդարոյն, ընդդէմ մեղաւորացն մահու զինեցայց առաւօտ առաւօտին 'ի սկիզբն արթնութեանն միշտ պատրաստական լինելոյ, որ և ոչ զանգամս մարմնոյս զանեալ խրատեցի. Զիա՞րդ մասնակցեալ մեծին արութեան՝ սատակեցից 'ի քաղաքի տեառն զանօրինեայսն, որ և

ոչ զբուսեալ բիծս հոգւոյս իմոյ մեռուցի։ Զիա՞րդ սրտեցից զբողին չեւ յայտնելոյն, թէ զմոխիր որպէս հաց կերայ. զիա՞րդ, որ ոչ միացուցի յիմոցս կրից կաթիլ մի պղտոր ընդ յատակ արտօսր աղբերց երգողին՝ ասեմ ընդ նմին, թէ զըմպելիս իմ արտասուօք խառնեցի, և արտասուօք իմովք զանկողինս իմ թացի։ Զո՞րս ինձ զրեցից մեղօք մահացեալս, յորժամ սիրողն Աստուծոյ 'ի բոլոր սրտէ զյանցմունս նախնեացն իւր վարկանիցի, թէ մեղաք մեք ընդ հարս մեր՝ անօրինեցաք և յանցեաք, և որ 'ի վախճանն յանգի սաղմոս իրաւամբք առ իս, քան առ Իսրայէլ։ Որո՞վք յարգեցայց զասել ընդ բարւոյն, յորժամ մարդկային հնարից այս գեղ պատուեցաւ՝ որ ոչ յիս զտաւ, 'ի զարշութիւնէ կերակրոց 'ի մահ սովեցեալք և յաճախութենէ ծզանց 'ի հոգւոց նուաղեալք, ըստ խորութեան ինքնօրէն կրօնից հրէից և հեթանոսաց։ Զիա՞րդ արդարութիւն իմ մնայ յաւիտեանս, զոր ոչ բնաւ իսկ կատարեցի։

Բ. Եւ զի մի՛ տաղտկացայց յամեալ 'ի բանիս, 'ի համառօտել զայն փութացայց։ Զինչ ունիմ ասել 'ի տեղի բանիցն՝ զոր աստուածաշունչ ձայնն նուագեաց օրհներգոյն Դաւթի, թէ բոլորով սրտիւ իմով խնդրեցի զքեզ. զիա՞րդ ընդ սմին զմեծն քան զայս, թէ յամենայն ճանապարհէ չարեաց արգելի զոտս իմ. Իբր ընդ եղեալս և զայն մատուցից, թէ 'ի սրտի իմում թաքուցի զբանս քո, որպէս զի մի՛ մեղայց քեզ։ Ո՞րպէս զունայնութեանցս իբր զլրութեանց ճառեցից ընդ պարս մաքրոց, թէ 'ի պատուիրանաց քոց իմացեալ, ատեցի զամենայն ճանապարհս չարաց։ Զիա՞րդ զհեզոյն ճշմարտութիւն իմում ստութեանս մշտնջենական երգմնահարութիւն կարգեցից՝ ուխտեալ ընդ հաւատարմին,

երդուայ զոր հաստատեցի պահել զդատաստանս արդարութեան քոյ։ Զի՞արդ ինձ հրեշտակ մահագոյժ անհրաժեշտ վճռի՝ զբանին պատգամ կրկնեցից, թէ հեռի է 'ի մեղաւորաց փրկութիւն։ Զի՞արդ չարս խոկալէս՝ զբարեացն գրեցից՝ որք 'ի տեառնէ առնուն զնոյն հատուցումն՝ զայս տուն յեղյեղել, թէ բարի առնէ տէր ուղղոց սրտից։ Զի՞արդ զհամառօտ փոխաբերութիւն անաչառութեան՝ վրիպեցելոյս ինձ սահմանեցից, թէ զթիւրեալսն յափշտակութեամբ տանի ընդ այնոսիկ, որ գործեն զանօրէնութիւն։ Զի՞արդ զԱստուածադրեալն պանծանս ամաչեցելոյս ինձ պատուաստեցից՝ ասել զնորայսն, թէ տէր ոչ բարձրացաւ սիրտ իմ եւ ոչ գրոսան աչք իմ, եւ որ յետ սորին պատմին ասացեալքն։ Զի՞արդ զանճառն քան զմարմին բան՝ 'ի ցոյցս առից քաջալերութեան վհատելոց ես զանձ զեհենին, ասել ընդ օծեալն Աստուծոյ հոգւոյն, թէ յառաջագոյն տեսանէր, զի ոչ քոյ նենգութիւն 'ի լեզուի իմում, 'ի սկզբնաւորն նախաձայնեալ սաղմոսիս մինչեւ 'ի լրումն աւարտման բանիս։ Զի՞արդ զասակցութեան զժնէից մարդոց համարեան այրս մահու եւ որդիս սատակման բարբառիմ զբարեշնորհին, ո՞չ ահա զատեսլս քո տէր ատեցի, եւ զմնացուածն սորին կարգի։ Զի՞արդ մեծաւն վստահութեամբ տօնելի վեհին, անձն իմ եւ դու աշխարհի, զանդուստ քո ոգի յառաջ ընծայեալ՝ մեծացուցանես ընդ պսակելոյն, թէ փորձեա զիս տէր եւ տես, թէ իցեն անօրէնութիւնք 'ի ձեռս իմ, եւ զյաւելուածն որ զհետ սորին։ Զի՞արդ ես զոլով եւ յայլոց աղօթեմ ապրել՝ յուսացելոյն յԱստուած ձայնակցեալ, պահեա զիս տէր 'ի ձեռաց մեղաւորի եւ 'ի մարդոյ չարէ։ Զի՞արդ համբարձայց ընդ փա-

ռաւորեալն մաղթել Աստուծոյ, թէ դու ես յոյս եւ բաժին իմ յերկրին կենդանեաց։ Զի՞արդ իբր հանդիսացեալ ընդ ճգնաւորին՝ զմրցանակն յաղթանակի թագաւորին մատուցանելով՝ զառաւելեալն քան զօրինակ աղերս աղօթից, թէ ինձ սպասեսցեն արդարք քո մինչեւ հատուսցես ինձ։

Գ. Բարեբանեալ է եւ այս իմաստ հոգեւոր եւ տէրունի գործոյն նմանի, որ զփորձիչն պատկառեցոյց, յորժամ զամենայն արհամարհիցէ եւ զսկզբնապատճառն եղելոց միայն ընտրիցէ ասելով, թէ երանի ժողովրդեան, որոյ տէր Աստուած է նոցա։ Մեծ է եւ այս բարձրութիւն շնորհի եւ զգուշական համարձակութիւն լցեալ երանութեամբ, թէ սուրբք քո օրհնեսցեն զքեզ։ Ըղձալի է եւ այս ընտանութիւն մերձաւորական հոգեւոր հաղորդութեան՝ յԱստուած յուսալ եւ 'ի նոյն արձանանալ բանիւ սաղմոսին բերկրեալ, թէ զկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ տէր. եւ զկարգ բանին կատարէ, մինչեւ զողբալին եւ զզուարճալին ազդեսցէ, թէ պահէ տէր զամենեսեան որ սիրեն զնա, եւ զամենայն մեղաւորս սատակէ տէր. 'ի գլուխս լրման գրոց նուագարանաց սաղմոսիս՝ իբր թէ զօրինակն իսկ եցոյց վերջին հատուցման արդարոց եւ մեղաւորաց։ Զուգակցորդք են միմեանց եւ զկնի երգեցեալքս. զի թէ ընդունի զհեզս տէր եւ խոնարհ առնէ զամբարտաւանս մինչեւ յերկիր, ապա ինձ ո՞րքան եղկութիւնք կան առաջի. իսկ եթէ հաճի տէր ընդ ժողովուրդ սուրբ, եւ բարձր առնէ զհեզս 'ի փրկութեան, ապա հերքեալս 'ի բարեմասնութեանց ես ո՞ւր հաստատեցայց. իսկ եթէ օրհնելի է Աստուած 'ի սուրբս նորա տիրապէս, ապա օտարս ես 'ի մաքրութեանց ընդ ո՞րս դասեցայց. իսկ եթէ 'ի կանխեր-

գիցն մերձ այսր եղից յիշատակարան ինձ կշտամբութեան, թէ սիրեցէք զտէր սուրբք նորա, զի ստուգութիւն խնդրէ տէր՝ և կրկին հատուցանէ ամբարտաւանիցն, ապա յորում գնդի ես գտայց գերեալս 'ի գաղտնեաց գտողին չարեաց։ Քանզի զոր օրինակ տատանին տագնապաւ տերեւք տնկոց եղեւին ծառոց շարժեալք 'ի հողմոց ուժգին բախելոց հոսեալք 'ի խոնարհ, այնպէս ջանացաւ ջարդել զընթացից իմոց վերարձակութեան քաջարեր ուղէշս՝ զյարմարեալս ձեռամբ անեղ մշակիդ։ Զոր հաստատեսցես արմատացուցեալ վերստին դարձեալ նոր պտղաւորութեամբ անապականաւ, յանդաստան կենաց խնամոց քոց կամացդ ամենապարգեւ թագաւոր Քրիստոս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն

ԲԱՆ ԿԲ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

ԻՒ ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՅԼ արդ ընդէր ոչ 'ի վերագրեցեալն սաղմոս նախաճառական և յայլ մարգարէիցն մասն ինչ յօղեցից։ Քանզի զինչ վայելուչն իցէ կերակրոյն, եթէ անզգայեալ ցաւովք ուտիցեմ. և կամ զո՞ր շահ սաղմոսն ունիցի, եթէ ոչ 'ի միտ առնուցում։ Քանզի նզովեմ զիս ինքն 'ի նոսին և ոչ իմանամ, լուացեալ լինիմ և ոչ պայծառանամ, արեւու ծագեալ և ոչ լուսաւորիմ, մեղր ճաշակեմ և ոչ քաղցրանամ, ռետնիւ լնանիմ և ոչ բժշկիմ, միշտ կանխեմ 'ի նոյն և դա-

տարկ երեւիմ, հանապազ ձաղիմ և ոչ երբէք խրատիմ, ողոքիմ դարձեալ և ոչ զգաստանամ։

Բ։ Արդարեւ մեղք և անօրէնութիւնք իմ յիս, և ես մաշիմ 'ի նոսին, ըստ մարգարէին որ 'ի դիմաց պարտաւորացն բանի և տէրունական առակին հին տկոցն և նոր գինւոյն։ Վասն զի թէ սատակին անօրէնք և մեղաւորք 'ի միասին, ըստ Եսայեա ձայնին, ապա և ինձ դժնէիս նոյն բաժին հանդերձեալ պահի։ Քանզի ասեմ զսաղմոսն, թէ հատուցանէ այնոցիկ՝ որ առաւել առնեն զամբարտաւանութիւն. և կցորդեմ սմին զընթերցուածն, թէ օր տեառն 'ի վերայ հպարտից և ամբարտաւանից. ասեմ, թէ օտար եղեն մեղաւորք 'ի մօրէ, և որ ինչ կարգ սորին ցուցանէ. յարեմ առ սմին, թէ կործանեսցին անօրէնք երկրի, և ամբարիշտն բարձցի յերկրէ, և անիրաւք մերժեսցին 'ի նմանէ։ Ողբք ինձ կարդացէք առ ձայնն, թէ զոր օրինակ վառի եղէգն 'ի կայծականց հրոյ, այնպէս այրեսցին մեղաւորք 'ի բորբոքեալ բոցոյն. լացէք առ սաղմոսն, թէ արկցես 'ի վերայ նոցա կայծակունս հրոյ. աշխարս պատմեցէք 'ի բանս աստուածեան վճռին մարգարէին ազդեցեալ, թէ ոչ կամիցիք լսել ինձ, սուր կերիցէ զձեզ. կոծեցարուք առ սաղմոսն, թէ մահ հովուեսցէ զնոսա. աղի արտասուս ողորմ հառաչմամբ ընդ հեծութիւնս իմ յարմարեցէք, յորժամ բարձրեալն ընդ Իսրայէլի և ինձ ասասցէ բանիւ սաղմոսին, թէ ժողովուրդ իմ ոչ լուաւ ձայնի իմում. աւաղ կարդացէք թշուառացելոյս, յորժամ այլ մարգարէ զնոյն դիցէ, վա՜յ նոցա զի փախեցին զինէն։ Բարբառ փողեցէք 'ի սիրտ մղձկեալ նոր աղաղակի, յորժամ տեսանողն Աստուծով ամաչեցուցեալ զիս կշտամբեսցէ ընդ ապարասան տանն Յակոբայ,

տեսէք արհամարհոտք՝ զարմացարուք և եղծարուք։

Գ. Այլ դարձուսցես և ամփոփեսցես զբարձրացեալ զսուր բարկութեան ահաւորիդ սպառնալեաց 'ի սարսուցելոյս յերեսաց մեծիդ, և խնամովք աջոյդ բարեբաշխութեան առ իս ժամանեալ՝ օծումն կենաց պարգեւատրեսցես քո աղաչողիս։ Եւ քեզ փառք յերկինս 'ի բարձունս, և 'ի մահացուաց յերկրի 'ի խոնարհ, 'ի սահմանս բոլոր ազանց և յամենայն յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԿԳ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

ԻՆ ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԲԱՐԵՐԱՐ և բազմագութ, մարդասէր և երկայնամիտ միայն Թագաւոր, ընդ Հօր քում պատուեալ և օրհնաբանեալ տէր ամենայնի, որդի Աստուծոյ կենդանւոյ. անպատճառդ միշտ խնում կորստեան, որ ամենեւին անփորձ ես 'ի չարեաց, որ ոչ կամիս զմահ մեղաւորի, որ փրկութիւն են 'ի քոց կամաց ընծայեցեալ, որ դարձուցանես զմրրիկ մեղաց 'ի յօդ քաւութեան, որ զհուր բարկութեան յանձրեւ փոխարկես։ Որ զյետնեալ զկիրն 'ի բարեաց՝ կրկնակի զոյիւ նահանջեր երկեակ բնութիւն 'ի նոյն արձանի, ոչ խակալէս ընդ անպարտսն, և ոչ համայն ընդ պատժաւորսն։ Որ զլուծութիւն ծովուն սահմանաց իբր զկարկառս քարանց կառուցեալ յեզանակեցեր. որ զկարծրանիւթ վէմն անապատին ի վիժակս վտակաց հոսեալ բղխեցեր։ Որ զՅորդանանու ջրոյն սրաշարժ վայրեկութիւն՝ հրաշաւոր անդրադարձութեամբ 'ի յետնորդս հեթանոսաց լուացումն աւազանին 'ի թեկունս առաքեցեր։ Որ զպատուաստեալ պարիսպն Երիքովի, յօրինակ կործանման բռնութեանն սատանայի՝ իբր ըղթեթեւութիւն յարդի ցնդեցեր՝ որ զվնասակար ջուր նորին 'ի յառակ այլայլութեան առ 'ի բարին փոխարկութեան՝ քանանացւոյն փրկութեան խորհրդական ազիւն համեմեալ անուշեցեր։ Որ զՄեռային զառնութիւն, իբր զմտաց անհաւանութիւն, կենացն փայտիւ 'ի քեզ յարմարեալ պիտանի արարեր։ Որ զառեալն 'ի գետոյն՝ 'ի գծագրութիւն անսահմանդ քո հրամանի անորակիդ զունակութեան՝ 'ի նոր երանգ բոսորային մածեր արիւն 'ի ցամաքի։ Որ զանկենդան ցուպ զաւազանին, 'ի կերպարանութիւն առ 'ի զքոյդ մեռովներկարագրիլ, այլ և յօտարազնիցն ընտրութիւն, 'ի տիպըն ապաթոյն կերպիւ վիշապի նմանեալ ցուցեր։ Որ զերջանիկ ձեռն աջոյն Մովսէսի, 'ի ցոյցս տեսութեան ապագայիցս հրաշից մարդեղութեանդ քո, բարձրեալ, և քեւ ախտաւոր մարմնոյս մաքուր լինելոյ անփոփոխ փոխադրութեամբ՝ կրկին զուշակեցեր։ Որ յայքանեացըս շրջադրութիւն բարեխնամապէս արուեստիւ սիրոյ զանակնկալն գիւտ մեղաւորաց կորստականաց նշանակեցեր, օրհնեալ ամենագութ։

Բ. Որ բուսուցանես յերկրէ զալարի զմեռեալն յանշնչականէն, որ զանշարժն իբր զընթացող կառավարես, որ յանարգ արգանդէ կոչես քեզ պատկերակիցս, որ տաս պատանեկաց ազորիս ըմբոշխնելիս, որ յայտըս մաքուրս հերս ընծայես, որ զսազարթ սեւութեան վարսից 'ի ձեռն կերպարան զարմանագործըս, ցուցեալ թէ առ ամենայն սահման հեռաւորական յաղթող ես

հզօր. որ փոփոխես զչքնաղս բնաւորականս, ըստ բանին Յոբայ, 'ի կամս հաւատարիմս: Որ սասանես զերկիր և զսիւնս նորին 'ի հիմանց, նշանակեալ հաստուածին զոյլ' թէ դու միայն մնաս անկորնչելի. որ հոլովես զտարերս իբրև զանցաւորս, և դարձեալ 'ի նոյնն կապես իբրև զյարակայս, յայտ արարեալ' թէ և առ մեզաց բազմութիւն զիւրապէս ունել կամ թողուլ զոյնպէս զօրաւոր իցես: Որ զարուսեկին անըզգայ էութիւն իբր երասանաւ խմն զաստիարակես, երեւեցուցեալ այնր իբր կերպիւ, թէ զբնութեանս չար զիմեցումն յորժամ և կամիս հանդարտ առնիցես: Որ զանբարբառ բոլորակ լուսնին կարգես ունայնս և պատարունս, լուսաւորեալ զպատճառն առ աւետիս տեսողաց' թէ 'ի նուազութենէ բարեաց զպարտաւորս մարմին դու ածես 'ի լրութիւն առաջնաստեղծ հարստութեանն: Որ զպատկերս անխօս աստեղաց իբր զգասակս զոյգն հօտից տրոհես և ժողովես, յոյս խմն կենաց առ այս խորհրդաբերեալ, քաղցրահայեաց տեսութիւն, թէ և անադաչաւորաց լեզուաց կարողապէս բաւես ողորմել: Որ 'ի մէջ մահու և կենաց շաւիղ վըստահութեան ուղղես 'ի ծովու, վկայութիւն եդեալ հաւատի, թէ և յանկասկածաւորն վայրի քեւ պաշտպանիմք անդայթագդելի. որ իբր զջուր կաթսայից 'ի հրոյ եռացեալ, որպէս զմեղաց մրրիկ պղտորեալ' բանիւ կամաց քոց խափուցանես: Որ հայիս յերկիր և տատանես զսա, զի անբանիւն զմտաւորս զգաստացուցանես. որ իբր զակատ մի անձուկ նաւի 'ի վերայ շարժութեան ալեաց' զանբաւ թանձրութիւն գետնոյս դըրես, որով ծանուցեալ լինիս ամենից հաստուածոց' թէ իցես անհերկրայելի, որ 'ի բան քո զօրեղ հիմնացեալ

ունիմ զամենայն: Որ սերմանես զարտաշնչացեալ մարմինս յերկրի, և զնոյն անկորուստ պահեալ կրկին կենդանածնես, որ ապականացուս աւանդեալ' անեղծս ընտանիս, որ ընդ մահացու նիւթոյս' զնշխարդ կենաց խաղնես, որ հրամանաւ ակնարկութեան 'ի խուն վայրկենի կազմեցեր' պատրաստ կացուցեր զանզարդութիւն ամենից եղանակաց: Քո է զօրութիւն և կարողութիւն, որ շրջանակես զժամանակս ամաց հոլովման աւուրց յայլ նմանութիւն բարեպատեհ տեսողութեան: Որ կարդաս զանմռունչսն իբրև զկենդանիս. որ ազդես միայն, և նոքա ընթանան, որ միայն հեռուս անկանես անճառ արուեստիւ հնարագիտութեան մէջ և առաւօտ: Որ յետ նախակարգ յօրինուածոյն առաջնաստեղծ լինելութեանն, արարեր զփառաւորեալսն մեծամեծս հըրաշակերտից հանդիսից, ըստ զըոյն երջանկութեան կանխահիացն զարմացման, այլ խմն զոյացութիւն տօնելի տեսակի անեղծ աշխարհագործութեան ևս քան զսոյն 'ի մարդանալդ քո, որոց ոչ զոյ թիւ:

Գ. Որ ահա զվնասն մեր քեզ զրեցեր, որ զարդարութիւնն քո մեզ շնորհեցեր, որ ընդ քեզ կրեցեր ըզհաշտութեանն մերում փրկանակ, որ ոչ երբէք լքանիս յողորմութենէ, դարձո զամբարշտեալս 'ի պաշտօն բարի երկիւղի, զթմբրեալս 'ի զգաստութիւն արթնութեան սրտի, զանմաքուրս 'ի սրբութիւն պայծառութեան կերպարանի, զբազմաբիծս յանբծութիւն հանդարտական սուրբ պատկերի, զբեկեալս յողջութիւն, որ 'ի զիպմանց ոչ խորտակի, ըզլացեալս 'ի խնդութիւն զուարթութեան անտխրելի, զյուսահատեալս 'ի սէր միաւորիչ անքակտելի, զամաչեցեալս 'ի վստահութիւն հաստատութեան անշարժելի, զխաւարեալս 'ի

լոյս երանութեան անմեկնելի, զմահու զերեալս 'ի կեա-
նըս որ ընդ եղծմամբ ոչ անկանի։ Զի փառաւորեսցի
անուն քո, Յիսուս, խոստովանեալ յամենայնի ընդ Հօր
և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ 'ի բարձունս երկնի և 'ի ստո-
րեւս երկրի և 'ի բնակիչս նոցա, յաւիտեանս յաւի-
տենից. ամէն։

ԲԱՆ ԿԴ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ
նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ առ ամենայն բան յամենայնի ուղիղ
ես, Աստուած, իրաւամբք դատիս, արդարու-
թեամբ կշռես, ճշմարտութեամբ չափես, օրհնութեամբ
հետեւիս, բարւոք ընթանաս, ստուգութիւն սիրես, յըս-
տակութիւն կամիս, լուսաւորութիւն համբուրես, փոր-
ձիւ յանդիմանես, երկայնմտութեամբ քննես. ոչ ունիս
նենգութիւն և ոչ գոռոզութիւն այլ ամենեւին հեզու-
թիւն, հանդարտութիւն և ողորմութիւն։

Բ. Արդարացար վերին իմաստութիւն անայլայլական
Հօրդ համաճարոյ՝ կրկին վկայեալ անգեղջ գովեստիւ յոր-
դեգրելոցն շնորհօք, ըստ բանին սրբութեան՝ որ ա-
ւետարանաւն կենաց 'ի քէն ընկալաք. որ ոչ 'ի կո-
ծելն ողբացի, և ոչ 'ի փողելն կաքաւեցի։ Ասացեր ա-
նօրինին՝ թէ մի անօրինիր, և ես 'ի նոյն չարիս պըն-
դեցայ. մեղաւորիս՝ թէ մի ամբառնար եղջիւր 'ի բար-
ձունս, և ես զընդդէմն քեզ գործեցի, և ոչ զգացի եր-
բէք զառածեալս, թէ 'ի ձեռին քո են եղջիւրք ար-

քայութեան հպարտից ամբարձելոց, խոնարհեցուցա-
նել և բարձրացուցանել, ըստ Ամբակումայ, Դաւթի և
Զաքարիայ։ Օրհնութիւն ինձ կամեցայ, ողորմած, և
ես անիծեալս՝ մեծ տարադրութեամբ խոտորեցայ յար-
ժանին ինձ մասն. սիրեցի բարկութիւն և ոչ բարու-
թիւն, շօշափեցի ըստ զրոյն զխաւար, և ոչ զլոյս, կեն-
դանի ձայնիդ քո, գթած, ապառումս պատասխանեցի։
Զորդնն անմահ ասացեր բանիւ Եսայեայ և զհուրն ան-
շէջ և զկշտամբութիւնն անվախճան և զանեղին յաւի-
տենից և զօրինակ նմին սոսկալի, և ես ոչ իմացայ ըստ
սաղմոսողին և ոչ մտառեցի, այլ 'ի մուայլ մտաւորա-
կան կուրութեան գնացի։ Ցուցեր մարգարէիւն, թէ
զօրհնութիւն ստասցի որ զօրէնս դնէ, և ես համառօ-
տել զնոյն փութացայ։ Արձան հողեւոր վիմի գրեալ
մատամբ քո, տէր Յիսուս Քրիստոս, զԴաւիթ իւրովքն
բանիւք կանգնեցեր, ասելովն ինքեան ընտրութեամբն
առ սոյն, թէ պահեցի զօրէնս քո յամենայն ժամ, յա-
ւիտեան. անդրադարձութեամբ բանին միջնորդեալ ըզ-
կրկին հաստատութիւնն, թէ և յաւիտեանս յաւիտե-
նից. ընդ որս և զսորին նմանիս պարծանաց առ իմս
խրախոյս, և ոչ զկծեցայ. ճեպեցայ 'ի տօնս Բահաղու
և ոչ Աստուծոյ. 'ի յերկուս հետս երկմտութեան կրկին
կաղացի կասեալ 'ի բարեաց, ըստ երգիծանելոյն Հե-
ղիու։ Ունիմ զՄովսէս իւրովքն օրինակօք եկեալ 'ի մե-
ռելոց, և զսուտ մարգարէիցն գրեալ 'ի յոգի, և ըզ-
մատեանս առաքելոցն ընդ մտացս մասն յեռեալ, և
զաւէրդ հասարակաց կտակաւն աւետեաց յարուցեալ 'ի
թաղմանէ անթիւ ննջեցելովք, և անհաւատագոյն քան
զհնգեսին եղբայրակցութիւնս այնր մեծատան, որ է
առակ իմն յարմարական, նմանեալ զգայականացն մա-

սանց անողորմիցն յղփացելոց, մնացի իբրեւ զսալ դարբնաց անոստ՝ յամառեալ քարացեալ սրտիւ, որպէս օրինակն է Բելիարայ, և ոչ ապաշխարեցի։

Գ. Այլ ազդեա վերստին առ սոյն կերպարան լքեալ կրկին ողորմութիւն բարի, ահաւոր, մարդասէր, խնամակալ, կենդանի, սուրբ, լուսաւոր և անվախճան թագաւոր, զօրութեամբ պանծալի խաչիդ խորհրդոյ, 'ի կարծրացեալս մեզօք անբեր անդաստան երիկամանցս յիմարութեան և անպտուղ սրտիս լքութեան. զի առեալ նպաստ օժանդակութեան 'ի գթութենէ կամաց ամենակալիդ, որոտասցէ բղխեսցէ հոգիս, ընծայեալ աչաց վշտագնեցելոյս փտակս արտասուաց արբուցանողաց ինձ 'ի փրկութիւն և 'ի մաքրութիւն, և քեզ 'ի հաճութիւն ընդունելութեան, ամենապարգեւ տէրդ բոլորից, փառաւորեալդ յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԿԵ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ ես նախնիս ամբարշտաց, գլուխս մեղաւորաց, պետս անիրաւաց, առաջինս պարտաւորաց, պատկերս յանցաւորաց, ատոկեցիս ըստ վատթարութեան՝ այլ ոչ ըստ բարեբաստութեան, ահա զանճառիցն իմոց ճառեցի, զպատկառելիսն խայտառակեցի, զգաղտնիսն հրապարակեցի, զծածուկսն յայտնեցի, զթաքուցեալսն ցուցի, զամփոփեալսն տարածեցի, զպառնութեանս մաղձ ժայթքեցի, զգործակցութիւն չարին մատնեցի, զամբարեալ թարախ վիրիս քամեցի, զխորս պարտեաց իմոց ծանուցի, ըզպատրուակն կեղծեաց առի, զքող ագեղութեանն վերացուցի, զամօթալեացն զգեստ մերկացուցի, զգարշելիսն յանդիմանեցի, զմրուրն մահու փսխեցի, զպալարս հոգւոյս խածուածոց քահանայապետիդ Քրիստոսի բացի։ Յանձինս վտանգ ոչ անխայեցի, մարմնոյս սիրոյ ոչ աչառեցի, զարմատն հնութեան տեսիլ արարի, բնութեանս կարեաց ոչ ողորմեցայ, զմիաբանութեանն կապ խզեցի, զդղեակ սրտիս քանդեցի, ընդ կամացս որսոյ իբր ընդ զարանակալի մահու կռուեցայ, զպահեստ անյայտիցն արտաքս հանի, զմթերիցն զանձ՝ մեծին զուշակեցի, զդատախազն դատաւորին հանդէպ կացուցի, զապառնեացն զփորձ այժմէն իսկ գտի, զգաշն կործանողին կտրեցի, զուխտն խաբողին ցրուեցի, զկատարած մարտին յաղթութեան 'ի քեզ տէր Յիսուս ապաստանեցի, զպատերազմին խումբ զրգռեցի, զլիմաղրութիւն զինեցմանն՝ բանիդ Աստուծոյ յուսացայ, զխաւարասիրացն փաղանգ լուսեղինացն զինուց սադրեցի։

Բ. Եւ արդ, ստեղծիչդ ամենայն եղելոց Քրիստոս որդի բարձրեալդ Աստուծոյ, զատէն զորովեալս յայսպիսեաց բանից և զհարուածեալս չայլքանեաց գանից մի կշտամբեսցես կրկնակի զատել 'ի մեծի աւուրն։ Ահա, հզօր անքնին անճառ բարերար թագաւոր անմահ, առ այս կերպ պատկառանաց ինքնապարսաւ խոնարհութեան, որ ինձէն զանձն մեծաւ ձաղանօք յոգի զատեցի, լից նուագօք այսր մատենի անարգանօք ամօթոյ զդէմն սատանայի, և զերեսս կերպի պատկառեցելոյս նշանաւ խաչիդ զօրացո։ Միացի կնիքդ լուսոյ 'ի գեղ տեսակիս, ամրութեանդ նշան հաս-

տատեսցի 'ի տիղ գիտակիս, երեւակ կենացդ փայտի ձեւասցի 'ի պատկեր այտիս, արուեստդ հրաշից 'ի ճակատիս շուք նշանակեսցի։ Մի այլայլեսցի յինէն դրոշմդ լուսապաճոյճ, մի բարձցի 'ի տեսանելեացս բոյց ճաճանչդ օրհնութեան, մի մերժեսցի 'ի գլխոյս առհաւատչեայդ վստահութեան, մի սասանեսցի 'ի բերանոյս ամրութեան սեմոց՝ փառք տեառնագրութեանդ։ Պահպանակդ երկրպագելի 'ի զգայարան սրտիս միասցի, չորիցս նիւթոց խմոյս գոյութեան քառաթեւդ նշոյլ ազդեսցէ, ձեռինս կարկառման փրկչիդ իշխանութիւն օժանդակեսցէ, մատուցման հաստուածոյ մատինս՝ խորհրդարանդ համարձակութեանց բարեգործեսցէ։ Ի մեկնելս իմում մի հեռասցի սրբութիւնդ, մի լքցի պատիւս 'ի պատիլն պարտաւորիս, մի մերժեսցի 'ի հոգւոյս անդաւաճանելիդ փրկութիւն, մի ջնջեսցին գիծք կենդանատուիդ 'ի քո գրեցեալս շնչոյ, մի եղծցի նկարումն արեան զօրութեան 'ի տիրատիպ խորանէս, ընդ իս բնակեսցէ յիմում գերեզմանին. 'ի ծաղել մարմնոյս թշուառի օծումն շնորհիդ առ իս պահեսցի, 'ի նորոգութեանն աւուր առաւ հանդիպեսցայց փառաց փեսայիդ, 'ի քոյոց այտի ծանուցայց, քոյովքդ վառատեօք պճնեցայց, երախտեօք մեծիդ յարգեցայց, աւագանին զգեստու պերճացայց՝ քաւեալ ողորմութեամբ։ Մատո բարեգութ, զվերարկուդ անապականութեան տաժանեցեալս մերոյ մարմնոյս, մի յարիցէ ընդ քոյս՝ բանսարկուին, հնացուցիչ հոգւոյս վտանեցի, խաւարաբնակացն պատիրք մի ընդ իս վերեւեսցին։ Օրհնեսցի անուամբ քո, գթած, վիհն իմ հանդստեան, ողորմութեամբ քո լցցի դուրն իմ գերութեան, ընդարձակեսցի քեւ ինձ անդին թշուառութեան, անդորր եղիցի, խնամող, ինձ բանտն բարկութեան, մնասցէ զիս առ յաճումն արգանդին մթութեան, յուսով քո շտեմարանեսցէ զիս յարկն այն անձկութեան, ձեռամբ քո պահեսցայց 'ի խշտին տարտամութեան, թեւօք քո ընկալայց 'ի տունն տագնապի, դու, գովեալ, ընդ իս 'ի սենեակն վտանգի։ Աւաղս ինձ աստանօր 'ի թիւս հազարաց, զի երբեմն էի վերնային և այժմ անդնդային, երբեմն տօնելի և այժմ աշխարելի։

Գ. Այլ և արդ կրկին դու օրհնեալ 'ի բոլորից գոյից յերկնայնոց և 'ի ստորնայնոց և 'ի սանդարամետականաց մեռելոց, անպարտականդ այս տարագրութեան։ Ես վրիպեցայ, ես օտարացայ, ես յիմարեցայ, պարտեցայ և խոտան գտայ. ես լքայ, կամեցայ և կործանեցայ. ես մոլորեցայ, ես մատնեցայ, ես մերժեցայ, ես խորթացայ, գերեցայ և գայթագղեցայ. ես նզովեցայ, ես թըշուառացայ, աքսեցայ և վատթարացայ. ես ընկլուզայ, ես խաբեցայ, ես անօրինեցայ, ես ապականեցայ, մահացայ և 'ի սպառ եղծայ. չիք քո առ այս ինչ մատն չարի, որ ես միայն անփոփոխ բարի։ Արդ կամք քո լիս, և խաւարն ինձ ճառագայթ. ճրագ յուսոյ քո անդ և գիշերն վաղորդայն. մարմնոյ քո հաղորդեալ, և յամօթոյն կարծեաց ապրեալ։ Իսկ ես ոչ գրեմ զանձն իմ կենդանի վասն անփախչելի վախճանին, դարձեալ զի ոչ վարկանիմ կորուսեալ վասն աներկեւան նորոգմանն։ Որ և փակեալ համարիմ ինձ զելս կենացդ վասն անքաւելեացն պարտեաց, դարձեալ՝ բացեալ ինձ զդրախտն՝ վասն փրկութեանն աւետեաց. քանզի ոչ այնքան վհատութեանն գոյժ տագնապէ, որչափ փըրկութեանդ քաջալերեալ ձեռն կարկառէ։ Արդ տուր, տէր,

տուր ողորմութիւն, առ ամենայն ձայն փոհաբանեալ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԿԶ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Արդ որ ոք և առցէ զայս գեղ մաղթանաց այսր մատենի պարկեշտականի պաղատել սովաւ, եթէ 'ի մեղաւորաց իցէ մատուցեալն, եղէց և ես իմովս բանիւ կցորդեալ նմա. իսկ եթէ յարդարոց գուցէ յառաջեալն, գտայց և ես սովիմբ ընդ նմին ողորմեալ նովաւ։ Ապա թէ երջանկացի այնպիսին ինքեամբ՝ ինձ միայնոյ գրեալ զեղկութիւնն, և ես ինձէն վկայեմ այսմիկ։ Բայց յիշեսցէ նա զՍողոմոն և զբանս նորա՝ ըզհոգեշունչս, թէ ո՞վ ոք վստահացի սիրտ սուրբ ունել, և կամ ո՞վ պարծեսցի մաքուր լինել 'ի մեղաց, և զի ոչ յարեաւ մարդ երկրածին ազատեալ 'ի պատասխանեաց. և ոչ ընտիր՝ ինքնարշաւ վազիւքն, և ոչ՝ թէ և 'ի թռիչս ամբարձման թեւոց բերիցի. առ որ զգոյշ լինիցի կրկին նկուցեալ 'ի վիմին իսկ հաստատութեան՝ ուսեալ 'ի Պաւղոսէ, գուցէ անկեալ 'ի յերկիր՝ սահմանողի այսմ կանոնի իրաւադատի կշռեալ նմանեսցի։ Այլ առցէ զայս կշտամբութիւն մաքուրն՝ նիւթ պսակաց, առ 'ի շիջանել անընտրողաբար յանձեռնհասն բարձրութենէ. և պատժապարտն՝ առիթ ազատութեան, որով ամբարձեալ 'ի կործանմանէ հոգեւորական մահուն՝ ապրեսցի յուսով։ Իսկ ինձ եղիցի պատգամս այս բանի արձան փորագրեալ ամենեւին անեղ-

ծանելի, որ փոխանակ իմոյ եղկելոյս անձին մահացուի՝ անդադար հնչմամբ հեծութեան լալոյ առանց լռելոյ միշտ աղաղակէ. լիցի և ոսկերացս քակտեցելոց 'ի հողապատեան շիրիմ վերաբերուին՝ անմռունչ ձայնիւ զայս խոստովանել. հասցէ և մարմնոյս 'ի հող լուծելոյ՝ բարբառով իմն անազդելեաւ ծածկատեսիդ զսոյն պաղատել։

Բ. Տէր գթութեանց, աղբիւր ողորմութեանց, պարգեւք բարութեանց, որդի բարձրելոյ տէր Յիսուս Քրիստոս, ողորմեա, խնայեա, մարդասիրեա, նայեա 'ի վտանգս, ակնարկեա 'ի բեկութիւնս, խոնարհեաց 'ի թշուառութիւնս, տես 'ի տարակոյս անձեռնհաս տագնապիս, հասիր հաղորդել կորստականս կարեաց։ Շօշափեա բժշկապէս զամենաթշուառ ախտաւորութիւնս, ունկն մատուսցես քաղցրութեամբ ողորմագին հեծութեանս, լուր 'ի խորոցն անզնդոց մահուն գերեզմանի անմռունչելի հառաչմանս, մտցէ յականջս ամենալուր լսելեացդ ձայն պաղատանաց վատնեալ անդամոցս։ Եւ վասն զի գրաւական կենդանութեանս անապական է, անփոփոխ լիցի և սիրոյդ քո գթութիւն. կցորդ լեր հեզութեամբ տաժանաւորս տկարութեան։ Մեռեալ պատկերիս մի՛ ոխս պահեսցես, ընդ անշունչ կերպարանիս մի՛ 'ի դատ քննութեան մտցես, մահու տանջեցելոյս մի՛ հարուածս յաւելցես, ընդ բեկեալ խեցեղէն անօթոյս մի՛ ուժգնութեամբ մարտիցես, վճռաւ կոշկոճելոյս մի՛ բարկութիւն կրկնեսցես, կործանեալ շինուածոյս մի՛ պատուհաս մատուսցես, շանս սպանելոյ մի՛ քարինս արձակեսցես, լուծոյս ջախջախելոյ մի՛ սատակս որոտասցես, հողոյս անպատուելոյ մի՛ իբր ամբարհաւաճի ուժգինս մռնչեսցես։ Զմոխիրս մերժե-

լի մի՛ 'ի դատ ընտրութեան կոչեսցես, զփոշիս ցընդելի մի՛ իբր զքո զիմամարտ զոյցես, զտիղմս տաղտկալի մի՛ իբր զոսոխ վարկանիցիս, զգարշութիւնս անգոսնելի մի՛ իբր զընդամարտիկ վանեսցես, զխէթս 'ի բաց ընկենլի մի՛ նիւթ գեհենին պահեսցես, զայսքանեաց բազմապատիկ բանից կշտամբելս մի՛ վերստին յանդիմանեսցես:

Դ. Այս ամենաթշուառ և խաւարարգել շիրմին են ահա սրտաբեկ և յոգնաթախիծ արգահատութիւնք. հաստատեսցէ օրհնեալդ քո բան անփոփոխական լինել, ըստ սրտի արգահատելոյս. քանզի և այժմ մինչ կենդանեօքս խօսիմ, մեռեալ եմ անհասից. որպէս 'ի կորուստ մահուն սատակման՝ ամենազօրիդ հրամանի անեղծ եմ հաւատովքս: Արդ աղաչեմ զքեզ, տէր Յիսուս Քրիստոս, հայեաց յիս ողորմութեամբ, և մի՛ թողացուսցես լինել տնակից ինձ Բելիարայ. և զմահաբեկոյց տապանին ազդումն անկենդանաւորն թնդման թշուառն թաղման՝ աղաղակ ձայնի հառաչման լալեաց քեզ հաշտեցուցչիդ՝ յարգեսցես լսել, միայն բարեգործ, հոգեսէր, հզօր մարդասէր. և հոգիդ քո բարի բնակեսցէ ընդ իս՝ լոյս առնելով ինձ 'ի խաւարին: Մնասցեն ընդ իս կենարար քո կրից պաշտեցեալ մասունք. զի իբր զաւանդ զանձու զիս պահեալ 'ի քեզ, կենաց նորոգման ընծայեցուսցեն. օճառք անվատնելի զինուց ինձ պատկանեսցին, ընդ իս յարակայեալ քարինք պարսից հոգեւոր հնարից՝ զչարին հալածել զգունդ: Մարտն որ առիս, քեւ, տէր, վանեսցի. զի եթէ յարիցէ 'ի վերայ իմ պատերազմել, տեսեալ զքաղաքն ունայն 'ի զօրաց և զազդողականացն գործի ապաձայն, զքեզ, տէր, ունիմ մշտնջենցուր և աննիրհելի պահապան:

Դ. Զի եթէ այժմ իսկ կանխաւ արագեալ յառաջ քան զօրն կատարածի, և անշաւիղ արգելան ինձ պատրաստեսցէ, առաքեմ զաղօթս տէրունականս նմին զան մահու. եթէ 'ի վայր զիս հնարի կործանել, զծնրադրութիւն արարչին. եթէ 'ի մոխիր երկրի թաւալել ձեռն բերիցէ, երեսացն Աստուծոյ 'ի նոյն մածուցումն զնա հերքեսցէ. եթէ վասակս ինձ ցաւոց նիւթեսցէ, քրտունքն յուռթի արեամբն զանգեալ փրկչին աշխարհի զնա խուեսցէ. եթէ յընթացից բարեաց ըզշունչս իմ պատանդեսցէ, կապանք ամենաստեղծին զիս արձակեսցէ. եթէ յուսացութիւն պարգեւաց լուսոյն բռնադատեսցէ, հայհոյութեանն համբերութիւն յաստուածամարտիցն՝ զնոսին ընդ նոյն կարկեսցէ. եթէ հարուածս նետից զազանաձիգ զինուց ինձ արձակեսցէ, կարթ հնարից աղեղան փառաց հօրն կապարճից նմին պատահեսցէ: Եթէ քողով լուսոյ խաւարականի մտանել ընդ աչս անամօթեսցի, կափուճ զլխոյն ձորձով պատեցեալ լրմանն ամենից զնա սանձեսցէ. եթէ մոլեսցի զվստահութիւն ձեռինս կապել, եղէգն մատուցեալ 'ի յաջ զոյացուցչին զնա չարչարեալ ըմբերանեսցէ. եթէ ձաղանօք այպանման զիս կատակեսցէ, տանեալն ծաղու ամենազօրին զնա հեգնեսցէ: Եթէ բըժժանօք ինչ յուռթից կախարդել խորամանկեսցէ, ապտակն զիմաց հզօրին Աստուծոյ զնա սատակապէս ամաչեցուսցէ. եթէ 'ի մուտս գիշերային մթութեան խաւարաւ խաբէութեան լինել մարտիցէ, 'ի ճառագայթից լուսոյ երեւման քո, տէր, խայտառակեսցի. եթէ 'ի միջօրէական տապոյ փորձութեանցն արեգակնակէզ վառնիչ խորշակին զիս 'ի յարմատոց խախտել կարծիցէ, 'ի զօրութենէ նշանիդ լուսոյ խլեալ գոսասցի:

Եթէ 'ի փչմանն շնորհէ ունայն գիս առնել հնարաւորեսցի, թուքն զոր ընկալաւ տէրն քրովբէից ընդ մեղաւորիս զնա պատկառեցուսցէ։ Եւ թէ ժանիք խածողք ինձ ցուցանիցէ, լռութիւն երկնաւորին բերանոյ զնա պապանձեցուսցէ. եթէ խածմունս աղուականս հոգւոյս ազդեսցէ, բեւեռացն հարմունք հաստաղին բնաւից զնա կսկծեցուսցէ։ Եթէ յընթացս անիրաւութեանց խորհրդոց գիս մոլորեցուսցէ, սեւեռք ոտից անհասանելւոյն զնա կապեսցէ. եթէ հրապոյրս ինձ դժնեայս արբուսցէ, քացախն ընդ լեղւոյն խառնեալ 'ի յարբումն բարերարին՝ զնա դառնացուսցէ։ Եթէ առաջին ճաշակմամբ փայտին գիս գտցէ, սոսկալի խորհրդով խաչին ըմբռնեալ 'ի սպառ պարտաւորեսցի. եթէ ընդվզել ընդդէմ հնազանդութեան տեառն հրամանի զանձն իմ ուսուսցէ, բերումն պարանոցի անսահմանելւոյն զնա կործանեսցէ. եթէ 'ի մահ սատակման գիս վանեալ վիրաւորեսցէ, ասուար տէգ գինու մխելոյն 'ի կող ստեղծչին Ադամայ զնա հերձեսցէ. եթէ երկամբք վշտաց դժոխականաց գիս պարփակեսցէ, պատանացն կտաւ էից ունողին զնա ըմբռնեսցէ. եթէ յատակս մահու հայել գիս խարդախեսցէ, բնակել կենդանւոյն 'ի վէմն մահու զնա մեռուսցէ. եթէ խնդասցէ ընդ մարդկօրէնս իմ գայթագղութիւն, կրկին կորասցի կարկամեալ կամաւ, յորժամ անմահն Աստուած յարուցեալ փառօք ընդ իւր նորոգեաց զբնաւ մահացեալս։ Եթէ ընդ լուծանել փոքր կապանաց հագարամէից բերկրեսցի, դողասցի կրկնեալ վերստին իսկոյն ընդ վերջին շղթայս անզերծ տագնապին ըմբռնման սատակագունի յանվախճան տանջանարանին։ Եթէ ընդ առաջին հարուածն դժուարեսցի, զօյժ կորստեան յետ-

նում սատակմանն անշէջ գեհեննին, որ պատրաստեալն է նորա և նորին հրեշտակաց, նմա պատմեսցի, որ աւուրն մեծի մեծին ատենի։

Ե. Իսկ ինձ ապաւինելոյս 'ի քեզ տէր Յիսուս, միայն թագաւոր ինքնակալ զօրեղ, արարիչ երկնի և երկրի և ամենայն զարդուն որ 'ի նմա, որ զալստեանդ քոյ ակն ունիմ և ողորմութեան փրկչիդ սպասեալ յուսամ. 'ի յոյս քո անկանիմ, և զպարշապարիդ հետս համբուրեմ, զպարտութիւնս խոստովանիմ և զմեղանս հրապարակեմ, կշտամբանաց քարամբք կոծիմ և հառաչանօք սրտիւ տապանիմ, 'ի խէթ խղճիւ խոցոտիմ և բոցով շնչոյս ճենճերիմ, աղի ցօղով արտասուացս այրիմ և երիկամանցս ազդմամբ կիզանիմ, յուսակտուր օդով ցամաքիմ և դառնաշունչ հողմով շիջանիմ, թախանձանաց բանիւս երերիմ և կղկղագին հեծութեամբ դողամ, տաժանելի կրիւք տուայտիմ և տագնապաւ հոգւոյս տատանիմ, 'ի կոծ մրրկաց ծփիմ և 'ի բախմանէ ալեաց սասանիմ, 'ի լրութենէ համբաւոյն սարսեմ և յիշատակաւ ահին կորնչիմ, կերպարանօք ատենին հալիմ և սպառնալեօք մեծիդ մեռանիմ, լուր բազմագութ, քաւիչ, մարդասէր և երկայնամիտ, քաղցրութիւն անճառ, որ բարի և տիւ տենչալի։ Քանզի կարող ես յամենայնի և առ ես շնչոյս իմոյ՝ փրկութեան մեծի. և քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԻԷ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան ծորին ծնկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԲԱՅՑ քանզի յոյժ արդար է բան իրաւանց Քրիստոսի Աստուծոյ առ իս քան առ սկզբնահայրն չարեաց սատանայ. զի վասն նորա յայն սակս յայտնեցաւ, զի լուծցէ զգործս նորին. և վասն իմ՝ զի զհնացեալ պատկերս նորոգեսցէ. առեալ զկերպարանիս բոլոր էութիւն կերպին խոնարհութեան մեծին Աստուծոյ՝ միացոյց ինքեան անշուշտ խառնութեամբ։ Նորա ոչ են շնորհեալ 'ի բազմացն, և ինձ զբովանդակն եհեղ առատութեամբ. վասն նորա ոչ երբէք չարչարեալ, և վասն իմ հանապազ պատարագի. նա անհաղորդ է կենացն, և ես միշտ վայելեմ 'ի փրկութեան. նա վանեալ է խաչիւն, և ես զօրացեալ նշանաւն. նա հերքեալ 'ի լուսոյն, և ես միացեալ ընդ փառացն. նորա ոչ խոստացաւ հանգիստ և յերկրի, և ինձ զերկինս սեպհականեաց. զնորայն կարեաց զառհաւատչեայ, և զիմն առանց խզելոյ յարակայեաց. զնա յերամակս խոզիցն արգել, և յիս ինքն զօրացաւ. զնա կարճաց օրինակեաց, և զիս ճառագայթ նշանակեաց. զնա սողնոց նմանեցոյց, և զիս իւրովն անուամբ կնքեաց։

Բ. Իսկ ես զերախտիսն Աստուծոյ լքի զայսքանեաց բարեաց արարողի, և չարին զկնի մտեցայ՝ հայել ընդ

նմին յատակս զժախոյ, ահա անարժանս բարեաց, անձիրս երախտեաց անընդունակս սիրոյ, տուամբք մեղաց ձգեալս, յերիկամունս խորոց խոցեալս, քանցեալ ծառս արմատենոյ, զինիս յեղաշրջեալ. ցորեանս հեղեղեալ, մուրհակս ջրեալ, վճիռս պատառեալ, կնիքս այլակերպեալ, նմանութիւնս փոխեալ, արկանելիքս կիզեալ, ըմպանակս կործանեալ, նաւս ընկղմեալ, մարգարիտս մանրեալ, ակնս պատուականս սուզեալ, տունկս զօսացեալ, նեցուկս խորտակեալ, փայտս ամենեւին փտեալ, մանրագործս աղաւաղեալ, յարկս տապալեալ, խորանս խախտեալ, բոյսս արմատաքի խլեալ, ձէթս հեղեալ 'ի զուհս աղբեւաց, կաթնս հոսեալ 'ի կոյտս մոխրոց, այրս մահու 'ի յարեաց գնդից։ Քանզի միշտ խրատեալ ընդ Երուսաղեմի առակաւ Բաբելոնի 'ի մարգարէիցն ձայնից անձն իմ ողբալի, և ոչ ինչ խրատեցեալ. որ աստէն անզգոնեալ եմ և անդէն խայտառակեալ, աստ զարովեալ և անդ կշտամբեալ, աստ ձաղեալ և անդ նախատեալ, աստ թշնամանեալ և անդ յանդիմանեալ, աստուստ ապշեալ և անդանօր լքեալ։ Աստ հեծումն և անդ հառաչանք, աստ կարծիս և անդ կատարած, աստ խէթ և անդ հատուցումն, աստ արկածք և անդ հանդէսք դատաստանի, ուր ոչ է բան իրաւանց և ոչ ձայն պաղատանաց, ոչ թիւք աւուրց և ոչ եկք ժամանակաց, ոչ ուղք յուսոյ և ոչ դրունք ողորմութեանց, ոչ աջ պաշտպանութեան և ոչ ձեռն այցելութեան։

Գ. Այլ դու ապաւինութիւն, դու ինքն փրկութիւն, դու այցելութիւն, դու և քաւութիւն, դու երանութիւն, քեւ բժշկութիւն, քո ողորմութիւն, միայն հզօր, կենդանի, անճառ, տէր Յիսուս Քրիստոս բարերար Աստ-

ուած. օրհնեալ, օրհնեալ և դարձեալ օրհնեալ, ընդ հոգւոյդ քո սրբոյ յաւէտ բարձրացեալ ՚ի փառս հայրենի խնկութեան մեծիդ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԿԲ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ես արդ ՚ի յիշատակ ահարկութեան վերագրեցելոցդ՝ որք յԱստուածուստ են սպառնալիք ինձ ժամանեցեալք, զիմըդ զազարեցայց ՚ի նորոգ ողբերգութեանց, և կամ որպէս զցամաքումն առցէ հեղեղք արտասուացս: Զի եթէ զչորեքվտակեան առաջս գետոցդ յորդահոսան ծաւալմանդ, որ զերկիր առ հասարակ ոռոգանեն՝ լիապէս բաւականութեամբ բաշխեալ ամենայնի, և զբղխումն ելից իւրեանց առ աչս իմ եդեալ, զանձինս մեղաց սաստկութեան զբոց զովացուցանել ոչ բաւականացին: Եւ կամ մարգարէին սրբոյ ըղձականութիւն կրկին ինձ լցցի գլուխս ջուրց բազմութիւն, և ճրագարան տեսութեանց կերպիս՝ աղբերց կայլակմունք, զբեկման ոգւոցս չափել զվտանգ ոչ ձեռնարկեսցեն. և ոչ եղերականք ջայլից համօրէն բանահիւսից կանանց լալականաց ՚ի սիրտ և յոգի վիրաւորելոց՝ զաղէտ վտանգիս ՚ի յերգ արկանել և կամ ՚ի նուագս ձայնից բերել:

Բ. Իմ է օրն լինելութեան նզովեալ, և ոչ Յոբայ կամ Երեմիայ. քանզի տօնելի է օրն նոցա, զորոց մի ՚ի նոցանէ ոչ արժէ աշխարհ, և ոչ տարագրելի. ապա ու-

րեմն զիս նկատեալ եղեալ զոչ արժանիս լուսոյ և կամ միոյ մանաւոր բարւոյ, զհանդիպումն աւուրն անիծին՝ յորում ես գտայ կորստեան որդիս և մահու դրացիս, մշակս մեղաց և արբանեակս անօրէնութեանց: Որ ոչ կացի յուխտին կենաց՝ զոր դու սահմանեցեր, Աստուած բարերար. ոչ գնացի ՚ի քո պատուիրանն կենդանական անմահացուցիչ, ոչ վաստակեցի ՚ի հունձս արմտեացն, որով ՚ի մուտս ձեռանն աւուրցն խաղաղութեանն կերակրել պատրաստեցայց. ոչ կառուցի ամրութիւն որմոց և ոչ ձեղուն յարկաց ձգեցի, որով ՚ի շնչմանէ մրրկաց օդոց պահեցայց. ոչ համբարեցի նշխարս պաշարաց ՚ի յուղին անեզրական, որով ըղտագնապ սովոյն իմ բժշկեցից. ոչ հանդերձաւորեցի քեզ աղերս աղօթից, որով առաջի քո կալ համարձակեցայց. ոչ կազմեցի թռչակ փրկութեան վարուց մաքրութեան, որ՝ զնորոգութիւն ինձ երաշխաւորէ. ոչ ետու զընտրութեան հաշիւն ՚ի կենցաղոյս ճանապարհի՝ իմոյ մատնչին, զի ՚ի դատաւորին ձեռանէ աստէն իսկ փրծայց. ոչ լրութեամբ ձեւին օրհնութեան մատեայ յանդիման, որով օրէնադրին մասնակից գտայց սըրբեցեալ: Ոչ դիմաց ետու զգուշակութիւն և ոչ թիկանց պատսպարութիւն, ոչ աջոյս իմ զինուորութիւն և ոչ ահեկիս պարածածկութիւն: որով ՚ի պատերազմիս վըտանգէ զերծայց. զերիվարս ոչ զգեցուցի զրահիւք, և ոչ զմարտիկս սպառազինութեամբ, որով զճակատն յաղթահարեցից: Զկանուխն ոչ կապտեցի պտուղ, և անագանին ոչ ժամանեցի, և ահա տարակուսիմ ունայն ՚ի բարեաց. մաքրութեան ծաղիկ ոչ ունիմ և ոչ իւղ ողորմութեան, և գիշերոյն մուայլ՝ աննշոյլ. ՚ի նիրհումն մահու ննջեալ եմ, և տագնապ կոչողին փո-

գոյ ստիպէ. զզարդ հարսանեացն կրկին մերկացայ, և զճէլժ վարուցն վերստին լքի, և զուռն մտին հարսանեաց աւասիկ փակի։

Գ. Եւ արդ զիա՞րդ առից մխիթարութիւն այսքանեաց վշտաց, և կամ ընդ ո՞րքանեաց տարակուսանաց խաւարի՝ լուսաւորութիւն յուսոյ կենաց խառնեցից, և կամ ո՞ւր արդեօք զզարշապարս ոտին կառուցից, և կամ յո՞ր վստահութիւն զաչս իմ յառեցից, և զի՞նչ անդորրութիւն ծփանացս նկատեցի, և կամ յո՞ր ըղձական դիւրութիւն ձեռն համբարձից։ Զի եթէ 'ի ձեռուն բարձրութեան երկնի, անտի անձրեւեաց հուրն Սոդոմայ, որպէս ասացեալ է. իսկ եթէ յատակ խորութեան երկրի, սա երաց զկոկորդն ըմբռնողական և եկուլ զԴաթան բանակօքն Աբիրոնի։ Եթէ յանդգնեցայց փախչել յունողէն, գուցէ կալցի զիս վիշապն ահագին։ Եթէ ընդ զազանս ինչ թափառեցայց, արագունք են խնդրել ըզվրէժ ստացողին առաւել առ իս քան երբեմն զեղիսէին առ մատաղ մանկունս բեթեղացիս քրմորդիս։ Եթէ յամենատարած օդոյս պարզութիւն, այն եղեւ եգիպտացւոցն խաւար շօշափելի։ Եթէ 'ի թռչունս բարձանց, նոքա են կոչեցեալք 'ի սպանդն զոհին բոսորայ գիականցն։ Եթէ 'ի տկարսն խիզախեցից, վասնզի՝ 'ի պիծակացն, և զի՛ պիտոյ են ինձ առիւծունք։ Եթէ յարջոցն պատառողաց ապրեցայց, մճիւքն արեան ծարաւիք ինձ պատահեսցեն։ Եթէ յանհոգս ուրեք նստիցիմ, մժղուկքն անարգագոյնք՝ իբր ցնցուղս հրոյ եռացման զինեւ մաղեսցին։ Եթէ յեղջերէ միեղջերւոյ փախնուցում զերծեալ, նկուն ճիրանք աղկաղկայ մնոցն մռմռքողաց՝ զիս կեղեքեսցեն։ Եթէ 'ի սենեակս շտեմարանաց խորշից զօղեալ ամփոփեցիմ, տաղտկաւն-

սակ զարշութիւն զորտոյն մնաց օրինակքն զիս զազրացուսցեն։ Եթէ 'ի վայրս ինչ անդաստանաց կացեալ զետեղեցայց, շարք շանաճանճոյն տարմից զինեւ պատեսցեն։ Թողում ասել զխառնիճն և զջորեակն զզօրն զօրաւոր ընդ թունաւորն թրթուր և ընդ անկենդանական երեւիլն, հանդերձ ջրակարծ կարկտիւն և ապականագործ եղեմամբն. որ առ աչաց տեսիլ ապազէնք և նուաստագոյնք, բայց 'ի յակնարկելն Աստուծոյ յաւէտ զոռոզարար ուժգնութեամբ հարին հանին վանեցին զհպարտն անբարհաւաճութիւն Փարաւոնի բռնութեանն բուռն զաւազանին՝ յաղթող վիճակաւ. որ են կերպարանք թաքուցելոցն կրից լկտողաց անձնականացն աներեւութից եգիպտացւոցն անօրէնութեանց՝ յոգի տանջողաց՝ զաղտնի մնասողաց։

Դ. Այլ դու ամենազօր արարիչ բնաւից տէրդ բոլորից, 'ի յատենիսն հանդիսացիր հերքել զնոսա. և ինձ ողորմեա կրկին զթութեամբ ձեռն մատուցեալ փրկութեան տարակուսեցեալ կոշկոճեալ վարանեալ 'ի մահ պարտելոյս։ Զի դու միայն ճանաչիս Աստուած փառաւորեալ միշտ ընդ հօր հոգւովդ սրբով յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԿԹ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հակողի առ. նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ, վասն զի 'ի ձեռն մեծիդ և ամենահնար արուեստաւորիդ իմս եղանութեան

տեառն և Աստուծոյ՝ իբր 'ի քրայս ընտրութեան փութոյ քոյ սիրոյ հանապազ եռամ և ոչ երբէք պարզիմ, միշտ խառնիմ զուգիլ և ոչ ևս միանամ, ահա զուր արծաթագործդ երկնաւոր իմ ճարտարապետ, 'ի մնոտիս վաստակեալ առ իս աշխատիս, ըստ մարգարէին յայտնի առակի, և չարութիւնս իմ ոչ հալեցաւ. զոր ինձէն մոլեալ չարաչար՝ իբր գլխելագար գիւարախ իմն ողորմելի յանդգնեալ անկարգս խօսիմ՝ զիմս զպարտիս աճեցուցանել, քան հաշտութեան հնարս ինձ այսու կազմել։ Եւ զի մի անընդել դիպուած և անկիրթ պատահումն և անհաւասար հանդիպումն՝ պատրաստութիւնք հանդերձելոց տանջանարանացն ինձ երևեսցին, ամենևին անմոռաց պահեաց աստստին 'ի յիմում մարմնի նշխար մնացուածոց նախնումն անխծիցն. զոր 'ի փոքուէ տարրէ անարգէ զմեծն է ուսանել։

Բ. Քանզի խաղալն ինքնաբերական գիւտք որովայնի՝ բոտոտք ճապուկք շարժողականք և ազգի ազգիք, որդունք աղեաց դադտնակուրք, խաղաւարտք հրակայծակըք և բիծք բոցակիծք և անիծք անկերպաւորք և երամակք ոմանք քրտնածինք զազրաթորմիք կսկծեցուցիչք և մարմաջողականք։ Ասպատակք այլոց վայրենեաց, ըստ նմանութեան գիւաց գիշերամարտից և մեկնաչէն բարբարոս գնդից խուարասիրաց, և զազանութեամբ քանասար զայլոց արարացւոց, կորակոր կնացիւքն, արջնաթոյր զունովն, կրկնապարոյր կռածագ կոցաւն, որ զօրէն ունի խայթոցաց կարճի, իբր գժնիկ փշովք խոցոտեալ ծծեն ձգեն զարեանն խռնաւութիւն, և յանկողինս մահճաց հանգստեանն վաստակս կրից ցուցանեն։ Եւ կարկառեալ ուրուք ձեռն՝ հատուցանել ըղհատուցումն նոցա նոյին, վաղվաղակի զգան զվնաս

վտանգին՝ զոր ազգէն մարդոյն. և անդէն իսկոյն լերկամարմին փոքր հասակաւն՝ իբր թեւօք իմն թռիչս արձակեն, և ըստ մարախի ձեւոյ ոստոստեալ այսր անդր տարաբերին. և ըստ բազմապատիր նենգութեան բարոյից զաւող ազուեսուց՝ խորամանկեալ խուսափեն 'ի պատուածս բազում ելից, զի յերկիւղէ մահուն ապրեսցին։ Եւ այնքան չքոտի և անքատ անձամբքն ոչ միայն զռամիկսն և զխառնիճաղանճս, այլ և զթագաւորս հզօրս և ահագինս փախուցանեն հանեն տարագրեն 'ի զատիկոն յարկի ապարանիցն բարձրութեան, և կամ 'ի բացի բնակեցուցանեն. քաջք արանց արեաց, որք իշխեցին ամբոխից և տիրեցին ժողովրդոց և առին զքաղաքս ազգաց, զպարտութիւն իւրեանց զօրաւոր ձեռինն ինքեանք վկայեն, թէ քանզի ոչ կարացաք 'ի դիմի հարկանել վեհիցն բռնութեան, վասն այնորիկ խոյս տուեալ հասաք յայս տեղի։

Գ. Եւ զինչ է ինձ զփոքունց և զանկածից ծաղրականաց ոմանց գոյութեանց 'ի կիր արկանել, որք զօրեղ և անհերքելի ջատագովք են աստուածութեանն՝ յիշատակել ինձ զհանդերձեալսն, որք 'ի մարմնոյս անօրինելոյ բնածային պտուղք դառնութեան։ Ընդ որս և եկամուտ սատակչականացն ախտից գիւտք, և կերչացն կոյտք անողորմիք. յորոց չէ զերծանել, քան թէ հարկաւ մարմնոյն վտանգի զապագայիցն սոքօք իմաստասիրել. և ոչ տեղի է զտանել ապաստանի՝ փախըստեամբ անկանել առ նոսա. այլ առանց կամաց քումդ ակնարկութեան և մարդկային կարք և հնարք վրիպեցան։ Իսկ դու, բարերար, զամենայն ունիս բաւականապէս զկենացն հնար՝ եթէ կամեսցիս փրկել, նորոգել, քաւել, բժշկել և կենագործել. և քեզ փառք յամենայնի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ Հ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ քանզի համարձակեալ զընթացս բանիս 'ի փոքունց աստի երկրայնոց չհամարելոց ընդ գոյս եղելոց՝ 'ի մեծագունիցն տեսակս, աստցիք զտօնելի հանդէս իրաւանց ահաւորին անաչառութեան։ Որ զի թէ մերձաւորագոյնք իցեն Աստուծոյ իբրեւ զնախածանօթ հայրապետութիւնսն, և կամ մաքրագոյնք որպէս մարգարէսն, կամ անբծագոյնք իբրեւ զառաքեալսն, կամ ընտրելագոյնք որպէս մարտիրոսն, եթէ ոչ դու մարդասիրեսցես աննուազ բարիդ և անփոփոխ խնամակալութիւնդ և անպակաս ողորմութիւնդ, ընդունայն է ինձ փրկութիւնն առ 'ի նոցանէ։

Բ. Զի եթէ առ նոյն ինքն Աբրահամ ձայն արձակիցեմ, իբր ողորմագին առակ ընչեղին ինձ վարդապետէ, 'ի տապոյ անտի պապակեալ, կաթի միոյ ջրոյ ոչ բաւականանայ. քանզի և նա փակեալ է ընդ կարեօք հասարակաց անհնարութեան։ Իսկ եթէ առ Մովսէս, և նա զգածեալ է տկարութեամբ, որ ոչ զօրեաց առնըն փրկութեան, որ զհայթայթանաց կրկուան 'ի պահպանութեանն աւուր ժողովէր. իսկ եթէ առ Ահարոն, և նա ինքնին կսկ կարօտացաւ մաղթողի. իսկ եթէ առ Դաւիթ, 'ի մէջ բարեացն առաւելութեան բաղդատեալ է և նա. իսկ եթէ առ Նոյ և Յոբ և Դանիէլ, զայս Եզեկիէլ մարգարէ մեկնեաց յանուանէ իսկ յիշատակեալ զնոսա, և զայն ընդ նոսին իբր 'ի դիմաց Աստուծոյ ազդեալ, կենդանի եմ ես ասէ տէր, թէ ոչ ապրեցուսցեն զուստերս և զդստերս իւրեանց 'ի բարկութենէն որ հասանիցէ, բայց եթէ ինքեանք միայն ապրեսցին. իսկ եթէ առ Պետրոս վէմն հաւատոյ, 'ի քումդ խնամոց խուն մի խիթացեալ և նա ընդ կրիւք իմն զլացաւ։ Թողում ասել զբազմացն զումարութիւն խոնարհեալ առ կարիս կարիս, թէ և յաւէտ երջանիկք իցեն. ընդ որս և Յովասու ումն մարգարէի 'ի մէջ Աստուածառաքն սպասաւորութեան մարդկօրէնն զայթագդութիւն՝ մնայ յոլովից անթարգմանելի, թէ և 'ի դէմս իմն մեկնութեան ձեւակերպեսցի։

Գ. Եւ քանզի չափեալ սահմանեցաւ զօրութիւն փրկութեան մարդկան, և ցուցան նոքա ողորմեալք բարերարիդ և զօրացեալք ամենակալիդ, կոչեցեալք պաշտպանողիդ և քաւեցեալք հնարաւորիդ, շնորհեալք ազատեցուցչիդ և բժշկեալք հնարաւորիդ, կենագործեալք անապականիդ և լուսաւորեալք նորոգողիդ, այսուհետեւ գիտացեալ զաակն ողջանութեանց հողածին բնութեանս, որք մխիթարեն օրինակաւն նմանաբար հաբազատապէս վստահութեան յուսահատելոց, ահա առ քեզ դիմեցից՝ որդի Աստուծոյ կենդանւոյ Քրիստոս օրհնեալ յամենայնի։ Մանաւանդ զառակն ազգակից այսմ մաղթանաց աստանօր յիշեալ, զվերագրելոցդ բան վերստին արդարացուցանէ. բարի է, ըստ իմաստնոյ ումեմն երջանկի, անկանել 'ի ձեռս տեառն. և մի 'ի ձեռս մարդկան. զի որպէս մեծութիւն նորա, և ողորմութիւն նորին։ Եւ այս բան թէ և զԴաւիթ իմն զրծագրէր, որ զերեքմանեան հարուածն աստուածեան առաջի եդեալ՝ ընտրեաց ինքնին կամաւորաբար զդատակնիք մահուն սատակման՝ իբր զկենդանի Քրիստոսի

հաւատոցն յաճախութեամբ, քան զերկուսն ևս այլ փոքրկունս՝ որք տանջենն և ոչ ողորմին. սակայն և իմս օրինակութիւն բանիս պատկերի ճարակեցելոյ հընարս կենաց կորուսեալս անձին՝ ոչ է այլայլեալ յարմարութենէ. զի ոչ եթէ զփրկեալսն նուաստացուցանեմ 'ի մատենի այսր ողբերգութեան, առանց որոց ոչ է մատչել առ տէր, այլ զփրկողին անուն պսակեմ, և զշնորհ նորին առ ամենեսին բարեհռչակեմ, և զբնաւին բարձունսն 'ի թռիչս վարուց խոստովանիմ բանիս պայմանաւ յաւէտ կարօտեալ ողորմութեանն դեղոյ։

Դ. Ահա դու կեանք, դու փրկութիւն, դու բժշկութիւն, դու անմահութիւն, դու երանութիւն, դու լուսաւորութիւն. արա ինձ անդորր 'ի մեղացս աշխատութեանց, զի և քեզ լիցի հանգիստ 'ի մշտադասս հեծութեանց՝ ձանձրացուցիչս թախանձանաց. որ ոչ այլ ինչ, քան թէ փրկութեամբ մարդկան պարարիս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՀԱ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հակողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

ԻԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ քանզի երջանիկքն և փառաւորեալք սրբոցն պարք, յորոց ոմանք դոյզն ինչ գթեցին և յաճախագոյնս հաստատեցան, փոքունս սասանեցան և մեծագոյն վառմամբ նշուլից հոգւոյն մաքրութեամբ լուսաւորեցան. յորոց միոյն զգանգուածոյն յայտնէ ըզհասարակատեղծն ակարութիւն, իսկ միւսն զգերազանցն քան զբնութեանն օրէնս. վարս և առաքինու-

թիւնս հրեշտակականս։ Եւ արդ նոքա որ օրհնեալքն են յամէնիշխան բերանոյ աստուածութեան հօրն Քրիստոսի, ընտրեալքն տօնեալքն խնկեալքն և բարեբանեալքն, իբրեւ զանդամս Քրիստոսի պաշտեցեալք, և իբրեւ զօթեւանս հոգւոյն սրբոյ յարդարեալք, յորս չիք ինչ նշմարանք և կամ գիւտք խաւարի, այլ ամենեւին անկեղծութիւն և լուսաւոր արդարութիւն, և որքան մարթ է զմարդն Աստուծոյ՝ Աստուծոյ նմանեցուցանել։ Երեսք պարզք և անպատկառելիք, կրօնք բարձունք և անխոնարհելիք, կեանք զգաստք և անստգտանելիք, պաշտօն առ Աստուած կարծր և անփոխարկելի, ընթացք արիականք և անկասելիք, ճշմարտութիւն միատարր և անցնդելի, դիմադրաւութիւն զօրեղ և անհերքելի, տեսաւորութիւն պայծառ և անապշելի, իմաստասիրութիւն վերնական և անկոխելի, պատկեր մաքուր և անաղարտելի։ Զորոց կերպարանս և զյիշատակս անուանցն աղաչել՝ Աստուած իսկ վարդապետաց, և նորօք հաճութիւն 'ի մէջ խաղաղութեան արարչիդ բան լուսաւորեաց։

Բանք պանծալիք հաշտեցուցիչք Աստուծոյ:

Բ. Այլ ես անպիտանս յամենայնի, և որքան բան զօրէ պարսաւեալս, որ մինչդեռ արթունս եմ՝ նիրհեմ, մինչդեռ զգաստ երեւիմ՝ թմբրիմ, 'ի բարեպաշտելս իմում դայթագղիմ, մինչդեռ աղօթեմս՝ և վրիպիմ, 'ի յընթանալս իմում և կասիմ, յարդարանալս իմ և մեղանչեմ, 'ի խաղաղանալս իմում անբոխիմ, մինչդեռ արշաւեմս՝ առ 'ի յետոյսն հակամիտեմ, 'ի չուելն իմում՝ ընդ կըրունկըն դառնամ։ Ընդ լուսոյն մասին և խաւար յարեմ, ընդ քաղցրութեանն ճաշակ՝ օշինդր խառնեմ, ընդ կուզս

քարեացն՝ չարիս հիւսեմ, ընդ կանգնելն և կրկին գըլորիմ։ Ծագիմ և ոչ պտղաբերիմ, ասեմ և ոչ առնեմ, խոստանամ և ոչ կատարեմ, ուխտեմ և ոչ վճարեմ, կարկառեմ և անդրէն ամփոփեմ, ցուցանեմ և ոչ ընծայեմ, մերձեցուցանեմ և ոչ մատուցանեմ։ Ի ճարակել խոցուածոյս անդրէն վիրաւորիմ, 'ի հաշտեցուցանելն՝ վերստին խռովեմ, զուր հանդիսանամ և իրաւամբք պարտաւորիմ, գրիմ և իսկոյն եղծանիմ, նաւեմ և 'ի գիծն թուլանամ, սկսանիմ և 'ի հանգիստն ոչ ժամանեմ։ Կարգիմ և դարձեալ սասանիմ, լնանիմ և կրկին հեղում, շարունակիմ աստ՝ և անդ 'ի ստորեւս հոսիմ, բարգիմ և անդէն տաշորիմ։ Հիմն արկանեմ և ոչ գլխաւորեմ, սակաւ վաստակիմ և բիւրս վատնեմ, զոյգն զանձեմ և անթիւս սպառեմ, զայլս խրատեմ և ես ինքն անփորձ եմ, միշտ ուսանիմ և երբէք 'ի ճըշմարտութիւն գիտութեան ոչ հասանեմ։ Զգիջեալ չարիսն նոյնչափ արծարծեմ, սուղ ինչ քաջալերիմ և առաւելապէս լքանիմ, լարիմ և իսկ և իսկ առ նմին մեղկիմ, զայս կարկատեմ և զայն պատառեմ, խլեմ զեղճըն և տատասկ տնկեմ։ Ընդ ամբառնալն և այսրէն բերիմ, մտեմ 'ի բոյնն ագաւնի և անտուստ ագռաւ ելանեմ, զամ սակաւ մի սպիտակ և սրանամ դառնամ բընաւին սեւացեալ, ասեմ զիս քեզ դաւանել և սպանողին նուիրիմ, ընդ յանդիման լինելն և թիկունս դարձուցանեմ։ Մաքրիմ և այլ մրճոտիմ, լուանիմ և նովին զագրանամ, կերպարանիմ զԴաւթին և գործք զՍաւուղայն կատարեմ, շրթամբք ճշմարտեմ և ստեմ երիկամամբք, աջովս մատակարարեմ և ահեակ կողմամբս աւերեմ։ Ընդ երկրագործութեան ցորենոյն՝ որոմն սերմանեմ, 'ի բարձրագոյն իմաստիցն 'ի վայր իջեալ, ես ինքն զըտանիմ։ Հրեշտականամ յերեսս՝ և 'ի խորհուրդս դիւանամ, 'ի յոյս հաստատիմ և 'ի միտս տատանիմ, սուտ ձեւանամ և իրօք խոտորիմ, կեղծաւորիմ արդար և արդեամբք ամբարշտեմ։ Դասիմ 'ի պարս հեզոց և ընդ այսս կաքաւեմ, 'ի մարդկանէ գովիմ և 'ի տեսողէդ պարսաւիմ, 'ի հոգածնելոցս երանիմ և յորդւոցն լուսոյն աւաղիմ, հաճոյանամ յետին ռամկին և թագաւորիդ մեծի յաչաց ելանեմ։ Զատեանն դատաւորին թողեալ, խառնակրօնիցն ադերսեմ. հերքեալ 'ի վեհիցն, սոսկականացն սպրդիմ. մարմնովս արտաքուստ պճնիմ, և անձամբս երփնիւ ճային ճանաչիմ. հպաւորիմ դաշն հաստատել, և ուխտակորոյս արտաքս մերժիմ։ Այսօր մաքուր հոգեկիր, և վաղիւ մոլի խելագար. զաէրունի պատուէրն լքեալ, թելադրութեան օձին հետեւիմ. արիանամ զօրապէս, և վատթարագոյնս ընկրկիմ. ըզծանրութիւն աւուրն բառնամ, և 'ի ժամ վարձուն անման ելանեմ. 'ի բացուստ ճառամս խօսիմ, և 'ի պատասխանատուութեանն պահու պապանձեալ կարկիմ. 'ի յելս արեւուն հարուստ երեւիմ, և ընդ երեկս ունայն գեգերիմ։ Ի յաթոռս ծերոց բազմեալ, և խելայեղից կցորդիմ. նմջեմ խնթիւ, և արհաւրօք զարհուրեալ զարթնում։ Զանդատանս կամացս չարաչարս հերկեմ, փոյթ խնամով 'ի չարիս, միշտ անառակ որդիս, անդարձ տարագրեալս, անզղջական զառածեալս, անմխիթար տրտմեալս, ինքնագիր գերեալս, մահու և ապականութեան ծառայեալս, անողոքելի տանջեալս, անփրկելի մատնեցեալս, անպատուաստելի հատուածեալս, անարծարծելի շիջուցեալս, անկազդուրելի խորտակեալս, անհանդերձելի կործանեալս։ Եւ ևթէ պարտ է զսատիկն աստանօր ասել անօրինեալս անձին նա-

խատինս, ահա գրեմ գրեմ և ոչ անխայեմ զխուփնս նիւ-
թեալ գեհենին։ Մտացուածս նախանձու նորոյս Ադա-
մայ երկնայնոյ, որպէս և Կայէնն առաջին հնոյն և հո-
գեղինին. որ ունիմ զընաւն ատուստ 'ի յանձին ըղ-
նշանակ ամբաստանութեանս, ոչ զչնչոյս տուրեվառու-
թիւն, այլ զբանիցս կշտամբութիւն։

Գ. Եւ արդ ո՞ւր իցեն փրկութիւնքն, ուր սկզբնա-
հայրն հաւատոց 'ի յուսահատութեանն վայրի զան-
գրթութեանն իմ չարիս կրկնէ, մեծն մարգարէից քա-
րամբք բանից կոշկոճէ, արին բարեփառ աշտէին նի-
զակաւ 'ի մահ սատակէ, պատկեր ճշմարտին ընդ Ա-
քարու համայնիւ ջնջէ, աստուածարեալն վեհից՝ յա-
բազողացն վրիժուց մատնէ, մարգարէածին տեսանո-
ղըն՝ ընդ ամաղէկացւոյն առաջի տեառն սպանանէ,
նախանձաւորն Աստուծոյ երկնատեղաց բոցովն վատ-
նէ, առաքելոյն լրումն և նորոյս սկիզբն՝ հեծանոցին
ընտրութեամբ հալէ, պետն առաքելոց ընդ Սափիրայի
'ի կենաց գրաւէ, զարմանալին քննութեամբ հոգւոյն՝
բուրումն ինձ մահու ընդ կենացն քարոզ խառնէ։ Արդ
անաչառք և ինձ կաճառք երջանկացն, և ուժգնութեան
հրամանի վերնոյն արի սպառազէնք. ընդ հրեշտակացն
և մարդիկ, ընդ տիեզերաց երկրի և տարերք, ընդ ա-
նըզգայիցն և շարժողականք, որովք զատեալ միշտ լի-
նիմ տուժիւք լլկանաց յօրինակ և յիշատակ սոսկա-
լեացն ապագայից. իբր հողմով փոթորկի ալեաց յա-
ւէտ մրրկեալ կենացս վստահութիւն, մայ անկայուն
'ի հաստատութեանց։ Զոր եթէ ոք իմաստութեամբ 'ի
քննին առեալ խուզեսցէ գլուզականն բազմատեսիլ զա-
նազանութիւն, զմանունս փոքունս ընդ մեծամեծացն
զատեալ, որ առանց թուոյ և քանակութեան համա-

րոյ թիւրս առեալ անքաւ երամոց եռան զեռան սը-
լանան 'ի մարմինս ծովու, վկայեսցէ և հաստատեսցէ
ճշմարիտ լինել զասացելոյս բանագրութիւն.

Դ. Այլ դու ինքն օրհնաբանեալ անմահ թագաւոր
բարի երկնաւոր մարդասէր Քրիստոս, Աստուծոյ կեն-
դանւոյ միածին որդի, հզօր բարձրեալ անքնին ան-
ճառ քաւիչ ահաւոր, սաստեա 'ի ձեռն ամբոխեալ ալ-
եաց ոգւոյս ծփանաց, արձանացո զծաւալս մոլեգին
շարժման սրտիս խռովութեան, ընդոտնեա 'ի սան-
ձըս կապոյ երասանաց ըմբռնման զցնդեալ մտացս վայ-
րագութիւն։ Եղիցի խաղաղութիւն հրամանաւ մեծիդ
ամենավարան բքոյս սասանման, սատակեալ խափան-
եա զբազմագլխեան անդամս ուրուականս զազրնեաց
ամօթոյս երկրակենցաղս հինից։ Գրեսցես աղօթս մըշ-
տամատոյցս զայս նորնծայ տաղ ողորմագերս թախ-
ծագին ձայնի ողբերգարկութեան այսր մատենի. հան
'ի խորոց մահուս անդնդոց չքնաղ ապրեցեալ ընդ մար-
գարէին փրկելոյ. ընկալ զխոստովանութիւն անձնա-
դըժտ բանիս 'ի հոտ անուշից. շնորհեա մխիթար զաւ-
նութեան վշտաց ուժգին հեծութեան յուսահատելոյս։
Եւ քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք պատիւ և իշ-
խանութիւն յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՀԲ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առ.
նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՅԼ ահա ձեզ ասեմ, ով եկեղեցիք միանձանց
և աշակերտութիւնք կրօնաստանաց, որք

մերկամարմին մատանցդ ձեռօք առ ակնկալութիւն յուսոյն պարգեւաց բարեացն անբաւից տեսան զինուորեալք, որոց զայս սեղան հանդերձանաց խորտկաց բանից ընծայեցուցի, ընկալարուք զսոյս աւանդութիւն խոստովանութեան 'ի շինուած փրկութեան հոգւոց։ Ծաներուք սովիմբ զմարմնոյս պարտութիւն, յիշեցէք զմարգարէականն ընդ առաքելականին առեալ մեզ 'ի խրատ, զի մի պարծեսցի ամենայն մարմին առաջի Աստուծոյ, և զոչ ոք է արդարն և ոչ մի։ Զաւետրանականն մի մոռանայք, 'ի կատարածն իսկ պատուիրանին զոգչիր զձեզ ծառայս անպիտանս. մի եղիցի լինել ձեզ որպէս խաբողին. զգուշացարուք և զլոյն, թէ կերակուրք նորա ընտիրքն։ Քանզի և ես իսկ, որ զայս նուագութիւն մասնաւոր պտղոյ ձեզ ջամբեցուցի, վկայեալ զանձնէ կամաւորական սոդոմանք բիւր բամբասանաց անբժշկական մեղանաց, 'ի սկզբնահայրն սկսեալ մինչեւ 'ի սպառումն ծննդոց նորա՝ կամայականն յանձնառութեամբ հաստեցի եդի զիս ամենայնից պարտական չարեաց։

Բ. Լուայ յումեմնէ ոչ պարտաւորէ, և ոչ հաճեցայ, ի յանելն նորա անյարմարապէս առ այն, որոյ առաջի ոչ է արդարանալ մարմնոյ երկրածնի, թէ ոչ երբէք շնացայ, ոչ պոռնկեցայ, և ոչ զաշխարհիս ինչ համբուրեցի ճաշակս մահու։ Այլ ոչ ընդհատ ինչ յանօրէնութենէ. թողցէ նմա տէր Աստուած զայսոսիկ. թէ և ճշմարտիւ իսկ գրեցաւ, ոչ ընթացաւ, որքան թէ զբթեաց, 'ի յանել զանյարմարսն 'ի դիմաց ժողովրդեանն Իսրայելի բանիւ Զաքարիայ, օրհնեալ տէր, և մեծա'ցաք. որ է փարիսեցւոյն ձայնի կերպարան։ Բայց ես քանզի դիտողին Աստուծոյ մատնեալ եմ դատաստանի, որ զկիրս աներեւութիցն մտաց 'ի կշիռս եդեալ՝ համարի զատել զիս նոքօք ամենիրաւ հատուցմամբք, ոչ կերպարանեցայց տեսողին, ոչ կեղծաւորեցայց քննողին. ոչ ստեցից զոչ գործեցեալսն նկատողին, ոչ խաբէութեամբ ընդ միտ ինչ մտից մեծին, ոչ 'ի տեսիլ բարւոյ ցուցութեան զչարս քողարկեցից, ոչ 'ի պատկեր ընտանի զապիկարս երբէք յարդեցից, ոչ խենեշացայց 'ի զարդ օտարոտի, ոչ պճնեցայց այլով պայծառութեամբ, ոչ պաճուճանս յարմարեցից տգեղութեանս գեղոյ։ Ոչ ոք մեղաւոր իբրեւ զիս, ոչ ոք անօրէն, ոչ ոք ամբարիշտ, ոչ ոք անիրաւ, ոչ ոք չարագործ, ոչ ոք վրիպեալ, ոչ ոք սխալեալ, ոչ ոք մոլեգնեալ, ոչ ոք խարդախեալ, ոչ ոք շաղախեալ, ոչ ոք ամաչեցեալ, ոչ ոք դատապարտեալ, ես միայն եմ և այլ ոչ ոք, ես ամենայնն և յիս ամենեցուն։ Ոչ հեթանոսք, զի ոչ գիտէին. ոչ հրէայք, քանզի կուրացան. ոչ տղէտք և խառնիճաղանջք, քանզի յիմարք էին իմաստից։ Պետ վարժից կոչեցայ յանձինս դատախազ. ռաբբի ռաբբի անուանեցայ, և զգովեստն առ Աստուած եղծի. բարի ասացայ առ եղկութեանն ժառանգութիւն. սուրբ վկայեցայ 'ի մարդկանէ, որ եմ անմաքուր առաջի Աստուծոյ. արդար դաւանեցայ ամենայն իրօք ամբարիշտս. հեշտացայ 'ի գովեստ մարդկան, զի ծաղր եղէց յառնելին Քրիստոսի. յաւագանէ կոչեցայ Արթուն, և ես 'ի քուն մահու ննջեցի. 'ի փրկութեանն աւուր Հսկող յորջորջեցայ, բայց զգաստութեանն աչս կափուցի։ Ահա դատաստան, ահա յանդիմանութիւն, ահա նոր կշտամբանք և հին դատապարտութիւն, ահա ամօթ դիմաց և տաղնապ հոգւոյ, ահա խնդիրք փոքունց և կշիռք մեծամեծաց։

Դ. Այլ դու միայն տէր Աստուած մարդասէր, անոխակալ և երկայնամիտ, համարեայ մեղապարտս անձին ընդ վերջին պարտաւորութեան աւուրն ահաւորի զայս կսկծեցուցանող ինքնաքննական նախատինս։ Մի լուայց 'ի քէն զայսոսիկ, գթած, փոխանակ զի ես ինձէն անձինս գրեցի։ Արդ բարձցես և վերացուսցես ըզպահ պարտաւորութեան կանոնիս ընդ քեզ կապելոյս աննչանօք հոգւոյս։ Հան զնախատինս պատկառանաց խայտառակութեանս, ծածկեա աջովդ կարողութեան զագեղ տեսակ մարմնոյս մերկութեան, մատո հանդըստեան զթողեալս ուժգին մեղացս բռնամբք, կարգեա ինձ սահման հետոց բարութեան առ ելս կենացդ, պահեա յիշատակ ինձ ողորմութեան և զկնի մահու կեանք ամենեւին, օրհնեալ յերկինս և գովեալ յերկրի, բարեբանեալ միշտ յամենայնի՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ՀԳ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հեծողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԹԱԳԱՒՈՐ բարձրեալ հզօր ահաւոր, օրհնեալդ միայն տէր Յիսուս Քրիստոս, քո է փոխարկել յանակնկալս կենաց յուսահատութեան զսատակիչ անէծս առ կեցուցանող օրհնութիւնս, զպարտաւորս վհատութեան առ զուարթացուցիչ զովութիւն, ընդ ամօթոյն՝ համարձակութիւն, ընդ պատկառանացն՝ պատիւ, ընդ տարագրութեանն՝ յոյս բարութեան, ընդ բաժանմանն՝

ակնկալութիւն միութեան, ընդ սպառնականացն բանից՝ ողոքական սփոփանս, ընդ միանգամ զատապարտութեանն կրկին ազատութիւն։

Բ. Ողորմեա, տէր, մահու մեղապարտիս յաւուր արձակման շնչոյս կենդանութեան, մինչ աչացս ողորմագին հայեցուածս 'ի բարձունս կողկողիցի, զբազմարկածեան ուղւոյն զանդարձ ընթացիցն զանփախչելին ճանապարհ յաչս բերելով մտացս տեսմամբ ամենայնիւ վտանգեալ. և 'ի յերդ բնակութեան յարկիս նկատեալ յելիցն շաւիղ, թշուառացեալ կիսամեռութեամբ, դիմօք այլայլութեան, տատանմամբ մատանց, կարկամ հառաչմամբ, նուաղ հեծութեամբ, նրբական ձայնիւ, յօգի թախծութեան յօրնամամնեալ տարակուսանաց՝ 'ի խորոցս աններեւութից զգործեցելոցս ողբալով հառաչեմ։ Կարող ես, բարերար, և անդ հրաշագործել յաւէտ զօրեղութեամբ ասելով, թէ ողջ եղիցիր յոգւոյդ խորտակմանէ, և կամ թողեալ լիցին քեզ մեղանք քո, կամ թէ երթ 'ի խաղաղութիւն սրբեալ 'ի մեղաց։ Եւ զոր յայնմ ժամու ոչ ժամանեցից պաղատել, այսօր ընկալցիս մարդասիրապէս, ով երկայնամիտ բազմաշնորհ ամենակեցոյց։ Յորժամ, որ այժմս բանապանծոյն խրոխտաձայն սիգացող բարձրապարանոց, անկեալ դնիմ դի անկենդան, կարկեալ 'ի խօսից, կաշկանդեալ ձեռօք, լքեալ անդամօք, խփեալ շրթամբք, կափուցեալ աչօք, տախտակ անշարժուն, կոճղ կիսայրեաց, արձան անզգայ, պատկեր անբարբառ, զոյութիւն անշունչ, ողորմելի տեսիլ, աշխարելի կերպարան, ողբալի օրինակ, եղկելի գէմք, արտասուելի նըմանութիւն, լռեցեալ լեզու, ցամաքեալ խոտ, թօթափեալ ծաղիկ, ծորեալ գեղ, շիջեալ ղամբար, դա-

տարկ կոկորդ, խոպանացեալ սիրտ, աղխեալ ազգա-
րան, սպառեալ աղբիւր, թալկացեալ մարմին, ժողխ-
եալ որովայն, քակտեալ տաղաւար, կոտորեալ ոտք,
բաժանեալ յօդք, հատեալ ծառ, սղոցեալ արմատ, թող-
եալ տուն, հնձեալ արտ, տորախուղեալ բոյս, օտա-
րացեալ բարեկամ, մոռացեալ պահեստ, թաղեալ գար-
շութիւն, մերժեալ ատելի, բարձեալ խէթ, անարգ-
եալ կմախք, և իբր զամպիտան առ ոտն կոխեալ։ Կա-
րօտեալ այլոց մաղթանաց, որք զհաւատոց թշուառա-
ձայնիւ նուազեալ աղերս հառաչման, ցօղով արտա-
սուաց բարեբարիդ գթութեան 'ի բարձունս տարածա-
նեն։ Զառ քեզ դարձն յեղանակին արգահատելով, զոր
օրհնեմ. զնշան խաչիդ փրկութեան, զոր երկրպագեմ.
զյարութեանն ճշմարտութիւն, որում հաւատամ. զփա-
ռացդ քո յայտնութիւն, զոր փառաւորեմ. զդատաս-
տանիդ ահաւորութիւն, զոր խոստովանիմ. զբանիցդ
յանդիմանութիւն, յորմէ զարհուրիմ. զհոգւոյդ սրբոյ
ինձ ուղեկցութիւն, զոր պաշտեմ. զօծմանդ տեառնա-
գրութիւն, զոր և համբուրեմ. զթագաւորելն ընդ քեզ,
տէր Յիսուս, որում պաղատիմ։ Արդ լքաւ մերժեցաւ
բարձաւ տրոհեցաւ փախեաւ սրացաւ տեղի ետ կը-
ցորդութիւն զուգութեան կենցաղոյս կենդանութեան,
և յոյդ որ 'ի քէն պարգև՝ մնացական և անջնջական
յիշատակարան պահեցաւ։

Գ. Տես ողորմութեամբ 'ի տարակուսանս վտանգե-
լոյս, միայն բարեգութ փառաբանեալ որդի Աստուծոյ,
քաւել բժշկել կենագործել պաշտպանել նորոգել նը-
կարել կանգնել հաստատել, վերստին ստեղծագործել
յերջանիկն անարատութիւն. քո է կարողութիւն, քո է
փրկութիւն, քո ողորմութիւն. չիք քո անկարութիւն,

այլ ամենեւին զօրութիւն, բարձրութիւն, իշխանու-
թիւն, անվախճան թագաւորութիւն, իսկութիւն, ինք-
նութիւն, ամենատեղի բացարձակութիւն, բարերա-
րութիւն, լուսաւորութիւն. փառաւորեալ տէրապէս,
անպակաս և անյաւելուած, խնկեալ խորհրդով ան-
թարգմանելեաւ յերրորդութեանդ սրբում, գոհաբանեալ
յաւէտ և ևս առ սմին 'ի նոյն պաշտօն հաւասարու-
թեան միապատիւ զուգականութեան, երէկ և այսօր
և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՂԴ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՐՔԱՅ երկնաւոր, տէր բոլորեցուն, առ ամե-
նայն բան յամենայնի միշտ երկայնամիտ,
Աստուծոյ կենդանւոյ անքնին որդի։ Ահա անդ է ողոր-
մելն իսկապէս, յորում հատաւ ակնկալութիւն վաս-
տակոյն. անդ է բարեգործելն, յորում տեսութիւն ի-
մաստիցն խափանեցաւ. յայնժամ ժամու է մարդասի-
րելն, յորում ակարութեանն վտանգ պաշարեալ տիր-
եաց ներքոյ և արտաքոյ. անդանօր է բժշկութիւն աստ-
ուածային քո ձեռինդ, յորժամ բնաւ անդամոցն տե-
ղի ետ կենդանութիւնն. այն վայր է այցելութեան, յո-
րում ելք հնարից ոչ գոյ, այն է քո մեծութիւն, յոր-
ժամ զյուսահատութեան վէրն ողջացուցանես. այն է
հարազատ քումդ ազգակցութեան, եթէ յանակնկալն
ժամու արուեստաւորեսցես փրկութիւն. այն է հան-

գիտարան քում յաղթանակի, եթէ զփակեալն մուտս կենաց 'ի սպառումն շնչոյս բացցես, այն են քո շնորհք վայելչականք, եթէ զչարեացս իմոց մոռացեալ՝ զբարեացդ քո յիշեսցես։ Յայսմ ես անոխակալ, եթէ ապախտաւորիս ընդ երախտաւորացն խնամարկեսցես. 'ի սոսին ծանեայ զիտացից՝ եթէ նայեցար 'ի նուէր բանիս նախնի զթութեամբդ, եթէ զսովորութիւն չարեացս բարձցես։

Բ. Յաղագս այսորիկ հիւսին բանք և եղանակին նրուագերգութիւնք, յորժամ տէրն բարի՝ չարն ծառայի զբարեգործացն պարգևեսցէ. որ մինչ իբրաւամբք մրնացէ բանտի, նա յարքայական ապարանս զնա հանգուսցէ. մինչ հրաւիրեալ է 'ի գուբ ազմոյ, նա 'ի բաղմականս ամենապատիկս զահուց զրգեցուցանիցէ. մինչ բրելոյ զաչսն զխտեսցէ, նա 'ի բարձրութիւն բերկրութեան հայեցուցանիցէ. մինչ ծայրատութեան մատանցն սպառէ, նա մատանի համարձակութեան մատուցանիցէ. մինչ հայի հարուածոց զանից, նա գթոց գիրկս արկանիցէ. մինչ պատրաստեալ յուսայ կորստեան, նա երևելի տեսողաց բաղմաց առնիցէ. մինչ ակն ունի սատակման մահու, նա ընդ կենացն և փառս ընծայեցուսցէ. մինչ հատման գլխոյն նայեսցի, նա զնոյն պսակաւ պայծառացուցանիցէ։ Այս պտուղք օրհնութեան, գթած, սքանչելարմատ քում շառաւիղաց. այս արգասիք կենաց արարչականդ քո հրամանաց. այս իղձք խորհրդոց խոստովանեալդ քո տնճջանաց. այս նշոյլք լուսոյ ամենասփիւռ ճառագայթից. այս ախորժութիւն ճաշակաց բարերանեալդ քո քաղցրութեան։

Գ. Քո միայնոյ են այսոքիկ, տէր. 'ի քէն ազդեցաւ գրել ինձ զսոսին. ահա զքոյդ յատուկ աղերս աղա-

չեմ, օրհնեալ, 'ի քոյոց այտի պարգևեալ շնորհեա. բաց, տէր, զգանձս քո բարիս, ըստ աղերսանաց առակին։ Մի խառնեսցես 'ի համբարս բարեացդ քոց 'ի չարեացն իմոց. մի շտեմարանեսցես զատելին քո՝ որ են ոխութիւնք և ցասմունք, ընդ սիրելին քո՝ որ են գթութիւնք և ողորմութիւնք. մի պահեսցես 'ի սաւղուածս քո պաշտելիս զանախորժելին քո՝ որ են մթութիւնք և գաժանութիւնք, և զիմ վնասելիքն՝ որ են մեղք և թշուառութիւնք։ Մի գրեսցես աջովդ օրհնութեան 'ի մատենիդ կենաց զմուրհակ պարտուց իմոցս անիծից. այլ զանհնարաւորսն ինձ համարեալս՝ մեծացուսցես կրկին առաւել զանուն քո տէր 'ի նոսին, ցուցանել զզօյն ինձ զիւրինս և հեշտականագոյնս։ Ձառ են իմ պարտիքս և անդր քան զթիւ, այլ ոչ այնքան հրաշալիք իբրև զքո զողորմութիւնդ. բազում են մեղանքս, այլ յաւէտ են նուազեալ առաջի քոյդ ներողութեան. յաճախ են չարութիւնքս, այլ յաղթական են համայնից, հզօր ամենակալ, քոյդ մարդասիրութիւն. ինձ են անհամար իմոյս անձին բիծք, այլ քեզ յոյժ զրաւեալ են ընդ սահմանաւ։ Ոչ են այնքան զօրաւորք առ կենդանութիւն զէնք մեղանաց պատկառեցելոյս պատգամբերութեան, որքան յիշատակ մահու կենդանւոյդ առ վանումն կործանողին բռնութեան։ Զինչ ազդեսցէ փոքր խաւար՝ առ լոյսդ Աստուծոյ, զիմօրդ բաւեսցէ զոյգն ինչ աղջամուղջ՝ մեծիդ ճառագայթից. զիմորդ համբարձցի կշռեսցի ընդ խաչի քո կրից՝ խակութիւն հեշտութեան մարմնոյս տկարութեան։ Զինչ երևեսցի յաչս ամենակալիդ քոյ առատութեան՝ կոյտք մեղանաց ամենայն տիեզերաց. ահա կշտամբ հողոյ գլուբափխրեկի 'ի կարծրութենէ բախման վանեցեալ, իբր

զպղպջակ անձրեւոյ բազմագեղ հոսմամբ քո կամացդ չքացեալ պայթեալ անդստին։ Զի՞նչ պիտոյ են քում զօրութեանդ ամենահնարդ կարողութեան ժամանակաց առաւելութիւն առ յանցուածոյ իմոց քաւութիւն. ոչ քթթել մի ական, ոչ խուն մի տեսութիւն ածանցական, ոչ սակաւ մի նայեցուած փայլական, ոչ կիսամասնեայ յամրութիւն, ոչ փութացելոց ոտից յեղյեղումն, ոչ յելից բարձրութենէ միոյ կանգնոյ կաթի անկելոյ, ոչ գիծ մի չափոյ մատց հետեւեցելոյ, ոչ նշուղից արագութիւն, ոչ շնչոյ տուրեւառութիւն, ոչինչ յայսմ յանգոյ և յանապաւորական նմանութենէ անձեւ օրինակաց յաւէտ անկայից՝ այնքան առժամայնք կամ հարեւանցիկք, որքան եղծմունք, ցնդմունք և հալմունք մեղացս սահմանմանեաց պահեստի՝ քումդ զօրութեան, Աստուած ամենայնի տէր Յիսուս Քրիստոս, որդի անքնին կենդանւոյդ Աստուծոյ։ Որ տաս պարգեւս արեւ քաղցրութեան՝ չարաց ընդ բարիս, և անձրեւես երկաքանչիւրոցն անաչառապէս. կշռես սահմանես իրաւամբք և զվտանգս կրիցն հաւասարաբար. որոց մեծ է հանգիստն առ ակնկալութիւն պարգեւին, փոքր խեթանաւ փորձութեան զսակաւութիւն պարտուցն աստէն վճարես. իսկ որ գերկիր ընտրեցին, նորես ողորմութեամբ, տալով և սոցա զարման ընդ նոցա՝ միշտ առ քեզ դարձին սպասես։ Եւ քեզ փառք ամենազօրիդ առ ամենայն հրաշագործութիւն բարեխնամող երկայնմտութեան, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՀԵ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հնչողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Դարձեալ ու նոյն կրկնապատիկ երկրորդութիւն Աստուածային նոգւոյն ազդեցեալ, յոր ինչ յառաջերգն առանձնանցաւ աւանդութիւն՝ ու ամենայն յուսաւորութիւն եկեղեցւոյ դաւանութեան՝ մեկնայեալ եղեալ աստանօր: Եւ որ ու անշնչականս նիւթեղէն ցուցանի նորանուոր կերպարանութիւն անձառելի:

Ա. Եւ արդ ընկղմեալ զմայլեալ և 'ի սպառ ծածկեալ 'ի յանճառութենէ առաւելութեան բազմամասնեայ յաճախութեան մեծիդ երախտեաց, որ ամենառատ լրմամբ աննուազելեաւ յաջմէ և յահեկէ՝ 'ի դիմաց և 'ի թիկանց համբարեալ կան անբաւութիւնք։

Բ. Մատուցանեմ ընծայեմ դարձեալ աստանօր աւանդ զովեստի դաւանման ճշմարտականի։ Զի որպէս երբեմն հեղձուածականին չարափառութեամբ ամենապատիրն խաբէութեամբ նենգողին կարթիւն հատուածեալ 'ի բաց հերքեցայ՝ ելեալ 'ի դրախտէն, արդ միաւորականաւս այսու ուղիղ անբծութեամբ՝ 'ի յաւանդ խնկապէս շնորհի անդրէն միւսանգամ համբարձեալ սովիմբ՝ 'ի թռիչս թեւոցն լուսոյ անհա յերկինս ժամանեցից հետեւեալ։

Գ. Այլ քանզի յարգանդէն՝ յորում յղացայ հոգեւոր երկամբք ծնիցեալ, զմեծ և զերջանիկ դժխոյ անարատ՝ ամենից կուսից խնկուհի՝ զպանծալի մայրն իմ

գովելի պարտ է կանոնաւ սահմանի բանի արձանագրել յայսմ մատենի. զի ծանիցի ցուցցի և այլոց և ս ապագայիցն ազգաց պատմեսցի որքանութիւն փառաց խնկելոյն, արժանապէս պաշտմամբ պատուեալ իբր մաքուր մարմին ընդ գլխոյ մարդեղութեան բանին Աստուծոյ, 'ի յիշատակ ճառիս հաւատոյ Երրորդութեանն դաւանութեան: Եւ արդ 'ի յայս օրինակ հոգենկար պատկերի բանի, որ գծորանէս լուսոյ յարմարի, ընկալ գիս, գծած օրհնեալ, քաւեցեալ և սրբեալ 'ի սմին: Հան սոսկ 'ի հոգւոյս զնախատինս մեղացս, անմեղս և անբիծս ընդ հովանեաւ սորին բազմեցո, յաւել գտեալս 'ի տունն Դաւթի, և անտուստ փոխեալ 'ի տունդ Աստուծոյ, ըստ մարգարէին ձայնի՝ որ 'ի քեզ Յիսուս ակնարկի: Մի սոսկ զմտիցն, և մի անօգուտ գեղիցն հետեւութիւն արասցես. մի զհաւատոյս ջերմութիւն ցուրտ համարեսցիս, և մի զհամբոյր ողջունիս անկարգ ինչ վարկանիցիս, մի զպաշտօնն ապաշնորհ գրեսցես, և մի զերկրպագութիւնն անխորհուրդ լքցես. մի անպտուղ լիցի տեսականութիւն պատկերին, և մի աննշոյլ՝ կերպարանին սքանչելութիւն, մի անհուր ողջակիզին սպանդ մատասցի, և մի պատարագ ուխտի այս ճառի՝ արտաքոյ ցրեսցի. մի ճաշակդ լուսոյ ինձ մահու լիցի, և մի բաժակ քո կոչիցդ արեան՝ 'ի դատապարտութիւն եղիցի:

Դ. Աղաչեմ զքեզ, տէր Յիսուս միդ յէութենէդ, որով զգիտութիւն հօր քոյ և հոգւոյդ սրբոյ ճաշակեալ ծանեաք. քանզի 'ի քէն իսկ վարդապետեալ զամենապարգեւ կարգս եկեղեցւոյ, և 'ի սմին աղօթանուէր լուսարան կենաց փրկութեան բարեաց, տարածեալ ըդսփռեալ ձեռաց համբարձմամբ զայս կնդրուկ բանի բնակողիդ 'ի սմա տիրողիդ բնաւից երկրպագեմք մատուցեալ յաւէժ ընծայեցուցանեմք այսու բառբառով բարեշնորհութեան:

Առ որ 'ի Նիկիայի սահմանեցաւ բան, այլ իմն խորհրդածութիւն աստուածային աւանդութեան:

Ե. Փառաւորեմք վերաձայնեալ նուագօք օրհնութեան երգոց 'ի հաւատ պաշտաման բանի զբարեհրաման պատճառն եղելոց զԵրրորդութիւնն անսկիզբն՝ անհամեմատ բարձրութեամբ, անհասական խորհրդոց և անըմբռնելի իմաստից, անզննելի զգայութեանց և անբեբելի եղելոց, քանակութիւն վերնականն երկնի և անսահման ներքնային խորոց, լրութիւն սպառմանց և նախադրութիւն սկզբանց, մի յերից անշփոթ կերպից, և երիս՝ 'ի միոյ անհատուածելի իսկութեանց, 'ի վեր քան զմտաց անարգելութիւն յարաձգեալ ամենայն ուրեք բովանդակ: Անփոփոխ բարի, անսասանելի ուղղութիւն, անխառն կերպարան սիրոյ, մեծութիւն անյաջորդ, բարձրութիւն անխոնարհելի, անվատնելի տեսականութիւն, բարերարութիւն աննուազելի, կամք կայուն, հրաման կենդանի, ակնարկութիւն փրկչական, երանութիւն ճշմարիտ, անկեղծութիւն հաւատոյ, խոստումն անստելի, աւանդ արդարաւոր, տուրք անեախ, վերամբարձութիւն անձեռնարկելի:

Զ. Մի հայր միայնոյ Որդւոյ՝ միական հոգւովն պատուեալ, ամենահարուստ բարութեամբ ամենեւին ունայն 'ի չարէ, օրհնաձայն գոհաբանութեամբ անքնին ներբողիւ գովեալ:

Է. Մին բարձրեալ ահաւոր անուն՝ համապատիւ կցորդութեանց, անպատումն ազգականութեանց, եա-

յուսեանն զուգակցութեանց, անյաւելուածն լրականութեանց, ինքնիշխան կամաւորութեամբ պատուասիրեալ առ հայրն հանգունատիպ՝ գործակցութեամբ հոգւոյն սրբութեան խոնարհեալ իջեալ 'ի յերկնից, աննուազ գոլով ընտանի փառացն, հաճեցաւ մտանել յարգանդ մայրենի Աստուածածին կուսին մաքրութեան. յորում աճեցոյց զբոյսն օրհնութեան 'ի լուսասահման անդաստանին անարատութեան. ընդ ամենակատարն էութեան համամանեալ յանանջրպետ միականութիւն, թափանցական խառնութեամբ յաստուածութեանն ոգի բաղկացոյց զգոյութիւն շնչոյս հրաշապէս: Որով անստամբակելի երասանաւ սանձաց կրթութեան զըստահակութիւնս իմ հանդարտեցոյց. և կամաւ ընծայեալ խաչին՝ ամբարձաւ ծաղիկն պտղոյն կենաց 'ի ծայրս լրութեան անմահականն տնկոյ. 'ի մահ վիրաւորեցաւ՝ աստուածութեանն անընդմիջելի 'ի մերասերն մարմնոյ, որով կենսացոյց զգործին պարտեաց, արարչութեանն խնկութեան 'ի նմին յաւէտ անբաժանօրէն ընդ նիւթական մարմնոյն վշտացեալ: Իջեալ 'ի վայրս խաւարային դժոխոց, եհան զկապուտն իւրաստեղծ 'ի կապանաց օցտողին. և իբր 'ի նիրհմանէ քնոյ զարթուցեալ, յինքն նահանջեալ զզիմեցուածն մահու, կանգնեցաւ կենդանացաւ աստուածապէս՝ ելեալ 'ի յերկրէ հացն կենաց և հովիւն հօտից բանաւորականաց: Հաւատարիմ եղեւ յաշխարհի, և երեւեցեալ նոյնութեամբ ամենեւին աննուազելի, որպէս եկն համայն, և համբարձաւ բովանդակ. բազմեցաւ նստաւ 'ի գերունակն գահոյս նախնականին պարգութեան արարչական փառաւորութեամբ: Զոր խոստովանիմք Աստուած բարեբար և տէր բոլորից, որ դատի զամենայն երկիր արդար ընտրութեամբ յաւուրն մեծի, որ ինքն է սկիզբն և ինքն կատարած, նոյն առաջին և նոյն տոյապայ, անպակաս բովանդակութեամբ թագաւորեալ 'ի լոյս անմատոյց:

Ը. Օրհնաբանեմք ընդ հօր և որդւոյ և զանբաժանելի բղխումն՝ նոցին փառակից հոգւոյն տէրութեան. որ ստեղծ զբնաւս և կենդանածնէ զամենայն, որ անգըստին իսկ 'ի բնէ համապարփակ մթութեան աշխարհակալն միղի շրջէր նկարէր և կերպարանէր ամէնունակ ջուրքն անբաւութեան երկրատարածն ծովու՝ 'ի կատարումն արդեան խորհրդոյս՝ զուրբ աւազանն լուսոյ: Նախ արար և այժմ գործէ, գոյացոյց և միշտ կատարէ արուեստ, սքանչելիս, նախատեսութիւնս սըրբանելոց, ազդմունս աստուածօրէնս, զօրութիւնս զարմանաւորս, մարգարէս, առաքեալս, վարդապետս վարժողս կրթութեան հանճարոյ: Զօրաւորն մատուցման արեանն Քրիստոսի յարդարեաց, քաւութիւնս անձանց, առողջութիւնս մարմնոց, ըստ նմանութեան Քրիստոսի ողորմութեամբ հրամայեաց: Մկրտեաց և գեր քան զջուր, ինքեան միայն բաւականութեամբ նորոգեաց լուսաւորեաց. հանապազ նովին բարեգործութեամբ զօրանայ: Վկայեաց միածնին աստուածութեանն 'ի հաստման Յորդանանու, օրինակաւ տեսութեան ամպոյ ցուցաւ ձայնիւ հօր 'ի յերինն թափորական: Ի նոյն տիպ նմանութեան հովանի եղեւ յակոբեան տոհմին 'ի յելսն Եգիպտոսի. յաղէգնացութիւն զօրավարութեանն Մովսէսի՝ հողմով սաստկութեան զՓարաւոն ընկղմեաց: Քահանայս կատարագործէ, իմաստունս կազմէ, թագաւորս զօրացուցանէ, քաւութիւնս ընձեռէ, կեանըս շնորհէ մահացելոց 'ի նորոգութիւն յարութեանն:

նոյն յինքն է օծումն մարդացելոյն Աստուծոյ. միշտնջենաւոր հաւասարութեամբ ընդ հօր երկրպագեալ՝ 'ի պատիւ մեծութեան որդւոյ, անսահման փառաւորութեամբ օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Նորին ասացեալ 'ի խորհրդոյ սրբոյ եկեղեցւոյ, ընդդէմ պիղծ աղանդաւորացն Թոնդրակեցւոց, որք մանիքեցւոց:

Թ. Դաւանեմք 'ի հաւատ ուղիղ և անխոտորնակ անբծութեան՝ համբուրիւ շրթանց ողջունեալ զկառուցեալս խորան յանշնչական արձանաց՝ Աստուածային բնակութեան եկեղեցւոյս շինուածոյ. որ զերազանց զատ և երկնի ամենազարդ բարձրութեամբ, որ 'ի նոյին իսկ յառաքելականացն դասուց հիմնեցաւ, յաշակերտաց վերնոյն խնկեցաւ, 'ի սպասաւորաց բանին պաշտեցաւ: Սկիզբն առեալ կենացս այս զանձու 'ի վերնայարկն սրահէ, խորհրդակատարն վայրէ, զոր հոգին Աստուծոյ լցոյց, փայլեցուցեալ 'ի նմա զօրութիւն յաւուր մեծի պենտեկոստէին. նախ զտունն բարետեսիլ՝ յօրինակ սրբութեան կատարման շնորհի այսր եկեղեցւոյ կանխամեծար առաւելութեան, յորում ապա և 'ի նմին բնակչացն տուաւ լուսաւորող բարեխառնութիւն: Ուստի արիւն հզօրին Աստուծոյ բաշխեալ մատուցանի՝ յաւէտ քան զՀաբելին մահու զուժարկու, մեծաւ բարբառով ձայնի բերկրութեան կենդանութիւն անմահութեան 'ի սմա ազդելով: Քանզի ոչ է կար զօրութեան ուրուք ընդ երկնաւ յանդիման արեգական 'ի սպասաւորութիւն խորհրդոյ այսր ահաւորութեան ձեռնարկել, եթէ ոչ ընդ գեւօք սորին պահեսցի. նա զի ոչ երկնիւք բաւականանայ այս նուէր

տէրունի մարմնոյ, եթէ ոչ զայս ձեղուն օրհնութեան ծածկոյթ ունիցի. վասն զի մահու անիծիւք հերքի այր ըստ օրինին, որ արտաքոյ խորանի այս վկայութեան զաստուածային պատարագն մատուցանէ. մանաւանդ զի պարտաւոր արեան կոչեսցի, որ ոչ զանձինն օրինակ արիւն յայս նուիրան ընծայեցուսցէ: Մի 'ի սմա լուացումն 'ի մահն Քրիստոսի, զի մի յանդետըս անարգեալ աստուածութիւնն՝ 'ի ծանուցելումն ըզնախնին կրեսցէ. մի ձեռնադրութիւն 'ի պատիւ օծութեան լուսոյն, զի մի յամբծութիւնն խաբէութիւն խառնեսցի. մի և շնորհօք քան թէ ապաշխարութեամբ քաւութիւն, զի մի ճշմարտութիւնն կերպարանօք խոբամանկեսցի. մի յընտրութիւնն ապառնի՝ հաւատ, զի մի ապառնալիք հատուցմանն զրոյցս ինչ օտար համբաւոյ զրեսցի. մի երկաքանչիւրոց գոյութեանց մերոց իրաւամբք կշտամբութիւն, զի մի կիսամասնեալ առ մարդն ներքին և առ արտաքին՝ չարի և կամ բարւոյ փոխատրութիւնն կարծիցի յանմահ զօրութիւն արքայական որդէգրութեանն, զի ընդելութեամբ երկբայնովս առաւելութիւն վերնումն թագաւորութեան յայտնապէս ճշմարտեսցի. մի յոյս կենդանութեան առ անեղծութիւնն սրբոց, զի աներկեւանութիւն խոստացելոյն՝ 'ի միտս ունկնդրացն ծանուցեալ հաստատեսցի:

Ժ. Այս զժխոյ պաշտելի անշնչական եկեղեցի տայ կեանս և մահու իշխէ. ըստ օրինակի ադամեան պտղոյն յարմարապէս ճաշակելի. զերազանց քան զբանականս յանշնչութեանն հրաշագործէ. մինչ զի կատարումն ընձեռնէ և նորոգ հաստատէ, վերստին նկարեալ 'ի մեզ զկերպարանն փառաց լուսոյ: Դրեալ եւս է տեսակ մեծութեան վերնումն կամարին սկզբնաւոր յառաջակառոյց քան զընակիչս հոգեղինացն 'ի նմա

զօրութեանց։ Նոր իմն ընծայէ թուիչս մարմնոյ ընդ թեթեւութիւնս հոգւոյ, պատուականին հարստութեամբ զանարգն յարգաւորեալ։ Ոչ ինքնակիր մեղօք զագրանայ, եւեթ ոչ 'ի մարդոյ չարաց և կամ յանհաւատից կոխիցի։ Տիպ իմն և զարմանաւոր յաղթող իմաստից մերս տեսութեանց. անբանն 'ի բանաւորէն կառուցեալ, նմին օժանդակեալ իբր վեհագոյնն յաւէտ նուաստի։ Մեծ է քան զմարդ, որքան ընտրելոյն Մովսէսի ցուպն յաղթողական. առաւել քան զբանաւոր, որքան զԱհարովն գաւազանն խորհրդական ծաղկեցեալ. գերագանց քան զմտաւոր, որչափ զԵղիաս և զԵղիսէոս զետահերձ մաշկեան աքանչելահրաշ փայլեալ արուեստիւ։ Օգնութիւն պարգեւէ կրկին ամենակատար սրբասնեալ ձեւաց մաքրաբար, քան թէ զինապէս. մարմնինիւթական քարի և հողոյ, գոյակից, հարազատ զգայականաց և սրբոց։ Իբր զվէմ անմահ կենդանի 'ի կործանումն է և 'ի կանգնումն. որպէս զզատաւորն ամենից հոգւոց հանդիսանայ հրաշապէս ազդմամբ յանէծս և յօրհնութիւնս. իբրեւ տեսող աներեւութից զոմն հրապարակէ և զոմն տածէ. առ ինքն կոչէ յանուանէ իբր զտիրող հրամանատար էիցս։ Իբր զլեառն յաւիտենական անհարուածելի է 'ի դիմամարտից. ըմբռնէ զհովեւորս իբր զՆաւարգրութիւն մեծին արուեստի. անմեղիս և անվրիպութիւնս ըստ Քրիստոսի հետոցն ընթանայ, բարձր ճոխութեամբ անպատկառաբար համարձակապէս զօրէն զովելոյ գլուխ ամբառնայ։

ԺԱ. Այնքան մեծ ունի սրբութիւն, մինչ զի զորս ըստ պատկերի Աստուծոյ եղեն, կանոնաւ խորէ.—Յետ յոգունց ընտրութեանց փորձից՝ թէ համարձակեսցի մարդ ոք սխալեալ 'ի զաւրթսնորին մտանել՝ ոչ պղծի,

այլ ընդ անպատրաստից թերութեանց դժուարի. ոչ նզովի, այլ տեղի տայ ոչ գիտողացն զշնորհին զչափ. ոչ լքանի ինքեամբ պարտաւոր իւրովն զտեալ, այլ 'ի մերոց գործոց խրթնանայ. ոչ թողացուցանէ երկիցս մատչել յըմբռնումն ոտիցն կենդանատուաց, ըստ տիրական անճառ խորհրդոյն. ոչ կրկին յաւուր զնոյն ցուցանէ, զի մի անընտրաբար նուիրանն խայտառակեսցի։ Վշտակցէ կարեաց զօրապէս իբր անախտակիր ապականութեանց որ 'ի մեզ շարժմանց. առանց բարբառոյ տիրապէս հրամանաւ դատի։

ԺԲ. Նա զի և տապան իմն է մաքրական, կրկին երջանկական 'ի յեղձմանէ կենցաղոյս ալեաց պահապան. ոչ բազմօք անբանիւք զազանաց դասուք և սակաւ մարդկամբ, այլ ընդ երկրայնոցս և զվերինան յինքն հաւաքէ. ոչ յալիս խաւարութեան բերի, այլ 'ի բարձրութիւնն երկնի համբառնայ։ Իբր զաշակերտ հրահանգեալ հոգւոյն Աստուծոյ փախչի 'ի նենգութենէ. ոչ 'ի բողոք մահու մարմնոյ հարուածոց, այլ 'ի կենացն աւետիս ըմբռնեալ ածէ. ոչ նոյիւ ձեռն արկեալ գործի, այլ հաստողին հրամանաւ շինի. ոչ Մովսէս ընդ Բեսելիէլ, այլ միածինն Աստուծոյ հոգւովն սրբով զսա հանդերձէ. ոչ յարաշարժ հանապազափոխ, այլ մշտակառոյց հիմամբ անսասանելեաւ զսա հաստատէ։ Դարձեալ իբր զտապանակն անխօս փայտեղէն մածեալ տախտակօք առանց զգայութեան տեսողականաց մեզ առաջնորդէ. որպէս կերպարան անքանակ էին յառաջ հետեւեալ՝ 'ի հանդերձանս լուսոյն կենաց տեղի պատրաստէ։ Ընդ Ոզիէլի անտուստ սատակէ, եթէ ոչ խաչապէս յոգի բերիցի. սպանանէ վառեալ փաղփա-

դակի առժամայն, եթէ անասնայինն լծակցութեամբ երկրասիրաբար գետնակոխ սայլիւք՝ իբր զանօթ ինչ ձեռնագնին բարձեալ տանիցի։ Ոչ լեզուաւ մարմնոյ, այլ բանիւ հրեշտակաց խօսի. ոչ ունկան գոյականութիւն, և արագապէս մտառեալ լսէ. ոչ ձայն կերպաւորական բարբառոյ, և զպատգամս գործոցն Յիսուսի համօրէն ազանց պատմեալ հռչակէ. ոչ խաղալեաց շարժականութիւն, և աստուածայնով իմն կենդանութեան հազագաւ ազդէ։ Ոչ ոսկերաց և ջլաց յօդուած, և երկուք հազարօք կանգնօք լայնութեամբ՝ իբր զգունդըն անհամար բարձրեալն Աստուծոյ՝ զկենդանական զօրուն գումարտակ հեբրայական վառեալ ամբոխին, և այժմ ընդ նոսին իբր զանմաքուրս 'ի սրբութենէ՝ զոմանս ախտիւ մեղանաց ջեռեալս հատուածեալ յինքենէ հեռի, ուղեկցէ ապրեցելոցն 'ի տաժանաւոր աղխատկութեանցն։ Նոյն իսկ էութիւնն Աստուծոյ մարմին եղելոյ՝ անուամբ այս վիմի նշանակեցաւ, պատառմամբ կողին զբնաւս արբուցեալ։ Ոչ արեան երակաց ընթացք, այլ լուսոյ վերնոյն շառաւիղք թափանցանց միութեամբ զսոյն կենդանացուցեալ նորոգ պաշտպանէ. ոչ Սողոմոն կամ Զօրաբաբէլ մահկանացուաց ստեղկանութիւն, այլ ամենից ունողին իմաստ զսա գըծագրէ. ոչ աննուիրական հասարակաճաշակ իւղով առ 'ի Յակոբայ պարարի, այլ ահաւորին արեամբ և փառօք մեծին օծանի։ Ոչ տուն երկրային նիւթոյ՝ քան թէ մարմին երկնային լուսոյ Աստուծոյ զսորին որդիս կնքեալ ձեռնադրէ. ոչ կենցաղոյս յերկրէ յղացումս, այլ արքայութեանն երկնից ժառանգս կըթէ. զ'ի ծոց իւր զրգեալսն զորդոյն Աբրահամու ընծայեցուցանէ։ Փեսայ հարսնութեան սորա որդին Աստուծոյ կենդանւոյ, օրհորդք խնձոյից սորին հայրապետացն գումարք։ Սոյն ինքն մոռացուցանէ այսակիր բարձանցն կըռամոլութեան, զի զերկնայնոյն Աստուծոյ ունի զծանօթութիւն. օտարութիւն է ամենայնիւ դիցն զրօշելոց, զի 'ի համօրէն քարինս սորա Քրիստոս երկրպագի. քակտումն է յայտնապէս ուրուական բգձիցն անտառաց, զի 'ի բնաւից մայրից աշխարհի նմանութեամբ կենացն փայտի 'ի սմա տէրն նուիրի. խորտակումն է համայն դիւապատիր յուռթիցն արձանաց, զի քարն զովեալ կարկեհան ակամբք և վիմօք կենդանեօք այսրէն հաստատի։

ԺԳ. Այս յարկ չքնաղ և աստուածընկալ ազատ է միանգամայն 'ի յամենայն ծառայութեան. ոչ օրինակ վերնոյն Սիոնի, քան թէ ճշմարտութիւն նմին ճանաչի. ոչ կռապաշտութեանն կապաւ բագին և կամ լծով օրինին տեղի պարտաւորութեան, այլ տէրունի բարերարութեանն պարգևարան 'ի մէնջ համբաւրի։ Ոչ սասանի երբէք յայլ իմն կերպարան ձեւոյ փոխարկեալ, այլ 'ի նոյն շուք փառաց մեծապէս ընդարձակի. սոյն ինքն և երկին երկնի յերկրի լուսապայծառ կերպիւ հռչակի։ Որպէս չէ առանց հօրն Քրիստոսի, և ոչ առանց այսր մօր արգանդի յոգի կատարի։ Ընտուն Շրջի անբովանդակելին, եթէ ոչ 'ի սմին տան տաղաւարեսցի. ոչ ունի տեղի գլխոյն հանգստեան տէրն բոլորից, եթէ ոչ 'ի յայս կայարան կենաց մտեալ ագանիցի։ Քան 'ի կամար վերնայինն երկնի՝ 'ի յայս հիւթաւոր բնակութիւն առաւել պարծի. անբաւութիւն աստուածեան լուսոյն, որպէս զգէմս մարգարէին և զօրինակս սորին ծածկեցին, որպէս փախեան 'ի փառաց երեսաց նորին, և նմանութեան սորուն՝ որ 'ի

տաճարին՝ ոչ հանդարտեցին, 'ի տօն հանդիսի մեծի զովեստի, և 'ի բանականացս դասուց խմբեալ նուագի. աստ օրհնի կրկին բաղձանօք, քան 'ի դրախտն վայելչական:

ԺԴ. Այս մայր հոգևոր երկնաւոր լուսաւոր, քան թէ երկրաւոր շնչաւոր մարմնաւոր, զիս զգուեաց որդի. կաթն ստեանց սորա արիւնն Քրիստոսի: Եթէ Աստուածածնին իսկ պատկեր զսոյն որ գրեսցէ, ոչ անօրինի: Իբր զնշան խաչին փրկութեան զօրութիւնս զարմանազանս և արուեստս բազմօրինակս կատարեալ հրաշագործէ. բեմ ահաւորին ատենի՝ 'ի սմա հաստատեալ տեսանի. սովաւ խորթաբարոյից հերձուածողաց մոլեգնաճառ բերանք կարկին: Ունի և քարինս իմն իմանալիս և բանաւորականս, որով զգազանամիտս անմաքուրս բացուստ 'ի բաց հալածեալ տարագրէ: Ծնանի և Աստուածս ոմանս եղականս՝ պատկերս մաքուրս միոյն Աստուծոյ Քրիստոսի: Ունի և զգլուխն իւր ընդ արեւելս՝ 'ի տեղի խոստման բնակութեանն մերոյ առաջնոյ. ձեռամբ իմն ցուցանէ յայտնապէս զգալստեանն Աստուծոյ շաւիղ, զփայլականն առակ տիրական 'ի դէմս բերեալ մեզ վարդապետէ, զփրկութիւնն 'ի յելից անտի ծագման արուսեկին քրիստոսեան երեւմանն 'ի վերջնում աւուրն արարածոց երկրի թարգմանէ: Ցաւս հալածէ, ախտամէտս բժշկէ, դիւաց բռնութեանց զօրէ: Արգանդ որովայնի սորին աւազանն կենդանարար. 'ի պար հարսանեաց սորա զասք առաքելոցն: Այնքան ճոխացաւ բարգաւաճեալ երանութեամբ, մինչ զի նոյն ինքն փրկչին անուամբ վայելչապէս յորջորջեցաւ. տիրամօրն լուսոյ կոչմամբ 'ի մերձաւորաց միածնին ձայնեալ կնքեցաւ: Ծփելոց մեղաւորաց նաւահանգիստ հան-

զարտութեան, խրախճանարան վերնոցն դասուց, բըժշկարան անսխալելի տարակուսեալ պարտաւորաց: Երրորդութիւնն անպատում 'ի սմա փառաւորի օրհնեալ յամենայնի:

ԺԵ. Իսկ եթէ որ ձեռն չարութեան 'ի վերինն արքայութիւն յանդգնաբար համբառնայցէ, և գիւտ ինչ մարմնաւոր և կամ հնարք մարդկային և կամ արուեստ երկրակենցաղ զսահմանեալ աւանդութիւնս առ ձեռակերտս եկեղեցի վարկանիցի, և ոչ պարգեւ առաւել կենաց և ակնկալութիւն աստուածային և հոգւոյն սրբոյ յայտնեալ լուսանորոգ նախագրութիւն և երախտեաց բարձրելոյն ամենատուր լիականութիւն և կամաց արարողին խնկաւորեալ խորհրդարան և առաքելոց ձեռինն աջոյ բարեհանճար հիմնարկութիւն, և միանգամայն ասել՝ դուռն երկնից և քաղաք Աստուծոյ կենդանւոյ և մայր կենդանեաց ազատ 'ի պարտեաց և ճշգրիտ տեսակ կերպի երեւակիս բանականի, իմանալին՝ խորհուրդ հոգւոյս, և շօշափելին՝ պատկեր մարմնոյս, և սրբութեանց անդ անճառից զերազանցեալ նոր սրբութիւն և քրիստոսեանն նշանաւ պայծառապարծ պըսակեցեալ, զայնպիսի ոչ խոստովանողն մերժէ յերեսաց իւրոց հայրն ամենակալ 'ի ձեռն Բանին իւրոյ էակցի. բարձեալ 'ի նմանէ և զաւանդ շնորհի հոգւոյն փառակցի. փակեսցէ զդուռն կենացս այս ատաղատի յանդիման նորին: Իսկ մեք զորս գրեցաք՝ սմին և վկայեմք, հաւատացեալ որում կարգեցաք, յանուն և 'ի փառս ամենակալ Երրորդութեանն և միում աստուածութեանն, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Այս իմ հաւատ յԵրրորդութիւնն, և այս 'ի մայրն
իմ լուսափառ խոստովանեալ դաւանութիւն:

ԲԱՆ ՀԶ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հնկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ *ողորմած, բազմագութ, հզօր, ահաւոր, մարդասէր, օրհնեալ, կենդանի, անճառ, որ ոչ երանէ երբէք ըստ բան քո իբր անձեռնարկելի, որ և մնայ է անհնարաւոր. քո է հատուցանել պըտուղ քաղցրութեան ընդ փշոց խստութեան, սկզբնահայրդ այժմ նորոգ և զարմանաւոր կանոնաց կենաց. քանզի բարի առնել առելոյն և աղօթս 'ի վերայ հալածչին, և փրկութիւն հայցել խոցողին, և սպանողին ներումն խնդրել՝ 'ի քէն ընծայեցաւ պատուէրս այս հըրաշից. որոյ քաղցրութիւն անճառ է քան զօրինակ և բարեբանեալ կամաց քոց ախորժելիք և գովեալ շըրթանց քոց ճաշակելիք. հոգի երեսաց և զօրութիւն գեղոյ մերոյ տէր Քրիստոս օրհնեալ 'ի բարձունս։ Այլ մարդք երկրածինք և ամենավրէպք՝ և բարեմատոյց ձեռաց չարիս դարձուցին. իսկ դու լոյս և տուիչ լուսոյ ոչ լսես անէծս, ոչ ախորժես չար, ոչ կամիս կորուստ, ոչ ըղձանաս մահ, ոչ յուզիս 'ի խռովութենէ, ոչ տրտմիս 'ի ցասմանէ, ոչ հարկիս 'ի բարկութենէ, ոչ մթանաս 'ի սիրոյ, ոչ այլայլիս 'ի գթութենէ, ոչ փոփոխիս 'ի բարութենէ, ոչ թիկանց շրջումն և ոչ երեսաց անդրադարձութիւն, այլ ամենևին լուսաւորութիւն և նկատումն փրկութեան։*

Բ. Եթէ քաւեսցես, կարող ես. եթէ բժշկես, զօրաւոր ես. եթէ կենդանացուցանես, բաւական ես. եթէ

շնորհես, առատ ես. եթէ ողջացուցանես, հնարաւոր ես. եթէ պարգևես, ամենալի ես. եթէ արդարացուցանես, ամենարուեստ ես. եթէ մխիթարես, ամէնիշխան ես. եթէ նորոգես, ամենակալ ես. եթէ հրաշագործեսցես, ամենաթագաւոր ես. եթէ վերստին հաստատես, արարիչ ես. եթէ կրկին գոյացուցանես, Աստուած ես. եթէ հոգաս ընդ մեր, ամենատէր ես. եթէ կորզես 'ի մեղաց, այցելու ես. եթէ չարժանեացս ընձեռես, օրհնեալ ես. եթէ յորսաղէն զերծուսցես, փրկիչ ես. եթէ զեղձես 'ի քոյոցդ 'ի մեզ, հարուստ ես. եթէ նախ քան 'ի մէնջ խնդրելն դու կարկառեսցես, անկարօտ ես. եթէ լայնես ներողութեանս, անդորրիչ ես. եթէ զվերջացեալս կոչես, խնամակալ ես. եթէ զսասանեալս հաստատես, վէմ ես. թէ պասքելոյս արբուցանիցես, աղբիւր ես. թէ զծածկեալսն երևեցուցանես, լոյս ես. թէ զօգտակարսն իմ ծանուցանես, բարի ես. թէ զբիծսն անտես առնիցես, երկայնամիտ ես. թէ ընդ փոքուս 'ի դատ ոչ մտանիցես, բարձրեալ ես. թէ ծառայիս ձեռն մատուցես, ստացող ես. թէ աջովդ քո պաշտպանեսցես, յանձանձիչ ես. թէ վհատելոյս դարման մատուցես, կերակրիչ ես. թէ զանգէտս պարարեսցես, վարդապետ ես. թէ զզիմեալս առ քեզ ընկալցիս, ապաւէն ես։

Գ. Եւ արդ քո են այսքիկ, տէր ողորմութեան, ոչ միայն գրեալ, այլ կատարեալ և գլխաւորեալ, նախնի նահատակդ համբերութեան վկայից, որ վասն իմոյ փրկութեան հանդիսացար զօրաւէս յասպարիսի ճակատուն, զի կակղեսցես զկարծր բնութիւն մարմնոյս զատողութեան վարժմամբ կրթութեան չարչարանացն վտանգի. և յանպարտակիրդ մարմին չափեալ զընու-

թեանս մերում զաժամանականն տագնապ տուժի, զի զգթութիւնդ որ առ մեզ՝ արդեամբք ցուցցես 'ի քեզ́ օրինակեալ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ՀԷ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԵՒ քանզի օր է օրհնաբանել և լուսաւորող կշռութեան երկուց ընտրութեանց արարածոցս սահմանութեանց՝ յեղանակելոյ յայլ իմն էութիւն երկնակենցաղ անփոխադրելի, ամբարձելոցն խոնարհութեան և կործանելոցս վերբերութեան, սարսափելի ուրբաթու մեծի պասեքիս, յորում եկն եհաս ժամ բարեպատեհ գրել ինձ զայս նուագ ձայնի հեծութեան զուարճախառն երկիւղիւ, ահա ըղձալի համարիմ ասել աստանօր 'ի քոյոց այտի՝ զոր ընդ իմ կրեցեր, Աստուած բոլորից:

Բ. Կացեր յատենի քում ստեղծուածոյն իմոյս կերպիւ, ոչ խօսեցար տուիչդ բանի, ոչ բարբառեցար հաստիչդ լեզուի, ոչ ձայն արձակեցեր սասանիչդ երկրի, ոչ մռնչեցեր ամենազդեցիկ փողդ մեծութեան, ոչ երախտեօքն քո յանդիմանեցեր և ոչ չարեօք նոցին ըմբերանեցեր, ոչ մատնեցեր ամօթոյ զմատնիչն զքեզ տանջանաց մահու, ոչ 'ի կապելն զքեզ դիմադարձեցեր և ոչ յապտակելն դժուարեցար, ոչ 'ի թքնուլն թշնամանեցեր և ոչ ընդ կոփելն երբէք խռովեցար, ոչ ընդ կատակելն սրտմտեցար և ոչ ընդ խաղ արկանելն երեսս փոխեցեր: Մերկացուցին զզգեստ պատ-

մուճանին իբրև 'ի տկարէ, և դարձեալ ագուցին իբր անփրկանաւոր ըմբռնեցելոյ: Եթէ ոչ էր արբեալ կրկնակի քացախ զանգեալ ընդ լեղւոյ, ոչ էր հեղեալ մաղձըն իմ մթերեալ նախնի դառնութեանն. ճաշակեալ վհատութեամբ և արգել անդէն տարակուսանօք, առին մոլեգնաբար և դարձեալ մատուցին անպատկառապէս: Գանիւ հարուածոց յետին անարգութեան 'ի մէջ խառնիճաղանջն ամբոխի դատապարտեցին, ծունր կրկնեցին նախատանաց և պսակ եդին արհամարութեան:

Գ. Ոչ եռուն հանգիստ կենդանարարիդ, եթէ ոչ զգործի մահուն կրել քեզ պատրաստեցին. ընկալար իբր երկայնամիտ, առեր իբրև զհեզ, բարձեր որպէս համբերող, բառանձնեալ իբր զպարտական զփայտն վշտաց. որպէս զծաղիկ շուշանաց հովտաց՝ ուսով բերեալ զզէնն կենաց, զի յարհաւրաց զիշերայնոց զիւրակերտս զահաւորակս մարմնեղէն գոյութեանս պահպանեսցէ 'ի դատապարտութեանն վայրի իբր 'ի խըրախճան խնճոյից: Հանին արտաքս իբր զողջակէզ. կախեցին իբր զխոյն Սաբեկայ ձգեալ զեղջերացն, տարածեցին 'ի սեղան խաչին իբր զպատարագ, բեւեռեցին որպէս չարագործ, պնդեցին իբր զապստամբ, ըզխաղաղութիւնդ երկնաւոր իբր զաւազակ, զանկապուտ մեծութիւնդ իբր զառառապեալ, զառ 'ի քրովբէից պաշտեցեալդ իբր զքամահեալ, զանմահդ կենաց իբր զարժանաւոր սատակման մահու, զաւետարանին նկարիչ իբր զհայհոյիչ օրինին, զտէր և զկատարումն մարգարէից իբր զհամառօտիչ գրեցելոցն, զճառագայթդ փառաց և զկնիք անքնին խորհրդոյդ Հօր իբր զներհակ ծնողիդ կամաց, զօրհնեալդ խնկապէս իբր զտարագրեալ, զկապոյ օրինին լուծիչդ իբր զայր 'ի նզովս գրեալ,

զհուրդ ծախիչ իբր զհեղքեալ իմն կալանաւոր, զահաւորդ երկնի և երկրի իբր զհաւաստի պատժաւոր, զ'ի լոյս անմատոյց ծածկեալդ իբր զհողածին ըմբռնեալ։

Դ. Ո՜վ քաղցրութիւնդ և երկայնամիտ բարերարութիւնդ ողորմածիդ գթութեան, որ վասն ապախտաւոր և անօրինեալ ծառայիս տէրդ բոլորից զայս ամենայն կամաւորապէս և հաւանողական հաճութեամբ կատարեալ մարմնոյդ միութեամբ 'ի քեզ ընկալար, և մինչև 'ի քնարան շիրմին տապանի անպակաս 'ի լրութենէ ամբողջ նոյնութեան Աստուած անքնին՝ ըղնոյն կրեալ նախատինս անճառ համբերութեան, յարեար կենդանի ինքնիշխան բարձրութեամբ լուսոյ, աննուազ մարմնով և անթերի աստուածութեամբ։ Օրհնեալ փառօք, գովեալ գթութեամբ, բարեբանեալ միշտ ողորմութեամբ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ՀԸ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ անկեալ յերեսս հողանիւթ կերպիւս, 'ի վայր խոնարհեալ ծնրադրական երկրպագութեամբ, զբարեգործիդ ողորմածութեան զկենդանարար ոտս համբուրեմ, զայս օրինակ մաղթանաց մեծիդ ընծայեցուցեալ։

Բ. Աղաչեմ զքեզ, միայն խնամակալ, մարդասէր, գթած, կեցուցիչ, հզօր, այցելու, պաշտպան, մի՛ ունայնասցի վաստակք աշխատութեան փրկականդ կրից մարդացելոյդ վասն իմ Աստուծոյ, մի՛ սուտ եղիցի քըր-

տանցն կաթուած խառնեցեալ արեամբ 'ի մասնութեանն աւուր գիշերին. մի՛ լիցի ստուերացեալ լուսոյդ երախտիս, զոր ձրի և առանց փրկանաց թշուառացելումս ինձ պարգևեցեր. մի՛ ջնջեսցին շնորհացդ աւետիս, զոր կողից քոց կայլակք նորոգեցին. մի՛ անշահ եղիցին կրիցդ պտուղք, զոր կարօտութեանս իմում մատուցեր. մի՛ պարծեսցի բանսարկուն վանեալ զքո ստացեալս իւրացուցանել. ահա յաղթեցես կամօք քո՝ ըղձից չարին, վերստին ապշեսցի միանգամ զարհուրեալն, կրկին պարտեսցի 'ի սպառ զատեցեալն. մի՛ անխայեր զազատարարդ քո բան, զստեղծեալս քո քեզ ընծայեալ՝ վերստին առ քեզ դարձուցանել։ Զանճառն արարեր բարերարութիւն յանակնկալ ժամուն յուսահատութեան. յորժամ ընաւ իսկ կորեալ և օտարացեալ էր կենդանութեանն շարժողութիւն. մեռար անմահդ և զմահացեալս նորոգեցեր. եթէ զկանոն համաձայնութեան օրինին փոխեցեր, արդ զդիւրինն և զհրեշտակամն և զևս հնարաւորն մի՛ արգելցես, ընկըզբնաձիր ողորմածութեան բարեգութ օրհնեալ և երկայնամիտ թագաւոր։ Ազդեա բանիւդ ամենազօրաւ, որ զգոյութիւն լուսոյն ստեղծեր 'ի նախնումն աւուր, և փայփայակի փոփոխեալ զտայց 'ի լաւ անդր. և փոխանակ զի ես ոչ խնդրեցի հեռուել լուսոյդ, դու եղիցես ինձ յայց՝ ճառագայթ ծագման հայրենի կերպիդ, և կոչեսցայց առաջի քո ծառայս մնասպարտ՝ ողորմեալ շնորհեալ առ իքէն. ոչ է ժամանակ յերկարաձգութեան առ 'ի զպարտսն հատուցանել, ահա շնորհեա ինձ տառապելոյս զերեսս քո՝ լոյսդ 'ի խաւարի սրտից վհատելոց։ Արգել և կնքեա զընթացմունս եղերցին, որ միշտ զեղուն բարիքն հասեալ 'ի յուշոյս իմ

տեսութենէ. պահեա ինձ զշնորհ ամենապայծառ զանձուցդ մնացականաց, որով պատուական զեալ՝ քո անուանեցայց, պաշտպանեալ 'ի քէն, անսահման բարի:

Դ. Ահա ողորմեա ինձ, գթած, աղաչեմ զքեզ ողորմեա ինձ, հզօր, կրկին ողորմեա: Մի փոխարկեր երկուսս ցաւոց ընդ չարեաց իմոց, բարիդ ամենեցուն. մի բառնար 'ի վտանգելոյս զատ 'ի քէն պարգեւեալդ շնորհ, մի կապտեր զփչումն ամէնօրհնեալդ հոգւոյ, մի լուծաներ զխնկեալ զկնիք արքունական պատկերիդ: Մի յայտնեսցին փուշք մեղանացս 'ի սրբութիւնս մերտացս. մի խզեր զկապ միութեան զընդ քեզ սիրոյն պնդութեան, մի մերժեսցես զարուեստ զօրութեան լեզուոյս յարմարութեան, մի պակասեցուցաներ զաջողուած աջոյս առ 'ի զլուսոյդ մասունս բաշխել: Մի զրեր 'ի զպրութեան կենաց մատենիդ զմահուն պարտիս, մի պահեր, մի ինձ համարիր, մի յիշեցուցաներ, մի ամաչեցուցաներ, մի նախատեր, մի ոտն հարկաներ, մի արձանացուցաներ զմեղկութեանցն, մի ամբարեր զկորստեանցն, մի իբր զտեալ խոտ ամբաստաներ: Մի յարուցես ընդ իս զծառն անիծից. մի արձակեր 'ի յիս զապարժ վնասուցն, մի ընծիւղեր զծաղիկ մեղացս, մի բերցես ընդ առաջ զնամակ պարտուցս, մի արտաբերեր զէութիւն պատրոյն: Մի թուեսցես 'ի ձիւղս երկրատեղծ մատանցդ զգիւտս գործոցս, մի մատուցես բան ընդդէմ ահեղ զանօրէնութիւնս իմ յիշատակել, մի մատնեսցես իմոցս կամաց զաւանդս հոգւոյս վարել 'ի զեղութեան, մի աստէն զիս փառաւորեր՝ զի անտանօր զատապարտեսցես, մի նուազութեամբ այսր անցաւորի զյաւիտենական բարիսն առժեր, մի 'ի սակաւում այսմ ժամանակի զանվախճանե-

լի զվաւսն չափեր, մի ընդ հովուս վշտաց հեծութեան զանախտական զկեանս զրաւեր, մի ընդ ստուերի այսր մթութեան զանճառելիդ լոյս փոխանակեր, մի զերաստանակ մտացս լքցես՝ ըստ արտաքի հեռս հետեւել, մի զկամուրջ կենցաղոյս զրեսցես ինձ հանգրուեան բաւականութիւն. մի զհովիտ հանճարոյս ստուերական պահեր 'ի հանդերձեալսն ինձ հրատարակել: Եթէ ամբարես զաւանց համարոյ գործոցս իմ չարիս, մեռայց կենդանւոյն. եթէ շտեմարանես 'ի սրտի, առաքատին կիզեալ անբոց այրեցայց. եթէ քննեսցես զանօրէնութիւնս, առանց յանդիման քեզ լինելոյ 'ի սպառ հալեցայց. եթէ տնկակից ինձ թողցես զմեղսն, 'ի նոսին վատնեալ մաշեցայց:

Դ. Անմարկեա, միշտ զօրեղ ամենակարող, փախնուլ չարութեանցս որ յիս, զի բարիդ քո եկեալ փոխանորդեսցէ. հրամայեա, գթած, խնամակալ, զօվեալ, լոյս անշիջանելի, զօրութեամբ անսահմանելեաւ, զի նոր հաստատեսցի գոյութիւն բնութեանս մարմնեղէն յարկի անդամոցս. յորում հանգուցեալ անլքանելի բնակեսցես բազմեալ սխորժ տենչանօք՝ միութեամբ հոգւոյս իմ ընդ քեզ. զապականութիւն մեղացս մերժեալ 'ի սպառ՝ յանարատութիւն զիս պատրաստեսցես ամենակեցոյց թագաւոր անմահ տէր Յիսուս Քրիստոս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ՀԹ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ՅԻՇԵԱ տէր, տէր գթութեանց, սիրողդ խրատանց, Աստուած ճշմարիտ. նայեա վերստին

'ի բնութեանս կերպարան միշտ սխալական. գննեա ինձ դարձեալ զամէնընթաց տարածմունս երից արեանըս շարժողութեան. բժշկապէս մատիր տեսանել, զի մարդ եմ հաստատեալ մօք խակութեան թերի խորհրդոց յայն ինչ, զոր դու իսկ վկայեցեր տեսողդ ոչէից՝ միայն դու անմասն սուտութեան խաւարի։ Ապա իրաւունս է գրել ինձ ընդ մեղուցեալսն մարդկօրէն վրիպանաց սխալմամբ պարտեալ կրկին իբր զերկրածին մահացու մարմին, քան բարիդ քում սուտ երեւել. քանզի արդարեւ գիտակ իսկ ես, թէ չար է արարն և ընդարոյս չարութիւնն մեր, և ոչ փոփոխին խորհուրդք մեր յաւիտեան, ըստ հողեհանճար իմաստնոյն կանխագեկոյց առակի։

Բ. Թեթեւացո զսաստկութիւն տանջանացն, որ պատրաստեալ և մնայ ինձ՝ արկանել զորդիս գեհեննին զարդ մահուն յաւիտենականի. բարձ զամօթոյս պարտիս, որ պահեալ է յայտնել թշուառականիս յատին առենին յանդիմանութեան։ Խրատ խաղաղութեան յառաջապարգեւ ողորմութեամբ քո ընծայեցո. զի մի անտանելիքն ահաւորութեան 'ի ցոյցս ինձ եկեալ կերպարանեսցին, անյոյս ապշութիւն ընդ կենաց զղջման առաջի կարգեալ, դատաստանն ահաւոր, անկաշառ և անխաբելի դատաւորն, ամօթն սոսկալի կշտամբանքն սարսափելի, յանդիմանութիւնն անփախչելի, տագնապքն անճողոպրելի, պակուցումն անխրախուսելի, դողումն անվճարելի, լալումն անսփոփելի, կրճումն ատամանցն անբժշկելի, ապականութիւնն անողջանալի, անէծքն սարսափելի աստուածային քո բանիդ, փակումն գթոյն և արգելումն ողորմութեանն։ Որ ընդ գալարելն երկնի և ընդ երկրի դղրդելն ընդ կարծրու-

թիւն յատակիս, ըստ կուտակելոյ կոհակաց խռովութեան ծովու իբր փախստեան կերպ ցուցանելով, մի զմիոյ հետս խափանեն կասեալ յերկոցունց. և տատանեալ սասանեալ լայնատարած զետնոյս թանձրութեան 'ի հիմանց անտի, ընդ ուժգնակի բախման թընդելոյ ներքնային խորոց հարթէ զլերինս, և հալեալ հրդեհին բնութիւնք վիմաց և ամենայն տարերաց գոյից. այլայլին երկինքն յանեղծ փոփոխութիւն, և յեղանակին արարածք տարերօք իւրովք 'ի նորոգ նմանութիւն։ Ծածկութիւնք գործոց հրապարակին և աներեւոյթք կրից մեր յայտնին. վարք կրօնից ներգործեցելոց 'ի մարմինս մեր նկարին. թագաւորն երկնից յատենի նստի, վճիռ հատուցմանն 'ի ձեռին իւրում։ Ահա վայ ինձ եօթնիցս անգամ կրկին եղկութեամբ, ըստ չափոյ կշռութեան այսր համարոյ, որ զամբաւութիւնս թուոց պարագրէ։ Զինչ գործեցից ողբալիս հոգի յայնմ մեծի աւուր վտանգի. քանզի սաստիկ է յիշատակն իսկ յառաջեալ քան զհանդիպումնն. զոր ոմն մարգարէ զօրինակին նմանութիւն 'ի դէմս բերելով, զձեպ տագնապի անզերծ փախստեանն նշանակէ ասելովն. զոր օրինակ եթէ փախնուցու ոք 'ի ձեռաց առիւծու և պատահեսցէ նմա արջ, և փախնուցու յերեսաց արջոյն և մտանիցէ 'ի տուն և յեցուսցէ զձեռըն իւր 'ի յորմ, և խածանիցէ զնա օձ. և դարձեալ կրկին սաստկացուցանէ առ նոյն կերպարան իբր ըզտեսիլն քաղմելի. ոչ ապաքէն, ասէ, խաւար է օր տեառն, օր խաւարոյ և մթոյ, օր ամպոյ և մառախղոյ։

Գ. Յորժամ հրեշտակն պահպանողական կենակից հզօր ոստիկան իրաւամբք ամբաստանեսցէ, և հատուցանողն ահաւոր արդարութեամբ յանդիմանեսցէ. ապա-

սուրբ Թագաւորին առանց խնայելոյ խուճապեն, զոմանս 'ի կեանս հրաւիրեն և զոմանս յամօթն դատապարտեն. կիսոյ դէմս լցեալս ծաղու ցուցանեն, և ինձ անհարկուս և քստմնելիս երեւեցուցանեն. ոմանց պսակս լուսապաճոյճս մատուցանեն, և այլոց կորուստ մահու բողոքեն. արդարոցն ձայն աւետեաց, և ինձ զոյժ անվախճան վշտաց: Յորժամ առ բարիսն՝ մահու յաղթութիւն 'ի սպառ մեռանի, և ինձ չարագործիս կրկին յարակայի. ուր զրանն բախել ոչ ինչ ազդիցէ, վճար եղեալ գթութեանն առ իս: Յորժամ զպրութիւնք հրաշիցն զարմանալեաց, որ են ծածկեալքն յայժմուցս հասարակաց վարուցն տեսակք մարդկային բնութեանս գործոց. յաղագս որոյ եղեն զոյութիւնք ամենայն էից, յիւրաքանչիւր մարմինս անպակաս զրութեամբ խաղյն երեւին. և խորութիւնք անճառիցն կնքելոց յիմաստից ստեղծս առաջի աչաց մերոց կերպարանին: Ուր այժմ շահավաճառութիւնք ողբոց և արտասուաց զերկինս զրաւեն, և անդ իբր զապաժաման ընդունայնութիւնք արհամարհեալք լքանին. հառաչմունք հեծութեան ոչ կանխաւ սատի առաքեալ, չէ երբէք գտանել անդէն. ողորմութիւնք ճշգով սերմանեալ, ոչ պայծառ վառմամբ գնան առաջի: Ուր տապանն նախայանցիցն և կտակարանն տիրանարգիցն և նշանն ահաւոր այժմուցս՝ յանդիման եղեալ մեծաձայնս դատախազեն. յորում սոսկալի վայրի ոմն զուխտն կցորդութեան հայրենի և ոմն զխորանն վկայութեան անտեսիցն և ոմն զարիւն մեծին Աստուծոյ ամբաստան իմն իբրաւացի առաջի իմ տարածանեն: Զտանջանարանն բազմապատիկս անձամբ անձին ատէն իսկ պատրաստեցի, զնարդ մխիթարեցայց համառօտեալս յուսոյ. զի եթէ զօրքն 'յուսոյ՝

դասուք արդարոցն, որ փառաւորեալքն են երանութեամբ, սարսեն զոգալով, ոչ բաւեն բերել զահաւոր տեսիլ երեսաց մեծ դատաստանին, ես եղկելիս՝ աւանդակորոյս սատակման որդիս ծուր երեւեցայց. որ ոչ միայն չեմ պսակելոց, այլ և պատուհասն իմ անտանելի և կորուստն անսպառելի:

Դ. Այլ արագեա, ամենապարգեւ զօրութիւն անճառ, ձեռն փրկութեան 'ի կորուստ զերելոյս. զի օգնեալ 'ի քէն՝ դարձայց միւսանգամ 'ի դրանց դժոխոց, ամենապատրաստ հանդերձեալ ամենեւին անվտանգելի պըրծեալ 'ի պատժոց. աստանօր տեսեալ մտացս իմաստիւ զապագայիցն դիպուածս, բաւականացեալ 'ի լուր երկիւղին 'ի տագնապէ տանջանաց՝ ահին համբաւով, կամօք քո բարեաց զերծեալ ապրեցայց. և մի մատնեցայց կորեանցն առիծուց, որք խնդրեն 'ի քէն զիս 'ի կերակուր՝ ծախել ատամամբքն զազանութեան. զի զորովայն մահուն լցուցեալ՝ զաստուած պարարեալս անդ ձգեալ հալեն, ուր անսպառ պահի մնացուած մթերիցն 'ի ծախումն յաւիտենից: Զի դու միայն բաւես կորզել 'ի ժանեաց սատակման 'ի կեանս և յերանութիւն, բնաւից ապաւէն Թագաւոր լուսոյ տէր Յիսուս Քրիստոս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ Ձ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին ճակողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ 'ի վերայ այսքանեաց յուսահատութեանց և անհարկու սրտաբեկութեանց, պա-

կուցանողական սաստկութեանց աստուածային բարկութեանց, տագնապեալ ոգւով թախծութեան 'ի սպառ, աղաչեմ զքեզ սուրբ աստուածածին. հրեշտակ 'ի մարդկանէ, մարմնատեսիլ քերովբէ, երկնաւոր արքայուհի, անխառն իբրեւ զօդ, մաքուր որպէս լոյս, աննշաղախ ըստ նմանութեան պատկերի արուսեկին բարձրութեան, գերազանց քան զընակութիւն անկոխելի սրբութեանց, երանաւոր խոստմանն տեղի, եդեմ շնչական, ծառ կենացն անմահից, բոցեղէն սրովն պարունակեալ, 'ի բարձրեալն Հօրէ զօրացեալ և հովանացեալ, հանգստեամբ հոգւոյն հանդերձեալ և մաքրագործեալ, բընակութեամբ Որդւոյն յարդարեալ և տաղաւարեալ. միածինն Հօր և քեզ անդրանիկ, որդի քո ծննդեամբ և տէր արարչութեամբ. ընդ անաղտ մաքրութեանդ և անբիծ բարի, ընդ անարատ սրբութեանդ և խնամակալ բարեխօս։ Ընկալ զմախթանս այսր աղերսանաց քում դաւանողիս, և մատո ընծայեա ընդ սմին խառնեալ զբանն իմ նախնի մեծիդ ներբողին 'ի քոյդ պաղատանս. հիւսեա միացո զմեղուցելոյս զառն հեծութիւն ընդ քումդ երջանիկ և խնկաւորեալ հայցուածոց, տունկդ կենաց պտղոյն օրհնութեան. զի 'ի քէն միշտ օգնեալ և բարեգործեալ, և 'ի մաքրական քո ծնելութիւնդ ապաւինեալ և լուսաւորեալ, կեցից Քըրիստոսի որդւոյ քո և տեառն։

Բ. Օժանդակեա թեւոցդ աղօթից, խոստովանեալ մայրդ կենդանեաց, և ելիցն իմ յերկրէս, հովտէ, առանց լլկանաց հեծեծել 'ի կեանս օթեւանացդ պատրաստութեան. զի թեթեւասցի կատարածն իմ ինձ ծանրացելոյս անօրէնութեամբ։ Արասցես տօն ինձ բերկրութեան զօրն իմ տագնապի, ողջացուցիչ երկանցն եւայի. բարեխօսեա խնդրեա աղաչեա, զի ըստ անճառելի մաքրութեանդ և ահա զբանիդ հաւատամ զընդունելութիւն։ Արտասուօք օգնեա վտանգեցելոյս, զովեալդ 'ի կանայս. ծունր խոնարհեցո առ իմ հաշտութիւն, ծնողդ Աստուծոյ. ընդ իմում թշուառիս հոգա, խորան բարձրելոյն. ձեռն տուր անկելոյս, տաճար երկնային. փառաւորեա զորդիդ քո 'ի քեզ՝ աստուածօրէն ինձ հրաշագործել քաւութիւն և ողորմութիւն, աղախին Աստուծոյ և մայր. բարձրասցի պատիւ քո ինեւ և ցուցցի փրկութիւն իմ քեւ։

Գ. Եթէ զիս զացես՝ տիրամայր, թէ ինձ ողորմեսցիս՝ սրբուհի, թէ զկորուսեալս շահեսցիս՝ անարատ, թէ զհարթուցեալս յանձանձեսցես՝ երջանիկ, թէ զամաչեցեալս յառաջ մատուսցես՝ բարեշնորհ, թէ յուսահատելոյս ինձ միջնորդեսցես՝ միշտ սուրբ կոյս, թէ ըզմերժեալս ընտանեցուսցես՝ մեծարեալդ Աստուծոյ, թէ յիս ցուցցես զգթածութիւն՝ լուծիչդ անիծից, թէ ըզծըփեալս հաստատեսցես՝ հանգիստ, թէ 'ի խռովութեանցս յուզմանց փոխեսցես զիս՝ խաղաղարար, թէ վրիպելոյս ինձ հնարաւորեսցես՝ զովեալ, թէ վասն իմ մտցես 'ի հանդէս՝ մահու նահանջիչ, թէ զդառնութիւնս իմ անուշեսցես՝ քաղցրութիւն, թէ զբաժանմանն իմ խարոց քակեսցես՝ հաշտութիւն, թէ զանմաքրութիւնս իմ բարձցես՝ եղծման ընդդիմիչ, թէ զմատնեալս մահու փրկեսցես՝ կենդանի լոյս, թէ զլալեացըս ձայն հատցես՝ բերկրութիւն, թէ զխորտակեալս կազդուրեսցես՝ դեղ կենաց, թէ 'ի կործանեալս յիս ակնարկեսցես՝ հոգելից, թէ ողորմութեամբ ինձ պատահեսցես՝ կատակ նուիրեալ։ Օրհնեալդ միայն 'ի շըրթունս անբիծս լեզուաց երջանկաց, ահա կաթիլ մի

կաթին քումդ կուսութեան յանձն իմ անձրեւեալ կենաց ինձ զօրէ, մայրդ բարձրելոյ տեառն Յիսուսի արարչին երկնի և բնաւին երկրի, զոր անճառապէս ծնար բովանդակ մարմնովն և համայն աստուածութեամբն, որ փառաւորեալն է ընդ հօր և հոգւոյն սրբոյ էութեամբ և անքննութեամբ միոյին բնութեամբքս միացելով, ամենայն և յամենայնում, մի յերրորդութենէն. նմա փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՁԱ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան Նորին ճոխողի առ Նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ընդ Աստուածածնին մաղթանաց՝ ահա և զվերնոցն անմահ հրեշտակացն լուսակերպից դասերս հայցուածոց, որ վասն իմ զոչեն առանց լռելոյ հանապազորդեան արգահատութեամբ մաքուր բերանոց, ընկալ բարեգութ. որք են բարիք բարեգործեալք 'ի բարերարէդ անկիրթք չարեաց, հաստեալք յամէնիշխան հրամանաց էիդ, զօրութիւնք հզօրք ակնարկութեան բարձրելոյդ, սուրբք, մաքուրք, անարատք, օրհնեալք, փայլչականք, յաղթողք և անպարտելիք, և ըստ ընթացից տեսութեան մտաց արագունք։

Բ. Որք և պատակորայս անկոյ թզենւոյն եռամեանն դատարկութեամբ, որ զինա յաւիտեանս պարունակէ ժամանակն՝ զանցեալն ընդ ներկայիս և ընդ ապառնոյն, յամայր յամրութեամբն յերկարաձգելոյ, յայգի աշխարհիս արմատացելոյ, սին սաղարթիւն պաճուճելոյ՝

զրկեալ 'ի պտղոց, որ է ճշգրիտ պատկեր թշուառ մարդկութեանս, սոքա բարեխօսք, հանդերձիչք, այլ և խնամակալք. որ դեգերին հանապազ առ մեզ՝ ընդ մերում կրից կարեկցելով, բարեմասնութեանն մեր ըսպասեն. և յաւիտենականն կենդանութեամբ փրկութեանն մեր ագօթեն՝ զայս բան ասելով, զգործս ձեռաց քոց մի անտես առներ։ Քանզի արդարեւ մեր են այս աղաչանք 'ի բարերարէդ Աստուծոյ վասն մեր կարգեալ առ նոսա. զի նոքա բանիւ են ստեղծեալ, և մեք ձեռօք ներգործեալ։ Որք և գալոց են ընդ միածնիդ վկայք սոսկալի դատաստանին հատուցման, ճշմարտաբան դատախազք յանցաւորութեան երկրայնոյս, յահաւորին ատենի յայտնիչք խրատամբք զմատակարարութիւնն որ առ մեզ. որ և անդանօր կարեկցեն ազդեալ հառաչմամբ զմշտանուէրն նուագ ձայնի, ողորմեա՝ դու ստեղծեր, մի կորուսաներ։

Գ. Արդ ընդ գոհաբանութեան ձայնիցն խնդրուածոց անմահականացն վեհից՝ և 'ի մեր հեծութիւնս հաստատեսցիս, բնաւից արարիչ, որ յաղթես զթութեամբդ քո վերնոցն և ստորնայնոցս. քանզի քո է բարերարեալդ առ մեզ և առ նոսին։ Արդ վասն բարեգործութեան անախտականացն, հրաշատեսիլ հրակերպիցն, անշաղախ մաքրոցն, անմեղիցն, բոցանիւթիցն, հոգեղինացն և անվանելեացն, ամէնաճեցուն առաւելութեամբ 'ի բարձրն ընտրականութիւն գերափայլ յաճախ գիտութեամբ՝ անցոյտ ջերմութեամբ ջեռուցանողք ինքնաբուն տապոյն աստուածսիրութեան ըստ ինքեանց զմերս սառնասեր սրտից անբոցբոք շիջուսն, այրել անաղօտ 'ի մեծախորհուրդ սրբում սեղանիս՝ որ 'ի խորանիս, առանց նիրհելոյ և դանդաղանաց ըս-

պասել հրամանաց երանականաց կեցուցիչ կամաց ամենաստեղծիդ, քովրէօրէն առաքինութեամբ յԱստուած միացեալք անբաժանելի։ Որք երկնաւոր պետութիւնք են մեծք, և զինուորութիւնք անբիծք, ահաւորք, երկնաւորիդ Աստուծոյ ադատադնեայ պաշտօնեայք, 'ի յամպոյդ լուսոյ ցոլք նշուլից։

Դ. Որովք և ինձ մեղաւորիս հոգեղինի մարդասիրեսցես ողորմել, Յիսուս, աղաչանօք իմոյն հրեշտակի, դարձուցանելով զիս, տէր, 'ի բարիդ քո հետս լուսոյ. զի զաւանդ հոգւոյս իմ պաշտպանութեան, զոր հաւատացեր նմին տեսչութեան, զընկալեալն 'ի քէն 'ի կենցաղ աստեացս՝ ուրախութեամբ սրտիւ յիս բերկրեալ, անմեղադրելի առ 'ի քէն օրհնեալ՝ խնդալից դիմաց զուարճութեամբ քեզ, արքայ բարձրութեան փառաց անհասից, 'ի խրախճանս կենդանախումբս բերկրեցելոցն պարուց մատուցեալ ընծայեցուսցէ, զովեալ ողորմած։ Եւ քեզ անքննին ընդ հօր անհասի՝ թուակցութեամբ Հոգւոյդ անճառի վայելէ փառք պատիւ և երկրպագութիւն, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ՁԲ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Տէր Աստուած բարերար, բազմապարգեւ թագաւոր, կենաց պատրաստարան, լուսոյ կերպարան, լայնատարր հանգստարան. որ յաղագս մեղուցելոյս եկեալ մարմնացար, գործեցեր զանպատումն

և հանդերձեցեր զհրաշալիսն, մինչեւ կատարեցեր զառեցեալն ընդ ամենալիր աստուածութեանդ։

Բ. Արդ վասն առաքելոցն սրբոց յերկնաստեղծ քո ձեռացդ ձեռնադրելոց և հոգւովդ սրբով օծելոց, զորոց զգովեստն արժանաւորութեան ըստ իմում կարի՝ առ 'ի փառս քո, տէր ամենայնի, յայլում բանի պաշտեցի, և ինձ ողորմեսցիս յիշատակաւ սիրոյ նոցին ընտրութեան։ Զաւիդ ինձ եկից նորօք հանդերձեցես յերանութիւնն փափաքելի. ձայն բարի հովութեան նոցին 'ի յոգչոյն ինձ կենաց քաղցր լուիցի։ Մասն կալայց 'ի յանեղծութիւն փրկութեան տօնեցեալ լուսոյն՝ ընդ առաջնորդացն կենաց, սկզբնաշնորհիցն պատուոյս, փառաւորեալն դասուց, գետոցն բանականաց, աւետարանչացն բարձանց, իշխանացն պանծալեաց, լուսապայծառ թագիւ պճնելոցն, 'ի զարդ անկապուտ զօրութեան շնորհին պայծառացելոց, իւղովն զուարթութեան տիրական լուսոյն կատարելոց։

Գ. Ընդ աշակերտաց մեծիդ հրամանի բարձրեալդ Աստուծոյ Քրիստոսի՝ և մարտիրոսացն ընտրելոց նահատակութեամբ, որք մահացու և մշտաչարչարն մարմնով, վտանգաւոր և ամենակիրն անդամօք, երկրաւորական և հողագանգուածն բնութեամբ մարտուցեալ ընդ տարր գոյից ամենայն նիւթից՝ պսակեցան բարձրացան և կենդանացան հոգեպէս. արփաբար ելեալք 'ի յերկրէ, ըստ մարգարէին, վկայք ճշմարիտք ամենափորձն մահու, իմանալեացն անտեսիցն և ծածկելոց աներկբայ բարեացն յուսով տեսելոցն առաջն նըկատիչք. աշակերտք առաքելոցն և չարչարակիցք նոցին. որ հաւասարեալ գործովք ընդ նոսին, կատարեալ լրմամբ անպակասելեաւ պարեն 'ի խրախճանս

անկէտ երանութեան. որոց հաճոյական և ընդունական մաղթանօք, աղխնընծայ վաստականուէր քրտնակընդրուկ աղերսիցն յարգմամբ՝ ընկալ զիս նորոգ ըստ նոցին մասին անեղծ փրկութեամբ 'ի քեզ արձանացեալ:

Դ. Ընդ խաղացեալսն հուրբ և սուսերբ արեամբ ներկելոցն և ճգնաւորացն սրբոց հարցն միանձանց և քեզ հետևելոցն, որդի Աստուծոյ, անպարտելի քաջութեամբ և անպատիր զգաստութեամբ, ընդ դժնեայ գնդի մարմնոյս բնութեան արիապէս մարտուցեալ, սովիմբ վանեցին զանմարմինն Բելիար. և մշտամարտ հանդիսիւ յասպարիսի կենցաղոյս առանց զզուանաց ծանրաբեռնութեան 'ի լայնածաւալ ծփանաց աշխարհիս ծովու տապանակաւ մարմնոյս թանձրութեան զթեթևութիւն հոգւոցն թռուցեալ՝ 'ի նաւահանգիստն կենաց հասին. և իբր սիրողք վերնում վիճակին առանց յետնոցն մտածութեան, զթագն յաղթութեան համարձակապէս պայծառ ճոխութեամբ պճնեալ իսկապէս 'ի գլուխ կապեցին. վասն նոցին արժանաւոր մաղթանաց և նուիրական հայցուածոց և զիս զմեղաւորս 'ի պատժականաց ընկալ ընդ նոսին:

Ե. Եւ ահա խառնեալ զանմաքուրս բան ընդ նախագրեալ երջանկացն փառաւորական աղերսարկութիւն, որ վասն իմ կոչեն քեզ 'ի հաճութիւն, և ես ընդ նոսին իբր դառնութիւն եղեալ ընդ քաղցու, կամ սատակ ընդ ողորկութեան, տգեղութիւն ընդ վայելչութեան և տիղմ ընդ գեղեցկութեան մարգարտի, կամ հող ընդ յստակութեան ոսկւոյ, և կամ քարինս անարգս ընդ պայծառութեան արծաթոյ, բացասութիւն ընդ ճշմարտութեան, կամ աւազ ինչ ատամնաւոր ընդ կակղութեան զանգուածոյ հացի. արդ լուր, հզօր, հնաբաւոր, գովեալ, զնոցայն վասն իմ և զիմս ընդ նոսին 'ի նոցին գովեստ, 'ի փրկութիւն իմ և 'ի փառս քո, ամենագութ, բարերար, օրհնեալ, երկայնամիտ, կարող, անքնին, անճառ, անեղծ և անստեղծ: Քո են պարգևք, քո են շնորհք. դու սկիզբն և պատճառ բարեաց ամենայնի: Ոչ ես դատապարտիչ, այլ ազատիչ. ոչ ես կորուսիչ, այլ գտիչ. ոչ ես մահացուցիչ, այլ կեցուցիչ. ոչ ես տարագրիչ, այլ ժողովիչ. ոչ ես մատնիչ, այլ ապրեցուցիչ. ոչ ես ընկղմիչ, այլ վերածիչ. ոչ ես գլորիչ, այլ կանգնիչ. ոչ ես անիծիչ, այլ օրհնիչ. ոչ ես վրիժառու, այլ շնորհիչ. ոչ ես թշուառացուցիչ, այլ մխիթարիչ: Ոչ եղծանես, այլ գրես. ոչ սասանես, այլ հաստատես. ոչ ոտն հարկանես, այլ սփոփես. ոչ պատճառս յօղես մահու, այլ հնարս խնդրես կենաց. ոչ ես 'ի կամս շարժեալ սատակման, այլ 'ի փրկութիւն ողորմութեան: Ոչ մոռանաս զայցելութիւն, ոչ լքանես զբարի, ոչ արգելուս զգթութիւն, ոչ բերես վճիռ կորստեան, այլ կոչակ ազատութեան: Ոչ թշնամանիս յառատութեանց, ոչ բամբասիս 'ի շնորհաց, ոչ հայհոյիս 'ի պարգևաց, ոչ նախատիս 'ի ձրի ձրից, ոչ անգոսնիս յերկայնմտութեանց, ոչ եպերիս 'ի ներութեանց, ոչ բանսարկիս 'ի բարութեանց, ոչ անպատուիս 'ի քաղցրութեանց, ոչ քամահիս 'ի հեզութեանց, ոչ առաքին այսոցիկ տրտնջմունք, այլ անլռելի գոհաբանութիւնք: Բարձ զմեղս իմ, հզօր. լոյծ զանեծս իմ, օրհնեալ. քակեա զպարտիս իմ, ողորմած. ջնջեա զյանցանս իմ, գթած. մատո մասն այցելութեան, և անդստին իսկ կատարեցայց. զինչ քեզ, տէր, քան զսոսին դիւրագոյն, և կամ զինչ ինձ պարտաւորիս կարեւորագոյն: Այլ կենդանագրեա, բա-

ըմբռնմամբ, քոյինաստեղծ պատկերիս փչումն կրկին 'ի շունչ նորոգման լուսաւորութեան մաքրական շնորհի զամենամեղս ոգի պաշտպանել:

Զ. Մի ածեր, ողորմած, ինձ օր տարաժամ 'ի համառօտս երբի՝ անթոշակ ապաձեռնութեամբ ընդ անկատար ուղին հետեւել, մի՛ մատուցաներ բաժակ դառնութեան 'ի ժամ ծարաւու. մի՛ փակեր, գթած, իմ հանդէպ զյաջողուած հոգեւոր օգտիս, և մի՛ իբր յանկարծադէպ հինից ապաստակ գիշեր մահուն ինձ պատահեսցէ. մի՛ տար տօթոյն յանպատրաստ պահուն զարմատս հատեալ ցամաքեցուսցէ, և մի՛ լուսնական գիպուածք հասեալ զաղանեօք մնասեսցեն, մի՛ պահեսցի ինձ սառն մեղացս, և մի՛ հոսանք ուղխից կենցաղոյս զիս ողողեսցեն: Մի՛ հանդիստն մահ բերիցէ, և մի՛ ննջումն 'ի սատակումն յառաջեսցէ. մի՛ քունն ինձ կորուստ լիցի, և մի՛ նիրհումն ապականութիւն գործեսցէ. մի՛ վախճանն անյարմար 'ի վերայ իմ արշաւեսցէ, և մի՛ շնչոյս վերարձակութիւն ըմբռնեալ 'ի խոնարհ լքցի:

Է. Դու ես տէր, դու գթած, դու բարերար, դու երկայնամիտ, դու ամենակարող, առ ամենայն բանս անհասութեան անճառ զօրաւոր, քաւել փրկել կենագործել լուսաւորել, վերստին հաստատել, 'ի ժանեաց կերչաց գազանաց և կամ յատամանց վիշապաց 'ի կեանս կորզել, 'ի խորոց անդնդոց 'ի լոյս բերկրութեան ածել, և 'ի հեղձմանէ ծփանաց մեղաց ընդ արդարս երջանկաց փառօք բազմեցուցանել: Ամենայն ոգի քեզ ակնկալեալ յուսով սպասէ, կարօտեալ քումդ շնորհաց, եթէ երկնայինք և եթէ երկրաւորք, եթէ անկածն մեղօք և եթէ ամբարձեալն արդարութեամբ, եթէ տէր

և եթէ ծառայ, եթէ տիկին և եթէ աղախին. և 'ի ձեռին քո է շունչ կենդանական բոլորեցուն: Եւ քեզ ընդ հօր և հոգւոյդ սրբոյ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ՂԳ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հակողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԲԱՐՁՐԵԱԼ անքնին, զօրութիւն ահեղ, տէր արարածոց, թագաւոր երկնի, ստեղծիչ հրեշտակաց, գոյարան մտաց, հաստիչ հրեղինաց, պետ բարի հոգւոց, աջ ապաւինութեան, անդորրութիւն հանգըստեան, տեսարան լուսաւորութեան, պայծառութիւն բերկրութեան, ճանապարհ երանութեան, պատճառ կենդանութեան, առիթ բանաւորութեան, փրկութիւն առանց չարութեան, առաջնորդ խաղաղութեան, պարիսպ ամրութեան, պատուար պահպանութեան, ցանկ բոցոյ մեծի օրհնութեան, սահման անոխակալութեան, յիշեա յայսմ ողբերգութեան մատենի բանիս խոստովանութեան և զոր 'ի մարդկային ազնէ թշնամիս մեր՝ 'ի բարի, և արա կատարեա նոցին քաւութիւն և ողորմութիւն: Մի՛ բարկասցիս նոցա վասն իմ, տէր, իբրեւ զսուրբս բամբասողաց՝ առ յաճախ սիրոյդ որ յիս, այլ որպէս գչարս կշտամբողաց և իրաւամբք նախատողաց՝ ներեա յանցանաց նոցա: Եւ արդ մատուցեալ երկաքանչիւրոցս առաջի քո, արդարադատ, ոմանք առ մեզ մնասակարագոյնք սակաւուք, թերեւս և յիրաւի բամ-

բառելոցս, և ես առ քեզ, ամենապարգեւ, անթիւս և անկշռելիս բազմօրինակ ուխտազանցութիւնս։

Բ. Արդ յիշեա զքո մեծութիւնդ, տէր, նայեցեալ 'ի յիմս անարգութիւն. և ընդ խնդրելս իմ 'ի քէն բարի խմոցն առնլեաց, և դու առ քոյս ըստ քում մեծութեանդ անճառելիս հրաշագործեսցես։ Մի սատակեսցես զիմն խածանողսն, այլ փոփոխեսցես. խլեալ ըզխոտանս բարս երկրաւորս, զբարին արմատացուսցես և յիս և 'ի նոսին։ Մանաւանդ զի դու լոյս ես և յոյս, և ես խաւար և յիմար. դու իսկութեամբ բարի գովելի, և ես համայնիւն չար ապիկար. դու տէր ստորիցս և երկնից, և ես անիշխան շնչոյս և հոգւոյս. դու բարձրեալ 'ի կարեաց զատեալ, և ես տաժանաւոր և վտանգաւոր. դու 'ի վեր քան զկիրս երկրիս, և ես կաւ անարգութեան զարշութեան. դու ըստ մարգարէին մնաս յաւիտեան յանբաւ բարձրութեան, և ես միշտ կորնչիմ ըստ նորին բանին. 'ի քեզ ոչ է մթութիւն կամ նենգութիւն, և ես բաւանդակն իսկ իցեմ՝ որ զաւանդն իմ ոչ պահիցեմ։ Հան զիս 'ի բանտէս, արձակեա 'ի կապանացս, զերծ 'ի շղթայիցս, փրկեա 'ի խեղդմանէս, ազատեա 'ի տագնապէս, քակեա 'ի յերկաթիցս, լոյծ 'ի պաշարմանցս, արտաքսեա յերկմտութեանցս, սփոփեա 'ի տխրութեանցս, հանգո ի նեղութեանցս, փարատեա 'ի վշտացս, հանգարտեա 'ի խռովութեանցս, ապաքինեա 'ի լալոյս, մերժեա 'ի հեծութեանցս, հեռացո 'ի յողբոցս, կազդուրեա 'ի կականմանցս։ Աստուած ողորմութեան և պարգեւատու քաղցրութեան, մի զգրաւեալս արեամբ հզօրիդ անտես արարեալ ընդ վայր կորուսաներ. կանգնեա զհասեալս յափն մահու 'ի բազմավտանգ հիւանդութենէս։

Գ. Ահա բարգեցան կուտեցան շրջանակք ամացս ընդունայնութեան, յորմէհետէ յայտնեցեալ ցուցայ յոչպէտս երեւեալ, 'ի յանդաստանէ մօրն իմոյ սննեկի փուշս զժնկի մեղաց շառաւիղի. մի լինիր ինձ խայթոց խոցոտիչ՝ որպէս անդ տոհմին Յուդայի, և կամ զաւակին Եփրեմի։ Եւ քանզի բուսուցեալ անկեցի յոգիս փոխանակ ցորենոյն բարեսերմութեան խոտս խայթողականս իներնաթոյնս ընդարմացուցիչս, ըստ գրոյն բանի՝ որ երէցն է քան զաւետիսն, զիարդ ոչ կոչեցից զանձն իմ զարշելի անդաստան անիծաբեր փշովք մեղաց հեղձեալ։ Ոչ սերմանեցի արդարութիւն, ըստ բանին Ովսեայ, և զիարդ հնձեցից և ժողովեցից զկենաց պտուղն։ Անկաւ սախնք կուսութեան անձինս մաքրութեան, ըստ մարգարէին բանի՝ որ առ Իսրայէլ, կարող ես տէր 'ի նոյնն հաստատել։ Լայնեցի ընդարձակեցի ըստ մոլեկան բարուցն Յուդայի զանկողին կամացս՝ զխւացն հոմանեաց, 'ի ձեռս քո է ամփոփել դարձեալ 'ի նոյն զգաստութիւն։ Եթէ մարմնապէսն կցորդութիւն ընդ տեսանողին անարատ գործեաց զպոռնիկն, իսկ դու փրկութիւն հոգեպէս միացեալ 'ի յիս՝ կրկին մաքրեսցես. եթէ արեգակնս այս անկենդան առեղծեալ առ 'ի քէն երկրիս մատակարար, և զկարակուտն մօրից ցամաքէ և զտհաս պտուղս հասուցանէ, իսկ ստացողդ ամենից՝ հոգիդ Աստուծոյ որքան զօրեսցես զոխիմ չարեաց աղտոյ և զթարախ պղծութեան մեղաց մթերից իսկոյն սպառել։ Վասն այսր կանխաւ իսկ ժամանեցի հայցել առ 'ի քէն բարի՝ առնլեացն իմոց 'ի կարգ այս բանի, զի զհերքեալ մնասակարս պարտուց մահու յամենախնամ աչաց հզօրիդ մի մերժեսցես, օրհնեալ գթութիւն. արդ կենագործեա զիս

զամենամեղս անդամօք մարմնոյս ընդ բնութեան հոգւոյս խորհել միշտ զբոյսդ։ Իսկ բարեգործացն խնդրել բարիս, բնութեան են օրէնք՝ անբռնադատ կրիցն յարակցապէս առ սոյն բերումն։ Քանզի արդարեւ առ միդ այդ պատուէր ամենայն հասակ զօրանայ, իսկ միսոյդ երկրորդի՝ առաջնովդ խնամով հանդիպել՝ աստուածականից է նմանութիւն. յաղագս այս իրի նախնի դասեցի զթշնամեացն իմոց աղերսանս քան զերախտաւորացն բարիս։

Դ. Եւ արդ յիշեա զնոսա կրկին ընդ միոյ, որ 'ի քո անուն բարձրացեալ զանարժանս զիս ընկալան. և տուր նոցա, Տէր ամենառատ բարերար և անոխակալ, վարձս արդարոյ և մարգարէի, թէ և ես յաւէտ թափուր իցեմ յարժանեաց, ըստ հաւատոց նոցա և առ յոյս նոցին ակնկալութեան, որ առ պարտաւոր զերիս ողջամիտ կամօք ակնարկեն, որպէս թէ 'ի մասանցդ քո կեցուցչաց 'ի պահպանարան հոգւոյս ծածկութիւն լիով ունիցիմ։ Եւ զպատժաւորս անամփոփելի 'ի քոց տեսութեանց և յանխաբելի 'ի յուղից կշռութեանց՝ քաղցր գթութեամբդ անսահմանելեաւ մերձեցեալ առ իս մաքուր արասցես, անխայտառակելի պահելով 'ի տիեզերական յանդիմանութեան։ Եւ որպէս շուք իմն վայելչական զնել ախորժեն ինձ անարժանիս սիրելիքն քո վասն քո, նայեցեալ 'ի կրօնս զգեստուս բարեկերպութեան, չգիտելով զբիծս գաղտնեացն՝ երջանիկ կարդան եղկելոյս, և դու հնարաւոր ամենապարգեւ օրհնեալ մարդասէր՝ առ բնաւս ողորմած, վասն ամենաթշուառիս հեծութեան հաշտեաց ընդ նոսա ըստ հաւատոց նոցա. ընծայեալ նոցին մատո պարգեւս զանեղծ մեծութիւնդ և զանթառամելի զպսակդ յա-

ւուր աւուրն յետնում հատուցմանն ամենափորձ ընտրութեանն։

Ե. Զի դու ես զբաւ փրկութեան մեծութեան անվատնելի և անծախ գանձուց սորկիս և սովեցելոյս, 'ի վաճառ վերնային շահու օգտութեան՝ բանիւդ որ 'ի քէն՝ յարդեալ ճոխանամբ։ Կառո ինձ սահման ջրոյ հանդըտեան. արձանացո, անփոփոխ, պատրաստական վստահութիւն. կարգեա, օրհնաբանեալ, անկեղակարծ յուսոյ ամրութիւն. տուր, ամենախնամ դու անաշառ պաշտպանութիւն, սասանեցելոյս բարեաց անդորրութիւն, տարակուսելոյս յուսոյ ապաւինութիւն, աշխարելոյս մեծ երջանկութիւն, վհատելոյս կենաց օգնութիւն, լքելոյս անգայթագղելի օժանդակութիւն, նահանջելոյս անսայթաք վերընթացութիւն։ Զի քո է բնաւդ և 'ի քէն է ամենայնդ. և 'ի ձեռն քո բաշխին հաւատութիւնք պիտանացուաց համայնից կենաց. և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ՁԴ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՐՔԱՅ երկնաւոր, թագաւոր բարձրեալ, Տէր բոլորից, ամենից ակնկալութիւն, ստեղծող տեսականաց, հաստիչ իմանալեաց, պատճառ եղանութեանց, կազմիչ հանդերձելոց, տուիչ լուսոյ, առիթ առաւօտու, պատրաստիչ վաղորդայնի, երեւեցուցիչ երեկորի, տարրիչ խաւարի, արուեստաւոր բարեհընար, իմաստութեան գործօնեայ, քաւարան օրհնեալ,

հալիչ մեղանաց, հալածիչ ցաւոց, քակիչ թշնամութեանց, պահպանարան հանգստեան, հնարք նիրհման, յարմարիչ քնոյ, պարգեւիչ ննջման, շնչոյ յարակարգութիւն, զգայութեան տեւողութիւն, ցրիչ ցնորից, յեղանակիչ անրջոց, փոխարկութիւն զարհուրմանց, այլայլութիւն տխրութեանց, խափանիչ խիթմանց, ընդարձակիչ կարծեաց, համադրութիւն ծփմանց, ահագնութիւն խարդախմանց, հալածիչ դիւաց, փախուցիչ ախտից, ընկղմիչ գայթագղութեանց։

Բ. Պաշտպանեա երկնատեղծ ձեռամբդ, զօրացո բարձրացեալ քո աջովդ, ամփոփեա ամենակալդ թեւօք, ծածկեա աստուածեան խնամօքդ, ամրացո վերակացութեամբ վերայնոցդ, շուրջանակի պարսպեա զումարտակօքդ անմահից, 'ի յամենուստ պարփակեա կըցորդութեամբ հրեշտակացդ, վանեա զընդդիմամարտըն իմ զինուորութեամբ զուարթնոցդ, պատսպարեա զասանելս՝ աստուածածնիդ մաղթանօք, զբանակս անդրանկացդ բարեկարգեա ինձ պահապան։ Բաց ընդ աչացս դիմաց և զմտացս իմ տեսանելիս, զգաստ արա ընդ ոգւոցս և զծանրաբեռն կլիյս դանդաղութիւն, վերացո, տէր, 'ի զգայութեանցս զմածեալս յիմարութիւն. բարձ, միայն բարեգործ, զպատրուակիս թանձրութիւն։ Ընդ սկզբան բերմանս լուսոյ՝ զողորմութիւն քո ծագեա, ընդ ելից արեւուն՝ արդարութեան արեգակնդ 'ի յանձկութիւն սրտիս մտցէ. ճառագայթ քո փառացդ 'ի յիմաստիցս խորհրդանոց ջահեսցի. խաչիդ տեառնագրութիւն ընդ շունչս և ընդ մարմինս համասփիւռ տարածեսցի։ Յանձն առնեմ քեզ յաւուրս զքո յարմարեալ տաղաւարս պահպանեա ոգւոյս՝ որ 'ի սմին։ Զի դու ես Աստուած ան-

քընին, առ ամենեսին բաւական և յամենայնում բովանդակ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՉԵ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հնչողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա. Եթէ արդ վասն զի արթնականն մեր զուարթութիւն քեզ ննջումն խոն է համարեալ, իսկ 'ի խոր թմրութիւն լռելն՝ վասն ուղիղ հաւատոյն 'ի քեզ՝ անթարթափ բացութիւն աչաց, ուղղեա հոգւոյդ քո իմաստութեամբ զյաջողուած ձեռինս գործոյ ընդ հեծութեան ձայնիս մաղթանաց։ Զօրացո, տէր, 'ի հանդէս բարի ճգնաւորական արի վաստակոյ, կցորդ լեր կարեաց տկարութեան, թեթեւս կացո զաշխատութեանս այս սկիզբն. արագեա, միշտ կարող, ըզյառաջադրեալ ձեռակերտս, զկուրաւորս ընթացս 'ի յաւարտումն լրմանն։ Ի վախճան իբրն բերկրութեամբ զիս հասո, ժաման կայուսցես 'ի հանգիպումն յուսոյն, կցորդ լեր ուղւոյն ճանապարհիս ընթացից, 'ի թռիչս ամբարձման փութացուսցես յօգտակարն, ընդ աջմէ իմ լիցիս 'ի վտանգի ծանրութեան, զձայն քո լուռ 'ի յանձկութեանն պահու, ձեռամբ քո կեցո 'ի կորստեանն ժամու մատամբ քո ազդեա 'ի սահմանին անձկութեան, հարթեա զխարոց ամենաչար խափանմանն, հոգեղէնին առաքմամբ բառ Ամբակումայ ինձ հնարեա, բան ինձ շընորհեա 'ի յատենի բազմութեան, իմաստութիւն

յիս տնկեա 'ի հանդիպման քննութեան։ Ամպով կամաց քոց հովանացիր հրաշապէս, հանդարտեցո փայտիւդ կենաց գծովս մրրիկ, սանձեա զաստեաց կենցաղոյս պատկեր քոյին հրամանաւդ. քանզի թէ աստ ողորմութիւն քո, տէր, կամեսցի, այս լուծութիւն կոհակաց կարծր է քան զվէմ. և թէ 'ի ցամաքի անտես առնիցես, իբր զանկայուն՝ պնդութիւն յատակիս 'ի ներքոյ ատախեալ սասանի։

Բ. Արդ ընկալ, Յիսուս, զպաղատանացս ձեռնարկութիւն քեզ 'ի հաճութիւն, և արա ինձ զամենակարծրն զայթագղութիւն մեծ վստահութիւն։ Որպէս 'ի ջրահեղձոյց ամենակործանն ղարու, որք 'ի հարթ տարածման գետնի առանց երկիւղի յանհոգս կէին, յողորմութենէդ ամայի մնացեալ կորուստն. իսկ ընդ հովանաւոր մածուածով լաստին յոգնատատան հիմանն հայթայթանօք յանուն գթածիդ յեցեալ պահեցան. ընդ որս և զաղաչողս մշտատատան 'ի նաւահանգիստն խաղաղութեան մարդասիրապէս պրծեալ ապրեցո. վարձս 'ի քոյոցդ ընդ իս բերելով հոգևոր շահից, զստորաբերս այս ստուարութիւն պարտուցս լքեալ բանիդ առակաւ, 'ի քեզ տէր անկայց միացեալ 'ի սպառ անբաժանելի, օրհնեալ յամենայնի։ Եւ կցորդելով այսմ մաղթանաց հոգեղէնքն ամենամաքուրք ընդ հոգեղինացն մարտիրոսաց, որք ջրով և հրով փորձեցան. և յելից գերծմանն ընդ մեր խնդրեցին, և մեզ յիշատակ թողին օգնութեան, ասասցեն ընդ մեզ համաբանաբար զուգամամնութեամբ՝ եղիցի եղիցի։

ԲԱՆ ՂԶ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին ճսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ընդ այսր հառաչանաց թախծութեան ողբոց 'ի բազմաց կերպից շարակարգելոց, և ամենից հոգւոց ողորմեա, զովեալ և երկայնամիտ թագաւոր։ Նա և այնոցիկ առաւել որոց հատեալ է ակընկալութիւն փրկութեան կենաց. որք ննջեցին անպատրաստաբար շիջեալ լապտերօք իւղոյն պակասութեան։ Ահա յիշեա, տէր իմ գթութեան, և 'ի յայս ես պատճառ իրաւունս ինձ գրեա։ Քանզի թէ և 'ի փառս ահաւորութեան սքանչելեաց մեծիդ՝ հակառակօքն հանդերձեցեր զկազմած մարդոյս, զոմն ծանր և զոմն թեթեւ, զմին զով և զմիւսն հրային զի զխմաղրութիւն 'ի հակառակացն հարթ պահեցեալ՝ արդար կոչեսցուք հաւասարիմ հաւասարութեամբն. և 'ի յայսմ 'ի դատման առաքինութեան վերաբերեալ ընդ ամբարձելոյն, զխոնարհութիւն առ կան դիտման անմոռաց խպահեալ՝ պսակ ընկալցուք ճգնաւորական։ Այլ քանզի յայսըմ կանոնէ ուխտի վրիպեցաք, և անամնաբար սահեցմամբ ըստ հողոյն գիջման ընդ երկիր մածաք, այլ ոմն ախտիւ և այլ ոմն անգթութեամբ, միւս մասն մոլութեամբ ամենաբաղձ կերակրոց իբր զազան մշտաբոյծ յարակայ կապեալ ընդ բնութեանս։ Իսկ 'ի քառեցս ոմն անըմբռնելի և անողջելի սլացմամբ 'ի բաց ստուցեալ՝ վայրենապէս ամբարտաւանէ. եթէ ջեռնումք տապով սիրոյն որ 'ի քեզ՝ նշխարաւ բոցոյն որ

'ի մեզ, ցուրտ առընթեր կենակից նմին զնոյն կասեցուցեալ բարւոյն ընդմիջէ. եթէ օղականաւն հրեշտակայնովն յաւելցիմք 'ի քեզ, ծանրութիւն թանձրուանդրանիկ նիւթոյս այս հողոյ 'ի ստորեւ քարշեալ խափանէ:

Բ. Եւ արդ յամենուստ պարտեալ և 'ի սպառ լքեալ՝ իբր զապիկար հաշմեալ հերքեցայ կորեալ վանեցայ, վատնեալ 'ի բազմաց 'ի մահ զլաւեցայ. վասն որոյ 'ի պարգեւականէն զրկեցեալ՝ յողորմութեանն կողմ նայիմ, և պատկառեալ դիմօք համայնից ունողս զընաւից աղերսաբանեմ զմեռելոցն՝ քեզ կենդանեաց. քանզի կարող ես յաւէտ հնարիւք և կորստականացն ըստ իս մեռելոցն. ամենայն ինչ քեզ զօրելի է. նա՝ զի և ընդ անտկար կարելոյդ և կամելդ է ախորժելի:

Գ. Արդ այսց երկուց բարգաւաճ շնորհաց նորոգչաց առ միմեանս եկեալ՝ կարելն ընդ կամելն, բարձեալ եղիցի և յուսահատութեանն վհատութիւն ազգաց մեղաւորաց. և ժամանեալ հասցէ աւետեացդ լոյս հողւոյ բժշկութեան քումդ հրամանի, տէր ամենայնի, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ՁԷ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ քանզի 'ի գլուխ կատարման հասեալ սակաւամամանեայ կտակի այսր ողբերգութեան, արա, տէր, փախճան դադարման առնուլ ընդ

այսց բանից մաղթանաց ինքնանախատս կշտամբութեան՝ և որ յիս կրին չար սովորութիւնք: Որ քեզէն կարգեցեր սահման աւետեաց ակնկալութեան զատապարտելոյս՝ ասելով, ոչ են կամք առաջի հօր իմոյ՝ եթէ կորնչիցի մի ոք 'ի փոքրկանցս. և դարձեալ, այս են կամք հօր իմոյ՝ զի զամենեսին ինձ յանձնարարեալսն ոչ կորուսից:

Բ. Ահա օրհնեալ ես 'ի գթութեան, բարերանեալ միշտ 'ի քաղցրութեան, խոստովանեալ յերկայնմտութեան, ծանուցեալ 'ի յայցելութեան, քարոզեալ տէր 'ի փրկութեան, ներբողեալ դու յառատութեան, պատուեցեալ 'ի պաշտպանութեան, փառաւորեալ ես 'ի փրկութեան, երկրպագեալ յանբաւ բարձրութեան, պաշտեցեալ 'ի յանքննութեան, գովեալ միայն 'ի յաղթութեան, վերաձայնեալ 'ի մեծ զօրութեան, խընկաւորեալ յողորմութեան, համբուրեցեալ յանճառ հեզութեան, ճաշակեցեալ 'ի խոնարհութեան: Ընդ քեզ և ծնողդ քո երկնաւոր աստուածդ բոլորից մխիթարութեան. ըստ որում հոգիդ քո սուրբ բարութեան, որ զանկեալ զգրաստ թշնամւոյն և զգայթագղեալ մարդըն անբանութեամբ՝ կանոնեցեր ոչ անտես առնել: Որոյ երախտիս հզօրիդ 'ի յիս, և առաքինութիւն մեծիդ 'ի բարձունս տօնեալ անդադար յանվախճան փառաբանողաց. որովք զայս ձայն աղերսական յարգեալ ընկալցիս մարտիրոսացն պաղատանօք 'ի հոտ հաճութեան բուրման անուշից: Եւ այսու փրկանօք հաշտաբար բանի՝ զնախնեացն պարտս և զանդրեւոյթ վէրս միջնովքն և վերջնովքն մահացուցանողօքն զանձն և զմարմին բժշկեա, ամենակարող, զներքինս և զարտաքինս, զտիպքն և զքիծքն և զխարանս հարուածոցն.

բարձեալ և մաքրեալ զեզովք ողորմութեանդ զկտեալ խածուածս բազմազունիս, որք զարշելիս ընդ ախորժելեացն քեզ ցուցանեն զէութիւն բնութեանս։

Գ. Եւ եթէ հասից յամս ծերութեան քեւ առաջնորդեալ արժանիս մահու, մի՛ թողցես զտկարութիւնս, մի՛ անարգեր զալիսն, մի՛ կորացուսցես զկործանեալն, մի՛ գիջուսցես զկքեալն, մի՛ վայրաբերես զխոնարհեալըն, մի՛ շնչման հոգւոյ մատներ զաւկայծեալն, մի՛ ընդպահկեսցես զդեղեւեալն, մի՛ անվերարկու առներ զատուցեալն, մի՛ անդարման լիցի տագնապեալն, մի՛ առանց տածելոյ յարկն խարխալեալ, մի՛ անպատիւ պատկերն հնացեալ, մի՛ պարարտութիւնն անհամեալ, մի՛ շուք շնորհին անարգեալ, մի՛ հնութիւն քամահեալ, մի՛ նաւ հոգւոյս ալէկոծեալ, մի՛ երկարութիւն յուսոյն կարեցեալ, մի՛ լար շաւեղին խզեալ, մի՛ ուշ իմաստին բարձեալ, մի՛ գոյին կազմած գեղծեալ, մի՛ ամբարձմանն թեւք փետտեալ, մի՛ զուարթութիւն զեղոյն աղգեղեալ, մի՛ ճաճանչ նշուլին քաղեալ, մի՛ պատուհանք աչացս փակեալ, մի՛ լուսաւորութիւն նորին խափանեալ, մի՛ պատկերն խօսուն անկեալ։ Ահա աղաչեմ ըզքեզ, բարեգութ, ամենայն սրբովք պաղատիմ, լուր սոցին ինձ կանխաւ, զի զանազանն մի՛ մոռացայ։ Դու առաջնորդեցեր ինձ ըստ սաղմոսին և ապրեցուցեր. հան, տէր, ընդ երգողին և 'ի կարծեացն կասկածանաց, յորմէ երկնչիմ։ Իսկ ես չեմ արժանի 'ի քէն և ոչ հասարակական կերակրոյն վարձու, այլ դու կարող ես սովորաբար և առ զլացողս բարեգործել։ Քո են զարմանալիք անճառից բարեաց, միայն հրաշագործ առ ամենայն երկայնմտութիւն, ընդ հօր և հոգւոյդ սրբոյ օրհնեալ համապազ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ՁԸ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ ջուր կամաց և կաթ արտասուաց՝ բեկութեամբ հոգւոյս մատացս լրմամբ՝ խորտակմամբ սրտիս հեղեալ առաջի, զմարգարէին յիշեցուցանեմ զարամաթացւոյն Սամուէլի, զոր առեալ եհեղ 'ի սկաւառակէ յանդիման քո, ամենատես, առ ժողովրդեանն օրինակութիւն զանձն արկանելոյ խոստովանութեամբ և հնազանդութեամբ կենդանարարդ զարշապարաց։

Բ. Եւ արդ ընկալ զայս հիւսուած բանի աղիողորմ հեծեծանաց, և հաստատեսցիս յայս նուէր բանի անաբիւն զոհի, թագաւոր երկնի. և օրհնեալ սրբեա զատամանի այսր ողբերգութեան, և գրեալ դրոշմեսցես յարձան յաւիտեան ընդ հաճոյականացն սպասաւորութիւնս։ Կացցէ առաջի քո մշտնջենաւոր, և յիշատակեսցի 'ի լսելիսդ քո համապազ. բարբառեսցի շրթամբք ընտրելոց քոց, և խօսեսցի բերանովք հրեշտակաց քոց. տարածեսցի համդէպ աթոռոյ քոյ, և ընծայեսցի 'ի սրահ սրբութեան քոյ. խնկեսցի 'ի տաճար անուան քոյ, և բուրեսցի 'ի սեղան փառաց քոց. պահեսցի 'ի գանձարանի քում, և համբարեսցի 'ի ստացուածս քո։ Պատմեսցի 'ի յականջս ազգաց, և քարոզեսցի 'ի լուր ժողովրդոց. նկարեսցի 'ի դրունս իմաստից, և տպաւորեսցի 'ի սեամս զգայութեանց. իբր կենդանեօք զիմս պատմեսցէ խոստովանեալ զա-

նորէնութիւն. և թէպէտ փախճան ընկալայց իբր ըդմահացու, այլ յարակայութեամբ բարի այսր սոփերի՝ գերեցայց կենդանի։ Մնասցէ սա անեղծ 'ի կամս քո, տէր, ինձ պատժապարտիս համբարձեալ միշտ անդուլ դատիչ, անաչառ կշտամբիչ, անպատկառ յանդիմանիչ, անամխայելի գալովիչ, անողոքելի պարսաւիչ, անհամբոյր ծանակիչ, անմարդասիրելի մատնիչ, անփըրկելի տանջիչ, անկաշառ կառափիչ, անխնամելի յայտնիչ, ապառում հրապարակիչ, աշխարհալուր բողոքիչ։ Փողով մեծութեան ազդման առանց լռութեան և կամ դադարման զիմոցս պարտեացս խոստովանեցի։

Գ. Սոյն գիր իմովս ձայնիւ իբր գիս ընդ իմ աղաղակեսցէ, տարածեսցէ զծածկեալսն, հռչակեսցէ զգաղտնիսն, կականեսցէ զկատարածն, հնչեսցէ զմոռացեալսըն, յայտնեսցէ զանըրեւոյթսն, բարբառեսցէ ըզբաբուըսն, քարոզեսցէ զխորոցն, պատմեսցէ զմեղացն, մերկացուսցէ զանտեսիցն, ցուցցէ զկերպարանս թաքուցելոցն։ Շօշափեսցին սոփաւ որքն, գտցին գայթագղութիւնքն, յանդիմանեսցին անճառքն, քամեսցին չարեացն մնացուածքն։ Եւ թագաւորեսցեն կեանքդ շնորհաց ողորմութեան քո, Քրիստոս, 'ի գանձս պահեստի ոսկերացն ցամաքելոց. որով 'ի ժամանակս կենդանականս սկզբնաւոր լուսոյ մտի գարնայնոյն նորոգման աւուրն պայծառութեան՝ քայովք ցօղով յոգի անձեալ այսու փրկութեամբ անմահականաւ, և անցամաքելի վերամբարձութեամբ շառաւիղս ձգեալ իմանալեացն բարեաց՝ դարձեալ դալարեցայց և կրկին ծաղկեցայց ըստ քոյինաշունչ գրոյն յուսադրութեան։ Եւ քեզ միայնոյ փրկողի և հոգւոյդ քում հօր իսկակցի, միանական տէրութեանդ և անճառ Երրորդութեանդ խորհրդական գովեստիւ փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՁԹ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ և տէր, կեանք և արարիչ, ողորմած, գթած, լոյս, երկայնամիտ, անոխակալ, մարդասէր, ամենագութ, պարգեւատու, փրկիչ, օրհնեալ, գովեալ, բարեբանեալ։ Դարան ամրութեան, պատըսպարան վստահութեան, առանց նենգութեան բարի, առանց խաւարի ճառագայթ, քաւիչ մեղաց, ողջացուցիչ վիրաց, անհասանելեաց հնարք, անմատչելեաց հպաւոր, անյուսութեան ելք, անուն քո խոստովանեալ Աստուծոյ որդի. և հօր քո ընդ քեզ հզօրի և ահաւորի, և հոգւոյդ ամենակալի և ընդ քեզ երկըրպագելոյ՝ փառք և պաշտօն գոհաբանութեան յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ Ղ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԲԱՐԵԲԱՆԵԱԼ Աստուած երկնաւոր, միայն արարիչ, տէր ամենակալ, մեծութիւն անհաս, գթութիւն օրհնաբանելի, ողորմութիւն խոստովանելի, բարերարութիւն երկրպագելի, խնամակալութիւն պաշտելի, մարդասիրութիւն տօնելի, պահպանութիւն խըն-

կելի, բարձրեալ անքնին, մերձաւոր կամարար, ապա-
ւէն անկասկածելի, մխիթար սրտից, փարատիչ վըշ-
տաց, ապաքինիչ ցաւոց, սպառումն վհատութեանց,
բարձումն պարտեաց, փոխարկիչ կարեաց, կարգաւո-
րիչ կրից, յարմարիչ բանից, սանձարկու լեզուի, շըր-
ջադրութիւն շնչոյ, կացուցիչ հագագի, ամփոփիչ խոր-
հըրդոց, կրթարան կամաց, արձանացուցիչ յուզմանց,
հանդարտութիւն մըրկաց, խաղաղութիւն ծփանաց,
որ ունիս զթենոց ամէնընթաց իշխանականիս, և ի-
մաստութեամբ նուաճեալ առ քեզ դարձուցանես։

Բ. Գոհարանեալ միշտ երախտաւոր, որ հեզութեամբ
անհպարտութեան երկայնամտեալ հանդչիս տենչանօք
անճառ հրաշիւք յանձինս սրբոց։ Թագաւոր էից հա-
մայնից, ամենայնիւ ծանուցեալ գթած. սկզբնահայր
և նախաշաւիղ սիրոյն ընթացից. ճանապարհ կենաց,
որ առաջնորդես քաղցրութեամբ զիմեալս 'ի լոյսդ վե-
րին։ Ձեռնկալու մեծ վստահութեան, որ ոչ թողա-
ցուցանես գայթագղեալս 'ի վայր կործանել. յուսոյ
կերպարան, ճշմարիտ առհաւատչէիւ աղաչողաց մա-
տանց յայտնի երեւեալ. ապաւինութիւն հանգստեան,
որ ոչ երբէք մատնես վտանգի դատապարտութեան։
Ազատութիւն շնորհաձիր, որ տաս լիապէս առանց փո-
խարութեան փրկանաց. առատութիւն աննախանձե-
լի, որ քոյին փառաւորութեամբ զանարգ նիւթ հո-
ղոյս ճոխացուցանես։ Պայծառութիւն անստուեր, որ
ճառագայթիւք ահեղ բարձրութեան պարածածկեալ
զթշուառս՝ կրկին բարգաւաճ առնես։ Քաւիչ մեղա-
նաց բազմաց, որ զհեղքեալս 'ի փրկութենէ առաջնումն
պայծառութեամբ նորոգեալ՝ վերստին վայելչացուցա-
նես։ Հնարաւոր դիւրահաս առ ամենայն անբաւ գե-

բամբարձութիւն յաւէտ յառաջեալ, ելք վստահութեան
առ խոստացելոցն վայելս. երանութիւն անձկալի, յոր
զկենդանութիւն շնչոյս լքանելն է ախորժելի, զի զքեզ
գտից՝ կենդանի։ Կամք անփոխադրելի առ 'ի քաւու-
թիւն զերծոյս զօրացեալ ամենազօրելի. անսխալելի
դեղ կենաց, որ և մեռելոց բնաւին եղծելոց առնես
զքանչիլս։ Ամենաստեղծ աներկբայելի, որ զհուրբ
կիզեալն և զհողմով հոսեալն և զժանեօք զազանաց
ծախեալն 'ի քթթելական նովին հիւթականութեամբ
անպակաս յարուցանես։ Անհաւասար համարձակութիւն,
յորում աստուածօրէն պանծանօք պարծելն է իրաւացի։

Գ. Հայեաց, տէր, յերկնից զուարթ քաղցրութեամբ
յամենակործան վտանգ նեղելոյս, և արա անդորր հան-
դըստական դիւրաւոր 'ի բազմատագնապս հեծութենէ։
Եւ զյարուցեալ զումարս սատակչացն, եթէ սպառա-
զէնք այսական զժնեայ հնարաւորութեան բուռն մար-
տակցաց պատկանեալ զինուք, եթէ մեղաց աղեղ և
քո ատելի կերպարանք, եթէ ցաւոց և ախտից վտա-
նիչ և կորստական նշմարանք, մերժեսցես հանցես հատ-
ցես խափանեսցես և հալածեսցես հեռի սահմանաւ 'ի
սպառ տարագրեալ անդարձ որոշմամբ վերստին կո-
րստեանն. և կառուսցես կացուսցես նպատակ կենաց
և ամուր մահարձան զնշան խաչիդ ապաւինելոյս 'ի
քեզ փրկութիւն. և յայսմ անպարտ և անպատիր և
անվանելի արուեստից ահաւորիդ մեծութեան լուծցին
որոգայթքն գաղտնածածուկ սատանայականք, կապ-
տեսցին մեքենայքն, վատնեսցին գայթագղութիւնքն,
խայտառակեսցին հաղբիցն զրուցիւնք, յայտնեսցին
երեւոյթք որսոյն, գտցին նենգողին ծուղակք, վերաս-
ցին վարմին վերարկուք, տոչորեսցին որոմանցն բոյսք,
նզովեսցին բռնաւորին չարարանութիւնք, կորեսցի լար

խարէութեան 'ի մահ որսողին, պարսեցին պատրողին բանսարկութիւնք, պակասեցին զէնք զրպարտողին, անկցին սուսերք մահաբերին, սուզեսցին սադրողին պատրաստութիւնք, արձակեսցին տուռնք տագնապողին: Այլայլեսցին սուտ կերպարանք կեղծաւորին, սատակեսցին խրոխտականացն խիստ յարձակմունք, ցրուեսցին կցորդութիւնք կերչացն, բաժանեսցին ազինք աւազակացն, քայքայեսցին բոյլք բարբարոսացն, քանդեսցին ամրոցք ապստամբողացն, արգելցին ամպրոպք յանդգնելոցն, փարատեսցին փորձողին անձրեւք, հալեսցի և ցամաքեսցի եղեամն աղանդաւորին: Խորտակեսցին եղջիւր գոռոզին, մանրեսցին ամբառնալիք դրօշիցն կերպարանաց, փշրեսցին ամբարհաւաճութիւնք հպարտացելոցն, նահանջեսցին դիմեցմունք ճակատելոցն, քակտեսցին միաբանութիւնք զօրացն Բելիարայ՝ թէ անմարմինք և թէ մարմնաւորք, փախիցեն ընդ նոյն ճանապարհ 'ի մի շաւղաց հետոց յեօթն տարակոյս. 'ի գուբն ինձ փորեալ ինքեանք ընկճեսցին: Յեղանակեսցին ձմեռունք ձանձրացուցչին, հատցի կապն կցորդութեան մշտաջան աւազակին, նողկասցի մտացս կայից համբոյր շողոքորթին, ընդմիջեալ մեկնեսցին նետաձգութիւնք նենգչին, կացցէ 'ի սասանման նաւ խարդախողին, խըլեսցին յարմատոց անտի ատամունք խածանողին:

Դ. Վասն փայտից օրհնութեան կենաց՝ յորում պըրկեցար Աստուածդ անըմբռնելի, յիշատակաւ բեւեռացդ որով 'ի գործի մահուն մածուցար արարիչդ երկնի և երկրի, արեամբդ տէրունականաւ՝ որով զվիշապն մեծ կարթիւ ածեալ որսացար, լեղւոյն դառնութեամբ՝ զոր արբեալ, զգեղատուութիւն կորուսչին արտաքս հեղեր,

պատմարանութեամբ ըղձական ճառիւք կլիցն սարսափելեաց՝ որով զլրութիւն հակառակողին ըմբերանեալ ամաչեցուցեր, անուամբդ անհասականաւ ամենայնիւ անթարգմանելւոյդ՝ յորմէ դողան և դատապարտին սոսկացեալ սաստիկ սարսափմամբ բնութիւնք ամենայն երեւութից և աներեւութից, եղիցին այս ամենայն պարգեւք շնորհաց խոստովանելոյս 'ի պաշտպանութիւն, 'ի բժշկութիւն և 'ի քաւութիւն: Եւ մահաբեր դառնաթոյն օձին, և որ 'ի նմա ազգեաց տխեգերադաւ չարութիւնն, 'ի սատակումն եղիցի նորին. նոյն ինքն 'ի կորուստ և յանբժշկական հարուած տանջանացն սովաւ մատնեսցի, կապեսցի և ըմբռնեսցի: Եղիցի ողորմութիւն ստեղծողիդ ընդ իս, և շունչ ողւոյս իմ ընդ քեզ անբաժանօրէն կապաւ միացեալ 'ի մի:

Ե. Եւ որ ոք ընթերցցի զայս աղերս ձայնի մաղթանաց զոչման աղօթից հայցման ծերոյ և տղայոյ, կուսի և երիտասարդի, և եթէ յաղախնայ ոք պաղատեսցի աստուածսիրաբար, հաւասարապէս անաչառութեամբ ընկալցին 'ի քէն մասն երանութեան պարտուց ազատութեան, հաստեալ վերստին յանարատութիւն նորոգ մաքրութեան, նկարեալ դարձեալ զքոյդ կերպարան անփոփոխելի: Ահա տիրապէս հնարաւոր, զօրեղ, անպատում, անհաս, անիմանալի, տեսցես աստանօր 'ի հառաչանս կողկողանաց այսր հեծութեան, որ 'ի բոլորից շրթանց ընծայեալ քեզ մատուցանի, վասն հօր քո երկնաւորի և բարերարի, և հոգւոյդ սրբոյ փառակցի և կենդանատուի, աստուածածնիդ բարեխօսութեամբ և խնդրուածովք ամենայն սրբոց: Զի դու ստեղծեր զամենայն, և 'ի քէն եղեն ամենայնք, և դու տիրես ամենայնի. և քեզ փառք յամենեցունց, միղ յիս-

կութենէ անժամանակ Երրորդութեանդ, պուղպայէս փա-
ռաւորեալ յանբաւս, և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ՂԱ.

Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան նորին հսկողի առ,
նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Տէր տէր գթութեանց և Աստուած ողորմու-
թեանց, անուն մեծութեան, ձայն աՀաւորու-
թեան, կոչումն սաստկութեան, լուր անՀասութեան,
բարբառ զօրութեան, Հնչումն Հիացման, յուսադրու-
թիւն բարերարութեան ամէնողորմ քաղցրութեան.
յորմէ երկուցեալ սասանին ամենայն բնութիւնք եղե-
լոց 'ի քո սպառնալեաց աՀիդ պակուցման, սաւառնին
սերովբէք, ամփոփին քերովբէք, պարուրին պարք լու-
սակերպիցն, երկնչին Հիացմամբ բոլոր պետութիւնք
վերնոցն, նոյնք ցնծան զօրութեամբ մեծաւ 'ի մի նա-
ւակատիս բերկրութեան, դարՀուրին դեւք, ընկրկին
չարութեանցն գունդք, պակասին խաւարասիրացն Հո-
գիք, անդնդոց մատնին Հրեշտակք օտարին։ Դալին
նշանաւ խաչին յարձակմունք դիմամարտին, փակին 'ի
սորին բանալի քինաւոր ամաղեկացիքն, անխզելի
Հանգուցիւք պաշարին խումբք Հակառակորդին, ար-
գելին անգերծ զընդանաւ՝ մաՀագինացն կաճառք, պըն-
դին 'ի մետաղս աՀեղ Հրամանիդ այսականացն գումարք,
պապանձին կարկեալ ընդդիմարանիցն դասակցութիւնք,
պարաւանդին Հիւծմամբ կորստեան աներեւութիցն ժո-
ղովք, անլոյծ շղթայիւք նեղին առաքելութիւնք Դե-
բաքքիստոսին։

Բ. ԱՀա կարկառեմ մատամբք ձեռինս զտեառնա-
գրութիւն նշանիդ 'ի ժամ գիշերիս, որ ոչ մթանաս
խաւարաւ անգիտութեան, ամենեւին տեսականութիւն,
քան թէ 'ի լոյս անմատոյց Հանգուցեալ բնակես։ Ըն-
կալ զաղաչանս վտանգաւոր զոՀաբան ընդ պաՀպա-
նութեամբ թեւոց Հզօրիդ, փրկեա 'ի ցնորից եկամուտ
պղտորութեանց, սուրբ արա զգայարան Հայելեաց
սրտիս նկատմանց, ամրացո փայտիւդ կենաց 'ի տըխ-
րական անըջոց, արեամբ քո սրսկեա զշրջարկութիւնս
կայիցս, զՀետս ելումտիցն կաթուածով կենարար կո-
ղիդ գծագրեա, երգոցն պաՀպանարան քառակերպիդ
ձեւակերպութիւն եղիցի, Հանդէպ տեսութեան աչացս
ամբարձման փրկականդ քո կրից խորՀուրդ աղիցի,
ընդ բարաւոր յարկիս չարչարանաց քոց գործի Հաս-
տիցի, գծառոյդ օրՀնութեան Հաւատք յուսոյ իմոյ կա-
խեսցի։ Արգել, տէր, սովաւ զսատակիչն Հոգւոյ, մտցէ
անխափան պաշտպանն լուսոյ, և ընդ սաստիկ ծան-
րութեան ցաւոցս և գրեռն պարտեացս թեթեւացո,
զոր 'ի լուաւանի մտացս ամփոփման մաՀճացս անկող-
նի ու ուշաբերեալ զյուսաՀատութեանցն դառն պըտ-
ղոցն՝ խոստովանիմ ամենագիտիդ զանՀամար մասունս
գործոց չարաչար անօրէնութեանցս։

Գ. Հանգո զվաստակեալս 'ի բազմածուփս աշխատու-
թենէ, բարձ զտաղնապ տարակուսանաց ոգւոյս կոր-
ծանման, զդառնութիւնն ընդ վշտացն, զՀեծութիւնն
ընդ կարեացն, զանցկութիւնն ընդ թշուառութեանցն, ըզ-
Հառաչմունսն ընդ խորտակմանցն, զբեկութիւնսն ընդ
ապշութեանցն, զթմբրութիւնսն ընդ շրմանցն, զար-
բեցութիւնն ընդ յիմարութեանցն, զթերամտութիւնն
ընդ խելագարութեանցն, զսառումն սիրոյն և զՀրային

ջերմութիւն ազուական ախտին։ Օժանդակ լեր տկարութեան բազմատխուրս տարտամութեան, բարեգործ աջովդ շնորհի, ձեռամբդ նորոգողի, մատամբդ կենսաբաշխի, փառօքդ մշտափայլի, յարակայութեամբդ անեղծի, երեսօքդ զուարթականի, իսկութեամբ էիդ պաշտելի, բարձրութեամբդ երկրպագլի։ Հատո զչարաչար հեծութիւն կորստականս խեղդման, զնոր զիւտ չարին, զհին խարդախութիւն բանսարկուին, զօտար ազդեցմունս 'ի մահ կրթողին, զանյարմարական երեւոյթս հանապազորդեան եղեռնագործին, զառ աչս հնարագրութիւնն դժնդակ դիւին, զողոքական բոցաշնչութիւն ձգող կախարդին։ Պահեա 'ի տեղւոջ հանգստեան մեռօրինակ այսր դադարման յաներեւոյթ մտածութեանց, 'ի մասնաւոր սխալութեանց, 'ի մեծագոյն գայթագղութեանց, 'ի փոքրագոյն ոտնառութեանց, 'ի խարեբայ չար ձանձրութեանց։ Հեռացո զանհանդէպ մտածութիւնն 'ի զգայութեանց ծառայիս յանցաւորի, զկիրս բասրելիս, զվարս թշնամանելիս, զգիպուածս պատկառելիս, զհետս վրիպելիս, զպատիրս ձաղելիս, զխորհուրդս անգոսնելիս, զաւելաբանութիւնս նշկահելիս։ Անսխալ հոգւով և անշաղախ մարմնով զապաւինեալս 'ի քեզ հանդերձեա, 'ի շնչմանէ հողմոց, 'ի զարկմանէ բռնութեանց, 'ի բախմանէ փոթորկաց, 'ի յոստմանէ մրրկաց, 'ի յարձակմանէ գազանաց։ Ի կափման աչացս հայեցուած սրտիս մի լռուեսցի, այլ զուարթասցի պայծառասցի վայելչասցի՝ ընդ քեզ փայլեսցի, տէր Յիսուս Քրիստոս, լուսաւոր վառմամբ անշիջանելեաւ։ Բանիւ քո սրբեա ըզպատսպարանս բազմականիս 'ի խորամանկութեանց, 'ի զբաղմանց, 'ի քո ատելի յիշատակաց, 'ի վերնամարտ

մտածմանց, 'ի քբէական մորոսութեանց, 'ի տխրանենգ անշնորհութեանց, յաստուածընդդէմ հերձուածութեանց։ Գնդիւք վերնայնոցդ վերակացու իմ՛ լիցիս, պետութեամբք, իշխանութեամբք զօրաւորօքն անյաղթականաց մաքուր մատակարարաց սուրբ աստուածութեանդ. առաքեալքն աւետեաց աւետարանաւն, մարգարէքն կտակարանօքն, մաղթանք երջանկացն 'ի կատարածի աւուրն ընծայեալ։ Որովք նիրհեցից երկիւղիւ ըստ քեզ արտմութեամբ, և զարթեայց շնորհօք քո կրկին ուրախութեամբ. եթէ վհատութեամբ ննջեցից, յարեայց դարձեալ հոգեւորական բերկրութեամբ. եթէ ընկողմնեցայց մեղանօք, կանգնեցայց վերստին զատեալ 'ի խղճէ անաղտ անբծութեամբ։

Դ. Լուր խնդրուածոց ամենահաստ ձայնիս հեծութեան, միայն բազմագութ, բարեխօսութեամբ սրբոյ աստուածածնիդ և ամենայն արդարոց և նահատակաց ընտրելոց։ Եւ քեզ փառք յամենեցունց խմբովս գոչմամբ վերառաքեցեալ սրբովք զուարթնոցն անմահականաց դասուց, 'ի գովեստ հօր քոյ Աստուծոյ մերոյ և հոգւոյդ սրբոյ բնաւից հաստողի և նորոգողի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ՂԲ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին նսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԳՈՀԱՆԱՄ զքէն, բարեգութ, միայն մարդասէր, արարիչ երկնի և երկրի, որդի Աստուծոյ, կենդանւոյ, այն ինչ զարթուցեալ անձկութեամբ սիրոյ քո յի-

շատակի 'ի լրութիւն հնչման փայտից հրաւիրման։ Որով
բախեալ զձայնարձակութեանցն զազդողական, սթա-
փեցաք կանգնեցաք, 'ի վեր յարուցեալ 'ի մեռօրինա-
կըս թմբրմանէ, ուստի իբր կոչմամբ սփոփանաց բա-
նի բերեալ ձգեցաք 'ի ժամ պաշտաման օրհնաբանու-
թեան, յանդիման լինել քեզ ուրախութեամբ հանդէպ
հատուցմանս բանի։

Բ. Ահա փառք քեզ, անսահման անուն և անբովան-
դակելի զօրութիւն, որ այսքանեօք հնարաւորութեամբ
ընդ փրկութեան իմում հոգացար. զոհաբանեալ անեղծ
իսկութիւն, որ կերպարանեցեր հրաշիւք ստատին ըղ-
հանդերձելոցն նմանութիւն, հանդարտ գործեալ վայ-
ելչականաւ փայտի անօթոյ առ քումս անյարիր սաս-
տիկս որոտացեր. որպէս թէ ընդ ծուլութեանս դան-
դաղութիւն զյանդիմանութիւն խրատուդ խառնեցեր,
'ի հայրենի սիրոյդ հեզութիւն զուժգնութիւն ճայթ-
մանն յարեցեր. յընդոստ զարկուած երկուց միջնոր-
դաց՝ մարդասիրապէս քաղցր անձրեւեցեր. ոչ մեղ-
մութեամբ մեղմական վանդիւ նիրհմամբ ընկղմեցեր,
և ոչ անխնամաբար ահաւորութեամբ զատուապեալ
հոգիս զարհուրեցուցեր։ Ծնրադրական երկրպագու-
թիւն ստեղծչիդ բոլորից, որ այժմէն ցուցեր համայն
յայտնապէս զօրինակ ահեղ բառբառոյն մեծի աւուրն
յարութեան, կենդանացուցեր 'ի դադարմանէ դժոխա-
կան անբանութենէ, 'ի խնդիր ելեալ կոչեցեր զպա-
կասամիտս 'ի գինւոյ ուրախութեան. արարեր զոյն
լինել հանդերձիչ անարատ հարսինն առ սէր փեսայից.
երկուցեր փոքր այս խթանաւ զապարասանին զկիթ-
խարութիւն, լուծ ստուար կրթութեան ըստամբակին
ուսոյ զայս իբր գործեցեր, վարապան վանիչ չարախօ-

սին կցակաց եղեալ կազմեցեր։ Փառաւորեալ յաւէտ
անբաւ բարձրութիւն մեծիդ Աստուծոյ, որ փոխար-
կեցեր զփայտին պարտիս յազատութիւն շնորհիդ կե-
նաց, իմաստնացուցեր վերստին դարձեալ զյիմարս
ցնդեալ՝ հոգեւորական հանճարովդ, կարկառ կռճմամբ
զանբժշկութիւն հարուածոց օձին առանց մոռացման
միշտ թարգմանեցեր, ընդ Երրորդութեանդ գծագրու-
թիւն զկապն երեքկին իմ վնասակարին 'ի կատարա-
ծին սովիմբ կրկնեցեր։

Գ.՛ Գովեստ ներբողից բուրմամբ խնկոց վերաառա-
քեմ քեզ, ամենախնամ, զի 'ի ստապատիր կռոցն բազ-
մաստուածութենէ առաւել յաճախագոյնիւք որսացար
զանձն իմ պարտաւոր 'ի քո երկրպագութիւն, խրոխտ
և ահարկու նուիրեալ փայտիւս զճշմարտութիւնն քա-
րոզեցեր, մեծացուցեր այսր պատճառաւ պատշաճա-
կանաւ զնոր աւետարանութեանդ պատիւ։ Սոյն ինքն
աղաղակ բարձրութեան զոչման սպառազինութեանդ
քո, արքայ պետութեանց կայսերաց երկրի տէր Քր-
իստոս. նշան խրախութեան աւարտման հանդիսի
մարտի քո, Յիսուս, յորում իմանալին Փարաւոն կապ-
եալ ըմբռնեցաւ, կափիչ հանապազորդեան գլխոյ գա-
գաթն հպարտացեալ չարագործին՝ շերտս այս տաշեց-
եալ։ Սովաւ գումարին 'ի պատերազմի որդիք Սիոնի
ընդդէմ աշխարհակալին խաւարի. սուն իմն աստուա-
ծաւանդ կրթութեան կարգեալ 'ի հեռուստ այս գը-
րօշուած իւղեալ՝ առանց հնանալոյ և կամ խափանման,
նշանակիչ ժամանակի ապագայիցն հատուցման 'ի բա-
ցուստ անդր ծանուցմամբն, ազգակից հանդունմանման
կենացն փայտի՝ որ 'ի դրախտին Աստուծոյ, կոչարան
բարւոք հաւաքման փոյթ ընթացիւք 'ի յարկն օրհնու-

թեան, պատկեր տեսակի տնկոյն գիտութեան 'ի կարգ ընտրութեան բարւոյն և չարի յիշատակ մեծ տեառնագրութեան յերեսս կերպիս հոգւովդ սրբով զնշան խաչիդ, նախագեկոյց աւետամատոյց փառաց գալստեան 'ի դշխոյն պահեալ սուրբ թագաւորիդ, յորդորիչ քաջալերական մաքրապարիցն խրախճանութեան, անախտական սիրարկու անձնահամբոյրն կցորդութեան շքեղաշուք քողընծայ ամենածին կուսին թագուհւոյ, յարդարիչ ծածուկ պճնութեան՝ որ 'ի հոգին է վայելչութիւն, նմանութիւն պատգամին Սինայ, որ 'ի տէրունեացն արտաքս առաքիւր. միշտ օրհնեալ պանծալի անշաղախ որդւոց մայր անարատից՝ սովաւ փառաւորդէր։

Դ. Գերագոյն քան զերկրովին փողովն եղջերայ ըղբռնութիւնն Բելիարայ սովաւ հարթեալ տապալեցեր, քարինս արձակեցեր պարսիւ այս փայտեայ՝ ընդդէմ Գողիաթու, գայիսոն նորոգ կառուցեր վկայ ահարկու կործանմանն սատանայի, զ'ի խոր անձեալ արմատս մեղացն մեքենայիւս այսու խլեցեր, զմուացեալ գործոցս իմ պարտիս՝ այսր երախտեօք ընդ իս կապեցեր։ Զոր եթէ այլ իմն ձայն բանիդ Աստուծոյ անուանեմ նախապատում եկաւորութեանն, ոչ սխալեմ քան թէ ճշմարտեմ. 'ի տկար ամանս այս նիւթոյ հոգեկրի՝ մեծութիւն գործոցդ Յիսուսի առաւելապէս պատմեալ հռչակի. բիւրաւոր օգնականութիւնս վերնապարգեւս և քոյինատուրս 'ի յայտ անպատապար ապաւինութենէ երկրականաց զարմանագրեցեր։

Ե. Խոստովանեալ անուանդ անքննին մարդասիրիդ բարեխնամութեան, խնկեալ խորհրդով սրբամանութեան անզծագրելի կերպարան լուսոյ, որ կրկնաձիր

նշանաւս այսու նետս արձակեցեր հեռաձիգս ձայնատրականս օդաչուս և յարմարաթռիչս ունողս յինքեան հոգի կենդանի, որով անսխալ հանդիպմամբ զնպատակըն խաւարային աղեղնաւորին զաղտնութեան յաւէտ կործանմամբ 'ի յետս ըկճեցեր։ Իբր զպատնէշս ամբարերձ բերդամարտութեան կանգնաւորս անվայրաբկելիս՝ աստուստ անդանօր զկտեալ դիպուածս այս փայտի զարկման հրեշտակ կամարար թշնամւոյն ներհակ վեր յուղարկեցեր։ Բանիւ հրամանի մեծիդ ակնարկութեան, օծութեամբ շնորհիդ արեամբ քո խառնեալ՝ զայս եղջիւր խեթկիչ մոլի գոռոզին իբր զխաչիդ փրկանակ յեսանեալ սրեցեր։ Ի մեծ ազդմանէ այսր աղաղակի գեր քան 'ի վերնոցն քանդեալ վերացաւ դրանդն ամրութեան կամաց անվայելուչ և ամէներկչոտ խենեշութեան կարճամտին, ընդ հրէական սրտին իմաստից և սուտերական տանն կործանութեան։

Զ. Փառաբանութիւն քեզ վերնծայեմ, անմահ թագաւոր, զոր արարեր և հաստատեցեր աջովդ քո հզօր, աղաչեմ զքեզ, կրկին ներգործեա։ Անցուցեր սովաւ հերքեալ առ 'ի մէնջ զխէթ դժնդակ խորամանկութեան բանսարկութիւն, զտաժանական տապ մեղաց զհողմն դառնութեան շնչման խաւարոզին, զատր արկածից մահու երկիւղի, զառ 'ի յօղից ցնդմանէ վնասակար բերմունս տխրեցուցիչս, զայսախառն հեծեծութիւնս թալկացուցիչս։ Ցրուեա վերստին քոյինագէն հեծանաւս՝ օժանդակեալ թեւօք նշանիդ՝ զամպըս հրածինս, զորոտմունս կարկտաբերս, զցաւալին ցոլմունս հրախառ կեղծաւորութեան փչման բազմոտանի վիշապին, զաւր սատակման, զճակատամարտ դիմեցման զյարուցելոցն 'ի վերայ վայրենական խոր-

հրրդոց գգլուացն կաքաւս։ Յորմէ զարհուրին յայսմ իրէ փոքուէ՝ տեղի տուեալ մեծաւ գողութեամբ, կիրթ իմն ծանօթութեամբ յայտնի գիտացեալ, թէ յայս ազգ ձայնի յառնէ տէր 'ի դատաստան։ Եւ խրախուսին յոգի արութեամբ զրահեալ պնդապէս սուսերաւ հոգւոյն աստուածաբնեալ մարտիկք ամենայն 'ի ձեւ կանոնի այսր յիշատակի, որ զամենափորձ հրոյն ընտրութենէ գոչմամբ անկերպագրելեաւ համօրէն ազանց քարոզէ 'ի յօրինաւոր ասպարէզ երջանկաբար նահատակութեան։

Է. Հարաւ ահա փող աւագափող, համբարձաւ նուագ Աստուած օրհնութեամբ, պատմեցաւ սովիմբ ամենայն երկրի, հնչեաց 'ի լսելիս բաժանման հեթանոսաց, ձայն պահապանաց մեծին զօրացաւ, ըստ բանին Եսայեայ, և 'ի նոյն բարբառ առ հասարակ ցնծացուք։ Ցնդեցան ջրոյն առակաւ 'ի ձեռն սորին թշնամիք խաչին, անպատուեցաւ ճաշակն պտղոյ առաջին փայտին, տօնեցաւ նիւթս այս խորհրդական կենաց անուանեալ, անարգեցաւ երկաթ առ 'ի պէտս պատերազմի, իբր զօրութիւն տեառն 'ի սանձս երվարին մեծին նշանի այս փայտ կենաձայն յարմաբազբեցաւ, ամփոփեցաւ օծեալս ցպով հովուին երկնայնոյ սուրբ իշխանութեան մարդկային ձեռին։ Ոչ գծեաց 'ի քան տաճարին մուրճ ինչ գործողի. իսկ յաստուածակերտս խորան փայտս այս նուիրեալ ընդ խաչին թեւոց սլացեալ զօրէ։ Ոչ 'ի գլուխս ամոցն և կամ յեւթնիցս եւթնեբրորդս յոբելինիցն՝ յանկեան ուրեք խափանմամբ փողէ, այլ ընդ ծագս տիեզերաց և ընդ ծիրս եղերաց՝ 'ի ծոցս ջուրց բազմութեան ծովուց և կղզեաց նոցա յաճախ սաստկութեամբ անարգել ճայթմամբ իմն աստուածայնով հնչեցեալ աւետաբանէ։ Կոտորեցան սուսերք սատակողին այս փայտի ցուցմամբ, յանօգտակարէ անտի մեզ փոխաձեւեալ 'ի խոփս և 'ի մանգաղս։

Ը. Ոչ արձագանք արձանաց 'ի խորոց ինչ զանչութենէ խիստս առաքեցեալ, և ոչ զժնդակապէս ըստ իմաստակի ումեմն օտարի զօղ վիրաւորեալ, ոչ անախորժ սրութեամբ ընդ ունկն մտեալ և ոչ զաման ուղղոյն անկամակութեամբ չար թնդեցուցեալ, ոչ ոսկերցըն փուշ խրտուցման յանձն բուսուցեալ և ոչ մտացն այլայլ ապշութիւն առաջի արկեալ, ոչ զանգակ նիւթոյ պղնձոյ զանդաչեցուցեալ և ոչ քար ընդ վիրգս սալի առանց քաղձրութեան առ նոյն զարկուցեալ։ Գարփակարան անխորտակելի նորոյս Սիովնի, մի սա 'ի սպառուցն կազմուածոց արարչաւանդիցն գլխաւորաց, զոր եկեղեցականքս քրիստոնէից ընդ դեւտականացն զգուշաւորապէս բարձեալ յանձանձեն. օրինակ ձայնի հրեշտակին, զոր առակողին բան՝ հաւուն կոչմամբ այսու տեսակաւ զայն տպաւորեաց. նոր գործի շնորհի նուագարանաց աւետարանին՝ զարթուցիչ հոգւոյն Աստուծոյ առ մեզ, քան առ օրհնաբանութիւն սաղմոսարանին 'ի վերայ Եգիպէին։ Սկզբնապար նախընթացութեան աղէյարմար ջութակաց բարետուիղ ողբերգարկութեանց՝ բարացուցական բամբռան բառացի բարաւնութեանց. սրինգ նորոգ այլ իմն տեսակաւ առեալ մեզ ընդ հնոյն փոխանորդութեամբ, ոչ հեթանոսօրէն ուրուաձայն հնչման և կամ հրէաբար խակախորհութեան, զոր մարգարէն տէրամբ ազդեցոյց 'ի բաց արա յինէն, այլ զսա սիրեաց և կրկին պատուեաց մաքրական տածմամբ՝ ահարկու դիւաց և ամենայն չար պատահարաց։

Թ. Եւ արդ ընկալայ օրհնաբանութեամբ յարգեալ զօվեստիւ զայս տուր սրբութեան՝ ինձ պահպանութիւն և քո փառաւորութիւն, քո պաշտօն և իմ գոհութիւն, անաղանդ արուեստ բարձրութեան արարչական փառաւորութեանդ։ Մտցէ ձայնդ այդ աստուածարեալ ընդ պատուաստ յօղիցս շաղկապութեան, հանել 'ի հոգւոյս զպատիրս դիւաց և զմուտս անիծից և մեղաց ապականութեան։ Արասցես լինել զայս իր նշանակիչ ջնար ջահաւորական; անջրելի նամակ, ջատագով անխափանական տէրունական տնօրինականացդ։ Ահա պարգևեա սմա, բարեգութ, աղաչեմ, հզօր, կրկին մեզ շնորհեա պահպանութիւն 'ի դիմամարտից յանհրևոյթ և յերևելի։ Ընձեռեա մեզ, ձեռն ամենալի, որ բանիւս և մատուցանես պատրաստաբար բաշխմամբ 'ի մասունս բազմապիսիս, օղոց քաղցրութիւն, անձրևաց շայկկանութիւն։ Պակասեսցին քոյով հրամանաւ այսու 'բարբառով հողմ տապախառն, շնչումն ցաւարեր, յարձակմունք հինից չար խարդախութեան. սմաւ խափանեսցին ամենայն դիմամարտութիւնք զինուորութեանց դժնեայ մառնչին, հալեսցին հառչին և մեռցին յերջանիկ ձայնէ օծեալս այս փայտէ որդն և ուտիչ, և ամենայն նմանք սոցին, որ 'ի մերոց մեղաց զօրացեալ ընդ մեզ պատերազմին։ Արմատացո մեզ սմաւ տունկ երանութեան զյուսոյդ 'ի քեզ մեծ պաշտպանութիւն, ստեղծիչ բոլորից, տէր արարածոց, զայս ծառ Սաբեկայ, որ ունի կախեալ 'ի դիտակ ոստոյն զաւանդ սուրբ նորոգ այժմու փրկութեանս ծաղկեալ քեւ, Քրիստոս, 'ի պտուղ կենաց անմահականաց։ Փախիցեն յանհուն հեռաստան խորին խաւարի՝ այսր փայտի փառաւորելոյ բարեգեկոյց ձայնարձակութեամբ՝ նեսաքք ներհակք ստապատիրն ստորնականաց բազմաձեռնեան խարդաւանողաց։ Մերժեսցին սմաւ 'ի յանդոց պտղատոհմական արօրադրութեանց մերոց սահմանաց և 'ի քո մշակեալ կենդանի երկրէ՝ վէրք վատնիչք և հոյլք մորմոքեցուցիչք. կորեսցին սմաւ յաւելուածք կրկնատգեղ և վայելուչ պատահմանց՝ 'ի հնարից չարին 'ի մեզ յայտնելոց. խնկապէս վանեսցի սմաւ, որք յերկաքանչիւրոց բնութեանցս մերոց վերերեւին ինքնաստեղծութիւնք մերձաւոր դաւաճանողաց, յումեմն օտարին վրիպակ մտածմունս, և յայլումն զարշ գոյութիւնք անմաքուր զեռնոցն ապականողաց։ Փրկեա, տէր Յիսուս, աղաչեմ զքեզ, փրկեա, բարերար. կարկառեա առ իս զաջդ ամենազօր, և օգնեալ ինձ սմաւ՝ զերծո զիս յամենեցունց ընդդիմացողաց։

Ժ. Խառնեսցի միասցի հրաման քո 'ի սոյն՝ առ 'ի փոխարկել զաղամանդեալ սիրտս յիմարեալ՝ 'ի քոյին բանիդ արդիւնաւորութիւն. հարցես միեսցես զայսնեցուկ հրաշից քումդ սքանչելեաց 'ի սիրտս ծորեալս և յոգիս լցեալս, և հաստատեսցես կազմեալ պնդապէս 'ի կայումն ուղիղ անսասանելի. խոկ զանընդոստըն կակղացուսցես զարթնուլ և զգաստ լինել յոգի հեզութեան աստուածաւանդ քո պատուիրանիդ, որպէս զՊօղոսն և զՄատթէոսն։ Յիշեցո մարդասէր, պատուեալս այս փայտիւ զերախտիս խաչիդ, որով զանճառն ներգործեցեր. բարձ յինէն կեցուցիչ, ըդվտանգ պարտեացս պանծալի լծակօք ամբառնալեաց նոր տապանակիդ։ Բացցին կամօք քո, հզօր, 'ի յայս ձայն կենաց՝ լսելիք սրտից յամառեցելոց. լուիցեն յայս մեծի բարութեան 'ի քումդ ակնարկութեան՝ ականջք խլից. պարգևեսցին 'ի ձեռն սորին լեզուք համ-

բացելոց. լուսաւորեսցին 'ի սոյն տեսարանք աչաց, հայել մաքրապէս 'ի քեզ պշուցեալ անայլայլաբար. զղջացին դարձցին կազդուրեալ կամք յափրացելոց, ընձեռեալ տացես, տէր, տագնապելոյս անձրեւ արտասուաց։ Եղիցի քեւ սա մեզ լուր ցնծութեան, ձայն ուրախութեան, բարբառ բերկրութեան, նուագ հանգստեան, նիւթ երանութեան, պատճառ փրկութեան, առիթ քաւութեան, մերժումն վշտաց, խզումն խեղդմանց, ընդարձակութիւն նեղութեանց, համառօտումն խեթմանց, հալածումն հեծութեանց, թեթեւութիւն թառաչմանց, յապահովութիւն կարեաց, կարգադրութիւն կրից, սփոփութիւն վհատմանց, բժշկութիւն ցաւոց, տեւականութիւն հեզութեանց, ուշադրութիւն անտեսից։

ԺԱ. Ի յայս կամուրջ ցանկալի անխոտոր եւ անխոտորնակ, եւ 'ի վերնաշաւիղ բարձրաբերձ սրբահետ սանդուղ երկնաշու, առ հայր քո օրհնաբան ահաւոր անուն ձգեալ մատուցես, բարերար, հոգւոյդ առաջնորդութեամբ միանալ 'ի քեզ անընդմիջելի. որով եւ սրբոյ միոյ միայնոյ եւ միանական տէրութեանդ եւ անեղծ արարչութեանդ 'ի կենդանեաց եւ յանշնչականաց հասանելոց վայելչական գոհութեամբ փառք եւ իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ՂԳ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ.
նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Աղօթք թարգմանօրէն վասն սրբազնոյս խաղոյն Միհռանի:

Ա. ՍՈՒՐԲ ահաւոր անուն բարձրեալ անպատում, անձկութեան փափաք յարախորժելի, 'ի սրբերգենիցն փառաւորողաց միշտ սրբաբանեալ բնակեալդ 'ի սրբուն, լի եւ ամենազեղուն բարութեամբ առատաձեռն աննուազելի, լոյս բարի եւ ծագումն զովելի, երկրպագեալ փառաւորութիւն, ահեղ եւ անզննելի, ամէն եւ յամենայնում։ Այսու բանիւ դաշամբք յուսոյ ուխտ ընդ քեզ միութեան՝ հզօր, այո, ամէն, ալէլուիայ. զովեալ թագաւոր հանուրց, Աստուած բոլորից, ստեղծիչ գոյից եւ տէր կամարար, միայն առիթ պատճառաւորաց, փրկիչ եւ օծեալ մշտապաշտելի։

Բ. Ուստի մեկնապէս թարգմանեալ 'ի մեզ զայս գանձ անվախճան եւ հարստութիւն անփոխադրելի, Յիսուս Քրիստոս արքայ երկնաւոր, որում դողութեամբ մեծաւ սպասեն անմահականացն ահեղից լուսաբերան բոցաշնչութիւնք, կրկնեալ քեզ յօժարութեամբ 'ի հաճութենէ անխոտոր մտաց, ծունր գոհութեան ստեղծող էութեանց, որ են ի տեսման եւ 'ի ծածկութեան։ Որ եսդ եւ էիր միայն բովանդակ ամենեւին անպակասելի, առեր զմերս խնկապէս համայն, զի 'ի լրութենէ քումմէ լցուսցես. օրհնեալ եւ բարեբանեալ, ծանուցեալ յաւէտ միշտ անքննութեամբ ողորմութեամբ մեզ 'ի փրկութիւն, 'ի փառս եւ 'ի գովեստ անճառ բարձրու-

թեան ահաւորիդ բարերարութեան։ Սկզբնաձիր օծ-
մանս շնորհի մեծախորհուրդ հրաշագարդութեան. քան-
զի լոյս քո մեզ ծանուցեալ ճառագայթ անհաս, ծա-
գումն անսահման, արեգակն անաշառասփիւռ, աստղ
սահմանիչ երկակշիռ տարրութեանց, ճրագ ոտից և
լոյս հետևմանց, որով 'ի ցոյցս իմաստից եկեալ տե-
սութեամբ բանիս այս յարմարութեան, տօնեմք պա-
րերգութեամբ հրեշտակօրէն յստակամտաբար փրկչա-
վայելուչ կնդրկաւ խնկեալ զպարգևաբաշխ առատա-
տրութիւն ամէնիմաստիդ յիւղ զուարթ անբիծ դա-
ւանման։ Քանզի 'ի սկզբան անդ կազմեցելոյ ողորմելի
տխրականութեամբ 'ի փչմանէ բարձրագոյն շնորհին՝
հայրն իմ սկզբնաստեղծ՝ և հնացեալ յաւէտ մեղացն
գերմամբ 'ի մահ գրաւեցաւ, կապեալ ընդ եղծման
ապականութեան անզերծ հանգուցիւ, 'ի ծառոյն պատ-
ճառաւորեալ յանկումն անյարիր ամենակործան զը-
լորման, հերքեալ 'ի լուսոյ՝ այսր խաւարին վայրի
մատնեցաւ. իսկ դու, գթած տէր ողորմութեան, քան-
զի յաւէտ քան զնոյն ծանեար զոր ստեղծեր, և զի
չէիցն ակնկալութեամբ չեկաց յոր ինչ էրն, որով ան-
կարողանայր իսկապէս տեսանել 'ի լոյսն վերին ան-
մատոյց գերակայութեան անսահմանելոյդ, ոչ մշտա-
փայլ յարակայ վառմամբ անաղօտելի տարածանեցեր,
այլ գիշերայնոյն ռամալպիրծ մթին արհաւրաց ձե-
ռընկալութիւն ձիթոյ՝ շարամանութեամբ նիւթոյ պա-
տրուգի ընդ նոյն զանգելոյ՝ յօրինակ քո անախտ մի-
ութեամբ ընդ մեզ խառնելոյ՝ մարդասիրապէս հիւ-
սեալ կազմեցեր. զի որ 'ի բնութեան մահու տարա-
գրեալ զտաք՝ կանխակորուստ անկումն պարտեաց,
'ի պատճառ իւրին ազգակցաւ պտղոյն ջահաւորեցեալ

հաւատոյն վառմամբ՝ 'ի նոյնն դարձցուք խնկաւորու-
թիւն. որպէս և փայտիւն մահու՝ մածմամբ քո 'ի նա՝
ածեալ մածուցեր զմեզ, առակաւ մեծի խորհրդոյն
միաւորեալ 'ի փայտն կենաց։

Գ. Եւ արդ որպէս ոչ է օր լրմամբ առանց գիշե-
րոյ, և ոչ անօրէնութիւն յարկի առանց ձիթոյ պի-
տոյից խնդրոյ. քանզի իբր օրինակն հասարակային ոչ
նուիրաւոր՝ զմարմնաւոր տեսութիւն լուսաւոր առնէ,
նոյնպէս և մաքրեալն քոյինաշունչ շնորհին ընտրու-
թեամբ անխմանալեաւ զանհրեւոյթ հոգիս միութեամբ
'ի մեզ անտեսիդ հրաշափառապէս պայծառացուցանէ։
Զի որպէս յիշումն լուսարանի սուրբ աւազանին լը-
ուացմամբ մարմնոյն զանձինն հաւատամք առնուլ սըր-
բութիւն, սոյնպէս 'ի յօծումն իւղոյն պարարեալ յու-
սով զհոգւոյն զօրութիւն սովիմք և 'ի սոյն համարիմք
ունել ամենայնիւ աներկմտելի։ Եւ որպէս հրամանդ
տէրունական օրհնաբանելի զքաւութիւն մեղաց ախ-
տացելոցն նախավճռէիր, իսկ ոչ հաւատ ունողացն առ
այն՝ բժշկութիւն հրաշալի յանդիմանակաց անտուստ
առ նմին մարմնոյն տեսակի հաւատարիմ վկայ ան-
դարձիցն հաստատէիր, սոյնպէս իւղս այս փրկութեան
լուսով կատարեալ՝ հեղեալ 'ի մեզ օծանէ զարտաքին
խորանս. իսկ զներքին մարդս աներևակ ծածկապէս
մտեալ՝ նոր կենդանածնէ։

Դ. Պատկեր պանծալի այս զանգուած նիւթոյ արար-
չիդ երկնի. քանզի որք զիւղոյն կրեցին օգտութիւն՝
որ յողորմութենէն շահընծայութիւն, և դու 'ի զովեստ
քեզ զայս բան սահմանեալ, թէ ողորմած եմ ես տէր.
քանզի որպէս սիրոյն անուան կցորդիս Աստուած, նոյն-
պէս 'ի մամնէ և այսու զիջեալ զծագքիս՝ բառ տնտե-

սութեանն որ առ մեզ։ Վեհագոյն մեծութեան խորհրդոյ յարմարաւոր գիմակերպութիւն այս ճարպ պարարտութեան երկրի թանձրութեան հողանիւթ գոյականութեան. զի որպէս սոյն մասն 'ի կենդանւոյն ոչ 'ի կերակուր հրամայիւր անդ ըստ օրինին, այլ արարչութեանդ բոլորովին պտուղ որոշիւր, նոյն նմանութեամբ եւս և աստանօր իբր զգօրութիւն՝ տեառն մատչելի յայս աւանդ հաճութեան էիդ Աստուծոյ վայելչապէս տուեալ նուիրի, հոգւոյս հարազատ զուգաճանապարհ, արարողիդ պահեալ և ուխտեալ. քանզի ոչ շունչ արեան և ոչ ճենճեր ինչ զուարթութեան օրինակ հոգւոյս իմոյ և կարոյս ընդ անդամաթիւս մսոյն ծախի, այլ արքայութեանդ վերնում վիճակի տէրունական բազմականին ձօնեցեալ ճաշակ՝ այս նիւթ ջահաւորական մշտաբորբոք անաղօտելի։

Ե. Ոչ էր մատչելի 'ի նախագահութիւն արու անդրանիկ զատիչ քննողաց, եթէ ոչ օծմամբ ինչ նշանակէր. ոչ քահանայութիւն 'ի յանկոխելին տեղի ձեռնարկէր, եթէ ոչ այսու կատարեալ լինէր։ Յակոբ զքարն պատկեր Վիմին, 'ի խորհուրդ երկար՝ խորանին ընտրութեան, օծմամբն տպաւորեալ կերպացոյց, առ որ զիջումն անճառ բարձրելոյդ տեսութեամբ սանդղոցն յարմարութեան, և զիս 'ի վեր առնելոյն անդ ուղեկցութեամբն, զարձանն իւղեալ կառոյց նպատակ 'ի ցոյցս ապառնեացն յիշատակի։ Ահարոնեան քահանայութեանն պայծառութիւն հրամանաւ մեծիդ Աստուծոյ օծմամբն ճոխանայր. որով 'ի գլխոյ անտի 'ի մօրուսն գեղեալ գերախառ իւղոյն զարմանազան կենդանագրութիւն, ըստ սաղմոսողին, զխառաց նախնւոյն առաւէր զանդրադարձութիւն և զշնորհիդ կենաց սըր-

բութեան ընդ մեզ խառնութիւն։ Թագաւորութիւն ոչ էր պանծալի անդանօր պատկերաւն ստեղծագործիդ, եթէ ոչ եղջերբ իւղոյն օրհնութեան ձեռնադրեալ՝ պըսակաւ պճնութեան թագին յանուն քո, Քրիստոս, զըլուխ ամբառնայր։ Եւ զի՞որդ զնախնին վեհից մոռացայ, զծառայն մեծիդ և զկերպարանն անպարագրելւոյդ. ո՞չ ահա Մելքիսեդեկ յօրինակ ճշմարտիդ ահաւորութեան 'ի ձիթաստանեայ լերինն, ուր յետոյ ոտք մարմնացելոյդ աստուծոյ զետեղեալ կացին, 'ի վերնոց անտի հրեշտակաց 'ի պտղոց տեղւոյն իւղեցաւ. ուստի շիրմի սկզբնահօրն պաշտպան եպիսկոպոսական արքայապատիւ ճոխութեամբ 'ի քէն հանդերձեալ նստաւ, մինչեւ յայտնեցար երեւեալ լրմամբ համայն իսկութիւն աղամային կենագործութեանդ։

Զ. Եւ արդ, քանզի քո են շնորհք և քեզ վայելեն գոհաբանութիւնք, օրհնաբանեալ որդի Աստուծոյ, զուինքն յարմարեա բարենշմար տպաւորութեամբ զազաչանս իւղաւորականս ինկապատարս զմռսալիրս պատճառ քեզ փառաց, և ինձ մեղապարտիս առիթ բժշկութեան. մասո, տէր Յիսուս, վիրացս անբուժութից զայս ձէթ լուսանիւթ, և արկ 'ի սոյն խարանս խոցոյ մահացուի զկաթուած օրհնութեան իւղոյդ փրկութեան անապակ զինեաւ սիրոյդ, մխութեամբ արարչականաւ պատպարեալ պատանօք խնամոց. զի յիշատակարանս թարգմանօրէնս բանիս մաղթանաց՝ վայելչական իմն յարմարութեամբ 'ի թեւս հոգւոյդ զկարգ իւր գտցէ։ Ի վերայ Դաւթի հոգի քո, բարձրեալ, յայնմ օրէ խաղաց, յորմէ օծութեամբն նուիրեցաւ. Սաւուղ յայր յայլ և 'ի մարգարէս ոմանս անտուստ իսկ գրեցաւ, յորժամ օծումն ժամանեցաւ գագաթան նորին. ար-

քայութիւնն ատրեստանեայց օծմամբն գրաւեալ մա-
տուցաւ 'ի կցորդութիւն տանն Իսրայէլի. կայսերս ո-
մանս նշանաւորս վեհս և երեւելիս 'ի խժականաց բար-
բարոս ազգաց իւրս այս կենսացնցուղ ցօղով անձրե-
ւեալ՝ իբր կարթիւ որսացաւ 'ի յրնտանութիւն հպա-
տակութեան մեծիդ Աստուծոյ. բանն որ առ Կիւրոս
երկնաւորին պատուասիրութեան՝ զօծեալն ձայն նմին
մեծ վարկաւ. ձայն սաղմոսողին գեր քան զմարդա-
բէութիւն զօծեալն անուն նախայարմարեաց, կանո-
նաւոր ընդմիջարկութեամբ պատուէր աւանդեալ, մի
մերձենայք և մի մեղանչէք. առ Հեղիաս առաքելու-
թիւն աստուածային հրամանատարութեանն, նշանակ
իմն համելոյ 'ի պաշտամանէ անտի Բահաղու, զօծե-
լութիւնն 'ի Քորեբ ազգեաց Յէուայ և Ազայէլի: Իւղ
թափեալ անուն փեսայիդ 'ի հոգելից բանից իմաստ-
նոյն վերավկայեալ՝ կանխաւ իսկ գրեցաւ. որպէս զի
հոգին. Աստուծոյ յաւէտ պատկեր և նշանակիչ, զ'ի
փոքուս զմեծդ կերպադրութիւն քեւ նկարագրեալ՝ ընդ
քեզ միացուք առմամբ քո շնորհիդ:

Է. Եւ զի եւս երկարս պատուածօրէնս բացականա-
գոյնս գծագրականս և առակաւորս շարագրեցից առա-
ջի վերնոյդ և ահաւորիդ մաղթողական բանաստեղծու-
թիւնս. տէրդ և կենդանարարդ՝ արարիչդ երկնի և եր-
կրի 'ի յօծմանէ անտի սկսար քարոզել զաւետարանն
արքայութեան, վկայեալ անդուստ 'ի Յովհաննէ՝ օծ-
եալ և զառն Աստուծոյ բարձող մեղաց աշխարհի: Զի
թէպէտ ընդ օծմանն օրհնութեան հոգին էր քեզ իս-
կարար լրմամբ և աստուածութեանն խառնութիւն բո-
վանդակապէս, այլ անուանն պաշտի խորհրդեամբ շնոր-
հին հրաշափառապէս ազդելոյ 'ի սուրբսն. զի զատրկու-

թիւն ադամեան մարմնոյն մեծանալ յաւէտ այսու յոր-
ջորջմամբ պատրաստ արասցես: Բացեալ զառածս մար-
գարէութեանն Եսայեայ՝ դու ինքն աստուածութիւնդ
մարդացեալ ընթերցար, հաւատարիմ առնել զբան ծա-
ռայից քոց, տէր, և իբրեւ ծանուցեալ եղեր օծու-
թեամբն 'ի կարգ անդ բանին, թէ հոգի տեառն 'ի
վերայ իմ՝ որով և օծ իսկ զիս, ապա փակեցեր 'ի
հանգիտափառն օծելութենէ զոլքանութիւն երկաքան-
չիւրոցն յայտ արարեալ խորոցաւ սահմանի՝ ընդար-
ձակ հեռաւորութեամբ մեծաւ կնքեցեր, զմերս կաթ-
ուածով ինչ շնորհազարդեալ, և զքոյդ իսկութեամբ
ընդ հօր և ընդ հոգւոյդ հաւասարութեամբ թարգման-
եալ: Ի նախածանօթ մերակերպութեանն պանծալի
իմն զովեստիւ՝ օծեալն կոչմամբ 'ի հրեշտակացդ փա-
ռաւորողաց արարածոց երկրի ծանուցար: Զոր մար-
գարէն կանխաւ գուշակեաց զ'ի Յորդանան, և յրնտըր-
եալն լեառն թաբօրական հայրենի ձայնիդ եկաւորու-
թիւն, թէ որ պատմէ 'ի մէջ մարդկան զօծեալ իւր.
զոր սաղմոսին ձայն կանխաւ պատմէ՝ հզօրիդ փա-
ռաց զայս պատիւ առ 'ի զառեալդ ձեռնադրելոյ, օծ
զքեզ Աստուած՝ Աստուած քո իւղով ուրախութեան:

Ը. Հոգի երեսաց մերոց տէր Քրիստոս. որ է օծեալ
անունդ իսկոյն, որով զփչումն կենդանութեան 'ի դէ-
մըս մեր լոյս բարերարութեամբդ քո ազդեցեր. իմաս-
տութեամբ ումեմն երջանկի՝ մարդասիրութիւն խոս-
տովանելի, ասելով առ ոմն, թէ եդ վկայութիւն ա-
ռաջի տեառն օծելոյն. զնոր աւետեացս վկայելով, թէ
կոչիկս անգամ ոչ առի յամենայն մսեղեաց: Երկոցն
երդ իւղեփեցական զինի զաստուծով ծանուցեալ ըզ-

խորհուրդն 'ի գովեստ հարսին սուրբ եկեղեցւոյս՝ զմուռս առաքինութեան հանդերձ ամենայն առաջին իւղովն. և ես զմուռս և կնդրուկ մաքրութեան վարուց ամենայն փոշեաց անուշից իւղովքն զանգեալ՝ անդստին և այսր յառաջաբերեաց։ Դանիէլ զկենսատու մահու քո, Քրիստոս թագաւոր երկնի, 'ի վեր քան զօրինակ կոչումն ձայնի զայս անուանագրեալ վկայեաց յայտնի, թէ զկնի վաթսուն և ինն եօթնեբորդացն սպանցի օծեալն, և օծեալ առաջնորդ զքեզ յորջորջեաց։ Ճրագակիր աշտանակն Զաքարիայ Ադդովայ՝ որ 'ի Բաբելեայ իւղոյն բարեբաշխ բացատրութեամբ 'ի մասունս եւթանց առաջադրութեանց զընդիցն վառելոց՝ 'ի ջահէ անտի զօրութեամբ անեկամըտաբար վիճակաւորեալ, զ'ի քոյդ լրութենէ 'ի մեզ փրկութիւն և օծելութիւն գերաբնապէս նախադեկուցեր։ Զօր ըստ օրինին անտուստ զուշակմամբ 'ի խորանին որ 'ի տաճարին՝ ամէնընդել իմն կրթութեամբ սովորաբար մատուցեալ լինէր, պանք բաղարջընծայք և նաշիհք իւղովք խառնեցեալք, և զուարակք եզանց իւղարկեալք, և տիրական անուամբ ձօնեցեալք, և հաւուց ոմանց թաթաւմամբ յազգակից ճարպին 'ի յարիւն, այսր խորհրդոյ առձեռն տեսակք և նշանակիչք յարմարականք քեզ, միածին ծնունդ օրհնաբանեալ մեծիդ Աստուծոյ. միայն դու օծեալ նորոգ և զարմանալի՝ ինքնութեամբ համայն էութեամբ իսկապէս լրմամբ ամենայնիւ անպակասելի։

Թ. Եւ զի՞ ես իցէ բազմապատիկս նշանակել առ այս մեծ խորհուրդ անհասանելի, և ոչ ճաշակել ըզքեզ, քաղցրութիւն. իմանալ քեւ զայս՝ թէ զի՞նչ իցէ իւղն, եթէ ոչ զախրութիւնն 'ի փայտն պարտեացս սո-

վիմբ բժշկեալ, ըստ սաղմոսողին, զուարթ գործեսցես. և զի՞նչ պարարտութիւնն, եթէ ոչ զկերակուրն մահու սովաւ մոռասցուք լցեալ 'ի սմանէ. և զի՞նչ օծութիւնն, եթէ ոչ զմոխրոյն թշուառ տեսութիւնն 'ի ձեռն սորին փոխարկեսցուք 'ի պայծառութիւն յաւէժ ուրախութեան, անուամբ քո փրկեալ յոգի զօրութեան՝ հօր անուանեսցուք. և զի՞նչ արդեօք մարգարէին հոգեւոր ըզձականութիւն ամենատենչ բաղձանացն իցէ իմանալ, որոյ ծերութիւնն առակի 'ի ձէթ պարարտութեան, և կամ օծանելն իւղով զգլխոյն վերամբարձութիւն, եթէ ոչ զհին խարդախութիւն սզոյն սաստկութեան 'ի մահ կործանմանն կենագործեալ գեղովս այս կենաց՝ պատըսպարեալ օժանդակեսցես. և զի՞նչ ճրագին լուսաւորելոյ շնորհակալութիւն, եթէ ոչ 'ի մէջ իմն անյուսութեան մեղացն միգի և կուապաշտութեանն խաւարի՝ կերպակցապէս միութեամբ 'ի յիս Եմմանուէլ. և կամ զի՞նչ մարգարէն աստուածաբանեալ 'ի սփոփանս զուարթարարս օրհնութեան՝ նշանակ յայտնի վայելչապէս ոմանց աւետէ, օծցին իւղով 'ի մրրոյ պարգելոյ. և կամ իմաստունն 'ի դիմաց հարսինն ասէ օրհորդացն, հաստատեցէք զիս իւղով և գեղեցկագարդ խնծորով յարկեալ ծածկեցէք, և 'ի պարտէզ իւղենեաց տածեալ զրգեցէք, եթէ ոչ այսր ահա ընտրական նիւթիւ հոգւոյդ քո լցեալ՝ 'ի սոյն լոյս տեսցուք զանիմանալիդ 'ի մեզ բարձրութիւն գովեալ։ Եւ արդ քեզ, միայն իմաստակալ, պատճառ բարի բնաւից եղելոց, ձեռն համբառնամ տարածմամբ բազկացս, երիկամանցս գործակցութեամբ, սրտիս հեծութեամբ, լեզուիս և շրթանցս ձայնարկութեամբ. լուք ողորմութեամբ, տէր, պաղատանացս խնդրուածոց առ քեզ

կարդալոյս. շնորհաւորեալ այսու պարգեւօք՝ գոհաբանութիւն քեզ վերընծայեմ, հզօր ահաւոր բարձրեալ անքննին, անփակ փափաքմամբ միշտ համբուրեցեալ, սուրբ սուրբ և միայն միշտ սուրբ, օրհնեալ հանապազ յաւէժ անդադար երգաձայնութեամբ: Ընձեռեա առաւել բարերարութիւն 'ի սպառ վրիպելոյս. տուր յոյս քաղցրութեան՝ ոչ մասին միոյ մատուցման լուսոյ արժանաւոր ինչ հանդիպելոյս, լայնեա քեւ, բարի, ըզնրբութիւն ծածուկ խորհրդոյս, զգութիւն խառնեալ ընդ աղերս՝ առնել ընդ Դաւթի, ընկալաք Աստուած զողորմութիւն քո, և զծածուկս զաղանեացդ անտեսից՝ իմաստութեամբ քով յայտնի արարեր:

Ժ. Եւ արդ մեծութիւն քեզ, ամենակալ առատաձեռն աննուազելի, ամենափոյթ առ 'ի գթութիւն, մըշտայօժար 'ի բժշկութիւն, զի միացուցեր խառնեցեր ընդ մերձաւոր դիւրագիւտ ընտանի նիւթոյս զհրաշս անճառս քումդ սքանչելեաց ահաւորութեան: Քանզի զոր երկին ամենայն բարձանց՝ երկրիս լայնութեամբ և անդնդոց ներքնոց խորութեամբ՝ ծովուց բազմութեամբ ոչ զօրէ տանել, այլ իբր զգոյգն 'ի մեծէ բերի, 'ի փոքր գոյս տեսականեցեր զօրութեամբ՝ սահմանեալ ճշմարտապէս անհրապուրելի. զի մի նորոգ իմն երեւելով յայլ էութենէ՝ առ աչս հարեւանցի երեւականութիւն ինչ վարկանիցի, վիրաւորել քան թէ բժշկել անընտրաբար զկարծիս մտաց: Քանզի որպէս մարմին քեզ հաւաստապէս, օրհնաբանեալ որդի Աստուծոյ, իսկութիւն և ոչ օրինակ 'ի յարդեանցն ցորենոյ արարչապէս միշտ հանդերձեր, և կայլակ կողից զարիւն խաղողոյ, և արգանդ կենաց հոգեւոր ծննդեանն զառատութիւն ջուրց յոլովութեան, նոյնպէս

և զհոգի անմահից փչման՝ սովաւ և 'ի սոյն արդիւնատրեցեր. երկունք կենաց՝ որոյ կերպարան յառաջ եկելոյն և ոչ հեթանոսութեամբ է փոխարկութիւն, որպէս ոչ տեառնագրութեան խաչական փայտի ինչ երկրորդութիւն, նստելոցս յերկրի խաւարի ըստ նմանութեան քո, տէր, ծագեցեր: Քանզի յայս կերպարան շնորհի զանպակաս լրութիւն անհասից յայտնեալ աշխարհի լուսաւորեցեր, զի մի տնանկն կարօտասցի և մի ընչեղն բարձրամտեսցէ, ըստ օդոյ հաւասար բաշխման և լուսոյ արեգական տարածման և ջրական վտակաց զեղման. զի հաւասարապէս բաշխիւր երկրածնաց մանանային զուգամասնութեամբ՝ փոքունցն առաւել քան մեծամեծացն:

ԺԱ. Իսկ այս նիւթոյ տեսաւորութիւն խորին խորհրդոյ և 'ի բնուստ անտուստ հրաշապէս ունի ըզթարգմանութիւն. որպէս զի ոչ երկմիտ ինչ շուեթափութեամբ անհաստատապէս զտեղի փոխէ, և ոչ նենգողաբար զբնակութիւն իւրեան լքանէ. քանզի ոչ վերջնականօք աճառովք հերքի, և ոչ յընդդիմակցէ ումեքէ ողողեալ արտաքս ելանէ: Վասն զի որպէս պատահումն գունոյ յէութիւն մարմնոյ անփոփոխ իմն և անհրաժեշտ, որ գոլովն գոյացուցանէ և ոչ գոլովն ապականէ, այսպիսեաւ իմն յարմարութեամբ իւրոյս զօրութիւն անզատին 'ի յիւրոց անտի կերպարան զառեալն ունողի միասնական զուգութեամբ ընդ մեզ իսկ կցորդեցեր, տէր. Յիսուս Քրիստոս, ընդ իւրին գոյի և զօրինակն լծակցելով. քանզի զանիմանալին տեսութեան աչաց և մտաց ըղձից 'ի դէմս բերեալ կերպաւորեցեր, 'ի պտղոց երկրի ճնշեալ մզելով զարմանալեօք հրաշագործութեամբ մատակարարել մեզ պա-

տրատեցեր: Մանաւանդ զի ոչ յոլովից խառնից 'ի
մի եկելոց խմբագրութենէ զանազան ծաղկանց, ըստ
հնոյն և սուրբին բազմաբուրեան այլայլութենէ, զայս
իւղ օծութեան հրամանատրեցեր, այլ իբր զօրինակ
փոխեալ զայն առ այս՝ զու ինքդ խառնեցար 'ի սոյն
մաքրութիւն վերնայոյս ձիթոյ: Որ թէպէտ անճառ են
համեղութիւնք քումդ անուշութեան, և ըստ օրինակաց
իւիք ոչ համեմատի, այլ ծաղիկ դաշտի և շուշան հով-
տաց և նարդոս ընտիր և եղեգնախունկ խառնեալ հա-
լուէիւ, յարմարութեամբ հոտոյ քրքմոյ՝ փթթեալ ող-
կուզոյ և ազնիւ գինւոյ, ոչ սոսկ քան թէ իւղոյ մի-
ութեամբ պատշաճապէս օրինակեցար փառաւորեալ
անունդ անքնին, որ զամենայն լնուս, և յիրի իմեքէ
ամենեւին ոչ կարօտանաս: Ուստի ոչ շփոթելովք 'ի
հակառակաց բանադատութեանց բաժանեալ կամաց
մեկին առակի, այլ 'ի սիրոյ հաւանութենէ աստուա-
ծապէս 'ի մէնջ պարարիս, վասն մեր ըստ մեզ առ
ամենայն վայելչական նմանութիւն օրինակեցեալ. առ
որս լոյս բարի և հուր ջեռուցիչ, տապ սիրոյ առանց
մասին ինչ շնչման անգթական սառնացրտութեան
այս զանգուած նիւթոյ կաթուածոյ ձիթոյ մաքուր
մտաց տեսեալ իմանի, որով յիրաւի սովաւ 'ի յԱստ-
ուած է միանալի: Ըստ Սողոմոնի օծելոյ որդեգրեցե-
լոյ Աստուծոյ երգեմ բերանով հարսինն երկնաւոր փե-
սայիդ բարեբան գոհաբանութիւն, համբուրեալ 'ի յիգ-
ձրս մտաց զհոտ իւղոց քոց քան զամենայն խունկս,
և իբր զբանս կենաց յաւիտենականաց ունողի, ըստ
հոգեւլից բանի իմաստնոյն և աստուածաբան աւետա-
րանչին, զհետ քո 'ի հոտ իւղոց քոց ընթացուք լը-
ուացեալ զերեսս ջուրբք կենաց որ 'ի վեր է քան զեր-

կլին օդոյս այսորիկ, և օծեալ զգլուխս անախտական
իւղովդ երկնայնով՝ յանդիման եղէց քեզ ուրախու-
թեամբ, զուարթապէս և ոչ տխրաբար:

ԺԲ. Այս իւղ խնկելի պաշտելի և երանելի, ոչ սոսկ
օծումն ուղղոյս սենեկի, և կամ հերաց վարսից զա-
գաթան նպաստ ինչ մատուցանի, եթէ ոչ տէրունա-
կան կենսատու խաչիւդ տեառնագրեսցի: Սոյն իւղ
զարմանահրաշ օրհնութեան լուսոյ զհրեայն և զխուժն՝
զհնդիկն և զբարբարոսն՝ զսկիւթացին և զելլենացին՝
զդուժն զժնէաբար և զարհաւրատեսակ շանագլուխն սօս-
կալիթխար, զուէրն ազատ և զստրուկն ծառայածին՝
քրիստոնեան արարեալ, անուամբ քո կնքէ, և Հոգւոյդ
սրբոյ ընծայէ, և Հօրդ երկնաւորի հարազատ որդի
հաստատէ: Բազմօրինակ են սովաւ արուեստից տես-
մունք յարմարեցեալք նախ նիւթոյն, ապա զօրութեանն:
Քանզի իբր անօթ փայտեղէն մինչեւ օծեալ իցէ՝ զիւ-
րաբար հերձի և անօգուտ եղեալ անպատուի, նոյն-
պէս և մարդ ոչ իւղեալ սովաւ՝ հեշտեաւ խորտակի,
և մեկուսի եղեալ առ 'ի քէն՝ ոչ լուսաւորի: Մատն սա
քո, Յիսուս, որով զհրաշալիսն զարմանագրես, քանզի
իբր անդծելի կազմութեամբ կարծր պահպանակաւ՝ ա-
մենապատրաստն շրջարկութեամբ պաշտպանեալ ծած-
կէ յայլազունակ խրթնի նկամուց. մինչ զի այսու մաք-
րութեամբ թամթաւեալն 'ի սմա ոչ ներկի արեամբ, և
ոչ տխրատեսակ երփնիւ այլայլի: Նա զի և թափան-
ցանաց իմն խառնութեամբ հոգեպէս ընդ թանձրու-
թիւն մերոյս գոյութեան մտեալ անցանէ. զի թէ ա-
նէծք սաղմոսղին ձիթոյ առակաւ ընդ ոսկերս չարին
համայնիւ բաշխի, որչափ եւս հոգիդ սոյն ճարպով լու-
սոյ զանեբեւոյթ ներքնոյն տեսակս կենագործեալ ող-

ջացուցանէ, ազդումն տուեալ 'ի խորոց անտի շնչման հագագին՝ մինչեւ 'ի սպառուած ծայրիցն եղերաց զըր-նաւն ընկղմէ գլխշատակ մարմնոյ մահուն արկածից. քանզի կենդանական զօրութիւն քո միշտ անհաւոր, տէր Յիսուս Քրիստոս, 'ի ամէն խառնեցեալ՝ ընդ սոյն իսկ բնակէ։

ԺԳ. Այս օծումն բարետեսիլ և առ բռնամարտիկ մերկամրցանակ ըմբիշս իբր զօրաւոր հնարից կերպարան ճգնաւորական անըմբռնելի ձեռաց ներհակին օրինօք պաշտի, դիւաց և ախտից հզօր անհարկու։ Քանզի յոբնապաճոյճ պճնութիւն բանին Եզեկիէլի առ 'իմանալին Փարաւոն, հենգնաւոր առակագրութեամբ ողբականօք շարայարմարեալ, յորժամ եղեր, ասէ, և հանդերձեցար ընդ օծելոյ քերովբէին, ուր արձանքն հըրեղէնք հաստատեալ կառուցան։ Օրհնաբանեալ անհաւրութիւն ամենավայր ձեռընկալութեան, որ միշտ անճառ ես բանից և գերազանցեալ քննութեանց, որ աւետարանաւն կենաց խնկիս յարակայ իբր նորածին օծեալ 'ի քաղաքի Դաւթի, և 'ի քահանայապետին հարցմանէ, դու ես օծեալն որդի օրհնելոյն, և յերանաւորն դաւանութենէ Պետրոսի օծեալ միայն որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, և յապահաւատ քննողացն, եթէ դու ես օծեալն, ասեն, ասա մեզ համարձակ. և 'ի կանոնականացն քոց հաւատամք յօծեալդ ուսուցիչ և տէր ամենայնի. և Հերովդէս յառաջ քան զսոյն զօծեալդ անուն յայտնապէս հարցեալ. և զիա՞րդ գրեն, դու իսկ ասացեր, զօծեալն Աստուծոյ զտէրն Դաւթի զանըսկիզբն որդի՝ ժամանակաւ որդի։ Քանզի այսպէս ընկալաք վայելչաբար զայս թարգմանեցեալ, որ 'ի մեզ բերի ծայրն կատարման խորհրդական կոչմանն՝ վիճակ քրիստոնէից նախապատուութեան։

ԺԴ. Այնքան ունի անհաւորութիւն միանգամայն և սրբութիւն իւղաւորական խնկաւորութիւն սովալի անուանս օծութեան, մինչ զի որպէս ոչ է համարձակել ուրուք յերկնայնոցս աստուած անուանել՝ այլ աստուածային, նոյնպէս ոչ բերէ մարմին զՔրիստոսդ անուն անձին համարել, այլ զքրիստոնեայն. անտանելի նախնոյն մեծութեան մկրտչին՝ ջուրբ զհոգին հրաւիրողին. քանզի չեմ ես, ասէ, օծեալն, այլ առաքեալ առաջի նորա։ Մովաւ շրջէին, որպէս բանն ազդէ աւետարանչին Մարկոսին, առաքելականացն լծակցութիւնք, իբր ազգակից հարազատ ձեռինդ Աստուծոյ՝ այսու վարեցեալք. քանզի իւղով օծանէին և առանց մարդկային հնարից անուամբ քո բժշկէին։ Վասն զի որպէս խաւար 'ի լուսոյ և ցաւ յաջողութենէ, գիշեր 'ի տունջենէ և մահ 'ի կենաց, այսպէս և 'ի սոյն իւղ տիրապարգեւէ ամենայն չարին երեւոյթք մերժին խափանին և բնաւին ամփոփին։ Քանզի որպէս ճանճք զազիրք և փոքր զեռունք սարդից և ունկնամոից իբր 'ի դեղոց մահու յայս նիւթոյ սպառեալ պակասին, սոյնպէս լրութեամբ շնորհի օրհնութեան սոյն իւղ զօրացեալ՝ և զայսս վանէ և զմուրհակս չարեաց ջրէ և զվճիռ մահու պատառէ։ Ոչ է աւազան կատարեալ՝ առանց օծման օժանդակութեան։ Եթէ աւազականցն մահու խոցման զմարդն առաջին, այս դեղ փրկութեան մատուցեալ տուաւ. եթէ անճարակ վիրացն Յակոբայ և Իսրայէլի, սոյն իր պատուական յիշատակեցաւ. այս իւղոյ փափաքեալ Դաւիթ՝ իբր ձիթենի պտղալից 'ի տանն Աստուծոյ յուսով յարակայի, լծեալ զթլփատութիւնն՝ անդատին զմկրտութեանս շնորհ գուշակէ։ Եւ զի՛ է ինձ զայսմանէ ճառել, և համայնին կարծել հասանել, որ և ոչ վե-

ընկղն զօրէն ձեռնարկութեամբ ինչ բանի զայն խորհուրդ 'ի մասնաւորէ ինչ ճառելով նշանակել, թողում ասել՝ թէ յիսկութենէ։

ԺԵ. Փառք քեզ միշտ և յաւիտեանս, անմահ Թագաւոր, 'ի յայժմու երգեցեալ օրհնաբանութեանս, զոր աբարեր և կատարեցեր առ իս, բարեխնամ գթած և երկայնամիտ, հարուստ և առատ ամենայաղթող. անդրատին 'ի հարցն գծագրելով զօրինակն՝ մինչև 'ի լրումն ածեր զիսկութիւնն ճշմարտապէս։ Դու լոյս իսկ բնութեամբ և արեգակն մշտապայծառ, և զաշակերտացն դաս լոյս անուանեցեր, որով զարարածս ամենայն երկրի ճառագայթիւք երջանիկ շնորհի նոցին լցուցեր։ Ընկալաք զիւղն անուշութեան յաւիտենէ 'ի յոտս՝ յօրինակ ընգունելութեան մաղթանաց առ քեզ, և 'ի միւսմէ պտունկէ 'ի գլուխ՝ նշանակ սիրոյ գթութեանդ առ մեզ. մշտափափաք բաղձանօք անսահմանելիդ 'ի սոյն հոտոտեալ, մինչ զի ուխտիւ անփոխադրելեաւ օրէնս յարակայս օրհնաբանելիս՝ քոյինահրաման պատուէրս կենաց ընդ համօրէն աշխարհ քարոզել զսակաւաձեռն իւղոյն յարգաւորութիւն, զարմանս հրաշից լսողացն առ ապաշխարեացն յուսադրութիւն։ Դուք օծութիւն ունիք զսրբոյն՝ ասաց երջանիկն առաքելութեանց, մեկնեալ զխորհուրդն որ 'ի մեզ գեղեալ յառաւելութենէ կենդանարարիդ անպակաս բովանդակութեան։ Ուստի յաւէտ իմն յարմարաւոր և համգունատիպ առ 'ի մասնաւորն նմանութիւն լուսոյդ և հոգւոյդ սրբոյ՝ այս կաթուած օրհնութեան 'ի վերնոյդ բարերարութեանց անպատաբար սրսկեցեալ 'ի մեզ, և սափ լոյս, իբր զնախաթիւ զոյ ստեղծուածոց և արարչութեանց պատկերակից, որով զխաւար մթութեան մեղաց հա-

լածես. իսկ հուր, զի յաւիտենային տարր արարածոց հաւասարապէս ունի զուգութիւն ըստ էականին կշիռ բաշխութեան, ծածուկ և յայտնի, լուեալ և ծանուցեալ. և եթէ ոչ ընդհարցի 'ի հակառակէն, ոչ յինքնասաստ յօժարմտութենէ բաղձայ բորբոքիլ։ Դարձեալ և օծումն, զի աղքայաբար ողղեգրեալ ընդ քեզ 'ի ժառանգութիւն Հօրդ մատուցես. ողորմութեանդ ազգակցաւ նկարեալ 'ի մեզ անեղծանելի՝ 'ի հանդերձեալ փառսն փայլեցուք. զարձեալ և հոգի, զի մաքրեալ զարկածս խաբէութեանն՝ որ 'ի բանսարկուէն ներգործութենէ, նորոգ փոփոխմամբ հոգւով և ճշմարտութեամբ հօրդ երկնաւորի երկրպագեսցուք. բեւեռեալ ընդ քեզ յուսոյն հաւատովք, ամենապարգևւ։

ԺԶ. Ահա արդարև յաւէտ իսկապէս իւղս այս լուսապատար ինկալիր՝ վերնականիդ սիրոյ տեսութիւն։ Վասն որոյ և Պաւղոս իսկ պատշաճ վարկաւ 'ի ճառ գոհաբանութեանն՝ ասելով յայտնի, որ օծ զմեզ ձեւք հանդերձ 'ի Քրիստոս Յիսուս՝ Աստուած է, որ և կնքեաց զմեզ և ետ զառհաւատչեայ հոգւոյն 'ի սիրտս մեր. և դարձեալ, մի, ասէ, տրտմեցուցանէք զհոգին սուրբ Աստուծոյ, որով կնքեցարուք յաւուրն փրկութեան։ Պատկառելի և անվանելի օծութեանս յորջորջութիւն՝ իբր 'ի նորումս յաւէտ քան 'ի հնումն. քանզի բանն զաւթեան սաղմոսին զտիրական անօրինականացդ սկզբնաւոր կրիցդ խորհուրդ՝ ճշմարտաբար վերասահմանէ, ժողովեցան կռտեցան իշխանք ժողովրդոց վասն տեառն և վասն օծելոյ նորա։ Մարգարէութիւն մեծ տպաւորեալ զանսրբելի արեանդ պարտիս հրէախումբ չար մոլեգնութեանն՝ որ 'ի տէրդ յանդգնութիւն, ով է որ ձգիցէ զձեռն իւր յօծեալն

տեառն և քաւեսցի. քանզի թէ և յազգայնոյն սպանաւ Սաւուղ, այլ ոչ 'ի սպառ մերժեցան յամօթ և 'ի նախատինս ազգաց օտարաց, մինչև արեամբ Աստուծոյ հաղորդեալ գտան: Դրաւական մեծ յիշատակի ապագայիցն ժառանգութեան աղօթամուէք աղերսարկութիւն ասել սաղմոսին, վասն Դաւթի սիրելոյ քոյ մի դարձուցաներ զերեսս քո յօծելոյ քումմէ. և դարձեալ, նայեա և տես յերեսս օծելոյ քոյ, և արա ողորմութիւն ընդ օծելոյ քոյ:

ԺԷ. Ձեռին քո, Քրիստոս, երկրպագեալ պարգևատրութիւն այս հիւթ լուսակիր. քանզի ոչ այլ մեծ բարձրութիւն յարքայութեանն ճոխութենէ ասէ մարգարէն 'ի դիմաց քոց, տէր, քան թէ գտի զԴաւիթ ծառայ իմ և իւղով սրբով իմով օծի զնա: Ուստի կերթ իմն յիշատակաւ գրոյդ համբուրեալ լուսոյ օծութիւն, տէր Յիսուս Քրիստոս, ծանիցուք զքեզ անփոփոխ մշտնջենաւորութիւն, թէ դու ես ամենայն՝ և յամենայնի միայն թագաւոր թագաւորութեանց, և ճըշմարիտ օծեալ իւղելոց, փառաբանեալ երկրպագութեամբ երէկ և այսօր: Քանզի զոր օրինակ պատրոյգ թացեալ 'ի ճարպում ոչ երևեցուցանէ ինչ նշոյլ՝ մինչև հուրբ լուծեալ վառիցի, սոյնպէս և այս օծութիւն լուսոյ առ 'ի մեզ հեղեալ 'ի հանդերձեալսն ջահաւորի: Այս է կերպարանին մեկնաւոր բացերևութիւն, 'ի նախնեացն և այսր բերեալ բարենշան իմն յարմարութեամբ՝ հրաշապայծառ երանգաւ գունեալ:

ԺԸ. Արդ այսոցիկ պատճառ վերագոյն մասանց կեցուցչաց աստուածականաց արարչութեանդ հարազատաց, առանց որոյ ոչ է գրել Քրիստոսեան, և ոչ նազովրեցի անուանել, և ոչ յիշատակել յորդիս Յուդայի,

և կամ խրախոյս բառնալ յանուն Աստուծոյ Յակոբայ, այս հիւթականութիւն օրհնութեան ձիթոյս, յորում սուրբ Երրորդութիւնդ խառնեցեալ միաւորի, ճառագայթ շնորհաց, շուք մերոց դիմաց, նկարագրութիւն երեսաց, բարեձևութիւն պատահմանց, լուսաւորութիւն աչաց, տեառնագրութիւն բրաց, վայելչութիւն այտից, զարդ կերպարանաց, պահպանարան շրթանց, հանդերձիչ կրօնից, յարմարիչ վարուց. շաղկապ հաւաքմանց, զօրութիւն անձանց, ուժգնութիւն դիմեցմանց, խափանիչ յուլթից, քակտիչ հմայեկաց, նահանջիչ ձեռնածուաց, խայտառակիչ կախարդաց, զըտիչ աղանդից, ընդախայտան դիւաց, փարատիչ ցաւոց, կատարիչ կնքեցելոց, տենչանք երախայից, անզնին արտաքնոց, հիացումն հեթանոսաց, նախանձարկու անհաւատից, մերկացուցիչ գաղանեաց, յարգանք յետնոց, փառք սորկաց, պճնումն կանանց, աճեցումն տղայոց, հրճուանք ծերոց, ձեռնադրիչ նուիրելոց, զգուշութիւն մաքրոց, պսակ թագաւորաց, ճոխութիւն արքայից, յառաջադրութիւն կայսերաց: Քանզի զոր օրինակ ամանն ինչ կնքեալ՝ նշանակիչ իմն է ներքնայնոցն մեծագնութեան, նոյնպէս բարձրութիւն շնորհին 'ի մեզ սովաւ ծածկեցեալ յանուն քո, Աստուծոյ տէր Յիսուս Քրիստոս, վայելչական իմն տեսակաւ ծանուցեալ նշանակի: Իսկ անունն իւղոյն անգրատին 'ի նոյն յորջորջեալ կոչմամբ, ըստ հոգելից արանց իմաստնոց՝ որ յեգիպտացւոց անտի սկսեալ, 'ի դէմս ածելով զիւրն կերպարան՝ ահաւոր խորհրդոյ պատկեր:

Սակս սրբալոյս իւղոյն Միւռոնի:

ԺԹ. Քանզի միւռոնս այս օրհնաբանեալ, զոր մարգարէն կանխաւ լոյս աչաց զընեթէ զսոյն աղերսեալ խնդրէր, ըստ քերթութեանն բառի որ ըստ խորութեանն Հոմերոսի, թարգմանեալ իմանի, ինձ մայր. այսինքն է՝ առ 'ի յինքն ձգող զմերս բնութիւն զօրապէս, և կայուն հաստատել չքնաղ փոփոխմամբ ըղջուրց լուծականութիւն առ աւազանին լուսաւորութիւն. և իբրև զգեղ մածուցիչ կաթին՝ 'ի նոյն ինքն յեղանակել զցնդեալս իմ վայրագութիւն, և զաղբերց հեղեղեալ մշտահոսութիւն: Իսկ մառնամուռ՝ որ և այս միւռոն, ըստ այլում բառի ցուցանի. այս ինքն է՝ մըթին, որ և խաւարչուտ զօլ և ծածկեցեալ՝ կամ անտեսական. որ և սոյն կոչումն զիմաստութեան չէ օտարացեղ. քանզի արդարև յիրէ անտի անունն նշանակի. վասն զի անքնին է այս խորութիւն յաւէտ քան զամենայն սրբութիւն սրբոց: Զի ոչ եթէ ջրոյ օրինակաւ զազտ ինչ լուանայ, և կամ հացի բնութեամբ զսիրտն հաստատէ, այլ նորոգ իմն յարմարութեամբ 'ի մասունս ազդողականացն անօրինապէս տեառնազդի. սակայն անհասութեամբն վերնականաւ և զանունն ունի անքնին: Քանզի որպէս Աստուած իսկ և իսկ 'ի լոյս անմատոյց ասի, իսկ անսահման փառաւորութեամբն յեղանակաւ իմն անբաւութեան 'ի խաւար անզննին ծածկեալ իմանի, փակեալ արտաքուստ 'ի ձեռնարկութեանց մերոց իմաստից, նոյնպէս և այս ծորումն լուսոյ 'ի լեզուաց ոմանց ճարտարաց 'ի ճահ ճեմութեանց զլականապէս անուանադրութեամբ մառայլ առ ձայնի, վասն ոչ զօրելոյ երկրածին բնութեան

զիսկն զիտելոյ: Իսկ զերկաքանչիւրս աստուածականացն անզատին յինքեան հարստաբար տիրապէս ունի. քանզի 'ի կոչումն անուան բարձրելոյն նմանակերպեալ՝ կրկին մեծանայ իւղս այս նուիրեալ ամենաբուրեան ազնիւ կնդրկաւ. վասն զի Աստուած մեր հուր ծախիչ է ըստ Մովսէսի, և դարձեալ լոյս է ըստ Յովհաննու. ուստի և Եսայի ճշմարտապէս զսոյն ակնարկէ, եղիցի, ասէ, լոյսն Իսրայէլի 'ի հուր:

Ի. Դարձեալ այլ իմն կերպացուցանելով զբանս առ 'ի նոյն պատկեր յայտնութեան իրի. վասն զի ոչ մոռանամ զիմն նողկութիւն՝ որ 'ի զթութենէ մեծիդ քաղցրացաւ՝ վերստին զովեստիւ օրհնել. քանզի Մեռայ, որ է դառնութիւն, այս ինքն՝ նշանակ իմն յարմարական չարչարաւոր կրից տաժանմանց, որ և միւռոն ստուգաբանեալ մեկնապէս ըստ մեզ՝ մեռելութեան ազգականութիւն: Քանզի այսու օծմամբ հոգեւորականաւ խզեալ կամ հատեալ 'ի մնոտիասէր մահակերպարան տազտկազդրական հեշտութեանց հակառակողին, որ օղախոնաւ մեղկութեամբ զքնարս ձայնատրական և կամ զարկուած վերածածկութեան մղնարհեստ ուժգնաբարբառ խրոխտահնչական կազմուածոյ թմբկիս գործականութեան ջրացիր իմն զիջութեամբ անվայելուչ թուլադաշնակեալ՝ 'ի ստորև կորստեան քարշէ զօրինակ մերս գոյութեան, կապիմք յաւով վերստին դարձեալ ընդ անճառ խորհրդոյ խաչի քո, Քրիստոս, մկրտեալք 'ի մահ կենդանւոյդ՝ անվախճան կենացդ սովաւ հաղորդիմք, 'ի քեզ իսկ Աստուած համայնիւ խրախուսեալ 'ի սպառ ամենեւին անհատուածելի:

ԻԱ. Այս իւղ զգլխոշեալն քառակուսեան յանուն քո,

Յիսուս, նշանի բարձրելոյդ հաւասար հասոյ. շնորհ ընձեռեալ զուգափառ և նմանատիպ արեան կեցուցչիդ նոյն անվանելի փառօք պսակեալ մեծացուցանէ։ Փայտ անուանի իւղոյ օրհնութեան, ըստ մարգարէին կանխաձայնութեան, զ'ի հասարակաց կազմեցեալ բուսոց անտառաց զօրապէս ուղղեալ՝ 'ի խակութենէ չարին արկածից և օտար կարծեաց 'ի սանդղող վերաբերեալ առ նոյն նիւթս կենաց հասուն ներգործէ։ Զի և որ 'ի մեզ մտիցն պատուհանաց մշտաբացիկ թափանցանցութիւնք, յանուն մեծութեան ահաւորիդ զօրութեան 'ի խոհական իմն համեստութիւն քեւ տեսանապրեցեալ առ 'ի յըղձակերտ օթեվան հոգւոյդ՝ անազդելի պատրանաց չարին խաւարահոդմ խարդախողին, այսու լուսով զարդեալ ամփոփիմք 'ի նուագ զոհութեան երեկորեան պաշտաման ընդ երկնայնոցն ղամբարաց՝ առ օրինակ վառման շնորհիդ որ 'ի մեզ. 'ի սոյն յիշատակ փրկութեան բարեացն սովաւ տնկեցեալ ծառի, և ծաղկաւէտ եղեալ պտղածնի, 'ի սպաս ընթրեացն պատրաստութեան յետնում գիշերի 'ի մեծիդ գալստեան. ահա զայս լոյս ճրագի համարեալ'ի կիր արկանեմք։

ԻԲ. Դարձեալ ըստ գծագրացն գումարութեան քսան և չորիցն շարագրութեան՝ որ յալփափետաց անտի վերաթուի մինչեւ 'ի քսաններորդ երկրորդն կարգի, յորում զայս խորհուրդ խորութեան անտուստ թարգմանեալ՝ ճաշակ հեշտալի որոց հաղորդին ջամբել պատրաստեմք ամենակազմ յարմարութեամբ. քանզի յութններորդէ անտի գրոյ 'ի չորեքհարիւրն փոխաբերեալ՝ ստուգաբանօրէն քննութեամբ ընդ ձիթոյն անուան նիւթ ճշմարտագրի. որ է կերպարան արդեան խմբոյ

յինքն բերողի զգանգուածն զօրեղապէս, որ ոչ սակաւն 'ի յոլովէն պարագայի, քան թէ 'ի նոյն իրն զարձուցեալ, ըստ աւետարանական առակին, զամենայն առ ինքն վերաբերեալ աճեցուն առնէ։

ԻԳ. Սոյն իւղ հեզութեան միշտ համբարձման և խոնարհութեան օրինակ և նմանութիւն, առ ում կակուղ պատառաւ մատուցեալ ջամբի, հարթակշիռ և բարեյարմար բանի կերպարան՝ իսկ համայնիցս լուծականաց հոսանուտ և սորածորելի նիւթից գերափառ վերաշրջական հրաշափառ խորհրդոյ պատկեր. քանզի և յամայն ինչ մորթոյ արկեալ՝ ոչ ըստ գինւոյ ձեւոյ և կամ ջրոյ թացութեան մեղկէ, այլ 'ի սահման պատշաճին պահէ։ Այսպէս ընկալեալ զքոյոցդ բարեաց անհաւասար առաւելութիւն, որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, զբրանուէր այս օծելութիւն 'ի ճակատ դիմացս արեամբ քո գրեմք, և 'ի ընութիւն շնչոյս հոգւով քո արպաւորեմք, հաւատացեալ խորհրդով մտացս, եթէ յաւէտ յայտնեսցի նորոգ փայլեցեալ բազմաճաճանչ ծայրարձակութեամբ 'ի տարածումն յոգնատեսիլ զարմանահրաշ ընդարձակութեան՝ պտուղ իւղոյ ընծայեալ զլոյս 'ի փառս ապառնեացն հանդերձելոցն։ Այս ճարպ հոգեւոր երջանիկ և վերնանշոյլ 'ի դէմս երեսաց իւս պատկերի՝ քումդ նշանաւ ջահաւորեսցի։

ԻԴ. Եւ քանզի իբր անհաս ոչ ըմբռնական այս մեծ զօրութիւն արագ սլացմամբ 'ի թեւս թեթեւս մտաց պայմանի, անդր քան զկարծիս ուշոյ իմաստից անհուն հետեւման անհետ փախստեան՝ լայն իմն միջոցաւ 'ի սպառ որոշեալ, փակեցաւ յինէն, ոչ օրինակեցաւ կցորդաւ, ոչ նմանեցաւ զուգամամանութեամբ,

ոչ սահմանեցաւ ձեւակերպութեամբ, ոչ կշռեցաւ ընկերին չափով. այլ ահա ընդ աստուածեան խաչիդ նըշանի հաւաստութեամբ արեան կեցուցչիդ հոգիապէս գերագանցեցաւ: Եւ արդ օրհնեա զմեզ, տէր, սովաւ և 'ի սոյն. եւս և անուանդ քո ահաւոր, լուսաւոր, երկնաւոր և զարմանաւոր, 'ի գովեստ փառաց անճառից մաքրակրօնից բուրվառաւ խնկեալ, սուրբ, սուրբ, անքնին, անպատում, բարձրեալ, ողորմած, վերերգեալ, ճշմարիտ, բարերար և սուրբ, արա սովաւ փրկութիւն, տուր և քաւութիւն, պարգեւեա բժշկութիւն, հանդերձաւորեա շնորհ, առատաձեռնեա երանութիւն: Յօծումն այս ձիթոյ երկնանձրեւ լուսոյ անապատ գտայց. յիւղեալս այս թեղան բանաւորական մի մոցէ և մի զըրաւեսցէ տխրականութիւն աղտոց մեղանաց՝ շաղախել երբէք զոգւոյս կերպարան: Եղիցի սոյն ինքն որոց մատչին օծանիլ սովաւ հարսնապաճոյճ պանծանօք պճնել գեղայօրէն սուրբ վայելչութեամբ՝ երջանկապէս յոգի զարդարեալ: Եղիցի հուրս այս լուսափառ և աստուածաձիր՝ մերձեցելոցն 'ի սոյն ընտրութիւն՝ մուխ կլինեաց և բարեփափաք ջերմութեան այլ յօրինուածոյ, որով ամենայնիւ ամենապատրաստ պընդութեամբ՝ 'ի կարծրականումդ անասան վիմիդ յարակայեցեալ միշտ արձանացայց 'ի քեզ հաստատեալ աներկմտելի: Լիցի նշանակ վերնամբցանակ այսր պարգեւի սովաւ վառելոցն, ոչ ողողիլ ջուրբ, ոչ այրիլ հուրբ, ոչ ցրտանալ 'ի սառնութենէ, ոչ մնասակար հողմով շիջանիլ, ոչ աղտեղիլ յուրուական ինչ պղծութենէ, ոչ զպահեայսն՝ չարին մատնել, և ոչ 'ի ստորեւ ելիցն զմթերս զանձուն կենաց յիմարաբար արտաքս հանել. ոչ անպատսպար մնալ 'ի թեւոց քոց օգնա-

կանութենէ, և ոչ զգեցեալն 'ի մեզ օծութիւն անմաքրապէս 'ի բաց մերկանալ: Այլ եղիցուք քեւ 'ի սոյն հրացեալ, սովիմբ պարարեալ, սովաւ լուսաւորեալ, այսու արդարացեալ ազատացեալ պսակեալ և թագաւորեալ: Եւ քեզ միայնոյ միայն օծելոյ յամենեցունց օրհնութիւնք երգոց, ալէլուք լեզուաց, հնչմունք ձայնից, յաղթանակութիւնք գովեստից, բարեբաստութիւնք շրթանց, սրբաբանութիւնք սաղմոսաց, ընդ հօր և հոգւոյդ սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Այս իմ ձեռնարկութիւն 'ի սրբութիւն, եւ այս արձանագրութիւն 'ի սրբութեանցն սրբութիւն:

ԲԱՆ ՂԴ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հակողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾ յաւիտենական, բարերար և ամենակալ. ստեղծիչ լուսոյ, և յօրինիչ գիշերոյ, կեանք 'ի մահու և լոյս 'ի խաւարի, յոյս ակնունողաց և երկայնմտութիւն տարակուսելոց, որ ամենարուեստ իմաստութեամբ քո դարձուցանես յայգ զստուերս մահու, աննուազ ծագումն և անմուտ արեգակն, քանզի ոչ զօրէ ծածկել զփառս տէրութեան քո խաւար գիշերոյ. որում կրկնի ծունր երկրպագութեան ամենայն եղելոց երկնաւորաց և երկրաւորաց և սանդարամետականաց. որ լսես զհեծութիւն կապելոց և հայիս յաղօթս խոնարհաց և ընդունիս զխնդրուածս նոցա, Աստուած իմ և թագաւոր իմ, կեանք իմ և ապաւէն

իմ, յոյս իմ և վստահութիւն իմ, Յիսուս Քրիստոս աստուածդ ամենայնի, սուրբդ հանգուցեալ 'ի հոգիս սրբոց, մխիթարութիւն վշտաց և քաւարան մեղուցելոց, որ գիտես զամենայն յառաջ քան զլինել նոցա. առաքեա զպահպանողական զօրութիւն աջոյ քո և փրկեա զիս յերկիւղէ գիշերի և 'ի դիւէ չարէ։ Որպէս զի զյիշատակ սոսկալի և սուրբ քո անուանդ միշտ համբուրեալ շրթամբք հոգւոյ ըղձութեան շնչոյ, կեցից պահպանեալ ընդ այնոսիկ՝ որ կարդան զքեզ 'ի բոլոր սրտէ։

Բ. Եւ 'ի դրոշմէ խաչի քոյոյ նշանիդ, զոր աստուածային արեամբ քո ներկեալ նորոգեցեր, և 'ի նոյն շընորհ որդէգրութեան զմեզ մկրտեցեր, և 'ի փառս պատկերի քո նկարեալ յօրինեցեր, այսու պարգևօք աստուածականօք ամաչեսցէ սատանայ, քակտեսցին մեքենայքն, բարձցին որոգայթքն, պարտեսցին մարտուցեալքն, պակասեսցին զէնքն սայրասուրք, մերժեսցի մէգն, փարատեսցի խաւարն, մեկնեսցի մառախուղն։ Բազուկ քո հովանասցի, և աջ քո կնքեսցէ. վասն զի գթած ես և ողորմած, և անուն քո կոչեցեալ է 'ի վերայ ծառայից քոց։ Եւ քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԼԶ.

Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Արեգական արդար, ճառագայթ օրհնեալ, լուսոյ կերպարան, փափաք անձկութեան, բարձրեալ անքնին, զօրեղ անպատում, բարւոյ բերկրութիւն, յուսոյ տեսութիւն, գովեալ երկնաւոր, թագաւոր փառաց, Քրիստոս արարիչ, խոստովանեալ կեանք։ Եւ արդ զթերութիւն վրիպանաց բազմախալ ձայնի եղկելոյս ամենազօրդ բանիւ լցեալ մատուսցես յաղերս հաճութեան հօր քում բարձրելոյ։ Որ վասն իմ 'ի փորձ եկիր անխծից, կերպարանեալ զիմ նմանութիւն, ամենեւին կենաց օրհնութիւն, վերնոց և ներքնոց բարեխնամող տեսուչ համայնից։ Զի թէ յանձն առեր մեռանիլ վասն իմ, Աստուած և տէրդ բոլորեցուն, որչափ հաճեսցիս առաւել և այժմ վտանգաւորս կրից կարեկցել, ընդ իմ պարտաւորիս միշտ աղօթելով ազգակցաւ մարմնոյդ առելոյ 'ի մէնջ՝ առ համապատիւդ քո հայր։

Բ. Եւ վասն արեանդ պատուականի միշտ մատուցելոյ 'ի հաճութիւն կամաց առաքչիդ՝ բարձցին վըտանգք մեղուցեալ դատապարտելոյս, թօղցին պարտիքն, ապաքինեսցի ամօթն, մոռասցին պատկառանքըն, բարեգործեսցին դատակնիքն, սատակեսցին որգունքն, վերասցի լալն, հանգարտեսցէ կրճումն ատամանցն, սպառեսցին ողբքն, հատցին արտասուքն, մերժեսցի սուգն, հալածեսցի խաւարն, վատնեսցի

հուրն սաստկութեան, հերքեսցին տանջանարանքն բազմօրինակք։

Դ. Եկեսցեն գթութիւնք կամողիդ և պարգևողիդ կենաց ամենից, ծագեսցի լոյսդ, արագեսցէ փրկութիւնդ, հասցէ օգնութիւնդ, ժամանեսցէ այցելութիւնդ, կանխեսցէ ցօղդ ողորմութեան, յառաջեսցէ արբուսցէ զանդաստանս պապքեալ՝ անկեալ ոսկերացս թշուառութեամբ 'ի վիհն մահու. ծաղկեցուսցէ պտղաբերեսցէ բաժակդ երկնաւոր արեան կենարարիդ զերկիրս խնամեալ աւուրն յուսոյ, որ անծախապէս միշտ պատարագի յիշատակ կենաց փրկութեան հոգւոց ննջեցելոց։ Զի ամենայնիւ մահացեալ հոգիս մարմնովս մեղաց՝ շնորհօք քո, գթած, 'ի քեզ զօրացեալ քև նորոգեսցայց, զատեալ 'ի մեղաց անմահ կենդանութեամբ 'ի յարութեանն արդարոց, հօր քում օրհնեցեալ։ Ընդ որում քեզ փառք, և հոգւոյդ սրբոյ բարեբանութիւն վայելչական գոհութեամբ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ՎԱԽՃԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՄԱՏԵՆԻՍ ԴՊՐՈՒԹԵԱՆ

ԸՍՏ հոլովման ընթացից ամանակաց յառաջ շարժութեան, որ ըստ լրապատարն նշուլագեղն արփիաճաճանչ լուսակիրն օրակշիռն մղտափարատն ակնապարար ակամն արևու՝ ստեղծականն արուսեկի, որ համբարէ հոլովէ կուտէ ամաց յոլովութիւն 'ի չափս գարուց շնչաւպառ և կենդանանորդ առուգեկան յաւիտենիս, 'ի յաւարտումն կատարման բնեերեակյոբելինին, 'ի սկիզբն պսակելոյ մոլ տասնեկին յարեթական տոհմիս տումարի, յետ երից ամաց անցելոյ՝ որ զկնի գալստեան 'ի կայս և 'ի կոյս կողմանց հիւսիսոյ զիմաց արևելից՝ յաղթող և մեծ կայսերն Հոռոմոց Բասլի, յորժամ ընդարձակ և մակագաւիթ կանոնաւ սփիռ տարածէր՝ լիասահման և անխորոց 'ի ստուարակարկառ կոթողս կարծր արձանաց՝ 'ի ձգումն ձեռին և յանխզելի լարս պարանաց երկարագունից՝ անթարթափ 'ի նոյն վերասլացեալ 'ի յաջ և յահեակ՝ սեպհականել յաւելուլ բաժինս մասանց վիճակաց խումբից աշխարհաց 'ի ծոց իւր. արդ 'ի յայնմ անդորրութեան միջոցի, յորում եպերեալ ընդոստնեցաւ թշնամիք եկեղեցւոյ, ստացեալ հիմնեցի, կառուցի, կարգեցի, կուռեցի, արձանացուցի. գիզի, բարդեցի, կացուցի, ցուցի, հաստատելով 'ի հրաշակերտութիւն միագոյ իւր զբազմատեղնեան գրուածս գրութեան այսմ սափերի արգասաւորի, ես Գրիգոր կրօնաւոր քահանայ, յետին բանահիւսաց և կրտսեր վարժապետաց, գործակցութեամբ եղբօր իմոյ ընտրելոյ Յովհաննէս կոչեցելոյ՝ Նարեկայ մեծափառ և բարձրապատիւ ուխտի վանականի. որք իբրև զմի մարմին բանական 'ի յերկուց առ մի կերպարան շինելոյ զիմաց կենցաղաւարելով, ոչ միայն հարազատք, այլ և միաշունչք միակրօնք համապատիւք զուգահաւանք, 'ի քառից աչաց առ մի և նոյն շաւիղ խորհրդոյ տեսեալք։

Արդ հայցեմք 'ի ճաշակողացդ յայսմ սեղանոյ յորժո-

րէն և ախորժահամ հանդերձելոյ՝ յիշատակել զմեզ 'ի
մաղթանս ուղիղս և 'ի պատկանաւոր խնդրուածս, սե-
ռըն սիրով 'ի միտս բարիս. որով և դուք եղիջիք գը-
րեալ 'ի մատեանս կենաց վերին դպրութեանն։

ՅԻՇԱՏԱԿ ՎԱՐՈՒՑ ՀՈԳԵԿԻՐ ՀՌԵՏՈՐԻ ՍՐԲՈՑՆ ԳՐԻԳՈՐԻ

ԱՄԵՆԱՓԱՅԼ նշողիւք ճառագայթից շնորհաց հոգ-
ւոյն Աստուծոյ՝ լուսապատար պայծառազարդ-
եալ՝ հրեշտակն 'ի մարմնի սուրբն Գրիգոր՝ էր յան-
ձեւացեաց գաւառէ վասպուրական աշխարհին. որդի
տեառն Խոսրովու անձեւացեաց եպիսկոպոսի. 'ի ժա-
մանակս կայսերութեան յունաց Վասն և Կոստանդեայ.
յաւուրս Սենեքարիմայ Հայոց Արքայի. և 'ի հայրապե-
տութեան տեառն Վահանայ կաթուղիկոսի։ Որ սնեալ
'ի կարգ կրօնաւորութեան 'ի վանս Նարեկայ, որում
և եղեւ առաջնորդ, ուստի և հռչակեցաւ Նարեկացի։
Սոյն սա երկնահանճար վարդապետութեամբ զերա-
փայլեալ՝ մեկնեաց զերգն երգոց Սողոմոնի. գեղգե-
ղեաց զճառ խաչին, և զներբողեանս 'ի սուրբ աստ-
ուածածինն, 'ի համօրէն գունդս առաքելոց, և 'ի սուրբն
Յակոբ մծբնայ. և զՔարոզս զանձից։ Ապա բանա-
պաճոյճ պերճամասնութեամբ գրեաց զսոյն զՂԵ բանս
աղօթից 'ի խնդրոյ հայցման հարց միանձանց, զոր
թողեալ մեզ վերջին ժառանգութիւն անսպառ մթերից՝
փոխեցաւ յաստի կենաց՝ վախճանեալ յերկրասար-
գական հասակի, 'ի թուականիս հայոց՝ ՆԾԲ. և ամ-
փոփեցաւ 'ի նոյն վանս Նարեկայ։ Իսկ յորժամ Սենե-
քարիմ արքայ փոխեաց զտէրութիւնն 'ի փոքրն Հա-
յաստան, ապա և միանձանցն Նարեկայ դիմեալ մերձ
'ի կողմանս քաղաքին Ակնայ և Տիւրիկեայ, շինեցին
վանս յանուն Նարեկայ, ուր բերեալ հանգուցին ըզ-
պատուական մարմինն, թէ և այժմ է աւերակ, և կո-
չի ուխտ Արակայ, յորմէ լինին նշանք բժշկութեան 'ի

փառս Աստուծոյ։ Որոյ աստուածախօս մաղթանաց օ-
ժանդակութեամբ արժանասցուք զմայլական տեսու-
թեանն Աստուծոյ. որում պատիւ փառաց ծնրադրա-
կան երկրպագութեամբ յաւիտեանս. ամէն։

ՍՐԲՈՑՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ՆԱՐԵԿԱՑՒՈՅ ՆԵՐԲՈՂԵԱՆ ԱՌ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆՆ

Ա. ԳՈՒՄԱՐՔ խմբից դասուց երջանկացն պատուա-
սիրեն բիւրաբեղուն բանիւք զովեստի զսկզբ-
նալոյսն կենաց գոյից 'ի կիցս բանից ըղձաձայնու-
թեանց, և որպէս փողովք տաւղօք և քնարիւք զքայա-
կան սրտի շարժեալ զգործի՝ զգերազանցեալն 'ի լոյս
անմատոյց ուրախութեամբ վերագրուատեն։ Եւ զան-
ճառ արարչութեան հրաշագործ ամենաստեղծն տէ-
րութիւն օրհնելով՝ պատճառ փառաբանութեան խոկու-
թեան հաստչին զհաստատուածոյս անուն գոյութիւն. որ-
պէս և ճշմարիտն բան ցուցանէ, 'ի ստեղծանելն ինձ
զայս ամենայն, բոյլք զօրաց դասուց երջանկացն օրհ-
նեցին զիս մեծաձայն, և ամենայն հրեշտակք իմ զո-
վեցին զիս։ Եւ արդ եթէ հրափայլ և երագընթացն
փառաբանչօք վերնաթռիչ պատգամաւորօք հոգիա-
նիւթ և անեղծական կենդանեօքն նա օրհնաբանի. որ
թէպէտ և նոքա վեհք են բնակութեամբ կայից սո-
րիցս, նշոյլ երկրորդի լուսոյ առաջնոյն, այլ սակայն
յոյժ անտեսաբար տպաւորութեամբ առ բնութիւն բա-
րի բանին բարձրելոյ բարեզարդաբար բերկրանօք բե-
րին. և որ գոհաբանի առ 'ի նոցանէ սուրբ աստուա-
ծութիւնն, յայնաձիգ հեռաւորութեամբ և ընդարձակ
միջոցաւ յաւէտ անջրպետ նշուլիւքն ծածկի 'ի նոցունց։
Բ. Ապա զայն որ զանհասն հրեղինաց 'ի հողեղէն
յարկն պարունակեաց, և զանճառն 'ի սերովբէից ըզ-
գալի մարմնոյ յօղին պատեաց, և զկերակրիչն զա-

սուց հրեշտակաց կաթնասուն ստեամբքն դիեցոյց, որ երդ պատկանագիր 'ի ճաճ զմխոտից օրհնեալ պատուեսցէ: Զմարմնարանն անտեսին և զճեմարանն մեծին, զտաղաւարն տիրական և զխորանն աստուածական, զխառնարանն ճաշակման անապական խրախճանութեան, զպրարանն մաքրութեան և զընդունակն զգաստութեան, զնպատակ կուսութեան և զօրինակն երանութեան, զհարմնարանն անլուծանելի՝ անժամանակականն փեսայի, զընակարանն հաճութեան կամաց անեղն աստուածութեան: Զայսքան փառազարդ շնորհաց ընդունակն և ոչ նոքին աստուածութեան օրհնաւոր հրեշտակացն պայք որպէս պարտն է պատուել ժպրհին, թող թէ մարդ երկրային 'ի կշիռս չափոյ բերանոյ հողազանկուածս հիւթոյ մեղիս մարմնոյ. քանզի անճառութեամբ անհասականաւ վեհագոյն ամենեցուն փակեալ զտանի. և ոչ զօրեն երկնայինք զարարչին անհաս տնօրէնութեանն զանքնին ծնող արժանապէս վերաքարոզել: Քանզի թէ բստ առաքելական ձայնին Պօղոսի, մարդն անձնացեալ ոչ յումեքէ պատմի, ապա որ զլրութիւն բանին էութեան աստուածութեանն յղացեալ կրեաց 'ի մարմնի՝ զխորդ զննեսցէ շարժութեամբ շրթանց լեզու մարմնեղէն զնա ճանաչել: Զի թէ դասք պետութեանց անմահից վեհից վերնոյ բնակութեանն՝ եկեղեցեաւս յայս խորհուրդ խորին յառեցան. ապա յայտ է թէ մեծ է առ նոսա հիացումն սքանչելի գործոյս այսորիկ, քան զհասումն երկրաւորացս բանից պատմութեան:

Դ. Բայց սակայն երդեսցէ բանս որքան զօրեսցէ 'ի բաղձանաց սրտի փափագման՝ նմին ընծայ օրհնաւոր փառաց տեսչութեան. նա զի թէ երկինք փառացն Աստուծոյ լինին պատմարանք, և յանդրէն դարձ տարադրելոյ տոհմին Յուդայի ժողովք ժողովրդոց տեսին զփառս անեղին, ապա այժմ յերեւել բանին 'ի մարմնի և լինել մարմին ադամեան կերպիւ, հարկ է յոյժ ճահողապէս՝ ոչ միայն անմարմնոցն, այլ և զգայ-

նոցս արժանաբար ըղձականութեամբ հնչել զձայն բերկրանաց բարբառոյ բանից օրհնութեանց: Քանզի խոնարհ այս երկիր եղեալ տիրակիր, գտաւ լծակից ընդ աստուածակիր երկինն վերին. վասն որոյ խրախուսեալ հոգեւորական հրճուանօք երկոցն դասուց 'ի մի խումբ պարու, տօնս տարեկանս փրկչին փայլման կատարեն, զգայական սեռս եզականաց, և անմարմին դասք հրեշտակաց: յերեւելիս տեսականաց, և յիմանալիսն ծածկեցելոց, Ընդ որս և մեք կցորդք այսօր եկեղեցի դուստր վերինն յարկի երկնայինն առագաստի, պարեմք հոգեպէս տարփմամբ՝ երգելով քեզ ընդ երկնայնոցդ ձայն սրբասաց:

Դ. Ո՞վ ամենասուրբ արարչընկալ տիրուհի և աստուածածին, որ զանտանելի երկնի բարձրութեան և երկրի լայնութեան, ծովու խորութեան և անընդոց անհասութեան, զ'ի քէն մարմնացեալն էակութեամբ էութեան յորովայն անձուկ սուրբդ քում սենեկի կրել զօրեցեր: Առ որ հայեցեալ երջանիկն Յոբայ պատուարանեաց 'ի ձեւ առակաց, զամբաւութիւն մեծին սքանչացոյց, յումեմն դիմաց ասացեալ՝ եթէ չունիմ զնա, և զայլմէ՝ թէ չէ ընդ ինեւ: Որում երգակցեալ վեհին Յովհաննու 'ի բանն Յայտնութեան ասէ հիացմամբ. փախեաւ երկին և երկիր 'ի մի սասանութիւն 'ի դիմաց էին, և տեղի ոչ գտաւ, քանզի արդարեւ յաւէտ անձկութեամբ ամփոփին 'ի բերումն բովանդակութեան արարչական բանին հանգստեան: Իսկ դու ընտրեալ 'ի զարմէ և 'ի զանգուածէ մաքուր զաւակի սուրբ աստուածածին, տարար զնա 'ի քեզ ախորժ հանգստեամբ կամացն հաճութեան. եղեալ երկիր անձնական բանական բուսոյն, և զգայական անդաստան կենացն հացի, և վառարան բոցոյման անշէջ կայծական, և փայլ դալարաբեր հայրական ծոցածին ծաղկին, և ծառ երկնուղէշ անթարշամ խնծորին, և գործարան գոյութեան լուսատու մարգարտին, և լեառն արձանունակ երկրալիր վիմին, և այգ արփիակիզն

ատեղն առաւօտին, և յարկ դիտապետին բանական հօտին, և արքայարան լուսակերտ անմահ թագաւորին, և մայր կաթնամատոյց ընաւից ստեղծողին, և հարսն սրբուհի հօրն Քրիստոսի։

Ե. Խնդա և ուրախ լեր ձայնիւ երգոցս օրհնութեան քումդ երանութեան բանագովութեան. խըրախացիր և ձայնիւ ողջունի գաբրիէլեան աւետեացն, բերկրեալդ 'ի կանայս, բնակարան արժանաւոր բանին խոնարհութեան, անկասաղարթ մարմնոյ աստուածութեանն խառնարան, խղարան օծելութեան քրիստոսական անուանադրութեան. որ նախ քան զծնանիլ առ 'ի քէն անթերի լրականութեամբ հրեշտակական թեւոցն ըքողմամբ ցանկարկեալ պահէիր անաղտ անբծութեամբ։ Եւ որ հանճեալ հաւանութեամբ երրորդական փառք աստուածութեանն, ճանապարհ արար հանգստեան. քանզի հոգին սուրբ եկն 'ի քեզ յօրինողն անախտ սրբութեան. և բարձրելոյն հօրն զօրութիւն մօրդ հովանացաւ, որդւոյն պատրաստեալ զքեզ .ընդունակ։ Եւ որ բնակեցաւն էակիցն հօր բարձրելոյ՝ էր անժամանակ. և որ յօղաւոր մարմնով 'ի քէն ծնաւ սկիզբն ունի էութեան նախ քան զարուսեակ. ուստի և զյօդաւոր մարմինն միակ՝ խառնեաց ընդ աստուածական բնութեանն իւր անքակ. և սեպհականեաց զաթոռն հօր իւրոյ Դաւթի յաւիտեան, թագաւորեալ տանս աշխարհի և երկրիս քաղաքի. արկեալ սոցա ուղ ճանապարհի զփայտակերտն գործի՝ հանել 'ի կամարն երկնից տաճարի. և կանգնեաց զխորանն կործանեալ ադամեան մարմնոյն 'ի նորոգութիւն շինութեան քրիստոսական ուխտին դաշնաւորութեան։ Արդ այսպիսեաց բազմաթիւ և բարձրագոյն բարեաց ընդունակ և մատակարար միայն դու մաքուր կուսութեամբ էիր խընկարան տիրուհի օրհնեալ սուրբ աստուածածին. քանզի իբրեւ զճնշումն խառնութեան խնկոց կնդրկի և զմուռ ընդ տաշխին և կասիայի բորբոքեալ հրով մաքրութեան, բարդեցեր զծուխ բուրման անուշահոտ սրբ-

ութեան 'ի հոտոտելիս Աստուծոյ և հօր հաճութեան, վարուք մաքրեալ, բարութեամբ լցեալ, հեզութեամբ արձանացեալ, առաքինութեամբ կատարեալ, քաղցրութեամբ աղբիւրացեալ սուրբ աստուածամայր։

Զ. Խնդա և ուրախ լեր յարկ անճառ ծնելոյդ 'ի քէն անեղդ Աստուծոյ, որ 'ի նմին յորդւոյն քո խնամոց հրաշագործ փառօք ամբարձար 'ի կատար աւարտման վերնայինն երկնի լուսապէս, և թեւօք թեթեւութեան հոգւոյն սլացեալ՝ յիմանալիսն վերաչուեցեր 'ի կայանս հանգչել։ Ուստի և զանհասանելին իշխանականս իմացման՝ զանկապտելին զգայութեան սրտի նկատման վայելս անտեսիցն անձնապէս հոգիագրկեալ, զանեղծին փառաց ճոխութիւն քեզ սեպհականեցեր, սուրբ աստուածածին։

Է. Ներբողեալ ես մաքուրդ փայլումն կրող արարչին առաքինութեան, որ սքանչելարուեստ հրաշիւք ներգործեալ քեւ 'ի մեզ զփոփոխումն մեծ արգասեաց փառացն ընդ փոքուն յեղանակեցեր, քանզի զանհայրն մանուկ մայրդ որդեպէս դերագգուեցեր. և ըմբռնեալ բարձողաց ձեռացդ բազկօք զանպարագիրն էակ մարդացեալ՝ 'ի համբոյր հպելոյ մատուցման շրթանցդ ողջագուրեցեր. որում զտաք մեր ժառանգակիցք աբբայ հայր զԱստուած առ ձայնել 'ի ձեռն քումդ միջնորդութեան, սուրբ աստուածամայր։

Ը. Բարեհամբաւեալ ես մաքրութեան շաւիղ նախընթացկուսից, որ զլրութեամբ ունողն զոյից կարօտաբար կաթամբ լցուցեր, և աչաց մարդկութեան զանտեսն 'ի մարմնի հոտոր նկատել. վասն որոյ զամենայն բերան գոհութեամբ ստացար քեզ օրհնաբանս անձկով տարփման, սուրբ աստուածածին։ Երանեալ ես դու 'ի լեզուս անբիծս ընտրական շրթանց ծաղիկդ Յեսսեայ պտղոյն մեր կենաց. որ 'ի զրութենէ խառնութեան քաւից յեղանակեալ տարերաց՝ անկցորդ մնացեր 'ի մասնէ հողածնելոցս հասարակաց. ոչ բերող ծանրութեան բնակակիր համաստեղծս կարեաց, այլ քրով-

բջօրէն հրաբերան բղխող նշուլից, Ուստի երագ ընթացիւք հեռոց հեռացեալ՝ 'ի վայրն անմատոյց յարփին վերին ընծայեցար, սուրբ աստուածամայր։

Թ. Խրախացիր յաւէտ հրճուանօք բերկրեալդ 'ի կանայս, որ զժուարընդել դատախարական խաչի վարժեալ կրթեցար, որդւոյ քոյ կցորդակցութեամբ միաւորակն ժուժկալութեամբ կրելով զերաշխէպ վշտաց ծնիցելոյդ 'ի քէն տեառն՝ մշտաչարչարն մեռելութեամբ անձնատուր տօթով խարուկեալ. իբրեւ զորոջ անարատ քահանայական նուիրմամբ 'ի վերայ սիրոյ սեղանոյդ մատեար, աարարօյս և սեւագիսակ գեղմնաբարձ մաքուր պատարագ, 'ի ճգնաւորական վարս ողջակիզեալ, քան թէ 'ի որոյ հանդէս խողխողեալ։ Վասն այսորիկ 'ի նուէր քոյ զենման հրեշտակացն պարք պաշտպանեալ, ընդ առաքելոցն զումար դասակցեալ, զմիայն արժանիդ պատուեալ զովէին, Ս. աստուածածին։

Ժ. Խրախացիր համայն տարփանօք բերկրեալդ 'ի կանայս, որ 'ի կոյս և յանարօր արգանդէ բան բեղմնաւորեցեր՝ ցաւոց անիծից արմատ օրհնութեան, հօրն Ադամայ որդի բերկրութեան։ Վասն որոյ շնորհ ունելով քեզ օրհնեալքս 'ի յորդիդ քո փրկիչ աշխարհի, երանեմք քեզ, Ս. աստուածածին։

ԺԱ. Խրախացիր անբաւ բերկրանօք հարսն լուսոյ ոսկեզարդ զգեստիւք պաճուճեալ, որ յօրէնս երկրային աղցաւոր կրից՝ զերկնայինն ածեալ մատուցեր, և զանմանն նմանեաց մազանգուած ազգի մարդկութեանս 'ի չափ հասակի գեղոյ գեղեցիկ զտեղն վայելուչ 'ի Լիբանանէ մեզ պարգեւեցեր, Ուստի զպատկեր նախահօրն 'ի քէն առացեալ՝ նորոգ հաստատեալ, գոհարանեմք զսուրբ տիրամայրդ։

ԺԲ. Խրախացիր յողջոյն նախընծայ երկնային աւետաւորին, տաճար սրբափայլ, որ լուսով աստուածակնաւ ուռճացեալ լցար, և երկրաւոր մարմնով երկնայնոյն աթոռ կազմեցար, և արեգակնապէս հոլովմամբ առ արուսեակն երագ ընթացար։ Վասն որոյ

բացեալ զբերան պառաւոյն ամլածին որդւոյն, օրհնէր զօրհնեալդ 'ի կանայս սուրբ աստուածածին։ Նա և զու լցեր զտունն Զաքարիայ բարբառովն գոհութեան, յօրինակ հանրական եկեղեցւոյ, որ է քո միշտ օրհնաբան. զի երանեն ահա յայնմհետէ քեզ ամենայն ազգք ըստ բանի աստուածազգակից քում զաւանութեան, սկզբնաբար կուսից անարատութեան, 'ի բերկրեալ լեզուս շրթանց զուարթնոց միշտ բարբառնեալ սուրբ աստուածածին,

ԺԳ. Քանզի արդ եկեղեցի դասուց անդրանկաց զ'ի քէն մարմինն 'ի բանէն անանջատ համապատիւ հօր փառաւորէ յերիս սրբասացս. առ որ հպաւոր քո գոլով ահաւոր խորհրդոյդ տեառդ՝ զանճառն ուրախութիւն յաւէտ վայելես։ Զի զոր նորա թեւաքողելով զիմաց ծածկութիւն 'ի բացուստ ակնարկեն, դու յաւէտ համարձակ նմին կաթնածիր մայր ցուցեալ ծանուցար, և 'ի մէջ դաստակաց ձեռաց որպէս զմանուկ զծերն հինաւուրց գգուանօք ընկալար, եղեալ կառք անձնաւոր կայից բազմելոյն յաթոռ քրովբէից։ Վասն զի ոչ ընդ քեզ միայն, այլ և 'ի քեզ. ոչ միայն փարեցաւ բազմեալ, այլ և բնակեցաւ տաղաւարեալ. ոչ միայն միացաւ 'ի զանգուած մարմնոյ, այլ և մարդացաւ՝ առեալ զկերպարան 'ի քէն սկսելոյ. ոչ միայն մի զօղեցաւ Քրիստոս յերկուց գոյութեանց, այլ և ընկղմեցաւ յանապական անօսր էութիւնն մարմնոյն վերբերուռ. ոչ միայն միջնորդաւ անձինն ընդ հողոյ միաւորեցաւ զիմակ տեսակօք, այլ եռամասն խառնեալ էութեամբք միաւորեցաւ անշփոթելի։ Մի որդի մերովս բնութեամբ յաթոռ հօրն իւր աջոյ յերկնաւորացն միշտ պաշտպանեցաւ։

ԺԴ. Յաղագս որոյ և մեք երկրաւորացս զմատակարարդ և զպատաւոր մեծս խորհրդոյ երանեմք ըղձական երգօք՝ զանժամանակն էութեան երջանիկ ծընող. որ զամենայնի և ամենեցուն պակեալն հոգեշունչ երգօք՝ 'ի քեզ ընկալար, ոչ 'ի մասնէ, այլ 'ի

լրութենէ. ոչ հատմամբ, այլ հաստատութեամբ. ոչ բաժանաբար, այլ ամբողջապէս. ոչ փոփոխմամբ, այլ փոխադրութեամբ. ոչ 'ի ծիրս սահմանի տեղւոյ, այլ 'ի սեռեակ լայնատարը ոգւոյ։ Քանզի զբերողն 'ի կըշիռ ձեռին զերկիր և զերկինս տարար յարգանդի, և ոչ միայն 'ի տես նկատման աչաց նայեցար 'ի նա, այլ և շօշափմամբ ձեռացդ ծանեար. ոչ միայն ողջունեալ զանհուայն շրթանց, այլ և ըմբռնեալ. ոչ միայն զննեալ զհասարակաշէն խորան մարդացեալ բանին, այլ և անուանեալ կոչմամբ Յիսուս՝ զՔրիստոսն Աստուծոյ. ոչ միայն առեամբքդ սնուցեր զանժամանակն ըստ աւուրց, այլ և աճման հասակի զնոյն ընծայեցեր։ Զոր խոստովանի համբակական եկեղեցի զծնեալդ 'ի քէն Աստուած ճշմարիտ ընդ նախնդակ գոյակն միացեալ 'ի տեսութենէ իմաստից քննութեան մեր փակեալ։ Յորոյ տիպն ապացուցի խաբողն Յակոբ ըմբռնեաց ըղմարտուցեալն ընդ իւր պնդապէս, և զանխուլ խորհըրդով զաստուածատեսն անուն ընկալաւ։ Այսպէս և որ 'ի քէն ծնեալդ մարմին 'ի յարգանդ սրբոյդ սննեկի ընդ Աստուած խառնեցաւ. և խաբեալ զնդամն մարդկան թշնամին՝ մարմնով զերագանց նմին բարձրացաւ. վասն որոյ ոչ տեսող Աստուծոյ՝ այլ ճշմարիտ Աստուած անուանեալ, զամենեսեան յԻսրայէլ անուն փոխադրեաց։ Սակս որոյ լի բերանով զպաշտպանդ փըրկութեան այսմ մեծս խորհրդոյ՝ երանեմք զտիրուհիդ սուրբ աստուածածին։

ԺԵ. Որոյ տեսչութեամբն Աստուծոյ նախագիծ 'ի ծովէ քարն պատուական հրափայլ և սպիտակ մարգարտին մաքուր կերպարան գոյացեալ ցուցաւ։ Քանզի արդարեւ դու ես ակն պատուական 'ի յաշխարհիս ծովէ բնութեան, որ զաստուածային հրոյն տարար կերպարան։ Ո՜վ որքան մեծ է 'ի քեզդ աւարտեալ խորհուրդ, սրբուհի, զի թէ առածք մարգարէիցն հոգեկիր յղացմամբ Իսրայէլի ծնողք ասացան, ապա դու որ զբանն Աստուած անձնաւոր՝ հայրենի բնութեանն

հպաւոր՝ 'ի սննեկի քում մաքրականի մարմնապէս բացածանուցեր, զորպիսի արժանապատիւ գովութիւնս ոչ ընդունիցիս։ Ո՜վ շնորհաշուք գեղով արփաւոր ծածկութիւն յանմատոյց գեղեցկութենէն պաճոյճ փայլփացեալ. ո՜վ համեստ հեզութեամբ, խոնարհ անբծութեամբ, կերպասիւք լուսոյ 'ի հոգւոյն պարաքօղեցեալ. ո՜վ զարդուք երկնայնովք ոսկեզօծ սրբութեամբ, արծաթափայլ մաքրութեամբ, ականակապ պսակ քեզ փառաց զբարձրելոյն հովանի 'ի գլուխ ընկալեալ. ո՜վ քառեակ Աստուծոյ հոգւոյ և մարմնոյ խառնմամբ, 'ի մի էութիւն երիցն հիւսմամբ 'ի յորդւոյն լանջք սուրբ քո շնորհօք աւլցեալ։

ԺԶ. Օրհնեալդ միայն 'ի կանայս շրթամբք քահանայուհւոյ մօր մարգարէին Յովհաննու, փառաւոր և 'ի զատուց համազարմ նմանացեղիցս ցանկալի երգօք ներբողականս տաւղօք։ Զի թէ բանականս մարդոյ գոյութիւն պատկեր Աստուծոյ 'ի սկզբանն ստեղծաւ, և այսր ազգաւ ստեղծողին զշնորհս կալաւ, ապա եւս առաւել քեզ պարտական եմք երկրպագութեամբ ունել շնորհ, տիրամայր, որ Աստուծոյ 'ի ծառայի կերպարան ստեղծման եղեր պատճառ. առ որ 'ի լրումն աւարտման մարգարէական կտակն հասանիւր, այն զոր ասէ, եղիցի 'ի վերայ առն ձեռն քո, և աջ քո 'ի վերայ որդւոյ մարդոյ 'ի քեզ խրախուսելոյ։ Աջ և կարողութիւնն և բազուկն հօր միածինն 'ի քեզ հանգուցեալ, և զամենայն որդիս մարդկան վկայս և երկրպագուս իւր զօրացուցեալ։ Լոյսն նկարագիր և կերպարանն հօր գոյութեան 'ի քեզ բնակելովն, սրբութիւն և արդարութիւն լրման աշխարհի ընձեռեաց։ Ապա յիրաւի և արժանապէս հոգեշարժ քնարիւք զքեզ բարեհամբաւեմք, սուրբ աստուածածին։

ԺԷ. Ի մարդկային զարմէ հրեշտակ երկնային, յեղծականաց սերիցս անմահ սերովբէ, 'ի հողային նիւթոյ ոսկի Սափերայ, 'ի ծովային բերմանց շնորհալոյս

մարգարիտ, 'ի յեսեանն բուսոյ քաղցրապտուղ ծաղիկ, 'ի յաւուրց նախնեացն ճիռ օրհնութեան, ցօղոյն հանդարտի ամպ անձրեւաձիր, արեւուն ծագման ակն արփիափայլ, մերկացելոյ այգոյն աստղ առաւօտի, գիշերային մթոյն խոսնակ բերկրանաց, օրինի ստուերին տառ ճշմարտաճառ: Սակս որոյ իբր գնիւթ գործոնեայ այսքանեաց բարեաց օրհնեալ ես դու 'ի կանայս, նախաստեղծին մերկացելոյ փառք անկապտելի, վրշտացելոյ անրծապաշտ մօրն սփոփիչ քաւութեան, որդւոց նոցին խռովութեան՝ խաղաղութեան ձայնատու: Եւ արդ ո՞ր բան բաղդատելով՝ զանհամեմատ քո մեծութիւնդ լիցի կարող գերահռչակել, արարչին մայր, անհասին ծնող, անբաւին գրկարան, ամենակալին յանձանձիչ, փառազարդողին զգեցուցիչ, վերօրհնելոյն գրգիչ: Ահա յաղագս այսոցիկ ըստ անսուտ քոյ բանի յիրաւի տացուք քեզ երանի, մայրդ Յիսուսի:

ԺԸ. Աննիրհելի դիտմամբ տեսակ լուսայիր աչօք նրկատեալ, կտակ մակագիծ անեղծ պայմանաւ արձան հաստատեալ, սահման յարակայ մեծութեան կցորդութեանն, երկուց միութեանն անայլայլականի կապ պատկանակիր, վեհին պատկեր կերպիւ կշռորդեալ, թեթեւ պարզութիւն հիւթիւ բաղկացեալ, տառ տարբերական տողիւ ձեւացեալ, տումար տենչալի անախալ դրոշմեալ, մատեան մեծութեան շնորհիւ նկարեալ, նամակ ընտրութեան բանիւ բարդեցեալ, արձան անցնական իմաստիւք զօղեալ, կնիք մատանւոյ տերամբ կերպագրեալ: Զգեստ լուսանիւթ երկնից արքային, օթոց սրբութեան անմահ բնակողին, յարկ վայելչութեան անեղ շինողին, առիթ մարդկութեան բանի անեղին, գործիք մարմնութեանն վեհին բնութեան, պատճառ պատշաճից անպատկառ ճգնութեանց, օրինակ ուղղութեան անայլայլակ վրիպութեան, անպակաս աճելութիւն լըրման թերութեան, խկուհի երկնային կենդանեաց գաւառին, մանակից շնորհընկալ հայրական գթութեանն, անպարտակիրն ազգակցութեան երկնիչ վե-

րոտին, անամանակն արգանդի ծանուցող ծննդեան:

ԺԹ. Դու գհօրն լուսոյ գորդի հարազատ՝ 'ի ստորինս կոյս աշխարհի մայրենի կաթամբ ջամբեալ դիեցուցեր, և որպէս թեւովք խնամական պահպանութեամբ զպարունակողն պարփակեցեր: Եւ զկենցաղոյս ընթացք ընդ լուսազարդ կենացն շաւիղ ձգեցեր, և ըստ նմանութեան արարման օդային թռչնոյ 'ի յանցաւորաց աստի փոխեցար, և 'ի մէջ դասուց հրեշտակաց ունող Աստուծոյ յայտնեալ ծանուցար: Եւ լուսարփի ամպով առ 'ի նոցանէ պատուեալ համբարձար, և հողեղէն հաստուած 'ի քրովբէից ազի հանգուցար, և 'ի կանանց ազանցն կերպից արուսեկին տեսակաւ տեսար, և զըննելի ընութեամբ մարդկային յանձառաշնորհ խորհուրդ ծածկեցար, և 'ի ստեղծողէն քո և համայնից հպատակօրէն ձեւով պաշտեցար, և հաստողին ծագաց աշխարհի մայրօրինակ անուամբ ձայնեցար, և մեղուցելոյ կնոջն առաջնոյ առանց յանցանաց զաւակ զովեցար, և ամենայն անբծաց ընտրութեան պսակ սրբութեան դու դաւանեցար, և իբրեւ զհանդարտ երինջ անարատ արարչաւանդ լծոյն մատուցար, և իբր յաւանակ կամաց անբաւին աստուածութեանն հեծեցար, և 'ի խորոց ծովէ աշխարհի շուշանական շաւղօք ամբարձար, և իբր 'ի գմնեայ փշոց խստութեանց յաշխարհիս գրագմանց ծագեցար, և իբր 'ի դառն արմատոյ երկրի քաղցրաճաշակ պտուղ յայտնեցար, և Երրորդութեանն անտես թաքնութեան խորհրդակից սիրոյ կոչեցար, և ծածուկ հաւաքման բանին իբր լուսոյ ձորձով պատեցար, և անքակ էին տէրութեան սահման սկաման վերակարգեցար, և 'ի սրբանեալ միջոց քո սահաց զանկէան 'ի տաշխին ծրար թագուցեր. և 'ի կուսական քում բարունակէ զանմահարարն ողկոյզ հասուցեր, և միջնորդ կենաց երկոցունց սքանչելապէս համարձակեցար, և համոզիչ 'ի խաղաղութիւն մրրկածուփ շարժմանց կացուցար, և խրախակից վերնոյն բարձրութեան անկապտելի անուամբ պատուեցար:

Ի. Արդ յայսքանս և 'ի սոյնպիսիս, և յեւս ընտրելական երգս բանահիւսից գերահռչակեալ եւ վսեմական վարուց նախընթաց և յառաջաշաւիղ սուրբ աստուածածնին։ Վասն զի որպէս երեւեալն 'ի քէն միածին անդրանիկ բնութեանն հօր՝ սկիզբն առ հնաեւման խաչունակ մահակիր ճգանց, այսպէս երանեալդ և բարերանեալդ գերօրհնակ ցուցման տեսակի աստուածակրօն կարգաց ծագեցար։ Քեւ զանմատոյց հուրն կիզանող անապական ծաղմամբ ծախեցաք, քեւ զառաքեալն 'ի թեւս օդայինս 'ի քաղընթաց կենդանիս տեսաք, քեւ զանկցորդն տեսականաց 'ի մարդկային կերպ նկատեցաք, քեւ զգովեալ բարձողն մեղաց իբր զգառն ճաշակ ընկալաք, քեւ զատեղոյն 'ի չարագործաց որպէս Աստուծոյ ճշմարտի երկրպագեցաք, քեւ զանծանօթն հօր տէրութիւն ազգակցապէս օրհնաբանեցաք, քեւ զմուրհակ պարտուց անիծիցն 'ի յաւազանին ջուր ընկղմեցաք, քեւ զանտեսն աչաց հրեշտակաց տղայական տիօք գգուեցաք, քեւ զանսահման բանին բնութիւն 'ի հասարակածին տիպ համբուրեցաք, քեւ զԱդամն նոր հոգեղէն 'ի չափ հասակի առաջնոյն տեսաք, քեւ զարեգակն արդարութեան կենցաղակից մեր կցորդ ստացաք, քեւ զանժամանակ բանին էութիւն՝ սկսեալ 'ի Դաւթայ պատմեցաք, քեւ զանհամեմատն մարդոյ պատկերի մեզ նմանատիպ գործով գրեցաք։ Արդ այսքանեաց սքանչական մասանցս ճառեցելոց դու միայնակ պատճառ, անարատ կուսից նպատակ կրօնից, տիրամայր սուրբ աստուածածին։

ԻԱ. Քանզի եթէ չէր 'ի քէն անեալ ուղէշն երկնային, ոչ էր պտղաբերեալ զանճաշակելին 'ի շրթանցն մեր հաղորդութիւն. և թէ չէր երեւեալ հօրն արդարութիւն 'ի յերկնից, չեւ էր սկսեալ ճշմարտութիւնն 'ի յերկրէ. և թէ չէր յղացեալ յանփորձականդ քում արգանդի, ոչ էր մարմնացեալ. և թէ չէր յայտնեալ մերով բնութեամբս, ոչ էր շօշափեալ և ըմբռնեալ անհասն իմաստից. և թէ չէր կրեալ 'ի գիրկ բարձողաց

հոգեղէն բազկաց, ոչ էր ծանուցեալ. և թէ չէր համբուրեալ երկրաւոր շրթամբք, ոչ էր ճառեցեալ. և թէ չէր հետեւեալ 'ի մարդկան ընթացս, ոչ էր քարոզեալ էակն 'ի յէիցս. և թէ չէր թափեալ իւղն անապական 'ի վեհագունէն, ոչ էր զմեզ օծեալ. և թէ չէր խառնեալ զմերս ընդ իւրումն, ոչ էր մկրտեալ. և թէ չէր խրախուսեալ մարդն 'ի յերկնայնումն, ոչ եւս էր սրբեալ. և թէ չէր խոնարհեալ բարձրն 'ի յընտանի փառացն, ոչ էր վերացեալ 'ի ստորնայնոցս առեցեալն։

ԻԲ. Բայց մարմնացաւ, որքան մարդացաւ. նոյն և յայտնեցաւ, ըստ որում ծանուցաւ. աւետարանեցաւ, ուստի փառաւորեցաւ. իսկ մաքրեցաւ, որպէս երգեցաւ. իսկ մկրտեցաւ, որ և վկայեցաւ. նոյն իսկ պատմեցաւ, որպէս ճառեցաւ. իսկ անանկացաւ, որով ճոխացաւ. իսկ հնազանդեցաւ, որով պաշտեցաւ. իսկ երկրպագեցաւ, որով խայեցաւ. իսկ կենդանացաւ, որով թաղեցաւ. իսկ պատուեցաւ, որով պատժեցաւ. իսկ ամաչեցոյց, որով պատկառեաց. իսկ բերկրեցոյց, որով տրտմեցաւ. իսկ զգեցոյց, որով մերկացաւ. իսկ ողջացոյց, որով բեւեռեցաւ. իսկ կանգնեցաւ, որով վտանգեցաւ. և սլացաւ որպէս վերնային, թռեաւ որպէս հոգեղէն, ծածկեցաւ որպէս զանբիծն, փախեաւ որպէս զանհաս, 'ի յամպս երկնից եզ զգնացս, զօրեցաւ որպէս միածին, բարբարոսիս կայլակօք ներկեաւ, անկից վերացն խոցով հարցաքննեցաւ, 'ի վեհից անմահ հրեշտակացն հաւատացաւ. յաղթող մրցման և մարտի փառաւորեցաւ, դատաւորն արդարակշիռ յամենայն ազգաց վերապատմեցաւ։ Քանզի 'ի քէն հիմնադրեաց զսկիզբն մարդեղութեան անեղն իսկութիւն, և յընտրեալ անպատում շնորհէ զայս ամենայն անփոխանորդելի պարգեւական ձիրս ընկալաք. և քեւ ամենայն այս պատրաստութիւն բարեբաստութեան բազմերանեան յուսոյ հրճուանաց մեզ հանդերձաւ։ Եւ զամենայն փառս երանական լուսոյ նշուլից վերնոյ և ներքնոյ ծածուկ խորհրդոց բազմազովեստ պայծառ

յօրինման նոր արարածոց անճառ շինուածոյ սուրբ եկեղեցւոյ, 'ի քէն ծնիցելոյ կերպիս մերոյ և բարձրացելոյ անուամբն Յիսուսի ծնկովք կրկնելովք մատուցանեմք։ Ուստի և քեզ բերկրեցելոյդ զսովորականն օրհնաբանութիւն բանիս երկրորդեմք։

ԻԴ. Օրհնեալ ես դու 'ի կանայս, գլուխ նոցին պանծանաց, և պայծառ պսակ։ Պսակ կուսութեան մաքուր հարսնութեան, պսակ ընտրութեան անփորձ գովութեան, պսակ անեղծութեան, լուսոյ նմանութեան, պսակ շնորհանորոգ էին. ծնելութեան, պսակ երանական բանին հօր մայրութեան, պսակ սուրբ պանծանաց կենացն բարձրութեան, պսակ պայծառաբար վարուց իմաստութեան, պսակ տիրապատուաստ երկնահանճարն գիտութեան, պսակ պիտանական եկեղեցւոյ գեղեցկութեան, պսակ պաշտելութեան Սիոնի նորոյ զարդարման, պսակ յոգնանկար յարփից եօթանց փայլատակման, պսակ առաջնորդական վերնոցն ազգակցութեան, պսակ անբծութեան շաւղացն արդարութեան։

ԻԵ. Արդ ամենեցուն վերակարգելոց թուոցս այսցիկ բնակարան բաղձալի, և երանելի, և ընդունարան ընտրական կամաց անբաւին զքեզ խոստովանիմք երկրաւոր ծնունդքս ստորատեղծականն Ադամայ. որոց անհամար և անթիւ ազանց ամրական և պահպանական պարիսպ կառուցար։ Քանզի յարժանահայց և յամենազօր քոյ բարեխօսութիւնդ միշտ ապաւինեալ մընամք 'ի հաստատութեան, խնամեալք և հանգուցեալք ընդ հովանեաւ պաշտպանութեան ամուր պատուարի սուրբ աստուածածնիդ։ Պատուար պճնայօրէն 'ի զանազան մաքրազարդ ականց յարմարեալ. պատուար հրապարփակ անմատոյց ընդդիմոդացն հինից, պատուար բոցանշոյլ անհուպ և անհաս մատուցման դժնեայ դրժողաց. պատուար ամենահրաշ ըստ Եզեկիէլի, որ աղխեալ զմուտ քո ճշգրտապատումս գրեաց. պատուար շրջապարիսպ ըստ Դաւթայ, որոյ հիմն անշարժութեան 'ի բարձրելոյն հաստատեցաւ. պատուար ամբակառոյց քաղաքին վերնոյ ըստ Պօղոսի, որում զհանուրս բնակիչս արարեր։ Քանզի զԱստուած ծնար 'ի մարմնի, և զծնունդս մարմնաւոր Սիովնի որդիս արարեր վերնում հոգեւորի։ Որոյ աղագաւ օրհնեցաւ արգարդ քո կուսութիւն 'ի շրթունս նոցին, և խոստովանեցար յամենեցունց մարմնարան և տաճար հօր իսկակցին։

ԻԶ. Որով արդարապէս 'ի քեզ ընծայեալ զբան պատմողին, եղեր մեր օգնական և տուն ապաւինի յուղխից հեղեղաց յաւուր անձկութեան. մաքրութիւն կուսից և սկզբնաշաւիղ դասուց երջանկաց, մայր հիմնադրութեան հաստատութեան եկեղեցւոյ, և ծնող անարատ բանին Աստուծոյ։ Զքեզ յաւէտ օրհնութեամբ միշտ պսակեմք 'ի նուիրեալ տեղիս սրբութեան քում տաճարի, և 'ի թեւս պահպանութեան լայնատարած քումդ մաղթանաց ապաւինելով, զձեռս մեր 'ի սմա տարածեմք. և աներկրայ յուսով հաւատամք ապրել։ Արդ աղաչեմք ընկալ զերգարան օրհնութիւն մերումս լեզուի. և հաճեալ տացես սմա զձիրս շնորհաց Սիովնի և Բեթղեհէմի։ Ուստի արժանացուք ընդունել մասն փրկութեան յաւուր գալստեան մեծի յայտնութեան փառաց անեղծի, փրկչին անմահի, քումդ միածնի, միայն Աստուծոյ, տեառն Յիսուսի։ Եւ իբր զպատճառ սկզբնաշաւիղ այսքանեաց բարեաց՝ 'ի սոյն կամարի գեղապճնելոյ զքեզ պատուեսցուք, անժամանակ էին բարձրացեալ ծնող։

Նորին վերստին 'ի վերայ գրոյ անուան խոյոյ։

ԳԵՐԱԶԱՆՑ չափոյ կշռման երկրային բնութեան, և քրովբէականն նախապատութեան եղեալ վեհական. սրբուհի պայծառ առագաստ փրկչին Քրիստոսի, և նորուն իսկ տեսաւորիչ վան մեր. ծունր կրկնեսցի արժանապատիւ քումդ պատկերի. հայցեա վասն մեր առ ծնեալդ 'ի քէն աստուած 'ի մարմնի։

Բովէից յոգնաթիւ մասանց բերկրութիւն, ազգաց և ազանց արմատոյ օրհնութեան. 'ի ծագմանէ փառացն երկնայնոյ անստուեր նշոյլ տարփալի շողեալ 'ի ստորինս տեղի. անորիշ հայմամբ մերձաւոր անմատոյց լուսոյ, անճառ խոստմամբ ապառնեացն յուսոյ 'ի մահու պարտեացն գերծս զառ քեզ ապաստան ծառայ քո քումդ որդւոյ։

'Ի յերկրաւոր նիւթոյ մարմնաւոր վարուցն՝ երկնայնոցն կրօնից եղեր հպաւոր։ Մարիամ առիթ տեսութեան նոցին զանգնին որդւոյն կերպարան։ Ուստի տեսին զանկէտն սկսեալ, և երանեցին զարմատդ և զպատճառ. յորմէ և մեք հայցեմք զնորոգութիւն կենաց, և պաշտպան զտիրամօրդ ձեռնտուութիւն։

Գլխաւորեալ այսօր 'ի քեզ գիմնալին փարթամ մեծութիւն. որ սլացեալ հասեր 'ի բարձունս երկնից, իբր անընդունակ ապականութեան և մահու լուծման՝ մարմին, յորմէ պատկառեաց ամօթով պարտիքն մահու. և ցուցար բնակիչ արժանապատիւ կենդանեաց երկրին՝ տեառնդ կենակից սուրբդ տիրամայր. արգահատեա միշտ զողորմութիւն որոց պանդխտիմք 'ի վիհս ներքին։

Ունող հրճուանաց անթիւ խրախութեանց աստուածային անկէտն խոստմանց 'ի բուրաստանս անզատանաց տիրական անկոյն, որոյ առեղունք շառաւիղացն երկրային հնարից գերազանց. անդր մուծցես զքո զաւանողքս, սուրբ տիրուհի մայրդ Յիսուսի։

Բոռեմք 'ի քէն աղերսիւ բանի, որ ես քաղցրալուր զրաւ աշխարհի. միայն երանեալ և բարերանեալ, հօրն հաճութեամբ հովանաւորեալ. որդւոյն ծնող, հոգւոյն վերընդունող։ Երրորդութեան փառացն տաճար. վերանկարեա զառ յաւազանէն անախտ արգանդէ զկարգացեալս անուն 'ի գիր մատենի վերնում զպրոցին։ Եւ զերգապրութիւն ոսկեւամանեայ այսր զովեստի՝ արձան հաստատեա միշտ անկործան սրբոյդ առաջի. ընծայեալ մարմնոյս զմրաշարս գիծ, և զգայական շընչոյս զպատկեր բանիս։ Զի իբր 'ի գգոյից երկուց զուգելոց 'ի մի խառնութիւն միոյ կենդանւոյ, միշտ փառաւորեսցիս դու սովին օրհնութեամբ, որպէս անեղծ պաշտօնէիցդ օրհնաբանութեամբ։ Թերեւս 'ի ձեռն զօրեղ քոյին հայցուածոց լիցի մեզ անդատապարտ համարձակութիւն յատենի մեծ և ահաւոր սուրբ դատաւորին։ Եւ գտցուք արժանի անբիծ վարուք, և ուղիղ դաւանութեամբ՝ հաւատոյն հաստատութեամբ հանդիպել և անզանօր ընծայիւք բանից քումդ երանութեան. փառաւորել ընդ քեզ և ընդ քոյն յանդիման զիմաց պաշտելի և պսակելի քում աստուածափայլ և լուսանըշոյլ մեծ պայծառութեանդ զէութիւն անքակ և անքննելի սուրբ Երրորդութեանն 'ի միում տէրութեան և արարչութեան։ Որում վայելչական պատիւ, և զովեստ անդադար երգոց այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Համառօտութիւն աղօթից եռամեծի եւ քաջ վարդապետի Մխիթարայ Գօշի խրատակրօն ճգնաւորի եւ քահանայի նմանողի՝ ասացեալ 'ի տունս Պատարագին:

Տէր Աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս բան հօր և կերպարան, կենդանի և կենդանարար, յոյս և փրկութիւն ամենեցուն որ կարդան առ քեզ։ Որ շնորհես առնել քան զարժանն, և տաս խնդրողացն զպիտոյս կարեաց։ Զի ոչ միայն արարեր և տուցար 'ի վերստին յանցանելն մեր՝ չարչարանօք խաչի քոյ, այլեւ միշտ զքեզ եռուր փրկանս կենաց մարդկան։ Վասն որոյ մեծ եղեւ մինչեւ յերկինս ողորմութիւն քո, և յամենայն երկրի ցուցաւ փառք քո։ Եւ այնքան գերազանցեցաւ պարգեւաց քոց նշանակ, մինչ զի ոչ միայն մարդկայինս հիման ազգը, այլեւ երկնային զօրքն և առաւել մերձակայքն. ընդ որս սոսկացեալ փառաւորեն անլռելի ձայնիւ ասելով, սուրբ՝ սուրբ՝ սուրբ՝ տէր զօրութեանց. զորս և ուսեալ մեր՝ երգեմք

'ի ժամ անմահից զենման՝ կցորդելով անմարմնոցն երջանկաց։

Զի զառ մեզ զանճառն տեսանելով զխորհուրդ՝ զօրինակ մահուն ճշմարտի, ընդ մեր եղեալ՝ մարդկապէս ընդ մեզ եղանակեն զերգս օրհնութեան։ Զի եթէ զօրինակն անգիտանան զովասանութեան՝ միայն զսուրբն կարդան զանուն, ուստի զերեսն ծածկեն և զոտսն. մեք զո՞ր ասասցուք զօրհնութիւն և զգովութիւն, բայց միայն զքեզ օրհնեսցուք սարսափմամբ, և հաւատովք մերձեսցուք յանտեսանելիդ և տեսանելիդ անճառութիւն։

Օրհնեմք զհայր՝ զառաքող փրկողիդ։

Օրհնեմք և զհոգիդ սուրբ՝ զկատարիչ և զսրբիչ ըզգալւոյն օրինակի։

Օրհնեմք զանիմանալի զքո խոնարհութիւնդ։

Օրհնեմք և զմեծ քո քաղցրութեան կամսդ։

Օրհնեմք՝ որ զկենդանարար մարմին և զարիւն քո սուրբ շնորհեցեր մեզ 'ի քաւութիւն։

Օրհնեմք՝ որ հուր աստուածութեան քոյ՝ ոչ կիզու զբնութիւնս հողեղէն։

Օրհնեմք՝ զոր ոչ տանին երկինք ամենայն, այլ տանին նիւթական և նուաստական եկեղեցիք։

Օրհնեմք՝ որ նստիս 'ի քերովբէս, և բազմիս 'ի սեղան սրբութեան։

Օրհնեմք՝ զոր ոչ ունին երկինք վերին՝ և իննեակ դասք անմարմնոցն, բառնան մատունք քահանայից։

Օրհնեմք՝ զոր և սերովբէն ունելեօք մատուցանէր 'ի բերան մարգարէին. իսկ աստ ձեռամբ բաշխիս հողեղինաց և մատամբք մատչիս ճաշակողաց։

Օրհնեմք՝ որ ոչ զարշիս յաղտեղութենէ մարմնական կրից, մաքրես սրբութեամբ քով։

Օրհնեմք՝ որ զպէսպէս յանձանսն անտես առնես զազգի մարդկան՝ որք հաւատով ապաւինին 'ի քեզ։

Օրհնեմք՝ որ միջնորդութեամբ կենարար մարմնոյ և արեան քոյ՝ հաշտեցուցանես զհայրս քո ընդ օտարացեալս մեզօք, տալով վճիռ անստեղի. ոչ ուտողացն և ոչ ըմպողացն ոչ ունել կեանս, և ուտողացն և ըմպողացն զբնակիլն 'ի քեզ, և զքեզ 'ի նոսա։

Քանզի տիրապէս մարմին և արիւն քո սուրբ կատարեալ արձակումն է և ազատութիւն 'ի կապանաց մեղաց։

Զի եթէ սուրբք ամենայն առ հասարակ յիշին, և քոյոցդ բարեաց կարօտին, զիա՞րդ և ոչ ես անկեալս 'ի շնորհաց և ունայնիս 'ի բարեգործութեանց։

Զի եթէ այժմ ոչ ողորմիս, յորում բացեալ ես զդուռըն անճառ ձրից, ե՞րբ տայցես յայլում ժամու. քանզի անվրէպ յայսմ ժամու է առնուլ 'ի քէզ զխնդիրս, որպէս և սուրբ 'ի քաղցրութեան ժամանակի։

Զի եթէ յորժամ ընդհանուր երկինք և երկիր առ հասարակ բարեխօսեն՝ ոչ լսես, այլ յորու՞մ ժամու զամենեսեան ժողովեցից։

Զի եթէ մինչ հիանան անմարմնոցն դասք ընդ աստուածութիւն պարգեւաց քոց, և զօրհնութիւնս մատուցանեն, ոչ առնում. յորժամ 'ի կշիռ դնես՝ զիա՞րդ ընկալայց։

Զի եթէ յորժամ դասք հրանիւթիցն զոչեն ասելով՝ ողորմեա քո արարածոց, մասն ինձ ոչ տացի, ընդ որո՞ց այլոց առից։

Աղաչեմ զքեզ տէր, մի՛ ունայն դարձուցաներ զիս յամենասուրբ երեսաց քոց, անչափ պարգեւացդ իշխան։

Յորժամ յարգեալ է իբրեւ զգետս 'ի յլութենէ ծովու մեծից պարգեւք, ուստի և ինձ կաթիլ մի բաւական է. զի սակաւն քո անչափ ունի մեծութիւն, և առաւելեալ է քան զխորս ծովու։

Զի եթէ 'ի ծագիլ լուսոյ արեգականդ ոչ լուսաւորիմ, 'ի գիշերի ո՞րպէս պայծառացայց։

Եւ եթէ ձրի բժիշկդ մերձ ես՝ և զդեղդ կենաց ոչ տացես, այլ ո՞ւր գտից բժիշկ զի բժշկեցայց։

Եթէ յարուցչիդ պատահեալ մեռանիմ, և ո՞ զիս յարուսցէ։

Եթէ բնութեամբ ճոխացուցիչդ զաղքատութիւնս ոչ բարձցես, առ այլ ո՞վ երթայց 'ի փարթամաց։

Ընդ խաղաղութեան աշխարհիս զոր շնորհես, տուր և ինձ խաղաղութիւն յամբոխից կրից. ընդ հաստատութեան եկեղեցւոյ՝ հաստատեալ և զշարժեալ անձինս։

Ընդ քահանայապետաց և քահանայից՝ սարկաւագաց և դպրաց՝ և ամենայն ուխտի մանկանց եկեղեցւոյ պահպանութեան, զօրութեամբ քո և զիս ընդ հովանեաւ քով ամրացո։

Ընդ թագաւորաց և իշխանաց՝ զօրավարաց և զօրականաց յաղթող և զիս 'ի վերայ աներեւոյթ թշնամւոյն արասցես։

Ընդ ննջեցելոցն հաւատացելոց յիշեա և զիս տէր զմեռեալս մեղօք. զորս 'ի խորոցն հաներ անդնդոց, ընդ նոսին հան և զիս 'ի չարին բանդէ՝ միջնորդութեամբ կենարար մարմնոյ քոյ և արեան, արժանապէս գոհանալ զողորմութենէ քումմէ։

Գոհանամ զքէն տէր՝ որ արժանի արարեր զիս տեսլեան սուրբ խորհրդոյ քոյ։

Գոհանամ՝ զի զսոսկալին և զահաւորն լուայց զօրհնութեան։

Գոհանամ՝ զի զաստուածախօսութիւն քո լսել արժանացայ։

Գոհանամ՝ որ զհոգիս լուսով լցեր, և զսիրտս ուրախութեամբ։

Զո՞ր օրհնութիւն կամ զգոհութիւն քեզ մատուցանեմ՝ Աստուած իմ Յիսուս, զի արժանի եղէ կենաց հացիդ և անմահարար բաժակիդ։

Գիտեմ՝ զի չար է ինձ մերձենալն չարեօք, և տարակուսանք հեռանալն. մանաւանդ զի անսուտ սահմանեցեր, եթէ որ ոչ ուտէ զմարմին իմ և ըմպէ զարիւն իմ, կեանս ոչ ունիցի յանձին իւրում։

Ահա յայտնապէս խոստովանիմ, զի ես մեռեալ եմ, և քեզ է յարուցանելն. զի փառաւորեցից զքեզ ընդ

հօր քում ամենազօրի, և ընդ ամենասուրբ հոգւոյդ ճշմարտի. այժմ և միշտ և յաւիտեանս ամէն։

Ամենակալ ամենախնամ Աստուած՝ յամենայնի օրհնեալ. որ յամենայնի ես և ամենեցուն անհաս՝ և բովանդակեալ պահես զամենայն արարածս՝ զհոգեղէնս և զհողեղէնս, զաննիւթս և զնիւթեղէնս. զի մահկանացուաց կեանք ես և անմահութեան յարամնացութիւն։ Բաց զդուռն ողորմութեան քոյ՝ զթած, և ծագեա լոյս խաւարելոյս։ Զծանրացեալս բեռամբք մեղաց՝ թեթեւացո. զնուացեալս ատելեալ կրիւք՝ սպիտակացո. զսառուցեալս յաստուածային սիրոյդ՝ ջերմացո. զմթացեալս անսանձական սահեցմամբ՝ զգաստացո։ Զմբռնեալս 'ի ծուղակ որսողին՝ փրկեա և ազատեա. զմանրեալս 'ի ժանեաց կերչին՝ կորզեա և կենագործեա. և զհոգիս խաւարեալ մեղօք՝ անճառ լուսով քով լուսաւորեա, և միշտ առ քեզ հայեցո։ Զգերեալ խորհուրդս 'ի գերողէն՝ առ քեզ դարձո. զըմբռնեալ կամս 'ի խաբդախողէն՝ զերծո. զյօժարութիւնս՝ քաղցրութեամբ 'ի քեզ միացո. զբնական մասն հոգւոյս՝ խոհեմացո. զբանականն արիացո. զցանկականն ողջախոհացո, և առ քեզ դարձո. զերիս մասունս՝ արդարութեամբ ամրացո. զնսեմացեալ միտս՝ պայծառացո։

Զներքամադրեալ բնութիւն բանիս՝ հոգւով քո խառնեա, զարտաբերեալս յօգուտ լսողաց՝ շնորհօք քո ներկեա. զգայարանս կարկառման մատացս՝ առ քեզ հայեցո. զզայութիւն պատուհանացս՝ ազդմամբ քո լցո։ Տեսանելեացս՝ ցոյց զողորմութիւն քո. լսելեացս՝ լսելի արա զձայն քո. ճաշակելեացս՝ քաղցրասցին բանք քո. հոտոտելեացս՝ բուրեսցի հոտ կենաց քոց, միշտ առ քեզ պաղատիլ և աղաչել և երկրպագանել՝ բաղխմամբ կրծից, տարածմամբ ձեռաց, տատանմամբ մատանց, կականմամբ ձայնից, յառաչմամբ սրտից, հեծութեամբ ողբոց, արտասուօք աչաց, յայտնութեամբ զաղտնեաց, խոստովանութեամբ մեղանաց, և 'ի քէն

ընդունիլ թողութիւն սխալանաց, քաւութիւն յանցանաց, հանգիստ փառաց, և զուարճանալ տեսութեամբ աչաց, և վայելել 'ի փառս երրեակ անձնաւորութեանդ յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

Տէր Առաքել վարդապետի ասացեալ ներբողեան 'ի սուրբ Գրիգոր Նարեկացին:

ԱՐՓԻՈՅՆ լոյս երկնային: Յիսուս Քրիստոս հօր միածին, լցեր շնորհիւ քո անքնին, զսուրբ Գրիգոր Նարեկացին:

Բղխեալ աղբիւր անհիւթական, անճառ հոգւովդ աստուածային, մեղուցելոց յոյս փրկութեան, յանցաւորաց ազգի մարդկան:

Գանձ անսպառ անապական, անհիւթ նիւթով շարագրական, զի որք առնուն փարթամանան, շահով երկնից արքայութեան,

Դեղ խոցելոց 'ի բանսարկուէն, և անջատումն 'ի չար ախտէն, մեզ օգնական լինի և զէն, ընդդէմ այսոց նետաձգողէն:

Երանելի տէր սուրբ Գրիգոր, դուռն բացեր մեզ հոգեւոր, ուղիս ցուցեր մտաց մոլոր, բանիւ քոյին արփինաւոր:

Զարքայն երկնից աչօք տեսար, զհոգին Աստուած սուրբ ընկալար, հօրն լուսոյ ուր կազմեցար, յորթըն Քրիստոս պատուաստեցար:

Էին հրոյն մաքրեցար, անտես բոցովն վառեցար, ընդ Աստուծոյ խօսակցեցար, մեղուցելոց ցուցեր դու ճար:

Ընտրեալ ծաղիկս 'ի սուրբ գրոց, հաւաքեցեր 'ի մի շարոց, դեղ կազմեցեր հիւանդ հոգւոց, պարգևեցեր ձիր մարդկայնոց:

Թախանձամայց բանս լալագին, բարբառեցար դու 'ի

խորին, խորտակեցեր զժանիս չարին, զդիւաց զգընդին Լեգէոնին:

Ժամանակաւ յետին ցուցար, քան զառաջինսըն պատուեցար, յերեկոյին լոյս ծագեցար, քան զմիջօրեայ պայծառացար:

Իմաստութեամբ քո անքնին, անբիծ վարուքդ իսկ 'ի մարմին, եղեր պարծանք տանս Արամին, ասքանազեան հայկ արմենին:

Լուսաւորչին համանման, Գրիգորիոս արթուն անուան, զի որք նովաւ 'ի լոյս դարձան, ևս առաւել քեւ ցնծացան:

Խաչեալ մարմնով ընդ Քրիստոս, զօրհանապազ միշտ յաղօթի, Գրիգորիոս լոյս պերարփի, լուսաւորիչ մեզ 'ի հոգի:

Ծաղիկ յաշնան ժամ յայտնեցար, անմահութեան հոտ բուրեցար, Գրիգորիոս ծառ ծաղկեցար, պտուղ կենաց պարգևեցար:

Կեանք մեղուցեալ մարդկան ցուցեր, յուսահատից յոյս կանգնեցեր, Գրիգորիոս բանս երգեցեր, յանցաւորաց կանոնս եղեր:

Հաղբըն չարին անխզելի, որ ընդ մարդկան պատուտեացի, Գրիգորիոս սուր երկսայրի, սուրբ աղօթիւքդ խորտակի:

Ձայնիւ քոյին հեկեղական, սանդարամետըն ահիւ դողան, Գրիգորիոս դու անման, հողանիւթեայ բնութեանս մարդկան:

Ղամբարափայլ ճաճանչ փառաց 'ի գաւառին Ռշտունեաց, քան զարեգակն ընդ աստեղաց, նոյնպէս բան քո ընդ այլ կտակաց:

Ճըրագ եղեալ յաշտանակի, ըստ հրամանի տեառն Յիսուսի, Գրիգորիոս մարմնով յերկրի, հոգւով 'ի դասս հրեղէն գնդի:

Մշտահոսան հոգւովն անճառ, յարմարեցեր բանիւ մեզ ճառ, Գրիգորիոս մըտօք պայծառ, փարատեցեր զմեգաց մըռայլ:

Ցանեղ լուսոյդ լոյս կոչեցար, յաշտանակի մարմնոյդ

եղար, եկեղեցւոյ ջահ վառեցար, խաւար հոգւոց դու լուսաբար։

Նախանձաւոր հարանց վարուց, ճգնաւորաց, նախնի զասուց, Գրիգորիոս ցանկ խրատուց, բանս խօսեցար վասն նոցունց։

Ծառաւիղօք բարունական, առեր շնորհս և զաւազան, քարոզ լինել որդւոց մարդկան, կօխելով զօձն անդնդական։

Ուրախանան յաւէժական, ազգըս Հայոց Թորգոմական, յորժամ լսեն զքո խօսեալ բան, որ դեղ կենաց է փրկութեան։

Չարին յաղթեմք քոյին երգով, և զնա ուժգին խոցոտելով, զբապէս մեղաց մեզ մաքրելով, քաղցրանուագ այսու դեղով։

Պարուց վերնոցըն հրակերպեան, եղեր մարմնով համանըման, Գրիգորիոս կանգեալ արձան, բըղշատունեաց ծովն յանդիման։

Զնջեալ 'ի մէնջ զաղտըս մեղաց, սուրբ աղօթիւք քո յառընկաց, Գրիգորիոս տեղ պարծանաց, ակըն լուսոյ հայաստանեայց,

Ռետին կենաց մեզ կազմեցեր, առատապէս մեզ բաշխեցեր, Գրիգորիոս կոչ արարեր, զքաղցեալս հոգւով կերակրեցեր։

Սուրբ և մաքուր բանից քոյին, այլասեռից ազգ ցանկային, եռափափաք սիրով եկին, և գծագրեալ առեալ գնացին։

Վըշտացելոց դու մխիթար, և նեղելոց անդորրաբար, տէր սուրբ Գրիգոր հայր բարերար, այսահարից դեղ և հընար։

Տաղանդ շնորհաց զոր ընկալար, բազմապատիկ զայն շահեցար, Գրիգորիոս կատարեալ այր, աստուածութեանըն կամարար։

Բանից ստեղծչին դու խօսակից, ճգնաւորաց աղօթակից, վարդապետաց հանուրց վարժից, Գրիգորիոս պետ բաղձալից։

Ցնծան մանկունք սուրբ հաւատոյ, ընդ լուսակիր ա-

ղօթըս քո, Գրիգորիոս դու սիւն լուսոյ, հայաստանեայց եկեղեցւոյ։

Իւանդ հոգւոցըս մարդկային, բարեխօսեա տեառն Յիսուսին, սուրբ աղօթից քոց կցորդին, բանք տիրամօր աստուածածնին։

Փայտն կենաց սրբոյ խաչին, և ձայն սրբոյ Կարապետին, Ստեփաննոսին՝ սուրբ Գրիգորին, յորդիս լուսոյ զմեզ ծնողին։

Քեւ ըզՔրիստոս փառաւորեմք, ընդհօր հոգւով երկրըպագեմք, Երրորդութեանն փառս վերերգեմք, աստուածութեամբ մի դաւանեմք։

ԱՒԵՏԱՐԱՆՔ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Սրբոյ Աւետարանի Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Մատթէոսի։

ՏԵՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Եւ շրջէր Յիսուս ընդ ամենայն կողմն գալիլեացւոց. ուսուցանէր 'ի ժողովուրդս նոցա՝ և քարոզէր զաւետարանն արքայութեան, և բժշկէր զամենայն հիւանդութիւնս՝ և զամենայն ախտս 'ի ժողովրդեանն։ Եւ ել լուր նորա ընդ ամենայն երկիրն Ասորւոց, և մատուցին առ նա զամենայն հիւանդս՝ որ նեղեալ էին 'ի պէս պէս ցաւս և 'ի տանջանս, և զդիւահարս և զլուսնոտս և զանդամալոյծս. և բժշկեաց զնոսա։ Եւ երթային զհետ նորա ժողովուրդք բազումք 'ի Գալիլեէ և 'ի Դեկապոլեայ և յԵրուսաղեմէ և 'ի Հրէաստանէ, և յայնկոյս Յորդանանու, և բժշկեաց զնոսա։

Այլ իբրեւ էջ 'ի լեռնէ անտի, գնացին զկնի նորա ժողովուրդք բազումք։ Եւ ահա մատուցեալ բորոտ մի, երկիրպագանէր նմա, և ասէր. տէր, եթէ կամիս՝ կարող ես զիս սրբել։ Ձգեաց զձեռն իւր և հասոյց 'ի նա Յիսուս՝ և ասէ, կամիմ, սրբեաց, և վաղվաղակի սրբեցաւ 'ի նմանէ բորոտութիւնն։ Եւ ասէ ցնա Յիսուս, զգոյշ լեր՝ մի՛ ումեք ասիցես. այլ երթ ցոյց զանձն քո քահանային. և մատո զպատարագն, զոր հրամայեաց Մովսէս, 'ի վկայութիւն նոցա։

Եւ մտեալ 'ի Կափառնաում, մատեաւ առ նա հարիւրապետ մի, աղաչէր զնա, և ասէր. տէր, մանուկ իմ անկեալ կայ 'ի տան անդամալոյծ՝ չարաչար տանջեալ։ Ասէ ցնա Յիսուս. ես եկից՝ և բժշկեցից զնա։ Պատասխանի ետ հարիւրապետն և ասէ. տէր, չեմ բաւական՝ եթէ ընդ յարկաւ իմով մտցես. այլ ասա բանիւ, և բժշկեսցի մանուկն իմ։ Քանզի և ես այր մի եմ ընդ իշխանութեամբ, ունիմ ընդ ինեւ զինուորս. ասեմ սմա երթ՝ և երթայ, և այլում թէ եկ՝ և գայ, և ծառայի իմում թէ արա զայս՝ և առնէ։ Իբրեւ լուաւ Յիսուս՝ զարմացաւ, և ասէ ցայնոսիկ՝ որ զհետն երթային. ամէն ասեմ ձեզ՝ և ոչ յԻսրայէլի այսպիսի հաւատս գտի երբէք։ Բայց ասեմ ձեզ, զի բազումք յարեւելից և յարեւմտից եկեսցեն՝ և բազմեսցին ընդ Աբրահամու՝ և ընդ Սահակայ՝ և ընդ Յակոբու յարքայութեան երկնից։ Եւ որդիքն արքայութեան ելցեն 'ի խաւարն արտաքին. անդ եղիցի լալ և կրճել ատամանց։ Եւ ասէ Յիսուս ցհարիւրապետն. երթ, և որպէս հաւատացեր եղիցի քեզ. և ողջացաւ մանուկն նորա յաւուր յայնմիկ։ Եւ եկեալ Յիսուս 'ի տուն Պետրոսի, ետես զի զոքանչ նորա անկեալ դնէր տապացեալ, կալաւ զձեռանէ նորա՝ և եթող զնա ջերմն, յոտն եկաց՝ և պաշտէր զնոսա։ Իբրեւ եղեւ երեկոյ՝ մատուցին առ նա դիւահարս բազումս, և եհան զայսսն բանիւ. և զամենայն հիւանդսն բժշկեաց։ Զի լցցի բանն, որ ասացաւ 'ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի. նա զհիւանդութիւնս

մեր վերացոյց, և զցաւս մեր եբարձ։ Եւ իբրեւ անց յայնկոյս յերկիրն Գերգեսացւոց, պատահեցին նմա դիւահարք երկու՝ ելեալք 'ի գերեզմանացն, չարաչարք յոյժ. որպէս զի չէր հնար անցանել ումեք ընդ այն ճանապարհ։ Եւ ահա աղաղակեցին և ասեն. զի՞ կայ մեր և քո Յիսուս որդի Աստուծոյ, եկիր տարաժամ տանջել զմեզ։ Եւ էր հեռագոյն 'ի նոցանէ երամակ մի խոզից արօտական։ Եւ դեւքն աղաչէին զնա և ասէին. եթէ հանես զմեզ աստի, հրաման տուր մեզ երթալ յերամակ խոզիցն։ Եւ ասէ ցնոսա. երթայք, և նոքա ելեալ գնացին յերամակն խոզից. և դիմեաց ամենայն երամակն 'ի դարէ անտի 'ի ծով, և մեռան 'ի ջուրսն։ Եւ խոզարածքն փախեան. և երթեալ 'ի քաղաքն պատմեցին զամենայն, և զիրս դիւահարացն։ Եւ ահա ամենայն քաղաքն ել ընդ առաջ Յիսուսի. իբրեւ տեսին զնա՝ աղաչեցին զի գնասցէ 'ի սահմանաց նոցա։

Եւ մտեալ 'ի նաւ անց յայնկոյս, և եկն 'ի քաղաք իւր։ Եւ ահա մատուցին առ նա անդամալոյծ մի, որ դնէր 'ի մահիճս. և տեսեալ Յիսուսի զհաւատս նոցա՝ ասէ ցանդամալոյծն. թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ Եւ ահա ոմանք 'ի դպրացն ասեն ընդ միտս. հայհոյէ դա։ Եւ ծանուցեալ Յիսուսի զխորհուրդս նոցա՝ ասէ ցնոսա. ընդէ՞ր խորհիք դուք չարիս 'ի սիրտս ձեր։ Զինչ դիւրին է. ասել՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո. թէ ասել արի և շրջեաց։ Այլ զի գիտասջիք՝ եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ յերկրի թողուլ զմեղս. յայնժամ ասէ ցանդամալոյծն. արի՝ առ զմահիճս քո՝ և երթ 'ի տուն քո։ Եւ յարուցեալ գնաց 'ի տուն իւր։ Իբրեւ տեսին ժողովուրդքն, զարմացան. և փառաւոր առնէին զԱստուած զտուիչն այնպիսի իշխանութեան՝ մարդկան։

Մինչդեռ նա զայս խօսէր ընդ նոսա, ահա իշխան մի մատուցեալ երկիրպագանէր նմա՝ և ասէր. դուստր իմ արդ եւս վախճանեցաւ. այլ եկեա՛լ դիցես զձեռն քո 'ի վերայ նորա՝ և կեցցէ։ Յարեաւ Յիսուս՝ և գնաց զկնի նորա աշակերտօքն հանդերձ։ Եւ ահա կին իմ

տեսատես երկոտասանամեայ՝ մատուցեալ յետոյ մերձեցաւ 'ի դրօշակ հանդերձի նորա։ Քանզի ասէր 'ի մտի իւրում, թէ միայն մերձենամ 'ի հանդերձս նորա՝ փրկիմ։ Իսկ Յիսուս իբրեւ դարձաւ և ետես զնա՝ ասէ. քաջալերեաց դուստր, հաւատք քո կեցուցին զքեզ. և փրկեցաւ կինն 'ի ժամէն յայնմանէ։ Իբրեւ եկն Յիսուս 'ի տուն իշխանին, և ետես զփողարսն և ամբոխ յոյժ, ասէ ցնոսա. 'ի բաց գնացէք. զի ոչ եթէ մեռեալ է աղջիկդ՝ այլ ննջէ։ Եւ ծաղր առնէին զնա։ Եւ իբրեւ ել ամբոխն 'ի բաց, եմուտ՝ կալաւ զձեռանէ նորա, և յարեաւ աղջիկն։ Եւ ել համբաւս այս ընդ ամենայն երկիրն ընդ այն։

Եւ մինչդեռ անցանէր ընդ այն Յիսուս, զհետ եղեն նորա կոյրք երկու, աղաղակէին՝ և ասէին. ողորմեաց մեզ որդի Դաւթի։ Եւ իբրեւ եկն 'ի տուն, մատեան առ նա կոյրքն. և ասէ ցնոսա Յիսուս. հաւատա՞յք՝ եթէ կարող եմ առնել ձեզ զայդ. ասեն ցնա՝ այո, տէր։ Յայնժամ մերձեցաւ յաչս նոցա՝ և ասէ. ըստ հաւատոց ձերոց եղիցի ձեզ։ Եւ բացան աչք նոցա. և սաստեաց նոցա Յիսուս՝ և ասէ. զգոյշ կացէք՝ մի՛ ոք գիտասցէ։ Եւ նոքա ելեալ համբաւեցին զնա ընդ ամենայն երկիրն ընդ այն։ Եւ յելանելն նոցա արտաքս, ահա մատուցին առ նա այր մի՝ համր դիւահար։ Եւ յելանել դիւին՝ խօսեցաւ համրն. և զարմացան ժողովուրդքն՝ և ասեն. թէ և ոչ երբէք երեւեցաւ այսպիսի ինչ յԻսրայէլի։ Իսկ փարիսեցիքն ասէին, թէ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդեւս։

Եւ շրջէր Յիսուս ընդ ամենայն քաղաքս և ընդ գիւղս. ուսուցանէր 'ի ժողովուրդս նոցա, և քարոզէր զաւետարանն արքայութեան. և բժշկէր զամենայն ախտս և զամենայն հիւանդութիւնս 'ի ժողովրդեանն։ Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ գթացաւ 'ի նոսա. զի էին աշխատեալք եւ ցրուեալք իբրեւ զոչխարս, որոց ոչ իցէ հովիւ։ Յայնժամ ասէ ցաշակերտսն իւր. հունձք բազում են՝ և մշակք սակաւ։ Արդ՝ աղաչեցէք զտէր հնձոց՝ զի

հանցէ մշակս 'ի հունձս իւր։ Եւ կոչեցեալ առ ինքն զերկոտասանեսին աշակերտսն իւր, ետ նոցա իշխանութիւն այսոց պղծոց հանել զնոսա, եւ բժշկել զամենայն ցաւս եւ զամենայն հիւանդութիւնս։

Եւ գնացեալ անտի Յիսուս եկն 'ի ժողովուրդն նոցա։ Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր. հարցին զնա՝ եւ ասեն, եթէ պա՞րտ իցէ 'ի շաբաթու բժշկել. զի չարախօսեսցեն զնմանէ։ Եւ նա ասէ ցնոսա. ո՞վ է 'ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի, և անկանիցի այն 'ի խորխորատ 'ի շաբաթու. միթէ ո՞չ ունիցի և յարուցանիցէ զնա։ Իսկ արդ՝ ո՞րչափ եւս առաւել է մարդ քան զոչխար. ապա ուրեմն պարտ է 'ի շաբաթու բարիս գործել։ Յայնժամ ասէ ցայրն, ձգեա զձեռն քո, և նա ձգեաց՝ եւ եղեւ ողջ իբրեւ զմիւսն։ Իսկ փարիսեցիքն ելեալ արտաքս խորհուրդ առին զնմանէ՝ թէ ո՞րպէս կորուսցեն զնա։

Յայնժամ մատուցաւ առ նա դիւահար մի կոյր եւ համր, եւ բժշկեաց զնա. որպէս զի համրն եւ կոյրն խօսիցի եւ տեսանիցէ։ Զարմացան ամենայն ժողովուրդքն՝ եւ ասէին. միթէ սա՞ իցէ Քրիստոսն որդի Դաւթի։ Բայց փարիսեցիքն իբրեւ լուան՝ ասեն. ոչ իւիք հանէ դա զդեւս՝ եթէ ոչ Բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց։

Եւ ելեալ անտի Յիսուսի գնաց 'ի կողմանս Տիւրոսի եւ Սիդոնի։ Եւ ահա կին մի քանանացի 'ի սահմանաց անտի նոցա ելեալ, աղաղակէր եւ ասէր. ողորմեաց ինձ, տէր, Դաւթի, դուստր իմ չարաչար այսահարի։ Եւ նա ոչ ետ նմա պատասխանի. եւ մատուցեալ աշակերտքն նորա՝ աղաչէին զնա եւ ասէին. արձակեա զնա զի աղաղակէ զհետ մեր։ Նա պատասխանի ետ եւ ասէ. ոչ ուրեք առաքեցայ՝ եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս տանն Իսրայէլի։ Եւ նա մատուցեալ երկիրպագանէր նմա եւ ասէր. տէր, օգնեա ինձ։ Պատասխանի ետ նմա եւ ասէ. ոչ է բարւոք առնուլ ըզհաց մանկանց՝ եւ արկանել շանց։ Եւ նա ասէ. այո,

տէր, քանզի եւ շունք կերակրին 'ի փշրանաց անկելոց 'ի սեղանոյ տեառն իւրեանց։ Յայնժամ պատասխանի ետ նմա Յիսուս եւ ասէ. ով կին դու՝ մեծ են հաւատք քո, եղիցի քեզ որպէս եւ կամիս։ Եւ բժշկեցաւ դուստր նորա 'ի նմին ժամու։

Եւ գնացեալ անտի Յիսուսի, եկն 'ի ծովեզրն Գալիլեացւոց, եւ ելեալ 'ի լեառն նստէր անդ։ Մատեան առ նա ժողովուրդք բազումք որ ունէին ընդ իւրեանս՝ կաղս կոյրս համերս միակողմանիս, եւ այլ բազումս. եւ ընկեցին զնոսա առ ոտս նորա՝ եւ բժշկեաց զնոսա։ Մինչեւ զարմանալ ժողովրդոցն՝ որ տեսանէին, զի համերքն խօսէին, կաղք գնային, միակողմանիք բժշկէին, կոյրք տեսանէին, եւ փառաւոր առնէին զԱստուած Իսրայէլի։

Եւ իբրեւ եկն 'ի ժողովուրդն, մատեաւ այր մի՝ 'ի ծունր իջանէր եւ ասէր, տէր ողորմեաց որդւոյ իմում, զի լուսնոտի՝ եւ չարաչար հիւանդանայ, բազում անգամ անկանի 'ի հուր՝ եւ երբէք 'ի ջուր։ Եւ մատուցի զնա աշակերտացն քոց՝ եւ ոչ կարացին բժշկել։ Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ. ո՜վ ազգ անհաւատ եւ թիւր, մինչեւ ցե՞րբ իցեմ ընդ ձեզ՝ մինչեւ յե՞րբ անսայցեմ ձեզ. ած զնա առ իս. եւ ածին զնա առ Յիսուս։ Եւ սաստեաց 'ի նա Յիսուս՝ եւ ել 'ի նմանէ դեւն, եւ բժշկեցաւ մանուկն 'ի ժամէն յայնմանէ։ Յայնժամ մատեան աշակերտքն առանձինն՝ եւ ասեն ցՅիսուս. մեք ընդէր ոչ կարացաք հանել զնա։ Եւ նա ասէ ցնոսա. վասն թերահաւատութեան ձերոյ։ Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ունիցիք հաւատս քան զհատն մանանխոյ, ասասջիք լերինս այսմիկ՝ փոխեաց աստի անդր, եւ փոխեսցի. եւ ոչ ինչ անհնարին լինիցի ձեզ։ Բայց այս ազգ ոչ ելանէ՝ եթէ ոչ աղօթիւք եւ պահովք։

Եւ յելանելն նոցա յԵրիքովէ, գնացին զհետ նորա ժողովուրդք բազումք։ Եւ ահա կոյրք երկու նստէին առ ճանապարհաւն. իբրեւ լուան թէ Յիսուս անցանէ՝ աղաղակեցին եւ ասեն. ողորմեաց մեզ, Յիսուս, որդի

Դաւթի։ Եւ ամբոխն սաստեաց նոցա՝ զի լռեսցեն. եւ նոքա եւս առաւել աղաղակէին եւ ասէին, տէր, ողորմեաց մեզ, որդի Դաւթի։ Զտեղի առ Յիսուս, կոչեաց զնոսա եւ ասէ. զինչ կամիք՝ զի արարից ձեզ։ Ասեն ցնա. տէր, զի բացցին աչք մեր։ Եւ գթացեալ Յիսուս մերձեցաւ յաչս նոցա, եւ վաղվաղակի տեսին. եւ գնացին զհետ նորա։

Սրբոյ Աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Մարկոսի:

ՏԵՐԱՄԲ ՄԵՐՈՎ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ մտանեն 'ի Կափառնաում, եւ իսկ 'ի շաբաթուն մտեալ 'ի ժողովուրդն, ուսուցանէր զնոսա։ Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա, զի ուսուցանէր զնոսա իբրեւ իշխանութեամբ՝ եւ ոչ որպէս դպիրքն։ Եւ էր 'ի ժողովրդեանն նոցա այր մի, յորում այս պիղծ գոյր 'ի նմա. որ աղաղակեաց՝ եւ ասէ։ Թո՛յլ տուր, զի՞ կայ մեր եւ քո՝ Յիսուս Նազովրեցի, եկիր կորուսանել զմեզ. գիտեմք զքեզ՝ ով ես սուրբդ Աստուծոյ։ Սաստեաց 'ի նա Յիսուս եւ ասէ, կարկեաց եւ ել 'ի դմանէ։ Եւ զարկոյց զնա այսն պիղծ. եւ աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ, եւ ել 'ի նմանէ։ Եւ զարմացան ամենեքին, մինչեւ հեծել ընդ միմեանս՝ եւ ասել. զինչ է այս նոր վարդապետութիւն, զի իշխանութեամբ եւ այսոց պղծոց սաստէ՝ եւ հնազանդին սմա։ Եւ ել լուր նորա ընդ ամենայն կողմն գալիլեացւոց։

Եւ վաղվակի ելեալ 'ի ժողովրդենէն, եկն 'ի տուն Սիմոնի եւ Անդրեայ՝ Յակոբու եւ Յովհաննու հանդերձ։ Եւ զոքանչ Սիմոնի դնէր ջերմացեալ, եւ վաղվաղակի ասեն ցնա վասն նորա։ Եւ մատուցեալ յարոյց զնա՝

կալեալ զձեռանէ նորա. եւ եթող զնա տենդն՝ եւ պաշտէր զնոսա։

Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ ՚ի մտանել արեգականն, բերէին առ նա զամենայն հիւանդս եւ զդիւահարս, եւ էր ամենայն քաղաքն ժողովեալ առ դրունսն։ Եւ բժշկեաց բազում հիւանդս ՚ի պէս պէս ախտից, և դեւս բազումս եհան, և ոչ տայր խօսել դիւացն, զի գիտէին զնա թէ Քրիստոս է։

Եւ ընդ այգն ընդ առաւօտն յարուցեալ ել և գնաց յանապատ տեղի, և անդ կայր յաղօթս։ Եւ գնաց ըզհետ նորա Սիմոն՝ և որ ընդ նմայն էին։ Եւ իբրեւ գըտին զնա՝ ասեն ցնա, թէ ամենեքին խնդրեն զքեզ։ Եւ ասէ ցնոսա. եկայք, երթիցուք և յայլ մօտաւոր գիւղաքաղաքսն, զի և անդ քարոզեցից. զի յայս իսկ եկեալ եմ։ Եւ քարոզէր ՚ի ժողովուրդս նոցա ընդ ամենայն Գալիլեացիս. և դեւս հանէր։ Գայ առ նա բորոտ մի, աղաչէր՝ ՚ի ծունր իջանէր՝ և ասէր. տէր, եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։ Իսկ Յիսուս գթացեալ ձըգեաց զձեռն, մերձեցաւ ՚ի նա՝ և ասէ ցնա, կամիմ, սրբեաց։ Եւ իբրեւ ասացն ցնա, վաղվաղակի գնաց ՚ի նմանէ բորոտութիւնն՝ և սրբեցաւ։ Եւ սաստեալ նմա՝ եհան զնա արտաքս վաղվաղակի, և ասէ։ Զգոյշ լեր՝ մի՛ ումեք ինչ ասիցես. այլ երթ, ցոյց զքեզ քահանային. և մատո վասն սրբութեան քո պատարագ՝ զոր հրամայեաց Մովսէս, ՚ի վկայութիւն նոցա։ Եւ նա ելեալ սկսաւ քարոզել յոյժ՝ և հռչակ հարկանել զբանն, մինչ ոչ եւս կարող լինել նմա յայտնապէս ՚ի քաղաք մտանել. այլ արտաքոյ յանապատ տեղիս էր. և գային առ նա յամենայն կողմանց։

Եւ մտեալ դարձեալ ՚ի Կափառնաում յետ աւուրց. լուր եղեւ եթէ ՚ի տան է։ Եւ ժողովեցան բազումք՝ մինչեւ տեղի եւս ոչ լինել՝ և ոչ առ դրանն. և խօսէր նոցա զբանն։ Եւ գային առ նա՝ բերէին անդամալոյծ մի բարձեալ ՚ի չորից։ Եւ իբրեւ ոչ կարէին մերձենալ առ նա յամբոխէ անտի, քակեցին զյարկն՝ ուր

էր Յիսուս, և բացեալ զառաստաղն իջուցին զմահիճսն յորում կայր անդամալոյծն։ Եւ տեսեալ Յիսուս զհաւատս նոցա, ասէ ցանդամալոյծն. որդեակ, թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ Եւ էին ոմանք ՚ի դպրաց անտի՝ որ անդ նստէին, և խորհէին ՚ի սիրտս իւրեանց. զի՞նչ է այս՝ որ խօսի սա զհայհոյութիւնս. ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս, եթէ ոչ՝ մի Աստուած։ Եւ գիտաց Յիսուս յոգի իւր՝ թէ այնպէս խորհին ՚ի սիրտս իւրեանց, և ասէ. զի՞ խորհիք զայդ ՚ի սիրտս ձեր։ Զի՞նչ դիւրին է. ասել ցանդամալոյծն՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել՝ արի, առ զմահիճս քո և երթ ՚ի տուն քո։ Այլ զի գիտասջիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ ՚ի վերայ երկրի թողուլ զմեղս, ասէ ցանդամալոյծն. քեզ ասեմ, արի, առ զմահիճս քո՝ և երթ ՚ի տուն քո։ Եւ յարեաւ վաղվաղակի առեալ զմահիճսն, ել առաջի ամենեցուն. մինչեւ զարմանալ ամենեցուն՝ և փառաւոր առնել զԱստուած՝ և ասել, թէ այսպիսի ինչ երբէք ոչ տեսաք։

Եւ եմուտ միւսանգամ ՚ի ժողովուրդն, և էր անդ այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր։ Եւ սպասէին նմա՝ եթէ դժշկիցէ զնա ՚ի շաբաթուն՝ զի չարախօսեսցեն զնմանէ։ Եւ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռն գօսացեալ էր. արի, անց ՚ի մէջ։ Եւ ասէ ցնոսա. զի՞նչ արժան է ՚ի շաբաթու, բարի՞ ինչ գործել՝ եթէ չար առնել, ոգի մի ապրեցուցանել՝ եթէ կորուսանել. և նոքա լռեցին։ Եւ հայեցեալ Յիսուսի զնոքօք լի ցասմամբ, տրտմեալ վասն կուրութեան սրտից նոցա՝ ասէ ցայրն. ձգեա զձեռն քո. և նա ձգեաց, և ողջացաւ ձեռն նորա։ Եւ ելեալ արտաքս վաղվաղակի փարիսեցիքն հերովդիանոսօքն հանդերձ, խորհուրդ առնէին վասն նորա՝ թէ զիա՞րդ կորուսցեն զնա։

Իսկ Յիսուս աշակերտօքն իւրովք գնաց ՚ի ծովեզրն. և բազում ժողովուրդ ՚ի Գալիլեացւոց երթային զհետ նորա. և ՚ի Հրէաստանէ, և յԵրուսաղէմէ, և յայնկոյս Յորդանանու, և որք ՚ի Տիւրոսէ և ՚ի Սիդովնէ. բազում

ժողովուրդ իբրեւ լսէին՝ որչափ ինչ առնէր, գային առ նա։ Եւ ասէ ցաշակերտսն իւր, զի նաւակ մի պատրաստական կայցէ նմա վասն ամբոխին՝ զի մի՛ նեղեսցեն զնա։ Քանզի զբազումս բժշկեաց. մինչ գալ խռնել զնովաւ՝ զի մերձեսցին առ նա, որք ունէին ախտս ինչ։ Եւ այսք պիղծք յորժամ տեսանէին զնա, անկանէին առաջի նորա, աղաղակէին. և ասէին. թէ դու ես որդին Աստուծոյ. և նա յոյժ սաստէր նոցա, զի մի՛ յայտնի առնիցեն զնա։

Եւ եկն յայնկոյս ծովուն յաշխարհն գերգեսացւոց։ Եւ ընդ ելանելն նորա 'ի նաւէ անտի, պատահեաց նմա այր մի 'ի գերեզմանացն՝ զոր ունէր այս պիղծ. որոյ և բնակութիւն իւր իսկ 'ի գերեզմանս էր. և ոչ շղթայիւք ոք ևս կարէր կապել զնա. վասն բազում անգամ ոտնակապօք և շղթայիւք կապելոյ. և խզելոյ 'ի նմանէ զշղթայսն, և զոտնակապսն խորտակելոյ. և ոչ ոք կարէր պարտել զնա. քանզի հանապազ զցայգ և զցերեկ 'ի գերեզմանս և 'ի լերինս աղաղակէր, և կոծէր զանձն իւր քարամբք։ Իբրեւ ետես զՅիսուս 'ի հեռաստանէ, ընթացաւ և երկիր եպագ նմա։ Աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ և ասէ, զի՞ կայ իմ և քո՝ Յիսուս որդի Աստուծոյ բարձրելոյ. երդմնեցուցանեմ զքեզ յԱստուած, մի՛ տանջեր զիս։ Քանզի ասէր ցնա. ել այսդ պիղծ 'ի մարդոյ այտի։ Եւ հարցանէր ցնա՝ թէ զի՞նչ անուն է քո. և ասէ ցնա. Լէգէովն անուն է իմ, քանզի բազումք եմք։ Եւ աղաչէին զնա յոյժ, զի մի՛ առաքեսցէ զնոսա արտաքս քան զաշխարհն։ Եւ անդ էր առ լերամբն երամակ մի խոզաց արօտական մեծ։ Աղաչեցին զնա ամենայն դեւքն և ասեն. առաքեա զմեզ 'ի խոզսն, զի մտցուք 'ի նոսա։ Եւ հրամայեաց նոցա. և իբրեւ ելին այսքն պիղծք՝ մտին 'ի խոզսն, և դիմեաց երամակն 'ի դարէ անտի 'ի ծովն. էին իբրեւ երկու հազարք, և հեղձնուին 'ի ծովուն։ Եւ խոզարածքն փախեան, և պատմեցին 'ի քաղաքին և յագարակս, և ելին տեսանել զինչ իցէ՝ որ գործեցաւն։ Գան

առ Յիսուս, և տեսանեն զդիւահարն զի նստէր զգեցեալ և զգաստացեալ, որ ունէր զԼէգէովնն, և զահի հարան։ Եւ պատմեցին նոցա՝ որոց տեսեալն էր, թէ զի՞նչ եղեւ այսահարին, և զի՞նչ վասն խոզիցն։ Եւ ըսկըսան աղաչել զնա գնալ 'ի սահմանաց նոցա։ Եւ իբրեւ եմուտ նա 'ի նաւն, աղաչէր զնա դիւահարն՝ զի ընդ նմա իցէ. և Յիսուս ոչ ետ նմա թոյլ, այլ ասէ ցնա. երթ 'ի տուն քո առ ընտանիս քո, և պատմեա նոցա, որ ինչ միանգամ տէր արար քեզ՝ և ողորմեցաւ քեզ։ Եւ չոքաւ՝ և սկսաւ քարոզել 'ի Դեկապօլիս, զոր ինչ արար նմա Յիսուս, և ամենեքին զարմանային։

Եւ իբրեւ անց Յիսուս միւսանգամ յայն կողմն՝ ժողովեցաւ առ նա ժողովուրդ բազում, և էր առ ծովեզերբն։ Եւ ահա մի 'ի ժողովրդապետացն գայր, որում անուն էր Յայրոս. և իբրեւ ետես զնա՝ անկաւ առ ոտս նորա. աղաչէր զնա յոյժ և ասէր. թէ դուստր նորա մերձ և 'ի մահ, զի եկեալ դնիցէ նմա ձեռն, որպէս զի ապրեսցի և կեցցէ։ Եւ գնաց ընդ նմա. երթայր և ժողովուրդ բազում զհետ նորա, և նեղէին զնա։ Եւ կին մի էր 'ի տեռատեսութեան արեան զերկոտասան ամ. և յոյժ վշտացեալ 'ի բազում բժշկաց, և ծախեալ զինչս իւր զամենայն՝ և չէր ինչ օգտեալ, այլ եւս առաւել զայրացեալ։ Իբրեւ լուաւ զՅիսուսէ՝ եկն 'ի մէջ ամբոխին յետոյ՝ և բուռն եհար զհանդերձէ նորա. քանզի խորհէր 'ի միտ, թէ միայն մերձեցայց 'ի հանդերձս նորա, փրկեցայց։ Եւ վաղվաղակի ցամաքեցաւ աղբիւր արեան նորա. և գիտաց 'ի մարմին իւր թէ բժշկեցաւ 'ի տանջանացն։ Եւ անդէն վաղվաղակի գիտաց Յիսուս յանձն իւր զզօրութիւն որ ել 'ի նմանէ, դարձաւ յամբոխն և ասէ. ո՞վ մերձեցաւ 'ի հանդերձս իմ։ Եւ ասեն ցնա աշակերտքն, տեսանես՝ զի ամբոխդ նեղէ զքեզ, և ասես՝ թէ ո՞վ մերձեցաւ 'ի հանդերձս իմ։ Եւ շուրջ հայէր տեսանել՝ թէ ո՞վ զայն արար։ Եւ կինն զարհուրեալ և դողացեալ վասն որոյ զաղտն արար. քանզի գիտէր զինչ եղեւ նմա, եկն անկաւ առա-

ցի նորա, և ասաց զամենայն իրսն ստուգութեամբ։ Եւ Յիսուս ասէ ցնա. դուստր, հաւատք քո կեցուցին զքեզ. երթ 'ի խաղաղութիւն, և եղիջիր ողջ 'ի տանջանաց քոց։

Մինչդեռ նա զայն խօսէր, գան ոմանք 'ի տանէ ժողովրդապետին, և ասեն՝ թէ դուստրն քո մեռաւ. զի՞ ևս աշխատ առնես զվարդապետդ։ Իսկ Յիսուս իբրեւ լուաւ զբանն ասացեալ, ասէ ցժողովրդապետն. մի՛ երկնչիր, բայց միայն հաւատա։ Եւ ոչ զոք եթող ընդ իւր երթալ, բայց միայն զՊետրոս և զՅակոբոս և զՅովհաննէս՝ զեղբայրն Յակոբայ։ Գայ 'ի տուն ժողովրդապետին, և տեսանէ ամբոխ յոյժ և լալականս, և աղաղակ յոյժ։ Եւ մտեալ 'ի ներքս՝ ասէ ցնոսա. զի՞ խռովեալ էք և լայք, մանուկն ոչ է մեռեալ։ այլ ննջէ։ Եւ ծաղր առնէին զնա. և նորա հանեալ արտաքս զամենեսեան, առնու ընդ իւր զհայր մանկանն և զմայր, և զնոսա որ ընդ նմայն էին, և մտանէ ուր դնէր մանուկն։ Եւ կալեալ զձեռանէ մանկանն, ասէ ցնա. տալիթա կումի, որ թարգմանի, աղջիկ դու՝ քեզ ասեմ, արի։ Եւ վաղվաղակի յարեաւ աղջիկն և գնայր, քանզի էր ամաց իբրեւ երկոտասանից. և զարմացան մեծաւ զարմանալեօք։ Եւ պատուէր տայր նոցա յոյժ, զի մի՛ ոք գիտասցէ զայն. և ասաց տալ նմա ուտել։

Եւ իբրեւ անցին յայնկոյս, եկին յերկիրն Գեննեսարէթ։ Եւ իբրեւ ելին 'ի նաւէ անտի՝ իսկ և իսկ ծանեան զնա արք տեղւոյն այնորիկ. և ընթացեալ այսր անդր ընդ ամենայն գաւառն, սկսան մահճօք բերել զհիւանդս, ուր լսէին՝ թէ անդ իցէ։ Եւ ուր և մտանէր 'ի գեօղս կամ 'ի քաղաքս կամ յագարակս, 'ի հրապարակս դնէին զախտաժէտս, եւ աղաչէին զնա՝ զի գոնէ 'ի քղանցս հանդերձից նորա մերձենայցեն. եւ որ միանգամ մերձեցանն՝ փրկեցան։

Եւ անտի յարուցեալ՝ եկն 'ի սահմանս Տիւրոսի և Սիդոնի. և մտեալ 'ի տուն՝ ոչ ումեք կամէր յայտնել, և ոչ կարաց ծածկել, Լուաւ կին մի զնմանէ, ո-

րոյ դուստր իւր ներեալ էր յայսոյ պղծոյ. եկն անկաւ առաջի նորա։ Եւ կինն էր հեթանոս՝ փիւնիկ Ասորի յազգէ, և աղաչէր զնա՝ զի զդեւն հանցէ 'ի դստերէ նորա։ Եւ Յիսուս ասէ ցնա. թոյլ տուր՝ նախ յագեսցին մանկունք. զի ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց և արկանել շանց։ Նա պատասխանի ետ և ասէ. տէր, և շունք 'ի փշրանաց սեղանոյ մանկանցն կերակրին։ Եւ ասէ ցնա. վասն այդր բանի երթ, ել դեւն 'ի դստերէ քումմէ։ Գնաց 'ի տուն իւր, եւ եգիտ ելեալ զդեւն, եւ զդուստրն, զի անկեալ դնէր 'ի մահիճս։

Եւ ելեալ միւսանգամ 'ի սահմանացն Տիւրոսի եւ Սիդոնի, եւ եկն 'ի ծովեզրն գալիլեացւոց 'ի մէջ սահմանացն 'ի Դեկապօլիս։ Եւ բերին առաջի նորա խուլ մի եւ համր. եւ աղաչէին՝ զի ձեռն դիցէ 'ի վերայ նորա։ Եւ առեալ զնա մեկուսի յամբոխէ անտի, արկ զմատունս իւր ընդ ականջս նորա՝ եւ եթուք անդր. եւ կալաւ զլեզուէ նորա. հայեցաւ յերկինս՝ յոգւոց եհան՝ եւ ասէ. եփփաթայ՝ որ է բացիր։ Եւ նոյն ժամայն բացան լսելիք նորա, եւ լուծան կապանք լեզուի նորա. եւ խօսէր ուղիղ։ Եւ պատուիրեաց նոցա՝ զի մի՛ ումեք ասիցեն. եւ որչափ նա պատուիրէր նոցա, նոքա եւս առաւել քարոզէին. եւ եւս քան զեւս զարմանային եւ ասէին. զամենայն ինչ բարւոք գործեաց սա, զի խըլից լսել տայ՝ եւ համերց խօսել։

Գան 'ի Բեթսայիդա. եւ ածեն առաջի նորա կոյր մի, եւ աղաչէին զնա՝ զի մերձեսցի 'ի նա։ Եւ առեալ զձեռանէ կուրին՝ եհան արտաքոյ շինին, եթուք յաչս նորա, եւ ձեռն եդ 'ի վերայ նորա. եւ հարցանէր ցնա՝ թէ տեսանիցէ ինչ։ Հայեցաւ՝ եւ ասէր. տեսանեմ զմարդիկս՝ զի շրջին իբրեւ զծառս։ Դարձեալ եդ ձեռս 'ի վերայ աչաց նորա՝ երաց, եւ տեսանէր. ողջացաւ՝ եւ տեսանէր համարձակ զամենայն։ Արձակեաց զնա 'ի տուն իւր՝ եւ ասէ. 'ի շէնդ մի՛ մտանիցես, այլ երթ 'ի տուն քո. եւ յորժամ 'ի շէնն մտանիցես՝ մի՛ ումեք ասիցես 'ի շինին։

Եւ եկեալ առ աշակերտսն, տեսին ամբոխ շուրջ զնո-
քօք, և զդպիրսն՝ զի վիճէին ընդ նոսա։ Եւ վաղվա-
ղակի ամենայն ժողովուրդն իբրեւ տեսին զնա՝ զար-
մացան, և ընդ առաջ ընթացեալ ողջոյն տային նմա։
Եւ եհարց զնոսա՝ թէ զինչ վիճէիք ընդ նոսա։ Պա-
տասխանի ետ մի ոմն 'ի ժողովրդենէն և ասէ. վար-
դապետ՝ ածի զորդի իմ առ քեզ, զոր ունի այս համր,
և ուր հասանէ՝ զարկուցանէ զնա, և փրփրէ՝ և կրճտէ
զատամունս իւր և ցամաքի. և ասացի ցաշակերտսն
քո զի հանցեն, և ոչ կարացին հանել զնա։ Պատաս-
խանի ետ նոցա և ասէ. ո՜վ ազգ անհաւատ՝ մինչեւ
յե՞րբ իցեմ առ ձեզ. մինչեւ ցե՞րբ անսայցեմ ձեզ. ա-
ծէք զնա առ իս։ Եւ ածին զնա առ նա, իբրեւ ետես
զնա այսն, վաղվաղակի շարժեաց զնա, և անկեալ
յերկիր թաւալէր և փրփրէայր։ Եհարց ցհայր նորա և
ասէ. քանի՞ ժամանակք են՝ յորմէհետէ այդ եղեւ դմա։
Եւ նա ասէ. 'ի մանկութենէ։ Բազում անգամ 'ի հուր
արկանէ զդա և 'ի ջուր՝ զի կորուսցէ. արդ՝ եթէ կա-
րող ինչ ես, օգնեա մեզ տէր՝ գթացեալ 'ի վերայ մեր։
Եւ Յիսուս ասէ ցնա. ասացեր թէ կարող ես ամենայն
ինչ հնարաւոր է այնմ, որ հաւատայն։ Եւ վաղվաղա-
կի աղաղակեաց հայր մանկանն՝ և ասէ. հաւատամ,
տէր՝ օգնեա անհաւատութեանս իմում։ Իբրեւ ետես
Յիսուս՝ եթէ կուտի ժողովուրդն 'ի վերայ, սաստեաց
այսոյն պղծոյ և ասէ. համրդ եւ խուլ այս՝ ես տամ
քեզ հրաման, ել 'ի դմանէ, և այլ եւս մի՛ մտանիցես
'ի դա։ Եւ աղաղակեաց՝ և յոյժ լլկեաց զնա. եւ ել. եւ
եղեւ պատանեակն իբրեւ զմեռեալ, մինչեւ բազմաց
իսկ ասել թէ մեռաւ։ Եւ Յիսուս կալաւ զձեռանէ նո-
րա՝ յարոյց զնա, եւ կանգնեցաւ։ Եւ իբրեւ եմուտ նա
'ի տուն, աշակերտքն առանձինն հարցին ցնա. մեք
ընդէր ոչ կարացաք հանել զնա։ Եւ ասէ ցնոսա, այդ
ազգ ոչ ինչ ելանէ, եթէ ոչ պահովք եւ աղօթիւք։
Եւ գան յերիքով. եւ ընդ ելանելն նորա յերիքովէ
աշակերտօքն՝ եւ բազում ժողովրդովք, որդի Տիմէի Բար-

տիմէոս կոյր նստէր մուրացիկ յանցս ճանապարհին։ Իբ-
րեւ լուաւ՝ թէ Յիսուս Նազովրեցի է, սկսաւ աղաղա-
կել եւ ասել, որդի Դաւթի Յիսուս՝ ողորմեաց ինձ։
Զտեղի առ Յիսուս՝ եւ հրամայեաց կոչել զնա. կոչեն
զկոյրն՝ եւ ասեն ցնա. քաջալերեա՛ց, արի՛ կոչէ զքեզ։
Եւ նորա ընկեցեալ զձորձս իւր. յարեաւ եւ եկն առ
Յիսուս. Պատասխանի ետ նմա Յիսուս եւ ասէ. զի՞նչ
կամիս՝ թէ արարից քեզ. ասէ ցնա կոյրն. Ռաբբունի՝
զի բացայց։ Եւ Յիսուս ասէ ցնա. երթ՝ հաւատք քո
կեցուցին զքեզ. եւ վաղվաղակի բացաւ, եւ երթայր
զհետ նորա 'ի ճանապարհին։

Սրբոյ աւետարանի Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Ղուկասու։

ՏԷՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Եւ էջ 'ի Կափառնաում 'ի քաղաքն գալիլեացւոց,
եւ ուսուցանէր զնոսա 'ի շաբաթսն։ Եւ զարմա-
նային ընդ վարդապետութիւն նորա, զի իշխանու-
թեամբ էր բան նորա։ Եւ էր 'ի ժողովրդեանն այր մի,
զոր ունէր այս դիւի պղծոյ, եւ աղաղակեաց 'ի ձայն
մեծ, ասէ. թուլացո, զի՞ կայ մեր եւ քո։ Յիսուս Նա-
զովրեցի, եկիր կորուսանել զմեզ. գիտեմք զքեզ՝ ո՛վ
ես սուրբդ Աստուծոյ։ Սաստեաց 'ի նա Յիսուս եւ ասէ.
պապանձեա՛ց եւ ե՛լ 'ի դմանէ։ Զգետնեաց զնա դեւն
'ի միջի անդ՝ եւ ել 'ի նմանէ. եւ ինչ ոչ վնասեաց նմա։
Եւ եղեն զարմանալիք 'ի վերայ ամենեցուն, խօսէին
ընդ միմեանս եւ ասէին. զի՞նչ է բանս այս. զի իշխա-
նութեամբ եւ զօրութեամբ սաստէ այսոց պղծոց՝ եւ
ելանեն։ Եւ երթայր հռչակ զնմանէ ընդ ամենայն տե-
ղիս շուրջ զգաւառաւն։
Եւ յարուցեալ 'ի ժողովրդենէ անտի, եմուտ 'ի տուն
Սիմոնի։ Եւ զոքանչ Սիմոնի տագնապէր ջերմամբ մե-
ծաւ, եւ աղաչեցին զնա վասն նորա։ Եկաց առ նմա՝
սաստեաց ջերմանն, եւ եթող զնա. եւ վաղվաղակի

յարեաւ՝ եւ պաշտէր զնոսա։ Եւ ընդ արեւուն մտանել՝ ամենեքեան որոց էին հիւանդք ՚ի պէս պէս ցաւս՝ բերէին զնոսա առ նա։ Եւ նա իւրաքանչիւր ումեք ՚ի նոցանէ դնէր ձեռս՝ եւ բժշկէր զնոսա։ Ելանէին դեւքն ՚ի բազմաց, աղաղակէին եւ ասէին. եթէ դու ես Որդի Աստուծոյ. եւ նա սաստէր՝ եւ ոչ տայր նոցա թոյլ խօսել, զի գիտէին զնա թէ Քրիստոսն է։

Եւ եղեւ ՚ի հասանելն նորա ՚ի մի քաղաքացն, ահա այր մի լի բորոտութեամբ իբրեւ ետես զՅիսուս՝ անկեալ ՚ի վերայ երեսաց. աղաչեաց զնա՝ եւ ասէ. տէր, եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։ Ձգեաց զձեռն իւր հասոյց ՚ի նա՝ եւ ասէ. կամիմ՝ սրբեա՛ց. եւ վաղվաղակի գնաց ՚ի նմանէ բորոտութիւնն։ Եւ նա պատուիրեաց նմա մի՛ ումեք ասել, այլ թէ երթ, ցոյց զանձն քո քահանային. եւ մատո պատարագ վասն սրբութեան քո՝ որպէս եւ հրամայեաց Մովսէս, ՚ի վկայութիւն նոցա։ Եւ յորդորէր առաւել բանն զնմանէ. եւ ժողովէին ժողովուրդք բազումք լսել՝ եւ բժշկել ՚ի հիւանդութենէ իւրեանց։ Եւ նա խոյս տայր յանապատ տեղիս. եւ կայր յաղօթս։

Եւ եղեւ ՚ի միում աւուրց՝ եւ ինքն ուսուցանէր, եւ փարիսեցիքն եւ օրինաց վարդապետք նստէին. որք ժողովեալ էին յամենայն քաղաքաց գալիլեացւոց՝ եւ Հրէաստանի եւ Երուսաղեմի. եւ զօրութիւն տեառն էր ՚ի բժշկել զնոսա։ Եւ ահա որք բերէին մահճօք զայր մի՝ որ էր անդամալոյծ, եւ խնդրէին զնա մուծանել ՚ի ներքս՝ եւ դնել առաջի նորա։ Եւ իբրեւ ոչ գտանէին թէ ընդ որ մուծանիցեն զնա ՚ի ներքս վասն ամբոխին, ելին ՚ի տանիս եւ ՚ի ցւոցն կախեցին զնա, եւ իջուցին մահճօքն հանդերձ ՚ի մէջ առաջի Յիսուսի։ Եւ տեսեալ զհաւատսն նոցա՝ ասէ ցնա. այր դու՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ Սկսան խորհել դպիրքն և փարիսեցիքն, եւ ասեն. ո՛ է սա՝ որ խօսի զհայհոյութիւնս. ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս՝ բայց միայն Աստուած։ Իբրեւ գիտաց Յիսուս զխորհուրդս նոցա, պատասխանի ետ

եւ ասէ ցնոսա. զի՞ խորհիք ՚ի սիրտս ձեր։ Զի՞նչ դիւրագոյն է. ասել՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել՝ արի՛ եւ գնա՛։ Այլ զի գիտասջիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ յերկրի թողուլ զմեղս, ասէ ցանդամալոյծն, քեզ ասեմ՝ արի առ զմահիճս քո՝ եւ երթ ՚ի տուն քո։ Եւ առ ժամայն յարուցեալ առաջի ամենեցուն՝ առ զիւրեւ յորոյ վերայ անկեալ դնէր, գնաց ՚ի տուն իւր, եւ փառաւոր առնէր զԱստուած։ Զարմանք կալան զամենեսեան, եւ փառաւոր առնէին զԱստուած. լի եղեն ահիւ, եւ ասեն, եթէ տեսաք այսօր նոր նշան։

Եւ եղեւ ՚ի միւսում շաբաթուն մտանել նմա ՚ի ժողովուրդն՝ եւ ուսուցանել. եւ էր անդ այր մի՝ եւ ձեռն իւր աջ գօսացեալ էր։ Եւ սպասէին նմա դպիրքն եւ փարիսեցիքն՝ թէ ՚ի շաբաթուն բժիշկեսցէ, զի գտանիցեն չարախօսութիւն զնմանէ։ Եւ նա գիտէր զխորհուրդս նոցա, ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռնն գօսացեալ էր. արի անց ՚ի մէնջ. և նա յարուցեալ եկաց։ Ասէ ցնոսա Յիսուս. հարցից ինչ զձեզ. զինչ արժան է շաբաթու, բարի՞ ինչ առնել՝ եթէ չար գործել, ոգի մի ապրեցուցանե՞լ թէ կորուսանել։ Եւ հայեցեալ շուրջ զամենեքումբք զայրագին՝ ասէ ցնա. ձգեա՛ զձեռն քո. եւ նա ձգեաց, եւ հաստատեցաւ ձեռն նորա իբրեւ զմիւսն։ Եւ նոքա լցան յիմարութեամբ, եւ խօսէին ընդ միմեանս՝ թէ զինչ առնիցեն Յիսուսի։

Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ ՚ի տեղի մի տափարակ. և ժողով աշակերտացն նորա՝ և բազմութիւն յոյժ ժողովրդեանն, յամենայն Հրէաստանի և յԵրուսաղեմէ՝ և յայնմ կողմանէ՝ և ՚ի ծովեզերէն Տիւրոսի և Սիդովնի. որ եկին լսել ՚ի նմանէ՝ և բժշկել ՚ի հիւանդութենէ իւրեանց. և նեղեալքն յայսոց պղծոց բժշկէին։ Եւ ամենայն ժողովուրդն խնդրէր մերձենալ ՚ի նա, զի զօրութիւն բազում ելանէր ՚ի նմանէ՝ և բժշկէր զամենեսին։

Եւ իբրեւ կատարեաց զամենայն բանս իւր ՚ի լը-

ականջս ժողովրդեանն, եմուտ ՚ի Կափառնաում։ Հարիւրապետի ուրումն ծառայ չարաչար հիւանդացեալ՝ մերձ էր ՚ի վախճանել, որ էր նմա պատուական։ Եւ իբրեւ լուաւ զՅիսուսէ, առաքեաց զծերսն ՚ի հրէից, աղաչէր զնա՝ զի եկեսցէ և ապրեցուսցէ զծառայն նորա։ Եւ նոքա եկեալ առ Յիսուս՝ աղաչէին զնա ստէպ՝ և ասէին, թէ արժանի է՝ որում զշնորհս զայս առնես։ Զի սիրէ զազգս մեր, և զժողովրդանոցն նա շինեաց մեզ։ Եւ Յիսուս գնաց ընդ նոսա. իբրեւ ոչինչ կարի հեռի էր ՚ի տանէն, յղեաց առ նա հարիւրապետն բարեկամս, և ասէ ցնա. տէր, մի ինչ աշխատ լինիր, զի չեմ բաւական՝ եթէ ընդ յարկաւ իմով մտանիցես։ Վասըն որոյ և ոչ զանձն համարեցայ արժանի առ քեզ գալոյ այլ ասա բանիւ՝ և բժշկեսցի մանուկս իմ. քանզի և ես այր մի եմ կարգեալ ընդ իշխանութեամբ. ունիմ ընդ ինեւ զինուորս, և ասեմ սմա՝ երթ, և երթայ. և այլում թե եկ, և գայ. և ծառայի իմում թէ արա զայս, և առնէ։ Եւ իբրեւ լուաւ զայս Յիսուս՝ զարմացաւ, դարձաւ առ ժողովուրդն որ երթային զհետ նորա՝ և ասէ. ամէն ասեմ ձեզ՝ թէ և ոչ յԻսրայէլի այսչափ հաւատս գտի, Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն ՚ի տուն, և գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ։

Եւ եղեւ ՚ի վաղիւն երթայր ՚ի քաղաք մի, որում անուն էր Նային. երթային ընդ նմա եւ աշակերտք նորա եւ ժողովուրդք բազում։ Իբրեւ մերձ եղեւ ՚ի դուռն քաղաքին, եւ ահա հանէր մեռեալ մի՝ որդի միամօր մօր իւրոյ, եւ նա էր այրի, եւ ժողովուրդ բազում քաղաքին էր ընդ նմա։ Իբրեւ ետես զնա տէր՝ գթացաւ ՚ի նա եւ ասէ. մի լար։ Եւ մատուցեալ մերձեցաւ ՚ի դագաղն. եւ որք բարձրեալն տանէին՝ զտեղի առին. եւ ասէ. պատանի դու՝ քեզ ասեմ՝ արի։ Կանգնեցաւ եւ նստաւ մեռեալն, եւ սկսաւ խօսել. եւ ետ զնա ցմայր իւր։ Եւ ահ կալաւ զամենեսին. եւ փառաւոր առնէին զԱստուած՝ եւ ասէին, թէ մարգարէ մն մեծ յարուցեալ է ՚ի միջի մերում, եւ եթէ այց

արար Աստուած ժողովրդեան իւրում ՚ի բարութիւն։ Եւ ել զրոյցս ընդ այս ամենայն Հրէաստան վասն նորա. և ընդ ամենայն կողմանս աշխարհին։

Եւ պատմեցին Յովհաննու աշակերտքն իւր վասն ամենայնի այսորիկ։ Եւ կոչեաց առ ինքն երկուս ոմանս յաշակերտացն իւրոց՝ Յովհաննէս, առաքեաց առ տէր և ասէ. դու ես որ գալոցն ես, եթէ այլում ակն կալցուք։ Եւ եկեալ արքն առ նա՝ ասեն, Յովհաննէս Մկրտիչ առաքեաց զմեզ առ քեզ՝ և ասէ, դու ես որ գալոց ես՝ եթէ այլում ակն կալցուք։ Եւ ՚ի նմին ժամու բժշկեաց զբազումս ՚ի հիւանդութեանց և ՚ի հարուածոց և յայսոց չարաց, և կուրաց բազմաց շնորհեաց տեսանել։ Պատասխանի ետ նոցա և ասէ. երթայք պատմեցէք Յովհաննու՝ զոր տեսէքդ և լըուայք. զի կոյրք տեսանեն, և կաղք գնան, բորոտք սըրբին, խուլք լսեն, մեռեալք յառնեն, աղքատք աւետարանին. և երանի իցէ՝ որ ոչ գայթագղեսցի յիս։

Եւ նաւեցին իջին յաշխարհն գերգեսացւոց. որ է յայնկոյս հանդէպ Գալիլեայ։ Եւ ընդ ելանելն նորա ՚ի ցամաք, պատահեաց այր մի ՚ի քաղաքէն՝ յորում էին դեւք. և բազում ժամանակս չէր հանդերձ զգեցեալ՝ և ոչ ՚ի տան բնակեալ, այլ ՚ի գերեզմանս։ Եւ տեսեալ զՅիսուս աղաղակեաց եւ անկաւ առաջի նորա, եւ ասէ մեծաձայն. զի՞ կայ իմ եւ քո Յիսուս որդի Աստուծոյ բարձրելոյ, աղաչեմ զքեզ մի տանջեր զիս։ Քանզի հրաման տայր այսոյն պղծոյ ելանել ՚ի մարդոյ անտի. քանզի բազում ժամանակս յափշտակեալ էր զնա, և կապէր ՚ի շղթայս. և պահէր յերկաթըս, և խզէր զկապանսն, եւ վարէր ՚ի դիւէն յանապատս։ Եհարց ցնա Յիսուս եւ ասէ. զինչ անուն է քեզ. եւ նա ասէ, Լէգէովն՝ զի դեւք բազումք մտեալ էին ՚ի նա։ Եւ աղաչէին զնա՝ զի մի հրաման տացէ նոցա երթալ յանդունդս։ Եւ էր անդ երամակ մի խոզից բազմաց արօտական ՚ի լերինն, եւ աղաչեցին զնա՝ զի հրաման տացէ նոցա մտանել ՚ի նոսա. եւ հըրա-

մայեաց նոցա։ Եւ ելեալ դեւրն յառնէն՝ մտին՝ 'ի խոզեանն, և դիմեաց երամակն 'ի զահէ անտի 'ի ծովակն՝ և հեղձաւ։ Իբրեւ տեսին խոզարածքն զիրսն որ եղեն՝ փախեան, եւ պատմեցին 'ի քաղաքին եւ յագարակսն։ Եւ իբրեւ ելին տեսանել զգործսն, եւ եկին առ Յիսուս, եւ գտին զայրն՝ ուստի դեւքն ելեալ էին, զգեցեալ եւ ըզգաստացեալ նստէր առ ոտսն Յիսուսի, եւ երկեան։ Պատմեցին նոցա որոց տեսեալն էր՝ թէ զիարդ փրկեցաւ դիւահարն։ Եւ աղաչէր զնա ամենայն բազմութիւնն շուրջ զկողմամբքն գերգեսացւոց՝ գնալ 'ի սահմանաց նոցա, քանզի ահիւ մեծաւ տագնապէին. և նա մտեալ 'ի նաւ՝ դարձաւ անդրէն։ Աղաչէր զնա այրն՝ ուստի դեւքն ելեալ էին շրջել ընդ նմա. արձակեաց զնա՝ և ասէ. դարձ 'ի տուն քո, և պատմեա՝ զոր միանգամ արար քեզ Աստուած. գնաց 'ի քաղաքն՝ և քարոզէր զոր ինչ արար նմա Յիսուս։

Եւ իբրեւ դարձաւ անդրէն Յիսուս, ընկալաւ զնա ժողովուրդն. քանզի ամենեքեան ակն ունէին նմա։ Եւ ահա եկն այր մի՝ որում անունն էր Յայրոս, եւ նա էր իշխան ժողովրդեան. անկեալ առ ոտսն Յիսուսի՝ աղաչէր զնա մտանել 'ի տուն նորա. զի դուստր միամօր էր նորա՝ ամաց իբրեւ երկոտասանից, և էր մերձ 'ի մահ. և ընդ երթալն նորա՝ ժողովուրդքն նեղէին զնա։ Եւ կին մի էր 'ի տեռատեսութեան արեան ամաց երկոտասանից, որ 'ի բժիշկս ծախեալ էր զամենայն ինչս իւր. որում ոչ էր լեալ հնար յումեքէ բժշկել։ Մատուցեալ յետոյ, մերձեցաւ 'ի քղանցս հանդերձի նորա. և նոյն ժամայն եկաց բղխումն արեան նորա։ Եւ ասէ Յիսուս. ո՞վ է՝ որ մերձեցաւն յիս։ Իբրեւ ամենեքեան ուրանային, ասէ Պետրոս՝ և որ ընդ նմա էին. Վարդապետ, ժողովուրդք պնդեն և նեղեն զքեզ։ Եւ ասէ Յիսուս. ոմն մերձեցաւ յիս, քանզի գիտացի՝ եթէ զօրութիւն ել յինէն։ Իբրեւ ետես կինն՝ եթէ ոչ ծածկեցաւ 'ի նմանէ, եկն դողալով՝ և անկաւ առաջի նորա, թէ վասն որոյ իրանց մերձե-

ցաւ 'ի նա՝ պատմեաց առաջի ամենայն ժողովրդեանն. և թէ որպէս բժշկեցաւ առժամայն։ Եւ ասէ. քաջալերեաց, դուստր, հաւատք քո կեցուցին զքեզ, երթ 'ի խաղաղութիւն։

Եւ մինչդեռ նա խօսէր, գայ ոմն 'ի տանէ ժողովրդապետին՝ և ասէ ցնա. մեռաւ դուստրն քո. մի ինչ աշխատ առներ զդա։ Իսկ Յիսուս իբրեւ լուաւ, պատասխանի ետ նմա՝ և ասէ. մի երկնչիր, միայն հաւատա՝ և կեցցէ։ Եւ մտեալ 'ի տունն՝ ոչ զոք եթող մտանել, բայց միայն զՊետրոս և զՅակոբոս և զՅովհաննէս, և զհայր մանկանն և զմայր նորա։ Լային ամենեքեան՝ և կոծէին զնա։ Եւ նա ասէ. մի լայք՝ զի չէ մեռեալ՝ այլ ննջէ։ Եւ նոքա ծաղր առնէին զնա, զի գիտէին թէ մեռաւ։ Եւ նորա հանեալ զամենեսին արտաքս, կալաւ զձեռանէ նորա՝ բարբառեցաւ և ասէ. արի, կաց մանուկ դու։ Եւ դարձաւ ոգի նորա, և կանգնեցաւ վաղվաղակի. և հրամայեաց տալ նմա ուտել. և զարմացան ծնողքն նորա։ Եւ նա պատուիրէր մի ումեք ասել՝ որ ինչ եղեւն։

Եւ եղեւ 'ի վաղիւն մինչ իջանէին նոքա 'ի լեռնէ անտի, ընդ առաջ եղեւ նմա ժողովուրդ բազում։ Եւ ահա այր մի 'ի ժողովրդենէ անտի աղաղակեաց և ասէ. Վարդապետ, աղաչեմ զքեզ հայեաց յորդի իմ, զի միամօր է ինձ։ Եւ ահա այս հարկանի 'ի նմա, և յանկարծ գոչէ՝ և զարկուցանէ և թաւալեցուցանէ զնա և փրփրեցուցանէ, և հազիւ մեկնի 'ի նմանէ խորտակեալ զնա. և աղաչեցի զաշակերտսն քո զի հանցեն զնա, և ոչ կարացին։ Պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ. ո՜վ ազգ անհաւատ և թիւր, մինչեւ յերբ եղէց ընդ ձեզ՝ և անսայցեմ ձեզ. մատո այսր զորդին քո։ Եւ մինչդեռ մատչէր, զարկոյց զնա դեւն՝ և շարժեաց։ Սաստեաց Յիսուս այսոյն պղծոյ, և բժշկեաց զմանուկն. և ետ զնա ցհայր իւր։ Եւ զարմանային ամենեքեան 'ի վերայ մեծամեծացն Աստուծոյ. և 'ի զարմանալ ամենեցուն 'ի վերայ ամենայնի զոր առ-

նէր, ասէ ցաշակերտան իւր. դիք դուք 'ի լսելիս ձեր զբանս զայսոսիկ. զի որդի մարդոյ մատնելոց է 'ի ձեռս մարդկան։

Եւ հանէր զեւ մի համր. և եղեւ յելանել դիւին՝ խօսեցաւ համրն, և զարմացան ամենայն ժողովուրդքն։ Եւ ոմանք 'ի նոցանէ ասեն. Բէեզղեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդեւս։ Եւ այլք փորձէին՝ և նշան յերկնից խնդրէին 'ի նմանէ։ Իսկ նորա գիտացեալ զխորհուրդս նոցա, ասէ ցնոսա. ամենայն թագաւորութիւն բաժանեալ յանձն՝ աւերի, և տուն բաժանեալ յանձն՝ կործանի։ Ապա եթէ և սատանայ բաժանեցաւ յանձնէ, զիարդ կայցէ թագաւորութիւն նորա. զի ասէք զինէն եթէ Բէեզղեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդեւս։ Եթէ ես Բէեզղեբուղաւ հանեմ զդեւս, որդիքն ձեր իւ հանիցեն. վասն այդորիկ նոքին եղիցին ձեր դատաւորք։ Իսկ եթէ մատամբ Աստուծոյ հանեմ զդեւս, ապա հասեալ է 'ի վերայ ձեր արքայութիւն Աստուծոյ։ Յորժամ հզօր վառեալ՝ պահիցէ զտուն իւր, 'ի խաղաղութեան են ինչք նորա։ Բայց եթէ հզօրագոյն քան զնա 'ի վերայ եկեալ յաղթեսցէ նմա, զսպառազինութիւնն հանէ՝ յոր յուսացեալ էր, և զաւար նորա բաշխեսցէ։ Որ ոչ է ընդ իս՝ հակառակ իմ է, և որ ոչ ժողովէ ընդ իս, ցրուէ։ Յորժամ այսն ելանիցէ 'ի մարդոյ՝ շրջի ընդ անջրդին տեղիս, խնդրէ հանգիստ. և իբրեւ ոչ գտանէ, ասէ. դարձայց անդրէն 'ի տուն իմ ուստի ելի։ Եւ դայ գտանէ մաքրեալ և յարդարեալ ։ Յայնժամ երթայ և առնու եօթն այլ այսս չար եւս քան զինքն՝ և մտանէ բնակէ անդ, և լինի յետինն մարդոյն այնորիկ չար քան զառաջինն։ Եւ եղեւ մինչդեռ խօսէր զայս, ձայն եբարձ կին մի 'ի ժողովրդենէ անտի և ասէ. երանի է որովայնին՝ որ կրեաց զքեզ. և ստեանցն՝ որ դիեցուցին զքեզ։ Եւ նա ասէ. նա երանի այնոցիկ է, որ լսեն զբանն Աստուծոյ, և առնեն։

Եւ ուսուցանէր 'ի միում ժողովրդանոցացն 'ի

շաբաթս։ Եւ ահա կին մի՝ զոր ունէր այս հիւանդութեան ամս ութուտասն. և էր կարկամեալ, և ոչ կարէր ամենեւին 'ի վեր հայել։ Եւ տեսեալ զնա Յիսուս՝ կոչեաց առ ինքն՝ և ասէ ցնա. կին դու՝ արձակեալ ես 'ի հիւանդութենէ քումմէ։ Եւ եդ 'ի վերայ նորա ձեռն, և առժամայն ուղղեցաւ, և փառաւոր առնէր զԱստուած։ Պատասխանի ետ ժողովրդապետն ցասուցեալ՝ թէ ընդէր 'ի շաբաթու բժշկեաց Յիսուս, և ասէ ցժողովուրդն. վեց օր է՝ յորս արժան է գործել, յայնս եկայք բժշկեցարուք, և մի յաւուր շաբաթու։ Պատասխանի ետ նմա տէր՝ և ասէ. կեղծաւորք, իւրաքանչիւր որ 'ի ձէնջ 'ի շաբաթու ո՞չ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ 'ի մսրոյ՝ և տանի տայ ջուր։ Իսկ այս՝ դուստր Աբրահամու էր. զոր կապեաց սատանայ ահաւասիկ ութուտասան ամ, ո՞չ էր արժան արձակել 'ի կապանաց անտի 'ի շաբաթու։ Եւ զայս իբրեւ ասէր, յամօթ լինէին ամենեքին որ հակառակըն կային նմա. և ամենայն ժողովուրդն ուրախ լինէր 'ի վերայ ամենայն փառաւորութեանցն որ գործէին 'ի նմանէ։

Եւ եղեւ 'ի մտանելն նորա 'ի տուն ուրուք իշխանաց փարիսեցւոց 'ի շաբաթու ուտել հաց, և նորա սպասէին նմա։ Եւ ահա այր ոմն էր անդ ջրգողեալ առաջի նորա։ Պատասխանի ետ Յիսուս՝ և ասէ ցօրինաւորսն և ցփարիսեցիս. եթէ արժա՞ն իցէ 'ի շաբաթու բժշկել։ Եւ նոքա լուռ եղեն. և բուռն հարեալ զնմանէ՝ բժշկեաց զնա, և արձակեաց։ Եւ ասէ ցնոսա. ո՞յր ուրուք 'ի ձէնջ էշ կամ եզն՝ անկանիցի 'ի ջրհոր, և ոչ վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու։ Եւ ոչ կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն։

Եւ եղեւ մինչ երթայր նա յԵրուսաղէմ, և ինքն անցանէր ընդ մէջ Սամարիայ և գալիլեացւոց։ Եւ մինչդեռ մտանէր 'ի գեօղ ուրեմն, պատահեցին նմա տասն այր բորոտ՝ որք կացին 'ի հեռաստանէ, բարձին զձայնս և ասեն. Յիսուս վարդապետ, ողորմեաց մեզ։

Եւ իբրեւ ետես զնոսա, ասէ ցնոսա. երթայք ցուցէք զանձինս քահանայիցն. և եղեւ իբրեւ գնացին, առժամայն սրբեցան։ Մի ոմն 'ի նոցանէ իբրեւ ետես՝ եթէ բժշկեցաւ, դարձաւ անդրէն՝ 'ի ձայն մեծ փառաւոր առնէր զԱստուած. անկաւ առ ոտս նորա, 'ի վերայ երեսաց իւրոց և գոհանայր զնմանէ. և ինքն էր սամարացի։ Պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ. ո՞չ տասն սոքա սրբեցան, իսկ արդ՝ ինունքն ո՞ւր են։ Զի ոչ գըտան դառնալ տալ փառս Աստուծոյ, բայց միայն այլազգիս այս։ Եւ ասէ ցնա. արի, գնա. զի հաւատք քո կեցուցին զքեզ։

Եւ եղեւ 'ի մօտել նորա յԵրիքով, կոյր ոմն նըստէր առ ճանապարհաւն մուրացիկ։ Իբրեւ լուաւ զանցանել ժողովրդեանն, հարցանէր՝ թէ զի՞նչ իցէ այն։ Եւ պատմեցին նմա, թէ Յիսուս Նազովրեցի անցանէ։ Աղաղակեաց և ասէ. Յիսուս, որդի Դաւթի՝ ողորմեաց ինձ։ Եւ որ առաջին երթային՝ սաստէին նմա զի լըռեսցէ. և նա ևս առաւել աղաղակէր, որդի Դաւթի, ողորմեաց ինձ։ Զտեղի է առ Յիսուս, և հրամայեաց ածել զնա առ իւր. և իբրեւ մերձ եղեւ առ նա. եհարց զնա և ասէ, զի՞նչ կամիս դու՝ զի արարից քեզ. և նա ասէ. տէր, զի բացցին աչք իմ՝ և տեսից։ Եւ Յիսուս ասէ ցնա. հայեաց, հաւատք քո կեցուցին ըզքեզ։ Եւ առժամայն ետես, երթայր զհետ նորա՝ և փառաւոր առնէր զԱստուած. և ամենայն ժողովրդեանն տեսեալ, տայր օրհնութիւն Աստուծոյ։

Սրբոյ Աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու։

ՏԵՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Եւ յետ երկուց աւուրց ել անտի և գնաց 'ի Գալիլեա։ Զի ինքն իսկ Յիսուս վկայեաց՝ եթէ մարգարէ յիւրում գաւառի պատիւ ոչ ունի։ Այլ յորժամ եկն նա 'ի Գալիլեա, ընկալան զնա գալիլեացիքն. զի տեսեալ ևս էր զամենայն նշանսն, զոր արար յԵրուսաղէմ 'ի տօնին. քանզի և նոքա եկեալ էին 'ի տօնն։ Եկն դարձեալ 'ի կանա գալիլեացւոց՝ ուր արար զջուրն գինի. և անդ էր թագաւորազն մի, որոյ որդի նորա հիւանդ կայր 'ի Կափառնաում։ Նա իբրև լուաւ եթէ Յիսուս եկեալ է 'ի հրէաստանէ 'ի Գալիլեա. եկն առ նա՝ և աղաչէր, զի իջցէ և բժշկեսցէ զորդի նորա. քանզի մերձ էր 'ի մեռանել։ Ասէ ցնա. եթէ ոչ նշանս ինչ և արուեստս տեսանէք՝ ոչ հաւատայք։ Ասէ ցնա թագաւորազն. տէր, էջ մինչչև մեռեալ իցէ մանուկն իմ։ Ասէ ցնա Յիսուս. երթ՝ որդին քո կենդանի է. և հաւատաց այրն բանին՝ զոր ասաց նմա Յիսուս, և գնաց։ Եւ մինչդեռ իջանէր, ընդ առաջ եղեն նմա ծառայքն նորա. աւետիս ետուն և ասեն, թէ մանուկն նորա կենդանի է։ Հարցանէր ցնոսա վասն ժամուն՝ յորում առաքինեաց. և ասեն ցնա. երէկ յեօթներորդ ժամուն եթող զնա ջերմն։ Գիտաց հայրն նորա՝ եթէ յայնմ ժամու՝ յորում ասացն ցնա Յիսուս՝ թէ որդին քո կենդանի է. և հաւատաց ինքն և ամենայն տուն իւր։ Զայս դարձեալ երկրորդ նշանս արար Յիսուս եկեալ 'ի Հրէաստանէ 'ի Գալիլեա։

Յետ այսորիկ տօն էր հրէից. և ել Յիսուս յԵրուսաղէմ։ Եւ էր յԵրուսաղէմ 'ի Պրոպատիկէ աւազանին, որ կոչէր եբրայեցերէն Բեթհեզդայ. հինգ սրահ։ Յարս անկեալ դնէր բազմութիւն յոյժ հիւանդաց՝ կուրաց, կաղաց, գօսացելոց, որ ակն ունէին ջրոյն յու-

զեւլոյ։ Եւ հրեշտակ տեառն իջանէր ըստ ժամանակի յաւազանն՝ և յուզէր զջուրսն. և որ նախ ՚ի շարժումն ջուրցն իջանէր յաւազանն՝ բժշկէր, ոչ ունելով նշան հիւանդութեան։ Եւ անդ էր այր մի, որոյ երեսուն և ութ ամ էր ՚ի հիւանդութեան իւրում։ Զնա իբրև ետես Յիսուս՝ զի անկեալ դնէր, և գիտաց եթէ բազում ժամանակք են այնուհետև, ասէ ցնա. կամիս ողջ լինել։ Պատասխանի ետ նմա հիւանդն. տէր, ոչ զոք ունիմ, թէ յորժամ ջուրքն յուզիցին՝ արկցէ զիս յաւազանն. և մինչ ես դանդաղիմ, այլ ոք քան զիս յառաջագոյն իջանէ։ Ասէ ցնա Յիսուս. արի, առ զմահիճս քո՝ և գնա։ Եւ ողջացաւ այրն, և յարեաւ՝ էառ զմահիճս իւր՝ և շրջէր. և էր շաբաթ յաւուրն յայնմիկ։ Ասեն հրէայքն ցբժշկեալն. շաբաթ է՝ և ոչ է արժան քեզ առնուլ զմահիճս քո։ Պատասխանի ետ նոցա և ասէ. որ բժշկեացն զիս, նա ասաց ցիս, առ զմահիճս քո՝ և գնա։ Հարցին ցնա և ասեն. ո՞վ է այրն՝ որ ասաց ցքեզ, առ զմահիճս քո՝ և շրջեաց։ Եւ բժշկեալն ոչ գիտէր թէ ո՞վ իցէ. քանզի Յիսուս խոյս ետ վասն ամբոխին ՚ի տեղւոջէ անտի։ Յետ այսորիկ գտանէ զնա Յիսուս ՚ի տաճարին, և ասէ ցնա. ահաւադիկ ողջացար, մի ևս մեղանչէր՝ զի մի չար ևս ինչ լինիցի քեզ։ Գնաց այրն՝ և պատմեաց հրէիցն, եթէ Յիսուս էր՝ որ բժշկեացն զիս։ Եւ վասն այնորիկ հալածէին զՅիսուս հրէայքն, զի զայն առնէր ՚ի շաբաթու։ Եւ Յիսուս պատասխանի ետ նոցա. Հայր իմ մինչև ցայժմ գործէ, և ես գործեմ։ Վասն այնորիկ առաւել խնդրէին հրէայքն սպանանել զնա. զի ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլև հայր իւր կոչէր զԱստուած, և հաւասար առնէր զանձն Աստուծոյ։

Եւ մինչդեռ անցանէր՝ ետես այր մի կոյր ՚ի ծնէ. և հարցին ցնա աշակերտքն նորա՝ և ասեն. ռաբբի, ո՞յր վնաս է, սորա՞ թէ հօր և թէ մօր իւրոյ, զի կոյր ծնցի։ Պատասխանի ետ Յիսուս՝ ոչ դորա վնաս է,

և ոչ հօր և մօր իւրոյ. այլ զի յայտնի լիցին գործքըն այսմ ՚ի դմա։ Եւ ինձ պարտ է գործել զգործս այնորիկ՝ որ առաքեացն զիս, մինչ աւուր կայ. գայ գիշեր՝ յորժամ ոչոք կարէ գործել։ Մինչդեռ յաշխարհի եմ, լոյս եմ աշխարհի։ Զայս իբրև ասաց, եթուք ՚ի գետին՝ և արար կաւ ՚ի թքոյն. և ծեփեաց զկաւն ՚ի վերայ աչաց կուրին։ Եւ ասէ ցնա. երթ, լուա յաւազանին Սելովմայ. որ թարգմանի առաքեալ. չոքաւ լուացաւ. եկն և տեսանէր։ Իսկ դրացիքն՝ և որոց տեսեալ էր զնա յառաջագոյն՝ թէ մուրացիկ էր, ասէին. ո՞չ սա էր՝ որ նստէրն և մուրանայր. կէսքն ասէին. նա է։ Այլքն ասէին. ոչ՝ այլ նման է նմա. և ինքն ասէր՝ թէ ես եմ։ Ասեն ցնա. իսկ զիա՞րդ բացան աչք քո։ Նա ետ պատասխանի. այր մի՝ որում Յիսուսն ասեն, կաւ արար՝ և ծեփեաց զաչս իմ, և ասէ ցիս. երթ ՚ի Սելովամ, և լուա. չոքայ լուացայ՝ և տեսանեմ։ Ասեն ցնա. ո՞ւր է նա. ասէ ցնոսա. ոչ գիտեմ։ Ածին առ փարիսեցիսն զնա, որ երբեմն կոյրն էր։ Եւ էր շաբաթ՝ յորժամ զկաւն արար Յիսուս. և եբաց զաչս կուրին։ Դարձեալ հարցանէին զնա փարիսեցիքն, թէ զիա՞րդ տեսանես. և նա ասէ ցնոսա. կաւ եդ ՚ի վերայ աչաց իմոց, և լուացայ՝ և տեսանեմ։ Ասեն ոմանք ՚ի փարիսեցւոցն. ոչ է այրն այն յԱստուծոյ, զի զշաբաթս ոչ պահէ։ Կէսքն ասէին. իսկ զիա՞րդ կարէ մարդ մեղաւոր այսպիսի նշանս առնել։ Եւ էին հերձուածք ՚ի մէջ նոցա։ Ասեն դարձեալ ցկոյրն. դու զի՞ ասես վասն նորա՝ զի եբաց զաչս քո։ Եւ նա ասէ՝ թէ մարգարէ է։ Եւ ոչ հաւատային հրէայքն զնմանէ՝ եթէ կոյր էր՝ և բացաւ. մինչև կոչեցին զծնողս բացելոյն. հարցին ցնոսա և ասեն՝ սա՞ է որդին ձեր, զորմէ դուքն ասէիք. եթէ կոյր ծնաւ. արդ՝ զիա՞րդ տեսանէ։ Պատասխանի ետուն նոցա ծնողքն նորա՝ և ասեն. գիտեմք զի սա է որդին մեր, և զի կոյր ծնաւ. բայց զիա՞րդ այժմդ

տեսանէ՝ ոչ գիտեմք. կամ թէ՝ ո՛ եբաց զաչս դորա՝ մեք ոչ գիտեմք. ցդա իսկ հարցէք, ինքնին 'ի չափ հասեալ է. ինքն իսկ խօսեսցի վասն իւր: Զայս ասացին ծնողքն նորա, զի երկնչէին 'ի հրէից. քանզի ուխտ եդեալ էր հրէից, եթէ որ խոստովանեսցի զնա Քրիստոս՝ 'ի բաց կացցէ 'ի ժողովրդենէն: Վասն այնորիկ ասացին ծնողքն նորա, թէ ինքնին 'ի չափ հասեալ է, զնա իսկ հարցէք: Դարձեալ կրկին անգամ կոչեցին զայրն՝ որ կոյրն էր, և ասեն ցնա. տուր փառս Աստուծոյ, մեք գիտեմք՝ զի այրն այն մեղաւոր է: Եւ նա ասէ. թէ մեղաւոր իցէ՝ ես ոչ գիտեմ՝ բայց զայս գիտեմ, զի կոյր էի՝ և արդ տեսանեմ: Դարձեալ ասեն ցնա. զինչ արար քեզ, զիա՞րդ եբաց զաչս քո: Պատասխանի ետ նոցա. այժմ ասացի ձեզ՝ և ոչ լուայք. զի՞ կամիք միւս անգամ լսել. միթէ և դո՛ւք կամիք աշակերտել նմա: Նորա հայհոյէին զնա՝ և ասէին. դու լիջիր նորա աշակերտ. մեք Մովսէսի աշակերտք եմք: Մեք գիտեմք՝ զի ընդ Մովսէսի խօսեցաւ Աստուած. զդա ոչ գիտեմք ուստի իցէ: Պատասխանի ետ այրն և ասէ ցնոսա. այդ իսկ են սքանչելիք. զի դուք ոչ գիտէք՝ ուստի իցէ, և զիմ զաչս եբաց: Գիտեմք զի Աստուած մեղաւորաց ոչ լսէ, բայց եթէ աստուածապաշտ ոք իցէ՝ և զկամս նորա առնիցէ, նմա լսէ: Ի յաւիտենից ոչ լուաւ՝ եթէ եբաց ոք զաչս կուրի 'ի ծնէ կոյր ծնելոյ: Եթէ ոչ յԱստուծոյ էր այրն այն՝ ոչ կարէր առնել ինչ: Պատասխանի ետուն և ասեն ցնա. 'ի մեղս իսկ ծնեալ ես ամենևին, և դու վարդապետ լինիս մեր: Եւ հանին զնա արտաքս: Լուաւ Յիսուս՝ եթէ հանին զնա արտաքս, և իբրև եգիտ զնա՝ ասէ ցնա. դու հաւատա՞ս յորդի Աստուծոյ: Նա պատասխանի ետ և ասէ. տէր, ո՞վ է՝ զի հաւատացից 'ի նա: Ասէ ցնա Յիսուս. և տեսեր զնա, և որ խօսիդ ընդ քեզ՝ նա է: Եւ նա ասէ. հաւատամ, տէր, և երկիրպագ նմա.

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Ա. ՄԻԱՍՆԻԿՅԱՆԻ
Անվան
Публичная Библиотека

ԲԱՌԱՐԱՆ

Ագանիլ—Հագնել:
Ադոնայի—Տէր. տէր իմ:
Ազատազնեայ—Ազնուական ցեղից:
Ազդարան—Լրատու, իմաց անող. իմացանելու տեղ:
Ալէտանջ (հողմ)—Տակնուվրայ անող:
Ախտամէտ—Հիւանդոտ, ցաւոտ:
Ախտարծարծ—Ախտ՝ցաւ առաջացնող:
Ածանցական—Անցաւոր. եկող-գնացող:
Ակատ—Նաւակ, մակոյկ:
Ակնայայրատ—Վատ՝ գէշ աչքով նայող:
Ակումբ—Ժողով, հանդէս. խումբ:
Աղարտել—Աւրար անել. աղաւաղել. փճացնել:
Աղէյարմար—Յարմար լարերով.
Աղիւսարկութիւն—Աղիւս շինելը:
Աղխել—Փակել, գոցել:
—Աղխեալ ազդարան—Փակած բերան կամ լեզու:
Աղօրի (աղօրի)—Ատամ, ակռայ:
Աղուական—Քաղցր, անուշիկ:
Աղուական ախտ—Գիջութիւն, ցանկասիրութիւն, կնամոլութիւն:
Աղջութիւն—Մթնութիւն:
Աղտաղտին—Աղի, լեղի, չոռ:
Աղօթկեր—աղօթող:
Աճառ—Սապոն:
Ամանակ—Ժամանակ, վախտ:
Ամբարձուղէշ—Բարձր ճիւղ ունեցող:
Ամենազգրաւ—Ամեն ինչ իր մէջ պարունակող:
Ամենատիկար—Խիստ տկար:
Ամենավարան—Խիստ տարակուսած, շուարած:
Ամպրոպ—Փոթորիկ:
Այգ—Առաւօտ. առաջին լոյս:
Այսակիր—Դիւահար. ցաւագար:
Անազան—ուշ. վերջին:
Անախտակիր—Կարեկից չեղող: ուրիշին չը ցաւակցող:
Անդաձել. Մտածել, քննել:
Անդանձաւ—Հին ժամանակ անձաւնելի:
Անդասելի—Կարգից դուրս:
Անդուլ—Չըհանգստացող, դադար չունեցող:
Աներասան—Անսանձ:
Աներևակի—Աներևոյթ:
Աներկեան—Անվախ. անկասկած:
Անկայուն—Ոչ մնայուն, ոչ մշտական, չը մնացող:
Անկեղակարծ—Անկասկած:
Անկոփինչ—Ձայնը կտրած:
Անհագագ—Անձայն, անշունչ:
Անհամբոյր—Անհաշտ, անտանելի. չը փախուող. շատախօս. զարշելի:
Անհատուածելի—Չը զատուող, անբաժանելի:
Անձաւ—Այր, մաղարա:
Անձնամատն—Իր անձն մատնող, իր անձին հակառակ:
Անձուկ—Նեղ. մի քիչ:
Անճողոպրելի—Չը փախչելու տեղ, որտեղից որ անկարելի է փախչել:
Անյարիր ջատուկ—Անկանգնելի կախարդ՝ նենգաւոր՝ ցաւագար:
Անշամանդաղ—Անմշուշ, մութ չեղած:
Անշուշտ—Անփոփոխ, անխառնակ:
Անոպայ—Տմարդի, վայրենի:

Անպատեհ—Չը յարմարող։
Անպատուար—Պատ չունեցող։
Անպարագիր—Անչափ, անսահման։
Անջրպետ—Բաժանող, զատող։
Անսպառելի—Անյետանալի։
Անստգիւտ—անպակաս։
Անվայրափակ— անբովանդակելի։
Անվթար—Անսխալ։
Անտարատ—Անարատակոյս։
Անտարրափակ — Նիւթեղէն բաներից դուրս, տարրերից դուրս։
Անքատ—Նուաստ, փոքր. տկար։
Անքոյթ—Խաղաղ, հանդարտ։
Աշխարել—Ողբալ, լալ, սգալ։
Աշտանակ—ջահդան, մոմակալ։
Աշտէ— Տէգ, նիզակ։
Ապարան—Պարսպնձուած։
Ապազէն—Զէնք չունեցող, անզէն, տկար։
Ապաթոյն—Անթոյն։
Ապախտաւոր—Անշահ։
Ապահար—Ամուսնանի մէջ եղած (կին), տեռատես։
Ապաձեռն—Անօգնական, խեղճ։
Ապաշաւ—Ցաւալի, նաեւ զղջալի։
Ապաշուք—Անպատիւ, պատուազուրկ։
Ապաջան—Ջանք չանող, չաշխատող։
Ապառում—Լիրբ, անզուսպ։
Ապաւանդակ—Չուան, թոկ (նաւի)։
Ապաւինութիւն խարսխի—Նաւի խարիսխը։
Ապաքինել—Փարատել, զգաստեցնել, առողջացնել։
Ապէնկառ—Անկարող։
Ապիկար—Տկար։
Ապիրատութիւն — Անիրաւութիւն, անազնուութիւն։
Առակայք — Առաջիկայ, առջև մօտ եղածները և կամ քիչ յետոյ գալիքները։
Առանցեալ—Ժամանակին անցած (ծնելու)։
Առասան—Չուան, թոկ։
Առիգած—Դողդոջ։
Առկայծեալ—Հանգչելու՝ մարելու մօտ (լապտեր, ճրագ)։
Առհաւատչեայ—Գրաւական։
Առուեղեկան յաւիտեան—Անցաւոր ժամանակ։
Առօրինակեալ — Համեմատած, նմանեցրած, բաղդատած։
Ասուփ—Բղխեղէն, սրբէ ջուր։
Ասպականաստան—Շան կերակրին երանի տալով (զուգէ և գործ է ածուած սրբէս որակոն զուն)։

Ասպատակ—Ձիաւորի յարձակումը, ձիով վրայ պրծնելը։
Ասպարէզ—Հեռաւորութեան որոշ չափ. հրապարակ։
Արահետ—Բանուկ ճանապարհ։
Արբուն—Կատարեալ հասակ։
Արգահատել—Խղճալ, գթալ, ցաւակցելով մխիթարել. աղաչել, պաղատել։
Արգասաւոր—Արդիւնաւոր։
Արգասիք—Վաստակ, արդիւնք։
Արդարեալլուկ — Իրաւացի տանջուած, հախ տեղը տանջուած։
Արդեան—Այժմեան, հիմիկուան։
Արդ վաղնական—Շուտ ծախուած՝ վաճառուած։
Արկածք—Փորձանք։
Արուարձան—Գիւղ (միայն նախկացին է գործածում այս մտքով 4գլ.Դ.)
Արութիւն—Կորովութիւն, տղամարդութիւն։
Արուսեակ—Գիշերամուտ աստղ, առաւօտեան աստղ. նաեւ արեգակ։
Արջնաթոյր—Մթնագոյն, սեւ։
Արջնատես—Սեւատեսիլ, սեւագոյն։
Արտալած—Ճամբից շեղուած նաեւ հալածական։
Արտաքնայարդար—Դրսից միայն մաքուր, արտաքուստ մաքուր։
Արտօսրածին—Արտասուք առաջացնող։
Արփիացնցող—Առաւօտեան դէմ սրկուած։
Աւագական—Ախոռապալի, սլլալի։
Աւանդակիրոյս — Աւանդը՝ ամանաթը կրողներ։
Աւոգական—Խրտնող։

Բ.

Բագին—Կուռք, կռատուն։
Բազմադեղ—Առատ, խիտ շատ։
Բազմակ—Ճրագ, վառուող նիւթ։
Բազմական—Ճաշկերական, սեղանակից. նստելու տեղ։
Բազմաձեռնեան խարդաւանողք—Ճարտար խաբեբաներ։
Բազմահոլով—Շատ ու շատ։
Բազմայածեան—Խիստ՝ շատ պատող։
Բազմատեղեան — Ճիւղաւոր, շատ ճիւղեր ունեցող։
Բազմարկածեան—Շատ փորձանքներ։
Բամբիռն—Նուագելու գործիքի անունը։
Բանդագուշեալ—Խելառ, ցնորուած։
Բառաչել—Հաչակաւոր նաև լաւ հնչող։

Բարբելի—Մեղադրելի, դրդարանելի։
Բարբառութիւն—Անխօսի մէջ ձայն հանելը։
Բարացուցական—Բարքը ցոյց տուող։
Բարաւոր—Դռան վերի շէմքը։
Բարեպարիշտ—Բարեպաշտ։
Բարեսաւիղ—Ներդաշնակ. լաւ նուագող։
Բարունակ մահազկոցեան — Մահաբեր պտղի ճիւղ։
Բարձրայօն—Հպարտ։
Բաւանդակապէս—Ամբողջովին։
Բաւիղ—Դոյր, խորշ։
Բեղիար—Սաթայէլ, փիւնիկեցոց կուռք։
Բժժանք—Թիլիսմա, կախարդական նշան։
Բիծք բացակիծք—Խածուած տեղեր՝ ուռեցքներ։
Բոլորապատուղ—Ամբողջովին նուիրուած, ողջակէզ։
Բոսոր—Արնագոյն։
Բուել—Ծծել։
Բռնախոյեան—Զօրաւոր հակառակորդ։
Բռնամարտիկ—Բռնցքով կռուող։

Գ.

Գաղձաւոր—Վատ խոտ պարունակող։
Գաղտնակեր—Ծածուկ ուտող։
Գանել—Ծեծել։
Գանձութիւն—Հնչումն, կանչուածք։
Գարնանադալար—Գարնան մեծացած՝ առատացած (գետ)։
Գեղայօրէն—Գեղեցիկ յօրինած։
Գեղմն—Բուրդ։
Գերաբնական—Բնութիւնից բարձր, հրաշալի։
Գերանակիրաչք — պակասութիւններով լցուած մարդու աչք (որ ուրիշի շիւղն տեսնում, իսկ իրաչքի գերանը ոչ)։
Գերիշխարան—Խիստ լացող։
Գերաշխարհնի—Աշխարհայինից բարձր, աւելի աշխարհային պատիւներից պատուաւոր։
Գերունակ—Կատարելապէս բարձր, գերագոյն, գերազանց։
Գթել—Սիրալուել։
Գժգմութիւն—Խռովել, քիթը կախել։
Գինդ—Օղ, օղակ։
Գիշերավան—Գիշերը հալածող։
Գիջութիւն—Անտեսակութիւն։
Գիսախոսիւ—Մազերը խառնուած։
Գլխաշուք—Գլուխը զարդարող։
Գլխաւորել—Լրացնել, վերջացնել։
Գողարական—Անուշ և փափուկ, կակուղ։

Գոյարան—Ստեղծող։
Գործականութիւն—Գործ, շինուած իր։
Գործնականաց գործի—Գործիք (ձեռք)։
Գուժարկու—Բօթաբեր։
Գումարտակ—Հաւաքուած բազմութիւն։
Գունել—գոյն տալ։
Գուպար—Կռիւ. պատերազմ։
Գռիհ—Փողոց։
Գրաբանական —Գրով պատմած։
Գրգել—Փայփայել։
Գօշել—Կակղեցնել, սիրտը ցաւեցնել։
Գօտացուցանել—Զօրացնել։

Դ.

Դանդաղել—Զառանցել, երերալ։
Դանդաչեցուցանել—Երերցնել, ցնցեցնել։
Դառնոստեան—Դառն՝ լեղի ճիւղերով։
Դաստակ—Թումբ (անգործ մարդկանց)։
Դաստախաղ—Ոստոխ, դատող։
Դաստկենիք— Վերիւ։
Դարմանատրել—Դարմանել, խնամել։
Դարաստան—Պարտէզ, ծառաստան, (դըրախտ)։
Դեգերել—Թափառել, այս ու այն կողմ ընկնել։
Դեգեւել—Այս ու այն կողմ շարժուել։
Դերաքրիստոս—Սուտ Քրիստոս, նեռն։
Դմնիկ—փուշ։
Դժուարամարտելի—Դժուար անուղղելի։
Դիեցուցանել—Ծիծ տալ, կաթ տալ։
Դիմադրաւութիւն—Համարձակութիւն։
Դիմակ—Դէմք։
Դիմակերպութիւն—Նմանութիւն։
Դիտակ—Տեսնելու տեղ, դիտարան։
Դիւայլուկ—Դիւահար։
Դիւաձեռնձիր գոհարան—Սատանայի համար զոհածը եփելու տեղ։
Դիւրափիրկելի—Շուտ փրկուող։
Դոյզն—Մի քիչ, փոքր ինչ։
Դուժ—Խուժադուժ, խառն։
Դաբիկոն—Տան ծածք և յարկը։
Դարովել—Ծաղրել, քամահրել։
Դրանդ—Տես Բարաւոր, դռան վերի շէմքը։
Դրժել—Խօսքից դառնալ։
Դրուակ | Դրուագ —Յօրինուածք, հատուած։
Դրօշեալ—Կուռքի փորուած պատկեր։

Ե.

Եզող—Եզ վարող։
Եղեմնալուր— Չարիքը լսելու յամառ։

Եղէգնախուռ—Եղէգի կտրտանք։
Եղիճ—Եղինջ։
Եմակ—Անտրի տեղ կամ ձոր։
Եպերել—Ծաղրել։
Երախայրիք—Առաջին պտուղ։
Երախան—Լակոտների խումբ։
Երախտամոռ—Ապերախտ, լաւութիւն չը հասկացող։
Երասանակալ—Կառավար, ղեկավար։
Երբեք—Ժամանակ։
Երգիծանութիւն — Սիրտը կսկծեցնող խօսքեր։
Երեւականութիւն—Երեւոյթ։
Երեքփառատրեան—Երեք անձն էլ նոյն փառքով փառաւորուած։
Երիզապնդեալ—Երկայն բարակ կտաւով երիզով (լենտա) փաթաթուած։
Երիթացեալ—Ցամքած, չորացուած։
Երկակշիռ տարրութիւն-Երկու հակառակ տարրեր (ցուրտն ու տաքը ևն.)։
Երկեմնութիւն—Կասկած։
Երկնաճեմ-Երկնային, երկնքում բղ-բօսնող (լուսին, աստղեր), երկինք հասնող։
Երկնել—Ծննդեան ցաւը քաշել։
Երկուորեակք—Զոյգ եղներ.
Երկրաքարշութիւն-Աշխարհասիրութիւն
Երփն—Գոյն։
Երկք—Ջանք, աշխատանք։

Զ.

Զանգել— Խառնել, խմորել։
Զառածեալ—մոլորած։
Զարհօրատեսակ—Զարհուրելի տեսքով։
Զարմանութիւն—Զարմանալիք։
Զեղծանել—սանել, խաբել։
Զլացող—Ապերախտ, լաւութիւն չը հասկացող։
Զմրաղ—Հողմ, շուարումն։
Զկծեցուցիչ—Կսկծեցնող, ացիքը կը-տրտող։
Զկծել—Սիրտը այրել, ցաւել։
Զմռսալիր-Զմռսով լցուած՝ քաղցրահոտ։
Զնդալ—Զարչարուել։
Զոփանալ—Դողդողալ։
Զրահեստական—Փուճ, անշահ, զուր։
Զօրէն—Նման, պէս, կերպ։

Ը.

Ըղձութիւն—Իղձ, փափագ։
Ըմբերանել—Բերանը փակել, պապանձեցնել, լռեցնել։
Ըմբոշխնել—Ծամել, ճաշակել, վայելել։
Ըմպահանք—Անհնազանդութիւն։
Ընկլուզեալ—Ջրի մէջ ընկղմուած, խեղդուած։
Ընդակից—Տնակից. ընկեր. հարեւան։
Ընդարմացուցիչ—Թմրեցնող։
Ընդգոգեալ—Գոգի մէջ՝ գրկում ժողոված։
Ընդերք—Փորոտիք։
Ընդ կռունկն դառնալ—Ետ դառնալ։
Ընդ միջարկութիւն—Մէջ տեղը բան գցելը բաժանելը։
Ընդմիջել—Խափանել, դադել։
Ընդոստնուլ—Վեր թռչել՝ ցատկել։
Ընդոտնել—Ոտի տակը տալ։
Ընդունայնաթող բերան—Զուր աշխատանք, զուր տեղ թափած քրտինք։
Ընդպահել—Երեսից ձգել, ձեռքից թողալ։
Ընկրկել—Ետ ընկնել, ետ փախչել։

Թ.

Թառանչ—Հառաչանք։
Թատր—Թատրոն, խաղալու տեղ։
Թարթափումն—Աչքը թարթել՝ բաց ու խուփ անել։
Թարմատար—Անարժէք, փուճ, չնչին։
Թափանցանց—Թափանցելի։
Թեղան—Երկայն թել։
Թերափ—Տնային կուռք եւս թիլիսմա։
Թինդ առնուլ—Ցատկոտելով լողալ։
Թխաալիդ—Սեւագոյն։
Թշուառաքերան թռչակ—Մանր զոհողութիւններով՝ թշուառութեամբ վաստակած։
Թոպել—Ծեծել. չարչարել։
Թուլապաշնակեալ—Թուլացած թմրկի ձայնի պէս։

Ժ.

Ժայթքել—Դուրս ցայտել։
Ժխտող—Մերժող, բացասող։
Ժողխեալ—Հոտած՝ լփկած։

Ի.

Ի գիծն թուլանալ—Ուղիղ ճանապարհով չը գնալ, ճամբից շեղուել։
Ի ճիւղս մատանց թուել—Մատների վրայ մէկ մէկ համարել։
Իմաստնապատ—Խելքը պակաս։
Ինքնաբուն—Բնական. բնականից։
Ինքնագոյ բարձրայօն — Ինքնահաւան եւս հպարտ։
Ինքնագոր—Ինքն իր հետ կռուող։
Իշանգամ—Անառակ։
Իրաւամերժ—Իրաւունք մերժուած։
Իւղընծիւղ (Փայտ)—Ձիթածառ, ձիթենի։

Լ.

Լայնատարր (հեռք)—Լայն ու արձակ ճանապարհ։
Լաստ—Տափակ նաւ, գերաններով շինած նաւ։
Լաստին դադարք—Նաւահանգիստ։
Լափ լիզող—Լափելով լիզող՝ ուտող։
Լկնել—Լրբանալ։
Լուզակ—Լուզուոր, լողացող։
Լուռ—Լսել տուր, լսեցրու։
Լուսանցոյց—Լոյսը ներսանելու տեղ, պատուհան, երդիկ։
Լուտանք—Նախատինք, անարգանք։
Լպրշել—Երեսը պատռել, անամօթանալ։
Լսնանալ—Ճերմակել, սպիտակնալ։
Լրապատար—Լեփլեցուն. լիակատար։
Լրթագոյն—Կապտագոյն։
Լքանել—Դուրս ձգել եւս երեսից ձգել, տալ։

Խ.

Խաթարեալ—Փճացած, խարաբեցած։
Խակախորհութիւն—Տղայական՝ պատանեկան՝ թերակատար՝ անկատար մըտածմունք։
Խակակութիւն—Անկատար ծնունդ։
Խաղաւարտ—Ուռեցք, ուռած տեղ։
Խաղդ—Խեղդելու թոկ եւս թակարդ։
Խայրի—Բերք, պտուղ։
Խանձիճ—Մանր մարախ։
Խարան—Տաք երկաթով դաղելը (վէրքի) եւս երկաթով դաղած տեղը։
Խարդաւանք—Խաբեբայութիւն։
Խարխափանք—Կոյրի գրօշնելը։
Խարշատել—Այրել, չարաչար կերպով դաղել։
Խափուցանել—Խափանել։
Խելայեղ—Խենթ, խելագար։
Խելք (նաւի)—Նաւի ղեկը։
Խենեշանալ—Անառակի պէս հագնուել։
Խզել—Կտրել եւս դադարեցնել։
Խժական—Բարբարոսական։
Խիզախել—Համարձակ առաջ գնալ։
Խիթ—ցաւ, վէրք, խոց։
Խխայթ—Որդ, ճիճու։
Խնծիղք—Մրծաղ, խնդում։
Խոհեր—Գարշելի՝ վատ գործ։
Խողխողել—Մորթել, սպանել, վիրաւորել։
Խոտորնակ—Ծուռ ու մուռ։
Խորշակ—տաք՝ հարաւային քամի։
Խուել—Չարչարել։
Խուզել—Փնտռել. որոնել։
Խուժադուժ—Բարբարոսական։
Խուճապել—Տակն ու վրայ անել։
Խուն—Սակաւ, մի քիչ։
Խտրոց—Զատող միջոց, արգելք։
Խրթնի—Սեպցած, աղառ։
Խօլական—Խենդումնթ։
Խօսակցանաց չարժողական գործի— Լեզու։

Ծ.

Ծայրակտոր—Ծայրերը կտրած եւս խիստ ջարդող։
Ծայրատութիւն—Ծայրեր կտրելը։
Ծնգեցեալ—Ծունկը ընկած, հալուած, մաշուած։
Ծորել—Մաշուել, հալուել. թափուել։
Ծործոր—Ձոր։
Ծուէնք կտրտանք, պատառուք։
Ծուղակ—Որոգայթ, թակարդ։

Կ.

Կականել—Հեկեկալով լալ։
Կաղակարծ—Կասկածանքով։
Կաղկանձողական—Կնձկձացող (շան ձագի պէս լալ), ծկլծկացող։
Կայթ—Պար, խաղ։
Կայլակ—Կաթիլ։
Կայտառ (կարիճ)—Վխտացող։
Կայմ—Նաւի սիւնը եւս առագաստ։
Կապարան ձգողական—Քաշելու թոկ։
Կապարանք զառի—Նաւի կողերի կապերը։
Կապարճ—Նետը պահելու պայուսակ։
Կապուտ—Թալան, կողոպտումն։
Կառածիչ—Գլուխ կտրող դահիճ։
Կարակում—Ցեխոտ եւս կեղտոտ. մուրտար։
Կարծրակերտ—Ամուր շինած։
Կարծրերախ—սանձարձակ, անհնազանդ։
Կարկառ—Քարերի կուտուածք, քարակոյտ։
Կարկառել—Ձեռք մեկնել, խղճալ։
Կարկառ կռճումն—Վեր վերցնելով խըփելը։
Կարկեհան—Կայծաքար։

Կարութիւն—Կարողութիւն։
Կաքաւ (ք)—Պար, խաղ։
Կեղեքել—Պատառել, կտոր կտոր անել։
Կենդանախարոյկ—Ողջ ողջ էրող։
Կենսախրախոյս—Կեանքի՝ ապրելու խրախոյս տուող։
Կիզողական—Այրող։
Կիսայար—Կիսով չափ կանգնած։
Կիր—Կրելը, քաշելը։
Կկել—Գործել (օր. կտաւ)։
Կնիւն—Ճահճախոտ, պրտու։
Կշտամբել—Յանդիմանել։
Կափող—Ծեծող, գլխին խփող։
Կողահերձ—Կողքը պատռող (գեղարդ)։
Կողկողագին—Լալագին։
Կոչկոճել—Խիստ չարչարել։
Կոշտ—Հողի պինդ կտորը։
Կորակոր—Ծամածալ, ծռուած։
Կորիւն—Ձագ (առիւծի, կէտ ձկան)։
Կռեալ—Զարնուած, վիրաւորուած։
Կրթականութիւն—Հնարագիտութիւն։
Կրկնապատ անթափելի—Կրկին պարսպաւորուած, որ էլ պատռուել չի կարող։
Կրկնակապէս—Երկու անգամ արուած կաշառ։
Կրկնածիր—Կրկին նուիրուած՝ բաշխած։
Կրկնապատոյլ—Ծուռ ու ճանկաւոր։
Կրկուտ—Փայտի կտորտանք, ծեղ։
Կքումն—Դէպի վայր՝ ցած ծռուելը։

Հ.

Հագագ—Ձայն, շառաչ։
Հալուէ—Անուշահոտ բուսափայտ և կամ իւղ։
Հաղբք—Որոգայթ, թակարդ։
Համարանաբար—Միասին, միաբան։
Համաձայնութիւն — Միակերպութիւն, միաձեւութիւն։
Համաշաւիղ—Ճանապարհորդակից, մի և նոյն ճանապարհ ունեցող։
Համառօտ երբ—Կարճ ժամանակ։
Համանման յանանջրեսն միակամութիւն—Անքամանելի կերպով միաւորուած։
Համասփիւռ—Ամեն կողմ փռուած։
Համբարտակ—Նեցուկ, յենարան, պարիսպ
Հայթայթել—Ճարել, գտնել, ձեռք բերել։
Հանապազամուխ—Միշտ փակուած։
Հանգիստափառ—Հաւասար փառքով։
Հանդարտընթաց—Կամաց՝ հանդարտ գնացող։
Հանդերձանք—բաղադրութիւն։
Հանդերձաւորել—Զարդարուել։
Հանճարագրաւ—Խելքը պակաս։
Հաստարան—Նեցուկ, յենարան, գաւազան։
Հաստիչ—Ստեղծող, արարող, հաստատող։
Հաստուած—Ստեղծուած, շինուած։
Հաստուածել—Կարել-զատել։
Հարեւանցիկ—Երեւցող և շուտով անցնող։
Հարթակշիռ—Հաւասարակշիռ կամ գլխովին, հեշտ։
Հարթուցեալ—Խռոված։
Հեծան—Բիր կամ գաւազան։
Հեծանոց—Յարդը ցորենից զատելու գործիք։
Հեզութիւն—Մեղմութիւն։
Հեղեղամայր—Ջուր եկած տեղը, լիճ։
Հեղձամղձուկ—Խեղդուած։
Հեղոյս—Բեւեռ, գամ, մեծ մեխ։
Հեգնաւոր—Նախատական։
Հեգնել—Նախատել, ծաղրել։
Հեստեալ—Չը հնազանդող։
Հեր—մազ։
Հերապանծ տունկ—Տերեւներով ճիւղաւոր ծառ։
Հերքել—Յաղթել, դուրս անել։
Հէն—Աւազակ։
Հիւղ—Մանրամաղ փոշի, հիւլէ կամ նիւթ.
Հմայեկ (կամ-եակ)—Թիլիսմա, յուռութ։
Հմայք—Կախարդութիւն, սուտ գուշակութիւն։
Հնարագիր—Որոգայթ՝ թակարդ դնող, ուրիշի տակը փորող։
Հոգենկար—Հոգու ազդեցութեամբ նկարած կամ գրուած։
Հովանի—Տափոր, սփռեկան։
Հոմիշխան—Իշխանակից։
Հպաւորութիւն—Դիպչելը, մօտ կենալը, կպած լինելը։
Հրաշեկ—Կրակի պէս կարմրած։
Հրապոյրս արբուցանել—Թմրեցնող և խելառացնող դեղ խմացնել։
Հրատապ—Կրակի պէս տաքացնող։
Հօրան—Երամակ, սուրու։

Ձ.

Ձաղանք—Ծաղր։
Ձեղուն—Տան ծածքը, տանիք։
Ձեռնադնին—Ձեռքով բռնելու։
Ձեռներէց լինել—Համարձակել։

Ղ.

Ղամբար—Ճրագ, լապտեր։
Ղօղել—Պահել, փակել։

Ճ.

Ճակատիլ—Պատերազմել։
Ճայ—Մի տեսակ սեւագոյն թռչուն է, ճայեկ։
Ճապուկ—Մանուած։
—Ճապուկ բազուկ—Կակուղ ու բարակ որդ՝ ճիճու։
Ճենճեր—Եփած մսի՝ ճարպի գոլորշին։
Ճեպ—Շտապում։
Ճնշեալ մղել—Սեղմելով քամել։
Ճշգով—Արդարութեամբ, ափաշկարայ։

Մ.

Մագնեատխ—Մագնիս, փոլադ։
Մածուած լոյծ—Ջրեղէն երկինք։
Մակագաւիթ—Լայնարձակ տեղ։
Մակարդել—Ծակել, թափել, խառնել։
Մամաարմատ—Մամռապատ արմատներով։
Մանանամուտ—Մութ ամպերով ծածկուած։
Մարգելոյզ—Շողոքորդ։
Մարմաջմունք—Ցաւ, կսկիծ։
Մեծաբարբառ—Բարձրաձայն։
Մեկին—Որոշ, յայտնի։
Մեկնողէն—Ինքնագլուխ գլնուար։
Մեհեան—Կռատուն։
Մեղկել—Թուլացնել։
Մեղսամակարդ—Մեղքերի մէջ թաթախուած։
Մերաներ—Մարդկային, մեր ազգից։
Մերկամերձանալ—Տկլոր կռուող։
Մերկապարանոց—Անյայտնի, ափաշկարայ։
Մեքենայ—Գաղտնի չարութիւն, որոգայթ։
Մղնարհեստ—Բարակ հիւսած, թաղանթանման։
Մթեր—Համբար կամ, գանձարան։
Միագոյ—Միակերպ, համակերպ, նման։
Միատարր—Միակերպ կամ զուտ[illegible]։
Միեղջերու—Մի տեսակ կենդանի է, որ մի եղջիւր ունի։
Մղձկել—Սիրտը լցուել, սիրտը լալով ցաւով լցուել։
Մշտափառատ—Մութը հալածող։
Մորմոքեցուցիչ—Սիրտը կսկծող։
Մորոսութիւն—Յիմարութիւն։
Մուխ—Պնդացնող։
Մուրհակ—Վճարագիր կամ վճիռ։
Մտանել—Յիշել, մտաբերել։

Յ.

Յածել—Այս ու այն կողմը ընկնել թափառել, պտտել։
Յամառ յամրութիւն—Շատ ժամանակ ուշանալը։
Յամրայիւն—Ուշ մնացող կամ յամր։
Յայտնաբարբառ—Յայտնի կերպով ասուած։
Յայրատ—Անամօթ, անառակ։
Յայրատատես—Անամօթ նայուածք ունեցող։
Յանդգնութիւն—Լրբութիւն, լկտութիւն։
Յանգել—Վերջանալ։
Յանկաւոր—Յարմար, պատշաճ։
Յանձանձել—Հոգալ, խնամել։
Յառաջատեալ—Առաջ ընկնող, առաջադիմող։
Յարադրող—Բաց տեղ դնել, արեւի դէմ դնել։
Յարաթաթաւ—Բոլորովին թաթախուած
Յարամնաց—Մշտական։
Յարաշար—Կից՝ մէջ մէջ շարած։
Յարակայ—Մնայուն, մշտական։
Յարկել—Տան պէս շինել, շրջապատել, պարելու տեղ շինել։
Յաւակնել—Յանդգնել։
Յաւետահրաշ—Հիանալի։
Յաւիտենական—Անսահմանային։
Յափրացեալ—Ձանձրացած։
Յեղուզակ—Աւազակ։
Յեղանակել—Փոխել, դարձնել, երգել։
Յեղյեղել—Փոխարկել։
Յեսանել—Սրել։
Յերիւրումն—Կեղծել, զարդարումն։
Յղփանալ—Լցուել, կշտանալ։
Յոբելեան — Թողութիւն, թողութեան տարի, յիսներորդ տարի։
Յոգնապաճոյճ—Խիստ զարդարուած։
Յոլովամեղ—Մրատ։
Յովանակ—Աւանակ, քուռակ։
Յորջորջել—Անուն տալ, անուանել կամ կանչել։
Յորսայսել—Մէջքի վրայ գետին ձգել։
Յուռթի—Առատ։
Յուռութ—Թիլիսմա, ջադու։
Յուսոյ ձգարան—Յոյսի թելը, յուսալու տեղը։

Յօդաւորական — Յօդերից՝ մասերից բաղկացած, մանրիկաւոր։
Յօդել—Կապել, կցել. յարմարացնել։

Ն.

Նախայանցք—Առաջին մեղանչողներ։
Նաշիհ—Շարմաղան ալիւր։
Նարգոս—Անուշահոտ ծաղիկ (ըստ ոմանց Նունուֆար) եւ անուշահոտ իւղ։
Նսար | Նէսար —Այսահար, դիւահար, ցաւագար։ եւ սատանայ, դեւ։
Ներգեւեալ—Մեղմ՝ սէֆիլ եղած։
Ներհակ—Հակառակ։
Ներութիւն—Ներողութիւն։
Նժար—Կշեռքի թաթը։
Նհանջել—Նահանջել, արգելել, ետ դարձնել։
Նշաւակել—Ցոյց տալ։
Նշկահել—Ապստամբուել եւ անարգել։
Նողկալ—Զզուել, ձանձրանալ։
Նուիրան—Նուէրի տեղ։

Շ.

Շահարար—Շահող, աշխատող։
Շաղակրատ—Բօշբողազ, շատախօս։
Շամբ—Եղեգնուտ տեղ՝ ճահիճ։
Շանդ—Շանթ, կայծակ։
Շարամանութիւն—Կցումն, կապակցութիւն, միաւորութիւն։
Շերտ—Փայտի կտոր։
Շիղջ—դէզ, չաչ. շեղջ։
Շուայտութիւն—Անառակութիւն։
Շութափութիւն—Ճարպիկութիւն։
Շրջագրութիւն—Պաշարում, շուրջ պատելը։
Շրտումն—Խրտնումն եւ շուարումն։

Ո.

Ոգեպահանջ—Հոգի հանող։
Ոգորել—Կռուել։
Ողնափայտ—Նաւի տակի գերանը, որի վրայ կողերն են ամրացած։
Ողողակ—Ջրի մէջ մտնող։
Ոստայն—Ջուլհակի բանուածք՝ գործուածք։
Ոստիկան—Վերակացու։
Որոջ—Գառն։
Ուխտակորոյս—Ուխտը դրժող, ուրացող։
Ուղերձեալ—Ծլած ծաղկած։
Ուղէշ - Ծառի ճիւղ։
Ունելիք—Կրակի մաշա։
Ունկ—Յարդի մանրուք։
Ունկնախից—Ականջը գոցող՝ փակողը։
Ուտիճ—Ուտիչ, ցեց։
Ուտճահար—Ցեցից կերած։
Ուրոյնութիւն—Զատուելը, բաժանուելը։
Ուրուաձայն—Սուտ ու մուտ ձայներ։

Չ.

Չարաշուք—Չար, ժանտ, չարաէր։
Չորեքվտակեան առաջ—Չորս գետ բըղխող տեղ (եդեմ)։
Չու—Գնալը, գնացք։
Չքոտի—Նուաստ, փոքրիկ։

Պ.

Պալար—Բշտիկ, ուռեցք։
Պակուցեալ—Խիստ վախեցած։
Պահպանակ—Պահապան։
Պաղպաջունք—Գեղեցիկ շինութիւն։
Պաճար—Կովերի սերբը.
Պաճարամիտ—Անխելք մարդ եւ անամանման մարդ։
Պայազատ—Իշխանազուն։
Պան—Հաց։
Պաքել—Սաստիկ ծարաւել, պապակել։
Պատարուն—Լեցուն։
Պատուածոյէն—Երթին խօսքերը։
Պատուաստումն—Կցումն, կապակցութիւն։
Պատրողական—Խաբէական։
Պարածածկել—Չորս կողմից ծածկել։
Պարս—Պարտէզ։
Պարսաւել—Մեղադրել։
Պարսել—Քարկոծել եւ տանջել հալածել։
Պարփակել—Չորս կողմից փակել։
Պիծակ—Իշամեղու։
Պիտակ—Լոկ։
Պղջակ—Ջրի բշտիկ։
Պղտորարբութիւն—Պղտոր բան խմելը։
Պնդել—Ետեւից ընկնել։
Պուետրիկոս—Բանաստեղծ։
Պուրակ—Անտառ։
Պչրութիւն—Պճնուիլը (անտառի մէջ)։
Պտուտիք—Ոլորուիլը, պտտիլը։

Ջ.

Ջախել—Ջարդել, կոտրել.
Ջահաւորել—Լուսաւորել, պայծառացնել։
Ջահել—Ծագել, լուսաւորել։
Ջայլ—Բազմութիւն, խումբ։
Ջամբել—Ուտացնել։
Ջերմատապնալ—Ջերմով նեղացնող։
Ջնար—Սաթուր, քնար։
Ջնել—Զարնել, ծեծել։
Ջրակարծ—Ջրից կարծրացած՝ սառոյց կարկտի պէս։
Ջրել—Ջնջել, աւրել։
Ջրողող—Սէլաւով հեղեղով տապականած։

Ս.

Սագրել—Դրդել եւ մատնել։
Սակ—Հարկ, բաժ. չափ, կերպ։
Սակաւաձեռն—Տկար, նուաղ։
Սահանք—Ջրի վերեւից վար հոսելը։
Սաղարթ սեւութեան վարսից—Սեւ մազեր ունեցող, սեւամօրուք։
Սամանակ—Սառցի մէջ փայտացած։
Սատեր—Դրամ։
Սարսուցեալ—Փախած, խրտնած, երկւէ ձգուած։
Սեղանանենգ—Կերած հացին ապերախտ։
Սեպուհ—Տէր Պայազատ։
Սեռն—Մարուր, ուղիղ։
Սեւռ—Մեխած, գամած։
Սթափել—Արթնանալ։
Սիգացող—Հպարտացող։
Սիկ—Անուշիկ հովը՝ քամի։
Սին—Դատարկ։
Սկախտոն—Ցեխոտ, աղմոտ։
Սկզբնաձիր -Ջրի տուած։
Սնոտիապատաստ—Անշահ՝ սնոտի խօսքերով կցած՝ շինած։
Սոսկական—Գեղջուկ եւ ռամիկ մարդ։
Սոսկալիթխար—Ահռելի հսկայ։
Սոր—Անցք եւ ծակ։
Սոփեր—Գիրք, մատեան։
Սպանդ—Ջահ։
Ստամբակ—Ապստամբ։
Ստգտանք—Մեղադրանք։
Ստորնելը—Վարից վեր ելնելը։
Ստուարատեղն—Հաստաճիւղ։
Սրագանալ—Զգջալ, ափսոսալ։
Սրանալ—Թռչել եւ փախչել։
Սրացեալ վարատական—Փախչող, հեռացող։
Սրանչելարմատ—Լաւ արմատ ունեցող։

Վ.

Վայրագասուն—Լեռներում մեծացած։
Վարապան—Անասնի բերնի կապ, հալիա։

Վարատական — Հալածուած, երկրից դուրս քշուած։
Վարմ—Թակարդ, որս բռնելու գործիք։
Վարսք—Մազեր։
Վերակացումն—Ձեռքը վեր բարձրացնել։
Վերակենդանիլ—Յարութիւն առնել։
Վերակնարկել—Դէպի վեր նայել։
Վերաշուել—Դէպի վեր թռել։
Վերընծայել—Դէպի վեր ուղղել։
Վերնամարտութիւն—Աստուծոյ դէմ գնալ։
Վերնամրցանակ—Երկնքից առնուած յաղթութեան վարձ։
Վերնանշոյլ—Երկնային լոյս։
Վէս—Իշխանաւան։
Վիժակ—Ջրի բղխումն։
Վիրգ—Քարի կտոր։
Վստահարան—Ապաւինելու տեղ։
Վտարանդի—Քշուած՝ երկրից դուրս գընացած, պանդուխտ։
Վտիլ—Տկարանալ։
Վրիժակ—վրէժ։
Վրիպակ—Սուտ. մոլար։
Վրնջողական—Անառակային։

Տ.

Տաժանատեսիլ—Դժնդակ, անտանելի։
Տաժանիլ—Տառապիլ, չարչարուիլ։
Տակաւ-տակաւ—Կամաց-կամաց, քիչ-քիչ։
Տաղանդ—Դրամ է։
Տաղաւարեալ—Բնակութեան տեղ եղած։
Տաղակապողական—Զարդելի, մուտաք։
Տաղտկալի—Ձանձրալի։
Տապ—Տաքութիւն։
Տատամսելի—Տրամելի։
Տարագրել—Հեռանալ, քշուել։
Տարակորզել—Խլել-թացնել։
Տարամերժել—Հեռացնել երեսից ձգել։
Տարացոյց—Նման, օրինակ։
Տարժան—Անարժան։
Տարժանելի—Տաժանելի։
Տարտամական—Ծոյլ, ծանրաշարժ։
Տարտարոս—Դժոխք եւ սանդարամետք։
Տարմ—Թռչունների խումբ։
Տարր ժամանակի—Ժամանակի չափը։
Տարր ժամանակաց—Տարուայ չորս եղանակները։
Տարր մահու—Մահուան պատճառ։
Տարերս սասանել—Ամբողջ աշխարհը սասանել՝ դղրդեցնել։
Տարր Փոքր—Որեւէ փոքր բան։
Տեսական—Տեսնող. երեւելի։

Տ.

Տիեզերակալ—Ամէն տեղից ժողոված։
Տիրադաւ—Իր տիրոջը մատնող՝ դաւաճանող։
Տխրատեսակ (մուր և երփն)—Մութ կամ սև գոյն։
Տղմասոյզ—Ցեխոտ, տղմոտ
Տոռն—Ջուան, թոկ. չուանի կապ։
Տուայտել—Չարչարուիլ։
Տրոհել—Բաժանել, զատել, որոշել։
Տրուպ—փոքր. նուաստ։

Ց.

Ցնդիլ (փոշի)—Բարձրացող փոշի։
Ցոլք նշուլից—Ճառագայթների շողշողալը։
Ցոփութիւն—Անառակութիւն, աներեսութիւն։
Ցրիչ ցնորից—Յիմարութիւններ ցրուողը։

Փ.

Փաղանգ—Խումբ, երամ. զօրք։
Փայլունակ—Փայլունման։
Փապար—Ծակ. ճեղք։
Փթթիլ—Ծաղկիլ։
Փոխաքերել—Փոխել։
Փոկ—Կաշէ կապ։
Փրկանակ—Փրկութեան տեղ. ազատուելու միջոց։

Ք.

Քաղցկեղ—Մի տեսակ հիւանդութիւն է։
Քայռ—Կղմոց. վզի զարդ։
Քանասար—Կատարք։
Քանցել—Քաշկռտել, կտրտել։
Քանքար—Դրամ է։
Քառադիմակ—Չորս դէմքով։
Քարակոշկոճ—Քարկոծումն։
Քարբ—Մեծ օձ, վիշապ օձ։
Քաւարան—Մեղքերը քաւելու տեղ։
Քաւչապետարար—Քաւիչի պէս, մեղքը ներողի պէս։
Քեղի—Ղեկ։
Քինաւոր—Քէն՝ վրէժ պահող։
Քղանց—Հանդերձի փէշը։
Քմայնամիտ—Քեղնից պատրաստուած։
Քամհամփուշ—Սուր փշերով. փախեցնող։
Քրայ—Քուրայ։
Քրձազգաց—Քուրձ հագած։
Քրքում—Զաֆրան։
Քրտանք—Հեծութիւն, վէշտ։

Օ.

Օդ—Ոռնաման։
Օթոց—Անկողին. վերմակ. վերարկու։
Օճառ—Զարդ։
Օն և օն—Այսպէս և այնպէս։
Օտարոտն—Այլազգի, օտարազգի։
Օտարութիւն—Տարբերութիւն։
Օցտող—Ցրուող-թափթփող։

Տպագրողն մասնիս ըստ օրինակին, որ 'ի լոյս ածեալ է 'ի Կ. Պօլիս, պարտ յանձին կալաւ զկնի հանճարիմաստ աշխարհից յօրինողին, կարգել բառարան առ 'ի դիւրութիւն հարցասիրաց, և մեք ընկալեալ զհրաւէրն տպագրողին, պատշաճ վարկաք ուղղագրել զբառացուցակն Կ. Պօլսոյ, զի բազում բառք պիտանացուք խուսափեալ էին յաչաց 'ի հինան և մեք յաւելեալ բառս նորանորըս նոր եւս հետազօտութեամբ 'ի մեր բարբառ, առաջի առնեմք զայս 'ի պէտս ընթերցասիրից։

ՀԱՑԿ ՏԷՐ-ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՐԵԱՆՑ:

ԴՐՈՒԹԻՒՆՔ ԳԼԽՈՑ ԱՂՕԹԻՑ

Աղօթք առաւօտու։ ԲԱՆ. Խ. ՋԴ. ՑԵ. ՂԲ։
Աղօթք գիշերայնոյ։ ԺԲ. ԽԱ. ՂԱ. ՂԴ։
Աղօթք զղջման։ Է. Ը. ԻԲ. ԻՁ. ԻԷ. ՀԱ։
Աղօթք խնդրելոյ զշնորհս և զթողութիւն մեղաց։ Դ. ԺԵ. Ի. ԻԴ. Լ. ԼԲ. Խ. ԽԷ. ԽԹ. Ծ. ԾԷ։
Մաղթանք հաւատոյ։ Ժ. ԺԱ. ԺԳ. ԼԴ. ԽԴ. ՀԵ։
Մաղթանք յուսոյ և սիրոյ։ Բ. ԺԲ. ԼԴ. ԼԷ. ԽԲ. ԽԹ. ԿԵ. ՉԸ։
Աղօթք յառաջ քան զպատարագն կամ զհաղորդելն։ ԼԳ. Դ. Ե. ԻԴ. ԽԷ. ԾԲ. ԾԴ։
Աղօթք զկնի պատարագին կամ հաղորդելոյն։ ԼԳ. Ա. Ե. ԻԴ. ԿԷ. ՁԵ.
Աղօթք 'ի սուրբ չարչարանս Քրիստոսի։ ՀԷ. ԻԸ. ԼՁ. ԿՁ. ՀՁ. ՀԸ. ԽԴ. ԿԷ. ԼԵ. ԾԲ. ԾԸ. Ղ.
Աղօթք առ սուրբ աստուածածինն։ Ձ. ԻՁ.
Աղօթք բարեխօսութեամբ սրբոյն։ ԼՍ. Հ.ՀԱ.ՁԲ.ՁՁ. ՁԷ. ՂԱ.
Աղօթք առ հրեշտակս և առ պահապան հրեշտակն։ ՁԱ։
Աղօթք վասն բարի մահուան։ Բ. ԿՁ. ՀԴ. Ձ. ՁԵ.
Աղօթք վասն բժշկութեան։ Գ. ԺԴ. ԺԷ. ԺԸ. ԻԵ. ԼԵ. ԽԲ. ԽԴ. ԽԸ. ԿԳ. ԿԴ. ԿՁ.
Աղօթք վասն հոգեվարաց յիշատակաւ մահու գերեզմանի յարութեան և դատաստանի։ Ա. Բ. Է. Ը. Ի. ԻԳ. ԼԲ. ԼԷ. ԼԹ. Խ. ԿԵ. ԿՁ. ՀԳ. ՀԴ. ՀԹ. Ձ. ՁԱ. ՁԸ. ԿԷ. ՂԱ. ՂԵ.
Աղօթք վասն ննջեցելոց։ ՁՁ։
Աղօթք վասն հարուածոց արտաքնեց։ Գ. ԿԳ. ՁԸ. ՁԹ. ՂԲ։

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0157062